

Strigarea pământului către oamenii pe care îi hrănește: APĂ!

E secetă în țară, în multe locuri o secetă grea. În multe locuri, o campanie agricolă începută cu brio — grație unei bune organizări, unei temeinice folosiri a bazei tehnico-materiale, grație rodnicilor eforturi ale oamenilor cimpiei — tinde să-și adumbrască promisiunea roadelor. Griul așteaptă ploaia, porumbul așteaptă ploaia, dar dacă ploaia întârzie — ce-i de făcut?

Prezenți, în aceste zile, în câteva puncte fierbinți ale Cîmpiei Române, în incinte cu mari sisteme de irigații dar și în locuri unde apa e scumpă și rară, reporterii noștri au urmărit, pe viu, o bătălie pentru apă care înseamnă, în România acestui ceas, o mare bătălie națională, o bătălie pentru viață.

„Roată, roată, te mai inventăm odată!”

Să fie de-atunci vreo două luni, poate ceva mai puțin. S-a întâmplat într-o noapte de martie, când o ploaie cu furtună, mișcată de înalte electricități, a clătit sticla cerului până la moleculă, a purificat aerul până sus, a făcut loc — dînd la o parte ultimii nori hivernali — primelor păsări și primelor stele. Oamenii de jos, din satele Tătărăștilor, n-au mai dormit, s-au sculat să le vadă. Puncte albe și negre, escadrilele de aripi își începeau plutirea pe sub crîngurile de străluciri ale bolții, scuturînd, vesele, arborii stelelor, vrînd parcă să-i dea jos, cu crengi cu tot. Gata, și-au zis oamenii, a venit, în sfîrșit, primăvara, a venit, în sfîrșit, și ploaia, de-acum o să fie bine, de-acum pământul va înflori.

Dar n-a fost să fie așa. După o toamnă uscată, după o iarnă uscată, fără strop de zăpadă, ploaia din martie a fost numai o amăgire (doar cîțiva litri pe metru pătrat, nici cit să-i bei dintr-o căciulă!), după care apele au fugit îndărăt în cer. De atunci și pînă azi, setea pământului n-a mai primit nici o gură de apă. Nici măcar rouă n-a mai căzut.

Pământul C.U.A.S.C.-ului Tătărăști nu-i irigat. Și nu-i pământ puțin, adună de pe șesuri, mături, văiuși și ripe mai bine de 23.000 de hectare. Și nici nu-i un pământ care să se bizuie pe cine știe ce seve proprii, Tătărăștii fiind în nordul Teleormanului, la fruntariile Argeșului, acolo unde cernoziomul nu mai aburcă ci, socotindu-și misia încheiată, cedează locul brunului roșcat de pădure. Cînd e secetă, ca acum, pământul ăsta se face ca scrumul, capătă culoarea scrumului și aspectul sfîrșimicos al acestuia; de fei în palmă un bulgăre, acesta îți alunecă printre degete, nemaiăsîndu-ți pe ele decît un vag polen cenușiu. 10.500 hectare cu griu (care anul trecut au dat producții de cîte 3.400 kg.), pământ muncit ca la carte, hrănit cu sămință tratată. 10.500 de hectare cu lanuri compacte (550—600 de plante pe metru pătrat), își trimit vilvătale cununile verzi în sus, se sfoțtează să crească, să crească peste puteri, vrînd parcă să părăsească solul, să se salveze de destinul crud al acestui sol calcinat de secetă. Dar dacă n-o să plouă în câteva zile, ce se va întîmpla cu griul? Ce se va întîmpla cu porumbul, cu cele 4.286

de hectare, care în '82 au dat bine, au dat cîte 3.800 kg? Ce se va întîmpla cu floarea soarelui, cu soia, cu mazărea? Pe deasupra, o iarnă nespuns de blîndă, de dulce, de fapt nespuns de amară pentru oameni și pentru pământ, a dat putere dăunătorilor, ploșniței griului și țîntarului roșu, care, cruțați de ger, au crescut și s-au înmulțit, cel puțin ploșnițele roiesc cîte 65—70 pe metru pătrat de lan. Cînd intri într-un astfel de lan, zumzăitul dăunătorilor, pentru urechile care știu să audă, e ca un viscol. Planetele, logodite forțat cu insectele, capătă parcă aripi, prînd să zboare, se zbat în virtejuri, cern (pentru ochii care știu să vadă) o ninsoare verde-gălbui, ca o otrăvă, în care plîng, terfelite și detur-nate din rosturi, inima griului, snaga lui.

Dar oamenii nu stau cu miinile în sin. Ei nu stau, nu așteaptă, nu vor să aștepte, ca pe-o fatalitate, ruina pământului și a muncii lor. S-au trezit repede din amăgirea ploii de martie și, încă de-atunci, s-au înarmat viguros pentru bătălia cu seceta. Știu că seceta o să vină, aveau semnele lor, cunoscute din moși-strămoși, această știință a lor fiind mai mult decît o alarmă atavică, fiind de fapt un sentiment istoric. Știau, dintr-o lungă experiență, că vin, că trebuie să vină puhoarele soarelui, știau că nu se pot re-trage din calea lor, știau că pierd, știau că trebuie să se bată. Și au început să se bată.

Însoțiți de tînărul președinte al C.U.A.S.C.-ului, Ion Vărzaru, și de tînărul inginer șef, Gheorghe Dumitru, pornim, cu un ARO, spre punctele strategice ale bătăliei. Ne îndreptăm spre malul Teleormanului, riu firav, transformat de secetă într-o undă leneșă de mocirlă. Pe aici, pe aproape, este grădina de legume a C.A.P.-ului Tătărăștii de Jos, unul din punctele fierbinți ale bătăliei, dar pînă acolo ne vom opri în marginea unui lan de orz. Lanul e perie, e încă frumos, dar ar fi trebuit, la ceasul acesta de mai, să fie cu 10—15 cm mai înalt. Privită astfel, imaginea lanului devine, brusc, dezolantă. Paradoxal, această imagine s-a înscris totuși în ordinea normală a priveliștii, a și constituit, s-ar putea spune, o altă ordine, care pare firească. E liniște, o liniște indiferentă peste această mare de verde potopită de soare. Undeva, într-o margine de țară, o femeie cu palma la gură privește lanurile oprite din creștere fără umire, fără să tresară măcar. Nici nu mai e un spectacol, e un dat. Un potop al soarelui devastînd pământul parcă de cînd e lumea.

Dar la cîțiva pași mai încolo, bătălia e-n toi.

Imaginea, din nou, năucește. Parcă țîșnește nu din priveliște, ci de undeva, din adîncul memoriei. O roată uriașă, înfiptă în apa puțină a Teleormanului

(vechea „roată a grădinarului”, pe care n-am mai văzut-o din anii copilăriei!), se învîrtește lent, pusă-n mișcare de un căluț. Din cupele roții, apă alunecă, spumegînd proaspăt, într-un lung lîgîiab care o îndrumă către cîmpie. E, ni se spune, o roată veche, o roată uitată, de care oamenii, totuși, și-au adus aminte cînd nevoia le-a poruncit-o. Are 3,75 metri diametru și merge fără motorină, fără curent electric, doar prin strădanla cuminte a lui Mișu, roibul cel harnic, deși nu prea voinic, fiindcă adunarea generală a C.A.P.-ului încă nu s-a decis să-i fixeze rația de furaje potrivită cu truda lui. Mișu se învîrtește, silît de funie, în cerc strîns, cercuri de foc ies din pielea lui aburîndă, alte cercuri de foc, ca niște grele valuri concentrice, adună în juru-i căldura incendiară a zilei, imaginea trudei e aspră, penibilă, dar treaba merge, roata asta irigă nu mai puțin de 25 de hectare, scotînd la fiecare rotație vreo 80 de litri de apă. Nea Gheorghe Năstase, omul care-l îndeamnă pe Mișu cu biciul, e, zice, „mulțumit de rezultat”, mulțumit de roată. Au descoperit-o în șopronul lui Mihai Buscu, cetățean de-aci, din Tătărăștii de Jos, care o păstra, așa, cum păstrează țărănul multe-mărunte, utile și inutile, într-o anexă agropastorală a vetrei în care instrumentele trudei de generații se rîduiesc ca și armele într-o panoplie. Arme vechi, instrumente vetuste, dar care, iată, încă mai pot slobozi o putere a lor în bătălia cu seceta. După modelul roții lui M. Buscu s-au făurit, de către meșterii locului, încă vreo șapte roți, trei pentru C.A.P.-ul din Tătărăștii de Jos, trei pentru cel din Tătărăștii de Sus, una pentru C.A.P.-ul din Slăvești. 50 de hectare de grădina la Tătărăștii de Jos, 70 la cei de Sus și 10 la Slăvești sînt asigurate cu apă prin travaliul diurn al acestor arhaice roți, reinventate de niște oameni contemporani cu zborul în Lună. Sînt mari aceste cifre, sînt mici? Cei cu pămînturile străbătute de moderne canale de irigație ar putea zîmbi, privindu-i pe acești reinventatori ai roții ca printr-un ocean întors spre țărm. Desigur, un ocean așezat astfel îl micșorează pe cei în cauză, le micșorează și truda, reducînd-o la dimensiuni de cromolitografie. Dar aceiași ocean, răsucit spre mîine, amplifică deodată imaginea, aducînd în orizontul privirii recolte pe care doar așteptarea ploii nu le-ar fi livrat din acest pămînt.

Oamenii se frîmîntă, se zbat, caută apa și-n piatră seacă, efortul descoperirii și fructificării ei însemnînd, în ultimă instanță, treabă de gospodar care-și „ubește pămîntul și care știe ce se așteaptă de la el. La cîțiva pași de roata acționată de Mișu, pe malul aceleiași girle pe jumătate sleite de secetă, cinci puturi arteziane, săpate la adîncimi de 25 de metri, slujesc la irigarea altor hectare ale C.A.P.-ului Tătărăștii de Jos. Tot în această comună, debitele cîșmelelor publice, unele abundente, sînt captate și dirijate prin lungi conducte spre toate zările cîmpului. Oprim să facem o fotografie la o cîșmea cu trei harnice guri, surprinzînd (norocul confratelui nostru, fotoreporterul Gh. Neagoe!) momentul în care un bătrîn cu miini tremurînde potrivește, cu un gest parcă ritualic, o sticlă sub unul din jeturi. Cînd sticla a ajuns unde trebuie, miinile bătrînului nu mai tremură. Au intrat într-o siguranță a mișcării pe care numai plugul sau sceptorul o dăruiesc. Miini de gospodar, de stăpin absolut și fierbințe pe toate averile locului, de pe pămînt sau de sub. Îl cheamă Florea Anghelache, are 85 de ani, iar fîntina îi poartă numele, scrijelat în piatră. El, Florea Anghelache, a construit-o, sînt 42 de ani de atunci, iar de 42 de ani apa tot curge harnic, însă de-a surda, umplînd doar sticle și găleți, adică dăruindu-și doar o infimă parte din bogăția ei. Acum, dusă spre cîmp, va dăruii porumb, cartofi și tomate. Din toate cele șase C.A.P.-uri ale C.U.A.S.C.-ului vin, în aceste zile, vești despre fapte aidoma, aglomerîndu-se în rapoartele serilor de bilanțuri ca și știrile de pe un front în impetuoașă înaintare. Vești care se amestecă, se întretaie, se completează reciproc, într-o patetică și fierbinte confruntare cu aspra somăție a acestor zile, cu seceta care dăinuie, cu apa absentă din sol. La Tătărăștii de Sus s-a construit un baraj lung de 2 kilometri, care adună apele Teleormanului, irigînd cu ele 70 de hectare. La Slăvești, grație unui dig de 1 km., s-a realizat o acumulare de apă din care se înrodnicesc 60 de hectare cu plante furajere. 25 de hectare cu legume și cu furaje ale C.A.P. Negrieni primesc apă dintr-o acumulare, nouă și ea, de pe Valea Dobrunului. Acumularea de pe Valea Clăniței scapă de secetă 150 de hectare din Scurtu Mare, cea de la Ciolănești irigă alte 165. Între timp se lucrează și la alte „roți ale grădinarului”, mai moderne, mai „tehnice”, roți cu palete și cu rulmenți, roți care (după o idee dată de ing. M. Rotaru, directorul S.M.A. Tătărăștii) n-o să mai fie acționate de animale, ci prin căderea liberă a apei. Între timp se ridică alte baraje, se adună alte acumulări, se caută alte și alte surse de apă, nici un pîrîu și nici un izvor nescăpînd din raza prospecției și a valorificării rapide.

Între timp, aici, la Tătărăști, o să vină cu siguranță, conchide președintele Ion Vărzaru, și ploaia. Dacă pămîntul e al celor harnici, nu se poate ca și binecuvîntarea, sau, dacă vrei, răsplată, cerului să-i ocolească îndirjit și la nesfîrșit.

ILIE PURCARU ■

La Cobadin, ploaia începe dincolo de cireși

La Cobadin, faimoșii cireși de pe marginea șoselei și-au pierdut din strălucire, seceta și furtuna dîndu-le chipul dez-nădejdiei. Vîntul puternic din ultimele zile spulbera orice vis de ploaie, dezvelînd solarile și făcînd din foliile de polietilenă zmece care nu bucurau pe nimeni.

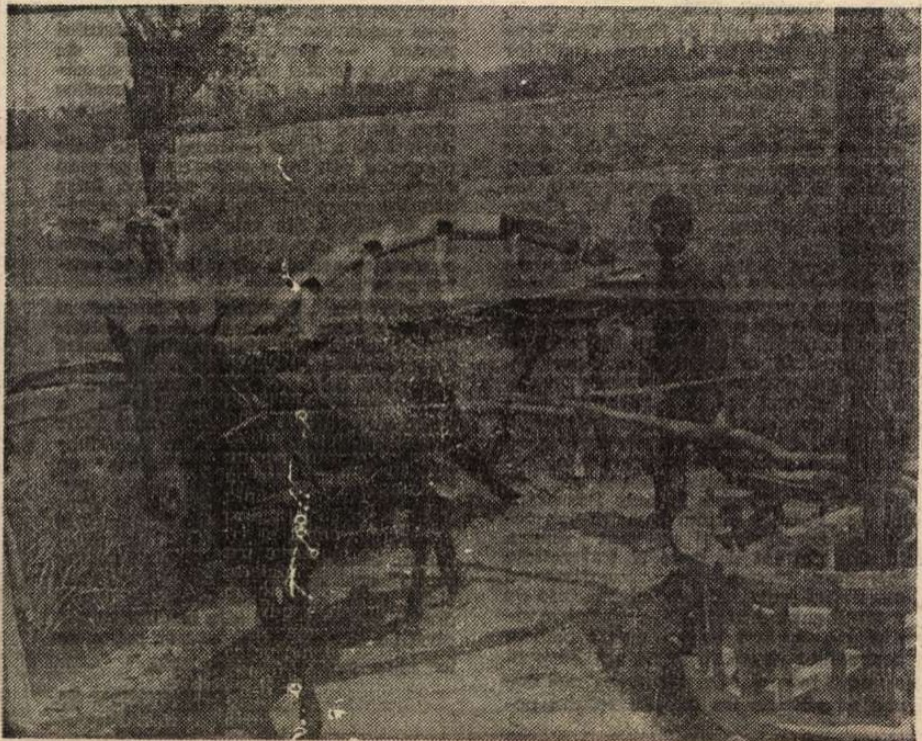
Este o performanță să irigi cu temei pămîntul pe o asemenea vreme. Unii afirmă că n-au mai trăit o astfel de secetă de o jumătate de secol. Alții își aduc aminte că prin '46, '47 pămîntul Dobrogei era încercat de o suferință asemănătoare. Exprimînd adecvat situația din acest an, specialiștii spun că există acum, în județul Constanța, ceea ce înseamnă că și la Cobadin, un deficit de peste 1.000 metri cubi de apă la hectar, pînă la adîncime de 80 centimetri — 1 metru, în unele zone lipsa de umiditate apropiindu-se de coeficientul de ofilire. Expresia „apă de ploaie” a început de mult să fie reconsiderată.

Pe furtuna asta, zbuciumul aspersoarelor pare inutil. Și, totuși, griul din Cobadin este frumos, potrivit de înalt pentru timpul acesta și des. Oamenii nu se vaită. Speră să plouă și, pînă una alta, gospodăresc apa Dunării pe cele 28.000 hectare care beneficiază de irigație. Au început s-o facă mai devreme ca niciodată, în primele zile ale lui aprilie, la timp potrivit, o fac și azi, ziua și noaptea, în trei schimburi, o fac cu grija omului care de atîția ani n-a pomenit atîta uscăciune. Cauza tuturor e griul. Întreaga suflare a așezării, de la cei ce au drept meserie cultivatul pămîntului și pînă la meșterii și lucrătorii de tot felul din diversele ateliere ale cooperației Cobadinului sau chiar pînă la ospătarii restauranțului din comună, este programată să-și aducă obolul la udatul cîmpului.

Cînd am dat cifrele privind deficitul de apă și spuneam că situația este vala-

bilă și pentru Cobadin, ne-am referit, desigur, la ploaia care n-a venit și nu la ceea ce lipsește azi din solul terenurilor cultivate aici. Pentru că, iată, cele 18 stații de punere sub presiune și cele 152 de agregate se străduiesc să suplinească apa de ploaie. Și într-o măsură importantă reușesc, nu întîmplător griul avînd înfățișarea de care vorbeam mai sus. Ion Ion, instructorul de partid al C.U.A.S.C. Cobadin, om care cunoaște bine agricultura județului, fie și pentru motivul că, gazetar fiind cu mulți ani în urmă, a scris mult și bine despre timpul griului sau al porumbului dobrogean, ne spune că „toată lumea respectă ca la armată disciplina impusă de această situație”. Disciplina înseamnă o calitate deosebită a udărilor, fiindcă nu stropești o grădina de cîțiva metri pătrați, ci mil de hectare, adică, printre altele, o grija deosebită pentru ca aripa de udare să fie perpendiculară pe antenă, precum și o presiune constantă a apei. „Mutările aripilor sînt mai frecvente pentru asigurarea apei necesare răsaririi, adaugă Ion Ion, iar pe suprafețele irigate prin braze, sistem bun pentru porumb, dar unde avem acum griu și orz, specialiștii noștri au dat drumul la apă prin inundarea cu leuba”. Unul dintre specialiștii în irigații al

C.U.A.S.C.-ului Cobadin este cel ce răspunde de ele, inginerul Ilie Bențea, care știe foarte bine că de aceste udări depinde piinea anului viitor, care înțelege că de importanță este obținerea sămânței și care, de fapt, pricepe, că și aici, la Cobadin, primul sistem de irigații al țării, cel constanțean, dă acum, n-are ce face, un examen foarte serios. „De 25 de ani, de când sint în Dobrogea, n-am pomenit un pământ atît de uscat. Priviți la pământul excavat pe șantierul canalului dintre Dunăre și Mare. Dacă la irigația prin aspersiune lucrurile par mai simple, la irigare prin brazde ele sînt chiar complicate. Rotăția culturilor ne obligă să venim cu păioasele și pe suprafețele amenajate pentru irigare prin brazde, astfel că, în prima etapă, am legat conductele principale de la instalația prin aspersiune cu cele de irigare prin brazde. Irigăm astfel corespunzător grîul și orzul. Nu este o invenție, ci un procedeu curent, numai că el trebuie aplicat”.

La Cobadin, numai prin șanțuri este toamnă, deoarece apa aruncată de aspersoare nu ajunge să stropască și iarba de sub copaci. Mai exact, ploaia începe dincolo de ciresii care mărginesc culturile. Poate au mai multă putere. Grîul însă este aproape ca în zilele lui bune.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Plouă-n mai, avem
mălai. Dar cu lunile
celelalte ce facem?

Pe șeful secției mecanice a întreprinderii de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare (I.E.L.I.F.) Brăila îl cheamă într-un fel ce reclamă și fatalitatea și providența, și anume Bucse. Ingerul Vasile Bucse, prin urmare, la cu el niște oameni — patru electricieni, trei mecanici, un sudor — și pleacă urgent în Insula Mare pentru o seamă de intervenții la stațiile de pompare. Secția mecanică e înima instalațiilor de pompare, iar pompele sînt inima sistemelor de irigații. Și pentru că, din cauza vremii secetoase, toate sînt pe aici urgente și toți numai despre înimă vorbesc, lată-ne în inima chestiunii: irigațiile. Plouă în mai, zic țărani, avem mălai.

Acum, în primele zile ale lui mai, sistemele de irigații din județ lucrează în plin și media zilnică planificată de 7471 de hectare e depășită cu 300—400 de hectare. Fapt care poate să însemne că e bine — și dacă ne referim doar la miezul problemei, la inima ei, trebuie să o spunem cu un sentiment de ușurare că, într-adevăr, acum e bine. Dar pînă a vorbi de acum, trebuie să mai vorbim și de cum a fost pînă acum, și de cum va fi mine, întrucît aceste sisteme de irigații trebuie să slujească în vreme de secetă și de urgență, nu în vreme de ploaie. Și e bine — ori, mai corect zis, liniștitor în ce privește soarta recoltei în zonele irigate — că de sistemele de irigații se ocupă toată lumea. Cît despre oamenii ce muncesc efectiv în sisteme, ei n-au zi și nu prea au nici noaptea. Se vedește în mai, la timbul speranței mălăului, că problema irigațiilor din Brăila — ca și din celelalte județe unde se irigă — nu-i numai a Brăilei și a județelor respective. Dacă la I.E.L.I.F. atîtea treburi au devenit urgente și de inimă — adică sub mare tensiune și cu teme de infarcturi — e pentru că tot ce trebuia acum să funcționeze în sistem, tot acum arată și unele slăbiciuni. Planul zilnic de udări, este adevărat, e depășit, dar cu cîte strădanii, cu cîte suplimentări de forțe. Atelelor mecanice, spre exemplu, a devenit o veritabilă fabrică de reparat pompe, pentru că V.D.F.-urile 300, livrate de „A-versa”, n-au, cum spune Vasile Bucse, „anduranță”. „N-au viață, domnule, zice Bucse, asta e problema. Le reparăm, le facem aproape din nou, livrăm repede în toată țara — fiindcă la nevoie nu te slujește nici o mie de adrese. Am pus la punct o turnătorie cu 30 de oameni, tocmai pentru ca să nu depindem de cei care ar trebui să ne livreze piese de schimb. Cam din 10 aprilie, eu ajung acasă după zece-unsprezece noaptea și numai la pompe mă gîndesc. Oare cei care lucrează atît de neîngrijit pompele astea nu știu că de ele depinde și piinea lor?”

Ingerul hidrotehnician Ștefan Ionel, directorul întreprinderii, e într-o discuție foarte tăioasă cu inginerul electrotehnician Constantin Cernescu, despre care, la încheierea discuției, ni se spune că e unul din cei mai buni din țară în profesie, în sensul că e în stare să rezolve el tot ce n-au rezolvat nici proiectantul, nici fabricantul. Discuția are un caracter paradoxal: cîteva întreprinderi din oras se oferă să repare — tot urgent! — un număr de motoare arse — e vorba de „Progresul”, de „Laminorul”, de „Combinatul de celuloză și hîrtie” — dar Cernescu nu prea vrea, din motive de strategie a lunii mai și a virului de plan în irigații să dea și sîrma necesară reparațiilor. „Tovarășe director, zice el cu o voce încărcată de nuanțe, de la rugămintea la înconstruire și iar la rugămintea, le facem noi. Nu dăm sîrma, că nu știu cum mai căpătăm de la Zalău. Tovarășe director, pe cuvîntul meu că le facem noi repede. Tovarășe

director, fără sîrmă sîntem morți!” E un fel de a zice, desigur, dar și un miez de adevăr. „Județul nostru, ne lămurește Ștefan Ionel, irigă 230 000 de hectare, dintr-un total de 396 000 de hectare. Suprafața irigată va mai crește cu 20 000 de hectare, iar irigațiile aici sînt vitale, pentru că media precipitațiilor nu trece peste 300—400 mm anual. Anul acesta, spre deosebire de anii precedenți, nivelul precipitațiilor a fost foarte mic. De astă toamnă a plouat cu totul cam 50 litri pe mp. Asta nu înseamnă nimic! Campania de irigații s-a declanșat, practic, din 31 martie, adică foarte devreme. Am dat ceva udări de rezervă la păioase și în toamnă, dar nu peste tot, pentru că au existat probleme cu energia electrică. Și acum frecvența nu trece de 50 de hertzi decît rareori. Sîntem în plan cu udările și trebuie să o spunem clar că am fost ajutați substanțial, decisiv de Comitetul județean de partid, care a mobilizat și unitățile agricole. Noi, cum s-ar zice, livrăm apa, dar C.A.P.-urile și I.A.S.-urile trebuie să o distribuie. Au fost mai harnici cei de la Urleasca, Scorțaru Vechi, Lanurile, Cazasu, Tudor Vladimirescu. De fapt, tot cei care au dat și în anii trecuți recolte mari. Cine a irigat cum trebuie, n-are nici o problemă. Deficitul de apă din sol îl stabilim prin calculator. Se stabilește și cota de necesar și dăm apa pe rețea. Dacă C.A.P.-urile nu exploatează cum trebuie echipamentul din cîmp, intervin avarii de suprapresiune. Aici, în irigații, cînd unul lucrează prost, se resimte întreg sistemul. Sensibilitatea aceasta e un dezavantaj al sistemului, care poate fi transformat — cum ar fi și firesc — în avantaj. Mari probleme însă avem nu cu mecanicii și motopompistii din cîmp, ci cu fabricanții de motoare electrice de la Filiași. E ciudat cum noi, care am pus la punct o industrie de motoare electrice excepțională, nu reușim să producem și pentru irigații motoare bune. Avem în litigiu cu întreprinderea de transformare și motoare electrice din Filiași 13 motoare, care nu corespund sub nici o formă. Începînd cu 20 iulie '82, s-au ars la o singură stație de pompare, SPP2 Călmățui-Gropeni, echipată cu 8 agregate tip MV 303x2, un număr de 11 electromotoare. 5 din ele au fost trimise la rebinat și nici măcar nu am primit răspuns că ni le fac ori nu ni le fac. Noi încercăm și reușim să le reparăm, iar Cernescu face minuni, dar cine dă banii pentru a repara niște motoare care au funcționat doar cîteva ore și s-au ars? Sîntem tare necăjiți cu povestea aceasta. Și tovarășii de la Filiași ar trebui să înțeleagă că nu motoarele fac ei, ci tot grîul și porumbul. Recolta o facem cu toții, nu doar cei ce trimit apă în cîmp”.

TUDOR OCTAVIAN ■

De-ar fi pămîntul
roza vînturilor

Pe cîmpul neted ca o tîpsie lumina aleargă ca argintul viu, încoace și încolo, strecurată printre norii care degeaba se fac și se desfac sus, pe deasupra tinutului de miazăzi al Bărăganului și în lungul malului Dunării, căci n-a plouat, nu plouă și parcă îți vine să crezi că nici nu va ploua la Grădiște. De-ar fi să plouă, totuși, atunci ploaia asta ar cam trebui să se grăbească, fiindcă n-au mai rămas decît vreo cîteva zile pînă cînd grîul ar mai putea fi întors din drumul pe care a pornit, pe jumătate învins de secetă. În acest răstimp, munca oamenilor a deprins ceva din incrințenarea rezistenței unor apărători în fața unui asediu, cu toate că pămînturile comune sînt în întregime irigate și ne-am fi așteptat ca lupta împotriva secetei să se desfășoare nu cu zimbetul pe buze, e adevărat, ci tot cu efort, dar măcar fără temeri și fără esecuri. Pînă să aflăm din ce pricină nu s-a întîmplat astfel aici, în acest loc în care pentru construirea sistemului de irigații s-au cheltuit destui bani incit el să-și merite numele că este o adevărată uzină de grîu, să spunem că la Grădiște funcționau toate cele 49 de motopompe. Primarul comunei, Iancu Florian, împreună cu președintele C.A.P.-ului, Anghel Mușat, și-au transformat mașinile lor Dacia 1300 în autoturisme de teren și în repetate rînduri de zi și de noapte se zice că atunci cînd văd că s-a întîmplat vreo defecțiune nu mai au răbdare să-i vadă pe alții lucrînd ci se

aplecă ei înșiși să facă reparația cuvenită, amîndoi fiind, de meserie, mecanici agricoli. La ferma 1, Tudor Vasile și Gheorghe Stanciu lucrează în schimburi de cîte 12 ore cu Stan Panait și Constantin Florea iar cele 4 motopompe de care ei au grijă au adus destulă vigoare unui lan de orz, de 84 de hectare, incit șeful fermei, Stan Stanciu, să poată spune că lanul acesta „promite ceva”. Din echipa Suzanei Stoian, cîte șase femei vin, de trei ori pe zi, și mută coloanele din care se desprind cele 8 aripi de ploaie. Dar ploaia artificială înaintează prea încet, de aceea oamenii sînt parcă nerăbdători, ca și la fermele 2 și 4, conduse de Constantin Nicolae și Alexandru Voicu, numai aceia de la ferma 3, de care răspunde Ghiță Șerban, sînt mai lipsiți de griji, acolo pinza de apă freatică se află mai la suprafață și tocmai acolo a și plouat, mai zile trecute; a plouat tocmai unde nu trebuia, zice Anghel Mușat. S-a întîmplat că pămîntul Grădiștei pleacă din malul Dunării și se întinde ca o fișie lată de vreo 2 kilometri pînă spre calea ferată Lehliu-Ciulnița, adică la vreo 25 de kilometri spre nord. Tocmai în capătul aceia îndepărtat a plouat, așadar, și dacă Grădiștea ar fi avut pămîntul ca roza vînturilor încă s-ar mai fi putut nimeri, într-un alt capăt îndepărtat, un ropot de ploaie adevărată. Ar fi nevoie, adaugă Anghel Mușat, de 700—1000 metri cubi de apă la un hectar. Acolo unde pămîntul a apucat să fie o dată irigat, atît s-a și dat la o udare, dealtfel. Iar rezultatul se vede. În locul numit Dealul Prăjii, unde au fost irigate pe la 15—20 aprilie vreo 200 de hectare, grîul arată frumos și n-are nimeni a se teme că nu va da o recoltă bună. Dacă de-atunci s-ar fi lucrat din plin, s-ar fi putut iriga cel puțin o dată întreaga suprafață de 760 hectare grîu, 100 de orz și 100 de orzoaică. Dar nu s-a lucrat decît pe jumătate, iar rezultatele respectă proporția: numai pe jumătate din aceste suprafețe s-au desfășurat pînă acum, cîte o dată, aripile de ploaie. Aflăm că vreo zece zile motopompele n-au funcționat pentru că n-au avut motorină. Anghel Mușat crede că răstimpul zilelor acelor a fost hotărîtor. Acum se face un fel de „respirație artificială” a grîului, de fapt, și cel mai bine ar fi fost să nu se ajungă aici, fiindcă vrednicia oamenilor n-a fost și nici nu poate fi pusă la îndoială, după cum nici capacitatea tehnică a sistemului de irigații de a feri pămîntul de urmările secetei. Incit despre ceea ce am mai vorbit, mai vorbim o dată: cei de la Grădiște îi tot ațin calea directorului S.M.A.-ului, Ion Năstase, iar acesta le dă motorină cît se poate, frățește, căci la urma urmei, ne spune Costache Tănase, președintele Consiliului unic agroindustrial Cuza Vodă, în unitățile aparținătoare acestui consiliu trebuie să funcționeze 280 de motopompe. Zilnic ar fi nevoie de mai bine de 30 tone motorină iar situația, am notat, se prezintă astfel: „În urmă cu trei zile am primit 13 tone. Alaltăieri, tot 13. Ieri n-am primit decît 7,2 tone. Azi, ce-i drept, avem 26. Dealtfel, pentru toată luna mai ni s-au planificat 153 de tone. Astea ajung doar pentru patru-cinci zile!”. Lipsa de motorină are desigur și cauze obiective, pe care cei de la Grădiște și de prin împrejurimi le înțeleg bine, dar rămîne totodată de spus că proporțiile ei nu trebuie accentuate prin ignorarea realității că grîul este, acum, în aceste zile, șantierul nr. 1 al țării. Chiar în ziua cînd am fost în această margine de sud a Bărăganului, o seamă de oameni care n-au desprins agricultură vizuinea conștientului privind galeș pe ferestra biroului lui se reuniseră pentru

Fotografii de GH. NEAGOE ■

a aprecia starea recoltei. Iată numele lor: Gheorghe Constantin, președintele C.A.P.-ului Cuza Vodă, Dan Nicolae, vicepreședintele C.A.P.-ului Ceacu, Anghel Mușat, președintele C.A.P.-ului Grădiștea, Tiberiu Lăzărescu, inginer-șef la C.A.P.-ul Rasa, și Gheorghe Costea, directorul tehnic al I.A.S.-ului Mircea Vodă. De față cu el, Mircea Enache, inginer-șef al Consiliului unic agroindustrial Cuza Vodă, ne-a prezentat concluziile: „Din 5 205 hectare cu grîu sînt afectate de secetă 4 435; din acestea sînt calamitate total 598 iar previzibil, dacă nu plouă în cîteva zile încă 1 675. Din 1 947 hectare de orz sînt afectate 1 247; calamitate total sînt 92 iar previzibil 515. La orzoaică, din 650 de hectare sînt afectate 500; compromise total 158 iar previzibil încă 218”.

DUMITRU ELIADE ■

Lupta cu obișnuințele
păguboase este
uneori mult mai
dură decît lupta cu
vicleniile climei

Cu peste 15 000 ha în regim irigat, C.U.A.S.C. Băneasa, din județul Giurgiu, traversează în aceste zile o veritabilă cursă contracronometru. La I.A.S. Prundu, în incinta îndiguită a fostei bălți Greaca, și pe tarilele cooperativei din Băneasa, Mihai Bravu și Frasin, aripile de ploaie se mută de două-trei ori în 24 de ore, zi și noapte, iar bălălia aceasta, firește, își are soldații ei: Elena Strimbeanu, Ioana Dogaru sau Constanta Nica, Elena Costea, Tudor Lisandru sau Rada Nuță. Rezerva de apă din sol fiind mai mult decît precară, misiunea de a o reface nu stă doar pe umerii echipelor specializate și mai toți cooperatorii, într-un fel sau în altul, participă la buna funcționare a antenelor și a aripilor. Antenele și aripile însuindu-se acum în existența tuturor asemeni unor axe dominatoare și imperioase. Adevărul acesta mărturisindu-l și președintele întinsului C.U.A.S.C., Vasile Soare, și conducătorii cooperativei din Mihai Bravu, președintele Constantin Chirigiu și inginerul șef Vasile Predescu. Dar și Lucian Lăzărescu, directorul S.M.A. Băneasa, a cărui contribuție la realizarea programului prevăzut de udări a sporit considerabil în acest an secetos. Fapt constatat de noi mai cu seamă pe ogoarele de sub jurisdicția tehnică a șefului de secție Caragea Dascălu, unde prezența laborioasă a mecanizatorilor Ion Stoica, Constantin T. Constantin și Marin Dascălu, sau a mecanicilor de întreținere Ion Cioroi, Nicolae Chiriță și Marin Androne, menține agregatele în regimul optim de funcționare, prin intervenții rapide și calificate, oriunde și oricînd este cazul. Incit, numai în incinta îndiguită a I.A.S. Prundu, cînd și cînd, lucrurile se poticnesc.

Peste bucuriile și necazurile sale de zi cu zi, președintele Vasile Soare ne mai dezvăluie o satisfacție. În cuprinderea consiliului unic agroindustrial de sub responsabilitatea sa se află Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaje Băneasa. Experiența acumulată în largul celor 3 500 ha ale acestor puternice unități științifice și productive le prinde bine acum tuturor vecinilor apropiați. Există aici un puternic nucleu de cadre calificate a căror activitate și competență au influențat mai profund decît pe alte meleaguri însăși mentalitatea sătenilor. Promotivitatea și gestul precis au intrat în singele tuturor, formîndu-le agricultorilor zonei o a doua natură. Și faptul, neîndoielnic, își are importanța sa. Comandamentele de irigații funcționează nu numai la scara întregului C.U.A.S.C., ci în toate comunele. Starea de mobilizare e generală. Iar controalele de zi și de noapte, spre deosebire de alți ani, constată mereu mai puține neajunsuri și nereguli. Răspolata muncii desfășoară a tuturor nemaifiind doar probabilă.

Ca un fiu al acestor locuri, Vasile Soare știe ce știe. Cu vorbă mai puțină și cu faptă mai multă, minuite cu o agilitate încă necunoscută pînă mai ieri sau alaltăieri, aspersoarele își fac datoria. La Băneasa, 24 de aripi de ploaie au scos de sub semnul incertitudinii 350 ha grîu. Nu a fost nici orzul uitat. Iar din ziua descinderii noastre în zonă, echipele de irigații au atacat și culturile prăsoare. Oameni care nici nu fac parte din aceste echipe vin cu rîndul să ofere o mîna de ajutor. Solidaritatea tinde să devină structurală, nu doar ocazională. Și acest cîștig, mai crede Vasile Soare, încorporat în existența țărănilor, reprezintă un cîștig de durată. Și din clipa aceasta, gluma fiind implinită, după ce a călcat în lung și în lat vreo 20 000 ha, Vasile Soare își îngăduie și un suris cît se poate de desțîns.

MIHAI PELIN ■

Pîinea lor e chiar pîinea

Alexandria

Drumul de la brutărie la industrie

La centrul de desfășurare, în jurul unui produs care se cumpără zilnic, oamenii se alătură la discuție fără multe invitații. Și cum ne găsim în județul onorat în panificație cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, ceea ce presupune că patru ani, la rând, a luat locul I pe țară, nu ne miră că ei apreciază faptul că mîncă cea mai bună pîine. „După mine-i pîine de expoziție” (ing. Simion Lestnic), „Are dulceața de la început chiar și după trei-patru zile” (Ștefan Ioana), „Cînd n-avea aspect comercial și era puțin arsă, oamenii o dădeau deoparte” (Irina Ciurea), „La Buziaș am mîncat pîine slabă, ai noștri știu s-o facă bună. Și ca gust, și ca aspect. Oricum își cunosc meseria” (Petre Constantin, pensionar).

La moară, cu maistrul morar Florea Moșog: „Făina e așa cum e! Același griu crește pe toată Cimpia Dunării, totuși, n-am mîncat nicăieri pîine așa bună ca la Alexandria. Am fost la Pitești, la Drăgășani, la Vilcea, la Craiova... nu sînt buni meseriași. Noi separăm griul după calitate, după umiditate, îl dozăm... Plecăm de la aceeași materie primă, dar știm ce să facem cu ea ca să nu influențeze calitatea pîinii”.

La fabrica de pîine, în schimbul trei, ca șef de echipă Zoia Popa: „De la făina pleacă toate!”... De la primele cuvinte ne dăm seama că cei care au cîștigat competiția nu au fost, deloc, privilegiați. Făina le-a dat și lor bătaie de cap, așa că sîntem curioși să știm cum s-au descurcat. „În funcție de calitatea făinii, intervenim în procesul de producție mîrînd sau micșorînd timpul de dospire, modificînd aciditatea maelelor. De fapt, acesta este singurul secret al succesului nostru cunoscut și recunoscut de fiecare din cei 17 oameni care alcătuiesc un schimb. Noi am introdus în fabrică disciplină foarte riguroasă, aproape ca la C.F.R. La intrarea în schimb verificăm cînd obosește și-l trimitem acasă. E foc continuu, deci, cel obosește nu-și poate permite să stea cinci minute pe-o ladă să se odihnească. După patru ani nu mai supără pe nimeni această „pretenție” a noastră, ne-a intrat în singe și ne ordonează viața în general”. Discuția cu directorul întreprinderii, inginer Ștefan Pleșa, urmărește aceeași întrebare: cînd e bună — de ce e bună pîinea și cînd e rea — de ce e rea? „Mergînd la minimă rezistență, pîinea iese rea. Griul, la ora actuală, produs în totalitate în județul nostru, nu este totdeauna cel mai bun cu putință. Calitățile glutenului sînt diminuate de dăunători. Combaterea lor se face foarte greu, iar făina ne dă probleme. Noi ne-am stabilit totuși o tehnologie proprie, încît nimic nu trebuie să ne scape. Respectăm parametrii stabiliți și nu facem rabat de la nimic. Așa am mers, an de an, de la mai bine la și mai bine și pîinea de aici a devenit renumită „pîine de Alexandria”. Acesta este stimulul nostru. La un schimb de experiență cu Dolj, directoarea întreprinderii de acolo a rămas impresionată de pîinea pe care-am cîștigat-o din aceeași făină, drept care ne-a solicitat rețetele. Brutarii cooperației din comuna Brînceni ne-au sesizat că, din cauza parametrilor făinii, pîinea lor e slabă. Ne-au zis chiar, luați dumneavoastră făina și faceți pîine din ea! N-am luat-o, ci le-am dat doi oameni și au făcut pîine, la ei, din făina lor, și a ieșit incomparabil mai bună. Am hotărît să facem cursuri de calificare, dar nu în săli, ca „la ședință”. La fața locului, pe concret, cum se zice, „la saibă”. Toți zic asta-i făina — asta-i pîinea! Secretul este unul singur: brutarii trebuie să-și însușească ținuta de brutar. Abia din acest moment poți să ai pretenții în plus, poți merge să ceri alte îmbunătățiri, de exemplu poți discuta asupra utilității. La ora actuală, mașinile de divizat aluat se defectează mult prea repede. Distribuitorii de gaze ale cuptorului tunel nu corespund, nici la grosime, nici la compoziție, motiv pentru care după două săptămîni de funcționare stăm cu linia tehnologică aproape o lună. Pîinea, la ora actuală, presupune o întreagă industrie, nu mai este o simplă brutărie”.

ELENA GHERA

Buzău

Făina e „secretul”

Imaginea cu brutarul plin de făină și rînduind, cu lopata de lemn, piinile în cuptor nu mai e azi valabilă, iar aici, la întreprinderea de morărit și panificație din Buzău, e cu atât mai puțin. Motivul nu trebuie căutat prea departe: se produce, la I.M.P.B., cam un sfert de milion de piini pe zi, în 15 sortimente (au fost

50), fiind limpede că treaba asta e de-acum industrie, cu „foc continuu”, benzi și așa mai departe. Fostii brutari, între care Vasile Rădulescu tocmai a ieșit la pensie, iar Ștefan Stîlpeanu nu mai are mult, s-au adaptat și ei se numesc azi, după acte, muncitori specialiști, încadrați la categoria maximă VI, datorită vechimii care oscilează, la cei cități și la alții, în jur de 30 de ani. Cînd lucrau în mic, camera de coacere era închisă și pîinea, înclină ei să creadă, mai gustoasă, căci anumite substanțe, adică cele capabile să dea aromă, nu se volatilizau. Azi, cînd cuptorul cuprinde, pe o vatră completă, 1.500 de piini, cam cite făcea Rădulescu într-o zi pe vremea tinereții sale, el e deschis și, deci, oamenii răspunzători de pîine au un dușman în plus. Aerul care intră. Dar ce pierde la calitate, în mod fatal, pîinea cîștigă la cantitate, dar nu trebuie să se înțeleagă din asta, ar fi păcat, că pîinea de Buzău e rea. Dimpotrivă, e bună și, argument la fel de important, e destulă, chiar dacă, cum ziceam, meseria de brutar e, pe ici, pe colo, amenințată și doar un tinăr, Ionel Ferou, a îmbrățișat, aici, aceeași profesie cu a tatălui său, lucrînd cot la cot. Altfel, tinerii sînt destui la I.M.P.B., mulți ieșiți de pe băncile Facultății de industrie alimentară și ale liceelor cu profil, fete mai ales, căci meseria asta, citez vorbele inginerului șef

Speranța Dănulescu, e din cale-afară de migăloasă, orice abatere de la tehnologie fiind, cu desăvîrșire interzisă. Bătălia cea mare se dă, dacă am înțeles bine, la prepararea maelelor și a aluaturilor, o serie întreagă de lucruri trebuind respectate: dozarea materiei prime, timpul de fermentație etc., etc. Chiar dacă la Buzău se folosește, în mod curent, o tehnologie nouă, maia fluidă, „secretul” piinii, dealtfel vechi de cînd lumea, îl constituie tot calitatea făinii. La acest capitol, Speranța Dănulescu, care e o femeie de ispravă și înfiptă la vorbă, n-are de ce se plînge, chit că maiaua fluidă subțiază coaja piinii. Griul care ne vine, zice inginerul șef, mai ales de la Constanța și Tulcea e bun, necazul e că aprovizionarea nu se face totdeauna ritmic. Dar acest necaz nu pare să fie singurul. Pîinea de Buzău, bună, gustoasă, destulă, n-are luciul cuvenit, pricină din care Speranța Dănulescu e mîhnită. Explică după cum urmează: dac-am avea mai mult abur, adică dac-ar merge ambele cazane, nu doar unul, am obține aburul necesar luciului, dar un cazan stă din cauza combustibililor. Sigur, o piine cu luciu ar cîștiga în aspect, dar veți fi de acord cu mine, cei care știți, că franzela de Buzău, fie ea de 3,50 lei și 400 de grame (adică „Dimbovița”), fie ea de 5,50 lei și 700 de grame (adică „București”), fie ea de alte 14 feluri (în duminica documentării), e foarte căutată și, mai mult încă, apreciată. După coacere, ea mai ră-

mine 6 ore în depozitul fabricii, rațiunile acestei operații fiind mai degrabă medicale: pîinea foarte proaspătă îngrășă, deci nu face bine sănătății.

Cu pîinea, la Buzău, lucrurile sînt limpede. Nu însă și cu covrigii, capitol la care buzolenii erau cîndva vestiți, alte județe (ultima oară, Argeșul) trimînd aici oameni ca să învețe meserie. Covrigii se produc și azi, destui, împlețiți și chiar tip „ochelari”, la 1 leu bucata. Dar localnicii, și nu numai ei, tînjesc după covrigii mici, de 25 de bani cercul. Aceștia au dispărut, deși specialiști pentru producerea lor se mai găsesc, Ion Stamate sau Irina Trocaru, cea din urmă fiind „ultima cocătoare de covrigi din județ”. Încă o tradiție pare primejdioasă dintr-un motiv discutabil: nomenclatorul nu mai permite fabricarea de covrigi mai mici de 50 de grame, în timp ce aceia care au făcut fama Buzăului n-aveau decît 20! Nu pledez pentru încălcarea nomenclatorului, dar îmi permit să întreb dacă el nu poate fi, măcar în acest punct, modificat? Poate?

Altfel zis, pîinea de Buzău e bună, chiar și fără luciu. Ea va fi, se speră, și mai bună, și mai multă, în clipa în care creșterea și așezarea în dospitor, acum manuale, vor deveni operații mecanizate. Iar acest lucru, s-a angajat Speranța Dănulescu, se va întîmpla cit de curînd.

OVIDIU IOANIȚOIA

București

Unul din cele mai constante alimente

— Stimată tovarășă Valerica Bejenaru, în calitate de director adjunct tehnic al întreprinderii de morărit, panificație și produse făinoase București, ce ne puteți spune despre pîinea care se mîncă în București? Se deosebește ea cu ceva de pîinea din alte orașe?

— Se produce în toată țara același fel de pîine. Teoretic, ea trebuie să fie la fel. Activitatea desfășurată de noi, în București, are câteva aspecte deosebite. În Capitală exigența consumatorilor este mai ridicată, populația este mai eterogenă, sînt mai mulți străini, turiști sau veniți cu diferite treburi, aici au loc congrese interne și internaționale, numărul de români în trecere prin București într-o zi îl evaluăm la

peste 200 de mil. Activitatea noastră se deosebește de cea a altor întreprinderi similare din țară în primul rînd prin dimensiune. Producția de pîine a unor județe este cit jumătate din producția unei singure fabrici din întreprinderea noastră. Or, în București funcționează 8 fabrici de pîine.

— Să ai grijă de pîinea unui oraș ca Bucureștiul, iată o muncă de răspundere. Care sînt criteriile principale care vă dirijează activitatea?

— Satisfacerea necesarului de consum pentru toți locuitorii orașului și pentru flotanți, locuitori de toate vîrstele, pretențiile și gradele de sănătate. Deci, cantitate și calitate. Un alt criteriu important pe care îl avem în vedere este economisirea judicioasă a fondului de griu al statului. Avem grijă să nu fie irosit atât de noi cit și de consumatori. Pentru un oraș mare ca Bucureștiul trebuie rezolvată diferența mare de comandă din partea comerțului de la o zi la alta. Numai într-o săptămîină diferența de comandă de luni pînă sîmbătă este de ordinul a 30—40 la sută. În cazul marilor sărbători diferența este și mai mare. Posibilitățile noastre sînt aceleași și trebuie să facem față virfurilor de producție cu orice preț. Începînd de joi, facem stocuri astfel ca sîmbătă să putem acoperi necesarul. Una din cele mai mari abateri de care sîntem pasibili este să rămînam în centru fără pîine măcar un sfert de oră.

— Cum se repartizează pîinea către centrele de vinzare? Cum se explică situația înțilnită uneori că la două centre vecine găsești la unul pîine proaspătă, iar la celălalt veche?

— Livrarea piinii către populație este rodul unei strategii zilnice, bazată pe statistici, pe înțelegerea unor fenomene. Pîinea se livrează pe baza unor comenzi primite zilnic de la comerț, funcție de cerințele exprimate de fiecare centru. În București sînt peste o mie de asemenea centre, din care aproximativ 80 la sută funcționează în două schimburi. Sîntem condiționați deci de șefii de centre și chiar de distribuitorul nostru. O lege a activității noastre este că pîinea să se livreze în ordinea fabricației. Aprovizionarea centrelor depinde de comenzile pe care le lansează fiecare. Trebuie să mai spunem că, în plus față de comenzi, avem mașini de intervenție care intervin ori de cîte ori sîntem solicitați. Mașinile care distribuie pîine au un program fix, de regulă același, și repartizarea piinii nu include nici o preferință.

— Gama de sortimente este suficientă? Ce părere aveți despre calitatea piinii?

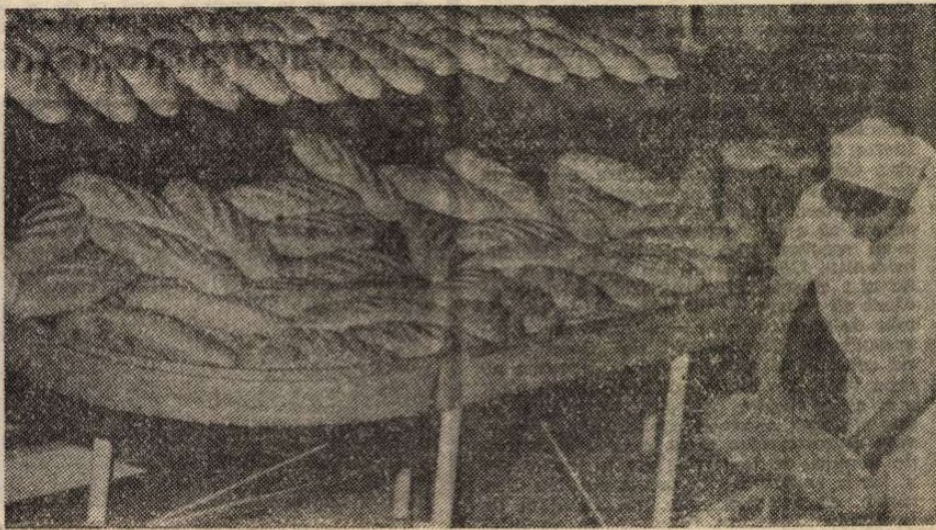
— Satisfacă exigențele consumatorilor, atât la pîinea de consum cit și la cea dietetică. Față de alte țări avem un sortiment foarte variat. Dealtfel, în fiecare an de două sau chiar de trei ori se rediscută gama sortimentală. Cu această ocazie pot apărea produse noi. Pîinea este unul din cele mai constante alimente și putem spune că prin introducerea unor adaosuri vitaminizante, cum ar fi lecitina de exemplu, valoarea ei nutritivă a crescut. Făina este bineînțeles cea care influențează în mod hotărîtor calitatea piinii. Începînd din moară și pînă cînd pîinea iese pe poarta fabricii este urmărită, controlată cu cea mai mare atenție. Pîinea cu defecte, arsă sau strîmbă este returnată fabricii. Și șefii de centre au dispoziții precise în acest sens. Cuptoarele moderne de care dispunem, mai ales că anumite linii de fabricație au fost specializate, asigură uniformitatea calității piinii.

— Au fost situații în care nu s-a putut livra pîine în cantități suficiente?

— Nu am fost niciodată într-o asemenea situație. E drept că dacă un centru rămîne pentru o scurtă perioadă fără pîine, nu trimitem special pentru el o mașină de intervenție cu 200 de piini, să spunem. Din fabrică ies mașini pline, cărora li se face un traseu, funcție de o situație dată. Am avut întotdeauna cantități suficiente.

— Vă mulțumim și pentru timpul pe care ni l-ați acordat și îndeosebi pentru pîinea pe care ne-o oferiți în fiecare zi.

OPREA GEORGESCU

Premieră carboniferă în Dolj

Făină, apoi apă, sare, drojdie, căldură și OM, mult OM

Dimineața unei zile de mai a început pentru mine la Fabrica de piine Pajura, secția I „Gh. Doja”. Măști mari, Ilie Brănișteanu și Nicolae Tudorache și-au făcut rost de ceva timp, cam citii trebuie unei piine să se coacă, și vorbesc despre munca lor. Mai au 130 de colegi, muncind în trei schimburi ca să asigure cele 35 t de piine pentru zona Dorobanți-Piața Amzei. Piinea lor, cum zic ei, este cea mai bună din București. Am avut senzația că dacă cineva i-ar contrazice ar fi admonestat pe loc și poate chiar, ca Flămînzilă din Harap-Alb, ar fi silit să mănince atita piine pînă cînd s-ar convinge că ei au dreptate. Copios supliciu!

La această fabrică (și nu știu de ce locul de naștere al piinii se numește fabrică) se începe cu făina, apoi apă, sare, drojdie, căldură și Om, mult Om. Asta e rețeta piinii lor.

Piinea este vie, am văzut cum se mișcă, cum crește și cum, obosită că e gata, răsuflă abur cald și aromă de demult, de la o casă de țaran și o măsută cu trei picioare. Și-apoi nu e totul gata. Piinea se

naște în trei ore, trebuie să stea 3 ore ca să poată fi bună de mîncat. Brutarul însă, cel care-l dă piinii miezul și coaja, nu mîncă niciodată piine caldă. „Necazul pe care ți-l aduce piinea caldă nu justifică pofta... La noi e mai puțină mecanizare, tehnologia este mai clasică și mai aproape de cuptorul în care mama cocea piinea...” îmi spune Nicolae Tudorache, maestru principal.

Mă gîndesc din nou la „rețeta” piinii făcute de acești oameni. În lipsa unor aparate moderne, omul supraveghează făcerea piinii: acolo, în cuptor, la 92° omul care o privește din afară și-a lăsat sufletul și mintea înăuntru. Se plîmbă peste fiecare piine, o încearcă acolo, în cuptor, și Omul știe cînd este gata. Fără nici o sonerie de avertizare, fără nici un ac indicator de punct terminus. Și poate că piinea asta, cu mai puține circuite integrate sau microprocesoare în ea, este mai vie, umblă în corpul celui care o mîncă și se așază în piele, în minte, în suflet și în inimă.

PAUL AGARICI

Intil — în Oltenia — au fost Rovinari Gorjului...

A venit apoi Valea Motrului, cu bogățiile ei zăcămintă și exploatarea miniere, cu nesățioși consumatori precum termocentralele de la Craiova, Rogojelu și Turcenti, trei din mărețele construcții ale socialismului...

A venit Mehedințiul cu primele exploatarea de ligniți, cu termocentrala de la Drobeta Tr. Severin.

Și, în sfîrșit, pe firmamentul cărbunelui oltean se ivește, iată, Doljul. El vine puternic, din urmă, precum alergătorul de cursă lungă, vrînd parcă să recupereze în iureș toți anii neîmpliniți din istorie...

Da, Doljul cel dintotdeauna dător de griu, de porumb și floarea-soarelui, de struguri, fructe și legume, mai apoi de gaz metan și de petrol, se pregătește acum, spre bucuria oamenilor săi și a întregii țări, să dea patriei primele cantități de lignit. Ceea ce înseamnă că demult, demult de tot, în erele geologice, uriașele păduri de ferigi doborîte de cataclisme s-au afundat în mîlurile Cîmpiei Române și, acolo, la înalte presiuni, neștiute de nimeni, s-au transformat în aur brun. Într-o comoară pe care doljenii, cu inteligența și uneltele lor, au izbutit azi s-o dibuie în nepătrunsele-i adîncuri, să-i comensureze potențialul și valoarea.

Despre destinele cărbunelui doljean mi-au vorbit mai deunăzi, îndelung și în deplină cunoștință de cauză, doi din responsabili de bază ai domeniului: economistul Vasile Popescu, secretarul cu probleme economice al Comitetului județean de partid, și inginerul Alexandru Galiceanu, directorul Institutului de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări miniere pentru lignit Craiova.

Aproape o treime din suprafața Doljului este căptușită cu lignit. De fapt — mi-au destăinuit cei doi, după ce și-au plimbat o vreme minile peste harta economică a județului — există aici trei zone distincte: — una la sud de Bălești,

în perimetrul Negoii — Bistreț — Rast — Ghidici, pînă aproape de Poiana Mare, alta la nord-vest de Craiova, în perimetrul Mihăița — Predești — Brădești, iar ultima e prospectată în cimpurile petrolifere și de gaze naturale. Primele două sînt exploatabile, ultima — deocamdată — nu, din motive lesne de înțeles.

Prospecțiunile au arătat că Bălești-sud se întinde pe o suprafață de aproximativ o mie de kilometri pătrați, fiind socotită cea mai mare zonă carboniferă din Dolj. Cele peste 150 de foraje executate pînă în prezent din 200 în 200 de metri precizează că straturile de cărbune existente aici ating grosimi ce variază între 1—12 metri și se situează la adîncimi de 1 pînă la 43 de m, ceea ce permite exploatarea la suprafață. Spre deosebire de acestea, zona carboniferă din nord-vestul Craiovei cuprinde circa 600—700 kilometri pătrați, iar formațiunile cu cărbune se află la adîncimi de 100 pînă la 425 m, în 4 pînă la 8 straturi groase de 0,50—3,70 m. exploatarea fiind posibilă în acest caz numai prin pufuri.

Rezerva de cărbune existentă în ambele zone din nordul și din sudul județului se estimează la cîteva sute de milioane tone, posibile de a fi scoase la lumina zilei în următorii 25—30 de ani.

Dar să revenim în actualitate. Să vedem ce se întîmplă, acum, în sus-numitele zone carbonifere.

Inginerul Alexandru Galiceanu povestește: La Predești, în perimetrul I, a început nu demult săparea primului put, practic a primei mine de lignit, la 250 m adîncime. S-au îndesit forajele în gabarit de 400 — 400 m, pentru a preciza mai bine perimetrul exploatabil. Minele de aici vor începe să producă în următorii doi-trei ani. Vor da milioane și milioane de tone de aur brun.

Mai aproape de noi, în timp, este Băleștiul, adică zona de sud. Chiar în aceste zile de mai au început lucrările de decopertare la prima carieră din amon-

te de Dunăre. Din tranșeele ce se excavază aici primele tone de cărbune vor fi scoase în preajma zilei de 31 decembrie anul acesta. Va fi atunci, în Dolj, încă o mare premieră. Dezlegătorii tanelor lignitului doljean vor fi și ei primii bucuroși și vor putea spune cu inima deschisă că, în sfîrșit, după ani și ani de trudă, institutul lor de cercetări și proiectări miniere nu va mai fi în afară, ci chiar în inima zonei, chiar pe cărbune.

Reintră în vorbă secretarul Comitetului județean de partid: Vom ajunge curînd — ne asigură dumnealui — ca cel puțin jumătate din cantitatea de cărbune energetic necesar termocentralelor de la Ișalnița, Craiova II și Calafat să fie asigurată din resursele proprii ale județului. Asta înseamnă, în etapa I, cam 3,5 milioane tone anual. Pînă în 1990, conform programului, Rastul va deveni un port al cărbunelui doljean. De aici vor urca cu șlepucile în sus, pe Dunăre, pînă la termocentrala din Calafat, zilnic, mii și mii de tone de cărbune. O cale ferată de 25 kilometri, pornind din zonă, va face în același scop racordul cu Poiana Mare — Calafat, iar de la Predești o alta, mai scurtă, de numai 15 km, va duce cărbunele direct în arzătoare termocentralelor Craiovei.

Cercetarea prospectivă și lucrările pregătitoare continuă. Spre zonele de operații se îndreaptă, grabite, puternice excavatoare și dragline.

La sud de Bălești și la nord-vest de Craiova, pe un front larg de zeci de kilometri, s-a declanșat încă o mare bătălie pentru cărbune. Doljul carbonifer și-a început astfel, eroic, epopeea, marcînd aici, în mînoasa Cîmpie Română, o nouă și impresionantă contribuție la ceea ce secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a numit lupta pentru independența energetică a țării.

MIHAI STĂNESCU

Sînt, recunosc, un pătimăș al florilor. cred că viața noastră poate fi mai frumoasă și datorită florilor, am luat, odată, apărarea florăreselor bucureștene, convins fiind că și azi că ele joacă un rol important în consolidarea tradiției și a farmecului urbei naționale, în sfîrșit, vin de la țară, din Oltenia, unde toate grădinile și cerdacurile sînt pline de flori, unde înfloresc cele mai frumoase mușcate, unde e cultivat siminocul și acea floare rară care se numește... și unde nu ieși în lume fără busuioac. Ei bine, tot de ani de zile scriu pe unde pot că numai cu garoafe nu răzbim noi în comerțul cu flori. că e păcat că florările noastre sînt atît de sărace, totuși, într-o țară vestită pentru florile ei, că am văzut, în Europa, florării care m-au umplut de invidie, și unde? în nord și ori de cîte ori a venit vorba de flori m-am întrebă cît am putut de tare ca să mai audă și cine trebuie! de ce nu exploatăm noi, mai ambițioși, flora românească tradițională și de ce nu ieșim în lume cu ea?

De curînd, ambiționat eu însumi de o expoziție de la Pitești am vrut să știu ce se petrece la Băneasa, la acel centru miniatural care, prin exponatele sale, a cucerit toate sufragiile la Pitești.

Așa am cunoscut-o pe maestra sportului la alpinism, mai în tinerețe desigur, care este ingineră Canarache Viorica, nora marelui arheolog, suflător acestui centru miniatural unde cu o patimă rară se fac cele mai tulburătoare experiențe în spațiul destinat cercetărilor în domeniul acesta, al hor-

ticulturii și unde rezultatele sînt spectaculoase și demne de toată lauda și mai ales demne de tot sprijinul. Lîngă ingineră Canarache, cu aceeași patimă slujesc florile inginerile Ana Dima și Maria Pirvu și o mină de tehnicieni și de lucrători care au ceva de spus pe lumea asta.

Sigur, nu vreau acum să fac un re-

Opinia unui alegător

Pledoarie pentru flori și pentru o „afacere” cu flori

portaj al acestui centru miniatural unde, ca să dau un exemplu, numai experiențele inginerii Canarache, cu floarea numită Anturium sînt literalmente spectaculoase dar mă simt dator să vă spun că am aflat aici argumentele tezei mele după care România ar putea cîștiga bani buni pe piețele europene și cu flori.

Am impresia că dincolo de pasiunea unor entuziaști și de un sprijin indiscutabil al unor specialiști cu anume putere de decizie, totul rămîne în zona poeziei care, se știe, oricît ar fi de strălucită, în toată lumea are tiraje

foarte mici, editorial vorbind. Ei bine cred că n-ar strica dacă am găsi timpul necesar să dăm florilor o atenție industrială, ca să zic așa, și să vedem dacă ele nu pot aduce, și ele, o bună valută și un prestigiu de care nu ne putem dispensa nici în acest domeniu.

Ce ar fi, să zicem, mă gîndeam, vînzînd experiențele cu Anturium, dacă am organiza o consfătuire națională a florarilor, dacă am acorda creditul moral și financiar unei meserii care se cuvine cred, rapid scoasă din spațiul restrîns, totuși, al centrelor experimentale și am proceda la consacarea industrială a producției floricole? Am impresia că investiția ar fi foarte bine răsplatită, că am putea foarte bine concura pe plan european și chiar dacă va fi taxată drept o viziune de scriitor, nu mi se pare deloc deplasată imaginea avionului care, de două ori pe săptămînă, pleacă de la Otopeni cu flori românești la Zürich sau la Londra sau la Madrid sau la Stockholm?!

Sugerez, așadar, colegilor mei de la Flacăra o intervenție de specialitate și un interviu care s-ar putea să fie revelator cu ingineră Canarache, unul din cei mai împătimiti slujitori ai unei meserii, din ciți am văzut. Și iar zic, ca și altădată, ce oameni minunați sînt azi în țara noastră în plinătatea forței lor creatoare și pe care avem datorită să-i exploatăm exact acum cînd sînt puternici și deștepti și curajoși gata de jertfă, pentru că fibra lor e tină și plină de sevă!

DINU SARARU

S-a împlinit zilele acestea un sfert de veac de la ieșirea de sub tipar a primului număr al revistei UJ ELET, organ central de limbă maghiară al Frontului Democratiei și Unității Socialiste din România.

De-a lungul celor 25 de ani de apariție, UJ ELET a adus o contribuție însemnată la promovarea în rîndul populației de naționalitate maghiară din țara noastră a politicii Partidului Comunist Român și a statului nostru. Concepute în spiritul acestei politici, articolele publicate în revistă, reportajele, ilustrate despre marile realizări în construcția socialismului în România, materialele tratînd diverse probleme sociale și etice care frămîntă omul contemporan, cronică vieții culturale și artistice, diverse alte rubrici și-au găsit un larg ecou în conștiința cititorilor, formată în spirit comunist și de cel ce au semnat și semnează în paginile revistei: ziariști, scriitori, critici, savanți, specialiști în domeniul tehnicii, muncitori, țărani.

Creată prin grija partidului și a statului, revista UJ ELET îmbogățește rețeaua presei din România, care de aproape două decenii, în spiritul indicațiilor

date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, educă și însușește întregul nostru popor în opera de făurire în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate. În acest context, printre cele mai importante sarcini ale revistei UJ ELET s-au aflat întotdeauna

ÚJ ÉLET 25

formarea conștiinței comuniste, educația patriotică, adîncirea frăției și întărirea unității dintre toți cetățenii României, români, maghiari, germani și de alte naționalități, sub semnul telurilor lor comune: înflorirea patriei socialiste.

Așa cum subliniază chiar UJ ELET într-un editorial publicat cu ocazia aniversării, după anii fructuoși de apariție de pînă acum, care coincid de fapt cu

treptele eforturilor creatoare ale întregului popor, în fața revistei stau, acum, la intrarea în cel de-al 26-lea an, sarcini tot mai mari. Înfăptuirea grandiosului program trasat de cel de-al XII-lea Congres al partidului, a programelor adoptate la Conferința Națională pune în fața fiecărui cetățean al patriei cerințe noi în activitatea de zi cu zi la fiecare loc de muncă: abnegație sporită, o disciplină mai fermă, o grijă mai mare pentru economisirea materialelor și a energiei, ridicarea calității muncii, promovarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste, toate acestea avînd drept scop ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație, sporirea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. În satisfacerea acestor cerințe, presei din țara noastră, și în acest cadru și revistei UJ ELET, îi revine un rol important.

Cu prilejul acestui frumos jubileu, revista FLĂCĂRA transmite revistei UJ ELET felicitări călduroase și urări de noi succese în activitatea sa rodnică, pusă în slujba înfăptuirii politicii partidului de făurire a comunismului pe pămîntul românesc.

Viorel Olivian Pașcanu, adept și promotor al medicinei naturiste

Răspundem pe această cale celor ce ne-au solicitat amănunte în legătură cu „Micul îndreptar de medicină naturistă”, operă în manuscris datorată rădăuțeanului Viorel Olivian Pașcanu și pe care am avut prilejul să o prezentăm parțial în cuprinsul rubricii „Omule, fii primul tău medic”.

Cititorii noștri s-au arătat, totodată, interesați să cunoască modul în care au fost probate prin practică recomandările tratatului. Ni s-au cerut, de asemenea, date privind vîrsta și profesiunea autorului.

De la început, o precizare: Viorel Olivian Pașcanu nu este doar un pasionat colecționar de rețete și proceduri de medicină populară, ci în primul rînd omul care a recurs nemijlocit la această terapie, iar aceasta după un stadiu îndelungat petrecut în saloanele spitalelor și mai ales după ce viața și necazurile l-au convins că drogurile farmaceutice sînt în stare să vindece și să îmbolnăvească aproape în egală măsură. Exemplul colaboratorului nostru ne întoarce astfel gîndurile la un caz asemănător, este vorba de doctorul Mihai Zăvergiu Theodoru, autorul unei metode originale de imunoterapie, elaborate și ea tot ca urmare a unei îndelungate și infructuoase confruntări cu prescripțiile medicinei tradiționale.

Micul îndreptar de medicină naturistă cuprinde 5 secțiuni. Prima este consacrată preparatelor din plante și legume, cea de a doua procedurilor prin hidroterapie, masaj, ventuze și clisme, cea de a treia, procedurilor prin presopunctură, poziții statice și exerciții de respirație, ultimele două capitole fiind dedicate unor considerații și recomandări privind dieta alimentară.

Viorel Olivian Pașcanu este inspector la Consiliul popular al orașului Rădăuți, are 52 de ani și locuiește pe strada Tudor Vladimirescu 2, sc. D, ap. 2. La această adresă l-am căutat și noi pentru a-l solicita următoarele amănunte în legătură cu geneza și valoarea terapeutică a „Micului tratat de medicină naturistă”.

— De cînd mă știu, ne mărturisește interlocutorul nostru — am fost un abonat al policlinicii noastre — am fost un bolnav, am fost pe rînd bîntuit de scarlatină, reumatism, febră tifoidă, pneumonie, pareză, oreion, adenită, ca să nu mai vorbesc de numărul fără șir al zilelor în care am zăcut bolnav de gripă, faringită, conjunctivită. Am contractat, de aseme-

nea, o afecțiune gravă pulmonară, urmată de una cardiacă ce m-au obligat să stau foarte mult timp la pat și să mă slujesc de baston în drumurile mele spre școală sau spital. Devenisem atît de dependent de cabinetele medicale încît îmi petreceam sute de zile din an pe culoarele policlinicilor unde nu o dată am fost tentat să-mi exagerez simptomele pentru a mă bucura de un plus de atenție. Am înghițit mil de pilule și mi-am perforat tegumentul cu sute și sute de injecții. Am observat astfel cu cită ușurință întocmesc unii medici rețete mamut și spre ce consecințe nefaste conduce abuzul de medicamente. La aceste concluzii a ajuns cercetarea medicală actuală, dar din nefericire eu am beneficiat în această privință de o experiență proprie. Tratatul medicamentos nu mi-a ameliorat starea de sănătate a organismului, ci dimpotrivă. Ieșind dintr-o boală intram în alta, astfel că în disperare de cauză am început să încerc și procedee de medicină naturistă. Am făcut-o îndemnat de unii și de alții și, evident, la început, fără prea mare încredere. Apoi, cînd am observat că ceaiurile, infuziile, decocturile, tincturile, masajele, ventuzele, presopunctura, pozițiile statice și exercițiile de respirație pot înlocui majoritatea medicamentelor de sinteză, am început să renunț treptat la drogurile din farmacie și să apelez tot mai insistent la recomandările medicinei naturiste. În acest sens am avut la dispoziție un „excellent laborator”, iar acesta a fost propriul meu organism hărțuit din nefericire de tot felul de afecțiuni. Am constatat, astfel, ca să dau cîteva exemple, că pentru îndepărtarea durerii de cap este suficient să îți mișci minile în apă rece cîteva minute, iar pentru regularizarea tranzitului intestinal se dovedesc excelente unele ceaiuri și procedee de presopunctură. Acum doi ani am observat la mina stingă o umflătură moale, rozalie și consultînd un medic acesta mi-a spus că este vorba de o bursită. Mi-a prescris un tratament îndelungat cu antibiotice. Un altul mi-a propus de urgență să mă supun unei intervenții chirurgicale. Am apelat la o rețetă din medicina populară și am aplicat pe umflătură o compresă cu o soluție din castane macerate la soare în petrol. Pînă a doua zi, umflătura a devenit albă. După trei zile a dispărut complet. Am evitat medicamentele chiar și în cazul afecțiunilor mai grave. Numai în cazul anghinei pectorale, de care sufer de mai multă vreme, folosesc aspirina, o pastilă la trei zile. Toate celelalte medicamente au fost substituite printr-un sirop realizat din păducel, busuioc, levănțică, visc, păpădie, coada șoricelului și puțină rostopască. În felul acesta, țin afecțiunea la distanță.

Nu sînt un om sănătos, dar nu mai sînt cel de altădată. Au dispărut angoasele, teama de boală, senzația de sfîrșeală și somnolența cronică, iar starea generală a organismului este mult ameliorată.

— Cum s-a născut „Micul îndreptar de medicină naturistă”? —

— La început am notat și am folosit diverse rețete de ceaiuri și infuzii, precum și diferite metode de masaj și hidroterapie. Mai apoi, am început să mă intereseze procedurile medicale ale Extremului Orient și în mod special presopunctura, pozițiile statice, exercițiile de respirație și psihoterapia. După observații îndelungate am constatat (și din nou pe propria-mi piele) că asocierea lor este sinergizantă și efectele terapeutice benefice mult sporite. Acest lucru mi-a permis ca în decursul anilor să sistematizez întregul material și să-l grupez pe diverse scheme de lucru. Am obținut astfel scheme de tratament pentru aproximativ 120 de afecțiuni ale organismului uman, fiecare maladie în parte beneficiind de un anumit mod de asociere a procedurilor și procedurilor amintite.

— Să încercăm o exemplificare.

— Un bolnav care suferă de anghină pectorală va găsi în „Micul îndreptar de medicină naturistă” următoarele recomandări. **Hidroterapie:** zilnic, duș general la temperatura corpului. Mers pe jos prin iarbă udă, prin vaduri de ape curgătoare (evident, dacă nu suferă de afecțiuni reumatismale). **Exerciții de respirație:** sînt indicate trei procedee în funcție de vîrsta sau posibilitățile fizice ale celui în cauză. Se indică, de pildă, o inspirație lentă pe nas prin îndepărtarea maximă a coastelor, cu abdomenul și umerii immobili. Expirația se face prin contractarea cavității toracice. **Poziții statice:** 1. Din culcat pe burtă se apucă gleznele și se trag cit mai sus posibil. 2. Pacientul stă pe spate și cu picioarele strîns și ridicate pe verticală. Se stă nemișcat în aceste poziții cîteva minute. **Presopunctură:** se masează un punct aflat pe axila stînga 1-2 minute (lucrarea conține și o schemă a punctelor energetice, dar ele pot fi găsite și în orice manual de acupunctură sau presopunctură). Urmează apoi tratamentul intern și în această privință îndreptarul are indicații și contraindicații. Sînt prevăzute: infuzie din anghinare, păducel, rostopască, traista ciobanului; infuzie din talpa gîstei (30 g), frunze de mentă (20 g), coada racului (10 g), rădăcina de valeriană (10 g), frunze de roînță (20 g), flori de soc (10 g). Se beau 2-3 căni pe zi în timpul crizelor.

— Consultînd lucrarea dumneavoastră, am observat că accorțați o atenție particulară metodelor de psihoterapie.

— S-a scris și s-a rescris despre importanța și forța sugestiei și autosugestiei. Se vorbește mult în ultima vreme și despre bioenergie și iată că în ultimul deceniu acest „misterios fluid” a fost făcut evident grație metodelor de electrografie. Este vorba de o emanație de natură energetică, ea a fost identificată, dar încă se știe mult prea puțin despre

această componentă a structurilor vii. Puține lucruri se cunosc și în legătură cu telepatia. Dar ele există și acest lucru ne îndreptățește să le folosim în scopuri terapeutice. Cercetători ai acestor fenomene au consemnat, de pildă, următorul fapt: un medic intr-un salon de bolnavi aduce întotdeauna în rîndul acestora o stare de reconfort psihic, în vreme ce el, medicul, simte aproape totdeauna un plus de oboseală și asta deoarece el devine ținta unor fluxuri energetice, acestea nefiind altceva decît mesajele neuzitate ale celor ce-l înconjoară, speranța sau deznădejdea acestora.

Am constatat și eu ca și alții mulți că în timpul tratamentului este bine să avem atenția îndreptată asupra organului bolnav, să ne spunem în gînd că boala sau durerea începe să se amelioreze chiar dacă facem acest lucru pe amelioreze mecanică. În îndreptar am propus chiar un exercițiu în acest sens. El poate fi executat într-o încăpăre ferită de zgomete în timp ce persoana stă într-o poziție comodă, perfect relaxată și cu ochii închisi. Se repetă mecanic, de trei ori, următoarele fraze (fiecăre frază în parte): mina dreaptă îmi este grea; mina stîngă îmi este grea; piciorul drept îmi este greu; piciorul stîng îmi este greu; inima îmi funcționează perfect (sau în locul acesteia, alt organ bolnav, ficatul, stomacul rinichii etc.); mina dreaptă îmi este caldă; mina stîngă îmi este caldă, piciorul drept îmi este cald; piciorul stîng îmi este cald; inima îmi funcționează perfect; minile îmi sînt grele și calde; inima îmi funcționează perfect; picioarele îmi sînt grele și calde; inima îmi funcționează perfect; minile și picioarele îmi sînt calde; inima îmi funcționează perfect. Se interzice cu desăvîrșire folosirea cuvîntului NU. După cîteva zile persoana va simți o senzație de greutate și căldură la extremitățile corpului.

— De recomandările tratamentului au beneficiat și alte persoane?

— Îndreptarul s-a născut în timp, în decursul a mai bine de două decenii și s-a născut, ca să zic așa, de la sine. Gîndul de a întocmi un îndreptar s-a ivit abia la sfîrșit. L-am redactat în scopuri strict personale. Ulterior l-am dat și unor persoane apropiate și cu acest prilej am constatat că schemele mele de tratament își dovedesc din plin eficacitatea. M-am adresat revistei „Flacăra” în clipa în care am văzut că această publicație susține cu asiduitate dezvoltarea medicinei naturiste. După publicarea rețetelor mele am fost asaltat de scrisori așa că a trebuit să multiplic îndreptarul și să-l expediez unor numeroși solicitanți. La ora actuală beneficiază chiar de o cazuistică ce confirmă valoarea rețetelor mele. De fapt și de drept, ele nu sînt nici ale mele nici ale altora, ele aparțin de mil de ani medicinei naturiste și au fost verificate pe milioane de pacienți.

LIVIU TIMBUS ■

Dunărea în două „ipostaze”

Martor ocular acolo unde se naște un nou fluviu

Cînd am ajuns la Cumpăna, norii duceau încă tratative cu soarele iar noi nu bănuiam că, de fapt, aceasta ne va fi șansa pentru ceasurile pe care aveam de gînd să le petrecem la Șantierul național al tineretului de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. E greu să redai acum, în cîteva cuvinte, ce a fost în acea după-amiază între kilometrul 45 și kilometrul 55, cel mai greu tronson de pe întreaga lungime a viitorului canal, tronson executat în întregime de brigadierii. Fiindcă la ora 14, nici o secundă mai devreme sau mai tîrziu, stihiiile naturii s-au dezlănțuit, din norul de praf roșatic-vinețiu, care a venit în mai puțin de zece minute de la mulți kilometri distanță, au început, dintr-o dată, să cadă stropi grei, mari cit o mărgică, totul a devenit instantaneu patinoar pentru oameni și pentru utilajele de zeci de tone, peste canal furtuna încerca să distrugă zadarnic tot ce s-a făcut, pîrînd un controlor de calitate hotărît. Inghetî cînd vezi imensele basculante frînînd, oprindu-se din derapaj la numai cîteva centimetri de hăul care se cască la marginea drumului, lanul de griu de alături parea o mare agitație. Văzută acum, de la înălțime, canalul parea Marele Canion prin care se circulă într-un ritm amestecat, autobasculantele de 120 tone per jucării mecanice într-o continuă mișcare perfectă.

Cu greu ajungem la o baracă în care să ne adăpostim. Constantin Andrei, comandantul adjunct al Șantierului național, și cu Sorin Crăciun, comandantul taberei de la Cumpăna, sînt și ei aici, aprindem cite o țigară umezită de ploaie și, o vreme, privim tăcuți prin sticla ferestrei la urgia de afară. Apoi, cineva sparge liniștea, se bănuiește că pe mare valurile se măsoară acum cu metrul, uteciștii au excavat peste 50 milioane metri cubi de pămînt, au turnat 360 mc betoane în zidurile de sprijin și au realizat protecția la 400 mii metri patrați de taluzuri, valoarea totală a lucrărilor depășind 3,5 miliarde lei, din care numai în 1983, peste 150 de milioane. Și pînă acum au lucrat peste 43 000 tineri din toate județele țării, vreo 7 000 calificîndu-se aici, pe cel mai mare șantier al țării. Acum se excavează ultimii metri de pămînt, se cară piatră și cretă cu 600 de autobasculante de mare capacitate.

S-a oprit vijelia, au trecut aproape

două ceasuri, este aproape cinci după-amiază și pornim spre tabăra elevilor. Vin brigadierii cîntînd, aflăm că sînt de la Călărași și ne oprim să schimbăm o vorbă, două cu Dumitru Chirtu, comandantul de brigadă, activist al Comitetului județean Călărași al Uniunii Tineretului Comunist. Sînt 63 de elevi-brigadierii de la Liceul industrial din Sărulești care au făcut, în două luni de cînd sînt aici, lucrări în valoare de peste 71 000 lei, sînt pe locul al treilea dintre brigăzi, au amenajat taluzuri și au turnat betoane. Cei mai buni dintre ei sînt Gheorghe Lungu, Dorin Toditșcă, Constantin Zaharia, Gheorghe Boghiu, Ion Butnar, Nicolae Iurciuc și muncesc la punctul de lucru Straja. Ploaia asta, spunea maestrul Nicolae Șerban, a prins bine și pentru agricultură și pentru cei de la excavatii de cretă. Cînd este căldură mare creta scriște între dinți. Vasile Pricop, de la camera 8, ascultă muzică de Bach înregistrată pe un radiocasetofon. Florin Botoșeanu scrie o scrisoare la ai săi, în timp ce Dumitru Chirtu, comandantul, prepară cafea pentru toți.

În curte se petrec momente unice, emoționante, se înmînează carnetele de membru al Uniunii Tineretului Comunist unui număr de 60 de elevi veniți, prin coincidență, tot din județul Călărași.

Este greu să urmărești trecerea timpului pe șantier sau în tabără, sînt prea multe de văzut, prea multe de auzit, aici, unde, în aceste zile, se pune serios umărul la realizarea uneia dintre cele mai mărețe construcții hidrotehnice din cite s-au făcut vreodată în România.

O legătură numită canal

Ca peste tot, mai întîi a fost desenul în tuș. Pe hîrtie de calc. Aprobă și parafat. Apoi au apărut ei, oamenii care au măsurat, au trasat, au proiectat și au avizat începerea lucrărilor. La prima vedere, simplu. Dincolo de acest simplism, ziua lui Eminescu. Ar fi implinit 126 de ani. Era 15 ianuarie 1976. Dată la care oamenii pricepuți au început să scurme pămîntul, să muște cu excavatoarele din pîntecele lui cu gîndul să aducă apele Borcei și, mai apoi, ale Dunării la porțile Combinatului siderurgic Călărași. A fost ziua în care au început lucrările.

Ar fi, poate, prea simplu să spunem că este vorba doar de acest canal navigabil, care leagă acum o apă mare de un combinat mare. De aceea trebuie să adăugăm că acest canal a fost dimensionat pentru convoaie de barje de cite 3 000 tone special construite pentru transportul minereului pînă la gurile cuptoarelor), că are o lungime de 5 kilometri și este lat de 120 metri iar pentru realizarea lui au fost excavatii — la un calcul aproximativ — vreo 3,5 milioane mc de pămînt și s-au dragat alte 4 milioane mc, s-au turnat vreo 120 000 mc betoane, infrastructura cheurilor s-a realizat pe pereți murați la 24 metri adîncime, s-au turnat (cine ar fi crezut cu ani în urmă?) grinzi din beton în greutate de 50 de tone și lungi de 17 metri fiecare.

Între toate aceste cifre se află inginerul Radu Trapiel, șeful șantierului. A ajuns aici după un stagiu la Metrou, repartizat la absolvirea facultății pentru proiectul său de diplomă referitor la tronsonul de metrou dintre Piața Unirii și Liceul „Gheorghe Șincai”. E greu să-l prinzi, să poți sta de vorbă cu el, discuția, atunci cînd vine vorba de șantier, de oamenii lui, se leagă anevoie și, ca un făcut, în biroul lui Radu Trapiel încep să sune telefoanele. „Cum?... La Cap Canal?... Da. Bine!...” ridică din umeri semn că nu are ce face, stația, inginerul Filip nu răspunde, recepție, iar apel, lasă vorbă. „Spuneți!”, zice inginerul, dar nu apucă să deschid gura, telefoanele încep să sune din nou, iar ridicat din umeri, e nevoie de răbdare aici și, la capătul dinspre siderurgic al canalului este nevoie de o masină cu ciment, „să se ducă cineva, eu dau interviuri acum, așa că, vedeți, sînt persoană importantă azi, lăsați-mă și voi o clipă să stau de vorbă cu omul ăsta”. În sfîrșit, telefoanele tac pentru cîteva momente și reușim să mai aflăm că lucrările de terasamente au fost terminate. La fel cele de la cheuri.

Propunem o ieșire în teren, e mai bine așa, scăpăm și de telefoane și vedem și ce se face, trebuie să simți șantierul prin praful lui, nu la cafea, în birouri răcoroase. Chiar dacă aici nu e cazul de asemenea chestiuni, aici birourile înseamnă barăci, cum barăci înseamnă și casele șantieristilor, într-o izbitoare asemănare cu toate casele de șantieristi din țară.

Afară este căldură înăbușitoare, nu mai adie nici o pală de vînt, praful se ridică la fiecare pas pe care îl faci. Întreb pe inginerul Trapiel dacă s-a gîndit vreodată la ultima zi, aceea în care va „preda” canalul marinarilor. Tace, calcă apăsător prin pămîntul devenit făină, schimbă vorba.

Am ajuns. La cota zero se lucrează la

apărări și se finalizează dragajele, aflui că s-a utilizat aici, pentru prima dată în țară (unii spun că este unicat și pe plan european), un utilaj de concepție românească și că la cheul de primire se va monta o instalație de descărcare a minereului direct din vas pe banda transportoare, este o instalație asimilată ceea ce înseamnă că... „Inseamnă că, spune Radu Trapiel, asta costă lei și cea pe care o importăm costa dolari. Iar eu cred că aceasta este cel mai important lucru: că nu mai costă dolari! Pe lingă noi trece o basculantă cit un munte, am ajuns de mult la canal, are apă pe toată lungimea, limpede cum nu am mai văzut, se zăresc pietrele la 8 metri adîncime iar la Cap-Canal se fac dragări cu jet de apă sub presiune, apa iese printr-o conductă groasă de vreo 80 de centimetri, odată cu apa și pietre și pămînt.

Soseaua înspre Ostrov—Constanța a fost deviată pe un viaduct care a fost construit în 5 luni în loc de 14, era nevoie mare de el iar oamenii maistrului Marcel Petrache au lucrat pe rupte, ziua și noaptea, pe ger și pe viscol (la Călărași viscolul e viscol, nu jucărie) pînă ce au văzut podul gata. Nu mă mai miră nimic, Marcel Petrache este „omul de echipă” al inginerului Radu Trapiel de mulți ani, amîndoi au fost la Metrou, au construit primul tronson tot pe pereți murați, au terminat și au turnat atunci prima sticlă de șampanie în cupa excavatorului, apoi au venit la Călărași să facă albi de ape. Odată cu el Gheorghe Răducanu, șeful echipei de fierari betonisti care au țesut toate armăturile peste care Ioje M. Ioje avea să toarne betoane, zidarul Ion Buturugă, Marin Rusu, inginerul Dan Fătu... Sînt toți tineri și entuziaști, media de vîrstă nu depășește 30 de ani dar oamenii s-au învățat cu șantierul de parcă ar fi aici de cînd lumea, copiii se nasc aici și cresc odată cu obiectivele care se construiesc, odată cu șantierul.

Îl întreb din nou pe inginerul Trapiel ce va face cînd vor începe să circule barjele pe canal. „Ce fac și acum. Canal!...” Îl privesc nedumerit, simte și se explică: este vorba de două etape, prima cea pe care o vedem apropiindu-se cu rapiditate de cotele finale, a doua urmînd să înceapă după. Concret, insula dintre Borcea și Dunăre va fi tăiată în două, asta înseamnă încă 1 200 de metri de canal și, abia atunci, lucrarea va fi gata. Și după? Ce vei face Radu Trapiel?... Întrebarea rămîne în aer, inginerul tace, îl întreb, ne gîndim că între Dunăre și oțel există totuși o legătură și legătura asta e canalul.

CEZAR HIRJESCU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Constantin

Răuțchi

Personalitatea

actorului

e ca

un vulcan

care erupe

pe scenă

— Stimate tovarășe Constantin Răuțchi, dați-mi voie, aici, în cabina 23 a Teatrului Național, să-mi trag sufletul. Alerg după dumneavoastră de aproape două săptămâni și de fiecare dată îmi scăpați printre degete. Nu ați refuzat întâlnirea dar, curios, ea nu a avut loc. Nutriți cumva vreun sentiment de repulsie față de noi, gazetarii?

— Dacă-l aveam, nu am sta acum de vorbă. Sint bolnav. N-am putere să vorbesc nici despre prezent, nici despre trecut. Steaua mea — dacă a existat cumva — lucește palid, așa că prefer să-mi petrec singur durerea, alături de puțini prieteni. Poate că ar fi bine să ne vedem fiecare de drumul nostru, mulțumindu-vă că ne-am cunoscut și că n-ați uitat că pe scenele bucureștene mai apare din când în când unul cărui fi zice Răuțchi.

— Să fim serioși: credeți că degeaba alerg după dumneavoastră? Am venit aici pentru a sta de vorbă cu un mare actor al scenei românești, care în ciuda faptului că joacă puțin, este o personalitate, evident cu lipsurile și calitățile ei. Vreau să cred că mai aveți un cuvânt

greu de rostit pe scena românească, pentru că de pe acum unele creații ale lui Răuțchi sint puncte de referință. Vă reamintesc că un interviu, pentru a fi crezut, cere din partea celor doi ceva mai multă incisivitate, existind pericolul — mai ales pentru interviuevat, — să fie zgândărit exact acolo unde nu-l convine. Nu sînteți obligat să-mi răspundeți la toate și la tot dar în numele meseriei pe care o practicați, vă rog să nu mă respingeți aprioric, cu atât mai mult cu cît nu am de gînd să atac acele cute ale sufletului care, așternute pe hîrtie, ar fi prilej de gilceavă. Doresc să vă provoc pentru o discuție sinceră, bărbătească, prietenească.

— Bine, să fim prieteni pentru cîteva ore, pînă la începerea spectacolului cu „Cuci”, unde dețin un rol pe care nu-l iubesc nici de frică. Deci, care e prima întrebare a gazetarului de inimă. „Flacăra”, revistă care-mi place și pe care o urmăresc cu interes și plăcere, „atunci cînd sint acolo”.

— Cine sînteți și de ce ați ales teatrul?

— Am avut o copilărie nici prea-prea, nici foarte-foarte, pînă în anul 1940, cînd tata, în urma unor mașinațiuni, ne-a pă-

rsit, evident, nu de voie. Am venit la București. Mama, cu vigoarea recunoscută a femeilor, ținea loc de mamă, dar mai ales de tată. Uite-așa, tîrîș grăbiș, am terminat o școală tehnică de matrișeri, care funcționa pe lîngă uzinele Electronica. În anii aceia — eram deci în 1932 — după terminarea școlii, ca să fiu angajat ca lucrător la un mic atelier de pe lîngă Piața Obor, numit Acta, maistrul mi-a dat o lucrare de probă. Lîngă Podul Izvor, am întîlnit un prieten, Igor Haucă, — oare unde-o fi? — care mi-a zis: vino, mă, la Institutul de teatru, poate te fac actor.

— Și?

— Am început să frecventez institutul, fără nici un fel de plăcere și interes. Era supapa mea. Dimineața plecam de-acasă în salopetă, mama îmi pregătea pachetul, eu aveam impresia că nu întuiesc nimic, luam drumul spre fabrică dar ajungeam la institut. Figura asta a ținut pînă în ziua examenului cînd, stupefact, dimineața, am găsit în loc de salopetă singurul meu costum „pe puncte” călcat, alături de o cămașă scrobită și de cravată. Am rămas ulmit. Deci, mama știa unde-mi port plicisul de-aproape o lună. Am dat examen și am intrat.

— Ce-a spus la examen tînrul candida-

— Nebunul de Petöffi, Gropi comuna de Ehrenburg și ceva din Eminescu. După ce-am intrat, am alergat să-i spun mamei vestea, dar culmea, știa totul. Mai mult, mi-a mărturisit că mă lasă să merg la institut dar e convinsă că voi fi un actor prost. Căci plecam și veneam de la lucru cu salopeta la fel de curată, ceea ce nu se întîmpla altădată. Apoi mi-a zis: Prea multe lucruri rele ai făcut în viață ca să nu faci și un lucru bun. Și-am devenit student la clasa lui Băltășanu. Mare actor, din păcate pedagog de valoare îndoielnică, motiv pentru care clasa noastră mergea cam în dorul leilor. Băltășanu mă iubea foarte mult, credea, probabil, în talentul meu.

— Era, după mine, un mare actor. Sint surprins cînd afirmăți că a fost un pedagog slab și fără personalitate.

— Personalitatea o avea pe scenă. Probabil, clasa nu-l interesa. Vezi mătă-luță, un mare creator nu e obligatoriu să fie și un bun pedagog. Ce ne spunea la curs, se adresa direct creierului. Turna în el. Cine avea puterea să-nțeleagă era un om fericit. Căci în meseria noastră totul pleacă de la talent și intuiție. După mine, noi am avut doar un singur profesor: Fini. Acesta era capabil să facă un talent dintr-o valoare îndoielnică.

— Aș vrea să-mi definiți mai limpede ce înțelegeți prin personalitatea unui actor.

— Personalitatea nu se poate explica. Vine ca un vulcan care erupe ori de cîte ori apare pe scenă. Benedict Dabija, dacă vi-l amintîți, avea și el personalitate. Din păcate, n-a avut timp să ne arate ce mare actor ar fi fost. În rest, ne împărțim în actori mai mult sau mai puțin talentați.

— Cînd ați terminat institutul, împreună cu toată clasa ați plecat la Craiova și după un timp ați venit la București cu acel fantastic „Bunbury”, făcînd senzație. Toată lumea vorbea de clasa craioveană. De pe atunci, Constantin Răuțchi se anunța a fi un mare, un foarte mare talent. Trebuie să recunoaștem că a avea statut de vedetă nu

este un lucru prea ușor atunci cînd nu numeri prea multe primăveri mai ales, Oare succesul de atunci nu v-a deturnat viața?

— Ce viață de mizerie am dus la Craiova! Să nu mai vorbim. Este adevărat că dădeam mulți bani și pe băutură, dar asta e altă poveste. Vă mărturisesc ceva: mama, auzind de izbînzile fiului, mi-a telefonat că va veni să ne vadă. Nu aveam bani. Am împrumutat 1000 de lei — pe atunci însemna foarte mult —, am mers la gară, i-am sărutat mina și-am dus-o acasă urmînd s-o văd după spectacol. La despărțire, caut banii, dar i-am de unde nu-s. Am plecat la teatru val-virtej, n-am spus nimănui nimic, dar în seara aceea m-am bîlbit de mama focului, ceea ce nu-mi prea era în fire. Am mers acasă, de data asta amețit de necazuri. Am găsit o curățenie de zile mari, iar înainte de culcare mama îmi arată 1000 de lei care-mi căzuseră din buzunarul rupt, dar, spre norocul meu, s-au agățat de o altă gaură a pantalonului. Asta eram eu.

— Dacă-mi amintesc bine, acolo ați stat foarte puțin și ați venit cu întreaga trupă la București.

— Nu este așa. De mine s-a îndrăgostit Zaharia Stancu și pur și simplu m-a furat. Odată cu Sanda Toma. Trebuie să recunosc că de paslunea lui Stancu am profitat nelimitat și cred că dacă ar fi fost ceva mai aspru, astăzi alta ar fi fost situația mea. Dar directorul îmi accepta capriciile și eu, bineînțeles, profitam.

— Un mare succes ați reperat la Notara cu „Seauzele”, spectacol despre care v-aș ruga să-mi spuneți cîteva cuvinte după ce au trecut alina amar de ani. Dar înainte, o întrebare: însuccesul v-a ocolit?

— Primul spectacol din București — „Hangița” — a fost prima cădere răsunătoare. Nu puteam înțelege ce s-a întîmplat cu mine. Grea este căderea pentru noi, actorii, atunci cînd ai curajul să privești lucrurile în față. „Seauzele” au fost altceva. Mare victorie, plătită însă foarte scump. Trebuie să știți că „Seauzele” au căzut în lumea întreagă. Numai la noi și în Israel au avut succes. Rafael, regizorul, a avut buna idee de a distribui actorii foarte tineri. Autorul cerea personajelor să aibă 90 de ani. Acel regizor care s-au gîndit să distribuie oameni de 50-60 de ani au eșuat pentru că nu au sesizat efortul fizic enorm cerut de piesă. Vă rog să notați: după fiecare reprezentație vomitam două ore, apoi treceam în clasa criză de ficat specifică maratonistilor, care mă scotea pur și simplu din circuit pentru două zile. Și cînd te gîndești că mai sint unii care cred că noi, în teatru, ducem o viață roză! După cum vedeți, sint slab. Am 50 de kilograme. Această greutate infantilă m-a ajutat să traversez rolurile dificile și, mai ales, mă ajută la menținerea unui timbru constant.

— Este adevărat. Cînd v-am ascultat la telefon, glasul dv. m-a izbit în ureche ca un ciocan. Acum jucați Hagi Tudose într-o nouă versiune. Sînteți un norocos. Pînă la Constantin Răuțchi, numai doi actori bucureșteni s-au încumetat să atace rolul: Notara, în 1912, și Băltășanu, în 1931. Vreau să vă-nțreb dacă,

(Continuare în pagina 10)

DAN BIRLADEANU ■

Noua frontieră

a sufletului uman

Fermecat de pictura

lui Botiș

Impactul picturii lui Teodor Botiș cu spectatorul expoziției se produce direct, aș spune chiar arzător.

După secunda de stranie intrare într-un univers cu un alt punct de fugă, fenomenul de surpriză începe să se distileze în spațiile colorate propunînd un dramatism liric și în același timp asumîndu-și o epică de tip romantic, ridicînd mișcarea sentimentelor concrete la grația ideii abstracte, de la ondula la unghi, de la un spațiu de timp micoritic la o aură colțuroasă.

Materialitatea culorii, palpabil-

(Continuare în pagina 14)

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

Nea Radu Boureanu

Zile nea Radu Boureanu și aud tobe ropotînd:

Din Amsterdam,

Din Rotterdam,

Grasi olandezi priveau pe geam,

Tristi olandezi de spleen minai

Cu ochi de lacrimi instelati,

Oftau spre pajisti de lalele

Bolnavi de spleen in vechi castele...

Furtună de cai și cai de apocalips, noi, scriitorii români, sîntem cabotini unui singur mare oras: București. Adică, mamă-n fiul tău se zbate, o neagră singurătate. El cunosc pe nea Radu Boureanu de cînd am descoperit că în vin se învîrtesc, turbure, roturi de albine, scrumbii trîsnite cu sfîrce de salcie și pui în mușei cu toți prietenii de inimă. De la nea Radu știu cînd se face seară în Munții Carpați și miroase a lapte afumat și a negură din cetină de brad. Dat în grijană Bucureștilor (s-a născut pe strada Romană), aia care înțeapă ochii și se blestemă singură în poala Patriarhiei, soarta lui nea Radu a fost să fie marea surpriză a zborului alb, o taină, o povestire (Ustîme sau colina goală), un roman (Enigmaticul Baical) și un impuls spre vegnicia sărbătorilor spintecate cu iezii și cu miel. O să-mi pun Academia română în cap, anunțîndu-vă că nea Radu Boureanu nu ocupă o fotoliu în saloanele ei. Dincolo de timp, dar în tîngirea acestui secol fără simboluri brave și plin cu fărâdelegi votate, poezii mari înzăpezesc în

mari iluzii. Catapeteasmă de liliac, pulpă de jug, răbdare și amar. Noi românii sîntem o patrie domoală, trăim vitreg cu marii poezi și-i punem la încercare peste poate. Încolțește în mine o lăcășă plină de ostroave și o leafă amară. Singer roșu, vorbesc prin gura lui nea Radu Boureanu:

Lalele negre cu potire pline

de aur vegetal și de mireasmă,

închipuind lumină și aiasmă,

duh nevăzută a prins să se incline...

Poezia lui nea Radu Boureanu răpește dezordinea ca s-o organizeze. Mîntea și inima lui nu au la îndemînă decît cuvîntul, cuvîntul ca o rătăcire difuză. Repet: de la nea Radu Boureanu poți învăța definitiv că întemeierile poeziei abdică de la ratiune, la fel cum ceasul devenirii scapă întelegerii. Curajul de a te lăsa sedus de primejdii. La început de începuturi, nea Radu Boureanu a bătut la fereastra surrealismului, cu degete subțiri și împodobite cu diamant de mazărice. Dar cel dinăuntru au suflat în lampă, au stîns-o, și atunci el s-a întors frumos acasă — și bine a făcut! S-a întors acasă și s-a apucat să privească lumea prin chihlimbar.

Ai călărit și tu, pe rînd, cite-o culoare,

adesea în anii pierduți,

la bilciul deschis pe maidan,

pe călusele de lemn, zugrăviți

ca în Apocalipsul lui Ioan.

Despre nea Radu Boureanu domnesc în mine cele mai frumoase amintiri. Nea Radu Boureanu, Mihai Dragomir și Victor Turbure, m-au dus la circumștile lui Dobrică și Picu. Numai cînd mă gîndesc la ele sint beat funie. Nea Radule, nucul plantat la timp a dat roade. De la matala știu că atunci cînd vine furtuna,

(Continuare în pagina 16)

FANUȘ NEAGU ■

CAROL LITVIN:

„Avem o pleiadă de compozitori de un profesionalism excepțional”

— Carol Litvin, cum a început drumul dumneavoastră în muzică?

— În primul rând datorită dragostei pentru muzică însoțită de către părinții mei din cea mai fragedă copilărie. Mai târziu, fiind elev la Liceul „Aurel Vlaicu” din București, aș putea spune că mi s-a decis cariera. În cadrul liceului am alcătuit, din mai mulți elevi, un ansamblu de cor și orchestră pe care îl dirijam. În același timp am început să lucrez la Ansamblul C.F.R. Giulești. Ceea ce învățăm aici aplicăm la orchestra de la Vlaicu. După o vreme am început să fim prezenți la postul de radiofonicare, am început să dăm spectacole. În urma activității noastre artistice care căpătase faimă am fost prezentat în anul 1950 maestrului Constantin Silvestri și maestrului George Georgescu. În urma acestor întâlniri am devenit student al Conservatorului „P.I. Ceaikovski” din Moscova. Acolo am absolvit clasele de dirijat cor, operă și orchestră.

— Ați avut, de la început, multă șansă.

— Da! În anii 1951—1958, în timpul studiilor la Conservatorul din Moscova, am lucrat cu dirijorii Boris Haikin, V. Sokolov, i-am cunoscut la orele de curs pe Oistrakh, Hacıaturian, Neuhaus, am dirijat concerte simfonice și spectacole de balet cu Bovt și Liepa în multe orașe, i-am avut colegi pe Olah, Grigore Vieru, Lucovic Baci, Amiras, am avut nenumărate întâlniri cu profesorii O. Drimba și Avahian... Apoi fiind conducător artistic al corului Radioteleviziunii și redactor șef al direcției muzicale am colaborat peste șapte ani cu entuziaștii redactori ai acestei instituții. Timp de zece ani am fost lector la conservator la aceeași catedră de operă împreună cu V. Cotescu, J. Rînzescu, H. Lupescu, Gropșanu, avind ca rector pe D.D. Botez.

— Ce simțiți atunci când apăreți în fața unui ansamblu?

— O mare răspundere. Când ieși în fața colectivului trebuie să-ți inspire încredere, astfel încât fiecare să fie sigur că-l vei duce spre realizarea intenției lui artistice. Răspunderea asta comportă nu numai pregătirea muzicală ci și stabilirea unor relații umane deosebite. Mă refer în special la dirijorul permanent. Dar nici celălalt nu e un sfînx coborît cu parașuta. Chiar și când te duci într-un colectiv străin acesta te simte dacă are ce să învețe de la tine sau nu și îți răspunde în consecință.

— V-a cuprins vreodată panica aflându-vă la pupitrul dirijorului?

— Uneori intervin lucruri neașteptate pe care, dacă ai experiența necesară și prezență de spirit, reușești să le rezolvi în așa fel încât să nu se „prindă” prea mulți din sală.

— După ce timp de 30 de ani ați dirijat formațiile radio, stăteți acum prim-dirijor la operă. Care mai e starea operei?

— La operă m-am întins cu mulți din foștii mei elevi de la Conservator și în general cu toți aceia cu care, în decursul anilor, am prezentat concerte sau am făcut înregistrări ca soliști, coriști, instrumentiști. Deci, de fapt este o continuare în relațiile noastre artistice. Am descoperit însă și noi probleme, noi relații de muncă, relații sociale și chiar... absurdul. În sala de repetiție nu mai avem timp-pian, iar la apariția acestor rînduri s-ar putea să nu-l mai avem nici în fosă, la spectacol. De asemenea, cred că alfa spectacolului de operă este condiția sonoră în care se realizează. La noi, aceasta e foarte vitregă. Scena și fosă sunt necorespunzătoare din punct de vedere acustic.

— În ceea ce privește publicul de operă?

— Din punctul de vedere al publicului este o afliuență care ne face să fim foarte exigenți. Spectatorii noștri au văzut cu siguranță înregistrări pe peliculă reprezentări de înaltă ținută artistică sau au ascultat discuri, casete cu interpreți celebri. Aceasta este un stimul deosebit pentru noi în tentativa de a le

oferi la rîndul nostru spectacole de calitate. Sînt lucruri pe care le putem face prin noi, dar altele ne depășesc. De pildă, 75 la sută din montări au o vechime de 20—25 de ani.

— Deci, la operă situația rămîne aproximativ la fel cu cea din urmă cu cîțiva ani.

— Nu-i chiar așa. Avem o pleiadă de compozitori de un profesionalism excepțional. Îmi face plăcere să-i amintesc pe maestrul Gh. Dumitrescu a cărui operă, *Marea iubire*, am dirijat-o nu demult la Radioteleviziune, pe Doru Popovici ale cărui două opere, *Noaptea și Interogatoriul din zori*, le voi prezenta în premieră la operă în curînd (după ce le-am înregistrat cu ani în urmă la Radioteleviziune). Și sper să se realizeze și proiectul prezentării operelor *Iona* de Anatol Vieru după piesa lui Marin Sorescu. Toți aceștia și alții, ca Tiberiu Olah, Ștefan Niculescu, Theodor Grigoriu, Aurel Stroe, Pascal Bentoiu sau mai tîrziu Șerban Nîchifor nu merg pe căi bătute de alții și bine fac. Muzica lor e mai rațională, mai rece în aparență și ascultătorul trebuie să se obișnuiască treptat cu o nouă exprimare, mai apropiată de epoca noastră.

— Puteți fi mulțumit de felul în care muzica românească de azi — pe care o apreciați ca fiind deosebit de valoroasă — e cunoscută în lume?

— Avem unele succese care s-au datorat unei propagande mai intensive a lui Enescu sau Lipatti. Dar școala noastră contemporană, chiar dacă e uneori incununaată cu lauri — cum a fost anul trecut cazul lui Cornel Tăranu — este încă departe de a fi știută pe alte meridiane. Cel mai supărător lucru este faptul că lucrările majore ale acestei școli de o excepțională valoare nu se află încă pe disc. Cehii, polonezii — ca să dau doar două exemple — „trag” totul pe disc și împrăstie în toată lumea. O orchestră simfonică în repertoriul căreia se află câteva lucrări ale unor compozitori contemporani nu poate face singură ofițierul de ambasadă la muzici românești de azi.

— Dar numai creația românească ar trebui să fie cunoscută mai bine?

— Aveți dreptate: și interpreților români ar merita să li se acorde mai multă atenție. N-aș socoti deloc că ei se află pe o treaptă mai jos decît compozitorii.

— Ce părere aveți în legătură cu felul cum este comentat spectacolul de operă?

— Tîm mînt că în urmă cu nu prea mulți ani spectacolele de operă erau în timpinate și comentate cu mai mult interes de către presă, decît este în prezent azi de către unii o premieră. Orice spectacol este un unicat în felul lui. Chiar cu aceeași distribuție, fiecare spectacol are o viață a lui deosebită. El ar trebui cunoscut nu numai la premieră de către critici de specialitate, ci și sint emoții inerente unui început de drum. O mai atentă urmărire a fenomenului artistic de către cei avizați, care să-l și comenteze pe larg, și nu în fugă, ar fi binevenită.

— Ce mai doriți pentru mersul înainte al muzicii românești?

— Aș dori ca elementele valoroase, la absolvirea Conservatorului, să-și poată găsi direct drumul către instituțiile centrale, astfel încît să evităm momentul periculos al pierderii lor, sau al stagnării lor profesionale. Să fie aduse mai repede în colectivele pentru care au și fost pregătite de fapt.

— Altfelva?

— Mai visez ca valorosul nostru tezaur muzical, de la primii noștri compozitori și pînă la cei de azi, să se afle pe discuri. În așa fel încît oricînd să putem fi informați corect și cu ușurință și totodată să-l putem informa și pe străini, despre ceea ce reprezentăm din punct de vedere al muzicii. Mai ales că avem destule forte interpretative care merită o soartă mai bună.

GEORGE ARION ■

Constantin Rauțchi:

(Urmare din pag. 9)

avînd în vedere pe cei doi predecesori, nu v-ați apropiat de rol cu emoție.

— Hagi-ul lui Delavrancea m-a obsedat de multă vreme și a fost înscris în repertoriul la cererea mea. După cum v-am spus, sînt bolnav. Sufăr de o boală boleroasă. Mai mult stau internat. Dar m-am gîndit că am datoria să atac rolul, pentru că aveam un fel propriu de a-l gîndi. Vreau să vă precizez că pentru Notara a însemnat o cădere, iar Bălățeanu l-a făcut cam straniu, pentru că nu-i plăceau partenerii, cu toate că s-a bucurat de o regie exemplară, a lui Sahighian. Spectacolul nostru are o poveste ciudată. A fost lucrat pe două fronturi: eu repetam singur la Sinaia, ajutat fiind de doi prieteni, de asistentul Dinu și sora Alina. Mazilu, pentru care nu voi găsi niciodată cuvinte de mulțumire. Căci una e să fii de meserie actor și alta e să vezi un nebun repetînd la nesfîrșit un text, care poate pentru tine nu înseamnă nimic. Colac peste pupăză, actorul e bolnav cobză, tu, doctor, ziua îi recomanzi odihnă, pentru că seara să uii ce-i spui dimineața și să repeți alături de el pînă la epuizare. Așa mi-am pregătit rolul de dragul de-a lăsa ceva teatrului românesc. Am venit la București cu rolul învîțat și datorită marelui regizor Ion Cojar, care, în același timp, repeta în paralel cu restul distribuției, am putut da premiera într-o lună. Un gînd de căldă mulțumire se cuvine trimis marelui Piliuță, care asistat de foarte talentatul Mihai Gheorghe au asigurat un cadru plastic excepțional piesei lui Delavrancea.

— Să vă mărturisesc ceva: văzînd spectacolul, am sesizat acest lucru. Hagiul este mai puțin penetrant în primul act, pentru că s-a devinut bulversant spre final, cînd schizofrenicul Tudose își dă sfîrșitul. După mine, zgîrcenia lui este mai mult o boală decît o patină, adevăr pe care l-ați intuit perfect. În final, am văzut o lacrimă în ochii marelui Rauțchi. Spuneți-mi, pe cine plîngeați: pe erou sau pe dumneavoastră?

— Ai drăcului mai sînt gazetarii! Vedeti, cînd cade cortina, actorul se dezbracă de obsesia personajului. Lacrima aceea este exact la granița dintre joc și realitate. Poate că încep să plîng pentru erou, dar termin să nu-l oșterg în cabină, atunci cînd mă demachiez, și rămîn în tăcerea singurătății, cu durerea și viața mea.

— Cîțiți mult?

— Dostoevski, Cehov, Gorki; adică îi recitesc. Dar am toane. Citesc la nebunie o lună, apoi capăt scribă și rămîn doar cu zălele și revistele.

— Probabil că acest fel de a privi viața v-a adus necazuri. Ați avut de suferit? Faptul că unii regizori vă cam ocolesc nu vă deranjează?

— Cel mai sever judecător al meu este mama. Care, în ciuda anilor, mă anizează cu mare severitate. Cînd e tare supărată pe mine, mă ia în brațe — am doar 50 de kilograme — și mă așvîrle pe pat cu toată puterea pentru că, peste câteva minute să plîngă, să mă alinte cu căldura care-i cuprinde ființa. Nu am fost prea distribuit pentru că de 6 ani sînt foarte bolnav. Acum, colegii s-au obișnuit. Pe vremuri... Să vă mai povestesc una: Repetam în *Patima roșie*. Eu mă grăbeam înțet. Un „grup de prieteni” s-au dus la Zaharia Stancu să mă reclame. Directorul l-a ascultat, apoi le-a răspuns: Sînt 4.000 de circumi în București, unde să-l caut? Mai lertati-l și voi. Eu de fapt îmi făceam veacul în cabină pe care o ocupam la teatru, împreună cu marele actor, regretatul Aurel Munteanu. Aveam casă, dar locuiam la teatru. Era mai bine și scăpam de cicălele mamei. Exasperată că locuiam la teatru, a venit în lipsa mea, a spart cabina, mi-a luat lucrurile punînd astfel capăt stării mele de nomad. Dar, de lecuit nu m-am lecuit.

— Ultima premieră a Naționalului, „Zbor deasupra unui cuib de cuc”, s-a bucurat de elogioase cronici. Personal am citit toate păreri despre spectacol. Dar, cum nu facem critica piesei, v-adresez o întrebare: ce caută acolo Constantin Rauțchi?

— Întrebarea asta mi-am pus-o și eu și am cerut să fiu schimbat. Este o piesă sinistă. Nu-i înțeleg succesul la public.

Da? ce vreți, viața nu e plină numai de deștepteli.

— ...urmărit pe stradă: aveți un meis greoi, bătrînesc. Purtați o vestimentație care vă trădează totalul dezinteres față de îmbrăcăminte. Pe scenă vedem un alt Rauțchi: spontan, alert, spus chiar să facă tumb, ca-n finalul lui Hagi Tudose. Care-i adevăratul Rauțchi?

— Vestimentația nu m-a preocupat niciodată. Eu zic că omul trebuie să fie curat. Restul „e” vorbe. Cum merg pe stradă, nu interesează pe nimeni. Pe scenă sînt în largul meu, acolo este viața mea, de aceea fac totul cînd mă aflu în fața spectatorilor. Nu accept nici un rabat artei.

— Vă este frică de moarte?

— Grozav. Sînt înspăimîntat de ea, dar vă rog să nu mă-ntrebați de ce nu-mi îngrijesc sănătatea, pentru că asta ar însemna că am pierdut degeaba cîteva ore împreună. Asta este Constantin Rauțchi: cu cît sînt cu alita cînt. Altu n-am.

— Sînteți insurat?

— N-am fost niciodată. Să vă povestesc o întâmplare. Regretatul Dabija, stîndu-l pe Ciubotărașu nebun după, fîcea sa. m-a îndemnat s-o cer în căsătorie. Totul era pus la punct regizoral. Și iată-mă, ducîndu-mă, gales, spre viitorul meu socru. M-a ascultat cu atenție, apoi, cît era de greoi m-a pus pe fugă preț de cîteva străzi. De atunci, m-am lecuit. Am rămas celibatar. Cu toate că n-am cumpărat o piine în viața mea, fără mama cred că aș muri de foame.

— Aveți prieteni?

— Sînt un insingurat. Cu toate că iubesc oamenii, fiind chiar capabil de sacrificiu. Prietenii mei se numesc Gheorghe Dinică, Gheorghe Cozorici, Mircea Cojan. Sînt destul. Prieteni mulți, deceptii multe.

— Sînteți la o anumită vîrstă, cînd marii actori își fac bilanțul. Ce roluri vă lipsesc în preajma orei 12?

— Sînt mulțumit de rolurile făcute în teatru, dar mai ales de cele de la Televiziune. Așa că nu-mi doresc nimic. Mi-ar face plăcere să cred că ar fi un lucru bun dacă s-ar reprograma unele dintre ele. Există în arhivele televiziunii *Oameni sărmani*, făcută împreună cu Poldi Bălănuță, și *Unchiul Vania*, unde joc alături de Silvia Popovici și prietenul meu Cozorici. Televiziunea reia vechituri de 30—40 de ani, dar filmele de-acum zere ani, mai moderne și mai aproape de gustul nostru, le uită. Păcat.

— Ce reprezintă filmul românesc în „experiența” Rauțchi?

— Amintiri rele și bune. Despre lucrurile rele nu-mi place să vorbesc. Rețineți că am făcut filme de care îmi amintesc cu plăcere, cu toate că în ansamblu vorbind, aici în cinematografie, lucrurile nu stau de loc pe roze. De prea multă vreme așteptăm saltul care însă se lasă greu. Un film făcut în urmă cu ani îmi stăruie pregnant în memorie. Craii lui Mateiu Caragiale pe care l-am făcut cu o echipă de pasionați: Șterea Gulea și Băleanu, ca regizori, și regretatul Tibi Vătașanu, operator.

— Cabina 23 este o cabină spațioasă, luminată. Pe perete, un tablou al tînrului Rauțchi, zîmbitor și destins. În fața mea, pe fotoliu, stă marele actor și mă cecetează cu o privire cădă. Barba monahală, lăsată pentru Hagi Tudose, îl dă o aură de sfînt. Mereu și-o scarnăne și și-o aranjează, mai mult dintr-un gest reflex decît din pedanterie. Își scoate pantofii pentru a-și aduna picioarele. Astfel adunat aduce mai mult a copil. Vorbește rar, precis, într-o perfectă limbă românească, în ciuda faptului că de mie i-a fost dat s-audă și-un alt grai. Se simte rău. Oprim discuția, merge spre oglindă, ia o sticlă și un șervețel și se duce la baie. Revine parcă mai înviorat. Își reia locul pe fotoliu. Se apropie ora spectacolului, deoarece difuzorul din perete a-nceput să prindă viață. Doar o ultimă întrebare.

— Am auzit că aveți o idee năstrușnică pentru un Gorki?

— Doresc să se realizeze un *Azil* de noapte într-o formulă mai puțin obișnuită. Este vorba de patru sau cinci roluri care să fie încredințate deopotrivă unor colegi talentați ca Albulescu, Dinică, Cozorici, Beligan. Deci, fiecare actor să știe perfect aceste roluri. În seara spectacolului, regizorul, prin tragere la sorti, stabilește ce joacă fiecare. Cel ce lubește teatrul, sper că înțelege exact despre ce poate fi vorba.

CAP LIMPEDE

MARIA ȘI CİNTECELE EI

Ori de cîte ori o ascult mi se pare că grîul înfloarește și macii izbucnesc în roșu iar roua încearcă să prindă cu lăcomie și împămîntenire ultimul tril al ciocirleii ridicată spre zări. Chiar circumspect fiind, nu se poate să nu vibrezi, să nu tresari măcar și o singură dată la trîlul său oftat înalt sau înginate de-acastă mare artistă a cîntecului popular olteanesc care, iată, de 20 de ani își poartă pașii prin mereu proaspătul și mereu necunoscutul pe de-a-ntregul folclor românesc. Acum cîteva zile am reîntîlnit-o pe scena Sălii Palatului. O mulțime de oameni așteptau prelungul și inimitabilul „Lie Ciocirle” al Mariei Ciobanu. Sute de inimi

veniseră să-și încălzească dorurile ascultînd glasul cristalin și unduitor al celei care nu-și vaită nici dragostea, nici singurătatea ci le înlănțuie într-o statornică și irepetabilă îndurare. Emoționată mereu ca întîia dată, Maria a primit florile și aplauzele sprijinindu-și privirea în pămînt. Știa și nu vroia să uite că prospețimea și flori cîntecelor ei de-acolo l se trag și nu trebuie să-l părăsească. Și, dincolo de toate emoțiile, Maria a cîntat ca pentru ultima oară. Încheindu-și prima parte a recitalului cu acel zvon de cîmpie cu grîul în pîrg, numit „Lie Ciocirle” (acompaniată de orchestra Doina Argeșului din Pitești, dirijor Ionel Budisteanu), am avut sentimentul că dintr-o dată sub cupola Sălii Pa-

latului se legănau spicele galben-aurii. Reușind să împace lacrima cu fericirea, gîndurile cu întrebările, dîndu-le culoare și forță, cum numai un artist de talent știe să o facă, Maria și-a lăsat întînderea vocii sale să cuprindă toate tăcerile și îndoilele. Cîntecul ei nu poate fi ascultat în singurătate. Vocea ei are nevoie de spațiu și bucurie. Nu te invită la introspecție, Ea ca și pasărea al cărei cîntec îl transformă în emoție nu-și găsește auditoriu decît acolo unde ecoul glasului ei se izbește de adîncul fîntînii și nemărginirea orizontului. Tocmai de aceea cred că la orice sîrbătoare prezenta Mariei, prin cîntecele sale, dă amplitudinea necesară acelui moment.

(Ioana Proca)

O PIESĂ DE ACTUALITATE

Piesa lui Ilie Ștefan Doamna. Scadența neliniștii, a cărei premieră pe tară a avut loc săptămîna trecută la televiziune, ridică direct și explicit problema răspunderii omului de știință în zilele noastre. Savantul nu trebuie să-l fie indiferent la ce destină au invențiile sale, dacă ele sînt folosite pentru binele oamenilor sau împotriva lor. În demonstrarea acestei teze, personajele sînt gîndite ca prototipuri: John este savantul care crede, cel puțin pentru o vreme, că știința se poate situa dincolo de bine și de rău, Oliver și Ruby sînt oamenii cu conștiință trează, care se desprind clar în rezoneri. Frank este reprezentan-

mul mîrșav și las al forțelor malefice. Peter este carieristul s.a.m.d. (acțiunea se petrece într-o țară occidentală).

Însă cel mai tare frapă de atmosfera terifiantă, de cosmar, creată de permanenta tinere sub observație și sub control a vieții celor din jur. Monitoare-spion sînt instalate pretutindeni: în birouri, în laboratoare, în dormitoare. Individului i se urmărește fiecare acțiune, fiecare gest, i se ascultă fiecare cuvînt pe care-l rostește. Omul nu-și mai aparține, se depersonalizează, este redus la condiția de obiect. Pentru că, în ultimă instanță, ceea ce i se răpesc în întregime este libertatea. Nu poți fi liber — spune la un moment dat unul dintre eroii piesei — dacă n-ai nici măcar sentimentul

libertății. Iar eroii purtători de cuvînt ai autorului se zbat, deopotrivă, și pentru folosirea cuceririlor științei numai în scopuri pașnice, pentru triumful păcii și pentru restabilirea încrederei între oameni, pentru înălțarea suspiciunii, pentru întronarea libertății. O problemă de mare actualitate.

Regizorii Constantin Dinischiotu și Vlad Bîtcă au încredințat misiunea de-a da viață personajelor lucrării lui Ilie Ștefan Doamna unei echipe valoroase. Alături de Silviu Stănculescu, în distribuție au fost incluși Adela Mărculescu, Adina Popescu, Ion Marinescu, Emil Hossu, Constantin Bălărețu, Dan Condurache, Dinu Ianculescu, Hamdi Cerchez și alții. (Ion Codru).

POEZIE

Nostalgii secrete

Atât de limpede, de explicit e programul liric al lui N. Grigore Mărașanu în *Distanța dintre mine și un leure* (Eminescu, 1983), încât chiar ideea poetică pare un produs logic al înfruntării dintre o stare cerebrală și una afectivă, dintre un sentiment de acceptare și unul de refuz, în fine, dintre o lume agresivă, rigidă, oripilantă și una naturală, blândă, genuină.

În fapt, majoritatea poemelor se organizează în jurul unei aporii, sugerate de chiar titlul volumului, căreia autorul îi dă o turnură lirică: orice încercare de identificare a eului poetic cu natura, cu împărăția apelor, proiectează o detașare conflictuală față de mitologia tehnică citadină. Refuzul teoretic al tehniciștilor și trăirea concretă a efectelor ei, pe de o parte, după cum acceptarea naturii și neputința asumării ei, pe de alta, sint elementele contradicției care prefigurează mecanismul poetic al autorului. De aici, iritarea ironică față de carnavalul tehnologic („Și lată-mă în miezul de foc al acestui vacarm, / dictind mașinile mele de scris poemul pietonului mecanic, / lovindu-mă de geamăși și academicieni cu monoclu, / de doctori optimiști galopind pe scări sociale, / de sceptici doctoranți crezând că Revoluția e o haină demodată, / bună de a fi dată spre purtare pensionarului sărac”) ori complicitatea afectivă cu lumea acvatică, surprinsă într-o ceremonie fabulos-naturalistă („Veniseră la borsul de pește călfării, / dogii Venetiei, / spuma Levantului. / În strai mățos / au sosit craii cetăților de Sus și de Jos / ale Dunării. / Înflorise de fanți cherhanaua, / cisma de cauciuc era lingusită, / adulată / pentru vinătoarea bogată”). E de notat că deși N. Grigore Mărașanu investighează liric un spațiu colindat și de alți scriitori (Bănuțescu, Fănuș Neagu), ochiul poetului vede altfel lumea Deltei: el e fascinat mai puțin de arhaicitatea, de ritualul străvechi al acestei geografii și mai mult de latura ei spectaculară.

O mitologizare (cinică) imaginează poetul și cînd revine la oraș. Robotii și alte produse tehnice sînt privite însă cu un fel de scepticism, dacă nu cu repulsie, fiindcă insinuează o inautenticitate greu acceptabilă. Între aristocrația naturii și tehnocrația orașului, poetul nu are de ales decît o fugă sofistică.

Totuși, nu în această viziune, în fond maniheistă, stă nota cea mai personală a poeziei lui N. Grigore Mărașanu, ci în acele radiografii subtile ale stărilor ambigue, autentice tocmai prin neputința delimitării nostalgiei de disperarea eufemistică. Fuga din Michigan e, în acest sens, o poezie demnă de toată atenția și, probabil, o matrice lirică pe care poetul ar trebui s-o dezvolte în continuare: „Hai / și-om fugi din Ținutul-Fără-de-Stînci, / bătrîne Carl: / unghiile caprelor ca marea cresc și cresc / și spaima ne-a înflorit cît magnolia! // Hai / și-om fugi și din Michigan — tranșeele ca o rană urîtă acoperă pășunea / și cisma unui soldat mercenar / o simt pe coloana mea vertebrală... // Zău / dacă știu încotro vom mai mîna caprele! / atîta sîrmă ghimpată ne leze în cale, / încît teamă îmi e că vom ajunge să păstoriim / doar o turmă de coarne...”

Disponibilități reale dovedește autorul și în poezia așa-zis clasică, unde prozodia îl constrînge în chip fericit la o concentrare eficientă, fără pletorisme și discursivități. O superbă baladă precum *Vinătoare de cormorani* impresionează nu doar prin muzicalitatea ei, ci mai ales prin dozarea efectului dramatic. Voi reproduce doar penultima strofă din care se va vedea cum spectaculos exterior se prefăce într-o tulburare lăuntrică vecină cu angostă: „Zăceau gîscații rupți de cap pe puncte / cit pregăteam unelele mărune, / în care-nfipti îi rumeneam pe vatră. / Simțeam în mine foamea cum mă latră”.

Numeroasele reușite semnalate îndreptățesc o evoluție plină de surprize.

RADU G. ȚEPOSU ■

PLASTICĂ

O expoziție insolită

Vera Marina Somogyi (Austria), pictură, acuarelă și pictură pe sticlă, sala Argezi. O simplă lectură a activității artistice a pictoriței Vera Marina Somogyi — a frecventat, în 1955, atelierul Lucy Carvalho din Rio de Janeiro (precizăm că artista s-a născut în capitala Braziliei), apoi cursul de ceramică al Școlii de arte decorative din Bruxelles, după care, 10 ani mai târziu, adică în 1966, a frecventat cursurile Școlii de artă din Amsterdam, acestora urmîndu-le cursurile de Istorie a artei din cadrul celebrei l'Ecole du Louvre — ne arată că, pe o perioadă de aproape 30 de ani, artista a ucnit cu osidie și pasiune în această nobilă preocupare. Dar, între altele și atîtea cursuri teoretice și practice, la loc de cinste se înscriu și cele urmate la Școala populară de artă din București, clasa profesorului Iorga N., cursuri în cadrul cărora pictorița s-a întîlnit și și-a însușit, cu o uimitoare precizie și cu un indubitabil talent, tehnica pictării pe sticlă. Dealtfel, punctul forte al actualei expoziții (este cea de-a treia pe care Vera Marina Somogyi o deschide în București), îl reprezintă tocmai pictura pe sticlă, domeniu în care, dacă ar fi să ne oprim doar asupra citorva lucrări, cum ar fi *Iarnă în România*, *Toamnă în România* și *Început de primăvară în România*, artista se manifestă plenar, atît în planul compoziției, de factură folclorică, tradițională, cit și ca linie a desenului, inclusiv a culorii, în care se străvede limpede că Vera Marina Somogyi a fost captivată de anecdotică simplă și naivă a lirismului nostru popular. Ne aflăm, cu alte cuvinte, în fața unui demers plastic care, asimilat nu doar ca tehnică

propriu-zisă, ci și ca sugestie picturală, surprinde în mod plăcut și confirmă totodată capacitatea de expresie a artistei. Cu atît mai mult credem în această afirmație, cu cît în alte lucrări, executate tot în tehnica picturii pe sticlă, cum ar fi *Fructiera albă*, *Fructiera de cristal*, *Perlele verzi*, *Flori de cîmp*, *Flori și fructe*, *Flori de primăvară* sau *Garoafe și flori*, pictorița se îndepărtează de linia noastră folclorică, dar, în baza tehnicii deprinse aici, la noi, reușește să ne propună un comentariu despre lumea pe care vrea să o exprime, o lume în care domină mediul intim, al casei, al familiei. Ceea ce incită și surprinde plăcut în compozițiile mai sus amintite este amintirea unor influențe plastice insolite, de origine braziliană, poate, cum ar fi, de exemplu, o tratare naturistă a elementelor de compoziție, un colorit intens, pe-alocuri violent, tranșant, și un desen în forță, plin de miserie. Cu atît mai mult subliniem aceste calități, cu cît în dificila tehnică a picturii pe sticlă ele sînt destul de rar întîlnite. În ceea ce privește pictura propriu-zisă, cea a uleiului pe pînză, inclusiv acuarela expusă, temperamentul artistei se mai atenuază, Vera Marina Somogyi fiind preocupată de un cromatism transparent, cu precădere cald, apt să emoționeze, să transmită sugestiile lirice, confidentiale, pe care pictorița le trăiește de-a lungul contactului său cu piesajele țării noastre, fie ele naturale, fie de factură arhitecturală, urbanistică sau rurală. În orice caz, atît pictura cit și acuarela, ca să nu mai vorbim de pictura pe sticlă, fac dovada că Vera Marina Somogyi nu este doar o prezentă fortuită și trecătoare în contextul plasticii noastre, ci, dimpotrivă, una de care, lată, ne bucurăm și ne vom aduce aminte cu plăcere.

VICTOR NIȚĂ ■

CARTE

Un nou Gulliver*)

Nici nu-mi mai amintesc bine de cită vreme n-am mai ris de unul singur... Dar, vai, să nu se bucure dușmanii, fiindcă nu e vorba de risul acela (știm care), ci de un cu totul altul care ne cuprinde pe neașteptate, citind, de pildă, o carte. Cum este această suită de povestiri și schițe în care umorul cel mai suculent — inspirat superior din teme arhistră-cunoscute — ne stîrnete un ris nestăpînit și sănătos. Reputatul scriitor pentru copii și-a dovedit de mult marea talent pentru umor, — în chiar literatura destinată celor mai tineri cititori, gen pe care-l ilustrează cu o autoritate greu egalabilă — dar nu ne arătase decît în parte, sau în doze mici, marile rezerve de har pentru literatura umoristică adresată oricărui vîrstă. Iar acum, în cele trei secțiuni ale noulor cărți — prima, dedicată lumii pescărești (*Un Gulliver...*), a doua și a treia (*Kritica rațiunii dure*, *Pistoane*), vestejind kitsch-ul comportamental, prețiozitatea, stereotipia și alte racile care ne minează integritatea fără măcar să le bănuim subterana forță — ne dă pe nesimțite o superbă lecție despre (încă) marea putere a prozei scurte. Iar confrăților „șovăelnici” o altă bună învățătură: le distruge falsa credință că umorul n-ar edifica o literatură superioară. De la „spaga” subtilă (*Fifi bun...*), la ponciful didacticii prețios-inutile, eșuată în mistica neputinței (*Marele Darwin*) și demascată — evident, tot prin hohote de ris — ca o racilă milenară mult mai veche decît pedepșitorii ei literari (în frunte, la noi, cel puțin, cu conu Iancu...); de la acesta la alt subprodus: prostia șarjată de reacredință (*Omule care vorbește în somn*) sau pătimașă lasitate fasonată ritos de falși eroi conjugalii (*Pașă de lumină*); de la rizibili savanți-fantose ce nu înțeleg măcar abc-ul vieții (*Tulburări de comportament*) pînă la... eluibuca, cum îi spune autorul (*Ricoșetul telepatie*).

Dar lirismul ironic-gingaș ce ni se anunță în exergă în aceste două secțiuni ale cărții și indeosebi în *Epilog*, intră pe calea regală în prima parte: *Un Gulliver în țara chiticiilor*. Mărturisesc sincer — ca fost pescar slab și nenorocos — că n-am crezut foarte mult în ficțiunile... ihtiografiei literare. Dar, fără exagerare, n-am crezut pînă la aceste pagini — de o ciudată și inefabilă frustete — ale scriitorului-pescar Mircea Săntimbreanu. Străvechea pasiune, cu norocoale și ghinioanele ei, cu rateurile și visurile ei nenumărate, re-luate de la un sezon la altul — și multiplicare de o literatură orală care depășește realitatea oricărei bibliografii — știința și arta de a accepta înfrîngerea, forța de a o lua de la capăt, nostalgia fiecărei zbateri impletită cu speranța că o dată și o dată norocul va suride, sub forma unui monstru sigur (visul oricărui pescar), inocenta evasivă a acestei patimi seculare și marea ei grație curativă — toate acestea și multe altele se regăsesc în flash-urile care compun enciclopedia sentimentală a celui mai plăcut, încăpățînat, strălucit și nobil dintre „vicii”. Contrariat de propria lui explorare — în... apele unei pasiuni ilimitate — Mircea Săntimbreanu face nu o dată apel nu numai la extraordinara vorbărie generoasă și solidă a pescarului amator — patimă descrisă în toate nervurile ei psihice și văzută în dreapta ei statură morală — dar chiar (minunat prilej de a ride spumos în plus) la flagelul unei binefăcătoare autoironii. Aceasta se datorează faptului că scriitorul vorbește — ca pentru că o vede, înainte de toate, așezată la înălțimea unui autentic subiect de literatură.

Undeva, în schițele consacrate avatarurilor pescărești, scriitorul declară — pentru a fi și mai repede creditat de cititori — că în arta pescuitului domnește o singură lege: aceea a norocului-ghinionului individual pe care o și numește cu o spumoașă și rapidă bucurie „legea Săntimbreanu”. Dacă, să zicem, aș fi știut această lege cu mult în urmă, nu m-aș fi lăsat (niciodată) de pescuit. E dubitabil, în schimb, că m-aș fi apucat să scriu proză scurtă pe tema acestei nobile pasiuni, cași pe atîtea altele — ale existenței și comportării noastre de fiecare zi — în care strălucitul scriitor „pentru copii” s-a dovedit de mult un redutabil adult.

Cred că aceasta e, în fond, adevărata „lege Săntimbreanu”. N-aș putea încheia drept, fără a aminti inspiratele ilustrații originale ale lui Constantin Baciu, strălucitul grafician.

CONSTANTIN CRIȘAN ■

*) Mircea Săntimbreanu, *Un Gulliver în țara chiticiilor*, Ed. Albatros, 1983.

CAP LIMPEDE

UN IZVOR LIMPEDE

O carte pentru cei mici semnată de Domnica Gârneață era de așteptat, avînd în vedere talentul și plăcerea de a povesti ale autoarei, calități relevate cu prilejul aparițiilor editoriale precedente. O asemenea carte a intrat în librării — și s-a epuizat — cu cîteva zile în urmă. Ea se cheamă „Izvorul cu apă vie” și a fost tipărită de Editura Ion Creangă.

Bucățile cuprinse în volum sînt, bineînțeles, povești, dar, în același timp, fiecare caută să albe profil distinct, individualitate: „Doctorul Muștel” este un fel de fabulă, „Piinea și stergarul” — o povestire plină de tilcuri, precum „Acu-

și barosul” ș.a.m.d. În ceea ce privește „Izvorul cu apă vie”, care dă și titlul întregii cărți, ea este simultan basm, istorie cu haiduci împărțitori de dreptate și legendă (a apelor tîmăduitoare de la Slănic-Moldova), legendă mai curînd inventată de autoare, deși nu-i exclus să aibă și o existență folclorică pe plan local.

Genul abordat nu putea să nu implice, în chip obligatoriu, morală. Numai că Domnica Gârneață are calitatea autorilor cu har, aceea de a face educație fără ca învățacul s-o simtă, cu aerul că se joacă și nici prin gînd nu-i trece să dea cuiva vreă lecție. Și numai în aceste condiții morală prinde.

După cum îi stă bine unei cărți de povești — specie care la noi se află sub zodia marelui humuleștean — „Izvorul cu apă vie” oferă și mostre de umor de mare savoare; așa este, de exemplu, descîntecul Cucutei, care își are, fără îndoială, obîrșia în experiența „vrăjitoarească” a autoarei, experiență convertită însă, cu un excepțional simț al expresiei suculente, în literatură de cea mai bună calitate: „To-ropeală de 99 de feluri. / Pe sub piele i-ai intrat, / Singele i-ai băut. / Ca un buștean ai rămas, / Eu te-am descîntat... / Cu mătura te-am măturat, / Cu biciul te-am plesnit, / Cu ghimpele te-am înțepat, / Și Crinul s-a curățat...”

Este, prin urmare, cert că prin „Izvorul cu apă vie”, un izvor proaspăt și limpede, Domnica Gârneață își sporește zestrea

literară cu o nouă lucrare de valoare care se citește cu nesăbîit interes, atît de cei mici, cit și de cei mari. (Ion D. Gofa).

DOMNICA

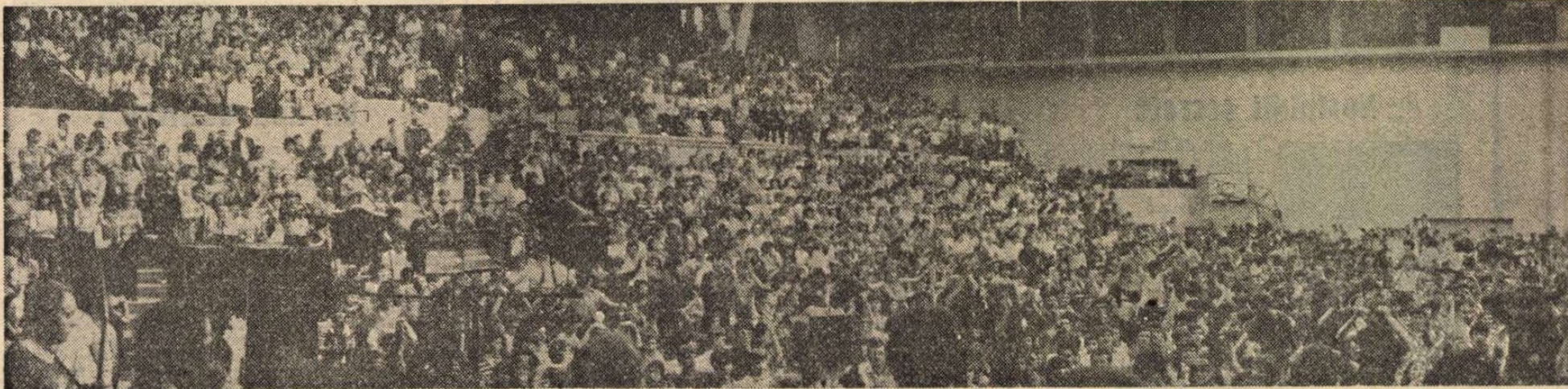
Se dedică Domnicăi Gârneață

Domnica, tu copită ești a unui ied pe care doar zăpezile îl cred, potcoavă ești de aur și de plumb și, si de fier la calul cel descălecat de inger pe un ger — iar vraja ta stă în a încheia cuvinte pe osul creierului cel mai dinainte și de a ninge cu o prevestire — demiurg cînd cerul fulgulește fulg cu fulg, cu stiele peste trupurile noastre care fug.

NICHITA STANESCU ■

În mai, cînd Domnica împlinește 50 de ani

La Bistrița Năsăud, proiect de public campion

Localități: Bistrița, 4 și 5 mai 1983, orele 19, Sala sporturilor; 7 mai, orele 12 și 30 de minute, în fața hotelului "Coroana de aur"; Năsăud, 6 mai, orele 19, stadionul din localitate.

Durată: 4 ore și 20 de minute și 6 ore și 18 minute, cele două spectacole din Sala sporturilor din Bistrița; 5 ore și 3 minute, spectacolul de la Năsăud; trei sferturi de oră la plecarea din Bistrița.

Număr de spectatori: 8.000 în manifestările de la Bistrița și 5.000 la Năsăud.

Calitatea spectacolelor: bun primul dintre cele desfășurate la Bistrița, excepțional cel de-al doilea — între cele mai bune desfășurate în săli în ultima vreme; manifestarea de la Năsăud, desfășurată în condiții grele (ploaie și frig), a egalat-o pe aceea consemnată cu virul al ierarhiei valorice, la Satu Mare.

Atmosfera: primire caldă în prima seară; entuziasm și competență în cele două manifestări care au urmat.

Noutăți: au debutat elevii Carmen Bulgar și Daniel Rădulescu, cu câte un cântec; grupul Papirus, cu un cântec sîrbeș; au revenit pe scena ceneclului George Munteanu, Ioan Păscuș și Belay Arpad cîntînd la niveluri la care-i cunoașteam și ne-a impresionat prin progresul făcut. Gheorghe Ani, folkist adevărat și aflat în plin progres.

Aportul organizatorilor: exemplar. Multumim conducerii organizației de partid a județului Bistrița-Năsăud, tovarășului prim-secretar Mihai Marina, pentru deschiderea arătată împlinirii nevoilor spirituale ale tinerilor, întregind-o preocupărilor edificării noului în viața oamenilor, rezolvării problemelor concrete de muncă, de aprovizionare, de odihnă și culturale. Multumim pentru punctea de cordialitate creată între noi și conducerea organizației de tineret din Bistrița-Năsăud, celor doi activiști care s-au ocupat în mod nemijlocit de organizarea manifestărilor noastre, tovarășii Radu Bilegan și Ion Berințan, cărora li se datorează multe dintre lucrurile bune realizate de noi aici.

Așa cum spunem și în cronica trecută, am hotărât să punem capăt turneului nostru în județul Cluj, la Dej, în plin triumf. Au încheiuit însă ce probleme a creat această schimbare pentru organizatorii de la Bistrița care ne așteptau o zi mai târziu și care se aflau astfel în situația de-a pune la punct amănuntele ce țineau de ei în firea unei manifestări de o asemenea amploare într-o singură dimineață. Sala din Bistrița, așa cum am găsit-o, ne-a confirmat însă că tinerii noștri prieteni din conducerea organizației de tineret n-au dat deservita. Pînă la ora prînzului biletele fuseseră epuizate, vorbind prin acest și despre interesul pe care-l suscita ceneclul aici, înlocuimul care-l protejasea supraplata de joce a sălii

fusesse întins, cîteva zeci de bănci fuseseră aduse din întreprinderi pentru a mări capacitatea sălii, pentru a da posibilitatea de a participa la acest spectacol unui număr cit mai mare de oameni. Această primă seară, așa cum s-a desfurat, a fost în totalitate o pleoadre pentru cultura vie, pentru dialogul cu oamenii, pretextul dar și miezul manifestărilor noastre, scopul dar și mijlocul eficient al acțiunii cu largă valențe pe care o realizează Ceneclul Flacăra. La capătul acestui dialog Suzi conchidea: „Am uitat să-ți mai sporesc ceva: indiferent ce se va întîmpla, acești zece ani cu Ceneclul Flacăra vor rămîne unde se află acum: în inimile noastre ce nu vor îmbătrîni”.

In cea de-a doua seară, manifestarea noastră desfășurată în aceeași sală din Bistrița avea să se bucure de o participare excepțională. Căldura degajată ar fi putut topi sufletul oricui. Al nostru a rămas prins pe marginile acestei cutii de rezonanță pe care-au format-o tinerii bistriceeni, atunci cînd s-a cîntat cu drag de întreaga țară, cu drag de cîrmaciul ei, garantul libertății românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De la înălțimea de la care se vibrait „Iancu la Tebea”, „Trăiască România” sau „Treceți batalioane române Carpați” putem aprecia valoarea acestei serii, a acestui public. Implicarea sa în actul artistic, cooperarea la deservirea unui efort pe care l-am simțit omun, scutirea de competență și sinceritate degajată în fiecare clipă ne-a determinat să facem programul acestei serii exact după măsura sufletelor acestor oameni. N-au lăsat cîntecele de pace, cîntecele dansante, recitalurile largi (între care și acela al noii perechi, Magdalena Finna — Tatiana Filipoiu) din în această seară întreaga măsură a posibilităților lor. N-au lăsat momentele de desîndere între care intervenția lui Ilie Ștefan, pe care actorul Mihail Ștan pentru timbul vocii sale l-a poreclit „Corbul Abraxas”, povestind despre Pormbelul gîl-golas și Căina Lili, a făcut deliciul sălii. N-au lăsat nici momentele de profunzime, cum a fost și acela în care s-a cîntat „Dor de zîmbesc”, încheiat cu strofa: „A fost noaptea cea mai bună / Și nebună ea un vis / Toată Bistrița cea bună / Către țară s-a deschis” caracterizînd pe deplin această întîlnire. Și iată și imaginea acestei serii recitată prin sufletul unei părți de sală, semnificativă și orăz cu mii de tuburi și mai ales sîtișă cîntății la acest instrument. Este evident că la zece ani de la apariție, Ceneclul Flacăra a devenit un fenomen original, grandios, înfrîncînd solid în marelui edificiu, niciodată finalizat, al culturii românești contemporane.

A doua zi, la Năsăud, în aer liber, pe stadionul din localitate a avut loc manifestarea care avea să ealizeze, prin participare și devotament pentru cultură, ceea ce în firea unei manifestări de o asemenea amploare într-o singură dimineață. Sala din Bistrița, așa cum am găsit-o, ne-a confirmat însă că tinerii noștri prieteni din conducerea organizației de tineret n-au dat deservita. Pînă la ora prînzului biletele fuseseră epuizate, vorbind prin acest și despre interesul pe care-l suscita ceneclul aici, înlocuimul care-l protejasea supraplata de joce a sălii

fusesse întins, cîteva zeci de bănci fuseseră aduse din întreprinderi pentru a mări capacitatea sălii, pentru a da posibilitatea de a participa la acest spectacol unui număr cit mai mare de oameni. Această primă seară, așa cum s-a desfurat, a fost în totalitate o pleoadre pentru cultura vie, pentru dialogul cu oamenii, pretextul dar și miezul manifestărilor noastre, scopul dar și mijlocul eficient al acțiunii cu largă valențe pe care o realizează Ceneclul Flacăra. La capătul acestui dialog Suzi conchidea: „Am uitat să-ți mai sporesc ceva: indiferent ce se va întîmpla, acești zece ani cu Ceneclul Flacăra vor rămîne unde se află acum: în inimile noastre ce nu vor îmbătrîni”.

In cea de-a doua seară, manifestarea noastră desfășurată în aceeași sală din Bistrița avea să se bucure de o participare excepțională. Căldura degajată ar fi putut topi sufletul oricui. Al nostru a rămas prins pe marginile acestei cutii de rezonanță pe care-au format-o tinerii bistriceeni, atunci cînd s-a cîntat cu drag de întreaga țară, cu drag de cîrmaciul ei, garantul libertății românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De la înălțimea de la care se vibrait „Iancu la Tebea”, „Trăiască România” sau „Treceți batalioane române Carpați” putem aprecia valoarea acestei serii, a acestui public. Implicarea sa în actul artistic, cooperarea la deservirea unui efort pe care l-am simțit omun, scutirea de competență și sinceritate degajată în fiecare clipă ne-a determinat să facem programul acestei serii exact după măsura sufletelor acestor oameni. N-au lăsat cîntecele de pace, cîntecele dansante, recitalurile largi (între care și acela al noii perechi, Magdalena Finna — Tatiana Filipoiu) din în această seară întreaga măsură a posibilităților lor. N-au lăsat momentele de desîndere între care intervenția lui Ilie Ștefan, pe care actorul Mihail Ștan pentru timbul vocii sale l-a poreclit „Corbul Abraxas”, povestind despre Pormbelul gîl-golas și Căina Lili, a făcut deliciul sălii. N-au lăsat nici momentele de profunzime, cum a fost și acela în care s-a cîntat „Dor de zîmbesc”, încheiat cu strofa: „A fost noaptea cea mai bună / Și nebună ea un vis / Toată Bistrița cea bună / Către țară s-a deschis” caracterizînd pe deplin această întîlnire. Și iată și imaginea acestei serii recitată prin sufletul unei părți de sală, semnificativă și orăz cu mii de tuburi și mai ales sîtișă cîntății la acest instrument. Este evident că la zece ani de la apariție, Ceneclul Flacăra a devenit un fenomen original, grandios, înfrîncînd solid în marelui edificiu, niciodată finalizat, al culturii românești contemporane.

A doua zi, la Năsăud, în aer liber, pe stadionul din localitate a avut loc manifestarea care avea să ealizeze, prin participare și devotament pentru cultură, ceea ce în firea unei manifestări de o asemenea amploare într-o singură dimineață. Sala din Bistrița, așa cum am găsit-o, ne-a confirmat însă că tinerii noștri prieteni din conducerea organizației de tineret n-au dat deservita. Pînă la ora prînzului biletele fuseseră epuizate, vorbind prin acest și despre interesul pe care-l suscita ceneclul aici, înlocuimul care-l protejasea supraplata de joce a sălii

Ceneclul Flacăra regretă că, deși acceptase să susțină noi spectacole în județul Suceava, la Siret, Rădăuți și Gura Humorului, organizatorii au comunicat în ultimul moment că nu-și mai pot onora propunerile.

CENACLUL FLĂCĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

Însă! Ca la un semn, toți membrii ceneclului acționează. Acoerim instalațiile cu cîteva prelate, făcînd din brațele noastre stilpi de susținere deasupra amplificatoarelor. Cele patru remori improvizînd scena acestui spectacol par o imensă gliașă, iar noi — ochii vii ai acestui chip căruia pare să nici nu-i pese de vremea nefavorabilă. Cîntăm pentru țară cu participarea excepțională a tuturor membrilor ceneclului, chiar și a instrumentiștilor și a celorlalți din trupe care pînă acum nu participau la aceste momente. Simțim în felul în care primese oamenii mesajul nostru, în dăruirea cu care ni se alătură ca vitejii bravilor grăniceri năsușinduri care au vechet la întregul teritoriu. Romaniei, trăiește nealterată în demni lor urmași. Așa cum cîntăm, trecem pe nesimțite în noapte. Ploaia a stat, dar frigul este mai pătrunzător. Pe blocul de vizavi se aprind focuri. Se alătură cîntecul „Dor de zîmbesc” cîntat pentru Oltenia și pentru Tricolori. I se răspunde scîndîndu-se cîteva minute în șir: „Flacăra, Flacăra!” Adrian Păunescu remarcă: „Dacă numele unei instituții de cultură este scandat de oamenii cărora li se adresează, înseamnă că adresantul a fost gîsit — această marea scrisoare a culturii”. Participarea la cîntecul „Poporul român, Opere complete” dovedeste încă o dată vocația pedagogică a Nășudului. Realmente „avem impresia că ne aflăm în fața unui imens tablou al unui liceu pedagogic etern, cu toți dascălii pe care l-a dat Nășudul de-a lungul vremurilor”. Apoi, pe rînd, laturile stadionului au prelungit parca spre infinit făclia referențului „Vittorini”:

„Să luămăm ce-nseamnă omnia / Și comunisti să învățăm să fim”. Din tribune se serveste o convingătoare lecție de patriotizm și competență culturală. Momentul de profunzime dovedit în catedrala ridicată peste recitarea poeziei lui Adrian Păunescu, „Păcînt” închipuie imaginea acestei serii intruchind receptivitatea oamenilor deschisă prin marea lor dragoste de cultură.

Obosala acumulată în aceste zile de turneu, de loc ușoare, ba chiar dintre cele mai epuizante trăite de noi, desfășurat în condiții dintre cele mai diverse l-au făcut pe conducătorul ceneclului să pună pentru prima oară, acum și aici, cu toată seriozitatea, problema întreruperii turneului. Absența sa din scenă pe o perioadă mai întinsă a manifestărilor noastre a fost din acest punct de vedere absolut motivată. La Baia Mare, interesul arătat manifestării noastre pe perioada începutului său nu s-a concretizat într-o receptivitate așteptată. Mărturisim aici greutatea pe care au întîmpinat-o aceia dintre noi, chiar dacă se numeau Iris sau Vasile Seicaru, în încercarea de a comunica în răstimpul în care Adrian Păunescu n-a fost pe scena ceneclului. E clar pentru toți, ceneclul este și el o orchestră complexă și nu poate funcționa fără dirijor. Dar cu ce eforturi, cu cît consum fizic și psihic nervos? În fine, la apariția sa, se produce răsturnarea atmosferei. Programăm cîntecele noastre de țară, exprimate în așa fel, încît conducătorul ceneclului afirmă: „Buletin de știri”: la orele 23 în Sala Sporturilor.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Fantasticul Maramureș

Localități: Baia Mare, 7 mai 1983, orele 19, Sala Sporturilor; Sighetul Marmăției, 8 mai, orele 19, Sala Studii; Baia Morsa, 9 mai, orele 19, Sala Studii de cultură.

Durată: 5 ore și 50 minute la Baia Mare, 6 ore la Sighetul Marmăției, 5 ore și 5 minute la Baia Morsa.

Număr de spectatori: 7000 la Baia Mare, 1.000 la Sighetul Marmăției și 1200 la Baia Morsa.

Calitatea spectacolelor: toate cele

trei manifestări din Maramureș s-au situat la un nivel ridicat al expresivității scenice. Au fost un triumf total!

Atmosfera: la Baia Mare atmosfera incită de la începutul spectacolului a fost transformată într-o puternică participare; la Sighet a fost caldă ca acasă; Baia Morsa ne-a pus în fața unui public ascultător, discret, deschis culturii vii, a spiritului tînar.

Noutăți: au debutat Lucian Perta (umor) și grupul format din George Ciobanu, Călin Gheorghe Prodan (folk). Ducu Bertzi a cîntat în premieră piesa „Pe cine și cîte cărări” (versuri Radu Stancu) și Magdalena Finna a seos în public un cîntec terminat în timpul spectacolului de la Sighetul Marmăției. Cîntecele Maramureșului istoric, păstrate în teaurul neprețuit al folclorului nostru sînt redactate aici de Ducu Bertzi, păstrătorilor lor de mîine, oamenii aceștia care, aflîndu-se, vor putea să le transmită apoi mai departe. Cineva își amintește: „Vă mulțumesc că nici pe stadionul din Craiova nu ne-ați uitat și ați zis despre noi ce n-ați zis despre nimeni”. Se referea, desigur, la acea strofă din Cîntec pentru Oltenia reluată și aici de-a dreptul extraordinar: „Salut fratelui Moldova, Bucovina / Salut fratelui Ardeal și tu Banat / Muntenie și Dobrogea senină / Si Maramureș neingenuciat”. Iar numele acestora se pare pe deplin meritat, de urmasii bravilor păstrători de identitate națională din acest colț de țară, mai ales cînd își cîntă cu patos și bucurie valorile din afirmarea cărora președintele Nicolae Ceaușescu și-a făcut patetic program de viață și de acțiune. Păstrăm în minte imaginea acelei tinere păduri de brațe în legănare, purtînd lumini de cîntare și aducere aminte, cîntînd de dor de Eminescu, numele dorului nostru de cultură, într-un ritual rămas definitiv al acestei generații.

A doua zi la Sighetul Marmăției, vechia capitală a Maramureșului istoric și căreia în genere i s-ar cuveni mai multă atenție, inclusiv o casă de cultură sau o sală polivalentă pe măsura necesităților, unde la ultima noastră venire fusesem nevoiți să suplimentăm spectacolele programate, nevoiți să cîntăm pînă și în zăpada de afară, sala arhiplină în ziua de 8 mai 1983. Venea să demonstreze forța de seducție a artei. Niciodată comoditatea n-a înțuit loc de cultură și asta Ceneclul Flacăra a probat-o de neamănîte ori. Prezența noastră aici ne-a dat și acum sentimentul că sîntem acasă. Căldura și intimitate, dragoste și bucurie ne-au înconjurat. Mesajele primite ne-au dovedit și reciprocitatea celor simțite de noi: „Flacăra revoluționară din grupul dumneavoastră s-a răspîndit deasupra tuturor, înfrîndînd-ne, deși mulți dintre noi nu ne cunoaștem. Sîntem frați datorită dumneavoastră și căldurii făcliei emanate din forța celor de pe scenă”.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

parte la cotele unei maxime exigențe, și și dovezele înclinației către profunzime au fost mai numeroase. Dacă și Fănică — nume adunate într-o aceeași semnătură — ne trimite un superb gînd pentru marea revoluționară română Nicolae Bălcescu și tocmăi din acest nord de țară. Și iată ce sugera dovada înclinației către istorie: „Cred că alături de duhul lui Iancu poate sta și duhul lui Nicolae Bălcescu, vă rugăm să ne recitiți „Bălcescu la gurile Dunării”. Cîntecele Maramureșului istoric, păstrate în teaurul neprețuit al folclorului nostru sînt redactate aici de Ducu Bertzi, păstrătorilor lor de mîine, oamenii aceștia care, aflîndu-se, vor putea să le transmită apoi mai departe. Cineva își amintește: „Vă mulțumesc că nici pe stadionul din Craiova nu ne-ați uitat și ați zis despre noi ce n-ați zis despre nimeni”. Se referea, desigur, la acea strofă din Cîntec pentru Oltenia reluată și aici de-a dreptul extraordinar: „Salut fratelui Moldova, Bucovina / Salut fratelui Ardeal și tu Banat / Muntenie și Dobrogea senină / Si Maramureș neingenuciat”. Iar numele acestora se pare pe deplin meritat, de urmasii bravilor păstrători de identitate națională din acest colț de țară, mai ales cînd își cîntă cu patos și bucurie valorile din afirmarea cărora președintele Nicolae Ceaușescu și-a făcut patetic program de viață și de acțiune. Păstrăm în minte imaginea acelei tinere păduri de brațe în legănare, purtînd lumini de cîntare și aducere aminte, cîntînd de dor de Eminescu, numele dorului nostru de cultură, într-un ritual rămas definitiv al acestei generații.

A doua zi la Sighetul Marmăției, vechia capitală a Maramureșului istoric și căreia în genere i s-ar cuveni mai multă atenție, inclusiv o casă de cultură sau o sală polivalentă pe măsura necesităților, unde la ultima noastră venire fusesem nevoiți să suplimentăm spectacolele programate, nevoiți să cîntăm pînă și în zăpada de afară, sala arhiplină în ziua de 8 mai 1983. Venea să demonstreze forța de seducție a artei. Niciodată comoditatea n-a înțuit loc de cultură și asta Ceneclul Flacăra a probat-o de neamănîte ori. Prezența noastră aici ne-a dat și acum sentimentul că sîntem acasă. Căldura și intimitate, dragoste și bucurie ne-au înconjurat. Mesajele primite ne-au dovedit și reciprocitatea celor simțite de noi: „Flacăra revoluționară din grupul dumneavoastră s-a răspîndit deasupra tuturor, înfrîndînd-ne, deși mulți dintre noi nu ne cunoaștem. Sîntem frați datorită dumneavoastră și căldurii făcliei emanate din forța celor de pe scenă”.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

ziasmului declansat de manifestarea noastră. Faldurile tricolorului desfășurat aici peste chipurile din care se plămădește, ca o altitudine mai degrabă, decît ca un argument, acordurile muzicii lui Ciprian Porumbescu, învîluind versurile despre Bucovina ale lui Adrian Păunescu „Nu candidați pentru scaune înalte, / Nu mai doare de temelele ridicele spîlna, / Atît mai doresc de la viață — vacanța finală / Să mi se-nîmple în Bucovina”. Au dat culoare acestei întîlniri dense, prima din șirul celor propuse în județul Suceava.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Setea care devine izvor

Localitatea: Cimpulung Moldovenesc, 11 mai 1983, orele 19, sala Casei de cultură.

Durată: pînă la ora transmiterii, 5 ore.

Număr de spectatori: 1.500, în sală, alături de uși și pe scenă.

Calitatea spectacolului: extraordinară.

Atmosfera: frenetică și competentă. Nu ne-a fost dat nicăieri să vedem o atmosferă atît de fierbinte și tulburătoare la începutul unui spectacol ca aici.

Noutăți: au debutat grupul Magnoha (Cecilia Gheorghe, Mihaela Popovici și Cătălina Bolohan, Cornelia Danieluc, Dana Lăciș, Angelica Grasin și Cristian Dirliu).

Ceneclul Flacăra evoluează la Cimpulung Moldovenesc într-o atmosferă fierbinte. Multimea este așa de mare în jurul sălii încît ne dă impresia că din motive străni publicul nici n-a intrat în sală. Vom afla în curînd că sala este arhiplină iar cei de afară ar dori să intre (o parte a ei intrat ocupînd toate spațiile libere de pe scenă). Publicul din sală este așa de entuziast, încît se simte că este un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

Un om mult, răsunător în noua zi — 9 mai — am cîntat, cu Poesis, „Soldatul”, realizînd imediat că este tot ce am fi putut spune mai potrivit în această zi plină de semnificații. Și culmea e că nici măcar nu ne-am gîndit anterior la așa ceva.

spun că iubesc enorm cîntecele despre țară, partid, libertate și spirit nou. Vă spun sincer, ascult toate emisiunile de joi seara, mi-a plăcut enorm emisiunea din 26 ianuarie, m-au impresionat pînă la lacrimi acele cîntece despre țară, partid, despre eroii noștri, de la Ștefan la președintele Nicolae Ceaușescu. Parcă aș vrea ca această seară să nu se mai sfîrșască și ceneclul să fie parcă tot timpul”.

Molipsii de entuziasm, puritatea și căldura publicului, membrii ceneclului se dăruie total și evoluează așa cum o fac cînd sînt singuri și cîntă doar pentru ei, cînd sînt prea fericii sau prea trîști sau au o sîrbătoare a lor. Tatiana Filipoiu a cîntat în seara aceasta așa cum n-am mai auzit-o vreodată cîntînd. Vocea ei, asemănătoare unui pîru cristalin de munte, deosebit de frumoasă, așa cum remarcă la unul dintre spectacole Dan Iordăchescu, dar rece ca apa pîrului cu care seamănă, devenise caldă, emoționantă prin acest fior impus de spectatori. Grupul satiric Mesaj s-a întrecut pe sine sfîrșind chiar și hazul și aplauzele membrilor ceneclului. Dacă despre o voce se poate spune că este cîntecul acest calitativ i se potrivește fără rezerve Mihăelci Popescu, cu al său cîntec de jale, în celelalte cîntece — vocea ei e mai rece și disantă. Membrii trupei Flapo telegi amintîți nu numai datorită muzicii lor, mai intensă decît a celorlalți, ci și prezenței mereu în spectacol, acompaniînd cu mult talent pe cei care evoluează, dar sint ei înșiși solști talentați, cunosători fără rezerve ai instrumentelor de care cîntă. Alexandru Zărnescu parcă se joacă atunci cînd își ia în mîna masiva sa chitară dublă, Ibanez sau, Cunoaște meserie, nu glumă și cînd spune așa mai pot afirma că acest meseriaș excelent este de fapt un artist. Orice debutant atunci cînd Alexandru Zărnescu îl acompaniază se liniștește, devine mai sigur pe el. Oricare dintre membrii trupei ar putea sustine cu brio un recital. Nu știu dacă acum se pot face ierarhizări, dar o trupă foarte bună, care știe multă muzică și interpretează cu simțire și talent este trupa timisoreană Pro Musica, al cărei solist, Dietrich Krauser, atrage atenția prin calitățile particulare ale vocii sale. Spune că ești plină de excepțională măiestrie la chitară sa bas. Ilie Ștefan, șeful formației, este exemplu de corectitudine, muncă și cultură muzicală. Pentru el muzica nu mai are multe taine. Spune că nu are amintindu-ne de ceneclurile de altădată, mai altfel dar frumoase, teribil de frumoase. „Doamne, vino, doamne, / Să vezi ce-a mai rămas din oameni” (Nopti). Toți, trupa nu-l favorizează. El e folkist. Fîind în ora entuziasmului, nu pot să nu, despre trupa Voltaj ca despre o trupă cu un solist comparabil cu cei mai buni din lume și despre compozitor, Adrian Ilie, ce se potrivește de minune pentru muzica de cîntec, pentru că deoară și mai așa solistul Cristian Mînculescu. Este ora la care articolul trebuie transmis. Regret că trebuie să închei și totuși n-o fac pînă nu încerc să prezint ceea ce văd. Ușile s-au dat în lături, lumea de afară în contact cu sala. Acum cei de afară, departe, au prin ușile deschise. Publicul în picioare cîntă și aplaudă eroii neamului, Ștefan, Mihai, Iancu

Cartea de literatură. Citeva observații de structură

O primă condiție a manualului de literatură din liceu este aceea de a forma și nu a informa. Manualul de clasă a IX-a, deși are o documentație bine pusă la punct, realizează o abordare simplistă, prozaică mai mult pe plan orizontal a fenomenelor literare, cu preponderența istorismului, în defavoarea esteticului. De aceea el nu oferă instrumentele de lucru necesare elevului în efectuarea comentariilor literare. O carență fundamentală o constituie faptul că acest manual nu are încă un capitol rezervat noțiunilor de teorie literară. Acest neajuns pornește și de la programa analitică care recomandă rezerva doar a 4 ore pentru recapitularea noțiunilor de teorie literară din gimnaziu și nici o oră pentru cunoașterea noilor noțiuni de teorie literară necesare realizării comentariilor literare și a sarcinilor metodice recomandate de aceasta. Nu este cazul să dezbătem modul superficial și neconcludent în care sunt prezentate noțiunile de teorie literară în clasele gimnaziale (vezi Convorbiri literare nr. 12, a XII-a/1982), dar nici să punem elevul în situația de a nu putea înțelege și interpreta imaginile artistice din cadrul operelor literare. Când se cere analiza mijloacelor și procedeele artistice, programa face trimiteri imprecise, de tipul „Utilizarea schemelor din manualul de teorie literară”. Dar care este manualul de teorie literară, ce tip, ce profil? Răspunde de văzut. Abia la clasa a XII-a se recomandă manualul de teorie literară pentru liceele de filologie. Pentru îndreptarea situației am propune alcătuirea unui capitol sau chiar a unui manual de teorie literară, atașat celui de studii literare. De asemenea, ar fi necesar ca în clasa a IX-a să se rezerve o oră pe săptămână pentru studii teoretice literare. În acest fel elevul își poate însuși instrumentele necesare de lucru, pentru a pătrunde esența fenomenului literar, răspunzând și exigențelor pe care le reclamă comentariul pe text, în cadrul orelor de literatură. Astfel, elevii vor face comentarii superficiale, nu vor ajunge la înțelegerea deplină a textului și în final nu vor putea beneficia de valențele formative ale acestuia.

Un alt aspect de principiu este acela că manualele nu sunt alcătuite după o concepție unitară. Cele pentru clasele a IX-a, a X-a și a XII-a, rămân credincioase istorismului, iar manualul de clasa a XI-a abordează, am putea spune, structural fenomenul literar, reușind redarea acestora pe curente literare. Credem că și celelalte manuale ar putea realiza o prezentare a evoluției literaturii pe bază de structuri și teme sintetice, oprindu-se mai mult la analiza unor capodopere ale literaturii noastre: „Alexandru Lăpușneanu”, „Luceafărul”, „Amintiri din copilărie”, „O scrisoare pierdută”, „Baltașul”, „Ion”, „Morometii” etc.

Lipsa unei concepții unitare în realizarea manualelor este evidențiată și prin repetarea nejustificată, probabil în lumina principiului concentric, a unor curente literare, prin reluarea în studiu a unor

personalități ale culturii și literaturii și chiar a unor opere literare, fără cizajuri instructive și formative deosebite. De exemplu, curentele umanismului și iluminismului se predau în clasele a IX-a și a XI-a; Dimitrie Cantemir, personalitate multilaterală a culturii și literaturii române se predă și în clasa a IX-a și în clasa a XI-a; Tudor Arghezi se predă în clasa a X-a și în clasa a XII-a; Amintiri din copilărie se predă în clasa a IX-a și în clasa a XI-a. Aceste aspecte evidențiază în primul rând supraaglomerarea manualelor și supraincercarea elevilor.

Curențele literare prin natura lor complexă sunt mai greu de însușit în clasele a IX-a. Umanismul și iluminismul necesită o pregătire filozofică, o cunoaștere a literaturii universale, apoi reclamă existența unor capacități intelectuale, de analiză și sinteză. Abia manualul de clasa a XI-a poate oferi o imagine mai aproape de realitate a acestor curente, iar elevii dispun de capacitățile de înțelegere a lor. De aceea considerăm că ar fi mai nimerit ca aceste curente să se studieze în clasa a XI-a. Manualul de clasa a IX-a face doar un istorism, vorbind despre umanism sau despre iluminism. El ar putea cuprinde în schimb mai multe texte din literatura veche, comentate, ca și din Școala ardeleană, în prezentarea cărora să se evidențieze ideile umaniste și respectiv iluministe. Dimitrie Cantemir ar putea fi predat în clasa a IX-a cu operele de bază, fără a mai fi reluat și în clasa a XI-a. „Amintiri din copilărie” ar putea fi comentată mai temeinic în manualul de clasa a IX-a, nu și în clasa a XI-a, mai ales că ea mai este studiată și în clasele gimnaziale. Indicațiile metodice ale programei analitice referitoare la această operă pentru clasa a IX-a și a XI-a nu prezintă mari deosebiri și ar putea fi realizate temeinic în clasa a IX-a, evitând supraîncărcarea manualului, de clasa a XI-a. „Scrisoarea III” de Mihai Eminescu, după ce este studiată în clasele gimnaziale, se predă și în clasa a IX-a tot prin evidențierea mesajului patriotic și a mijloacelor artistice, accentuându-se în clasa a IX-a, după indicațiile din program, aspectele romantice. Fără a nega valoarea operei, am considera că nu mai este necesară restudierea ei în clasa a IX-a, unde am propune, ca manual să conțină poezia „Epigonii”, prin care poetul își definește concepția sa.

Descongestionarea manualelor prin evitarea repetițiilor inutile a unor opere ar putea facilita promovarea unor scriitori destul de valoroși, care nu știm de ce nu-și găsesc locul în nici un manual cum ar fi: Cezar Petrescu, Agărbiceanu și alții. În acest fel, manualele pot oferi elevilor o imagine globală și completă asupra evoluției fenomenului literar românesc, pe calea realizării sarcinilor formative impuse de obiectul literaturii.

Prof. DAN NECULA
Liceul industrial Sinaia

Un act de cultură: prețuirea valorilor

Miercuri, 4 mai a.c., la Liceul nr. 1 de filologie-istorie din Capitală a fost sărbătoare: s-au împărțit premiile obținute de elevi la faza finală (pe țară) a concursurilor școlare. Din cei 24 de participanți, 18 au obținut, în total, 23 de premii și mențiuni. Din unghiul acestor rezultate, liceul respectiv s-a clasat, cum ne-a spus tovarășa inspectoare Monica Dumitrache, de la municipiu, pe primul loc în Capitală, iar la limba engleză această înfruntare a dobândit-o detașat. În cadrul celei de-a treia festivități au mai primit distincții alți 23 de elevi care, conform regulilor stabilite, n-au mers la finală, dar obținuseră premiul întâi la faza penultimă, pe Capitală. Prin bucuria sinceră încercată de întreg colectivul școlii, splendida performanță a dat un aer de caldă festivitate de familie împrejurării. În fața tuturor claselor, adunate în curtea interioară ca să-și apleade reprezentanții, laureații au primit premiile din mână dintr-o scrisoare adresată directorului liceului, în care sunt adresate felicitări elevilor și întregului colectiv didactic, scrisoare semnată de prof. dr. docent Iosif Tripsa, secretar de stat la M.E.I. Nobletea gestului este dublată de încălzirea emoțională cu care, în cuvinte simple, frumoase și puține, un profesorist al catedrei pe care viața și meritele proprii l-au propulsat în ierarhia școlară, găsesc, iată, câteva clipe să răsplătească printr-un omagiu, atunci când trebuie, truda și dăruirea tăcută a unor colegi într-o slujire școlii românești. Dincolo de adresa oficială ce se va păstra de acum în arhiva de onoare a școlii, un asemenea gest are carate emoționale calde cu care elevii de azi își vor aminti toată viața, și vor povesti copiilor și nepoților lor, peste decenii — cînd, desigur, un coleg de generație al lor sau al copiilor lor va munci în biroul de la minister de unde vine astăzi scrisoarea — cum erau prețuiți admirabilii lor dascăli care i-au pregătit pentru viață, înainte de sfîrșitul mileniului al doilea. Pe nesimțite, festivitatea din curtea liceului bucureștean a devenit una din cele mai frumoase ore de dirigiență din viața acestor elevi. O oră în care participau la un act de cultură: prețuirea valorilor.

La sfîrșit, tovarășa inspectoare Constanța Bărboi a ținut să ne spună: „Între liceele de filologie-istorie din țară, Liceul

„Iulia Hașdeu” este unul din cele mai bune. Colectivul didactic este exemplar, atmosfera de muncă din școală deosebită. Elevii au, tocmai de aceea, o comportare ireproșabilă. Nu întâmplător este o concordanță între rezultatele de la concursuri și cele de la admiterea în facultăți. Aici sînt promovate valorile reale și cresc în această școală multe valori. Și mai trebuie spus ceva: calitatea profesională, morală a directorului este determinantă. Asta este hotărîtor pentru viața unei școli. Profesoara Eleonora Popescu, directoarea, de aici, este un strălucit exemplu de director. Mai are cîțiva ani pînă la pensie într-o carieră de o viață închinată total școlii. Dar întreg colectivul este admirabil și muncește extraordinar.”

Succesele remarcabile au obținut elevii Liceului „Iulia Hașdeu” și în anii trecuți la concursuri. Mulți din laureații finali de anul acesta sînt la a doua, la a treia participare în finală. Și nu este vorba de elevi care sînt buni la o singură materie. Profesoara de fizică Ana Paliu are cei mai buni elevi în clasa a XII-a B — clasa care a dat cei mai mulți laureați — și ne-a spus că acești elevi învață foarte bine la toate materiile.

Dar, aproape de numele școlii! Din respect pentru tradițiile acestui liceu de mare prestigiu, în care dincolo de materiile din catalog, se învață bine cultul muncii și al valorii, îmi îngădui să sugerez respectuos celor în drept reșterea pe firma școlii din Obor a vechii denumiri: Liceul „Iulia Hașdeu”. Oricum, toată lumea îl numește astfel, de la trecătorii de pe stradă pînă la inspectorii școlari. Dacă nu știți cum să ajungi la Liceul de filologie-istorie nr. 1, poți afla în orice stație de tramvai. Dar cu condiția să întrebi de Liceul „Iulia Hașdeu”. Și poate nicidecum școala nu s-a mîritat mai mult numele strălucitoarei filce a celebrului savant și scriitor decît acum, la ora acestor performanțe ale altor valori tinere care îi sporesc faima.

În biroul directorului, am rugat-o pe profesoara Eleonora Popescu să-mi spună numele profesorilor care i-au „antrenat” pe performeri de anul acesta. Și, reîntors într-o bancă nevăzută, ca pentru a le săruta miinile primilor mei învățători, Sevasta și Ion Gherghinescu, am scris cuminte, ca atunci, după dictare, aceste nume de oameni minunați, de slujitori ai catedrei împătimiti în dragostea lor pentru copii țării: Manuela Nace (engleză, trei premii întîi), Anca Papastale (franceză, două premii întîi), Magda Stăncuț (engleză), Astrid Rodineuc (română), Florica Vintilă (istorie), Polixenia Ardeleanu (istorie), Dorina Bolard (economie politică), Maria Voievod (filozofie), Ion Mierlă (geografie).

DORIN GHERGHINESCU

Biblioteca în aer liber

Incurcă — lume

Vai, ce dulce e acest incurcă-lume! El suride, el nu contestă nicidecă nimic, el nu critică, el nu condamnă, el nici de afirmat nu afirmă, el va rezolva, el chiar miine, el are planuri mari, el e, înainte de orice, un băut bun. E și politicos, e și binevoitor, le spune sărut-mîna văduvelor și orfanilor. Chiar și mamică și îi spune sărut-mîna. Chiar și nevastă, în cite-o duminică.

Vai, ce dulce e! Și vai, surpriză, ce amare sînt chipurile celor cu care lucrează, șefi ori subalterni. Ca să nu mai vorbim de solicitanții care-l contemplant palizi surisul și dau din cap că da, sigur, or să mai aștepte, ce altceva au ei de făcut pe lume decît să aștepte: o lună, un an, un secol... La urma ur-

mei, femeile pot să nască și în luna a treisprezecea de ce să se grăbească, griu o să răsară la iarnă, zăpada poate face și ea o cerere de amînat — în fond e numai apă chioară, nu? Și, lucru de neînțeles, se întîmplă ca vreunul dintre solicitanți, ajuns la capătul răbdării, să se infurie, să amenințe, să spună vorbe grele. Vă imaginați că dulcele nostru amic se supără? Nu are nici un motiv — și apoi supărarea face rău la ficat. Vă închipuiți că-l dă afară din biroul lui pe furios, sau — mă rog — că-l invită politicos să iasă? De ce? Consum de nervi! Se uită surizător la insul minios, îi face un semn amical cu minuta, și pleacă din propriul lui birou, lăsîndu-l pe celălalt în pace și singur-

tate. Cînd revine, după o lungă pauză petrecută la bufet, furiosul s-a declarat de mult învinș, ba chiar se simte vinovat că l-a obligat pe bietul om să-și părăsească locul de muncă, l-a dat afară din propriul său birou, culmea! Și păgubasul se duce acasă trăgîndu-și palme autocrîtice, în timp ce Incurcă-lume continuă să-și vadă de treabă.

Adică să nu-și vadă de nici o treabă. Pentru că nu se pricepe. Și nu știe decît să incurce lumea, pentru că dulcele Incurcă-lume chiar incurcă mica lui lume! O incurcă rău — și uneori nici zece oameni pricepuți nu pot drege ce-a stricat nepriceputul.

El e etern. Pretutindeni, în timpuri și în spații, au existat oameni puși să facă o treabă cu care nu aveau nici în elin, nici în minecă; și totdeauna s-au prefă-

cut c-o duc la capăt, și nicidecă n-au dus-o nicăieri. Da, Incurcă-lume e etern, dar chipul lui se schimbă. Acum vreo douăzeci de ani era hotărît și brutal. Astăzi, „s-a adaptat”: e mai degrabă sfios (cînd nu se-nfurie), cumsecade (cînd nu e vorba de portofelul lui), dispus să cocoloșească lucrurile, să caute o cale, chiar să găsească o soluție, fie și proastă dar soluție să fie. Are alte griji decît să-ți facă rău. El nu vrea decît să-și fie lui bine. De ce să capete reputația dăunătoare că e în stare să „calce pe cadavre”, cînd are la îndemînă arme cu mult mai blinde, cum ar fi un gîngas transfer, o retrogradare — care — nu e chiar retrogradare, ci seamănă chiar cu o avansare (îndărăt), niscăi sicane mîittele de care te poți feri cu atîta ușurință lîpsind din drumul lui... Că toată lumea păgubeș-

te de pe urma sa, asta se știe. Da, dar el nu e o bestie, și tocmai de aceea de ce să nu accepțăm ideea trandafirie că ar fi chiar un om de ispravă; și atunci de ce nu ar cere chiar el să fie luat din locul unde nu are ce căuta și pus acolo unde s-ar pricepe să facă față? Pentru că incompetență absolută nu există.

Aceasta ar fi viziunea idilică asupra lucrurilor. Dar lumea e cum e! Incurcă-lume poate fi înlocuit — ceea ce se și întîmplă uneori, și operația nu e nici blindă, nici plăcută. Pentru nimeni. Numai că acesta e un final, iar important e începutul: de ce să fie transformat un ins oarecare, util societății, într-un antipatic Incurcă-lume și să nu se militeze consecvent, din clipa în care se creează locul pentru găsirea omului potrivit? S-ar face o

mare economie, nu numai de timp și de bani, ci și de tristețe. Pentru că, să nu uităm, viața unuia care nu știe decît să incurce e, de fapt, în ciuda aparențelor, ratată. O viață de ins crispat, tracasat, neștiind cum să se poarte și făcînd unorii, din stîngăcie ori din lasitate, nedreptăți pe care el însuși le regretă. Ideal ar fi ca oamenii de bună-credință să fie scutiți de posibilitatea de ratare pe care le-o oferă o muncă mai presus de puterile și de priceperea lor. Să facem economii la tristețe, la nefericire? Sigur! Cu atît mai mult cu cît — în cazul dulcelui Incurcă-lume — e vorba nu numai de nefericirea celor pe care-l incurcă, ci și de nefericirea lui personală.

Și atunci — să-i compătîmim? Ei nu, nici chiar așa...

FLORIN MUGUR

Fermecat de pictura

lui Botiș

(Urmare din pagina 9)

Itatea ei, discretă ei atingere de viziualitate a spectatorului creează o sordialitate pe care nu o putem defini prin noțiune ci numai prin interacțiunea dintre punctul de emisie format din planul tabloului și punctul de recepție al contemplantului implicate în actul estetic.

Distingem citeva direcții majore în universul pictorial.

Una mi se pare a fi atmosfera dealurilor și satului natal care fără să mai fie figurativă, prin vivacitate, nu este nici abstractă.

La locul de ruptură dintre concretețea aproape fosforescentă a culorilor și raporturile așezărilor lor pe plan, găsim un mod de a înțelege această îmbinare

fericită dintre tradițional și modern, tradiționalul fiind abordat d.p.d.v. modern, iar spațiul modern, cel al raporturilor, avînd acea angulație de tip grec amintind de civilizația minoică.

Esențial în această pictură este ceea ce elimină ea din real și ceea ce adaugă ea realului păstrînd prin conexiune un echilibru tulburător.

În cazul picturii lui Teodor Botiș, tablourile mici mi se par cele mai impresionante pentru că ele creează un modul de concentrare și de reverbație rar întîlnit, că să zicem așa — un fel lasere concentrînd culoare-n miezul lor și desființînd practic d.p.d.v. coloristic tot mediul ambiant.

Verdele lui aparte, cărmiziturile și alburile se vădesc a fi de excepție.

Un singur de astfel de tablou, pus singur pe un zid, iradiază brusc toată încăperea.

Expoziția ideală pentru Teodor Botiș ar fi aceea compusă dintr-un sir de camere goale conținînd cite un singur tablou în ele.

O altă linie, mai bine zis o altă direcție convergentă în arta picturii ne apare a fi studiul naturii statice.

Natura statică e un fel de a zice în cazul tablourilor lui, pentru că natura statică în ceea ce-l privește e mai mult o temă.

Aici culoarea își înteește dramatismul ei iar suprafețele au o ruptură mai netă între ele decît în cazul dealurilor.

Drumul de la ireal la real se face prin citeva unghuri și dacă nu le observi prea atent și nici nu e cazul să le observi prea atent, caleidoscopul îți joacă festa schimbării de aură.

Predominant în această direcție este tipul de dramatism hieratic. Și alcea hieratismul este stîrnit nu de dimensiune ci de solemnitatea discretă amintind de ritualul mesei cu străvechime de fond dacic.

O preluare extraordinară de discretă a citorva motive dacice așa cum s-au descoperit ele pe cioburi, transfigurată de vigoarea neîntrecută a culorii, sugerează un fond istoric etern al reprezentărilor.

Aș vrea să spun cite ceva despre cu-

loarea cu totul aparte sau mai precis despre tipul de culoare folosit de Teodor Botiș în tablourile lui.

Versurile lui nu descînd din tipul de verde static, net, fauvist, sau din cel dulce, melodos, ci au ceva din acel verde al frunzelor bătute de vînt, neîpător dar intens.

Alburile lui au ceva de viscol iar cărmiziiu ceva din acea stranie culoare a vasului în secunda în care se sparge.

În fine o altă direcție în aparență mai calmă este aceea a portretisticii. Și aici ca și în celelalte tablouri apar disjunții între model și reprezentare, cu precădere în tabloul ce reprezintă o femeie a cărei mină abia se distinge de fond creînd net sentimentul translației de la ireal la real, de la plasmă la materie.

Din același tip de spiritualitate, dar cu totul și cu totul alte mijloace, al unor pictori ca Ion Pacea și Alin Gheorghiu, Teodor Botiș se impune ca unul dintre reprezentanții de seamă ai noii școli moderne românești de pictură.

Tablourile lui mă tulbură și mă încîntă și de cite ori îl văd sau îl revăd, nu mă satur să le privesc.

atelier literar

G. Dumitrescu

Cara Draga : Vă mulțumim pentru vorbele bune pe care ni le adresați. Din păcate, nu vă putem răspunde, cel puțin deocamdată, „cu aceeași moneadă” și, firește, nu ne-am putea gândi să vă jignim buna — credință cu niște formule de complezență ocazională. Paginile ne-au dezamăgit, prin verva lor artificială, forțată, debilitând o jenantă colecție de banalități și locuri comune din repertoriul și la nivelul tristetelor programelor distractive TV. Sperăm să putem înregistra în viitoarele texte o creștere semnificativă a controlului și exigenței de sine.

I. Tătar : Mai limpezi și mai cursive, parcă, mai consistente și mai inspirate, în general. O serie de pagini interesante, demne de atenție, în ultimele trimiteri: „Majorat”, „Narcis”, „Omul sub vremuri”, „Pobreaia” (oribila vorbă !, nu există oare un echivalent românesc ?...), „Pseudosofism”, „Interviu”, „Păpuș”, „Cercul”. (Din păcate, multe din ele au unele accente și locuții indezirabile, după cum știți.)

Bogdan N. — Sibiu : O scrisoare cu mare risipă de vorbe, niște versuri discursive, neinsufletite, câteva proze imitând servil, cu stângăcie și ignoranță (uneori maimuțărind, cu fel de fel de „trabucuri”, „Martini” și „O. K.”...) proza scurtă americană (de la care, firește, se poate învăța câte ceva, dar nu în acest mod !...)

L. Munteanu Hg. : Am folosit, ca de obicei, exact numele pe care l-ați indicat dv.

T. Mataxa : Neașteptat de slabe, inconsistente.

J. Ștefan : Lucruri firave, anodine, mai aproape de folclorul și reportajul gazetăresc. Ceva mai înfiripată, „Zăpada albas-

tră”, dar încă prea risipită în detalii și relații fără aport.

Lena Roman-Petru : Un condei îndeminat, alert, inteligent (se vede și din versuri și, mai ales, din scrisoare). Care va fi cea mai potrivită cale de exprimare a sa, asta va trebui să căutați dv., merită osteneala. Nu trebuie să înțelegeți că drumul poeziei poate să rămână în afara acestor căutări (în „Abur secundar”, „Accident pluvial”, e ceva...), dar întrebarea de care pomeniți („unde e focul ?”), rămâne, trebuie să recunoaștem, foarte justificată !...

Mircea Antoniu : Nu putem trage o concluzie: probabil că în textele dv. (netrimise nouă) se mai află și altceva decât neșfirsite filozofări ieftine, banale, plicticoase (adică: niște întâmplări, niște personaje, analiză, acțiune etc.), care să le facă să semene a proză.

A. Lăscău : Se poate spune, într-adevăr, despre noile texte, că „soareci cenuși migrează spre Cuvint / Rozându-i coloanele sensului”. Un plus (alarmant, în perspectivă) de negură, de „soareci cenuși”, de ezitare (comodă ?) în pragul cristalizării revelatoare (de inoportune repetări, chiar ! — v. „miracolul sublim”). Mai bine, în: „Dar vesnicia”, „Cîntecul lor e o ploaie” (?), „Exist”, „Se lăsase întinericului”, „Vis romantic”.

Felicia : Aveți dreptate, în ultima scrisoare (Silone zice undeva, citat într-un moto: „nu ne putem dăruia înainte de a ne aparține”, sau cam așa ceva...). Citeva pagini bune și foarte bune, din ultimele plicuri: „Sentimente”, „Testament”, „Licitație”, „Coborînd de la frunte”, „Motiv”, „Necunoscut”, „Educație”, „Nisip”, „Intimități”. Vă

dorim noroc și succes în marile „hop” care vă așteaptă !

S. Condor : Predomină, din ce în ce mai apăsător, „făcătura”, artificială, ostentativ isteată, într-un limbaj dizlocat, nefiresc, prețios, încărcat, cu un soi de răsfat metaforic, narcisist etc. Puține lucruri de semnalat (în ultimele două plicuri): „Poem în fața oglinzii”, „Precauție”, „Zbor oniric”, „Echitativă tăcerii”. E de căutat simplitatea, naturalitatea, firea, sinceritatea răspunsului, dar cantitatea uriașă a corespondenței pe care o primim face asemenea întirzieri absolut inevitabile; un sfat și o rugămintă, așadar, pentru dv. și pentru toți corespondenții: răbdare !)

Costel Blaga, Oct. Georgian, Daniela Mihai, M. Ursachi, Dumitru Stancu, Cătălin Stănescu, I. Apostol, Cella Bărcă, Maria Pinteș, A. Bușniță, G.M. — Prahova (ceva, în „Curg gînduri-gînduri”), Dora T. Dumitrescu, Negruș-Costin Mioara, C. Coteș (parțial indecifrabil), Vanea Gilescu, Danil S. — Constanta, Flaviu Ragazan, T.T. — Birlad, C. Michael, Carmen Obreja, O. Sorocă, I. Mingheras, G. Mormeș, Adrian Dumitrescu, Dinu P., Gh. Boboghinea, Petre Georgescu, Anca Munteanu Amalia Dinulea, Viorica Dan, Tr. Cobiannu, Diana Valu, Ioan Albu, Em. Senescu, Eug. Băsa, Irina Nicolau, Grig. Angelescu, Nic. Hrisca, Doina Postea, Gh. Cozacescu, D. Achitell, Gligor Margin, D. Al. Nanu, Matilda Voicu, Aug. Codreanu, I. Băluță, Gh. I. Ion (ceva, în „Loz în plic”) : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N. R. Manuscrisele nu se inapoiază.

DUREREA

Durerea este foia subțire întinsă argintată din spatele oglinzii

fereastra prin care încerc libertatea cu degetul.

PULS

Cuvintele apă nu se fac !

Continuăm să ne luăm pulsul căutându-ne încheietura miinii pe o pagină albă.

Emil Petrescu

DOAR TIMPUL...

Pentru că nu m-ai strigat niciodată mi-am pierdut numele și tot ce mi-am dorit mai mult de la viață.

A rămas timpul să-și scuture triste, petalele și amintirea-ți pierdută s-apună cu soarele.

Nuța Guliman

TRISTEȚE

Nu te răzbuna pe mine, tristețe pentru zilele în care am plins de bucurie am strigat de noroc am rămas mută în fața fericii prea vaste nu te răzbuna, tristețe pentru zilele în care am ris de tine de intelegerea ta de intelegerea și de liniștea ta acum am atita nevoale de ele...

Victoria Milescu

CU VIAȚA ÎN MINA

Namai otrăvuri mă-nconjoară, din ceruri se scurge fiere, pe peronul de plexiglas suprazistent aștept trenul-rachetă. Ca orice călător (respectabil) spre spații în valiza în mină, valiza cu rezerva mea de aer condensat, aer rezistent, pe care îl voi respira pe indelete în lumile unde mă voi duce, aer curat, sintetic, produs în moderne laboratoare, aerul meu, fără bacterii, viruși și alte felurite animale.

Îți va ajunge pentru șapte ani (mi s-a spus, gîndu se o linie de total), apoi te vei descurca prin forțe proprii, noi nu mai garantăm nimic, ne-am făcut datoria... Prin spațiul dispozițional poți cultiva alge producătoare de oxigen... Cu valiza în mină, legată de gură prin cordonul ombilical cu care sorb gazele vitale, aștept trenul-rachetă pe peronul peste care curg veninuri și tocmă cînd trebuia să află destinația, difuzorul gării suferi o grea defectiune.

Constantin Buiciuc

DIMINEAȚA

Coborînd de la frunte — un pise traversînd ochii — un pas urmînd drumul interior al lacrimii oprindu-se-n dreptul inimii trecînd mai departe dimineața împinsă de-un val de somn întirziat.

NISIP

În fiecare seară aruncam cite-o scoică-n mare adormeam mulțumită orice lucru frumos are-o rădăcină simplă și adîncă valul de dimineață o aducea la fărmașă trezeam intristată marea nu-mi primește ofranda orice lucru respins e un fir tinăr cu rădăcină simplă cu fruntea sus fascinat de clopotul florii anunțînd un anume fel de reflux darul meu refuzat de mare este nisipul de care se bucură floarea.

NECUNOSCUȚ

s-a spus totul se știe totul dar descreșama Mea nu se știe nimic dar descreșama Mea știți ceva aveți cumva vești despre fiul Meu iubitor vă ofer rîndurile-nghesuite-n palmă-nghesuită-n buzunar inima-mpingîndu-le și respingîndu-le fie care pui întrebări îi întind mina fie care răspunzi îi șoptești la ureche : mi-e atît de dor de cei care află...

Lorena Păvălan

Înțelepciunea lumii

Cuvinte fierbinți în tomuri prăfuite înțelepciunea lumii în mii de volume de opere postume. Le trezesc cu privirea le simt cum vin către mine cuvintele cu trena lor sfîșiată de lacrimi de mari bucurii, amare și line. Privesc din fotolii zeci de infolii ceva freacă-n rafturi un susur ca de ape rotate aicea e viața, imi vine să strig viața cea fără sfîrșit închisă-n coperți prăfuite, și nici nu tresar și nici nu-mi tremură miinile în care țin cu smerenie această carte subțire și rară cînd în colțul din stînga, lingă volumele principse femeia-nvește bucată de slană într-o revistă euminte și literară

Floarea aceasta plină de grație

Încearcă să-atingi înec petala florii de cais viața reală se petrece numai în vis mingile cu ochii închiși floarea aceasta plină de grație viața reală curge doar în imaginație. Inspiră parfumul din această corolă mai mult iluzorie

viața reală este cea din memorie.

Romanța hazlie

În viața ta cu timbru rar nici o greșală de tipar. În viața mea cu triste ape convol de litere mioape. Un alfabet fără vocale pentru erorile finale din care leși basma curată din care nu ies niciodată. Ce cuplu splendid sintem deci în acest secol douăzeci prin care trecem de minuță un arlecchin și o chivuță.

CORNELIA MUREȘAN

Constelația lirei

Domnul cu oglinda roșie

Drumul pe care-l citești în stelele vitrege ce este oare, dacă nu întunecata Cale a singelui, înrouată de lacrimi sub bestiarul celest...

Și tu, mască de aur mai luminoasă ca luna

în primul pătrar, palidă umbră, hialină carnație, nu blestema invulnerabila ordine invocată de antici,

celui care trădează pretutindeni i-e dată dizgrația : un inel aruncat în paharul rîvnit risipindu-și otrava, spinul cald de venin tulburînd limfa clară, invizibile ace infpte adine în masla de ceară a apostatului.

Buzele unse cu cadmiu, crestate apoi, singerează — un sigiliu funest strălucind ca o rană aprinsă pe gura lui crudă —

Palidă umbră, hialină carnație, Domnul cu oglinda roșie eunoscut dintr-un vis și eu, emul al jocului său derizoriu. Cum plutește pe apele vaste, prin picla de sulf

infamanta lucoare ce fulgeră brusc grupul infricos al discipolilor.

Pe apele vaste : cineva mă caută, mă strigă pe nume cu dragoste, rumoarea abia deslușită ca o ceartă a afereilor

înăbușînd subteranul vacarm, sunetul slab care pîlpie stins. Eu sint aici, orbecînd pe Căile singelui, în lupanarele morții.

Poem concret

Luna vitroasă rostogolindu-se pe masa de seris

Izbind cu o undă sonoră bocalul cu preparate anatomice și pendula albastră. Fulgerînd pe ceranul de nori

imaginea reverberată a cifrei unui atînsă de umbra minutarului. Concretă. Devastatoare.

Despre dublet

Fiecare lucru are un dublet al său care-i este lucrului acela dumnezeu are un antipod carele este pentru ei Mamearele : fiecare viețuitoare fie ea pește, om sau zburătoare poartă în sinele său aseuns o altă față de nepătruns închide în ea cum chilia un schimnic chipul potrivnic. De aceea în fiecare din noi izvorăște magia lui doi.

GABRIELA CREȚAN

Geneza

La început a fost cuvîntul și cuvîntul creștea spre poem doamne ce transformări geometrice în lume altă formă alt adăpost altă măsură trecutul cercului începe undeva în triungi triungiul are timpul trecut în linie ștearsă din loc în loc de minuscula ghimotină a imperfecțiunii imperfectul liniei se cheamă punct rotunjire invinsă și promisiune sau alt inteles mai îndepărtat care apasă marginea encefalului ca un deget de analitabet la început a fost cuvîntul și cuvîntul venea probabil din viitorul unei stere închisă într-o altă...

Habitudine

locuam pe emulși și arme dereglate într-o baracă de tir nimeni altcineva în spatele țintelor poate doar nervii mei întorși cu areuri de oțel

după fiecare împușcătură locuam singur într-o baracă de tir o mică oază miraculoasă în mijlocul desertului desigur aș fi putut locui mult mai confortabil

într-o pădure cangrenată sau în carcasa de reflector pentru încercuit zborul de noapte ori gestul evadării vezi bine răzgul cugetului l-aș fi avut cu siguranță locuind în memoria fumegîndă a unei întregi generații de calculatoare însă eu am fost repartizat într-o baracă de tir nici arbori fluturi sau păsări în proprietate numai ținte și puști ușor de încărcat anotimpurile se perindau leneș prin fața colimatorului aceeași obsesie în spatele tarabei linia de ochire linia de ochire ca într-o transă hipnotică în zilele ploioase iubitorii de iluzii ieftine închid cite un ochi apropiindu-se fecioare cochete cu bocanci din primul război mondial amanți înșelați care știau în mod sigur mult mai mult mercenari docți lichele sinucigași belferi (astăzi pun oglinzi în fața țințelor abia sprijinindu-mi ochii de frunzele acestei toamne ploioase)

COSTIN GRIGORAȘ

Amurg

Liniștit coboară amurgul Aurînd pădurile Înalt peste fîșnetul brazilor Își face casă tăcerea Și jos în larba măruntă

În umbră asfințesc Chipurile pămîntului O cale de purpură a devenit totul : Drumuri de aur ce ne unesc sint Toate făpturile

Veghe

Cu pas dulce de mătase Trece luna peste case Cerul palid, cerul pur Duce mânia-i de azur

Solitară și regală Arde-n chilioara goală Unde nimeni nu se-abate — Ca un sfesnic peste-o carte

Iară stelele-i urmează Ca lumina după rază Bat în geamuri, mă deșteaptă Slova veche mă așteaptă

ANCA SÂRBULESCU

Un muzeu in labirint

Între Shakespeare și Holbein

Holbein. Autoportret

Căutând într-un album autoportretului lui Holbein, căci doream să-l revăd înainte de a scrie despre el, m-am oprit mai întâi la portretele făcute de pictorul german regelui Henric al VIII-lea, în serviciul căruia a intrat în jurul vârstei de treizeci și cinci de ani. După aceea am simțit nevoia să iau din bibliotecă „Teatrul” lui Shakespeare și să recitesc „Henric al VIII-lea”. Ceea ce, de data aceasta, a însemnat o aventură insolită. Și totul din pricina unei fraze tipărite cu litere cursive deasupra unei pagini a albumului, pe care am mai văzut-o, probabil, fără să-i dau nici o importanță, dar care acum m-a făcut să tresar: „Eu pot să ridic șapte țărani la demnitatea de conte, dar nu pot face din șapte conți un Holbein” (Henric al VIII-lea).

Prin urmare, și regii pot avea cîteodată întuiți adinci. Chiar și cei mai autocrați dintre ei au înțeles uneori că arta depășește prerogativele lor, că ea are o noblete care întrece puterea unui rege. „Statul sînt eu”, exclama Ludovic al XIV-lea. Dar Regele Soare n-a îndrăznit să miște un deget pentru a-l pedepsi pe Boileau cînd acesta, consultat asupra valorii versurilor regale, a răspuns: „Majestății Voastre totul îi este cu putință. Ați dorit să scrieți versuri proaste și ați reușit”. Ba mai mult, după ce a auzit răspunsul lui Boileau, Ludovic al XIV-lea a încetat să mai scrie versuri. Henric al VIII-lea nu era nici el un amator în materie de absolutism. Dimpotrivă, a dat destule dovezi că în afară de Dumnezeu nu recunoștea nici o limită puterii sale. N-a putut să-l pună pe însuși lordul-cancelar, Thomas Morus, cu capul pe butuc, atunci cînd acesta a îndrăznit să nu fie de acord cu augusta sa dorință de a divorța de cîte ori avea chef, nu s-a dat înapoi să trimită la moarte două din cele șase soții ale sale, probabil ca să fie sigur că divorțul e definitiv, și nici să înfrunte blestemul papal. Și totuși acest rege care nu s-a sfîșit să împingă utopia sub secură călăului, a priceput, se pare, că oricîți conți ar fi înnoțit sau decapitat, apariția unui artist ca Holbein nu depindea de el. Cel mult, viața acestui artist depindea de capriciile, de gusturile, de nervii și de neantul Majestății Sale.

Ca în episodul cu Anne de Clèves care, cum se știe, a devenit, pentru cîteva luni, a patra soție a regelui. Povestea e cunoscută și e de ajuns s-o reamintim, pe scurt, din perspectiva lui Holbein care a fost trimis pe continent să facă portretul Annei. Misiune întru totul normală, la urma urmei, deoarece fotografia nu fusese încă inventată, iar Henric nu vroia să-și aleagă orbește soțiile. Trebuia să le vadă chipul înainte de a le conduce la altar și apoi în dizgrație. În ce-l privește pe Holbein, el era artistul cel mai potrivit să facă acest imens serviciu Majestății Sale, fiind celebru pentru precizia desenului său. Drept care și-a luat uneltele și a traversat Canalul. Cînd a primit portretul, regele a visat în fața lui șase luni, timp în care s-au făcut pregătirile de nuntă. Dar stupoare. La debarcarea Annei de Clèves în Anglia, s-a văzut că portretul era atît de puțin conform cu originalul încît regele a fost pe punctul să-l aresteze pe Holbein și să-l ucidă, sub acuzația de trădare. El nu înțelegea și, la drept vorbind, nici n-am putea să-i reproșăm asta, că tocmai astfel scrupulosul Holbein se dovedea un artist adevărat. El se străduise s-o deseneze pe Anne de Clèves așa cum era, dar îi împregnase chipul de misterioasă magie a artei. Cum foarte bine spunea cineva, de la sosirea tabloului pînă la debarcarea prințesei, Henric al VIII-lea a crezut că lubea o femeie de singe și carne, dar el nu iubea decît sufletul pictorului.

După toate aparențele, talentul i-a jucat o festă lui Holbein chiar în cazul portretelor regale. Cine se îndoiește de asta, să facă experiența pe care am făcut-o eu. Să recitească „Henric al VIII-lea”, trăgînd din cînd în cînd cu coada ochiului la portretele executate de Holbein din care ne privește suveranul. Va constata că unul din cei doi, fie Shakespeare, fie Holbein, ne ascunde adevărul. Mai mult, îl mistifică.

Marele Will și Fletcher, colaboratorul său la această dramă istorică, evită cît pot evenimente penibile din domnia lui Henric al VIII-lea, tatăl reginei Elisabeta I, suverana din timpul lui Shakespeare. Acțiunea imaginată de ei pune în relief rolul nefast al cardinalului Wolsey, un partizan al papei, care ar fi fost principala sursă de eroare a regelui și care, bineînțeles, e în cele din urmă demascat și pedepsit. Apoi, după ce Henric o repudiază pe Caterina de Aragon și se însoară cu Ana de Boleyn (mama Elisabetei I), el dă dovadă de toate calitățile unui mare rege. Drama se sfîrșește cu un imn de laudă la adresa fiicei lui Henric al VIII-lea. Mă rog, și marii scriitori au slăbiciunile lor. Se întîmplă sau, încă o dată, ar trebui să ne aducem aminte de înțeleptul Miron Costin. Dar ce are comun această imagine pe care ne-o propune Shakespeare cu omul care ne privește în portretele lui Holbein? La Holbein, vedem un Henric cu corpul greoi și enorm, cu fața largă și congestionată, cu miinile grase și privirea dură, vicleană, neliniștită. Înțelegi că nu glumeau cei care spuneau că „nimeni din anturajul său nu se simțea în siguranță”. Într-adevăr, cine se putea simți în siguranță dinaintea acestei priviri reci, dinaintea acestui amestec de aroganță, forță animalică și duplicitate? Autorul „Utopiei” a descoperit înainte de a muri decapitat că fusese o utopie și încercarea lui de a se opune unei voințe care-l accepta pe Dumnezeu ca limită doar pentru că Dumnezeu nu era incomod, nu-l pune în pericol puterea, altfel, cine știe, l-ar fi încercat și pe el în Turnul Londrei.

Dacă portretul Annei de Clèves l-a indus în eroare pe Henric, pe noi portretele făcute de „Servitorul Majestății Sale” ne lămuresc pe deplin. Acest mare portretist care domină prima jumătate a secolului al XVI-lea în Germania, Elveția și Anglia, e un pictor care nu știe să idealizeze.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Dramaturgul

Al. Kirițescu

Este, fără putință de tăgadă, autorul „Gaițelor” — alături de Tudor Mușatescu și de Mircea Ștefănescu — unul din cei trei urmași ai lui Caragiale care l-au continuat pe drumul trasat de teatru, dîndu-ne fiecare în parte o tipologie umană, o mentalitate de clan sau individuală hîită și o atmosferă de inuzabilă savoare scenică gustată cu aceleași fervori de la un contingent de spectatori la altul, dincolo de modă și de curente. Și poate că asta s-ar putea numi în fond Artă și — în speță — teatrul bun.

S-a împlinit anul acesta o jumătate de veac de la premiera „Gaițelor” la Teatrul Național, modificată substanțial față de cea dintîi formă, intitulată „Cuibul de viespi” care se reprezentase în stagiunea 1929—1930 de către asociația Bulandra — Ion Manolescu — Maximilian — Storin.

Dar debutul lui propriu-zis are loc cu piesa „Invinsii” tot la Naționalul din Capitală în 1914. Și imboldul de a spune cîteva vorbe despre el mi-l dă proaspata rețipărire a „Gaițelor” în seria „Rampa” inițiată atît de fericit de Editura „Eminescu”.

Am fost prieten cu Al. Kirițescu și coleg de breaslă, fiindcă peste realizările și vocația de dramaturg. În colecțiile ziarelor din epocă, bunăoară la „Indreptarea”, la „Adevărul”, la „Lupta unde iscălea și cu

pseudonimul Cadet Rousell, la „Cuvîntul”, la „Gazeta” și la „Viața” se află risipită prodigioasă lui muncă de ziarist de calitate.

Era artier, a făcut o excelentă cronică dramatică, a practicat cu reale însușiri pamfletul, într-un cuvînt a fost o pană care a onorat profesiunea și care era citit cu plăcere pentru verva, causticitatea și culoarea lui.

Teatrul însă rămăsese marea sa pastune. A scris mult și s-a ostenit mult. Am văzut la el piese în manuscris în cîte trel, patru și cinci versiuni, totdeauna căutînd-o pe aceea care să-i dea grăuntele de mulțumire. Schimba scene întregi, tăia și adăuga, tinctura dialogului unde i se părea că un cuvînt nu-i exprimă intenția și lincezește, ca să extragă din vocabu-

lar spectacolarul și efectul solicitat de teatralitate. Era din acest punct de vedere un meșteșugar în accepția completă a termenului și vedea întotdeauna roluri mari pentru actori.

Creația Soniei Cluceru în Aneta Duduleanu și a Natasei Alexandra în Frăulein — care pînă la „Gaițele” făcuse figuratie de salon — s-au datorat în primul rînd acestei desăvîrșite stăpîniri a meseriei în toată amplitudinea ei și a unei înțuții scenice cu care parcă se născuse; așa cum cronicarul dramatic care era — îmi reamintesc foarte bine —, în cronicile lui de premiere, evoca de regulă freacățul sălii înainte de a suna gongul pentru ridicarea cortinei, ca să-l transpună pe cititorul absent de la spectacol în climatul lui.

Firește că trilogia română („Anișoara și Ispita”, „Florentina” și „Lăcustele”) cu toate calitățile sale, nu se ridică pînă la înălțimea „Gaițelor”, care e opera lui primordiale; ar fi însă de văzut dacă cealaltă trilogie a Renașterii („Borgia”, „Nunta din Perugia” și „Michelangelo”), reluată, ar stîrni în publicul de astăzi curiozitate și interes. Nu știu și nu-mi dau seama. Dar sînt absolut sigur că un volum care ar întruni o culegere din uita-ta și pierduta lui jurnalistică — în care să se includă cronicile dramatice, portretele și pamfletele — ar fi, pe lîngă un document de vremuri, o carte care ar îndestula, etic și estetic, gustul generațiilor tinere de lectori. Și ar avea putința să cunoască și cealaltă expresie a dramaturgului Alexandru Kirițescu care, după opinia mea, nu e cîtuși de puțin neglijabilă.

L. KALUSTIAN

Preludii la o

aniversare

Gib I. Mihăescu

Mărturisesc că am avut de iubit — și, din fericire, mai am — în Drăgășani oameni care m-au ajutat să-mi adun amintiri scumpe. Și cum amintirile se leagă totdeauna de locuri, orașul viilor mi-a devenit de mult drag. De drag am ajuns în poarta casei de pe strada 1 Mai nr. 5. A deschis larg ușa Gheorghe Pavel. Era îmbrăcat cu pardesiul. Am ezitat, crezîndu-l pregătit să plece. Nu ieșea nicăieri, doar că — mi-a explicat — numai așa putea orîndui și cerceta cîteva ore în fostul birou al lui Gib. Mihăescu. Într-adevăr, înăuntru frigul așezat de toată lărna părea mai pătrunzător decît cel învîrtit peste oraș. Soba era rece. Un dulap cu cărți, faimoasa lunetă, două portrete și masa de scris însuflețită de hîrtii mereu răsfoite. Deși pe zidul clădirii scria Casa memorială Gib. I. Mihăescu, eram într-una obișnuiți. Doar două vitrine — capătate de la muzeul județean — adăpostesc exponate. Vorbele profesorului de istorie Gheorghe Pavel încălzesc atmosfera. Întreb. Imi răspunde. Mă mir. Imi povestește. Nu pare pătîmas. E sigur însă că numai înțelegerea și respectul pentru cel ce s-a născut la Drăgășani la 23 aprilie 1894 și pe care Perpetuită il numea în 1927 „tînăr și magnific maestru al prozei contemporane” l-au îndemnat să-l păstreze amintirea. Nu l-a fost deloc ușor. Ani lungi lucrurile familiei, ale scriitorului n-au mai încăput în casa ce-a adăpostit diverse instituții. Din 1975 aceasta aparține din nou familiei. Profesorul Pavel a fost sprijinit de oameni cu suflet aplecat spre cultură din conducerea județului și a orașului. Numai că nu s-a mers pînă la capăt. Casa memorială nu se bucură de statutul unui astfel de așezămînt. Gheorghe Pavel e reținut cînd îl rog să ne spună de ce-ar avea nevoie. În primul rînd trebuie ajutat să încălzească la propriu casa cu amintiri. În ianuarie 1936, Cezar Petrescu scria în prefața ediției a V-a a romanului „Rusoaica” al lui Gib. Mihăescu — „adînc și rar scriitor” — despre datoria unui popor de a fi recunoscător memoriei scriitorilor săi. Gib. Mihăescu murise de cîteva luni cînd i s-a decernat, în 1936, Premiul național. Ce mai e de făcut? Drăgășenii trebuie să anime ei primii amintirea gazetarului militant și a scriitorului care a localizat multe din întîmplările personajelor sale între Dealul Oltului, Dealul Marcului și Dealul Verdii și care

și-a mărturisit recunoștința pentru orașul natal: „Aici... se poate prinde de mai ușor un fenomen psihologic în chiar esența lui... Viața oamenilor se desfășoară mai adevărată”. Publicistul Gib. Mihăescu a fost martorul și susținătorul unor transformări fundamentale pe plan social, politic și cultural ale țării. Alături de Blaga, Agârbiceanu, Adrian Maniu, Cezar Petrescu și alții a contribuit la consolidarea noilor baze ale presei din Ardeal, menținîndu-se în afara intereselor partidelor așa-zis istorice. Conștiința lui cînstită se revoltă împotriva demagogiei cu care era tergiversată improprietărea țărănilor, demască pe profitorii de război, politicienii și financiarul. În mișcarea grevistă din 1920 vede simbolul vremurilor viitoare. Problemele muncitorilor loviți de politica antimuncitorească și antidemocratică sînt mereu reluate în articolele sale. Acuză nepăsarea guvernului și a forurilor culturale față de cunoașterea și valorificarea mostenirii literare, combatte snobismul traducerilor dictate de interese comerciale, tîlmăcirile din literatura noastră care nu o slujesc. Subliniază lumea autentic românească din operele lui Creangă, Caragiale, Alecsandri, Sadoveanu. În 1933 scrie despre Pădurea spinzuraților a lui Liviu Rebreanu: „...putem intra în competiția valorilor universale”. Deși fascinat de scenă, e sedus de

progresele cinematografului, saluînd în 1933 primul film sonor românesc. În cronicile sale reține nume care au rămas în istoria cinematografului. Prin reconsiderarea publicisticii sale, Gib. Mihăescu iese din claustrarea într-un univers în exclusivitate imaginar. Pentru toate acestea, pentru creația sa literară, e timpul ca o stradă, un liceu să-i poarte numele în Drăgășani; Oficiul județean de turism să cuprindă casa memorială în trasee turistice. Un pliant, o ilustrată, o placă indicatoare trebuie să ne îndemne a-l călca pragul și chiar să-l cunoaștem mai bine opera.

Anul acesta sînt 50 de ani de la apariția romanului „Rusoaica”, 55 de ani de la consacrarea sa ca scriitor prin volumul de nuvele „La „Grandiflora” și de la reprezentarea cu mare succes, la Teatrul Național din București, a piesei „Pavilionul cu umbre” (jucată de Marioara Ventura și Calboreanu), premiată de Asociația criticilor dramatici. În 1934 se vor împlini 90 de ani de la nașterea lui Gib. Mihăescu. E destul timp ca pînă atunci să se finalizeze niste acțiuni care să-i cinstească pe deplin memoria și să le facă cînte celor ce le vor întreprinde. Sperăm să apară și volumele 3 și 5 din opera scriitorului, în îngrijirea profesorului Al. Andriescu.

REGHINA VÂRVICI

A doua carte cu prieteni

Nea Radu Bourceanu

(Urmare din pagina 9)

soarele și luna sînt două cucule întunecate, ca vinul ce-l beau amantii fără de moarte. Goliul singelui și goliul alb al hîrtiei și fiecare golf al Mării Negre pe care o iubim împreună ca niște nebuni. Ca-ntr-o visare de om trist, ușa dumitale e măr muscat. Inima nu are simbur. Are numai mireasmă și iubire. Scriu și, pe perete, în fața mea, stă o luntre domestică cu pensula de Radu Bourceanu. Nu ți-ar place, nea Radule, să fim acolo în ea, cu Hamlet și întunecările pumnalului, cu umbra lui Iancovescu pe care mi l-ai dezvăluit într-o seară viforoasă (în mina lui, vinul mirosea a diamant, nu-l așa, nea Radule?), acolo pe alunecări alungite pînă în jaful marginei de București. Din desnădejde vreau să-mi umplu pătăria cu lună, s-o trag spre sprinceana dreaptă, cum numai matala, inimitabil, stii s-o faci și apoi dintr-o pream mare dragoste de noi înșine, ca doi orbi tîmăduiți de patima soarelui, ca doi snopi care se scutură de plictiseală, să începem să cîntăm:

Te leapădă de mine, Petre!
Te du! Așteaptă la masa tăcerii!
Iuda singurează la marginea serii!
Stau douăsprezece clesidre, nu pietre
În jurul rotundei fintini pecetluite...

Poet, romancier, eseist, dramaturg, pictor și om de pricină minunată nu ai dreptul decît la Academia sufletului nostru bîntuit de fluturi.

Iubirea de frumos

Setea de cultură

La cursurile mele de poezie română și universală, bizantină, vin studenți și din alte orașe ale țării, de la Iași și Timișoara, bunăoară. Și-au exprimat dorința de a se organiza la Iași cel puțin o lună măcar pe an la Casa Pogor ori la Universitate o sinteză a acestor cursuri pe care le țin de un deceniu la București.

Citeam în toamnă titlurile prelec-

țiilor de la Junimea din vremea lui Eminescu. Erau prelegeri de înaltă europeană asupra marilor gânditori, asupra spiritualităților fundamentale ale omenirii și această tradiție a fost reluată la Iași de cîteva ani încoace.

În iarnă începusem să citesc la Iași la Casa Pogor în fața cîtorva sute de studenți „Introducere la Poezia Bizantină”, prelegere ținută la Academia din Creta în toamna anului trecut și nu mă voi sfîș să spun ce bucurie ar fi pentru poetul ce sînt să pot continua acest început în orașul de aur al culturii noastre care este Iașul, mai ales că Poezia Bizantină stă la temelia

tuturor țărilor din răsăritul Europei din Grecia pînă la Novgorod din Creta în Maramureș peste țările Balcanice.

Este meritul acestor ani că se pot ține cursuri cu amfiteatre pline de studenți care vin din iubirea bunei lor învoiri să asculte cuvîntul ce-l spuneau marii poeți ai lumii în Bizanț în mîncile neamurilor lor, ce ne spun și astăzi nouă tuturor Roman Melodul, Dante și Eminescu. Voi fi bucuros să deschid cursul de poezie bizantină lîngă teiul lui Eminescu la Iași.

IOAN ALEXANDRU

■ „De mai multă vreme, tinerii din căminele de nefamiliști ale Întreprinderii NIVEA din Brașov sînt lezați material și moral de comportamentul abuziv al administratorilor acestor cămine.” (Dumitru Gavrilă, secretarul Organizației nr. 1 U.T.C. Nivea)

■ Ion Stanciu, președintele Casei de ajutor reciproc a pensionarilor din Iași, ne roagă să facem următoarea precizare: cu sprijinul Inspectoratului școlar județean Iași au constat că sesizarea referitoare la spectacolele pentru elevi „organizate sub egida noastră”, apărută în FLACĂRA din 24 februarie a.c., nu este de fapt decît o anonimă rău intenționată a cuiva care semnează profesor Elena Popa cu domiciliul pe strada Ștefan cel Mare nr. 7. În realitate, sîntem asigurați, spectacolele sînt de toată lauda, ca și efortul celor ce le susțin — prestigioși artiști (pensionari) ai Teatrului Național și ai Operei Române din Iași.

■ Oficialul forțe de muncă din cadrul D.P.M.O.S. București ne anunță că, în urma scrisorii trimise la redacție, Constantin Moise — strada Samoilă Dumitru nr. 10, sector 4 — a fost repartizat la Întreprinderea de încălziminte „Dimbovița” ca muncitor cu muncă la domiciliu.

■ Un brăilean care semnează Gh. Olteanu, str. Școlilor, bloc A, ap. 25, sesizează că la Galați nu sînt puține statutele lăuate de izbeliste. În parcul „Libertății”, pe un soclu gol scrie „Mihai Kogălniceanu, 6 sept. 1817 — 20 iunie 1891”. Bustul ilustrului om politic nu se mai află acolo de cîtiva ani buni. Se pare că e ținut sub lacăt la un muzeu din oraș. Scrisoarea mai prezintă soarta jalnică a altor statue și grupuri statuare din Galați. Această indiferență costă incomparabil mai mult față de prețul în lei plătit pentru niște lucrări irosite.

■ Gheorghe Iacob din Buzău, bulevardul Nicolae Bălcescu, blocul 22, ap. 21, este mîhnit de proasta gospodărire a comunei în care s-a născut V. Voiculescu. „Cele citeva blocuri din Pîrsovară sînt jalnice la numai cîtiva ani de la darea lor în folosință, iar în imediata apropiere se află un teren a cărui imagine îți lasă un gust amar de te întrebi ce-or fi făcînd gospodarii comunei sau măcar primarul?”

■ „La Tirgoviște, cînd un film nu aduce, cred, volumul de încasări planificat în prima zi sau chiar la primele 2-3 spectacole este scos imediat de pe ecran și înlocuit cu „Piedone” sau cu un film indian. Și asta săptămîna de săptămîna. Dar Întreprinderea cinematografică Dimbovița continuă cu sirgulintă să tipărească programe lunare. Care în adevăr numai pămîntene nu par. Aldea Tihol, Tirgoviște.

■ Ion Cehan, maestru principal, Hidrocentrala Stejaru, comuna Pingărați, județul Neamț, propune ca hidrocentrala de la Bicaz să poarte numele celui ce a proiectat-o încă de la începutul secolului: acad. prof. ing. Dumitru Leonida, care la inaugurare, aproape octogenar, a spus: „Bicazul este ca și copilul meu. El s-a născut în anul 1908. Forma obiectului lucrării mele de diplomă la școala politehnică din Charlottenburg. Atunci am fixat și locul unde se află azi barajul, locul unde s-a construit tunelul de aducțiune și clădirea hidrocentrală.”

■ În urma scrisorii lui Nicușor Andronic, Consiliul popular județean Vaslui ne răspunde că „I.A.M.C. Vaslui i-a repartizat petentului un apartament la blocul 194, scara A”.

■ Grigore Bălănescu, administratorul Asociației locatarilor din strada Leonard nr. 8/A, Timișoara, sesizează că nu s-au îndeplinit integral prevederile decretului prin care, în 1976, a fost expropriată proprietatea pe care s-a construit și blocul acestei asociații. Cel expropriat a dăruit gardul făcut de constructorul blocului. Casa și-a menținut-o la 2,5 metri de bloc. El încălță și o hotărîre judecătorească definitivă care îl obligă să refacă gardul. Mai mult: a obținut autorizație să-și construiască garaj, iar el, în baza acelei autorizații a construit casă cu garaj — o casă mai mare decît cea de alături care este casa lingă care s-a construit „garajul”. Totul sub ochii funcționarilor primăriei care favorizează aceste ilegalități. Sperăm să se supere cei în drept! Li rugăm să se supere.

■ Subsemnatul am cumpărat, cu șapte ani în urmă, țigla de Jimbolia, model 265, din care am fost nevoit să schimb aproape jumătate pînă în prezent. Ardeu Petru, Deva, strada Livezilor nr. 16.

■ Lillana Constantinescu este

Scrisoare comentată

Ghimici și Boboc

Patru familii din București, str. Romulus nr. 47, sect. 3, grupate două cite două, se află în luptă pentru o instalație centrală de încălzire cu gaze dorită de toți, la început, refuzată apoi de o parte dintre ei și, după construire, revendicată iarăși de toți. Articolul se intitula: „O instalație mai ieftină decît 26 de procece”. După apariția sa, cei care s-au considerat lezați (ignorînd și hotărîrile judecătorești care nu le dădeau dreptate) ne-au scris pe un ton jignitor. După care au continuat cu sîcanele. „Sîcane” e blind spus! Pentru că familiile Ghimici și Boboc au declarat, de față și cu alți martori decît vecinii lor, că vor astupa coșul instalației (afirmație care se găsește și în paginile mai vechilor dosare) și că vor arunca totul în aer dacă nu vor putea obține extinderea capacității centralei, beneficiul unei încălziri cu gaze. Am crezut că e vorba de-o glumă, dar — mergînd la fața locului — am constatat că în boxa care aparține familiei Șumcă, vecinul nemulțumit și-a adus cărbunii, trîntindu-l peste țevile și conductele care trec pe acolo. Asta contravine normelor legale de exploatare a unei centrale și poate provoca accidente. Zădărnice au fost rugămintele, protestele mai apoi, ale familiei Șumcă. Vecinii s-au dovedit neîndurători. Chiar și lucrătorilor cooperativei, care a realizat instalația, aceștia le-au mărturisit intenția lor de a arunca totul în aer. Pompierii s-au sesizat și ei de nerespectarea legilor în controlul efectuat la adresa menționată. Se pare, însă, că nimeni și nimic nu poate înfrînge tenacitatea dusă la absurd a familiei Ghimici și Boboc. Problema care se pune este însă alta: oare pot fi admise sau trecute cu vederea asemenea porniri rudimentare și indecent mărturisite? Oare niște cetățeni la locul lor, prin nimic ostili unui mod civilizît de conviețuire, nu-și pot trăi în liniște și siguranță viața numai pentru că vecinii lor se consideră îndreptățiți să-i terorizeze ignorînd tot ceea ce înseamnă autoritate publică? Desigur, familia Șumcă este sătulă de procece cu vecinii și de aceea nu s-a mai adresat justiției (ale cărei hotărîri oricum cei doi nu le iau în seamă) ci au revenit, printr-o scrisoare, la redacție solicitînd sprijin. Atenționăm atît mîlișia cit și procuratura sectorului 3, ca și conducerea administrativă a acestei părți a Capitalei asupra celor ce se întîmplă în strada Romulus nr. 47, cerîndu-le să intervină, la timp, pentru curmarea definitivă a unei anormale stări de fapt. A unei stări născute de egoism și de o evidentă atitudine antisocială.

EMANUEL VALERIU

profesoară la Fălticeni și se află dumneai supărată foarte, pe bună dreptate, pentru că în tirgul Foltisenilor, unde „viața culturală gravitează în jurul celor două filme programate săptămînal la singurul cinematograf...”, filmele bune așteptate (adesea chiar românești) nu mai rulează din cauză de... prea puțini spectatori sau pur și simplu pentru că hotărîște acest lucru cine nici nu se cuvine și, evident, nici nu se pricepe decît la curentul electric (atît cit se pricepe) dar nu la filme.

■ Virginia Oprea din Cîmpulung Muscel s-a adresat redacției cerînd sprijin pentru transferul fiicei sale, Mihaela Teculescu, medic principal neurolog, de la Spitalul municipal Roman la o unitate din Argeș. Redacția a trimis scrisoarea Ministerului Sănătății. Răspunde directorul direcției sanitare Neamț că „Direcția sanitară va aviza favorabil solicitarea făcută în sesiunea de transfer ce se va organiza în prima decadă a lunii iulie a.c.”. Deci un medic poate fi ajutat de alți medici. Chiar dacă greu și tirziu. E bine.

■ Alexandru Mărculețiu, șoseaua Pantellimon 113, ap. 106, sector 2: „Sînt foarte nemulțumit de noua centrală telefonică Iancului. Seara, de multe ori nu vine tonul normal ci doar tonul de „ocupat de centrală”. Trebuie să tot încerci pînă să dai telefon. Dacă reușești să prinzi numărul dorit, convorbirea ți se întrerupe din centrală automat. Trebuie să reiei chinul de la capăt. În schimb, numărul de convorbiri adiționale crește fără meritul abonatului, toate „distracțiile” acestea nedorite se înregistrează pe factura lunară.”

■ Direcția sanitară a județului Teleorman răspunde la o scrisoare a mai multor cetățeni din satul Băduleasa, comuna Putineiu: S-a repartizat un

medic stagiar permanent la dispensarul Băduleasa.

■ Întreprinderea de anvelope Danubiana: „Urmare scrisorii lui Spiru Gheorghe, om al muncii la I. A. Danubiana, domiciliat în comuna Popești Leordeni, prin care solicita să nu încheie contract cu C.A.P.-ul din comună pe motiv că locuiește la I.A.S. Popești Leordeni, vă comunicăm că am discutat cu aceasta și a înțeles necesitatea de a încheia contractul, urmînd să solicite încheierea lui.” Numai că s-a bucurat nu ni se spune.

■ Marieta Birsan Olaru din București ne scrie că, vizitîndu-și părinții, pe strada Cazmaiei, nr. 6, sector 2, a avut surpriza să descopere că singura cișmea de pe această stradă a fost mutată de gospodarii cișmelelor bucureștene tocmai în colțul străzii Baicului, stradă unde există canalizare și unde toți cetățenii au apă în curte. Cișmeaua în cauză era folosită de întreaga stradă a Cazmaiei care, se precizează, e lungă. Cine și de ce s-o fi supărat așa de tare pe cetățenii de pe Cazmaiei?

■ Iosif Crișan din Cluj-Napoca, strada Izlazului nr. 2, bloc O 3, scara 4, ap. 107, ne asigură că blocul în care stă a fost predat în 1980 beneficiarilor, fără ca, atunci, constructorul — Santerul 5 al T.C.C. Cluj-Napoca — să fi făcut trotuarele și aleile de acces, deși costul acestora fusese încasat de la proprietarii apartamentelor, transformați în păgubași. Și păgubași au rămas. Poate că și sub dealul Feleacului obrazul subțire cu cheltuială se ține, dar constructorii respectivi ar trebui să-și țină obrazul cu cheltuială proprie.

■ Din același oraș, Danil Lungu, strada Fabricii nr. 5, bloc B 5, scara 5, ap. 134, etajul 1, ne scrie exasperat de zgometele și vibrațiile produse de agregatele

unei unități de mezeluri-brinzeturi ce se află sub apartamentul său. Nimeni din familie nu se poate odihni, iar semnatarul scrisorii ajunge la locul lui de muncă mereu obosit. Poate îi ia cineva apărarea în această luptă inegală...

■ „La 6 aprilie a.c., nepotul meu Cristian-Rafael Tomoșoiu, elev în clasa a VII-a, în vîrstă de 13 ani, a dispărut de acasă (strada Șuren Spandarian nr. 11, bloc 1, scara C, ap. 67, etaj 2,

sectorul 2). Odată cu el au dispărut din casă și 4.000 de lei. În ziua dispariției copilului din fotografia alăturată, el era îmbrăcat cu cămașă gri, pantaloni maro și canădană albastră. Poate ne puteți ajuta...” Nușă Ion.

■ Dan Gh. Constantin din Băleni Sibiu, județul Dimbovița: Am cumpărat, în decembrie 1981, de la gestionarul Oprea Gheorghe de la depozitul de mobilă din Băleni, o sufragerie „Drobeta”. De atunci, încă n-am primit geamurile și oglinzile, deși le-am plătit. După cîți ani trebuie oare să vină și geamurile?

■ „Sîntem familia Brehuescu Verona și Gheorghe din satul Orășeni Vale, comuna Curtești, județul Botoșani. Avem 20 de ani de căsătorie, nu avem decît în jur de 40 de ani, dar n-am putut avea copii. Sora mea, Ciobanu Maria, trebuia să nască al treilea copil. Ne-am hotărît, ambele familii, să înfiem noi acest copil. El s-a născut la 2 august 1982. Am scos certificatul de naștere pe numele Brehuescu Sebastian. N-am știut că nu trebuia procedat așa. Certificatul a fost reținut, după ieșirea din spital, la miliția județului. Dar nimeni nu ne ajută să întocmim actele legale. De 8 luni sîntem purtați de la unul la altul și copilul n-are încă nume și certificat de naștere legal.” Îi rugăm pe cei în drept să dea mina de ajutor ce se cuvine. Garantăm că bărbatul care va crește din copilul acesta nu va fi un birocrat.

■ „Vă mulțumesc pentru publicarea primei scrisori. Vă rog să insistați ca și la noi, la NAVROM Giurgiu, să se infiripe o activitate culturală. Sînt și la noi oameni care iubesc muzica și poezia. Poate, cu sprijinul dumneavoastră, NAVROM ne va crea condiții, că sîntem un grup de tineri care am putea alcătui oricînd o formație (chitare, baterie, recitatori extraordinari). Octavian Voinescu de pe nava N.R. „COMANESTI”.

■ C. Ștefănescu din București, strada Sibiel nr. 3, bloc E, ap. 24, ne scrie că a dus-o pe nepotica sa Cristina, de aproape 4 ani — „cea mai isteată dintre toate nepoțelele” — la Teatrul Tăndărică, în chiar „Ziua Internațională a Teatrului”, 20 martie a.c., unde au văzut piesa „Bu-Alli” frumos montată, dar de neînțeles pentru cei mici. Nu s-ar putea ca poveștile jucate pentru copii să fie pe înțelesul copiilor?

■ Ferdinand Lohr, strada Arhip Nicolae nr. 1, bloc 100, ap. 33, Ploiești Vest, vrea să cultive ciuperci la domiciliu și dorește îndrumări practice de la un specialist. Sperăm că le va primi de la dr. Minătară.

■ Ioan Popescu, bulevardul Magheru nr. 9, București: „În Piața Amzei nu este nici un atelier pentru reparații radio. Dar, aproape, pe strada N. Beldișanu e un atelier de reparat casetofone, foarte încăpător, unde ar putea lucra și un atelier de depanator.” Poate că se vor gîndi la acest lucru și mai marii acestor ateliere.

■ Constantin Georgescu din Ploiești, strada Baraolt, blocul 40 B, scara B, apartamentul 34,

ne scrie că, la nici 15 metri de acest bloc, s-a instalat din nou un circ autorizat de primărie. Ceea ce nu știu cei care au semnat autorizația este că viața locatarilor din jur a devenit un infern sonor din cauza unor... circari care strigă (lucrurile acesta durează, ni se spune, cam o lună-două pe an), țipă în gura mare, mai ales duminică, pe fondul „muzical” al unor claxoane, fanfare, cîntece populare, indiene, totul amestecat într-un haos greu de suportat ca și reclamele urlate de felul acestora: „Alo, alo, circo, alo, circo !!! 5 lei copii, 7 lei adulții !!! Cel mai mare circ de sălbatici cu balauri... Original, magnific, esențial... Ride copiii cu lacrimi”. Aceste strigăte țin cit ține ziua. Oare nu se află în oraș nimeni care să ia apărarea cetățenilor asaltați de atîta factori poluanți?

■ Petru Eugen din Dorohol, alea Prieteniei nr. 4, bloc 9, scara 4, ap. 10, a cumpărat de la Cooperativa Bucecea, magazinul metalo-chimice, o bicicletă, cu factura nr. 241, din 23 martie 1983, și a plătit 1.400 de lei, preț în care sînt incluse farul și dinamul, numai că vinzătorul nu i-a dat aceste accesorii.

Pagină realizată de DORIN GHERGHINESCU

Poșta redacției

■ Constantin Gorjan — C.F.R. Fiscălia: Nu beneficiați de indemnizație de detașare dacă ați fost trimis în localitatea în care dv. sau familia aveți domiciliu permanent sau dacă vă puteți înnoia la sfîrșitul zilei de lucru la locul de muncă obișnuit sau la domiciliul permanent ■ Elena Popa — Mogoseli — Siret (Iași): Potrivit legii puteți alege oricare din pensii ■ Ana Vasiliu și Maria Patrolea — Piatra Neamț: Liceele militare sînt direct subordonate Ministerului Apărării Naționale, iar condițiile de admitere sînt stabilite de același minister ■ Neaga Dragomir — Fundeni (Călărași): Nu aveți dreptul, pentru că nu ați realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a C.A.P. decît în 6 ani ■ Viorica Cherestești — Sighetu-Marmăției: Relații privind concursul de admitere ce se va organiza în anul 1983 la Facultatea de drept, puteți primi de la decanatul facultății sau studiind broșura admiterea în învățămîntul superior ed. 1983 ■ Elena Radu — București: Adresați-vă serviciului de sistematizare din sectorul de domiciliu ■ Nicodim Gligor — Bistra (Alba): Prin lege are dreptul. Dacă a ocupat mai mult decît i se cuvine, îl puteți acționa în judecată ■ Teodor Diaconesi — Arad: Celor care au lucrat în grupa a II-a de muncă li se poate reduce vîrstă de pensionare, la cerere, numai dacă au lucrat cel puțin 20 de ani în grupa respectivă de muncă ■ Margareta Oprea — București: Nu avem cum. Încercați dv. să vă convingeți soțul. Nu se renunță ușor la cei 30 de ani de căsnicie ■ Vasile Poruțiu — Lugoj: Dv. puteți cere la împlinirea a 62 de ani ■ Georgel Pascu — Tirgoviște: Prin suprafața locuibilă se înțelege suprafața camerelor care prin construcție servesc locuitorului, inclusiv holurile și camerele de trecere. Suprafața acestor încăperi e cuprinsă în criteriul de repartizare a cheltuielilor de încălzire, indiferent dacă e dotată cu sistem propriu de încălzire sau nu ■ Liviu Florescu — Vulcan (Hunedoara): Cu trimitere de la unitatea sanitară de care aparțineți ■ Constantin Mihăit — Ploștina-Motru (Gorj): Ne-ați trimis numai copiile unor sentințe judecătorești. Scrieți-ne ce doriți ■ Elena Codreanu — Tg. Mureș: Pentru lămuriri, prezentați-vă sucursalei județene C.E.C. din localitate, str. Eroilor Sovietici nr. 17 ■ Ion Tăscă — Puchenii Mari (Prahova): În situația dv., nu ■ Marin Gheorghe — Uliști (Dimbovița): La direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului.

MARGA NEDELEA

● „FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

■ Nicolae Tokacek ne trimite fotografia alăturată pentru a ne convinge că unii posessori de autoturisme de Capitală își spa-

lă netulburăți mașinile pe marginea lacului de agrement Titan — Balta Albă, poluînd apa și împrejurimile. Problema de bun simț. Și de pază.

Gardul meu, poteca mea, dar unde e familia NOASTRĂ?

Bătrînul a luptat ca voluntar în '916, apoi, ca atîta alți țărani, a luat calea orașului: a lucrat ca șef de atelier „pe Sf. Dumitru, la București” și, în fine, ca lăcătuș mecanic la „Vulcan”. Se întoarce însă tot în satul său, unde timp de patru decenii cultivă un petic de pământ, iar soția „pune tutun”. „Cap am avut, zice, sănătate am avut, noroc n-am avut.” În colectivă n-a mai apucat să intre, din cauza bătrîneții, de aceea nici nu are pensie, doar una de urmaș după un fiu mort într-un accident de muncă. Bilanț după o viață de muncă: el 646 lei pensie, bătrîna — 170 lei și o casă de pământ. Nu este excesiv de mult, dar nu numai în cele câteva sute de lei și o locuință cu pereții crăpați se măsoară rodul. „Am băiat la „Drumuri”, la Craiova, în post mare, o fată învățătoare, și alți doi chiar aci în sat.” De fapt, de la acești doi copii (fata este azi bunică) se trage totul.

Este drept, toți au fost harnici, și-au văzut de treabă, au gospodărit relativ înstărite și si-ar putea lesne ajuta părinții bătrîni, de n-ar fi o dihonie întristătoare, frizînd pe alocuri absurdul. Iată un extras din scrisoarea care ne-a îndreptat pașii spre Praporu:

„Către revista „Flacăra”. Subsemnații Stănescu Dumitru și Stănescu Oprica, domiciliati în comuna Amărăștii de Jos, sat Praporu, județul Dolj, vă relatăm marea noastră necaz pe care îl avem cu fiica noastră Cioacă Eugenia și soțul ei Cioacă Marin, cu același domiciliu, pentru săvîrșirea de înșelăciune.

În luna aprilie 1977, la insistențele soților Cioacă, am convenit să le vindem casa noastră, un grajd și o fîntînă, noi rezervîndu-ne dreptul de a locui pe tot timpul vieții în camera dinspre curte și cu drept de folosință la grajd și la fîntînă. Ca preț al vânzării nu am stabilit o anumită sumă de bani, ci obligația pentru fiica noastră și soțul ei de a ne înțelege pînă la sfîrșitul vieții. În act s-a stipulat un preț de 11.000 lei, despre care se arată că ne-a fost plătit în întregime înainte de autentificare. În realitate nu s-a plătit nici un preț și nici nu ne-am înțeles în acest sens.

Fiind în vîrstă de 82, respectiv, 73 de ani și fără o pregătire necesară, nu ne-am dat seama că actul, așa cum a fost redactat, nu reflecta întocmai ceea ce am convenit și că nu cuprindea clauza de întînire. Iată de ce socotim că nu reflectă voința noastră și am fost induși în eroare.

Flacăra revine

„Dacă dai, stai, dacă nu... te prezinți la concurs!”

Au trecut mai bine de trei luni de zile de cînd publicăm ancheta cu titlul de mai sus, prin care scoțăm la lumină numeroase abuzuri și ilegalități săvîrșite la Teatrul liric craiovean, sub directă oblăduire a directorului teatrului, Constantin Ungureanu. Pornind de la desfacerea ilegală a contractelor de muncă la 5 dintre coriști, neavizîndu-i niciodată pînă la această măsură că ar fi dat dovadă de slabă pregătire profesională, ba, dimpotrivă, am pătruns într-o adevărată horă a unor încălcări ce se țineau lanț: contracte de muncă completate după nu se știe care principii — unora dintre coriști încheiate pe 2 ani, altora pe 5 luni, altora fără nici o perioadă trecută în contract; un concurs care se da pentru ocuparea unor posturi fantomă, nu în perioada dintre stagii, cum zice legea, ci în plină stagnație: falsificarea unor documente — ca de pildă hotărîrea C.O.M.-ului din 9 august, în care, chipurile, s-ar fi aprobat hotărîrea neprelungirii contractelor celor 5 (în procesul verbal al C.O.M.-ului din 9 august este prins cuvîntul directorului Ungureanu care vorbește pe larg despre concursul din... 12 august!). În sfîrșit, cum chiar de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste se făcuse o anchetă, în referatul de constatare descoperind și alte abateri privitoare la întreținerea unui climat de muncă nesănătos în colectiv — ne întrebăm de ce Comitetul de cultură și educație socialistă Dolj tăce? De ce Consiliul Culturii și Educației Socialiste tăce? Mai ales că lucrurile, în mare, își urmează cursul cam la fel la Teatrul liric. Cu mici excepții care nu țin însă de eventualele măsuri pe care cei în drept ar fi trebuit să le ia. Unul dintre cei 5 coriști, Ilie Dirvăreanu, și-a cîștigat drepturile pe cale judecătorească, fiind reintegrat în muncă, după cum, Minodora Brediceanu și-a cîștigat, pe aceeași cale, drepturile bănești dar cum contractul ei expiră la 1 februarie 1982, nu a mai fost reprimată. Abuzurile împotriva lui Dirvăreanu continuă — pentru că a îndrăznit să-și ceară drepturile firești: trebuind să participe la cea de a doua etapă a Concursului național „Floarea din grădina” și-a făcut cerere pentru 8 zile concediu fără plată. La întoarcere (cu trofeul de laureat al concursului

La o lună după „vînzare”, fiica și gînerul nostru au avut o purtare total necorespunzătoare față de noi. Sustinînd că sînt stăpîni în casă, ne-au alungat și nu ne-au dat nici un fel de îngrijire. Ne-am mutat în construcția din față.

Această plîngere am adresat-o procuraturii și altor organe legale, dar intrucît actul a fost întocmit fără ca noi să-l fi citit înainte de a-l semna, instanța de fond din municipiul Craiova, bazîndu-se pe documentul existent la dosar, nu a dat curs favorabil plîngerii și a dat cîștig de cauză pîrteii, fiica noastră.

Unde să ne ducem? Ce să facem la vîrsta noastră?”

În casa lui, de la Praporu, bătrînul ne spune că mîncîncă doar ouă și ceapă cu piine înmuiată în apă și încălzită la aragaz, ne înfățișează „medicamentele de foc și de inimă rea” cu care își ține zilele și evocă din nou scena de tristă amintire de la notariatul de stat din Craiova:

— Fata mi-a spus că dacă nu-i fac act de vînzare — și nu testament cu clauză de întreținere, cum voiam eu — se aruncă în fața trenului. „O să te țin ca în palmă, tîtuță!”, promitea ea. O lună după aceea, ne-a zis: „Eu sînt stăpînă aici”. Odată, am vrut să-i dau unui vecin pîndă de corcoduș, dar fata nu mi-a îngăduit. Altfel, năruții mele, soția lui Ion Stănescu, vecin cu noi, i-a interzis să pună cocieni pe gardul ăsta, spunînd că e al ei. A ieșit cu bătaie și cu interinare.

Să descriem, pentru mai bună înțelegere, scena pe care se joacă, de cîțiva ani, drama de la Praporu: trei case (și curți) alăturate; în cea de la stradă locuiesc bătrînii; în fund, Eugenia și soțul ei; la cîțiva metri, peste gard, fiul Ion și familia. De fapt, totul formează o singură gospodărie, însă cu griji delimitată de intrări separate practicate „ad hoc”, de garduri și poteci în proprietate personală și de uz strict exclusiv, ca nu care cumva să calce picior neautorizat pe unde nu trebuie. Și fîntînă în plus s-au făcut, cu cheltuieli tot în plus, astfel ca fiecare să bea doar apa lui. Și nu este vorba de state rivale, ci de pîrîinți, copii și nepoți într-un colț de sat...

Ion Stănescu: „Cum a venit, în 1977, sora mea și-a pus gard; voia să știe care e poteca ei. Fîntîna asta modernă de lângă casa mea, eu am pus să se sapa. Dar Eugenia a trecut-o în actul de vînzare ca și cum ar fi fost a ei. S-a constatat însă că este a mea.”

Eugenia Cioacă: „Totul este mult mai simplu decît credeți. Cînd bătrînul a încheiat actul, în 1977, era certat cu fiul său Ion. Noi l-am primit, conform înțelegerii, cu dragă inimă în casa noastră, în spatele celei de pîndă. Îl duceam zilnic, după cum se cuvenea, străchioara cu ciorbă, pîiftii, colac, lapte, iar de sîrbători cite o jumătate de porc. Acum nu mai vrea el să primească nici un cap de ață, nici un pahar cu apă de la noi. Ion l-a convins să retragă actul. Eu sînt o simplă țărăncă, m-am spetit muncind, sînt bunică (fiica mea a murit de tînră), soțul e grădjar respectat la C.A.P.,

de 20 de ani. Mina mea, lat-o: „o mină de greutate și de reumatism”, cum le explica profesorul studenților de la reumatologie, la Craiova. Cit privește pe tata, vă declar solemn, scrieți și la revistă să citească toți: să vină la noi, să plece din casa veche tocmai bună de dărimat, să-și aleagă orice cameră vrea, avem loc berechet. Nu-l vom supăra cu nimic decît cînd îl chemăm la masă.”

Bătrînul: „Nu mă las nici în rușul capului! Fata are oamenii ei, dar și eu am pus tensiunea în mine. String ban cu ban ca să plătesc mașină mică și tot am să merg pe la judecăți. Să-mi dea ea mie cu huo? Am ofiță și atac. Nu mă las pînă n-o dobor, în numele dreptății. Am 19 confirmări de primire de la procuratură. Mă duc și la Suprem. Sînt cu lațul la gît. Dar dacă miine anulează actul, chiar în curtea asta întind masă pentru toți: și pentru Eugenia și pentru Ion, pentru toți copiii. Mai întii de toate, actul! ACTUL!”

Bătrîna: „Eu, ce să spun? Spăl plîngînd în alb.”

Am discutat și cu băatul de la Craiova, cel de la „Drumuri”, care este de părere că „la mijloc e doar ambiție, vînovați sînt toți și nici unul; doar ambiție”.

Am vorbit și cu oamenii din Amărăștii de Jos, comună înstărită, al cărei C.A.P. este frunțas pe întreg județul Dolj. Primarul, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, vecinii îl consideră pe toți eroii dramei — fiindcă este, totuși, o dramă — din Praporu drept oameni cinstiți și muncitori și subliniază că loc și piine este pentru toți, că gospodăriile lor sînt mari — din păcate, la fel de mari ca ambițiile.

În concluzie, este oare iluzoriu să sperăm în acest ceas al doisperezele (mai ales pentru moș Dumitru) că lucrurile s-ar putea îndrepta printr-o cumpănită intervenție a obștii sătose, printr-o „judecată” fără togă și greșier, care să țină seamă și de unele explicabile susceptibilități și nemulțumiri ale bătrînului, întru totul remediabile — sîntem convinși — fără miliție și procuratură. Poate cu acest sfat (recunoaștem, nimeni nu ni l-a cerut) îi vom dezamăgi pe Ion Stănescu, fiul care de fapt a și întocmit scrisoarea către „Flacăra”. El ne-a declarat: „În fond, de la Flacăra nu voiam decît să trimită un expert care să stabilească un singur lucru, și anume, dacă acei 11.000 lei au fost realmente încasați sau nu.” Dar discutînd cu oamenii, ne-am dat seama că nu acest lucru trebuie să-l stabilească „expertul”, fiindcă nu de un procuror în plus este nevoie și de noi confirmări de primire a jalelor care să se adauge celor 19 existente în colecția lui moș Dumitru, ci de un bun-simț țărănesc sau bun-simț pur și simplu. El există. Am aflat că nepoții adolescenți care trăiesc la doi pași unul de altul în cele trei gospodării învrăjbite se înțeleg de minune între ei, se ajută la matematică, merg pe aceeași potecă și beau din aceeași fîntînă.

LIONEL NIȚESCU

„Floarea din grădina”, prima voce bărbătească a Doljului care a cucerit un asemenea trofeu) i s-a comunicat că nu i se aprobă cererea, fapt pentru care nu i se mai permite să semneze condica. Așadar, lanțul abuzurilor continuă. Măsurile se lasă încă așteptate.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Au trecut cinci luni

Prin ancheta „Antinomiile unui caz penal”, publicată în numărul din 3 decembrie 1982 al revistei, exprimăm o serie de dubii, de nedumeriri în privința condamnării la detenție, la doi ani și șase luni, a oierului Sterian Podaru din Pechea, județul Galați. Criticăm acolo, în anchetă, faptul că înseși instanțele de judecată s-au pripit dînd ca verdict privarea de libertate pentru un om în stare de arest, a cărui vină nu era pe deplin dovedită.

Unde poate duce iresponsabilitatea

Aurel și Victoria Tules — el 42 ani, din comuna Cioara, Doicești, județul Brăila, ea 30 de ani, din comuna Viperești, județul Buzău — au adus pe lume 3 copii: fetița cea mare are 12 ani, cea mică — 5 ani, între ele există un frățior de 8 ani.

Tocmai cînd aceste fragede vîrstare ale familiei Tules aveau nevoie ca de aer, apă și lumină de ocrotirea părinților, s-a produs destrămarea — tatăl cu doi copii rămînînd la Slobozia, mama cu fetița cea mică plecînd la Viperești. Despărțirea în fapt a soților Tules — datorată obsedantului pretext al altor destrămări familiale, neînțelegerile — este atestată, oficial, și de o hotărîre judecătorească privind încredințarea copiilor, practic, separarea lor dureroasă.

Dar ce și cînd această traumă psihică n-ar fi fost de ajuns, copiii familiei Tules aveau să fie, cu cîteva zile în urmă, martorii oculari ai unei întîmplări nu numai deosebit de gravă pentru mulți ani din viață.

Tatăl venise cu cei doi copii la Viperești, atît ca s-o vadă pe „cea mică”, după cum avea să declare mai tîrziu, dar

în același timp sugeram — dacă vă aduceți bine aminte — ideea reluării atenței a cercetărilor, spre a se clarifica aspectele neclare, punctele albe, cum s-ar spune, care, încă de la prima vedere, pleau în apărarea omului, ba, mai mult, exprimau chiar nevinovăția lui.

Iată însă că au trecut de atunci, din decembrie 1982, aproape cinci luni și revista n-a primit nici un răspuns din partea organelor vizate. Deși, conform prevederilor legale, ele erau datorate primele să răspundă în termenul stabilit, n-au făcut aceasta și au tratat cazul cu indiferență. Tocmai dumnealor n-au răspuns, adică tocmai cei chemați să vegheze la respectarea legilor.

Un om, deci, continuă să stea după gratii... În jurul lui s-a țesut o tăcere morimintală, deși nimeni nu știe precis dacă a fost vinovat sau nu.

Încă așteptăm.

MIHAI STĂNESCU

să-și și lase pe ceilalți la mamă și bunic, în perioada vacanței de primăvară. Spre stupoarea copiilor, bunicii și mama n-au vrut să-și primească, fiind supărați pe tatăl lor (?). Aurel Tules, care se afla sub influența băuturilor alcoolice, n-a găsit altă cale de ieșire din acest impas decît scoțîndu-și țuful.

„Am fost eu, om în toată firea, puternic șocat de ceea ce-mi relatau copiii, pe care, potrivit legii, eram obligat să-i audiez — ne declară colonel Florin Drimbă, din Militia județului Buzău, care s-a ocupat de acest caz. În fața lor, tatăl „a lovit cu țuful atît pe mămica cît și pe bunicul. Noi am tipat, ne-am speriat, dar ei tot n-au vrut să se împace”. Mama copiilor și bunicul lor, din partea mamei, se află încă în spital în stare gravă, iar autorul faptei reținut pentru cercetări. Cele două tentative de omor îl vor lipsi mulți ani de libertate, timp în care copiii vor avea de suferit de pe urma iresponsabilității părinților lor, mai ales a tatălui — mai precizează cu indignare ofițerul.

Militia județului Buzău a făcut demersurile necesare pentru ca autoritatea tutelară de la locul de domiciliu al părinților respectivi să ia sub ocrotire pe cei trei copii.

Firește, societatea se va îngriji și de acești copii năpăstuiți. Dar ce vină au ei că trebuie să suporte un asemenea zbucium de la o vîrstă atît de fragedă?

MIHAI GROZAVU

Un director cere aprobare ca să-și facă datoria!

O asociație de locatari harnică și întreprinzătoare s-a zbatut, cu ani în urmă, să devină beneficiara unei rețele termice. Asociația, înțelegînd foarte bine prioritățile primăriei și, în consecință, imposibilitatea realizării dorinței lor, în acel moment, pe spezele amintitei instituții, a strîns bani de la membrii săi, peste 300 de familii la număr, și cu toate aprobările de rigoare, multe, foarte multe, avînd drept constructor I.C.R.A.L.-ul, în 1977, a devenit proprietara unei rețele termice cu o lungime de 5.300 metri. Costul ei, în jur de patru milioane lei.

Orașul braviilor cetățeni este Constanța. Asociația are numărul 188 și se află în cartierul Mihai Viteazul. Constructorul, adică I.C.R.A.L.-ul, aparține de G.I.G.C.L. — Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă. Acestea sînt personajele, locul și începutul acțiunii. Ceea ce urmează însă a fi făcut și obiectul de studiu al altor foruri care nu se află între granițele județului cu cea mai mare cantitate de bronz pe cap de locuitor. Și iată ce urmează. Peste aproximativ trei ani, în 1980, asociația, prin adunarea sa generală, perfect statutară, a hotărît în unanimitate de voturi să scape de titlul de proprietar al rețelei. Motivul: lipsa unui cadru calificat pentru întreținere. Ce spun membrii asociației: „Centrul de exploatare primește anual peste un milion și jumătate bani buni pentru apă caldă și caldă, fără a suporta vreo cheltuială pentru această rețea”. „Ne chinăm mereu să găsim un meșter pentru întreținere. Am găsit un pensionar, mecanic, căruia îi dăm 600 de lei pe lună pentru întreținere. Cooperativele spun că n-au meșteri. I.C.R.A.L.-ul, deși este obligat prin lege ca în urma comenzilor să se ocupe de această chestiune, ne-a refuzat motivînd că sîntem particulari. După numeroase intervenții, în 14 septembrie 1980, cu adresa nr. 376, ne-au răspuns clar că nu fac reparațiile solicitate.”

Desigur, povestea este mai lungă, noi sîntem în 1983 și în trei ani se petrec multe. Pe scurt, G.I.G.C.L. răspunde invariabil că nu este de acord să preia o rețea cu numeroase defectiuni, care, mai tîrziu, le va da bătaie de cap, atentînd la situația financiară a grupului. „Preluarea rețelei termice, menționată cu încăpăținare fiecare răspuns al G.I.G.C.L., este posibilă numai după aducerea acesteia într-o stare bună, cu o funcționare normală...”

Toate bune cu excepția premiilor. S-o luăm metodic.

Lucrarea este realizată de către specialiștii I.C.R.A.L. după proiecte aprobate. Procesele verbale de recepție atestă că, în 1977, rețeaua funcționa „bine” și „foarte bine”. I.C.R.A.L. dă ca perioadă de funcționare normală un timp de 20 de ani. Racordurile, „incriminate”, printre altele, de G.I.G.C.L., au fost realizate, potrivit dovezilor asociației, tot de I.C.R.A.L. Defecțiunile rețelei termice, pe care le invocă directorul general al grupului, ing. Nicolae Dan, nu sînt descoperite de o expertiză tehnică, ci sînt urmarea constatării unor diferențe de temperatură din cîteva locuințe, diferențe ușor de sesizat chiar și în locuințele care beneficiază de rețele administrate de E. T. Constanța. Și, în sfîrșit, un lucru de care nu se ține seama: Hotărîrea 17 din 11 decembrie 1981 a Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare care, la capitolul 3, art. 3, 1. 9. 2. 3. 5, prevede ca rețelele termice urbane realizate de orice investitor, după recepție, vor fi trecute în patrimoniul unităților de gospodărie comunală, urmînd a fi exploatate și administrate de către aceasta printr-o unitate specializată.

Discuția noastră cu directorul general al G.I.G.C.L. s-a purtat, în mare, în limitele celor prezentate mai sus. Așa cum am mai spus-o însă și acolo, totul lăsa impresia că puteam vorbi o săptămînă, o lună sau un an și nu s-ar fi schimbat nimic. În esență opinia tov. ing. Nicolae Dan se reducea la următoarele: „Să-mi dea cineva aprobarea că pot să preiau rețeaua și o preiau cu defecțiunile existente”. Care defecțiuni? Cine le-a constatat și cum? Și o ultimă întrebare: bugetele celor peste 300 de familii nu sînt la fel de importante ca și planul financiar al G.I.G.C.L.?

RAZVAN BARBULESCU

Pentru prima oară în viața lor

La Galerile Orizont, un bărbat și o femeie stau de vorbă. Discuția se poartă în termeni sinceri. Atmosfera este prietenească. Cei doi mărturisesc amănunte ale vieții lor intime pe care în mod obișnuit oamenii aflați temporar în conflict evită să și le destăinuie. Buna-credință și alte virtuți ale firii lor primează și împrejurarea ce-i așază fără voia lor pe poziții antagonice este pentru moment uitată. Fiecare pretinde celuilalt imposibilul, dar ei nu știu încă și mai târziu nici nu vor voi să afle. Amândoi sînt încredințați că dreptatea este de partea lor. Deci, în fața evidentelor, celălalt va trebui să cedeze. Discuția continuă.

Din trecut, fiecare aduce

Iosif D., bărbatul, are 42 de ani. Aceasta este vârsta pe care și-o recunoaște. În această aproape o jumătate de veac a luptat, a răbdat și pînă la urmă a învins. Profesional. Mai multe premii naționale și internaționale autorizează aprecierea noastră. A ajuns pe această înălțime, un om serios înțelege că a sosit vremea să-și consolideze poziția cucerită în interiorul unui câmin obilăduitor și păstrător al duratei. I. D. hotărăște deci să se însoare și, spre deosebire de mulți dintre colegii săi de profesie, să se bucure de darurile pe care numai copiii le pot oferi. La 42 de ani nu mai începe viața oricum. El dispune de o garsonieră. Viitoarea lui soție are și ea tot o garsonieră. Rigorile familiei nu se conformează intru totul principiilor aritmeticii. O garsonieră plus o garsonieră fac într-adevăr două garsoniere, dar două garsoniere nu dau o casă prin simpla lor adunare. Casa o dau foruri investite cu prerogative în acest sens. Cu respectul cuvenit valorii, forurile își deschid ușile. Dincolo de ele, I. D. este ascultat, sfătuit, incurajat. Timp de un an. Oricît de binevoitor ar fi fost primit și oricît de mari ar fi fost eforturile celor ce-l primesc pentru a-l sprijini, săliile de așteptare au o umilită a lor și el, bărbatul care știe că vremea copiilor nu e veșnică consumă încet și sigur din ultimele rezerve de tărie morală. Este de înțeles deci bucuria lui cînd în aprilie anul trecut i se înmînează comunicarea de repartitie a unui apartament corespunzător în strada Zorileanu nr. 66.

Ruxandra P., femeia, este mult mai tinără decît interlocutorul ei. Și viața ei a fost o luptă. Mai puțin glorioasă, dar mai dură. Încă din copilărie, R. P. a luptat cu boala. Cea mai cumplită boală a copilăriei: poliomielița. O boală care i-a închis viața în interiorul unei singure direcții: supraviețuirea. Și tot ea, maladia copilăriei, i-a stabilit și domiciliul, în apropierea spitalului, la mătusa ei, sora vitregă a tatălui. Tatăl are doi frați buni și două surori vitrege. La moartea mamei lor, frații au decis ca locuința ei, un modest apartament de două camere, să rămînă unei singure persoane, serei lor Rodica. Nici unul dintre frați n-a avut copii. Singura nepoată fiind R. P., o nepoată bolnavă și plîpîndă, mătusa a adoptat-o devenindu-i a doua mamă. În casa acestei mătuși își petrecea deci R. P. copilăria și adolescența. Și tot în această casă se retrage, neoficial, mama ei după divorț. Soțul mătușii se îmbolnăvește de cancer. O veche cunoștință le scrie din Elveția și le propune un consult la un medic celebru. În străinătate, în Elveția, unchiul lui R. P. moare în vîrstă de 70 de ani. Soția lui, Rodica, în vîrstă de 60 de ani, își stabilește domiciliul lângă cimitirul în care este îngropat bărbatul ei. Înainte de a pleca, între mătusa și Ruxandra se perfectează un act de închiriere pe un an pentru a legaliza șederea fetei în apartament. După oficializarea stabilirii mătușii în străinătate, conform legii, apartamentul trece în patrimoniul statului. Locuința se află în strada Zorileanu nr. 66.

La data cînd Iosif D. primește comunicarea de repartitie pentru apartamentul din strada Zorileanu nr. 66, situația Ruxandrei P. nu era clarificată. I. D. are de partea lui investitura legală. R. P. invocă dreptul de posesiune, contractul cu mătusa și relația sentimentală.

Fondul nostru de sentimente latin și sudic, îmi dau prea bine seama, este impresionat cu precădere de starea celei din urmă dintre părțile implicate. Unul din oamenii de bine pe care îi cunosc și căruia i-am cerut părerea în acest caz a replicat fără nici o șovăire: Eu, unul, n-aș stăruia să mă mut într-o

casă ocupată de altcineva nici chiar dacă aș avea în mină nu o comunicare de repartitie, ci manetele unui tanc. Cu atît mai mult cînd la mijloc e vorba de o ființă neocrotită de destin. Am cerut atunci părerea unui specialist de înaltă probitate profesională capabil să se obiectiveze și să judece lucrurile cu singe rece: Răspunsul nu diferă în esență, ci în cuprindere: Situația specială a Ruxandrei nu poate fi ignorată. Iosif D. a acționat urmînd imperativele propriilor lui interese, bine și trainic justificate. Organul emitent al repartitei avea obligația profesională și morală să soluționeze juridic și umanitar problema numită Ruxandra P. și să nu se grăbească a da un alt drept de folosință asupra unui apartament ocupat. Această superficialitate funcționarească a inghesuit soluția într-o fundătură...

Un răgaz de gîndire pentru cititor

Nu vă mai rețin atenția și cu alte păreri. Desigur, fiecare dintre dumneavoastră vă veți forma una personală. Între timp, pînă va mai gîndiți, am să vă istorisesc o intimplare pe care am mai relatat-o odată public, dar într-un cerc foarte restrîns. Pînă nu demult, bătrînii pași ai unui profesor venerabil erau purtați periodic de interese universitare către Anglia. Om cu tabieturi nu trăgea la hotel. Descoperise o gazdă, o văduvă bătrînă cu care împărțeașă năzuința senină întru ordine și liniște. Într-o noapte, cître orele două, tihna casei a fost violentată de zbrîniit insistenț al soneriei. S-a trezit speriat. Din vestibul răzbătea pînă la el vocea calmă a gazdei și de pe acoperiș ropotele dezlan-

impjurări. Iosif D. și Ruxandra P. n-au moștenit nimic în comun, n-au fost căsătoriți, n-au minori de încredințat. Ce își dispută? O locuință care nu este a nici unuia.

Suferințe ascunse

Iosif D.: Mie mi-a fost repartizat apartamentul din strada Zorileanu în baza adresei Consiliului popular al municipiului București, Oficiul reglementarea spațiului locativ. Timpul mă presa și așteptasem prea mult ca să mă gîndesc cine unde se mută. Aveam repartitie într-un apartament în locul căruia cedam două garsoniere. Nu primeam nimic gratuit, nici ce nu mi se cuvenea. Compasiunea mea pentru Ruxandra este reală, permanentă și generatoare de remușcări. Apartamentul mi-a fost însă mie atribuit și nu aveam timp să mai aștept; mi-a fost atribuit legal, în vreme ce ea locuia acolo deși contractul de închiriere îi expirase. Mai mult, îmi dădeam seama că nici nu-l va putea prelunge și dacă nu voi fi eu, va fi un altul, dar ea nu va rămîne. Toți ai ei au buletin de București cu alte adrese stabile. Ea însăși are altă adresă stabilă. În Zorileanu nu are decît viză de flotant. Sigur, cineva ar putea replica în același fel despre mine. Și eu figuram tot singur. De ce eu și nu ea? Și eu aveam unde locui. Nu se înțelege faptul că eu nu primeam nimic în plus, ci efectuam un schimb. De asemenea, nu se înțelege că în cazul în care ar fi existat posibilitatea legală ca ea să își prelungească actul de închiriere cu noul proprietar — I.C.R.A.L. Herăstrău — acest lucru s-ar fi făcut în intervalul pînă ce eu am obținut ordinul de repartitie. Mai mult: Comitetul Executiv al Consiliului popular de sector a examinat ambele situații și a emis ordin de evacuare. Dacă I.C.R.A.L. He-

Ruxandra P. și familia: Poți folosi vorbele în tot felul. Și să obții orice. Se știe cum sună la urechile noastre o veste de felul: cutare a rămas în străinătate și în locul ei s-a mutat cu intenția de a frauda legea o fată singură, doar cu viză de flotant, care se lăfăie fără să aibă dreptul în două camere și așa mai departe. Poți obține ușor un ordin de repartitie dacă ești cit de cit influent și el este fiindcă a pătruns peste tot. Oficiul reglementarea spațiului locativ nu i-ar fi expediat niciodată adresa cu comunicarea de repartitie dacă el n-ar fi cerut expres acest apartament, cu toate că știa că este ocupat. Am recurs la proces? Ca și cum aș fi făcut-o de bunăvoie sau de plăcere. Acest proces mi-a înțors boala și am fost obligată să mă pensionezez. A trebuit să mă apăr. Puteam accepta cu miinile în sin să fiu azvirlită fără nici un motiv din casa în care am copilărit și am invins boala, din cartierul în care am învățat, de lingă prietenii mei? Avem o familie veche, mai veche decît apartamentul ăsta mizer. Neamul nostru este înscris în istorie în mai multe domenii de activitate, chiar dacă n-am fost bogați. Ne-a rămas casa asta. El a invocat intenția lui de a se căsători. Cum adică? Mie mi se refuză acest drept? A venit la mine, la Galerile Orizont. Am stat de vorbă. Am discutat deschis. Am fost convinsă că va înțelege. Dimpotrivă: tot ce l-am mărturisit sincer a folosit împotriva mea. Este o faptă bărbătească? Demnă?... Da, are acum două garsoniere, dar pe amindouă le-a obținut tot de la stat. El a invocat lui și al soției lui, dar aceste garsoniere s-au nu le invoce ca un drept asupra casei acesteia care a fost a familiei mele și pe care am pierdut-o în împrejurări tragice pentru noi, fiindcă mătusa mea de fapt și-a stabilit domiciliul lingă un mormint, nu într-o țară. Procuratură? A fost cineva. S-a hotărît ceva... În sfîrșit... Într-un memoriu la Procuratura Generală am explicat totul. În vîltoare-mă cum să-mi apăr casa cu mijloace legale împotriva unui om care nu se dă în lături de la nimic, nici chiar de la a cere ajutorul presei. Ce rost avea să vină la dumneavoastră? Vă rog să-l întrebați dacă i s-a întîmplat măcar o singură dată să nu fie primit acolo unde a bătut la ușă? Eu îi par puternică, nu cauza mea? Oamenii care mă ajută i se par de recredință, nu se gîndesc la îmboldurile ce-i îndeamnă s-o facă?

Legea ne apără, să o cunoaștem, să o respectăm!

Linia de sosire a cîștigătorului a dispărut

țuite ale ploii de toamnă. Într-un tirziu s-a duminat că cel ce sunase cerea găzduire. Hotelurile din apropiere erau supraaglomerate și un receptioner binevoitor îl îndrumase spre adresa lor. Era tirziu, era frig, ploua torențial, unde să se ducă? Gazda era însă de neînduplecat. Este adevărat, se auzea pînă la el vocea ei inflexibilă, am camere suficiente, dar nu dispun decît de un grup sanitar și după lege am dreptul să găzduiesc o singură persoană. Și această persoană există. Doarme. Atunci, profesorul și-a tras în grabă halatul pe el și a ieșit în vestibul. Nu-i nimic, a intervenit el, miine dimineată eu voi renunța la folosința grupului sanitar în favoarea acestui năpăstuit. Bătrîna englezoaică l-a fixat cu o privire de gheață: Domnule! Este lege!

De la strămoșii ei din celălalt veac, femeia moștenise nu numai o casă, ci și credința inebranabilă că în fața legii nimic altceva nu trebuie să aibă întîietate. Iar eu m-am întreat nu de puține ori de atunci dacă nu cumva tocmai asprimea unei astfel de educații a salvat străvechea insulă din ruinele propriului ei imperiu.

★ Să revenim la oile noastre păstorite de I.C.R.A.L. Herăstrău. Atît cererea Ruxandrei P., cit și aceea a lui Iosif D. au ajuns la un singur funcționar, tovarășul M. Polizache, șeful fondului locativ. În viața unui funcționar serios și hărțuit de zeci de solicitanți cum este desigur și tovarășul Polizache se ivesc inevitabil și împrejurări fără țesire, ca igrasii în locuințele vechi. Ca să nu părăsim termenii domeniului în care ne aflăm trebuie să spunem că în astfel de ocazii nedorite de nimeni nu există decît două posibilități: construcția, în sensul larg al cuvîntului, și demolarea, în sensul lui strict. Sensul larg al cuvîntului construcție cuprinde inițiativa, prevederea, lupta pentru adevăr și echitate. Sensul strict al cuvîntului demolare, în acest caz, cuprinde o singură accepțiune: șicana. Șicana înseamnă una dintre părți pînă ce aceasta renunță. Atita a fost șicanat Iosif D. încît chiar dacă acesta poate la un moment dat s-a gîndit să renunțe a ajuns să creadă că este victima unui complot într-o luptă cu niște forțe bine organizate și influente și ca orice victimă s-a considerat îndreptățit să lupte după principiul ori ea ori eu. S-a ajuns astfel la un proces care a durat un an de zile. Astăzi, termenul proces nu mai înspăimîntă pe nimeni. Să gîndim totuși puțin asupra acestel

rastrău ar fi acționat operativ, în spiritul legii, evacuarea ar fi fost astăzi făcută și nici procesul n-ar mai fi existat. Ruxandra s-a folosit de un fals comis de o funcționară de la circa financiară care a modificat cifra unu de la 1981 în șapte, adică 1987. Am înștiințat pe șeful fondului locativ despre acest fals care putea fi dovedit fără a se mai ajunge la procuratură. Funcționarii de resort din Consiliul popular al sectorului și apoi al municipiului au confirmat inexistența unui contract de închiriere pînă în 1987 și totuși I.C.R.A.L. Herăstrău nu a ținut seama. A fost preferată calea lungă, șicanatorie a proceselor. Procuratura a dovedit falsul evident cu ochiul liber, contractul a fost anulat și am ajuns iarăși în situația de la început. Instanța a recunoscut valabilitatea deciziei de evacuare. N-am crezut că este posibilă următoarea situație bizară. La prima instanță, I.C.R.A.L. Herăstrău, prin jurisconsultul său, apăsă un act emis de forul său tutelar, Consiliul popular, împotriva unei persoane particulare. Pierde procesul în fața Ruxandrei și nu declară recurs. Nu este asta un act de abdicare de la interesele instituției? Am fost nevoit să introduc eu recursul și să apăr actul emis de Comitetul Executiv al Consiliului popular. Firește era interesul meu, dar și al jurisconsultului ce reprezenta forul său tutelar. Am cîștigat. Pînă a nu cîștiga am făcut memorii în stînga și în dreapta pentru a împiedica un proces lung și dăunător atît pentru mine, cit și pentru Ruxandra. Mi s-a spus să aștept totuși terminarea procesului. Procesul s-a terminat. Există o soluție definitivă. Dar nu se pune în aplicare. Iarăși s-a intervenit, respectiv iarăși s-a dezinformat. Actul care suspendă executarea deciziei civile a tribunalului menționează că suspendarea este valabilă pînă la soluționarea recursului extraordinar, practică nelegală în sistemul nostru juridic. Suspendarea unei hotărîri judecătorești nu poate fi emisă decît de Procuratura Generală, nicidecum de un organism de stat administrativ. Tot acest act se referă la neîncheierea contractului cu subsemnatul intrucît locuința în cauză presupune un excedent de spațiu pentru o singură persoană. Între timp m-am înșurat. Am și un copil. I.C.R.A.L. a refuzat să-mi primească la dosar certificatul meu de căsătorie și de naștere al copilului. O iau de la început?

Să revenim la fondul problemei: momentul inițial

Așa stau lucrurile, nu altfel. Iosif D. a cîștigat recursul. Sentința este definitivă, dar ea nu intră în executare. Paradoxal, actul care o suspendă este nelegal, dar drept. Nelegalitatea este aparentă însă. Decizia tribunalului consemnează numai legalitatea actului de evacuare emis de Comitetul Executiv al Consiliului popular de sector și chiar legal fiind forul ierarhic are dreptul să-i amine punerea în aplicare. Dreptatea este profundă și conformă legii. Tribunalul a analizat temeinicia deciziei de evacuare fiindcă atît i s-a cerut. Actul prin care se amină punerea ei în aplicare investighează mai adînc și pune sub semnul îndoii chiar legalitatea emiterii ordinului de repartitie înainte de a se fi discutat drepturile ocupantei apartamentului și a se adopta o hotărîre în acest sens.

După doi ani, lucrurile au revenit la punctul inițial. Un funcționar pe cit de îndatoritor tot pe atît de superficial a iscălit o adresă de disponibilizare a apartamentului în mod necugetat, a creat artificial o stare de conflict, a pus pe drumuri oameni și instituții. S-au găsit pe acest drum alți funcționari la fel de superficiali care au adoptat politica șicanării în locul atitudinii fătise, bărbătești și demne și au împins faptele pînă la consecințele mutilării sufletului. După doi ani, Ruxandra P. continuă să ocupe o locuință asupra căreia nu i s-au formulat clar drepturile. Iosif D. s-a înșurat. are un copil, a pierdut timp, răbdare și sănătate, a cîștigat un proces și locuiește mai departe într-o singură cameră de 14 mp, fără dependențe, dar cu o garsonieră, aceea a soției, într-un alt sector, care nu-i este de nici un folos. Executarea sentinței a fost aminată pînă la promovarea (sau nepromovarea) recursului extraordinar. E drept, dar nefolositor. Procesul acesta inutil nu trebuie continuat. S-ar mai adăuga o sentință și atît. Forurile investite cu competența necesară trebuie să la în analiză și să formuleze o hotărîre privind drepturile Ruxandrei P. asupra locuinței în care a crescut și continuă să trăiască alături de mama ei și să repare nedreptatea făcută lui Iosif D. prin emiterea unei repartii inoperabile.

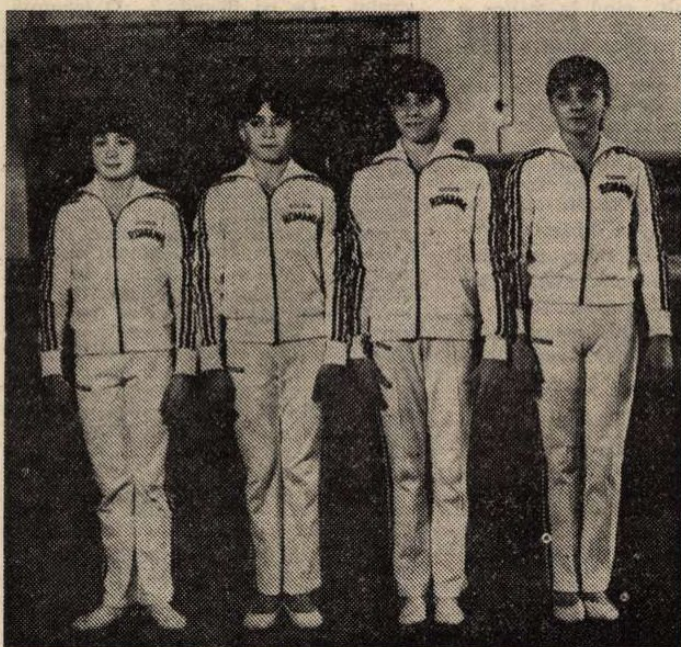
NICOLAE CRISTACHE ■

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ DE GIMNASTICĂ — PE PRIMUL LOC ÎN EUROPA

În momentul în care, la campionatele europene de la Göteborg, se încheia ultima linie acrobatică la sol și Ecaterina Szabo cucerea medalia de aur în această probă în care dominante sînt virtuozitatea, înalta măiestrie și acrobatica de vîrf, gimnastica feminină românească își adăuga în impresionantul său palmares cea de-a 45-a medalie „europeană”, dovadă incontestabilă a valorii ridicate a școlii românești de gimnastică. Deci, la opt ediții ale campionatelor europene, un total de 45 de medalii, la ediția de la Göteborg consemnându-se, de altfel, bilanțul record al țării noastre, 9 medalii: 3 de aur, 3 de argint și 3 de bronz.

Nu de puține ori, după cum atît de bine se știe, gimnastele noastre au mai fost și stopate, din drumul care le ducea spre medalii, de arbitraje defavorabile. În linii generale, la Göteborg arbitrajul nu a ridicat probleme prea mari juriului de concurs. În ce privește pe cele trei concurente române — Ecaterina Szabo, Lavinia Agache și Mihaela Stănuț — autoare ale succesului amintit, doar Lavinia Agache a fost ușor depunctată la sol și sărituri. Ceea ce ni se pare însă important de subliniat este faptul că, mai ales în lupta pentru titlul de individual compus, tactica adoptată de arbitre a fost de data aceasta alta: adversara directă și cea mai importantă a Laviniei Agache, care nu era alta decît campioana mondială absolută de la Moscova, sovietica Olga Bicerova, a fost vizibil plusată exact la sol și sărituri, astfel că avantajul pe care îl deținea la un moment dat sportiva română a fost anulat și Lavinia a trebuit să se mulțumească cu poziția de vicecampioană a Europei, la numai 5 sutimi de punct de învingătoare!

Ni s-a părut interesant să aflăm opiniile citorva dintre arbitrele judecătoare despre impresiile pe care gimnastele ro-

Göteborg '83:

ECATERINA SZABO,
LAVINIA AGACHE,
CAMELIA RENCIU
(rezervă),
MIHAELA STĂNUȚ

mâne le-au produs, despre perspectivele lor la viitoarele mari competiții internaționale.

Jackie Fie (S.U.A.), membră a Comitetului tehnic feminin, șefă de brigadă la birnă: Avîndu-le pe Lavinia Agache și pe Mihaela Stănuț în prima serie, mi-am dat seama că delegația României mizează la titlu cu Ecaterina Szabo, a cărei măiestrie o admirasem și în alte concursuri. Trebuie să vă spun că brigada mea a

acordat cu multă plăcere cea mai mare notă din concurs Laviniei Agache, 9,85. A fost o execuție de înaltă clasă, de uluitoare precizie și siguranță, în ciuda multor elemente de maximă dificultate și a fost foarte firesc ca româna să devină campioană a Europei în această dificilă probă. Dacă Ecaterina Szabo n-ar fi ratat saltul grupat înapoi cu întoarcere ar fi primit cu siguranță 9,90, pentru că și ea a făcut dovada că are în această probă

un exercițiu de mare dificultate. Dacă adăugăm la acestea medalia de bronz cucerită de Mihaela Stănuț, atunci se poate trage concluzia că gimnastele române vor și pot să domine acest aparat. Nu le doresc decît să continue pe acest drum.

Lidia Ivanova (U.R.S.S.), arbitră internațională: Gimnastele sovietice și cele din România au ridicat considerabil nivelul calitativ al acestor „europene”, care se situează peste cota campionatelor mondiale de la Moscova. Succesele pe care Ecaterina Szabo, Lavinia Agache și Mihaela Stănuț le-au reușit aici la Göteborg reprezintă, după opinia mea, un indiciu că gimnastica feminină românească se află acum, după nereușita de la „mondiale”, pe un drum bun, care poate să ducă la noi victorii internaționale în viitoarele confruntări. Prin această prismă, campionatele mondiale de la Budapesta pot oferi dispute nu numai de mare spectaculozitate, ci și de un nivel calitativ foarte ridicat. În ce privește nota Laviniei la sărituri, probabil că brigada a ținut seama de ușoara lipsă de precizie la aterizare.

Jaroslava Matlochova (Cehoslovacia), membră a Comitetului tehnic feminin al F.I.G.: Trebuie să vă spun că pentru multe specialiste prezente aici evoluția și rezultatele gimnastelor din România au constituit o surpriză. Precizez însă că o plăcută surpriză. Ecaterina Szabo, Lavinia Agache, care a fost atît de aproape de titlul absolut, ca și Mihaela Stănuț s-au numărat printre cele mai bune participante la această a 14-a ediție a campionatelor europene și îi felicit sincer pe tinerii antrenori români pentru ceea ce au realizat pe drumul afirmării continue, a gimnasticii feminine în lume. Școala românească de gimnastică a trecut aici cu deplin succes un examen important.

Nadia Comăneci: Gimnastica românească are din nou un cuvînt greu de spus

Nadia Comăneci, multipla noastră campioană olimpică, mondială și europeană, gimnasta română despre care se scrie și se vorbește numai la superlativ, ea fiind și astăzi un nume care captează interesul a mil și mil de iubitori ai sportului, pare mai puțin dispusă în aceste zile să acorde interviuri. Ne spune că privește cu tot mai mult optimism și încredere prezența ei în echipa noastră universitară care va pleca la sfîrșitul lui Iunie la Edmonton, în Canada, și — ca atare — timpul este acum pentru ea extrem de prețios. Îi spunem că dorim să o interviuăm pentru revista „Flacăra” și atunci Nadia acceptă cu plăcere invitația noastră, oferindu-ne, cu promptitudine, răspunsurile la întrebările pe care i le punem. Mai ales că pe tema „GIMNASTICA ROMÂNEASCĂ PE TRASEUL SKIEN '75 — GÖTEBORG '83” are multe de spus.

— Care dintre amintirile aceluia fierbinte an 1975 îți sînt cel mai proaspete în memorie?

— Bineînțeles, în prim plan rămîn plăcute amintiri legate de debutul meu la campionatele europene din acel an, desfășurate în Norvegia, la Skiën, în care gimnastica noastră feminină a revenit atît de impetuos în centrul atenției internaționale și nu pot uita, desigur, că am învins atunci, chiar foarte clar, pe o mare gimnastă — Ludmila Turiscea. Cele patru medalii de aur pe care le-am cucerit la Skiën au deschis un drum glorios atît pentru mine cit și pentru gimnastica românească, și nu pot uita că, în același an, cîștigasem cu cîteva zile înaintea „europenelor” o competiție de tradiție organizată la Londra, „Turneul campioanelor”. Cred că, în mare măsură, acest prim succes internațional realizat la marea arenă Wembley mi-a dat încredere în forța și capacitatea mea de concurs, astfel că la Skiën am concurat fără mari emoții. În momentul în care am văzut că adversarelor le este frică de

mine, am cîștigat și mai mult curaj și am putut să evoluez în toată plenitudinea posibilităților mele. În vară, apoi, am participat la Jocurile preolimpice de la Montreal, împreună cu Teodora Ungureanu și din nou gimnastica românească s-a impus de o manieră impresionantă.

— Nu socotești, oare, că aceste strălucite succese au pus în gardă lumea gimnasticii și că s-au luat „măsuri” de contracarare?

— Răspunsul meu nu poate fi decît o presupunere. Este mai mult ca sigur că

federațiile care au fost „afectate” de succesele gimnasticii românești au căutat mijloace și căi de a le diminua proporțiile. Dar, după cum bine se știe, la prima mare confruntare de nivel mondial, gimnastica feminină românească a urcat noi trepte de afirmare internațională, dominînd cu autoritate Jocurile Olimpice de la Montreal și cred că fiecare iubitor al sportului reține cu plăcută satisfacție acele minunate seri ale Forumului din Montreal în care gimnastele române ridica pur și simplu tribunele în picioare. Atît eu cit și Teodora Ungureanu am cunoscut din plin plăcerea aplauzelor nesfîrșite ale publicului spectator, satisfacțiile pe care ți le dau comentariile elogioase din presă și reportajele TV și cred că voi păstra pentru totdeauna regretul că arbitrajul a nedreptățit-o atît de mult pe Teodora la sol, probă în care ar fi meritat cu prisosință o medalie.

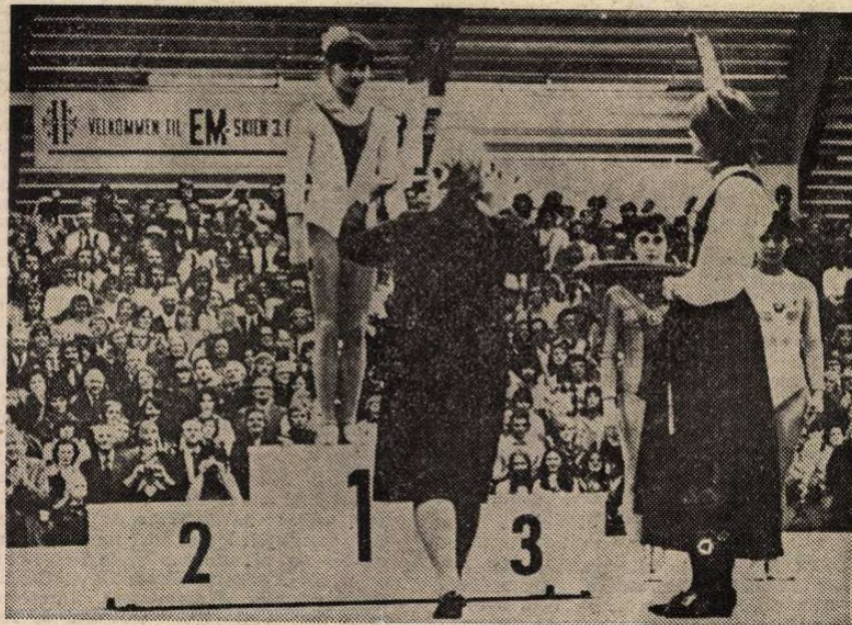
Pentru mine, cele trei medalii de aur reprezintă, firește, cel mai frumos capitol al carierei mele sportive.

— Ai concurat în ultimii 8 ani alături de multe gimnaste române în numeroase competiții „cu miză”, ai realizat succese care au făcut să se vorbească tot mai des despre nivelul ridicat al școlii românești de gimnastică.

— Este adevărat, e posibil ca după Jocurile Mondiale Universitare de la Edmonton să pun capăt carierei mele sportive. În acest context, mi se pare firesc să trec în revistă anii mei de activitate competițională, să mă refer la colegile cu care am concurat, alături de care m-am bucurat sau am suferit. Emilia Eberle, Dumitrița Turner, Melita Rühn, Rodica Dunca și Marilena Vlădăraș — iată fetele „de aur” de la Fort Worth, alături de care, vă mai amintiri, am putut să concurez numai la „mouse”. Un stupid accident la mină mi-a barat drumul spre titlul de campioană mondială absolută, pentru care aveam cele mai mari șanse, și spre medalie pe aparate, la care aveam, de asemenea, dreptul. M-am consolată cu bucuria că la sărituri și sol „aurul” a fost cîștigat de Dumitrița Turner și, respectiv, Emilia Eberle, pentru prima oară campioane mondiale. Sau cum poate fi uitată echipa care a luptat din toate puterile pentru medalia de argint la Jocurile Olimpice de la Moscova: Rodica Dunca, Emilia Eberle, Melita Rühn, Dumitrița Turner, Cristina Grigoraș și Nadia Comăneci? Apoi, la „mondialele” din 1981, a trebuit să ne mulțumim doar cu poziția a 4-a pe echipe, iar la individual n-am mai cucerit nici o medalie. Poate că dacă făceam parte din echipă lucrurile s-ar fi schimbat. Dar, oricum, recentele campionate europene de la Göteborg, cu cele trei române de pe podium, care au cucerit nu mai puțin de 9 medalii, îmi dau dreptul să cred că s-a trecut peste punctul critic al gimnasticii noastre feminine și că ne aflăm acum pe un drum bun. Au apărut noi sportive — Lavinia Agache, Ecaterina Szabo, Mihaela Stănuț, Magdalena Ranca, surorile Renciu, Dorina Ungureanu, Mirela Iordoc, Laura Cutina, Lenuța Rus — care pot aduce noi lauri gimnasticii noastre feminine. Încerc o mare satisfacție că astăzi simbolică ștafetă a succesorilor gimnasticii noastre a fost preluată de la mine de talente autentice, de gimnaste tinere hotărîte să mențină la un nivel cit mai ridicat stacheta performanțelor. Pentru acest lucru ar trebui să fim cu toții mulțumiți. Firește, vor veni examene mai grele, noi competiții de nivel mondial, dar sînt premise ca gimnastica românească feminină să aibă din nou un cuvînt greu de spus.

— Chiar și la Universiada de la Edmonton, cu Nadia în echipă?

— De ce nu? Îmi pare rău că în pregătirea mea din ultimele luni au existat și cîteva „pete albe”, adică perioade în care am lucrat mai puțin intens. Această face ca acum, în aceste zile, împreună cu celelalte gimnaste studente, să muncesc mai mult, să fac antrenamente mai intense. Oricum, îi asigur pe toți susținătorii mei că voi face totul să fiu selecționată în echipa pentru Universiadă și să pot fi gata să contribuim, din nou, cu toate puterile mele la un nou triumf al gimnasticii feminine românești.

Skiën '75: NADIA COMĂNECI

Ne-am îndoit, și n-am fost singuril, că gimnastica feminină românească va izbucni, imediat după retragerea supercampioanei Nadia Comăneci și a coechipierelor ei Emilia Eberle, Dumitrița Turner ș. a. să rămînă în vîrf ierarhiilor, strălucind la fel de tare. Temele noastre au fost, din fericire, fără teme, campionatele europene, desfășurate săptămîna trecută în Suedia, consemnînd un splendid succes al gimnastelor române Ecaterina Szabo, Lavinia Agache și Mihaela Stănuț care, deși debutante într-o competiție de asemenea anvergură, au adunat 9 medalii, între care 3 de aur, ocupînd locul 1 în clasamentul pe națiuni (1. România 9; 2. U.R.S.S. 4; 3. Bulgaria 3 etc.). Excelentul bilanț de la C.E. de la Skiën (1975) a fost astfel depășit ca număr de medalii, prestația de la Göteborg confirmînd că „noul val” din gimnastica noastră e talentat, dotat pentru performanțe înalte, robust, călcînd cu hotărîre și dezinvoltură pe urmele neuitatei campioane Nadia Comăneci, fiind ca-

pabil să aducă o contribuție de seamă la gloria sportului românesc.

„Eroina” întrecerilor din sala „Scandinaviu” din Göteborg a fost, fără îndoială, Cati Szabo. Cu toate că încă nerodată în mari competiții (e născută în 1967, fiind descoperită de antrenorii Maria Cosma și Mihai Agoston),

Temei pentru „mondiale”

mezina echipei noastre a făcut dovada unui talent de proporții. Concurînd cu multă ambiție și dirigență, dovedind singe rece și putere de concentrare, Szabo și-a adjudecat două medalii de aur (la paralele și sol), una de argint (la sărituri) și una de bronz (la individual compus), întrecînd-o, ca număr de medalii, chiar pe campioana absolută a Europei, sovietica Bicerova (3). Tot de 4 ori a urcat pe po-

diumul de premiere și Lavinia Agache (născută 1966, descoperită de același tehnician), colega lui Szabo de la „Cetatea” Deva, ocupînd un loc 1 (la birnă), două locuri 2 (la individual compus și paralele) și un loc 3 (la sărituri). Zestrea de medalii a delegației noastre a fost completată de bronzul (la birnă) Mihaelei Stănuț (născută 1966, membră a Clubului sportiv școlar din Sibiu, descoperită de Adrian Goreac și Ana Crihan), toate cele 3 sportive române prezente în concursul de la Göteborg lăsînd o impresie excelentă, cu toate că, repetăm, ele au debutat la C.E. cu această ocazie, compania (62 de gimnaste din 22 de țări) fiind mai mult decît selectă.

Felicitîndu-le pentru această salbă de medalii, rod al unei munci îndrăgite, plină de privațiuni, să le urăm fetelor noastre „de aur” mult succes în continuare, amintindu-le că izbînda de la Göteborg, ce întoarce o nouă pagină în istoria gimnasticii feminine românești, le obligă în perspectiva „mondialelor”, a Universiadei și a Jocurilor Olimpice. (Ov. I.)

Antrenorii

Colectivul de tehnicieni al lotului reprezentativ de gimnastică este prin excelență, un colectiv tânăr, entuziast, pasionat și de o ridicată profesionalitate. O plăcută și surprinzătoare coincidență face ca Adrian Goreac, antrenor-coordonator, Maria Cosma (născută Florescu) și Octavian Belu să fi terminat cursurile I.E.F.S. în același an — 1974 — cu toții fiind colegi de grupă, iar Adrian Goreac și Octavian Belu amintindu-și cu plăcere că, timp de mulți ani, au locuit în aceeași cameră a căminului studențesc.

După ce timp de câțiva ani fiecare a lucrat separat la diferite cluburi sportive sau școli generale, lată-i acum reuniți la Deva, la conducerea destinului lotului nostru reprezentativ, având deci, implicit, responsabilitatea cea mai înaltă în pregătirea echipei noastre feminine de gimnastică. Nu am fost deloc surprinși că miercuri la prinz, când am dorit să completăm documentarea noastră, i-am întâlnit pe toți trei împreună, fapt semnificativ care ține parca să sublinieze unitatea lor de acțiune. Deși nu au venit în același timp la Deva, Octavian Belu având o „vechime” mai mare cu un an, ei sunt animați astăzi de aceeași idealuri, de aceeași dorințe firești de a face totul pentru ca gimnastica feminină românească să-și adauge cu fiecare an noi și valoroase performanțe internaționale. Așadar, să-i cunoaștem pe cei trei tehnicieni prin date și fapte care le atestă calitățile ce i-au propulsat în fruntea „topului antrenorilor” din țara noastră.

Maria Florescu-Cosma

A absolvit cursurile I.E.F.S. în anul 1974, cu specializarea gimnastică. Timișoreanca fiind a preferat, totuși, să lucreze la O-nești, astfel că de la bun început activitatea sa profesională s-a legat de gimnastica care lu-

erau la liceul de gimnastică de aici. Dintre primele sale eleve fac parte, între altele, Lavinia Agache, Cristina Grigoras, Mirela Barbalău, Mihaela Riciu, la formarea cărora ea a lucrat împreună cu antrenorul Mihai Agoston. După puțin timp, în grupa acestor doi tehnicieni a intrat și Ecaterina Szabo.

După campionatele mondiale din 1981 Maria Cosma a fost solicitată să facă parte din colectivul tehnic al lotului reprezentativ, astfel că din 26 ianuarie 1982 își desfășoară activitatea la Deva. A fost coautoare la realizarea exercițiului la sol-impus pentru Jocurile Olimpice din 1976. Din 1982 este arbitru internațională, în această calitate oficiind la multe competiții organizate de F.I.G.

Sotul său, Gheorghe Cosma, este coregraf la școala de gimnastică din Deva, având o contribuție remarcabilă la prezentarea artistică a exercițiilor gimnastice din lotul reprezentativ. Cristina, fiica lor de trei ani, s-a născut în perioada Jocurilor Olimpice de la Moscova.

Adrian Goreac

Deci, ca și Maria Cosma, a terminat I.E.F.S.-ul în 1974, optând ca prim loc de muncă pentru clubul sportiv școlar din Sibiu. Împreună cu antrenorul Ana Crihan, Adrian Goreac le-a avut ca eleve pe Angela Bratu, Carmen

men Savu și Melita Rühn, cea care s-a lansat atât de spectaculos la campionatele europene din 1979, de la Copenhaga, și a confirmat atât de strălucit la campionatele mondiale din același an, de la Fort Worth, unde a cucerit o prețioasă medalie de bronz la individual compus. La Sibiu a lucrat, de asemenea, cu componentele de astăzi ale lotului reprezentativ: Mihaela Stănuț, surorile gemene Camelia și Simona Renciu, Magdalena Ranca, Dorina Ungureanu. Cu aceste fete Adrian Goreac și colegii săi de la C.S.S. Sibiu au atacat anul trecut titlul de campioană pe echipe a țării, titlu pe care l-au și cucerit dealtfel, după un duel extrem de interesant cu formația C.S.S. Onesti. Din 1982, Adrian Goreac a fost desemnat antrenor-coordonator al lotului nostru reprezentativ. La cei 32 de ani ai săi, el este un tehnician cu o recunoscută competență și experiență, rezultate de la Göteborg întregind o frumoasă și semnificativă carte de vizită.

Octavian Belu

După absolvirea cursurilor I.E.F.S. în 1974, este repartizat ca profesor de educație fizică la Liceul agro-industrial din Valea Călugărească, apoi, în 1977, antrenor la Petrolul. Printre elevele sale s-au numărat Elisabeta

Turcu și Mariana Constantin, ultima componentă a echipei noastre „de argint” de la Jocurile Olimpice din 1976. Lucrează la Deva din 1981, la început împreună cu Atanasia Albu, iar apoi — din 1982 — cu Adrian Goreac și Maria Cosma. Fetița sa, Iolanda, are 5 ani și vrea să fie, bineînțeles, componentă a lotului reprezentativ de... gimnastică a țării pentru a lucra sub conducerea lui tatău.

SAH

cu Margareta Mureșan

Nona și Ira

Coincidența a făcut să întâlnească pentru prima oară la tabla de șah pe Nona Gavrindasvili și pe Ira Levitina, cele două pretendente care și-au disputat unul din sferturile de finală ale meciurilor candidatelor la titlul mondial de șah, cu ocazia participării la renumitele turnee internaționale de la Timișoara (1973, 1975), unde amândouă și-au înscris numele ca invincibile. Dacă Levitina a câștigat neînvinsă turneul din 1973, Gavrindasvili a dominat strălucitor unul din cele mai tari concursuri feminine din lume (1975), realizând un scor-record, pe măsura lui Fischer, de 100 la sută.

Ne-am obișnuit cu rezultatele de excepție ale Nonei Gavrindasvili, deținătoare a titlului suprem cinci ediții: 1962, 1965, 1969, 1972, 1975. Dealtfel Nona este prima femeie din lume căreia F.I.D.E. i-a atribuit titlul de mare maestru internațional pentru rezultatele deosebite înscrise pe diagramele competițiilor masculine. Chiar, nu demult, în Italia, la Reggio Emilia, Nona a participat pentru pregătirea meciului cu Levitina, la un puternic turneu masculin, pe care l-a câștigat cu 8,5 p din 11 posibile în prezența unor nume cunoscute. Nu degeaba se spune că Nona, amintind de Vera Menckin, luptă cu mult succes pentru „emanciparea șahului feminin”. În perioada culminației sale șahiste Gavrindasvili s-a impus într-o manieră spectaculoasă, câștigând peste 15 turnee internaționale feminine. Din 1978, la 37 ani, a început să dea semne de oboseală în joc, pierzând titlul mondial în favoarea unei alte gruzince, tinăra Maia Ciburdanidze, pierzând semifinala meciurilor candidatelor (1981) în fața gruzincei Nana Ioseliani, iar acum sferturile de finală ale meciurilor candidatelor susținute cu marea maestră Ira Levitina.

În Gruzia, unde sportul minții are cea mai puternică tradiție din lume, miresle

primesc ca zestre un șah cu indemnul la chibzuință, înțelegere și profunzime. În Gruzia, acolo unde șahul este un sport național, Nona, marea campioană, laureată a premiului „LENIN”, a medaliei „MUNCII”, deputată în Sovietul Suprem, a devenit o legendă, un erou iubit. Multe fete se numesc Nona, iar întreprinderile producătoare de cosmetice jonglează cu produse purtând numele campioanei.

În ultimul timp, parca prevestind o nouă culminație a forței sale șahiste, Nona a jucat tot mai energic, dovedind o profundă înțelegere a tacticii și strategiei. În joc este pe atât de periculoasă și de caustică pe cât de plăcută este ca om. Nu se pierde cu firea în poziții grele, dar dacă o privești vezi cum i se schimbă paloarea feței, cum ochii ei negri și aprinși capătă străluciri tăioase. Atunci când pierde o partidă nu se poate împăca cu ideea, analizează mult și profund deficiențele, mergând până la a recunoaște: „Ar fi multe partide pe care as dori să le uit, mai ales pe cele pe care le-am pierdut în campionatul mondial”. Oare va reuși să uite înfrângerea la scorul de 6-4 suferită în fața Levitinei, din prea mare dorință de victorie?

În duelul Gavrindasvili-Levitina, nimeni nu-i acorda prima șansă Levitinei, care, după victoria în primele două partide ale meciului, s-a îndreptat cu pași siguri spre semifinale. Puțin ar recunoaște în Irina Levitina de azi pe fetița veselă, cu ochi vioi și vorba aprinsă de altădată. Ea a devenit o persoană stăpînită și calculată, de parcă minunatele rezultate obținute de-a lungul anilor i-ar fi modificat firea. Marea maestră din Leningrad s-a lansat devreme în arena șahului — la numai 17 ani —, la vîrsta la care eu abia învățasem mutările. Ira câștiga atunci puternicul campionat al U.R.S.S. (1971), calificându-se astfel pentru turneul interzonal din Spania, de unde a obținut un loc în meciurile candidatelor la titlul mondial de șah. La întoarcerea acasă, concurențele de la interzonal au făcut o escală la Paris. Jucătoarele sovietice au fost provocate la un meci tur-retur de selecționata mascu-

lină a Franței. Cu piesele negre, Levitina, întâlnind pe maestrul G. Michel, a câștigat spectaculos după un șir de sacrificii:

LEVITINA

18... T:b2 !!
19. T:b2 D:c3
20. Td2 C:e4
21. d:e4 N:e4
22. Re1 D:f3
23. Tb2 D:h1 și
albul a cedat.

G. MICHEL

Meciul s-a încheiat în favoarea jucătoarelor sovietice cu scorul de 7-5, înscrind-se astfel prima victorie a unei echipe feminine asupra unei selecționate masculine !!

Deși nu era considerată favorită în meciul cu Nona, Ira este un nume în șahul mondial, palmaresul său sportiv fiind impresionant, cu numeroase victorii în competiții internaționale (Leningrad—1972, Timișoara—1973, Budapesta—1973, Halle—1975, Belgrad—1977, Moscova—1979), cu patru titluri de campioană a U.R.S.S. (1971, 1978, 1979, 1980). În perioada anilor 1972—1978, a ajuns în semifinalele și în finala meciurilor candidatelor la titlul mondial.

Meciul dintre Nona și Ira se anunța drept un adevărat duel al tenacității și al experienței, dar de fapt a fost un exemplu de luptă psihologică.

Levitina s-a remarcat prin joc tăios, bărbătesc, demonstrând o cunoaștere exactă a teoriei moderne a deschiderilor. Deși a jucat ușor și sigur, a muncit mult în fiecare partidă, consumind fructuos mai tot timpul de gândire între o țigară și alta. Atât în atac cât și în apărare, a abordat partidele cu multă inteligență și stăpînire de sine, fără însă a-și asuma riscuri prea mari.

Gavrindasvili a jucat numai la câștig, indiferent de poziție, remizele nemulțumind-o (au fost doar două!). A fost surprinsă de forța tactică a adversarei, a încercat din răspunderi să egaleze scorul, dar nu a reușit. Meciul reprezintă drama unei mari campioane ce încearcă fără succes să escaladeze titlul mondial de șah, fără să-și fi spus încă ultimul cuvânt.

MARGARETA MUREȘAN

Cronica șoselei

Căzuți în capcană

Mașinile, care din jalnice epave, se transformă din nou în elegante limuzine, sint rodul minilor de aur ale mecanicilor, tinichigilor, electricienilor și vopsitorilor. Imaginația, fantezia, pricepera lor proverbială depășește nu rareori, după o trudă îndelungată, cele mai „diabolice” defecțiuni. Din păcate, în rândul acestor profesioniști se mai găsește și pleavă. Din cine e formată? Din cei care își pun inteligența, fantezia, imaginația în slujba răului. Cum să deschidă cit mai „eleganță” ușile mașinilor, cum să le pornească cit mai rapid motoarele și să subtilizeze, la fel de operativ, din autoturisme, diversele obiecte uitate sau lăsate deliberat de posesorii lor, deseori neglijenți și ușuratici. Recent un sofer a lăsat motorul pornit, cu cheia de contact în bord. A intrat într-o tutungerie și și cumpere țigări și ziare. Cum în magazin mai era lume, a întârziat vreo 15 minute, oferind mașina pe tavă reprezentanților faunei hotilor de și din autoturisme. În alt caz, posesorul unei foarte cochete Dacia 1310 a uitat, pur și simplu, așa cum uită în ce raft ai pus o carte, unde își lăsase mașina. „Căutam o adresă. Cartierele astea îs foarte încurcate, tot felul de străduțe, alei și blocuri care seamănă leit unele cu altele”. A căutat 30 de minute mașina, pe care a găsit-o în cele din urmă în locul unde o lăsase, deschisă și plină de tot felul de obiecte tentante.

După ce fură mașini, autorii le folosesc deseori pentru noi isprăvi. În județ fuseseră semnalate două autoturisme dubioase. Unul cu număr de București și al doilea, înmatriculat la Argeș. Primul „aspetat la interceptare” este semnalizat să oprească. Bineînțeles, nu oprește. Lucrătorul de miliție abia are timp să se retragă pentru a nu fi lovit în plin. Cam la 300—400 m — știute fiind năvălurile

acestor exemplare — sint pregătite un soi de baraje, formate din mașini grele, puse de-a curmezișul drumului comunal. Soferul autoturismului încearcă să fenteze prin dreapta obstacolului, dar brachează prea puternic și se răstoarnă. Precum cascadorii, care, după spectaculoase răsturnări, ies din mașini teferi și nevătămați, așa și în cazul la care mă refer, hoții, fără nici o zgîrțitură, ies repede din mașini și o iau la fugă pe cîmp. În timpplarea se petrece în plină zi. Locuitorii comunei, aflați la muncă, pe cîmp, privesc spectacolul inedit pînă în momentul cînd cei doi tineri abandonează mașina răsturnată. Urmează a doua fază a interceptării, organizată ad-hoc de către săteni. Inspirați parca dintr-un tratat de tactică militară, ei realizează o încercuire perfectă. Încercuirea celor doi de a găsi o fisură pe unde să se strecoare dă greș. Cercul se strînge tot mai mult. Unul din ei scoate cuțitul și se repede spre un tîran, ceva mai mic de statură. În grabă, infractorul n-a observat că săteanul e el mic, dar îndesat și rapid în mișcare. Bățul de alun cu care este lovit peste mină se dovedește un „instructor” bun. Intervin încă doi săteni și hotul este făcut K.O. Oamenii cîmpului n-au cătușe, dar folosesc cu dexteritate și eficiență niște sîrmă asemănătoare cablului telefonic. Al doilea este mai agresiv. Nu se lasă cu una cu două. Îl ajută și fizicul. Pînă la urmă, e imobilizat și acesta. Sint predați lucrătorilor de miliție. Ocupația? mecanic auto. Locul de muncă? linie. Nu lucrează de doi ani. „Din ce trăiești?”. „Păi... mai facem și noi cite un rodaj”. „De genul celui de azi, nu?” Cei doi nu răspund, privesc lateral, unul spre păduricea din apropiere și altul spre sat. Inventarul făcut după percheziția mașinii: 3 casetofone (zmulse din lăcașul lor, 4 aparate de radio, 3 cartușe de Kent, piese auto nou-nouțe, două haine de piele etc.). „Cite zile ai „trudit” pentru recolta asta?”. „Păi... o noapte, de cînd am luat (au furat) mașina. De fapt, voiam doar să ne plimbăm puțin. O aduceam înapoi, exact pe locul de unde o luasem”. (Ce hoți mărinimoși!).

Nici autoturismul de Argeș nu a dat curs semnalului de oprire. Și pe ei, puțin mai departe, îi aștepta un baraj. La adăpostul norilor de praf, stîrniți de viteza mare a autovehiculului, care reduc vizibilitatea aproape la zero, cei doi coboară din mașină și se pierd printre monumentele funerare ale cîmîturii acoperite de o puternică vegetație. „Astia n-au decît două posibilități să se retragă din zonă. Ori la drumul național, ori la gară, remarcă un sătean. Se formează echipe pentru a primi cu protocolul cuvenit pe cei doi infractori. Noaptea, tîrziu, ei apar la mica gară din cîmp. „Nu știu cum să vă zic, „bună seara” sau mai degrabă „bună dimineața”. Veniti de departe? Ați sosit cam devreme, e două și trenul sosește abia la 6. Unde sunetii că lucrați? La S.M.A.-ul din comună? Minile văd că vi le îngrijii bine. Sint albe și nemuncite. Aha, lucrați cu mînuși. Pentru ce? Să nu vă murdăriți ori să nu lăsați amprente?”. Cei doi fac fete, fete. „Veniti de pe drum dinspre cîmîtur, nu din comună. Ați avut cumva vreo întîlnire cu ceva spirite? Dați minile voastre fine să vă punem cătușele. Sinteti obișnuiți cu ele. Cite condamnări aveți?”. „Eu am făcut patru ani. Prietenul meu are mai multe. E și mai în vîrstă, are 30 de ani”. „Permise de conducere aveți?”. Unul din ei găsește resurse să dea o replică glumească: „Aveam nevoie”. Inventarul din mașină, asemănător cu cel din mașina de București. În plus, ceva. Multe piese de la o mașină, probabil furată și apoi demontată. Cei doi flăcăi (care nu lucrează tot de 2 ani) s-au arătat dispuși să lămurască ulterior și această problemă. Mașinile au fost restituite posesorilor la nici 24 de ore de la dispariția lor.

Frontul comun cetățenesc împotriva celor certati cu legile, pusi pe trîndăvie, pe o viață de huzur, fără muncă, viață bazată pe însușirea rodului muncii altora, cred că reprezintă principala concluzie care se degajă din această poveste reală.

VICTOR BEDA

Omul care joacă

Puterea clubului

Avem firesc senzația, și prin datele calendaristice, că ne apropiem sau sintem în pragul finalului de sezon fotbalistic. Poate și pentru că în majoritatea țărilor ale căror campionate le urmărim cu interes, jocurile oficiale sint pe sfîrșite, mare parte a actorilor scenelor fotbalistice luînd deja drumul odihnei, spre sud de preferință.

Noi jucăm însă altfel, în sensul că nu mai mult decît alții ca număr de jocuri, dar mai intens ca durată a disputelor oficiale numite campionat sau cupă. Astfel, probabil că spre sfîrșitul lui iunie, va că-

dea și la noi cortina fotbalistică, nu prea avînd acum la îndemînă citeva date libere, de care ducem mare nevoie, pentru a programa unele întîlniri amînate. N-au prea fost gheață, ploaie, inundații sau ger ca în alte țări ale căror terenuri au fost uneori impracticabile ci, pur și simplu, ne-am speriat — ajungînd cu Craiova pînă unde nu se prea visa și nu eram pregătiți să credem — că jucătorilor noștri le trebuie mai multă odihnă (!), pentru a pregăti așa cum trebuie examenele oficiale... Astfel, am ajuns într-un impas de programare ce pare greu rezolvabil, amînînd decamdata prin forurile diriguitoare spre calendele grecești niște jocuri ce se pot disputa parca și într-o simplă și singură săptămînă. Te întrebă firesc: Ce-o fi în capul acelor „nebuni” de englezi de ajuns să joace uneori chiar luni, miercuri și sîmbătă sau duminică oficial,

tocmai pentru că toată lumea să fie egal respectată și să nu se lase „loc de vorbe” ce apar, fiți convinși, și la ei?... În minți, e singurul exemplu care-mi permite să-l dau, că „reusita trupă” a lui Arsenal de acum trei ani a jucat în 29 de zile vreo... 19 jocuri oficiale, bineînțeles că foarte tari, în care putea să câștige tot (adică Cupa Angliei, campionatul, Cupa Ligii și Cupa Cupelor, pe care a pierdut-o după prelungiri, la penalty, pe „Heyssel”) dar, așa s-a întîmplat... le-a pierdut pe toate! Frumusețea incredibilă (cum pronunța serios cineva) este că nu s-a supărat și nua fost schimbat nimeni pentru și din asta, futorii echipei respective savurînd în continuare „ce bine-i că s-a putut și așa ceva”...

CORNEL DINU

Lumea în care trăim

Soarele, Luna și dispoziția omului

De ce este omul vesel sau trist, vioi sau posac? Poate fi descifrat mecanismul stărilor de spirit ale indivizilor? Poate fi modificat acest mecanism?

Revista britanică „Spectrum” a publicat un amplu articol consacrat influenței Soarelui și Lunii asupra dispoziției omului. Evident, nu mă pot pronunța asupra explicațiilor, argumentațiilor și concluziilor științifice prezentate de revistă în această problemă. Este o chestiune de strictă specialitate.

Cu toate acestea nu mă pot opri să nu fac unele asociații între observațiile publicației și anumite stări de lucruri din realitate. Și, atunci, se pare că un anumit simbul de adevăr tot există în această teorie.

Sigur, se întâmplă aproape fiecare, dintre noi. De obicei însă remarcăm cu mai multă ușurință schimbările de comportament la alții. Întâlnim în permanență persoane care au o dispoziție foarte schimbătoare. Astăzi sunt joviali, bine dispuși, agreabili, plăcuți, civilizați. A doua zi, parcă sint „înțorși pe dos” — posomorâți, irascibili, supărăcioși, grosolani. Într-un cuvânt, schimbați total. Aproape să nu-i mai recunoști. Sint oameni care astăzi zic una, mâine retractează, astăzi lansează doctrina războiului nuclear „prelungit”, mâine strategia defensivă, astăzi te îmbrățișează, îi ești cel mai bun amic, mâine îți întoarce spatele și nici nu te mai cunoaște.

Fără îndoială, se poate spune că dispoziția unui om, reacțiile lui, pot fi determinate, într-o măsură mai mare sau mai mică, de diferite circumstanțe de moment. Medicii au stabilit astfel, de multă vreme, că diferite frustrări afective, o emotivitate excesivă, oboseli de moment, eforturi prelunge, tulburări hormonale, bolile etc. pot crea unor anumite persoane, o stare de indispoziție mai accentuată sau mai puțin accentuată, de mai scurtă sau mai lungă durată.

Dar schimbările de dispoziție se pot datoră și altor factori, dintre care mulți nu pot fi controlați de om. Specialiștii au constatat că modificările de dispoziție la unii oameni se pot produce și datorită variațiilor meteorologice bruște, vînturilor, alteranței anotimpurilor și chiar a ciclurilor Lunii și ale schimbării activității solare. În acest sens, revista de care aminteam arată că ritmurile biologice, modificate de alteranța anotimpurilor, determină schimbări ale dispoziției unor oameni pe perioade lungi. Se oferă astfel exemple în legătură cu depreziunile care-i fac pe mulți oameni din Anglia și Tara Galilor să treacă în timpul iernii printr-o stare de relativă „amorteală” (asemănătoare cu hibernarea animalelor), două care se „trezesc” primăvara, adesea cu o spontaneitate frapantă. Medicii japonezi au relevat o legătură sezonieră între creșterea fertilității la om și începutul primăverii.

O influență profundă asupra stării noastre de dispoziție, care nu intră în sfera fenomenelor psihice de care sintem conștienți, o au exploziile solare. Numeroși cercetători din diferite țări au demonstrat și publicat numeroase studii des-

pre faptul că schimbările pe care acestea le provoacă în cîmpurile electromagnetice afectează anumite organe receptoare la ființele umane ca și la animale. Spre exemplu, animalele reacționează extrem de violent la eclipsele solare. Acest lucru antrenează nu numai o modificare a ritmurilor biologice, ci și o dereglare a „orologiului biologic”. În urma unor cercetări îndelungate s-a descoperit că există anumite legături între prezența petelor solare și ritmurile cardiace, precum și între prezența acestor pete și procesul de tromboză coronariană sau ritmul de creștere la copii.

În sfîrșit, deși cercetările nu sint încă prea înaintate în ceea ce privește influența Lunii asupra dispoziției omului — arată revista — specialiștii susțin totuși că există o legătură foarte mare între fazele Lunii și schimbările metabolismului și ale dispoziției oamenilor. Această legătură a fost confirmată de rezultatele testelor de personalitate, de interviurile pentru psihoze, de numărul actelor de violență. S-a dovedit că la animale inferioare, mecanismul răspunzător de o astfel de legătură este declanșat de cîmpul magnetic ambiant la care reacționează animalul. Deci, s-a presupus că acest mecanism nu a fost pierdut definitiv nici de către om, pentru care forma de expresie este radiestezia (perceperea radiațiilor electromagnetice), care, potrivit unor eminenți experți, ar fi un fenomen fiziologic.

Iată, așadar, că dispoziția omului poate fi modificată nu numai de anumite schimbări psihice, de schimbările din raporturile noastre cu ceilalți, ci și de influențele provocate de Lună și Soare. Atunci, oare, nu este firesc să analizăm mai în amănunțime aceste surse externe care afectează dispoziția și schimbările de comportament ale oamenilor? Nu de alta, dar mi se pare nefiresc să lăsăm luarea unor hotărîri care privesc, spre exemplu, pacea și războiul, destinul omenirii, pe seama unor oameni asupra cărora forțe externe (Luna și Soarele) ar putea avea o influență nefastă în stabilirea deciziilor.

Pe de altă parte, fără să negăm rezultatele cercetărilor efectuate de specialiști, trebuie să spunem că nu numai Luna, Soarele sau alteranța anotimpurilor provoacă modificări ale stării de spirit a oamenilor. Chiar dacă, să zicem, Luna oferă la un moment dat o bună dispoziție, omul nu poate omite starea lui socială. Soarele poate avea efecte binefăcătoare, însă soarele rămîne obsedat de găsirea unui loc de muncă. Pentru el, esențială rămîne slujba. Soarta lui este decisa la biroul de plasare a forței de muncă. Altfel nu contează. Buna sau proasta lui dispoziție depinde numai de aceasta. Or, pentru prea mulți oameni de pe Terra fenomene sociale ca șomajul, sărăcia, foametea au efecte dramatice. Starea lor de spirit este determinată de condiția socială. Luna sau Soarele nu izbutesc: să-l înveselească...

AL. PINTEA

Spectacolul informației**„Adeverul”**

Avem de cîva timp la îndemînă atractive lucrare intitulată așa: „Adeverul”, mișcarea democratică și socialistă (1895-1920). O datorăm Editurii politice și lui Tiberiu Avramescu, meritos în egală măsură în acest demers vizînd o operă ce-și așteaptă zidarii, concentrați în efortul lor de a contura edificiul final: istoria desfășurată a presei române. Sint de toată lauda preocupările editorilor de a stimula autori pe terenuri nu cele mai prinicioase lucrări de sinteză solidă, aprofundată, accesibilă publicului larg și utilă în interpretarea fenomenului politic, social, economic, cultural, științific. N-am să înțeleg de ce niște oameni cu condeiul mereu în poziție de bătaie nu s-au gîndit, deși timpul trece oricum, să așeze sub reflector pagina presei prînsă ca ceva existent, palpabil, tumultuos adesea, nu fără denive-

lări și asta conțea în cartea de istorie a țării. Presa n-are la noi vechimea altor indeletniciri: viticultura — să zicem. Sau albinăritul. Dar nici pe la alții n-a început odată cu epoca bronzului. Istoria, cită este, o poți însă vedea, citi, studia, confrunta. Nu de dragul prînderii în ramă a unor trăiri adunate sub colbul vremii. Ratiuni de altă natură, sublinierea esențelor, justifică o preocupare nu foarte ușoară dar nici cea mai grea din lume. Nu ca să avem și noi Sena noastră, dar o Enciclopedie a presei române ne-ar ajuta să deslușim intrinsec, unitar, comparativ, întîmplările biografice ale unui riu care, fără să urce mereu, are în palmares momente de strălucire și artizan de faimă. „Adeverul” reprezintă o bornă în răsturnarea clipel, iar mentorul său — Constantin Mille, unul ce trebuie cunoscut. Ne ajută cartea de care vorbeam. Sfertul de veac al cuplului „Adeverul-Mille” pare a fi un tronson viguros al magistralei române în teritoriul presei. Cartea ilustrează convingător racordul omului în epocă, respirația zia-

rului în ritmurile impuse de trepidăția timpului.

Ne-ar putea fi îndemn seriozitatea lui Tiberiu Avramescu și decizia sa de a-și rupe din ani pentru ca o felie de viață din viața presei române să fie pusă astfel sub ochii doritorilor. Ea se alătură precedentelor acțiuni, individuale sau de grup, stîrnite din plăcerea de a pune pîetre pe un drum cu atîtea și atîtea dale lipsă. Monografiile marilor noastre ziare și reviste, de ieri și de azi, își așteaptă rîndul. Cît ar fi de greu, ca orice publicație ce se respectă — și cine ar afirma că n-o face? — să încredințeze oamenilor săi misiunea de a descifra un drum parcurs, lung uneori, scurt și neocopt alteleori. Repet, nu de dragul pozel.

Din nevoia de informație. Din necesitatea de a contura profilul ce prin alăturare ne pot ajuta să numim individualitatea presei române. A trăirilor sale reprezentative.

Cartea de la care am plecat caligrafiază din nou acest îndemn.

NEAGU UDROIU

Păsările...

Vă amintiți? La început a fost liniștea, o liniște compactă, densă care părea definitivă. Apoi, regula acestui univers ermetic, paralizat și perfect silențios s-a stricat imperceptibil. O lovitură mică, infundată, petrecută departe s-a auzit mai întîl ca un reviriment tinid. Au urmat alte cîteva, nesigure ca un zvon dincolo de orizont. Cercul a început să se stingă împunsăturile s-au înmulțit și s-au apropiat, o ciurială rece a înfrînt liniștea ca un început de agresivitate metodică devenită o nouă regulă. Bufniturile s-au contopit, apăsătoare și vitrege, o sacadate netrebnică a umflat aerul într-un crescendo neiertător, ca o viitură de zgomote, zumbetul și icnelile au devenit avalanșă, lumea părea mestecată și ruptă de masele înfiorătoare, un cutremur de zgomote a forțat temeliile vieții și prin acoperiș, prin obloane și ziduri au apărut deodată cîmuri huloave și devoratoare, un cataclism de pene și de gheare: păsările...

Articulat ca un record de subtilitate acest coșmar, culme a suspensului, i-a asigurat lui Hitchcock încă o tresă de cavalier al spaimii. Spaima de păsări ca și bucuria de păsări este la fel de plauzibilă ca și spaima de computer sau bucuria de computer.

Un orologiu încă nedescifrat, un radar încă misterios, o forță încă neclarificată asigură păsării, cumînți și colorate, atunci cînd implacabila migrație își inaugurează ciclul o fascinantă putere și siguranță care derutează omul și îl lasă pe gînduri neabătătorite. Rîndurile arctice parcurg, de la Polul Nord la Polul Sud 20.000 de kilometri... Altele pleacă de pe coasta europeană a Atlanticului pînă vizavi într-un zbor neîntrerupt de 86 de ore la o altitudine de 6.400 metri pe un traseu fri-

guros și foarte sărac în oxigen... O pasăre minusculă, colibri, străbate Golful Mexic bîndînd din aripi de 50 de ori pe... secundă. S-a dovedit că, parcurgînd mii de kilometri, păsările se întorc în același loc, în același copac, orientîndu-se după soare și după stele și nu după reperele terestre.

Pasărea a devenit o temă de meditație pentru om și o sursă de rivnă. Nu știm dacă omul va deveni, cîndva, un pîntec pentru pasăre. Deocamdată omul, într-o lungă istorie a împrumuturilor și recalibrărilor a desprins din păsăret ce i-a convenit și ce a putut după chipul și asemănarea sufletului său cînd înaripat, cînd jalnic. Citesc, într-un buletin documentar, o știre despre o calmă reușită, care demonstrează pe pîmint cum poate omul manipula tehnologic și rapid ceea ce milenile de acumulări genetice au oferit păsării acolo sus: este vorba de avionul cu „autonomie infinită” — un soi de petpetuum-mobile zburător. Avionul va fi aripă zburătoare construită din materiale moderne — material plastic armat din fibre de carbon —, iar pe extradosul său va purta panouri cu celule fotovoltaice care vor furniza energia necesară decolării și zborului la înălțimea de 22.000 m, unde vînturile sint mai reduse. Deși avergura aripii zburătoare va fi de 90 m, greutatea în zbor a aparatului nu va depăși 1.500 kg, din care 50 kg vor reprezenta instrumentele de observație. La bord se vor afla acumulatori, care vor fi încălcați în timpul zilei cu electricitatea produsă de o parte din celulele solare și vor restitui această energie în timpul nopții pentru a asigura continuarea zborului. Una din utilizările posibile ale acestui avion cu autonomie infinită ar fi supravegherea din aer a culturilor agricole în anii ’90.

Avioane pasnice și migratoare vor supraviețui neobosite și cîinstite starea de sănătate a ogoarelor lumii. Alte păsări,

de o fantastică percutanță a urli vor face imposibilul pentru ca aceste ogoare să nu mai existe. Ele vor migra, la comandă, din adîncurile apelor, vor zbura vertiginos, se vor orienta nu după stele, ci după programul introdus de om în creierul lor tranzistorizat și își vor băga ciocul, adînc, în continentul inamic. Dar să citez din „International Herald Tribune” care dă detalii despre vîltoarele hoarde zburătoare: „Programul „Trident” propus de Administrație prevede construirea în următorii zece ani a 20 de submarine, cu cinci mai multe față de cele 15 submarine anunțate anterior, și fiecare va fi echipat cu 24 rachete de tip „Trident-2”.

De asemenea, rachetele denumite „D-5” vor putea să transporte între 10 și 15 încărcături nucleare, fiecare cu o putere de explozie echivalentă cu 475.000 tone TNT. Rachetele „Trident-1” sau „C-4”, care se instalează în prezent, transportă între 8 și 10 încărcături nucleare, fiecare cu o putere destructivă de 100.000 tone TNT, echivalentul a 100 kilotone. Bomba lansată asupra Hiroșimei a avut o forță explozivă de 20 kilotone.

Încărcăturile plasate în partea din față a unei rachete de tip „Trident-2” vor putea lovi cu mare precizie, abaterea calculată fiind de 120 metri de obiectiv. Ele vor putea să-l distrugă chiar dacă este apărut cu blindaje de oțel și beton.

În plus, rachetele „Trident-2” au o rază de acțiune de 9.600 km, comparativ cu raza de numai 7.600 km a rachetei „Trident-1”. Acest lucru va face ca submarinele „Trident” să aibă chiar și mai mult spațiu oceanic în care să rămînă ascunse.

Zburătoarele viitorului, născute în arsenalele de pe pîmint, pregătesc suspensul perfect al soartei omului care riscă să nu mai devină niciodată un exemplu pentru păsăret...

RADU BUDEANU

Mondo umano**Memoriile și bluful**

Într-o luni dimineață, acum două săptămîni, știrea a făcut înconjurul lumii cu o rapiditate uimitoare: revista vest-germană Stern anunța că a intrat în posesia Jurnalului lui Hitler — 60 de caiete mari — și, pentru după-amiaza respectivă, organiza o conferință de presă pe marginea acestui tentant subiect. Firește, ziaristii autohtoni sau cei acreditați la Bonn s-au pregătit asiduu pentru a consemna ceea ce unii credeau că este o descoperire istorică fabuloasă. În aceea după-amiaza, 250 de ziaristi, unii abia trăgîndu-și suflarea din cauza precipitării cu care pleaseră din Roma sau Paris, Londra sau Haga, luau loc într-o sală din Hamburg, unde redactorul-șef de la Stern le înfățișa odiseea descoperirii acestui atît de întîns Jurnal intim — 1932-1945, aprîne. 4 ore a durat întîlnirea cu presa și la capătul ei reieșea că D. Heidemann, reporter la Stern — unul dintre cei mai buni specialiști ai perioadei hitleriste, cel care a realizat un interviu cu „măcelarul din Lyon” (Klaus Barbie, pe atunci aflat în Bolivia) — a cumpărat acum zece ani iăntul lui Hermann Goering, numit Karin II, pe care, într-o vreme, a avut ca invitați și foști naziști. Unul sau unii dintre aceștia, reintrați în atmosferă, i-ar fi povestit că, la 21 aprilie 1945, un avion ce evacua documente secrete ale lui Hitler de la Berlin la Berchtesgaden s-ar fi prăbușit la Boernersdorf. Interesîndu-se în Germania federală, apoi în Austria, Elveția, Spania și în America Latină, reporterul D. Heidemann a aflat că un fost ofițer poseda carnetele secrete ale lui Hitler. Pînă la urmă, după tratative în cadrul cărora, între altele, posesorul n-ar fi acceptat să i se divulge numele, cele 60 de caiete au ajuns la Stern. Revista respectivă s-a îngrijit să le ofere unor experți spre autentificare, dar, se pare, perioada în care aceștia le-au putut consulta a fost prea mică pentru a emite o opinie fermă. De pildă, lordul Drake (adică acel cunoscut istoric britanic Hugh Trevor Roper) le-a crezut, mai întîi, autentice pentru că apoi să incrimineze pe drept „politica informației senzaționale a revistei din Hamburg”. Și istoricul italian Duilio Susmel, specialist în perioada nazismului, a recuzat autenticitatea caietelor respective din care, însă, Stern a început să publice extrase. Astfel, la un moment dat, Hitler ar fi susținut că știa dinainte și la perfecție despre planul lui Rudolf Hess de a zbura în Anglia. Dar acesta din urmă transase demult chestiunea: „Führerul n-a știut niciodată, nimic”. Erau apoi și alte mari nepotriviri între realitate și... intimitate: după „noaptea de cristal” (9 XI 1938) cînd 7.000 magazine, proprietăți ale unor evrei, au fost arse sau distruse — Hitler ar fi zis (în caiete) că „trebuie să dea imediat ordinele necesare” pentru curmare a acestor „excese lamentabile” (sic!) și că „trebuie să-l atenționeze (sic!) pe Goering”. Din ceea ce s-a publicat pînă acum rezultă că prima anecdota și nicidecum faptul politic. Cu toate acestea, ducînd aceeași politică a informației senzaționale, mai multe publicații occidentale (franceze, engleze) au cumpărat, și ele, drepturile de a reproduce Memoriile lui Hitler. Între timp, Stern a intrat însă în focul presei vest-germane care o critică vehement pentru acest cut nesăbuit al falsului. Căci asta era și, vineri seara, Stern a anunțat că încetează să le mai publice fiind vorba de într-adevăr așa ceva. Așa s-a consemnat un bluf istoric fabulos și nu o descoperire istorică fabuloasă.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

După N.R.I. — R.D.G.

Autobuzul nu gonește. Abia trece de 60 km pe oră. Ar trebui să-mi incind ochii cu imaginile peisajului inedit, care se înfățișează în splendorile culorilor ale unei primăveri timpurii. Emoția mă copleșește însă în așa măsură, gândurile îmi răscolește sufletul atât de puternic încât nu pot recepționa nimic din ce se perindă prin fața ochilor. Autobuzul cu care am plecat din Varșovia a părăsit Lublinul și se apropie de unul din fostele lagăre naziste, de faimosul lagăr de exterminare Maidanek.

Cu 39 de ani în urmă am cunoscut, cum se spune, „pe viu” infernul lagăre-lor de concentrare hitleriste din Polonia. Am crezut că, după aproape patru decenii, voi putea vizita un astfel de lagăr cu un anume calm, cu o anumită detașare pe care tot aștept să mi le dea timpul ce se scurge implacabil. Dar degeaba. Rănilor de atunci, mai ales cele sufletești, nu vor în nici un chip să se cicatrizeze. Suferințele, umilirile, bestialitățile de atunci nu pot fi și nici nu trebuie să fie uitate. Am simțit și am afirmat acest lucru dintotdeauna. De aceea, am scris și scriu mereu despre acele timpuri. Această convingere mi-a fost din nou înfățișată acum, după ce am ascultat 4 zile la rând, de dimineața pînă seara, comunicările prezentate la Sesiunea științifică organizată de Comisia superioară de cercetare a crimelor hitleriste din Polonia, sesiune consacrată genocidului nazist în Polonia și în Europa.

Cele 160 de referate și comunicări rostite în secțiuni și în plenum au recompus un tablou pe cit de autentic și meticolos, pe atît de răscolitor al ororilor naziste, al dimensiunilor fără precedent ale genocidului săvîrșit, al incredibilității bestialității practicate în mod curent; au condamnat, fără drept de apel, nazismul și au pus în evidență pericolul neonazismului, al oricăror forme ale urii de rasă; au reliefat datoria civică și morală a tuturor oamenilor cinstiți de pretutindeni de a face totul ca crimele trecutului să nu se mai repete, de a lupta împotriva războiului, pentru pace și înțelegere între popoare. Multe din referate au evocat aspecte din dramatica luptă de rezistență. Dealtfel, însăși sesiunea ca atare a făcut parte dintr-un complex de activități prilejuate de aniversarea a 40 de ani de la eroica răscoală a ghetoului din Varșovia. Cei care s-au perindat la tribună, din peste 20 de țări, majoritatea din Europa — dar și din S.U.A., Israel, Australia și Japonia —, au fost profesori de istorie, magistrați, cercetători, pedagogi, șefi de arhive și președinți de comitete și fundații cu caracter antifascist. Ei și-au argumentat opiniile, aprecierile pe documente, pe anchete sociale, pe investigații desfășurate, cu competență și migală, ani și decenii la rând. Printre cei peste 300 de participanți la sesiune am fost și cîțiva supraviețuitori ai lagărelor de concentrare.

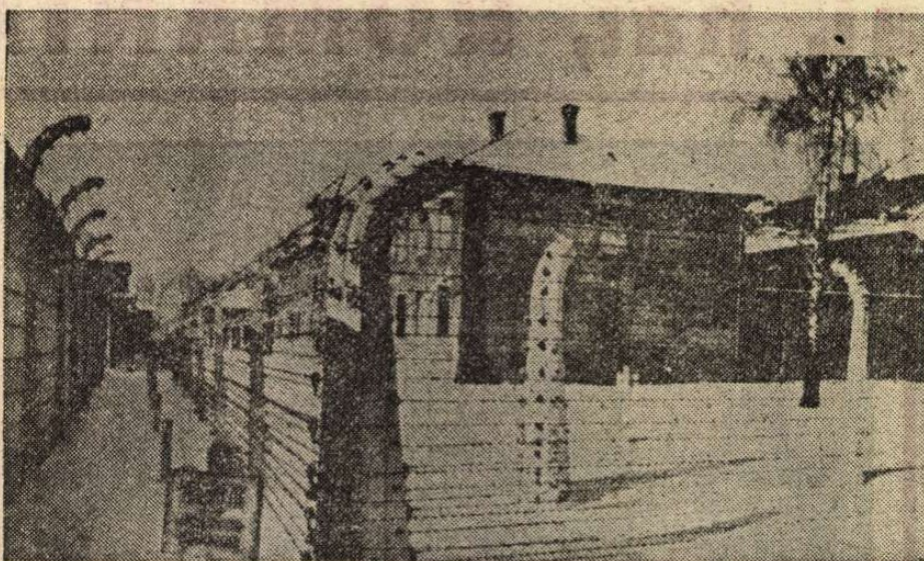
Într-o pauză, un participant, șef de arhivă în țara lui, aflînd că voi prezenta referatul din partea delegației române, m-a întrebat: „În care arhive v-ați documentat?”. I-am spus că referatul pe care-l voi susține despre martirajul celor 160.000 de oameni nevinovați deportați din nordul Ardealului cîtotipit de horthyști la Birkenau-Auschwitz are la bază nu atît documentele ce încep să se îngălbenească în arhive, cît faptele pe care le-am trăit sau la a căror săvîrșire am fost martor ocular.

Firește, în referatul pe care l-am expus s-a arătat că premisa deportării efectuate în acest teritoriu și a exterminării celor mai mulți dintre cei deportați a constituit-o samavolnicul Dictat de la Viena, din august 1940, prin care cei de al treilea Reich, în complicitate directă cu Italia, fascistă, a anexat Ungariei horthyste partea de nord-vest a teritoriului României, în speță nordul și estul Transilvaniei.

Realitatea este că întreaga practică sinistră acumulată de-a lungul anilor în înfăptuirea „soluției finale”, în organizarea asasinatului în masă, în planificarea și executarea transporturilor spre Birkenau-Auschwitz a fost fructificată din plin în desfășurarea acțiunii de deportare a evreilor din Ungaria și, îndeosebi, a celor din partea anexată de la România.

Imaginile înregistrate acum 39 de ani cu ochii îngroziiți de spalmă la coborîrea din vagoanele pentru vite pe rampa morții de la Birkenau-Auschwitz în loc să pâlăscă dobîndesc o nouă acuitate pe temeiul documentelor păstrate în arhive. Atunci, săpîmîni și luni de zile la rând, n-am vrut să accept, n-am putut să cred ceea ce mi s-a spus — la cîteva ore după despărțirea de mama și trei frați — că

Un drum spre Maidanek

ei, toți cei care au intrat în coloana din dreapta, nu mai sînt în viață. În ziua aceea de 9 iunie 1944, sosiseră, pe acea rampă, 4 garnituri a câte 50 de vagoane din nordul Transilvaniei, iar bărbații rămași în viață au încăput toți într-o baracă.

Realitatea am văzut-o cu ochii mei. Marturiile scrise abia acum, după aproape patru decenii. Acel ritm de exterminare a fost posibil pentru că Eichmann și Höss au dispus și au asigurat din timp luarea unor măsuri speciale la Birkenau, pentru că frecvența transporturilor din partea de nord a Transilvaniei anexată de horthyști depășea capacitatea de ardere a crematoriilor, adică 9.000 de cadavre în 24 de ore. Horthyștii transportau zilnic cite 12.000—13.000 de deportați. Ca urmare, așa cum s-a consemnat în procesul-verbal al Tribunalului Militar Internațional de la Nürnberg, „S-a amenajat în mare grabă o cale de acces directă de la rampa morții spre crematoriile... efectivul Sonderkommando-ului din incinta crematoriilor a fost ridicat la 600 de persoane, apoi, peste 2—3 zile, la 800 (...). Cel al Kommando-urilor de la sortul obiectelor — de la 150 la 700 de oameni (...) s-au săpat gropi uriașe, lungi de 300 de metri și largi de 15 metri — ca în perioada cînd încă nu existau crematoriile — în care cadavrele ardeau întruna, ziua și noaptea. Evreii unguri lăsați în viață (10 la sută din cei sosiți) au fost trimiși în lagăr.”

Față de aceste mărturii consemnate la Nürnberg se impune o precizare. După ce pînă și o căpetenie nazistă de talia lui Speer s-a plîns că „este disproporționat de mică forța de muncă pe care camerele de gaze de la Auschwitz au lăsat-o în viață din primii 150.000 de oameni” (este vorba de primele loturi din partea ocupată a Transilvaniei și din Ucraina subcarpatică n.a.), Mengele, mereu prezent la selecțiile de pe rampa morții, a trebuit să se mulțumească cu trimiterea direct spre camerele de gaze doar a 3/4 din fiecare convoi.

Condițiile în care au avut loc deportările din partea ocupată de horthyști a României, calvarul pe care l-au străbătut cele 160.000 de victime din clipa în care la Koscice au fost preluate de SS îndreptățesc aprecierea că martiriul lor a fost cel mai cumplit, că el a fost pregătit cu o tenacitate și o cruzime nemaîntîlnite, că în săvîrșirea lui hitleristii, secundată de horthyști, au atins apogeul asasinatului în masă organizat, au realizat „perfectiunea” tehnică a morții pe bandă rulantă.

De ororile fascismului nu a fost scutită nici România. În problema evrească, deși în România au fost salvați de la holocaust mai mulți evrei decît aproape în toate țările Europei luate la un loc, totuși nu pot fi uitate crimele săvîrșite de legionari și de unele organe ale regimului militar-fascist al lui Antonescu, crime dezaprobat și condamnate de poporul român.

În autobuzul care ne duce spre Maidanek stau lîngă Christof Schmink-Gustavus, un tânăr profesor de istorie a dreptului la Universitatea din Bremen. Sîntem la fel de colesiiți de gravitatea dezbaterilor la care am participat; drumul spre Maidanek ne tulbură pe amîn-

doi. În impunătorul hol al aulei în care a avut loc sesiunea a fost montată o expoziție sui-generis. În fiecare pauză am privit din nou și din nou hărțile cu lagărele de concentrare, tabelele sinteză cu „eficiența” lor zguduitoare. Dachau: pe poartă au intrat 250.000; au fost exterminați 148.000, adică 59,5 la sută; Ravensbrück: au intrat 132.000, exterminați — 92.000, adică 69,7 la sută; Neuengamme: au intrat 106.000, exterminați — 82.000, adică 77,4 la sută; Birkenau-Auschwitz: au intrat 440.500, exterminați — 4.000.000, adică 90 la sută. Peste tot erau ilustrate cu un semn distinct lagărele de exterminare totală: Chelmno: au intrat pe poartă lagărului 330.000, au fost exterminați 330.000, adică 100 la sută; Belzec: au intrat 600.000, au fost exterminați 600.000, adică 100 la sută; Treblinka: au intrat 900.000, exterminați 900.000, adică 100 la sută. Printre lagărele morții se numără și Maidanek-ul. De aici și tulburarea care ne cuprînde pe măsură ce ne apropiem de acest lagăr, devenit muzeu.

Discuția firească cu interlocutorul meu se transformă spontan într-un veritabil interviu.

— Care este opinia dv. de profesor în istorie a dreptului: cine-i vinovat, cine răspunde pentru sirul ineputabil al crimelor care au făcut obiectul sesiunii și pentru a căror inventariere exhaustivă decenile care s-au scurs de atunci n-au fost suficiente?

— Calitatea mea de profesor n-o pot despărți de cea de om, mai ales cînd e vorba de crime împotriva umanității și nici de aceea de german, avînd în vedere că acel genocid fără precedent în istorie a fost săvîrșit de nazisți. Vinovați sînt, desigur, făptuitorii, die Täter, toți cei implicați: de la cei suspuși, care au conceput, ordonat și organizat holocaustul, pînă la cei care l-au săvîrșit. Este evident însă că un popor, luat în întregul său, nu poate fi făcut vinovat; vină colectivă, la scară unui popor nu există, dar răspundere, răspundere morală colectivă există. De aceea, în ce mă privește — și ca mine gîndesc mulți, foarte mulți în R. F. Germania —, meditez mult asupra celor întimplate, pentru a le înțelege și, mai ales, pentru ca, trăgînd învățăminte din lecțiile istoriei, să acționăm astfel încît trecutul să nu se mai poată repeta niciodată și sub nici o formă.

— Și totuși, cum a fost posibil ca din sirul unui popor unanim apreciat pentru gradul de cultură și civilizație la care s-a ridicat să se găsească atîta neomenie care să conceapă sute, mii de fabrici ale morții, să le construiască, să organizeze funcționarea lor impecabilă, să păzească cu o mină pe trăgaci, cu ceață lîngă minunul cravaș, ca moartea pe bandă rulantă să nu se oprească nici ziua, nici noaptea.

— S-a ajuns, după mine, la acel sistem de dictatură, teroare și neomenie denumit nazism, în care au fost posibile lagărele de concentrare, pentru că oamenii n-au știut din vreme să lupte împotriva lui, nu l-au înțeles, primejdii, forțele înalte au fost divizate. Apoi, trebuie recunoscut că generații întregi au fost crescute sub deviza „du musst das machst” (tu trebuie să faci ce ți se ordonă). Nimeni nu le-a spus, nu le-a

cerut: gîndește-te! Judecă! optează! O altă explicație este războiul. Războiul de agresiune sălbătică, naște monștri, creează un cadru favorizant degradării umane, stimulează fărădelegile.

— În consecință...

— În consecință, noi, generațiile de azi avem datoria față de noi înșine, față de viitorul nostru — și ca o dovadă că condamnăm trecutul — să apreciem lucid, în toată gravitatea sa pericolul neonazismului. Sigur, numărul celor care încearcă să supage, într-o versiune nouă, vechile sloganuri naziste, să neghe crimele trecutului, gîndindu-se de pe acum la cele ale viitorului sînt puțini. Dar, într-un moment de criză, recrudescența lor ar putea lua proporții. De aceea, subestimarea lor este dăunătoare, reprezintă un mare pericol.

— Și generațiile prezente, îndeosebi generația tînără de azi din țara dv., înțeleg pe deplin acest adevăr?

— În orice caz, tinerilor de azi, generația mea de profesori și pedagogi le vorbește mult mai mult despre ce a însemnat nazismul, despre cortegiul de suferințe, despre distrugerile irecuperabile pe care le înseamnă războiul decît ni s-a vorbit nouă cînd eram elevi și studenți și cînd mulți din profesorii noștri, ca foști „soldați”, cum se denuneau, ne vorbeau deseori nostalgic despre faptele lor de arme.

Interviul nostru se intrerupe brusc. Autobuzul s-a oprit pe neașteptate. Coborîm și intrăm într-un fost imperiu al morții. Mă despart de grup și de distinsul meu interlocutor. Vreau să străbat lagărul singur, însoțit doar de gîndurile mele. N-am nevoie de ajutorul ghizilor și translatorilor. N-am nevoie pentru că dintr-o primă privire îmi dau seama că Maidanek-ul este o variantă micșorată a Birkenau-lui sau o proiecție mărită a Kaufering-ului ori Landsberg-ului, lagăre în care mi-am străbătut calvarul de Häftling. SS-iștii au dat dovadă de fantazie ineputabilă în a găsi metode de tortură și modalități de ucidere.

Tot ce știu de la Birkenau, la Maidanek am regăsit la dimensiuni reduse. Aici există un crematoriu cu 5 cuptoare. Acolo erau 4 crematorii cu 48 de cuptoare. Aici, într-o cameră de gaze abia intrau 200 de persoane. Acolo erau îngheșuite cite 2.000. Și gardurile sînt mai joase, iar blocurile de pedepșă sînt mai puțin încăpătoare. O singură deosebire mai izbitoare. La Birkenau nu exista nici o evidență nominală. Nici măcar cantitativ, adică numeric; de aceea nici nu s-a putut stabili exact numărul celor exterminați. Aici, celor uciși li se întocmeau fișe medicale individuale. Citește una din ele: Naționalitatea: evreu. Numele: Handler Julius. Blocul: 20/A. Numărul: 1.132. Ora decesului: 8.15. Identificarea cadavrelor: 8.35. Cauza: infarct.

În comparație cu Birkenau-l, două lucruri m-au zguduit profund aici. Întîi, uriașă movilă de cenușă rămasă după arderea cadavrelor. Acolo au reușit s-o care, s-o împrăstie înainte de părăsirea lagărului. Aici — nu. Monumentul ridicat în memoria victimelor de la Maidanek este copleșitor prin simplitatea lui. O uriașă cupolă acoperă tone, vagoane de cenușă. Apoi m-a zguduit o sălăță de lîngă cuptoarele crematoriului în care, pe un piedestal, într-o simplită, dar impresionantă vitrină de sticlă, sînt grămăzite de oase omenesti. La Birkenau, SS-iștii au aruncat în aer cele 4 crematorii înainte de a părăsi lagărul. La Maidanek n-au apucat să facă acest lucru. N-au avut timp nici măcar să stingă focul care ardea zi și noapte. Cînd au intrat trupele sovietice în lagăr, primul lucru pe care l-au făcut a fost oprirea focului în cuptoare. Oasele cadavrelor — cranii, tîbi, humerusuri — care nu se transformaseră încă în cenușă se odîhnesc acum în acea impresionantă vitrină de sticlă înconjurată permanent de flori proaspete aduse de vizitatorii muzeului.

La ieșirea din lagărul-muzeu mă reîntîlnesc cu tînărul profesor de istoria dreptului de la Universitatea din Bremen. Mai aruncăm în tăcere o ultimă privire spre imensa cupolă ce acoperă cenușa rămasă de ne urma celor 360.000 de cadavre arse în acest lagăr. Citim pe frontispiciu cuvintele săpate în piatră: „Soarta noastră vă previne!”.

OLIVER LUSTIG ■
Istoriul Häftling nr. 112 398

*) Eichmann en Hongrie, Documents publiés par Leval Jend, Budapest, 1961, pag. 256.

Nu speriați copii!

Virginia Johnson, 11 ani, din Boston este obsedată de o idee — va avea oare timp să se sinucidă în cazul în care orașul său va fi supus unui atac atomic? La Santa Monica, în California, Tim Wood de aceeași vîrstă a explicat psihologului școlii că preferă să nu știe ce se întîmplă în jurul lui, decît să descopere că în următoarele 24 de ore cineva îi va pune capăt vieții. Ross Field, de 9 ani, din New Jersey, consideră că atunci cînd știi că în orice clipă o rachetă nucleară poate zbura spre tine și că în următoarele minute vei fi praf și pulbere, senzația este îngrozitoare. Mai bine să trăiești cu ochii și urechile astupate.

Îngrijorați de aceste relatări și de altele similare, psihologii americani au lansat un strigăt de alarmă. În timp ce

adultii discută probleme nucleare, chiar dacă se situează pe pozițiile celor care pledează pentru dezarmare, copiii lor trăiesc teroarea apocalipsului atomic. Noaptea, visele lor sînt tulburate de viziunile morții, ziua, cînd vorbesc cu prietenii și profesorii, manifestă deschis teama că vor muri tineri. Dintr-un studiu întreprins de doi psihiatri de la Universitatea Harvard, William Beardslee și John Mack, rezultă că 70 la sută dintr-un eșantion de elevi sub 11 ani sînt conștienți că în cazul unui conflict nuclear S.U.A. nu se vor putea salva. Conștiința unei catastrofe iminente are consecințe negative asupra dezvoltării personalității adolescenților. Într-o lume fără viitor — explică Robert Lifton în „Newsweek” — singurele atitudini posibile rămîn cinismul și egoismul radical. Aspirațiile naturale și idealurile tradiționale nu pot fi luate în considerație. La 10 ani, Roberta Snow din Boston declara profesoarei sale

că „niciodată nu voi face copii pentru că toți se vor naște diformi!”.

Teroarea nucleară nu e nouă pentru americani. În anii '50 și '60 jocul cel mai comun al copiilor era „de-a ascunselea” în cazul în care țara lor ar fi fost atacată. Dar, sublinia sociologul Tony Wagner, cu 25 de ani în urmă, oamenii aveau încă încredere în viitor, în guvern și în înțelepciune. Azi, cea mai mare parte a copiilor n-au încredere în adulți și în instituții. În plus, această stare este amplificată de incertitudinile și teama părinților, care oricît de abili ar fi în a-și ascunde emoțiile, pînă la urmă sfîrșesc prin a se deconspira în fața copiilor.

Cum să înfrunți fantasma nucleară? Psihologii consideră că metoda optimă este discuția deschisă, explicația onestă, dar că trebuie vorbit doar cînd copiii întreabă. Ceea ce le poate da un pic de

încredere — consideră Beardslee — e să știe că părinții lor luptă activ pentru pace.

Că toți părinții din lume luptă activ pentru pace, zicem noi, ar fi singura și sigura soluție pentru dispariția cosmarurilor ce maltratează visele copilăriei. Tînrul în loc de Feti-Frumoși, rachete pe post de Ilene Cosînzene, moartea atomică în loc de apa vieții. Traumatizarea sufletelor acestor mici oameni este produsul firesc al psihizei războiului și înarmărilor, al neîstovitelui apetit al oamenilor mari pentru ucigașele arme.

Viitorul nostru, al tuturor, copiii, trebuie asigurat prin fapte că totul a fost un vis urît cu zmei și vrăjitoare și că, așa cum se întîmplă de obicei în basme, răii vor pierde, iar cei buni vor semna „happy-end”-ul.

IOAN ROȘCA ■

15 mai, București, un nou meci în Campionatul european

Hai, hai, ROMÂNIA!

Grupa a V-a a preliminarilor campionatului european (a cărei fază finală e prevăzută pentru 1984, între 12 și 27 iunie, în 7 orașe din Franța) găzduiește duminică, 15 mai, două partide. România — Cehoslovacia la București și Suedia — Cipru la Stockholm. Ne interesează, în primul rând, meciul de la București, care va opune singurele echipe neînvinse ale grupei, plasate după cum urmează în clasament:

1. România	4 3 1 0 6-1 7 p (+1)
2. Cehoslovacia	4 1 3 0 11-5 5 p (+1)

Notînd că în așa-zisul clasament al adevărului (calculat, se știe, în temeiul diferenței dintre punctele pierdute acasă și cele dobîndite în deplasare), reprezentativele de fotbal ale României și Cehoslovaciei se găsesc la egalitate (+1), tricolorii cîștigînd un punct în Italia, cehoslovacii pierzînd unul pe teren propriu (2-2 cu Suedia după ce conduseseră cu 2-0 pînă în minutul 88!), dar acumînd două din Italia (2-2) și Cipru (1-1), să procedăm la o avăncronică a întîlnirii de poimîine.

MECIUL CU NUMĂRUL 26

Între 1 iulie 1923, cînd a avut loc, la Cluj, prima partidă (6-0 pentru oaspeți) și 18 mai 1980, cînd s-a disputat ultima (2-1 pentru Cehoslovacia la Brno), cele două reprezentative s-au întîlnit de 25 de ori, cele mai multe întîlniri (14) fiind amicale. Nu vom trece în revistă, din motive de spațiu, toate cele 25 de meciuri, dar vom spune că palmaresul e favorabil fotbalistilor cehi, care au obținut pînă acum 14 victorii. De 6 ori au cîștigat românii, 5 partide s-au încheiat la egalitate, golaverajul fiind în favoarea oaspeților, 55-31.

În două rînduri, în 1934 (la Triest) și în 1970 (la Guadalajara), România și Cehoslovacia și-au disputat șansele în cadrul campionatului mondial, 2-1 pentru Cehoslovacia în 1934 (goluri Puc și Nejedlý, respectiv Dobay, care a deschis scorul), 2-1 pentru România în 1970 (Neagu în minutul 53, Dumitrache în minutul 78 din penalty, Petras în minutul 3). Iată, pentru a vă face o imagine, „radiografia” meciurilor directe susținute de cele două formații după 1970:

16 mai 1971, Bratislava: 1-0 (0-0) pentru gazde, prin golul marcat de Vesely (minutul 88). De remarcat că în echipa noastră a evoluat și actualul director tehnic al tricolorilor, Mircea Lucescu;

14 noiembrie 1971, București: 2-1 pentru România, 1-0 la pauză. Au înscris: Dembrovski (26), Capkovic (51), Dobrin (52), ultimul (o raritate pentru el) cu capul! În minutul 22, Lucescu a ratat o lovitură de la 11 metri, iar golul egalizator s-a produs în urma unei pase trimise lui Capkovic de portarul Răducanu! Acest meci, ca și precedentul, s-a desfășurat în preliminariile C.E.;

31 martie 1975, Praga: 1-1 (1-0), amical. Goluri: Nehoda (41) și Kun II (76). De notat că, spre finalul partidei, a intrat Balaci (înlocuindu-l pe Lucescu), el și Bicovsky fiind singurii jucători din formațiile de atunci rămași în loturile naționale;

22 septembrie 1976, București: 1-1, scor stabilit în prima repriză, Panenka (22) și Dudu Georgescu (30); amical;

6 octombrie 1976, Praga: 3-2 (1-1) pentru Cehoslovacia; tot amical; autorii golurilor: Panenka (38), Doblas (66), Ondrus (69), respectiv Balaci (7) și Dudu Georgescu (53). Românii au condus cu 1-0 și 2-1, ratînd egalarea la 3-3, Dudu Georgescu neputînd fructifica o lovitură de la 11 metri (76);

14 august 1977, Rabat (Maroc): România — Cehoslovacia 3-1 (2-1) în finala Cupei Mohamed al V-lea. Au înscris Dudu Georgescu (10 și 35 din penalty), Iordănescu (85), respectiv Nehoda (30). Între tricolori: Moraru, Bölöni, Balaci și Crisan;

18 mai 1980, Brno: 2-1 (1-0) pentru gazde, grație golurilor realizate de Vizek (33 și 61) și Adrian Ionescu (51).

În partidele disputate la București, România a cîștigat de 4 ori, Cehoslovacia de 3, alte 3 meciuri încheindu-se la egalitate. Palmaresul rămîne, judecînd după clasamentul adevărului, favorabil vizitatorilor, dar el are, și partida cu Italia (cea dintîi victorie a tricolorilor) a demonstrat-o, o valoare mai mult simbolică, decînd forța și forma de joc arătate la ora partidei. Să mai amintim

Meciul România—Cehoslovacia va începe duminică la ora 20,30, fiind precedat, de la 16,45, de un interesant triunghiular athletic feminin România—Bulgaria—R.S.F.S.R. În cadrul acestuia vor concura, între alte sportive de reputație internațională, recordmanele lumii la săritura în lungime, Vali Ionescu și Anisoara Cușmir. Campioanele noastre se vor reîntîlni astfel cu pistele de la „23 August”, pe care, la 1 august 1982, au stabilit înaltele lor performanțe.

U.E.F.A. a incredintat conducerea partidei de fotbal România—Cehoslovacia unei brigăzi de arbitri din Belgia: Alexis Ponnet la centru, Marcel van Langenhove și Jean Francois Crucke la linie, primii 2 (originari din Bruxelles și respectiv, Wemmel) figurînd în „list of international referees” scoasă de F.I.F.A. pe 1983. Cei 3 arbitri urmează să sosească la București, cu avionul, miine seară, la ora 19,30.

În calitate de observator al forului european va oficia Constantin Cosmopoulos, vicepreședinte al federației grecești. El va veni mai devreme, astăzi seară, avînd de urmărit și întîlnirea echipelor de tineret, programată pentru miine, cu începere de la ora 17, la Iași.

Ultimele informații: meciul România—Cehoslovacia se va juca cu o minge „Adidas”, marca „Tango”. Fiecare formație va trece pe foaia de arbitraj 11 titulari și 5 rezerve, avînd drept să efectueze două înlocuiri (inclusiv portarul). Porțile stadionului „23 August” se vor deschide la ora 15.

că, în toamna lui 1982, fotbalul românesc și cel cehoslovac s-au aflat din nou față în față, prin intermediul echipelor campioane, Dinamo și Dukla Praga, care s-au întîlnit în cadrul C.C.E. După cum se știe, campionii noștri i-au eliminat pe cei cehoslovaci (2-0 la București, 1-2, după prelungiri, la Praga), rezultat care, nu-i așa, trebuie privit ca încurajator în perspectiva meciului de duminică.

FOTBALUL CEHOSLOVAC

Să continuăm avăncronica prin a spune cîteva cuvinte despre fotbalul din țara oaspeților. El e unul dintre cele mai vechi din Europa (federația s-a înființat în 1901), fiind totodată și foarte puternic (5 919 cluburi, 541 379 de jucători legitimați). De-a lungul timpului, reprezentativa Cehoslovaciei a obținut o serie de performanțe de răsunet, ajungînd în două finale de campionat mondial (în 1934, 1-2 cu Italia; în 1962, 1-3 cu Brazilia), cîștigînd o dată titlul olimpic (1980, 2-1 cu R.D.G.) și o dată titlul european (1976, 7-5 cu R.F.G. după executarea loviturilor de la 11 metri). La ultimele europene, desfășurate în Italia, în 1980, naționala Cehoslovaciei a ocupat un onorabil loc 3, întrecînd cu 10-9, tot după 11 metri, formația țării organizatoare.

Și la nivelul cluburilor, fotbalul cehoslovac a cunoscut satisfacții deosebite, cel mai mare succes fiind realizat în 1969, cînd Slovan Bratislava a cucerit Cupa cupelor.

În vremea din urmă însă, judecînd după rezultate, fotbalul respectiv și-a pierdut mult din strălucire, naționala jucînd slab (nici o victorie) la Mondialul spaniol, drept pentru care antrenorul Jozef Venglos a fost destituit, locul său fiind preluat de Frantisek Havranek, pe lîngă care lucrează, ca secund, inginerul Ivan Hrdlicka, fost internațional, prezent la București în meciul din 1971 (a jucat extremă dreaptă). Cei 2 au reamînat lotul, păstrînd dintre „veterani” doar 3-4 (Jurkemik, Bicovsky, Stambacher) și punînd accent pe jucătorii tineri, cei mai mulți provenind de la Bohemians Praga (echipa ajunsă, ca și Universitatea Craiova, pînă în semifinalele Cupei U.E.F.A.). După Mondial, reprezentativa Cehoslova-

ciei n-a mai pierdut nici o întîlnire din 5 disputate, izbutînd două victorii (între care, la 16 aprilie, 6-0 cu Cipru) și 3 egalități, fiind plasată în clasamentul european post-mondial (vezi „Flacăra” din 6 mai) pe locul 8-10, la egalitate cu Irlanda de Nord și Polonia. În aceeași țară, reamintim, echipa noastră națională e plasată mai bine, pe locul 6.

În rezumat, deși nu mai e, ca altădată, o „mare putere” pe continent, fotbalul cehoslovac rămîne redutabil, formațiile lui și, în primul rînd, naționala putînd fi oricînd capabile de performanțe dintre cele mai răsunătoare.

PE CINE CONTEAZĂ HAVRANEK?

Antrenorul Havranek a anunțat lotul pentru București: Hruska, Miklosko (portari), Jakubec Prokes, Fiala, Jurkemik, Levi (fundași), Bicovsky, Chaloupka, Stambacher (mijlocasi), Janecka, Cermak, Danek, Kovacik (atacanti). Acesta e, în raport cu cel convocat pentru partida cu Cipru, cam același, singurele noutăți numîndu-se Stambacher și Kovacik. Dacă ultimul e un jucător tînar, mai puțin cunoscut, în schimb Frantisek Stambacher (Dukla Praga) e un „veteran” (a împlinit 30 de ani la 11 februarie), el pîrînd încă o concesie făcută de selecționeri „vechii gărzi”.

Iată „cărțile de vizită” ale fotbalistilor cehoslovaci:

Zdenek Hruska (Bohemians Praga): născut la 25 07 1954 (18 meciuri în echipa națională); Luděk Miklosko (Banik Ostrava): 9 12 1961, 2 A; Frantisek Jakubec (Bohemians): 12 04 1956, 15 A, 1 gol pentru reprezentativă; Zdenek Prokes (Bohemians): 13 06 1953, 5 A, 1 gol; Jan Fiala (Dukla Praga): 19 05 1953, 27 A; Ladislav Jurkemik (Inter Bratislava): 20 07 1953, 53 A, 3 goluri; Stanislav Levi (Bohemians): 16 11 1959, 1 A; Premysl Bicovsky (Bohemians): 18 08 1950, 42 A, 10 goluri; Peter Zelenski (Bohemians): 27 11 1958, 2 A; Pavel Chaloupka (Bohemians): 4 05 1959, 6 A, 2 goluri; Ladislav Vizek (Dukla Praga):

22 01 1955, 39 A, 11 goluri; Petr Janecka (Zbrojovka Brno): 25 11 1957, 21 A, 5 goluri; Vaclav Danek (Banik Ostrava): 22 12 1960, 3 A, 1 gol; Milan Cermak (Bohemians): 24 12 1949, 6 A, 1 gol.

Așadar, 8 jucători de la Bohemians Praga, mulți dintre ei „descoperiți” de Havranek: Prokes, Levi, Zelenski, Chaloupka, Cermak. Ei aparțin „noului val”, dorința lor de afirmare imbinîndu-se cu experiența unui Bicovsky (33 de ani), unui Jurkemik (decanul selecționărilor), unui Vizek (golgeterul lotului). Cum va juca Havranek, la ce formulă de echipă va apela el? Greu de spus. E însă sigur că va apăra Hruska, iar linia de fund va cuprinde „betonul” lui Bohemians plus Jurkemik. La mijloc, e posibilă reîntoarea lui Stambacher, care n-a apărut în formație contra Ciprului (cînd, fiind meci acasă și în fața unui adversar slab, Havranek n-a folosit decît 2 mijlocasi, pe Chaloupka și Bicovsky). Atacul va conta, probabil, tot pe Vizek, Danek și Cermak dar, firește, orice modificări, de ultim moment, sînt posibile.

Delegația cehoslovacă, formată din 22 de persoane, și-a anunțat sosirea pentru miine, pe calea aerului. Ea va veni la București la ora 16,20, iar la 20,30 va efectua, dacă timpul o va permite, un antrenament la lumina reflectoarelor pe gazonul de la „23 August”. Cînd scriem aceste rînduri, încă nu știm exact la ce hotel vor locui oaspeții. Din informațiile pe care le avem, ei vor alege între „Ambasador”, „Național” și „Parc”.

CE-ÎN NOU ÎN TABĂRA TRICOLORILOR?

După ultima etapă de campionat, selecționeri Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu au convocat un lot lărgit (22 de jucători), pe care l-au deplasat, pînă marți, la Poiana Brașov. Acolo, retrași la hotelul „Intim”, tricolorii s-au pregătit cu trageri de inimă, convinși că, după victoria în fața Italiei, campiona lumii, le sînt necesare, poimîine, două puncte sora a putea prinde „trenul” de Paris. Din păcate, antrenorii s-au confruntat cu destule probleme, cea mai importantă fiind cea legată de recuperarea virfului de atac Cămătaru. Accidentat în partida Universitatea — Benfica, el e în curs de refacere, dar utilizarea lui, continuă să rămîină incertă, deși s-au făcut și se fac eforturi mari în acest sens. Necazuri a avut și Ungureanu (tatăl său a suferit un infarct), dar acestea se pare că au trecut. Calm, lucid, Mircea Lucescu așteaptă cu încredere meciul de duminică, dar el mai are încă de răspuns la cîteva întrebări cheie: va începe cu Moraru sau cu Lung? Îl va folosi, chiar din minutul 1, pe Augustin? Cu cine-l va înlocui, dacă va fi cazul, pe Cămătaru? Cu Gabor (mai sigur) sau cu Cirtu (mai puțin probabil)? Să reamintim că Ticleanu nu va putea juca, el avînd de ispașit ultima etapă de suspendare dictată împotriva lui de U.E.F.A. după eliminarea suferită la Florența.

De marți la prînz, tricolorii și-au fixat „cartierul general” la minihotelul Stelei de la „Ghencea”. Le-am făcut, ieri, o scurtă vizită și i-am găsit liniștiți, optimiști. Conștienți de dificultatea partidei, ei nu acceptă nici o altă variantă în afara victoriei, pentru care s-au pregătit cu multă conștiinciozitate, fiind decisi să lupte din răsputeri, pînă la ultima picătură de energie, pentru ea. Înainte de a încheia această avăncronică, dorim să subliniem, o dată în plus, rolul important ce va reveni, duminică seară, publicului ce va lua cu asalt, sîntem siguri, tribunele de la „23 August”. Inimioșii noștri spectatori, cei care au ajutat echipa națională în tentativa (reușită) de a întrece squadra azzurra, cu toate celebritățile ei, au datorită să fie, poimîine, tot timpul alături de tricolori, îmbrăbîntîndu-i, încurajîndu-i. Meciul nu va fi, o repetăm, ușor, căci oaspeții vor face, și ei, totul spre a cîștiga. De aceea publicul trebuie să înțeleagă că echipa n-are voie să riște grăbindu-se, să înțeleagă și să aibă răbdare. Sîntem convinși că așa va fi.

Nu ne mai rămîne, înainte de a pune punct, decît să le urăm jucătorilor noștri, în numele zecilor și sutelor de mii de suporteri, ai tuturor celor ce-i iubesc și prețuiesc, mult succes!

OIDIU IOANIȚOIA

Flacăra, Redacția, București, Piața Scintei 1, casuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66); secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru Victor Niță, Horia Pătrașcu, Tonia Radu — 14 57); secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Stănescu, Alexandru Șerban — 21 30); Audiențe — 25 58; secția știință, urgențe, cenzură, sport, secretariat, foto — Ovidiu Ioanițoia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balaciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor Rădulescu — 14 53, Dan Birlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72, Vasile Măneanu — 25 28); secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor-șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

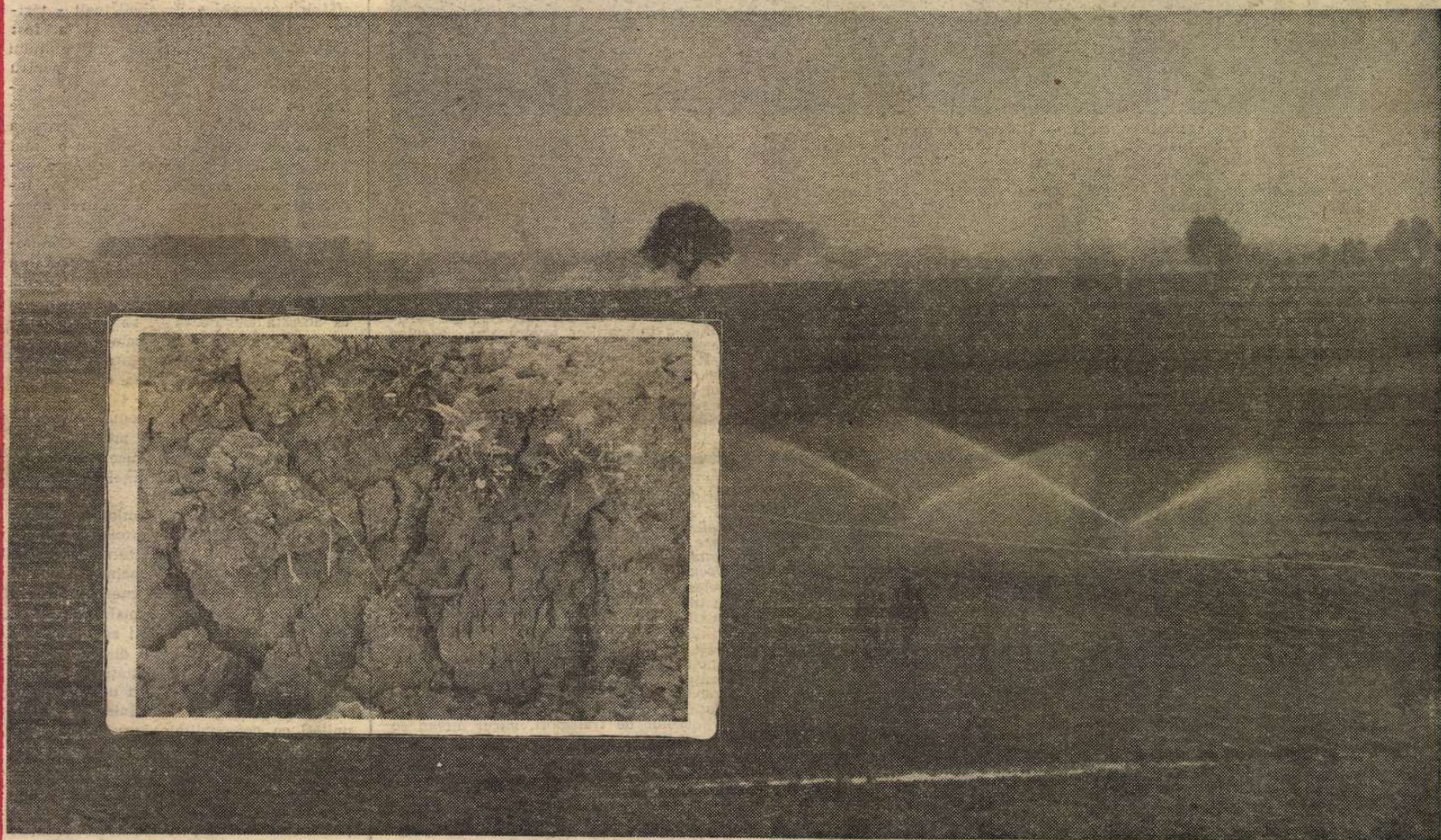
Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

flacăra

anul xxxii
20 (1458)
VINERI
20 MAI
1983

● săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Și din această aspră încercare a naturii care se cheamă setea pământului, oamenii noștri, așa cum au dovedit-o de atâtea ori în clipe ce le-au pretins eforturi supreme, pot și trebuie să iasă învingători!

**CIPRIAN
PORUMBESCU**
un luceafăr
al muzicii
românești

Pagina 21

**Onorată instanță a moralei,
dați-ne voie să apărăm un copil!**

Amănunte în pagina 26

Astă seară, la Iași, sub cupola Teiului lui Mihai Eminescu, Căminul Flacăra va legăna o noapte de miozotis, va aprinde fir de iasomie în zăpada căptușită cu taină și veghe a Luceafărului, iar înaltul lunii mai va răspîndi spre toate ungherele țării mirosul sfînt al ramurii atinse de geniul nesfîrșirii.

Și în tot acest timp, înfiorată și înfri-coșată de măreția unui neam la temelia căruia stau versurile marelui poet, Luna din ceruri va fi o ramură din Teiul sfînt luminînd pripsele a toate satele și pridvoarele a toate orașele românești.

Îl rog pe Adrian Păunescu să recite și în numele meu, în cel mai cald loc al visării, poezia Mai am un singur dor.

FANUȘ NEAGU ■

miercuri, 18 mai 1983

Înalte distincții înmânate de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

În cadrul unei solemnități care a avut loc la Palatul Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a înmănat înalte distincții oferite prin Decret prezidențial. După cum se subliniază în cuvântarea rostită cu acest prilej de conducătorul partidului și statului nostru, ordinele și medaliile conferite sint acordate ca o înaltă apreciere pe care partidul, statul și poporul nostru o dau acelor care în anul 1982, împreună cu colectivele lor, au depus o activitate susținută și au adus o contribuție importantă la îndeplinirea hotărârilor Congresului al XII-lea al partidului, a Programului de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism, la îndeplinirea obiectivului fundamental pentru acest cin-

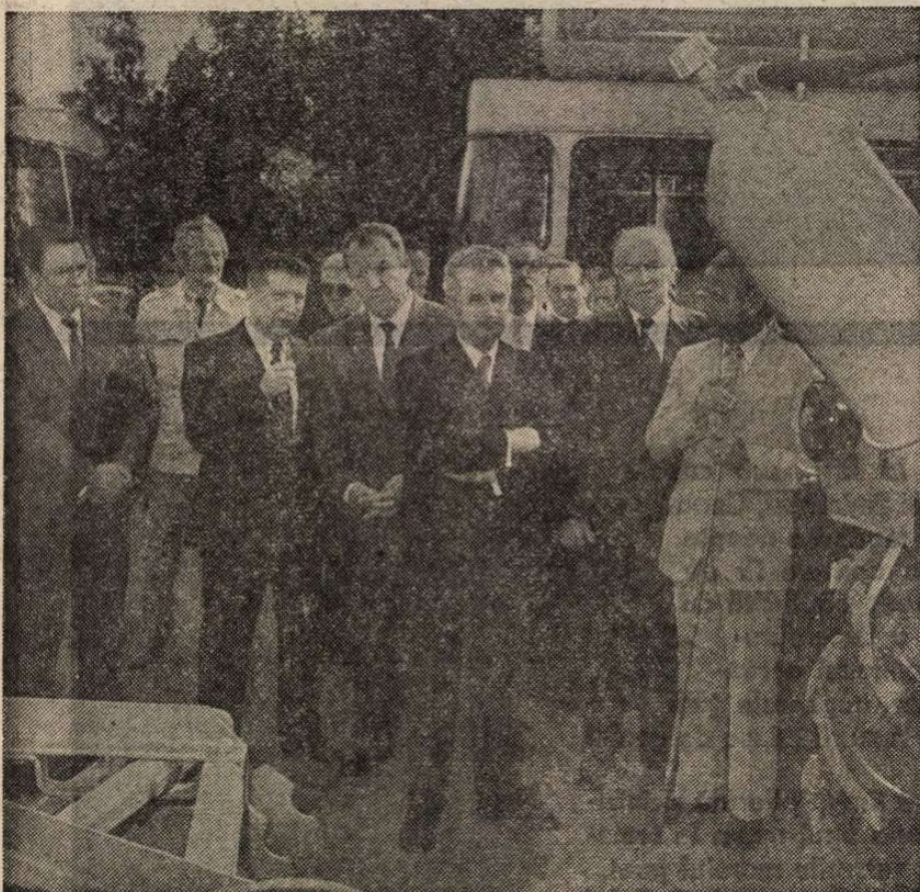
cinal — trecerea României la un stadiu nou de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții. „Aș dori ca acordarea acestor înalte distincții unui număr mare de oameni ai muncii, muncitori, țărani, intelectuali — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — care constituie, repet, o înaltă apreciere pentru munca depusă, să constituie, în același timp, un imbold pentru îmbunătățirea activității în toate domeniile, pentru mai bună organizare a muncii în vederea realizării planului pe acest an, a dezvoltării mai puternice a bazelor energetice, de materii prime, a agriculturii, a înfloririi științei și culturii, a dezvoltării învățământului, a formării cadrelor pentru toate sectoarele de activitate. Să facem în așa fel încât în acest an să obținem rezultate superioare chiar față de prevederile planului, în toa-

te sectoarele de activitate ! Aceasta să constituie un imbold pentru creșterea mai puternică a productivității muncii, pentru reducerea cheltuielilor materiale și sporirea eficienței economice !”

Cei care au luat cuvântul la solemnitatea consacrată înmânării distincțiilor au exprimat, din adîncul inimii, cele mai calde mulțumiri și întreaga recunoștință și s-au angajat să-și consacre întreaga energie și forță de creație transpunerii neabătute în viață a hotărârilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru înaintarea impetuoasă a României pe drumul socialismului și comunismului, pentru ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

ION DUMBRAVĂ

Noi surse de energie în transporturi și agricultură

În aria preocupărilor constante ale conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe linia reducerii consumurilor de combustibili, a punerii în valoare a noi surse și mijloace de înlocuire a combustibililor clasici cu alții mai economici, mai eficienți, pentru transpunerea în practică a programelor stabilite în acest sens de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională ale partidului, pentru îndeplinirea importantului obiectiv de obținere a independenței energetice a țării, se înscrie și analiza făcută vinerea trecută, la Complexul expozițional din Piața Științei, a unor soluții privind utilizarea biogazului, gazului metan și gazului de sondă la ma-

șinile folosite în transporturi și la lucrările agricole. La această analiză au participat tovarășii Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekas, Ion Pătan, Ștefan Birlea, Ion Ursu, Gheorghe Stoica, membri ai conducerii unor ministere, specialiști din unități de producție și cercetare științifică, precum și cadre didactice de specialitate.

În cadrul analizei, specialiști din orașul Tg. Mureș au înfățișat secretarului general al partidului unele metode originale, cu o eficiență economică ridicată, privind utilizarea gazului metan în transportul urban și interurban. În acest sens, ei au prezentat mai multe variante de autobuze care foloseau drept combustibil

gazul metan sau gazul metan în amestec cu motorină. Prin transformări simple, realizate pe plan local, o serie de autobuze ce funcționau cu benzină sau cu motorină au fost echipate cu dispozitive speciale și cu rezervoare pentru gaz metan și circulă în prezent cu noul combustibil reducându-se consumul de combustibil lichid cu circa 70 la sută în condițiile unei autonomii de circulație de peste 30 de kilometri. La autobuzele care funcționează cu motoare cu benzină, înlocuirea cu gaz metan a fost totală. Utilizarea noului combustibil contribuie, totodată, și la diminuarea poluării. În afara mijloacelor de transport, gazul metan se utilizează și la motoarele staționare, folosite în acționarea unor pompe, în zootehnie și în alte domenii de activitate. Cheltuielile făcute pentru adaptarea motoarelor clasice la funcționarea cu gaze pot fi recuperate în decurs de un an.

Apreciind soluțiile prezentate și indicând mărirea autonomiei de circulație a mijloacelor de transport care utilizează gazele, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat ca soluțiile respective să fie extinse în transportul interurban, de pe șantier, interurban, pe distanțe mai mici, precum și la cel de măruri.

Au fost prezentate în continuare, de către specialiști din Pitești, o serie de rezultate pe linia folosirii biogazului și a gazelor de sondă la acționarea tractoarelor. S-au evidențiat rezultatele bune obținute pînă în prezent prin înlocuirea combustibililor lichizi cu biogaz la tractoarele folosite la diferite lucrări agricole, economiile ce pot fi astfel obținute, preocupările pentru sporirea producției de biogaz și extinderea aplicațiilor acestuia în transporturi și la motoarele staționare. Apreciind realizările din acest domeniu, secretarul general al partidului a recomandat unele soluții menite să contribuie la simplificarea alimentării tractoarelor, la mărirea autonomiei de funcționare a motoarelor pe bază de biogaz.

La sfîrșitul analizei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, felicitîndu-l pe autorii realizărilor prezentate a cerut specialiștilor, factorilor de răspundere să continue preocupările în direcția punerii în valoare și extinderii aplicațiilor noilor surse de energie solară, a vîntului, geotermală, a energiei rezultate din procesele de producție — probleme ce dobindesc o deosebită importanță în condițiile agravării crizei economice mondiale, de materii prime și energetice — în scopul gospodăririi judicioase a tuturor resurselor, al diminuării consumurilor de combustibil și energie, al creșterii eficienței în toate sectoarele de activitate. Cei prezenți l-au asigurat pe secretarul general al partidului că nu vor precupeți nici un efort pentru transpunerea în viață a indicațiilor și sarcinilor primite privind utilizarea eficientă a resurselor energetice, în scopul îndeplinirii exemplare a prevederilor actualului cincinal.

ION CODRU

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută simbatic sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost aprobată activitatea desfășurată pînă în prezent de către delegația română, pe baza mandatului încredințat de conducerea partidului, privind pregătirea proiectelor de documente ale Consfătuirii economice la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R. și a fost reafirmată hotărîrea partidului și statului nostru de a acționa în continuare pentru pregătirea temeinică a consfătuirii, pornind de la necesitatea de a se aduce îmbunătățirile ce se impun în activitatea acestui organism, spre a permite o mai bună conlucrare între țările membre, soluționarea în comun a problemelor, îndeosebi a celor privind acoperirea necesarului de energie și materii prime, specializarea în producție și altele. Comitetul Politic Executiv a relevat importanța deosebită pe care România o acordă colaborării în cadrul C.A.E.R., subliniind că aceasta trebuie să se bazeze pe principii de egalitate și de neamestec în treburile interne și să asigure progresul fiecărei economii naționale, o apropiere a dezvoltării economice a țărilor respective, crearea condițiilor pentru rezolvarea, cu forțe unite, a unor probleme complexe ale vieții economice mondiale, inclusiv în domeniul științei și tehnicii moderne.

În aceeași ședință, Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat propunerile referitoare la organizarea asistenței medicale cu plată. Răspunzînd solicitărilor populației, noile reglementări prevăd ca asistența medicală cu plată, la cerere, să se desfășoare în unități sanitare și la domiciliul cetățenilor, sub directă organizare a Ministerului Sănătății. Asistența medicală ambulatorie va fi organizată în cadrul dispensarelor policlinice cu plată, unități cu personalitate juridică, ce vor acționa pe baza autoconducerii muncitorilor, autogestunii economico-financiare și autofinanțării. Asistența medicală ambulatorie cu plată se va face de către personalul sanitar încadrat în unitățile sanitare, de învățămînt superior medical și farmaceutic și de cercetare științifică medicală, în afara programului de muncă, precum și de medicii pensionari stabiliți de direcțiile sanitare. Sumele ce revin personalului sanitar care acordă asistență medicală ambulatorie cu plată se plătesc în afara fondului de retribuire planificat, a drepturilor de retribuire sau a pensiei pentru limită de vîrstă sau de serviciu. Se vor crea, de asemenea, pentru bolnavii convalescenți și pentru cei în recuperare medicală, posibilități de spitalizare cu plată.

La ședința Comitetului Politic Executiv tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 5-10 mai, de tovarășul Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Hu Yaobang, care se înscriu, prin rezultatele lor foarte bune, ca un moment de mare însemnătate în evoluția relațiilor bilaterale, deschizînd noi perspective dezvoltării prieteniei trainice, solidarității și colaborării dintre partidele, țările și popoarele noastre. Aprobînd întru totul rezultatele convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hu Yaobang, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru transpunerea în viață a înțelegerilor convenite.

P. NICOARA

Semnificativă expresie a relațiilor prietenești româno - malayeziene

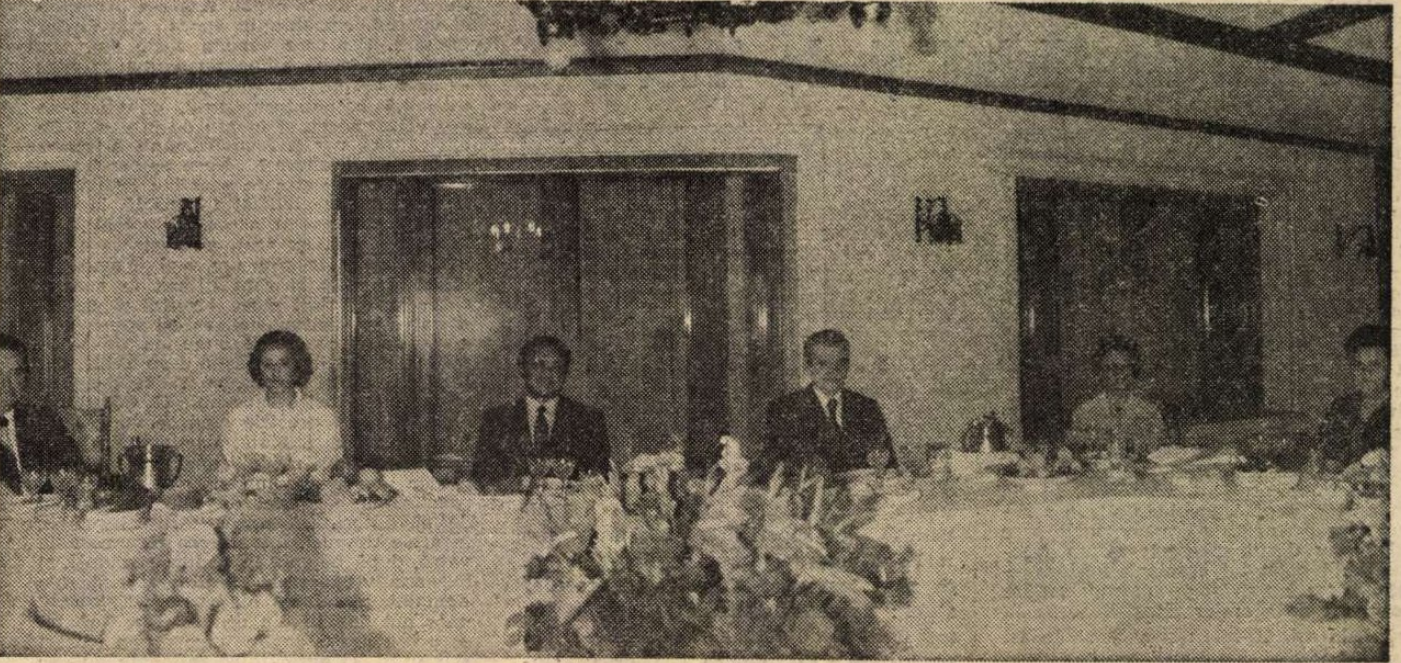
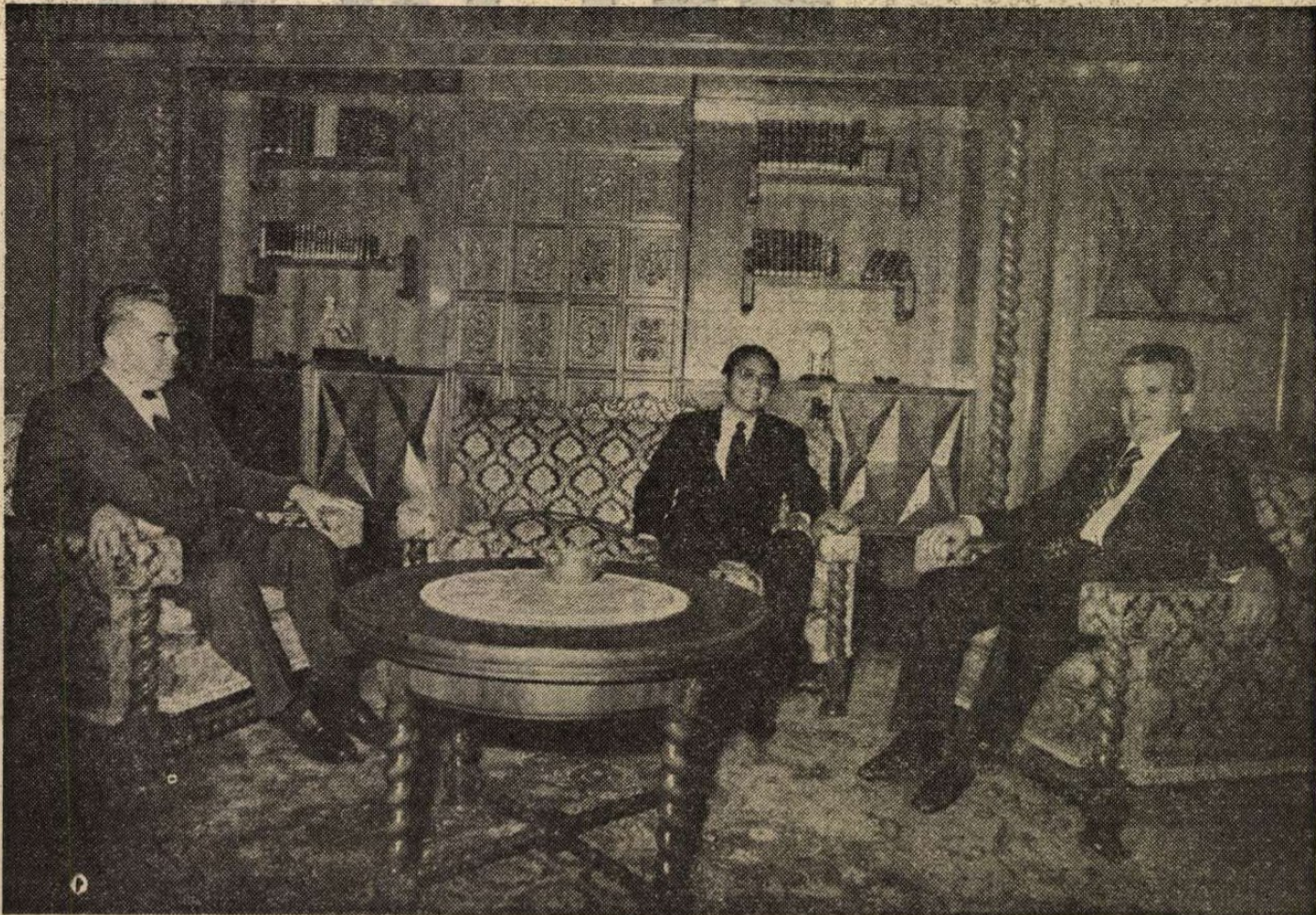
Cu toate că România și Malaezia se află, din punct de vedere geografic, situate la mare distanță una de alta, între cele două țări s-au statornicit și s-au dezvoltat, în cei 14 ani de la stabilirea relațiilor diplomatice, legături strinse de prietenie și colaborare, bazate pe principiile egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, pe stimă și prețuire reciprocă. Un moment deosebit de importanță în consolidarea prieteniei și conlucrării fructuoase româno-malayeziene l-a constituit vizita oficială de prietenie efectuată, în noiembrie 1982, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, în Malaezia, întâlnirile sale cu Majestatea Sa Sultan Haji Ahmad Shah ibni Al-Marhum Sultan Haji Abu Bakar, suveranul Malayeziei, și cu primul ministru Dato Seri dr. Mahathir Mohamad. Dialogul la nivel înalt și-a găsit materializarea într-un șir de acorduri și înțelegeri, care au dat un puternic impuls cooperării bilaterale. Astfel, s-a hotărât să se asigure creșterea pe mai departe a schimburilor comerciale româno-malayeziene, inclusiv prin studierea în continuare a posibilităților ca o parte a acestor schimburi să se desfășoare pe baza principiului compensației, prin livrări reciproce de mărfuri — principiu a cărui extindere, în actualele împrejurări mondiale, este avantajos pentru toate țările. În același timp, România și Malaezia conlucrează pe tărîmul vieții internaționale, în cadrul Organizației Națiunilor Unite și al altor foruri, în primul rînd al „Grupului celor 77” și al mișcării de nealiniere, pentru realizarea unui climat de pace, destindere și cooperare în lume, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

În continuarea dialogului la nivel înalt de la Kuala Lumpur, în spiritul raporturilor prietenești româno-malayeziene, al dorinței comune de a extinde colaborarea pe multiple planuri, în folosul ambelor popoare, se înscrie și vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășului Constantin Dăscălescu, primul ministru al guvernului, de primul ministru al Malayeziei, Dato Seri dr. Mahathir Mohamad. În timpul vizitei, primul ministru malayezian a fost primit de tovarășul Nicolae Ceaușescu; la primire a participat primul ministru al guvernului român, tovarășul Constantin Dăscălescu. Întrevederea a prilejuit un schimb de mesaje între președintele României și suveranul Malayeziei. Șeful statului român a salutat cu cordialitate pe oaspetele malayezian și a subliniat că vizita sa în România constituie o nouă și semnificativă expresie a relațiilor strinse, prietenești, statornicite între țările și popoarele noastre. În același timp, s-a considerat că rezultatele obținute pînă acum în promovarea relațiilor bilaterale, potențialul economic în creștere al României și Malayeziei creează condiții favorabile pentru amplificarea și aprofundarea în viitor a colaborării româno-malayeziene, pe plan politic, economic, tehnico-stiințific, cultural și în alte domenii de activitate. A fost evidențiată necesitatea ca prin eforturi comune să fie valorificate cit mai bine posibilitățile existente în vederea inițierii unor acțiuni de cooperare reciproc avantajoasă, a sporirii de schimburi comerciale dintre România și Malaezia.

Abordînd probleme ale vieții internaționale, șeful statului român și premierul malayezian au arătat că, în condițiile agravării situației în lume, este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea și răspunderea pentru îmbunătățirea climatului politic mondial, pentru eliminarea forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru reluarea și consolidarea procesului destinderii. A fost relevată atenția deosebită pe care România și Malaezia o acordă instaurării unei noi ordini economice internaționale, întemeiată pe egalitate și echitate, care să permită progresul mai rapid al tuturor statelor, îndeosebi al celor rămase în urmă, să asigure stabilitatea economică și politică mondială. Schimbul de păreri a pus încă o dată în evidență faptul că cele două țări ale noastre se pronunță ferm pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative, a stărilor de încordare și conflict din Orientul Mijlociu, Asia de sud-est și din alte părți ale globului, pornindu-se de la interesele păcii și securității, de la necesitatea dezvoltării libere și independente a tuturor popoarelor, fără nici un amestec din afară.

Desfășurate într-o atmosferă de prietenie și înțelegere, convorbirile dintre președintele României și primul ministru al Malayeziei sînt menite să contribuie la dezvoltarea mai intensă a conlucrării dintre cele două țări, atît pe plan bilateral, cît și pe arena mondială, în folosul ambelor noastre țări și popoare, al cauzei destinderii, înțelegerii și cooperării internaționale.

ION D. GOIA ■

Strigarea pământului către oamenii pe care îi hrănește: APĂ! (II)

Un pariu cu un singur câștigător: RECOLTA

Să nu crezi
în secetă,
dar să te lupți
cu ea

Frumos ploaie dincolo, peste Dunăre, în cimpia bulgară! Ploaie harnică, îndesată, ploaie țărănească, „mocănească”, pisind pământul de nu se mai vede. Nu se mai vede nici cerul, doar un gigantic balaur alb-fumuriu plutind amorf peste miazăzua fluviului. Ai zice că pe-a-colo lumea cea vie s-a frânt, răzând în primordial. Ne bucurăm pentru vecini, har cerului că se îndură măcar de unii! Dar noi ce facem? Insoțitorul nostru, inginerul Eugen Matei, se întoarce, privește în toate părțile, parcă își caută umbra. Umbrele noastre au dispărut. Soarele vertical, soarele greu al amiezii le-a dizolvat. Aici, pe moșia I.A.S. Zimnicele, e numai soare, e de mult numai soare. Secetă lungă, n-a mai plouat de-astă toamnă, n-a mai nins din cealaltă iarnă. Adică n-a plouat, cind a plouat, mai mult de 22 ml pe metru pătrat și n-a nins, cind a nins, mai mult decât să clădească un strat de zăpadă de 3 cm. Ceea ce înseamnă că înseamnă, adică nimic. Drept care orzul e pitic și cu spice false, cu bobul sec, griul abia înspică, porumbul ondulează firav și nesigur doar la 33-35 cm deasupra solului. Și e păcat, căci s-a muncit cât se poate de bine, s-a arat la timp, s-a semănat cu sămânță de soi, s-au respectat densitățile rodnice ale plantelor, s-a fertilizat, s-a erbicidat, s-au făcut fel de fel de costisitoare și complicate lucrări care să-i stimuleze pământului zelul de a produce. Printr-un paradox, de fapt printr-o lege a firii care acționează obscur, limpede totuși pentru omul de meserie, uneori însăși respectarea literă a tehnologiilor s-a transformat, din pricina secetei, într-o frână pentru recolte. Îngrășămintele chimice au făcut, iată, mai mult rău decât bine, cel puțin prin unele locuri, căci azotul e hidroscopic, dacă nu ploaie el suge apa de unde poate, deci seacă planta de tot ce mai curge prin ființa ei.

Ne aflăm „în baltă”, într-o veche baltă a Dunării, cindva rai de floare și uriașă fîntînă de pește, desființată ca să facă loc griului și porumbului. Cam vreo 5200 de hectare cu griu și porumb ale I.A.S.-ului Zimnicele se află aici. Dintre ele, 3800 sînt într-o zonă încă neindiguită. Ceva din ce-a fost, adică din raiul de altădată al bălții, se mai vede pe-alcure, în imagini ca în pagini din Sadoveanu. Se mai văd ici-colo cimitire de cioate, stîrvuri lemnoase carbonizate, clădite stivă, ca niște spinări de animale terțiarre, acum deshumate. Focul nu le-a putut consuma, nici umezeala acidă a bălții care, cindva, devoră totul. Restul dintr-o arhaică civilizație a naturii, printre care, unic vestigiu viu, din aceeași familie cu stîrvurile carbonizate, se plimbă, la cîteva sute de pași de noi, un costic bătrîn și filosof. Și-a avut cuibul aici, în baltă, și, de ani și ani, tot se întoarce, primăverile, ca să și-l caute. Cuibul nu mai e, dar cocostirecul revine, în speranța că, poate, prin cine știe ce întimplare, prin cine știe ce catastrofă, baltă va reintra în drepturi. Acum, speranța lui e mai departe de împlinire ca niciodată. Ca niciodată, apa a fugit în pămînt, lăsîndu-l pe dinafară crăpat de sete. De cînd e aici, și e aici de mai bine de-un sfert de veac, ing. Eugen Matei, directorul I.A.S.-ului, încă n-a văzut așa ceva. Încă n-a văzut ca apa freatică, de regulă la o palmă de sol, să se retragă, ca acum. La adîncimi ce ajung pînă la doi, doi metri și jumătate. Mai fiind vorba de un teren aluvionar, frămîntat, compus din suprapunerii incoerente și discrepante de diferite structuri de sol, sînt locuri unde lipsa de umiditate atinge pragul cel mai de jos. Adică, în limbajul specialiștilor, „coeficientul de ofilire”, adică pragul la care șansa de viață a plantelor se oprește.

O parte din pămîntul I.A.S.-ului, nu cea mai mare, e irigată. Acolo, ne spune ing. Matei, se dă din plin bătălia pentru recoltă, pentru producții de griu și porumb care să suplinească, pe cît posibil, grelele pierderi din zonele celelalte. O luăm într-acolo.

O suprafață de vreo 300 ha cu porumb și furaje, cuprinsă în sistemul Giurgiu-Râmirești, e bombardată zi și noapte cu apă, aripile de ploaie funcționează neîntrerupt, oamenii pe care-i întîlnim (și întîlnim chiar la ceasul mutării aripilor) se

mișcă în rînduri strînse, ca niște ritmice lanțuri de luptători, cu respirația măsurată de bătaia crudă a tobelor secetei (neauzite de noi, dar căroră lor, s-ar părea le detună auzul!). E cald, e înăbușătoare temperatura efortului, e mai comod să lepezi cămașa și să lucrezi în maiou sau fără. Aripile cărate de colo-colo și-au pus semne adînci pe spinări și pe palme, care au devenit scortoase și dure, ca și structura uneltelor. Să-i fi văzut pe oamenii ăștia, ne spune inginerul Matei, nopțile, în toate aceste nopți, la lumina focurilor, uscîndu-și hainele asudate, mîncînd în pripă, pregătindu-se să se a-vînte din nou... Păcat că pe fundalul acestui aprige mașinării a efortului, în care mușchii oamenilor și musculatura cîmpiei sînt supuse tensiunii extreme, o altfel de tensiune, cea a energiei electrice care mișcă aripile, slăbește cînd nu te as-

tepti, slăbind puterea apei asupra cîmpiei. Mai încolo, în incinta aceluiași sistem de irigații, o splendidă livadă de 280 de hectare e irigată prin braze, deschise cu sapele de citeva zeci de oameni. E greu, oamenii sînt puțini, prea puțini pentru cît li se cere, pentru brazele ce trebuie mereu despicate. Buzele sâpelor ce izbesc solul aspru au devenit fierbinți, cozile de lemn au căpătat culoarea fildeşului, frecate de miini ce nu le lasă o clipă liberă. Imaginea luptei e rurală, munca monotonă și penibilă. Muncă teribilă de grea, dar nu într-atît ca în incinta vecină, inclusă sistemului Vișoara-Fîntînele, unde 1170 de hectare cu griu, porumb și fînețe sînt supuse unui asalt patetic, unei bătălii mai mult decât îndrîjite: disperate. O bătălie disperată nu e o fericire, zice ing. E. Matei, orice om cu scaun la cap preferă una orga-

nizată, bine pusă la punct, cu lecția de strategie și de tactică în mină; dar aici n-avem ce face, aici trebuie să luptăm disperat. Sistemul e în primul an de funcționare și, la tot pasul se ivesc defecțiuni, unele grave, care trebuie drese din mers, prin eforturi de zi și noapte. Trebuie înlocuiți din mers, hidranții ruși, trebuie înlocuite fel de fel de garnituri care nu se închid. Sînt garnituri de turburi subterane și, ca să ajungă la ele, oamenii sînt siliți să desfacă pămîntul și să le caute prin apă și prin noroi. Uzi de noroi, bijbiind prin noroi, mișcîndu-se prin noroi într-o lungă procesiune neagră, de-a lungul conductelor subterane, oamenii, cînd ies la zi, se clatină amețiți, nu mai știu pe unde s-o ia, nimeresc uneori sub aripile de ploaie, care-i dărîmă, făcîndu-i una cu noroiul. Dar lupta continuă, continuă neabă-

Valoarea lucrului mărunt

Un pic de țărîină și de istorie

Dintr-un bob, un spic. Dintr-un spic, semănate din nou, boabele se multiplică în proporție geometrică. Se pretinde, inițial, un pic de țărîină. Se adaugă și nițică istorie. Astfel, zice-se, s-ar fi născut agricultura.

Nu putem despărți experiența noastră, în materie de agricultură, de experiența speciei umane. Omul n-a început prin a fi agricultor, agricultura, deci cultura pămîntului, a venit mai tîrziu; el a fost întîi de toate vîntător, iar întîi și-ntîi a fost un sălbatec, care a instaurat între sine și natură raporturi de pradă.

Nu-l vom blama, desigur, pe acest strămoș îndepărtat. N-avea probabil încotro — și lupii și jaguarii și leiul se purtau asijderea cu el, devorîndu-l pînă la cîolan. Era în dreptul lui, vom zice, să fie neîndurător, după legea junglei sau a savanei care l-a născut. Era un om la care predominau dinții, ghearele și nu intelectul, deși cutia lui craniană încăpea — după ultime măsurători antropometrice — cam tot atîta creier cît și-n aceea a omului de azi. Morala: și-n omul de azi poate sălășlui nestingherit sălbatecul.

Economia acestei epoci? O economie a sălbăticiilor: rezervele de hrană se consumă pînă la sleire, cînd se constată că nu mai sînt, și atunci se caută altele, care sînt supuse regimului atroz al jafului. Un apicultor de la Olțina mi-a explicat cîndva ce-a însemnat odinioară, nu prea de mult, economia sălbatecă în raport cu coloniile de albine, cu mierea și ceara. Am scris povestea aceasta într-o carte, dar o repet: omul neghiob, netot sau sălbatec lua buduroiul de albine, plin de faguri, și-l îneca într-un butoi de apă. Populația producătoare de miere murea instantaneu, dar lăsa fagurii intacti. Apoi sălbatecul pornea mai departe, după alte colonii de albine.

Dar după sălbatec a apărut barbarul. Se poate dovedi, cu mii de probe arheologice, că barbaria a fost superioară sălbăticiilor, net superioară. Barbarul n-a mai scufundat buduroiul de albine în apă, ca să-și însușească fagurii, a procedat altfel: a scos fagurii cu miere și ceară cu tot, dar lăsînd albinele vii. Metoda de exploatare se numea „tăierea stu-

pilor”, iar rezultatul acestei exploatare era jalnic: puține colonii de albine supraviețuiau, cele care supraviețuiau o luau de la capăt. Așa s-a întîmplat și cu noi, românii, în epoca năvălirilor barbare. Cei care veneau peste noi, cu carnea sub șelele cailor, nu ne mai mincau — ca-n vremea sălbăticiilor —, dar rădeau tot pînă la pămîntul crud, obligîndu-ne s-o luăm mereu și mereu de la capăt. Ce agricultură vor fi făcut românii în epoca năvălirilor barbare? Ne-o spune limba, care nu minte și care aparține civilizației latine, o mare civilizație agricolă, la care barbarii nu aveau acces. Românii, în această epocă, au arat, cu aratrii, au semănat, au cules griu, orz, mei și ovăz, au cules, măcinat și cînt piinea în cuptor, chiar au și zidit case, biserici și cetăți. Dar au și păstorit oi, boi, cai și capre deci ei aveau o civilizație superioară năvălitorilor, chiar dacă aceștia i-au robit, jefuit, chinuit și hrăpit, cum dovedea într-un lung tabel de vocabule G. Călinescu.

Nu știm cu precizie cînd se va fi produs aservirea feudală, dar aceasta s-a conformat unui model general în evul de mijloc european, model exacerbat prin practicarea barbariei de către alte șiruri de năvălitori. „Așezarea țării” însemna, în acele timpuri, întoarcerea țărânului la vatră, după bejenia în păduri și mînti, și însemna vindecarea rănilor și ridicarea domniei în cetatea de scaun. „Așezarea” unor noi temelii din cenușă. Dar țara nu se putea așeza deplin între atitea călcări și răutăți. O agricultură rațională nu se

putea întemeia, într-o vreme cînd carul avea două oiști, iar bisericile se puneau pe roate. Deși, în scurtele răgazuri de pace, puține cite au fost, țara își dădea măsura, pămîntul deborda de roade, precum arată în a sa Descriptio Moldaviae prințul Cantemir, care așază aici, la noi, un veritabil Canaan, o gură de rai. Va fi fost așa? Sadoveanu îl crede pe Cantemir. Îl credem și noi. Oricum, în acele vremi, bogăția o reprezentau oamenii, nu pămîntul. O moșie fără oameni, fără sate adică, era o goliste, o pustie sau o nemică, ce nice nu se trecea în diață, căci nu slujea nimănui. La ce-ar fi slujit pămîntul fără om? Evul de mijloc a prețuit atît de tare omul, țărânul adică, încît n-a răbdat să nu-l lege pe acesta de pămînt, ca abia după aceea pămîntul să capete prețul care l-a și transformat imediat în obiect de dispută, de confruntări și războaie. Năvălitorii, așijderi, nu do-reau țări fără oameni, ci țări populate. Așezîndu-se uneori pe la noi, mai scurt sau mai îndelung, aceștia i-au și dez-moștenit pe băștinași, luîndu-le pămîntul ce le aparținea din moși-strămoși, să-răcîndu-l, robîndu-l și lobăgîndu-l. La instituția locală a aservirii s-a adăugat, în spațiul Daciei, și instituția șerbiei la străini, ba s-a înăspriț aservirea printr-o instituție nouă: colonatul. Comunitățile de coloni, scutite de impozite și beneficiind de cele mai largi privilegii regale sau imperiale, i-au împins pe băș-tinași la margine, după ce le-au luat pămîntul, apele, pășunea. Comunitățile de

tut, luptătorii se regroupează, își reorganizează asalturile, nu și retragerile, căci nu e loc de retragere, ele nu sînt admise în această cursă contracronometru a bătăliei pentru apă. Se mai irigă și prin amenajări locale, cuprinzînd 250 ha cu legume, 50 ha cu cartofi timpurii și 70 ha cu fineață, sursa de apă fiind aici canalele care au desecat vechea baltă. E vorba de canalele, nu tocmai multe, în care încă sticlește apa, căci altele sînt seci, le-au părăsit de mult și broaște. S-ar mai putea iriga, ne spune ing. E. Matei, și alte culturi, cum ar fi bumbacul (I.A.S.-ul are 70 ha cu bumbac), dar pentru asta ar fi nevoie de vreo 25—30 de motopompe. Acestea li s-au promis de mult, dar au rămas tot acolo, departe, în aceea secetoasă zare a promisiunilor neonorate.

Lupta, precum se vede, nu e spectaculoasă, ci cumplită. O luptă extenuantă la culme, solicitînd mușchi și nervi, rezistență fizică și, peste toate, știința organizării, instinctul coeziunii, deci sentimentul social al omului, inteligența și spiritul inventiv. Va fi folosit pentru irigații și biogazul, și, ajuns la acest capitol, Eugen Matei, negurosul de pînă acum, se dezgheață, se luminează, ne vorbește cu pasiune, amestecînd tot felul de informații exterioare problemei (adică problemei ce ne interesează, problemei luptei cu seceta), despre instalația de biogaz a I.A.S.-ului, în care a investit o truda și niște speranțe ce pare-se că-l răsplătesc pe deplin. Proiectată de Institutul de cercetări pentru epurarea apelor reziduale, sub direcția ing. Cornelii Craiu, instalația înghite zilnic 40—50 tone de bălegar de ovine și taurine și produce 1 000—1 200 m.c. biogaz, cu un procent minim de gaz metan de 65 la sută. Nu consumă deloc energie, cele două încălzitoare funcționînd tot pe bază de biogaz, nu exală nici un miros, grație unui ingenios sistem de filtre, dă o puternică, frumoasă și constantă flăcără albastră și alimentează, la ceașcă de față, cantina I.A.S.-ului și sera pentru răsaduri. Instalația e amplasată în vecinătatea fermei de oi (fermă mare, cu 3 000 oi-mame, lângă care mai e și o îngrășătorie pentru 12 000 de berbecuți), care fermă e înconjurată de o pășune ce, evident, resimte și ea nenorocul secetei. N-o să-l mai resimtă, aci montîndu-se un motor de produs energie electrică și un grup de trei motopompe care vor consuma biogaz ca să irige hrana oilor.

Care mai sînt problemele bătăliei cu seceta la I.A.S. Zîrnicele? Tevi pentru irigații, de pildă, sînt destule?

Cînd nu se fură pentru nunți, ne răspunde inginerul-director, sînt destule.

Adică, ni se explică, se întîmplă că oamenii, pe aici, mai fac și nunți, iar pentru nunțile de la țară, precum se știe, se ridică din timp, în curtea mirelui ori a miresei, cogeamitele cortul, ca să-l ferească pe nuntași de surpriza ploii. S-a descoperit de către cei ai locului că osatura metalică „optimă” pentru aceste corturi o constituie țevile de irigații. Lucrătorii I.A.S.-ului, înainte de a declanșa campania de udare, au făcut controale prin toate ogrăzile cu fete mari și cu flăcăi la vîrstă însoțitorii, adu-

nînd o bunișoară recoltă de țevi. Oricum, conchide inginerul Matei, ceva, în povestea asta, e totuși bun. Adică faptul că oamenii, pregătîndu-și corturi pentru nunți, dovedesc că încă mai cred în ploaie.

Și pe fața interlocutorului meu trece un zîmbet. Nici el nu crede în temeinicia secetei, chiar dacă a organizat și conduce o luptă cu seceta ca și cum această ar ține o veșnicie.

ILIE PURCARU ■

Griul, privit de aproape, griul, de departe

Privit de departe, cîmpul cu griu ține întinsul și orizontul verde și unduios, așa cum trebuie să arate griul în mal, ca o mare verde și în leagăn blînd. Privit de aproape, și verdele, și legănarea sînt mincinoși, fiindcă firul e scurt și galben-roșcat. Cînd vorbesc despre griul acesta, bun numai de întors, nici măcar atît de săltat cît să poată fi cîștigat pentru vite, țărani par că ar rosti metafore, dar niște metafore nițel cam stranie, pe de o parte pentru că oamenii n-au mai avut de mult neșăz să se întrebe de-o astfel de secetă, pe de altă parte pentru că supărarea se face sentimental. „A supt și el săracul cît a supt din punguța lui, zice unul, și a înțărcat”. „Acum, zice altul, poți să-i dai și lapte de cuc, și tot nu mai e nimic de făcut”. Țăranii vorbesc despre griul acesta vestit și pitic cu durerea pentru pruncul născut fără zile. S-au orășenizat mult țărani noștri, cu tot ce-i bine și rău în graba orășenizării, dar, cînd e vorba de fînă și mîlai, tot ce-i fibră de țaran în ei se înfloare și ia-tă-i ducînd apă la cîmp cu trenul și cu cisternele.

Din gara Urleasca, prin urmare, se umple cisternele unui tren cu apă de Buzău și se trimite la I.A.S. și C.A.P. Săhăteni, la Ulmeni, la Greceanca, la Pietroasele.

În județul Buzău, de aproape ori de departe, seceta se simte mai aspru decît prin alte părți, deoarece pe aici puține locuri sînt irigate. La I.E.L.I.F. Buzău muncește una din cele mai harnice echipe de specialiști din sistemul național de exploatare a complexelor de irigații — dovadă că în ultimii șapte ani a obținut de patru ori locul I pe țară și o dată locul doi — cu observanța că hărnicia lor, din principala sursă de apă, merge mai puțin la irigațiile propriu-zise și mai mult la lucrările de desecare și terasare. I.E.L.I.F.-ul, nimic de zis, își face datoria, se udă cîmpul zi și noapte, la propriu, nu la figurat, dar ce poate să facă pentru recoltă un sistem de irigații pentru numai 10 404 ha în județ (și alte 18 000 în Prahova), cînd suprafața agricolă e de peste 400 000 ha? Zîlnic, în Buzău se irigă 500—600 ha, urmînd ca

după 15 mai suprafețele să mai crească.

Dacă la Săhăteni se cară apă cu cisternele, în schimb la Merei, deși cele 350 de ha cu griu ale C.A.P.-ului (cea mai mare suprafață cultivată cu griu la un C.A.P. din județ) sînt în sistemul de irigații, griul suferă de secetă. La Merei nu s-au reparat la timp motopompele și, în general vorbind, s-a considerat problema irigațiilor cu multă ușurință. Sigur, cineva o să răspundă pentru faptul că, avînd apă în rețea, Mereiul pierde din recolta de griu, dar, cînd lipsește pîinea de pe masă, răul altuia nu-i o consolă. Mai sînt comune care așteaptă indemn personal ca să ude ce se poate uda, cu găleata și cu cisterna măcar, dacă altfel nu se poate. La Rușetu nu s-a făcut mai nimic pentru vie și pomii fructiferi, cu toate că era necesar și se putea. Chestiunea se pune simplu: să faci ce poți, să nu stai și să te tot întrebî dacă e mult sau puțin ce se face.

Șeful serviciului exploatare, inginerul Radu Măstăruș, e foarte nervos cînd vine vorba de Merei. „Am greșit și noi, zice el, dacă îl amendăm cum scrie la lege îi mișcam din loc”. Directorul I.E.L.I.F., inginerul Mircea Bobocea, a lucrat ani buni ca ziarist (iată o istorie, oricum ai privi-o, interesantă!) și cînd i s-a încredințat conducerea întreprinderii mulți socoteau că, gata, asta i-a fost! El a făcut echipă cu Lucian Frunză, inginerul șef, a făcut de fapt echipă cu tot colectivul și întreprinderea e una dintre cele mai bune din țară. Se poate obiecta că una e să conduci irigațiile din Brăila, cu sute de mii de hectare de irigații, și alta e să irigi în Buzău și Prahova, unde suprafața de udare abia numără 28 000 ha. Se poate face această obiecție, e drept, dar nu e important dacă moșia e mare sau mică, e important dacă e bine sau rău îngrijită. „Cînd vor intra în funcțiune bazele de la Sîrbi și Surduc”, spune Mircea Bobocea, suprafața irigată va crește cu încă 54 000 ha. Acum, luptăm din greu cu riul Buzău, care-i și sărac în apă și capricios. Avem lângă fiecare pompă cite un buldozer, fiindcă, dacă plouă la Buzău și Buzăul vine mai mare, riul își mută cursul, și spală pompele. Anul trecut a trebuit să-l deviem de două ori, cu 14 utilaje care au lucrat, nu glumă, ca să-l putem exploata. Problema numărul 1 în irigații însă nu e funcționarea pompelor și a rețelelor cît asigurarea forței de muncă la mutarea ariilor de ploaie. Acolo nu prea se muncește cum trebuie.”

Între-adevăr, toate grîile merg la locul unde se stropesc ogrul, unde aripa de ploaie, care trebuie mutată la zece ore odată, ori stă mai mult, ori mai puțin, unde oamenii ori nu se pricep, ori nu pridesc. E secetă, cei harnici de felul lor muncesc și pentru cel mai neînțeles și munca, sistemele de irigații dau un examen greu, primul lor mare examen, și e util să învățăm acum, din lecția secetei, ce n-am învățat la vreme; și anume, că oricît de multă apă am avea în canale și oricît de meșter ar fi un Meșterelu, baza e acolo, la brazdă, și acolo se cam incurcă treburile.

TUDOR OCTAVIAN ■

Un metru de conductă — 2 hectare de recoltă salvată

În partea de apus a Bărăganului Ialomiței, la Ciocirlița, munca țărănilor rămăși acasă, cu grija pămîntului, n-a fost niciodată și nici nu avea cum să fie ușoară, însă, așa cum se povestește, s-a întîmplat ca de cînd ea să fie împovărată brusc cu o întrebare avînd darul de a neliniști de-a dreptul. Tocmai puneau oamenii niște tutun iar o persoană venită în delegație din partea unui for în al cărui nume se include și cuvîntul agricultură i-a întrebă, deși e de crezut că agricultura nu reprezintă o ghicitoare nici măcar acum, pe vreme de secetă: ce faceți, puneți salată? Mai mult, despre această întîmplare, oamenii nu întînd vorba, tot așa cum nu stau să discute despre faptul că unui numesc lacul din care ei își udă grădina Ciocirlița 1 iar ei, țărani din comuna Ciocirlița, îi zic mai departe după cum au moștenit: lacul Moș Năstase. Mai la vale, către Urziceni, se întinde lacul Siliștea, căruia alții îi spun Cotorca, iar la miazănoapte, către hotarul cu județul Buzău, se află un alt lac, numit Panciu sau Ciocirlița 2. Din apa curată a acestor lacuri care mai au și însușirea, de mare preț, că ele nu seacă nici în mijlocul verii, intrucît prin malurile lor se află destule izvoare, țărani din Ciocirlița pot să irige deocamdată 244 de hectare, cam a cincea parte din pămînturile lor. Mai înainte de a arăta de ce nici pe ei nu-i mulțumește, totuși, această proporție, să spunem că la C.A.P. Ciocirlița sistemul de irigații local, amenajat prin forțe proprii, a început să funcționeze pe 13 aprilie, tot dintr-o inițiativă aparținînd localnicilor, deși înfăptuirea ei s-a produs, o vreme, cu motorină „de împrumut”. O astfel de inițiativă s-ar fi putut dovedi neinspirată, probabil, dacă la scurtă vreme după aceea dată ar fi plouat îndeajuns.

Pe-o latură a lacului căruia i se spune, așadar, Moș Năstase, acolo unde se întinde ca un plan ușor înclinat grădina de legume a C.A.P.-ului, mecanicii Iulian Mănușu, Dumitru Busiceanu, Vasile Dobre și alți cîțiva rămîn în schimburi de cite 24 de ore, așa după cum singuri au hotărît, supraveghînd motopompele pentru ca apa împinsă prin conducte pînă sus, în capătul grădinii, să poată veni înapoi, la vale, prin brazdele pe care i le deschid cu sapele Neacșu Popa, Gheorghe Mihăilă, Marin Necula, Nicolae Mănăilă, Marin Manolache, Șerban Coman și încă alții, 65 la număr, adică toți cei din echipa lui Ion Boraciu. În acest fel, dacă țărănilor din Ciocirlița li se va da zilnic, așa cum li s-a dat din '20 aprilie încoace, motorina

de care au nevoie, cele 80 de hectare de legume și zarzavaturi vor fi ferite de secetă, ca și cele 100 hectare de furaje, dintre care 60 de lucernă, sau o parte din griul și orzul prin care întînd aripile de ploaie zi și noapte, cu schimbul, echipe de udători din rîndul cărora vom nota numele lui Petre Iacob, Gheorghe Dobrișan, Constantin și Voica Dragomir sau Marcel Petre, Florea Mihăilă, Vasile Dumitru și Petre Ivașcu. Puterea acestor oameni de a feri pămîntul de secetă nu se poate întîinde însă, așa cum arătam, decît pînă în marginile a 244 hectare cu totul. Urmarea nu e greu de văzut. Acolo unde griul și orzul au primit apă, lanurile arată mulțumitor și chiar dacă recolta va fi mai mică, probabil, decît aceea obținută în vara anului trecut, de 5 200 kilograme la hectar, ea rămîne totuși promițătoare și sigură. Unde n-a ajuns apa, plantele au încrămășat într-o statură pitică și pe alocuri au început să se ofilească. Pe 4 mai, aflăm de data aceasta de la Dumitru Octavian, inginer șef al Consiliului unic agroindustrial Urziceni, o estimare făcută în prezența unor reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și al Direcției agricole județene arăta că 700 hectare de griu din totalul de 3 780 și 200 hectare de orz din totalul de 1 900 hectare de orz și orzoaică sînt practic, compromise. O săptămînă mai tîrziu, suprafețele afectate crescuseră, pe întreg consiliul, cu încă 600 hectare de griu și alte 200 de orz. Iar dacă în ziua cînd s-a procedat la acea estimare C.A.P.-ul Ciocirlița nu avea nici un hectar de griu „aproape total afectat”, tot la o săptămînă în urma acelei zile, ne spunea inginerul Liliana Barbu, șefa fermei de producție vegetală, C.A.P.-ul ajunsese să aibă în această situație dramatică exact 100 de hectare. Ar mai rămîne să adăugăm că în mod sigur ne-am înșela dacă am crede că opinia celor din Ciocirlița este că n-ar mai fi fost nimic de făcut pentru a le salva. Cum spuneam, posibilitățile lor de a iriga sînt mai mici, deocamdată, decît planul care prevede pentru C.A.P.-ul Ciocirlița 294 hectare irigate, cu toate că, după planul făcut chiar de localnici, ele ar fi trebuit să fie de o bucată de vreme încoace cu 100 de hectare mai mari. Pe scurt, s-ar fi putut iriga de fapt 394 hectare, dacă ei ar fi primit pînă acum acei 700 metri de conductă comandați încă din luna ianuarie la A.E.I. Călărași, precum și cele 2 motopompe și 3 agregate de pompare tractate după care au bătut degeaba drumul pînă la baza județeană de aprovizionare. Promisiunile care li s-au făcut pînă acum poate vor fi, de-acum încolo, chiar îndeplinite. Căci lipsa de apă este la Ciocirlița și în împrejurimi de 1 000—1 200 metri cubi la hectar, ni se spune. Iar ploile întîrzii să se arate chiar dacă norii se string aproape zilnic în această parte a Bărăganului. Se string, parca, doar pentru a se risipi apoi fără urmă. Pînă la proba contrarie, ei nu dau nădejdi mai mari decît ca să zicem așa fumul unor țigări răsucite din frunze de salată.

DUMITRU ELIADE ■

coloni au devenit prospere, băstinașii au scăzut și au dat înapoi ca racul. Nu altfel s-a petrecut cu băstinașii din țările coloniale, unde colonul alb s-a instalat pentru veche, cu dreptul și cu arma lui. Nu vreau și nu pot să-l scuz pe al mei, așa cum nu acuz pe nimeni — faptele, fiind istorice, sînt de mult clasate — dar stadiul mai înapoiat de agricultură al valahului față de nivelul cu mult mai avansat și mai prosper al agriculturii colonilor din Transilvania, Banat, Bucovina sau Dobrogea, nu se explică prin formula „leneșul valah” sau „împuțitul de valah” ci prin statutul privilegiat al colonului față de cel al valahului dezmoștenit. La început unul, apoi două, apoi trei împărțiri au practicat față de băstinași aceeași politică agrară în care se interferau dezmoștenirea cu colonizarea.

Desigur, nici în țara veche, lucrurile nu stăteau pe roze pentru țărani. Fiind aserviți stăpînilor de pămînt, aceștia erau practic niște dezmoșteniți, iar cînd nu erau dezmoșteniți, cînd se numeau moșneni sau răzeși, adică oameni liberi, deveneau ținta dezmoștenirii și victima „cloncanilor celor mari”, care vroiau cu orice preț să-i aducă în condiția de aservire. Războaiele de clasă la noi au avut, în epoca dată, un dublu aspect: războaiele țărănilor aserviți împotriva stăpînilor lor — și războiul juridic, uneori și armat, al țărănimii libere, împotriva boierilor uzurpatori, călcători de hotar moș-

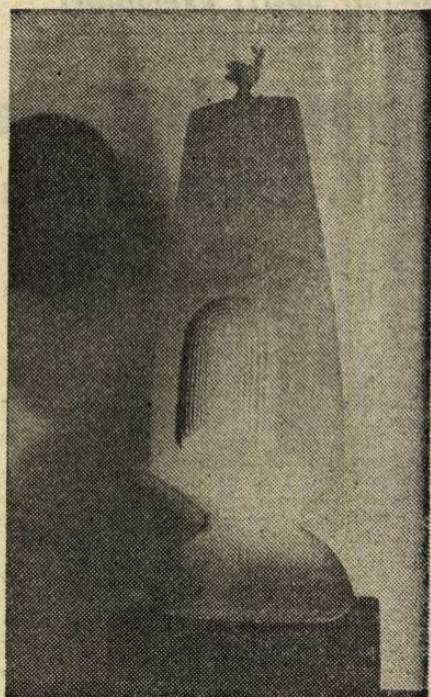
nenesc și de lege. Și încă un adevăr, pe care e musai să-l rostim acum, mai ales acum: neatinerea țării vechi s-a bizuit întotdeauna pe țărănimia liberă, care a dat armata regulată și brațele de apărare, pe țărănimia liberă, deci pe moșneni și răzeși, și nu pe țărănimia aservită, care nu știa să se bată și nici n-avea indemnul. Legătura de credință, singe, limbă ține cît ține, dar, cînd sărăcia și nevoia cresc, oamenii își iau lumea-n cap. „A-ți lua lumea-n cap”, „a fugi unde vezi cu ochii”, a fost și aceasta o realitate, într-o lume neliberă, în care bejenia — provocată de vrăjmașul din afară, și fuga — provocată de vrăjmașul dinlăuntru, de răul dinlăuntru, se conjugau. Strămăturile, iar în epocile mai apropiate emigrările țărănești, au fost și ele un flagel, care denunța edificator exploatarea feudală, indiferent de titular. Fiindcă dacă e adevărat că românii transilvăneni au trecut în „Țara veche” la frați, din cauza persecuțiilor religioase și naționale, tot atît de adevărat este că țărani din „Țara veche” au trecut uneori Dunărea la turci, de răul fraților boieri, de acasă. E demn de știut că, odată cu aservirea brutală a țărănimii și prăbușirea țărănimii libere, s-a prăbușit și libertatea, adică neatinerea țării vechi, lipsită de putere în fața năvălitorilor. Morala: nu se poate apăra libertatea cu oameni aserviți. Ca să-i ceri cuiva să moară, trebuie să-l asiguri mai

întîi că trăiește. Altfel de ce să moară, cînd viața îi este tot una cu moartea, o agonie!... Aș putea să citez, spre întărire, din Bolintineanu, dar subiectul e prea trist și prea grav. După căderea marilor domni, marii apărători ai libertăților dinlăuntru, a căzut și libertatea dinspre afară, căci s-au surpat libertățile dinlăuntru. Brâncoveanu n-a mai putut trage sabla, ca odinioară Mircea sau Mihail, căci nu mai era la soldul nației sale. Și atunci capul său căzu pe botuc, și după el capul fiilor săi.

Dar să fi dat pămînt țărănilor, dacă era creștin! Nimic altceva decît decretul pentru pămînt avea să salveze România la Mărășești, iar Unirea cea Mare din 1918 avea să decidă reîntoarcerea la vatră a mii de familii de români, care-și maseră lumea-n cap, la vreme de restriște, pribegînd pînă în America, fiindcă acasă se împlinise un ideal și se întemeiasă o speranță.

PAUL ANGHEL ■

În acest număr, reproduceri după lucrări de Costel Badea.

MEȘTERI ȘI UCENICI

● Bătrînul Marin Călugăreanu le-a oferit cîndva lui Ion și lui Tudor cîte o brătară de aur ● Dacă ar fi să-i înveți pe toți numai meserie, lucrurile ar fi nemaipomenit de simple ● Tudor Naieanu nu este Pestalozzi ● Milioane despre care trebuie știut bine de unde vin și încotro se duc ● O discuție care se încheie ca să nu treacă pîrleazul în ograda agriculturii ● Șefei, de mică, i-a plăcut să coasă ● Un om care a avut îndrăzneala să taie cu foarfeca orice fel de blană ● Realitatea este că sînt unele meserii în care teoria este mai mult o joacă, un răsfaț ● Pe vremea mea, spune Andrei Scarlet, copiii erau mai ascultători ● Între ce înveți și ce știi să faci ● Ce aduce, de fapt, vorba dulce ?

O moașă comunală cu circumscripție județeană

Maistrul lăcătuș Ion Dumitrescu împlinește 53 de ani înainte de a afla și noi cîte ceva din ce știe și de ce nu se îndură să cheme la petrecere pe nimeni dintre cei 121 de oameni din atelierul pe care-l conduce, să spunem că Ion Dumitrescu a ucenicit mai întîi în fierăria tatălui lui, Andrei, într-o margine a Călărașilor, și după ce-a absolvit examenul de capacitate, cum se numea pe vremea aceea, mesterind un clocan de 1 kilogram și întocmind documentația tehnică necesară, adică planșă, măsurători, deviz și fișă de cronometrare, a intrat la fosta Școală de arte și meserii, la Liceul Industrial, cum a început să l se zică după aceea. Asta se întimpla în '50, cînd la Călărași se înființase Cooperativa „Bărăganul” în locul atelierului unui anumit Mircea Prini, al cărui nume Ion Dumitrescu îl amintește cu un respect deosebit și astăzi, ca și atunci cînd vorbește despre Mihai Carp, Gheorghe Stănescu, Mirela Istrate sau Ion Sitaru, strunzi și lăcătuși de la care a avut să învețe îndejuns rostul meseriei, încît, mai tîrziu să-l poată învăța și el pe alții. Printre aceștia din urmă se numără Marin Nițu, secretarul organizației de partid pe întreprindere, Nicolae Macrea, Ion Dumitru și chiar Stănică, băatul mesterului. Acum n-ar mai putea să procedeze astfel nici măcar cu copilul lui fiică, întreprinderea nu are voie să mai încadreze muncitori necalificați pentru a-i califica la locul de muncă. Cu toate că sînt așa cum sînt, adică nu prea simple, aceste relații dintre maistru și ucenici lui apar totuși mai limpezi în atelierul condus de Ion Dumitrescu decît în alte sectoare ale întreprinderii. Pînă la acest atelier de confecții și prelucrări metalice, în care se lucrează rezervoare pentru combine sau elatoare, întreprinderea mai are forma-

țiuni de lucru în alte 75 de locuri din județ. Să spunem, în sfîrșit, că este vorba de I.J.P.S.P.I. ceea ce mai pe înțelesul tuturor ar însemna întreprinderea județeană de prestări servicii și producție industrială Călărași, al cărei profil, extrem de divers, cuprinde vreo 30 de activități: metalurgie, turnătorie, confecții metalice și confecții textile, covoare, cauciucării, timpării, fierării etc. Inginerul Gabriel Lozneanu a fost adus de la Combinatul de celuloză și hîrtie și instalat ca director al acestei întreprinderi în urmă cu vreo 5-6 luni. Fostul director își ispășește vina, stabilită de instanțele judecătorești, de a fi luat mită. Cum este de înțeles, bara de direcție a întreprinderii se cam rupsesse și asta nu înseamnă că ea nu înainta cu toată viteza, căci doar a ajuns cea mai mare întreprindere în genul ei din țară, ci doar că înainta la nimereală. Se introduceau în fabricație, de exemplu, produse pentru care nu existau contracte și despre care nu se putea ști cînd și cui și cum vor fi vindute. Noul director mărturisește că de cum a venit la I.J.P.S.P.I. a avut grijă ca vreo cîțiva șefi de servicii și de birouri să fie eliberați din funcții. Imbucurător este și faptul că întreprinderea are, de cîteva luni încoace, un director comercial, întrucît cele 300 de milioane, cit reprezintă planul anual, sînt milioane despre care trebuie știut bine de unde vin și încotro se duc. Și sînt nădejdi ca în acest an întreprinderea să-și îndeplinească planul, cu toate că dificultăți, încă nevinșate, ar mai fi destule la număr. O parte dintre ele, zice directorul Gabriel Lozneanu, sînt o consecință a statutului de „moașă comunală” pe care îl are întreprinderea; o moașă comunală cu circumscripție județeană, am adăuga noi. De pildă, călcînd pe urma Uniunii județene a cooperativei meșteșugărești, întreprinderea e obligată să înființeze prin comunele județului ateliere de reparat radio și televizoare. Ideea unei anumite concurențe ce s-ar putea ivi, notabilă în acest caz, se împotmolește însă în realitatea că I.J.P.S.P.I. nu are posibilitatea să califice oameni în aceste meserii și n-ar putea deschide atelierele cu pricina decît în măsura în care i-ar ademeni să lucreze sub altă firmă pe cei care lucrează deja în unitățile cooperativei meșteșugărești. Tot

astfel, ne mai spune directorul Gabriel Lozneanu, întreprinderea răspunde și de vreo 37 de mori sătești, și cum s-ar mai putea deschide o discuție despre maistri și ucenici, despre morari tineri care ar ține să învețe meserie pe lingă morari mai bătrîni, cită vreme numărul acestor mori este pe cale de a fi micșorat ? Ele sînt nerentabile, se spune; între altele, sînt astfel și pentru că prețul uimului de griu sau porumb a rămas neschimbat de vreo 30 de ani. Conducerea întreprinderii l-a sfătuit pe unii morari să semene sorg în curtea morilor și să facă mături, chipurile pentru a se mai rentabiliza. În același scop, morarilor li s-au încredințat spre creștere și 32 de tăuși pe care urmează să-i livreze la export. Astfel, discuția despre maistri și ucenici se încheie de la sine, ca să nu sară pîrleazul și să treacă, după cum s-ar spune, în ograda agriculturii.

DUMITRU ELIADE ■

Una peste alta, contează suma victoriilor

La Șantierul naval din Giurgiu, firește, înțîlnim fel de fel de obiceiuri, obiceiuri de tînut și în umbra navelor în construcție, și dincolo de porțile ornate cîndva cu o elice masivă, rătăcită acum cine știe pe unde. De pildă, între obiceiurile statornice ale șefului de atelier Ion Alexe stă în cînte deosebită vizită săptămînală datorată bătrînului Marin Călugăreanu, un pasnic pensionar domiciliat pe str. Eroilor nr. 22. Pînă aici, nimic neobișnuit. Dar iată că și maistrul Tudor Naieanu, din același atelier de prelucrări mecanice, tot o dată pe săptămîină bate și el la poarta casei din str. Eroilor nr. 22 și amintitul Marin Călugăreanu, de asemenea îl primește cu bucurie vădită. Și cînd se întîmplă ca o clipă anume să-l adune pe toți trei laolaltă, se înțelege că bucuria tuturor este nelîndol-

nic mai mare. Scurt, fără multe ocolduri, bătrînul Marin Călugăreanu le-a oferit cîndva, și lui Ion Alexe, și lui Tudor Naieanu, o brătară de aur, adică i-a învățat meserie.

La rîndul său, azi, ca șef al atelierului-scoală din secția de prelucrări mecanice, maistrul Tudor Naieanu trece mai departe brățara de aur a meseriei, potrivind-o migălos și cu multă răbdare pe alte încheieturi de mîini tinere. Și nu e vina lui cînd brățara aceasta, prețioasă din cale-afară, nu se potrivește pe o mîină anume. Nu demult, un Mihai Marin, tînar cu o viață înclîcită ca alte cele, terfelită un an sau doi și prin penitenciare, a stat ce a stat aici și a întins-o. I s-o fi părut lui că alte învîrteli sînt mai spornice și s-a înșelat, fără doar și poate. La fel, a întins-o și Neelu Pleșcan, om curat la biografie, dar nestatornic din cale-afară. Și de regulă, nu prind rădăcini într-o anume îndelungă bărbăție ajunși la 28 sau 30 de ani și cu o experiență bogată în privința plîmbatului de la un loc de muncă la altul. Aceștia fiind totuși puțini. Însă dacă stăm și judecăm lucrurile bine, nici munca desfășurată de Tudor Naieanu cu cei ce ajung aici direct de pe băncile liceelor industriale de profil nu este deosebit de ușoară. Dacă ar fi să-i înveți pe toți numai meserie, lucrurile ar fi nemaipomenit de simple. Dar viața de zi cu zi le complică. În atelierul-scoală din cadrul șantierului naval giurgiuvean, peste toate, se repară și mari greseli. Greseli săvîrșite într-o rețea școlară nestatornică în țeluri și într-una restructurată, în care, odată pînăruși copiii nu știu totdeauna clar ce vor deveni. Greseli săvîrșite în familii decise să-și impovăreze odraslele cu mai mult decît pot ele duce, îndrumîndu-le pe fel de fel de cărări aurite, azi așa, mine tot așa, pînă cînd copiii ajung să termine și armata, trezindu-se iar în spînzura părinților, și tot fără nici un rost, cu deosebire că nu le mai cer bani de bomboane, ci pentru țigări. În sfîrșit, se repară aici și greseli ale vieții copiilor rupți prea devreme de pacea și ordinea căminelor lor, rătăciți pe drumuri uneori periculoase și mutilați suflătește. Și asemenea greseli, desigur, sînt uneori aproape de nelînvîș. Tudor Naieanu nu este Pestalozzi. El e doar un maistru de înaltă și solidă calificare, înarmat și cu o cunoaștere intuitivă a oamenilor. Și la urma urmelor, pe lingă toate cele spuse mai sus, încapătîndu-se învățămîntului de a pregăti mureau fete pentru meserii care nu li se potrivește, bineînțeles, e floare la ureche.

Una peste alta, pentru maistrul Tudor Naieanu contează suma victoriilor. Mai mult, fiecare victorie își are chipul ei, numele ei: Marin Togan sau Sorin Banu, Marin Mestodiei sau Ion Stoian. Și așa mai departe. Înainte de orice, munca de zi cu zi a maistrului Tudor Naieanu înseamnă o investiție perpetuă de încredere. Și cînd lucrurile se potînesc, desigur, un stat al bătrînului Marin Călugăreanu

nu strică, dimpotrivă, e mai binevenit ca oricînd. Și atunci reîncepe pelerinajul lui Tudor Naieanu spre casa bătrînească din str. Eroilor nr. 22...

MIHAI PELIN ■

„Eu îi iau de urechi, dar numai la figurat”

Cînd maistrul Gheorghe Bratosin s-a gîndit că poate scoate un maistru în adevăratul înțeles al cuvîntului din Andrei Scarlet, l-a adunat pe toți muncitorii din secție și le-a spus: „De azi înainte, cînd lipsesc eu, rămîne Scarlet. Dacă e el, adică, să știți că eu sînt”. Acest Gheorghe Bratosin e un personaj cu legendă în Brăila, dar ce l-a făcut legenda, cînd despre el se vorbește în termenii cei mai obișnuiți, e mai greu de spus. N-o poate spune nici Andrei Scarlet. „Bratosin, zice Scarlet, e un om de treabă”. Probabil că între atîția oameni plini de neobișnuite, de suceli, de bachițe și de secrete interese personale, obișnuitul, omul echilibrat, corect în decizii și cu toate gîndurile pe față face uneori o figură aparte. Probabil că nu-l tocmăi simplu să fii un om obișnuit, și din pricina asta să fii ascultat, luat de pildă în viață, vorbit cu un anume respect de urmași. „Pe vremea mea, spune Andrei Scarlet, care nu-i deloc bătrîn la cei 51 de ani ai săi, copiii erau mai ascultători. Noi ascultam mai mult de vîrstnici”. Andrei Scarlet are dreptate: se petrece un proces de fracționare a autorității — în ce privește adolescența și tinerețea — și cineva trebuie să devină autoritate, dacă vrem ca tinerii să tină un drum civilizic în viață și în meserie. Să-l luăm pe ucenicul nostru, de la secția de uzină, atelierul 1313. Producem aici mai ales unicate. Un ucenic și un muncitor din alte ateliere de uzină lucrează 2-3 feluri de piese într-o lună. Aici, unul lucrează 2-3 piese și chiar mai multe într-o zi. Trebuie să aibă o mîine lute, să-l placă schimbarea. Avem 25 de ucenici. În primele luni, e dat fiecare pe lingă un lucrător. Copiii scapă de sub autoritatea familiei — fiindcă mulți vin de prin alte locuri — cîștigă un ban bun și se trezesc liberi. Atît de liberi, că nu știu ce să mai facă din timpul lor. Lucrătorul însă veghează”.

Ion Pastramă și Dumitru Orzan sînt doi astfel de muncitori tineri, veniți de la țară. Desi sună cam ciudat, un timp bunisor Constantin Păun și Constantin Cazan le-au fost și tată și mamă. Dar și Păun, și Cazan au treabă, munca e nor-

Bătrînii noștri exemplari

La vîrsta de 73 de ani, Ilie T. Echim devine doctor în științe

Probabil unica lucrare tehnică din lume avînd drept motto un vers dintr-o tragedie de Seneca, „Hercules furens”, aparține inginerului Ilie T. Echim, care și-a luat doctoratul la vîrsta de 73 de ani, după mai multe decenii petrecute pe șantier. Fiu de țaran din Monor, Bistrița-Năsăud, mindru de tradițiile grănicerești ale tînutului și ale școlilor al căror burlesc a fost, student preferat al lui Dragomir Hurmuzescu, inginer pasionat și la fel de împătimit de „lătinie” și de istorie — și-a petcutit teza de doctorat, munca și experiența de o viață, prin versul bătrînului Seneca: *Non est ad astra mollis e terris via*. Nu este ușor să ajungi de la pămînt la stele. O știe prea bine Ilie Echim, care pentru prima oară s-a urcat în tren cînd s-a dus licean la oraș, cu o oală de smîntînă de la mamă-sa, ca să-i țină de foame, și cu acea dirzenie moștenită de la moșii și strămoșii săi țărani, ca să-i țină de viață lungă. Familia sa este atît de numeroasă,

potrivit tradiției din meleagurile Năsăudului, încît Ilie nici nu a apucat să-l vadă la față pe toți verii și nepoții săi, sînt tot fie o sută. Cît privește doctoratul, la început unii s-au codit să accepte înscrîrirea. Oricum, cînd te apropii de 75 de ani, s-ar părea că nu are prea mult rost. A trebuit omul să se zbată, să învoce legea care acordă inventatorilor facilități la doctorat, fiindcă nea Ilie — cum îi spun cei cinci mii de sudori pe care i-a calificat de-a lungul deceniilor — s-a făcut „vinovat” și de mai multe invenții brevetate, care, iată, i-au înlesnit drumul ad astra. Apoi, lovitură de teatru: teza de doctorat a vîrstnicului inginer de șantier a intrunit 38 de aprecieri și referate elogioase (ați citit bine: treizeci și opt) de la specialiștii din producție, proiectare și învățămînt, mai exact din 22 întreprinderi, trei unități de cercetare, 13 institute de învățămînt superior etc. Printre referenți se numără profesorii universitari doctori docenți

ingineri Iosif Tripsa, adjunct al ministrului educației și învățămîntului, Dumitru P. Mocanu, de la politehnica ieșeană („subliniez eficiența economică în valută a lucrării”), Aurel Nanu, de la Institutul politehnic Timișoara („în teza de doctorat a lui Ilie Echim se ascunde o enciclopedie de cunoștințe, rodul unei vieți de om”). Inginerul Ion Angelescu, adjunct al ministrului industriei chimice, scrie în referatul său: „Tema acestei teze de doctorat, în contextul crizei energetice generalizate de astăzi, prezintă o importanță deosebită pentru noi, întrucît tehnologiile pentru optimizarea montării și sudării în condiții de șantier a rezervoarelor de mare capacitate, pe care autorul le-a realizat ca prototipuri în premieră pe țară, se aplică în continuu cu o mare eficiență tehnică-economică atît pe șantierele din țară cît și pe cele de peste hotare, în cadrul contractelor de colaborare cu parteneri străini”.

— Și totuși, tovarășe inginer Echim, de ce acest doctorat în 1982, deci la vîrsta de 73 de ani?

— Vă dați seama că nu mai aveam ne-

voie nici de patalamale, nici de onoruri la vîrsta mea... Dar în ce privește vîrsta, să risipim o impresie greșită pe care și-ar putea forma cititorii. Pe Ilie Echim îl despart în prezent doar cîteva luni de împlinirea a 75 de ani, dar nu este pensionar. Pensionarea a reprezentat un act formal, neînsemnat, într-o dimineață de decembrie, cu mulți ani în urmă, cînd a venit o fată la mine ca să-l semnez o hirtie,

ceva în legătură cu pensionarea, nici eu nu-mi amintesc exact ce scria acolo”. După aceea, nu s-a schimbat nimic, dar absolut nimic, a continuat să lucreze, cu derogare ministerială, în același trust, pe aceleași șantiere, ba chiar în 1975 a fost... promovat în muncă, fiind trecut pe postul de inspector principal pe țară în cadrul nou-înființatului Trust de construcții, montaj și reparații în industria chimică, TCMRIC. Pentru necesitățile serviciului, care reclamă permanente contacte cu specialiștii străini, s-a văzut obligat să-i comande cărți de vizită în limba franceză, „chargé avec l'activité de soudure”, însărcinat cu activitățile de sudură. Dealtfel, pentru susținerea tezei de doctorat, Ilie Echim a cîștigat literalmente de pe șchele: doar cu o zi înainte de ședința publică în aula Facultății de mecanică a Politehnicii timișorene, el se afla la Brazi, pe virful unui recipient gigant, supraveghînd o complicată operație de sudură. Însăși teza sa se intitulă „Contribuții la optimizarea tehnologiei de montaj, sudare și tratamente termice a rezervoarelor de mare capacitate de tip cilindric și sferic, în condiții de șantier”. Aci, cuvintele-cheie sînt în condiții de șantier.

— Nu atît pentru mine am luat doctoratul — ne explică interlocutorul — ci pentru a sluji drept modestă pildă celor mult mai tineri decît mine. În comuna mea natală, ca și în Prundul Birgăului, în Nufalău și alte așezări bistrițene, un flăcău nu se putea căsători — cel puțin pe timpul meu — dacă nu dovedea că a

mată, câștigul e pe muncă. Morala relațiilor dintre ucenic și lucrător și dintre ucenic și maistru e simplă: dacă îți place munca, restul vine de la sine. În secția de uzină a întreprinderii de utilaj greu „Progresul” lucrează 25 de ucenici, 168 de lucrători, 5 maistri și încă un al șaselea, Andrei Scarlet, maistru principal. Aproape toți acești oameni s-au format ca meseriași și ca oameni maturi în secție, iar legăturile dintre ei sînt, în multe privințe, de ordin familial, dacă nu de-a dreptul familial: Elena Ipate și Tudorel Ipate s-au cunoscut și s-au căsătorit, colegi fiind. De asemenea, Stanca și Marin Vințu. Ori cazul frecvent cînd oamenii se închină, tot prin prietenie de familie. „Toate, spune Andrei Scarlet, pleacă de la calitatea relațiilor de muncă. De la un timp însă, de cînd ni se repartizează absolvenții ai liceelor industriale, li stăpînim mai greu pe tineri. Ucenicii fără liceu intră în categoria I; liceenii, direct cu a II-a, deși meserie nu știu nici pe jumătate copiii cu școli profesionale. Cu vremea, pregătirea lor se egalizează, dar ucenicul necăpănat imi zice: nene, de ce imi dai să fac eu piesa asta grea, cînd ai și ucenici cu a II-a? Băieții sînt ironici, dar au dreptate. Li întreb pe absolvenții de liceu industrial «ce știți să faci», iar el îți răspunde nu cu ce știe, ci cu ce are: «eu am liceul». Ori, cînd tînarul vine convins că are ceva, că își poate pretinde ceva pentru ceea ce are, ce autoritate să mai ai tu, lucrătorul și maistru? După un timp, toți se dau pe brazdă. Avem patru tineri cu liceul care sînt buni meseriași acum, dar problema rămîne. Cei care alcătuiesc programele de învățămînt poate că ar trebui să mai treacă și printr-o fabrică, să vadă cum stau lucrurile în producție.

TUDOR OCTAVIAN ■

Totul e să-ți placă munca!

Breasla tăbăcarilor din Făgăraș era binecunoscută nu numai în oraș ci și în împrejurimi. Meseria era bună și sigură. Și astăzi în oraș este o stradă a tăbăcarilor. Acolo ei și-au ridicat casele și atelierelor, sănătoase, gospodărești, cit să țină cîteva generații, dacă nu chiar cîte lumea. Meseria, cu cele mai ascunse secrete ale ei, se transmitea din tată în fiu după vechia și cunoscută metodă a uceniciei. Aceste metode li spunem astăzi într-un fel mai complicat: calificarea la locul de muncă. Cu timpul, vechia breaslă s-a destrămat, pierzîndu-și din căutare. Fiii foștilor tăbăcari s-au îndreptat spre alte meserii, făcîndu-se strungari, sudori, ingineri sau ce au putut fiecare, după talentul și vreața sa.

Cooperativa meșteșugărească „Viitorul” din Făgăraș, pe lângă alte secții de prestări servicii către populație, are și o secție de tăbăcărie. Cum e obiceiul,

cooperativa mai are și un Birou personal-învățămînt, a cărui șefă este tovarășa Iuliana Cîrstocea. Împreună cu tovarășa Cîrstocea străbatem cele cîteva sute de metri care despart sediul cooperativei de secția tăbăcărie.

— Deci, cum sînt pregătiți viitorii meseriași?

— Noi am optat pentru sistemul școală profesională cu practică la locul de muncă. Adică, elevii fac cîteva luni teorie la școală respectivă, apoi se întorc la noi și lucrează efectiv perioada pînă la terminarea școlii. Așa am procedat cu croitorii pentru bărbați. Croitorii pentru dame și-au făcut pregătirea exclusiv în cadrul școlii profesionale de la Ploiești. Trebuie să spunem că cei care au învățat doar la școală au fost foarte slabi după absolvire. Cei care au lucrat efectiv în atelierelor noastre erau stăpîni pe meserie. În viitor vom opta pentru metoda cu practică în atelierelor noastre. La școală nu au comenzi, nu cunosc gustul clienților și probabil nu lucrează efectiv atît cît ar trebui. În cadrul cooperativei am adoptat sistemul instruirii în brigadă de către un singur instructor. Am evitat să repartizăm elevii pe lingă un meșter, pentru că pregătirea lor ar depinde de mulți factori subiectivi.

Rezultatele sînt bune. Pentru tăbăcari am adoptat aceeași metodă. Se duc la școala de la Iași, fac teorie trei luni, după care se întorc la noi și pînă la terminarea școlii, lucrează efectiv pe lingă meșterii noștri. Școala durează cu totul un an și jumătate.

Ajunsem la sediul Secției tăbăcărie. Distingem o subsecție de argăsire și pregătire a pieilor și o alta de confecții. Șefa secției este Maria Juncu, care ne mărturisește că de mică i-a plăcut să coasă. Adică i-a plăcut meseria. Drept care în anul 1972 a absolvit școala profesională UCECOM de la Brașov după trei ani de studiu și de practică. A mai urmat la Iași două cursuri de reciclare de cîte trei săptămîni, pentru croială, după care a avut îndrăzneala să taie cu foarfeca orice fel de blănă, care urma să îmbrace o persoană cit de pretențioasă. Deci Maria Juncu a învățat meserie în acest fel.

Tot în subsecția confecțiilor își duce activitatea meșterul Ludovic Hegyshi, avînd ca meserie de bază croitoria. Lucrează la blănărie din anul 1978.

— În cît timp poate învăța un tînar meseria de lucrător blănar, după părerea dumneavoastră?

— Dacă are cap și meseria îi place, într-un an. Numai dacă îi place. Vedeți dumneavoastră, mai ales într-un oraș nu prea mare, cum e al nostru, mai sînt tineri care vin la meseria asta pentru că n-au avut alt loc în care să se ducă. Atunci, tînarul coase, dar gîndul îi stă la știu eu ce strung. Atunci, el învață mai greu meseria.

Să mai reținem un alt fel de a învăța meserie. Treceam la subsecția pregătirea pieilor și argăsire. Pe meșter îl cheamă Viorel Tătaru. A învățat meseria de la părinți. Nu mai ține minte în cît timp, pentru că asta nu avea pe vremea aceea importanță prea mare. Nu-ți trebuia diplomă sau vreo altă patalamă la mînă.

— E grea meseria? În cît timp poate fi învățată?

— Nu e mare filozofie. Poți să lucrezi efectiv după foarte puțin timp, iar lucrările mai deosebite să le înveți din mers.

Dovadă că spusele meșterului Viorel Tătaru sînt adevărate, stă Cornel Costea. Are 50 de ani și din august trecut a venit aici de la secția statuete. În această scurtă perioadă a parcurs toate fazele necesare meseriei. Poate n-a prins chiar toate chitbușurile, pentru că în această perioadă unele din lucrări nu s-au făcut în atelier. Cert este însă că lucrează efectiv și, deci, cîștigă efectiv. Nu duce acasă o bursă, ci o retribuție. Să mai reținem încă două feluri de a învăța meserie. Poate ajunge Cornel Costea meșter? Nu, pentru că forma de calificare la locul de muncă a fost desființată de un timp încoace. Îți trebuie o școală și o diplomă pentru asta, ori Viorel Tătaru nu are căderea s-o dea cuiva. Cornel Costea, dacă miine s-ar înființa la Făgăraș o industrie de pregătirea pieilor, s-ar putea angaja la categoria I-bază, adică ne-calificat.

Revenim în secția confecțiilor, unde lucrează trei tineri care au terminat școala de puțin timp. Oare cît cîștigă, imediat după absolvirea școlii? Știu meserie sau nu? Gheorghe Vontea a terminat școala și s-a încadrat la 1 martie anul acesta. În prima lună a dus acasă 563 lei, el avînd încadrarea de bază 1.800. Vasile Rimbeț lucrează din martie trecut. Încadrarea de bază: 1.872. Cîștigurile lui pe primele luni după încadrare sînt: 763, 840, 1.248, 2.121, 811, 803, 1.026, 1.178, 1.256, după care începe să se stabilizeze la o sumă relativ constantă, funcție de cantitatea de lucru din atelier. Același lucru și cu Tereza Aros. Vreab 6-7 luni cîștiguri mici, care abia depășesc cîteva sute de lei. Uneori nu a fost de lucru. În luna mai, anul trecut, la un pontaj complet, a cîștigat 92 lei. Cei trei au învățat meserie după metoda: trei luni teorie, apoi practică la locul de muncă. Se vede limpede că, după terminarea școlii, încă nu sînt stăpîni pe meserie. Am găsit aici o mică unitate în care fiecare a învățat meseria într-altfel. Finalitatea, în cele din urmă, este cam aceeași. Și credem că este destul de clar că rezultatele depind în cea mai mare măsură de dăruirea și talentul viitorului meseriaș. Realitatea este că sînt unele meserii în care teoria este mai mult o joacă, un răsfat, ce întîrzie formarea unui meșter. Meseria se învață lucrînd efectiv, cît mai mult și cît mai devreme.

OPREA GEORGESCU ■

A trăi se învață ca oricare altă meserie

I-am privit cum pleacă în pauza de prînz, mai ales cei tineri, care nu aveau mîncare adusă de acasă. O parte din ei

se așezau în rînd la un chioșc unde se vindea bere, ceilalți își luau tava cu mîncare de la restaurantul cu autoservire din piața Crîngăși și ieșeau pe terasă. Cu minile lor zdrelite dar curate, neîndeminate la a desface carnea de pe os, se necăjeau să mîncească fără cuțit. Erau și oameni mai vîrstnici, dar mai ales tineri cu obrazul pufos, ars de soare, cu hainele prăfuite (ce să-i faci, în construcții nu prea ții în haine albe!), tineri din satele Bărăganului și din satele Moldovei care abia învățau să trăiască. Adevărul este că a trăi se învață ca orice altă meserie. Dacă nu ți se dă cuțit, te înveți să mînci fără el chiar dacă într-o bună zi cineva se va uita la tine și va strimba din nas. Viața e o meserie pe care o poți învăța prost, iar meseria e o viață pe care trebuie s-o visezi ca să poți fi un om pe picioarele tale. Iar în construcții fiecare ban trece prin palme și te apleacă puțin de spinare. Majoritatea oamenilor sînt veniți de la țară, cu alfabetul bunel cîuvințe pus uneori la grea încercare de înțînirea cu orașul. Pentru ei o meserie este ca descoperirea unui punct cardinal. Și abia pe urmă le caută și pe celelalte trei. Vorba unui șef de lot de la Grupul de sanitarie numărul 1 ce în aceste luni construiește în Piața Crîngăși, care zicea că, în construcții, nu „lucrează decît fii de academicieni sau viitori academicieni”, și-n timp ce spunea asta inginerul Mirel Marinescu bătea pe umăr un zidar tînar căruia pe creștet i se legăna o cască. Într-un fel avea dreptate, meseriași din construcții vinde la academia pămîntului și încearcă să trăiască și-n amfiteatrele orașelor. Și pentru că și cei bătrîni au urmat cam același drum, ei li învață pe cei tineri încotro s-o apuce. „Ani la rînd eu am mers prin satele moldovene și-i alegeam pe băieții mai așezați. În cîțiva ani am reușit să-mi fac o echipă care nu mă dădeam pe toți zidarul din țară. Am avut 80 de oameni adunați de mine cu care zideam orice. Da, i-am învățat și meserie, și viață. Păcat că am plecat dintre ei și, după 3 ani, cînd m-am întors din Libia, echipa s-a destrămat. Am luat-o iar de la capăt. Am adus băieți tineri și iar am făcut o echipă a-ntila. Am început să-l aud pe alții din alte brigăzi: uite bre, de ce nu facem și noi ca la nea Rică? Ei, la Rică e altă poveste. Ei, poate numai pentru asta a meritat s-o iau de la capăt” (Petre Rică, șeful unei echipe, zidar). Într-adevăr, cu acest om e o altă poveste. Nu are 50 sau 60 de ani, are abia 36 și lucrează în construcții de 21 de ani. A venit în București ca orfan, adus de un unchi de-al său și, la 15 ani, nimeni nu i-a făcut cadou un salariu, a trebuit să și-l merite. „Cei bătrîni nu te lasă niciodată singur. Te iau cu ei în ham

și trag o vreme în locul tău pînă prinzi și tu ritmul. Dacă nu vrei, te scot, mai bine rămîn mai puțin, decît să tragă și pentru o panaramă”.

Și acum să ne întoarcem la acea fugară masă de prînz la care oamenii nu aveau cuțite. „Aștia care încep nu știu nici meserie și nici să trăiască. Se iau după noi. Dacă îl vede pe șeful de echipă că bea, bea și el, dacă îl vede pe șeful de echipă că pune jos mistria, o pune și el și pleacă vandra. Eu imi iau porție de lucru de seara și tot seara le arăt cît și ce au de făcut a doua zi. La mine nu merge cu multe melicuri, să stai pe schelă și să strigi după femei. Una-două îi zic, de mai strigi îți tai două ore și dacă te mai prind odată îți tai toată ziua, să poți merge pe Boulevard și să te saturi. Nu-mi place să-l iau omului din pline. I-am obișnuit să le fie rușine de mine. Eu cînd îl prind că greșesc le aplic prima sancțiune, adică le vorbesc frumos, li spun omului ce n-a făcut bine, ce riscă și ce pierde. Dacă nu se liniștește îi aplic a doua sancțiune, li spun că la prima e liber, n-are decît să-și caute altă echipă. Și la a treia greșală chiar e liber”. Acest Petre Rică, un bărbat de statură mijlocie, aspru dar și sugubă, e un fel de tată al zidarilor veniți de la țară. Cu el se lucrează bărbătește. Dacă nu te ții de meserie și nu ești om, poți să vii trimis și de-un ministru, el tot nu te primește în echipa lui. Și acest Petre Rică, fără nici o pretenție, fără nici o obligație de a fi strict, corect și atașat de cei tineri, fără nici o obligație de a-și „vinde” pe gratis toate chichifele meseriei, i-a învățat să stăpînească meseriile de zidar și de om. Ion Mihai și fratele său, Viorel Cosată și Gheorghe Măstăcan și cîți or mai fi fiind li datorează atît de mult încît nu se pot revansa decît cu un nemărginit respect.

În construcții, și nu numai aici, peste tot între muncitori, legile muncii sînt aspre și bărbătești. Totul e să începi lingă unul care le respectă pentru că se respectă pe el. Un zugrav bătrîn, Gheorghe Niță, zicea, noi, ai mai hîrșiti prin construcții, le arătăm ălor mici ce știm, li sfătuim, ne batem pentru ei, dar dacă dau înapoi, sănătate și drum bun, nimeni nu te cocoloșește ca să muncescă în locul tău pentru că nimeni n-are două spinări. Eu am avut la echipă vreo 2. Azi lipsă, mîine lipsă, poimîine foarte verde de lei pînă colo, pînă ce, frate, eu nu deschid penson și le-am dat drumul, s-au dus dracul că le-am pierdut și urma, să nu mă facă de rușine. Iar convingerea zugravului avea ceva dintr-un proverb citit pe cine știe unde pe care mi l-a spus și mie un om de bine, unul care voia să mă învețe amîndouă meseriile. În prima zi mi-a zis, mă, dacă îți dau un pește te ajut să trăiești o zi, dacă te învăț să pescuiești, te ajut să trăiești o viață.

C. BALOMIR ■

altot zece meri care „au prins”. Este și unul din motivele pentru care casele noastre țărănești cu greu le distingî din drum, fiind acoperite de frunzișul pomilor. Omul trebuie să se simtă răspunzător față de obște, față de urmași, trebuie să le lase cîte ceva din rodul mîinii, din truda sa. Apoi, am vrut să dovedesc că și în meseria noastră inginerescă se aplică dictonul lui Napoleon: „în ranita fiecărui soldat se află ascuns bastionul de marelui”. Atenție, pe bastionul ascuns trebuie să-ți găsești, să-l scoți la lumină! Eu am vrut să dovedesc că și în geanta boită a oricărui șef de șantier se poate afla o diplomă de doctor inginer, că și în salopetă și în cizme de cauciuc se poate face știință adevărată, cea cu majusculă. Am demonstrat-o mulți alții, de ce nu și eu?

Cele 60 de lucrări științifice ale lui Ilie Echim, din care vreo 20 publicate, inclusiv volumul (în colaborare) cu „Tehnologia pentru sudarea prin topire a oțelurilor”, azi raritate bibliografică, 1.500 lei la bursa neagră, le-a scris de regulă noaptea, în cîte o baracă de șantier. Îi surprindeau zorile, se ridica de la masa de lucru, se stropsea cu apă rece și pleca la treabă. S-ar putea spune că știință se poate face — și trebuie făcută — nu în asemenea condiții extreme. Perfect adevărat. Dar acestea au fost condițiile lui Ilie Echim, acestea au fost aniul lui. El a participat la executarea unuia din primele nucleee ale petrochimiei românești, la Brazi; a fost șeful șantierului Sodă la Onești, cosemnatar

decî al actului de naștere al marelui combinat de pe Trotuș; apoi, succesiv, șef de șantier la Dărmănești și la Roznov, de unde a trecut la combinatul de la Craiova, cînd a început construirea primelor coloane de la Acid azotic. La Victoria a ridicat instalația de metanol I și cea de formaldehidă, de unde i s-au tras și primul său brevet și porecla de Moș Argon, fiindcă acolo a creat un dispozitiv de sudat în mediu de argon. Apoi, etapa Copșa Mică, pînă cînd a fost numit sudor-șef la Truseni de montaj chimic București, cu șantieri în toată țara, și, în fine, la alt trus, „chargé avec l'activité de soudure”. „Eu sînt cotă aparte în Ministerul Industriei Chimice — glumește — fiindcă în fiecare an se dă pentru mine decizie specială de derogare”.

Pe șantierul Măreștii trebuie să se sudeze o instalație și este rugat „nea Ilie să elaboreze o tehnologie”. La Timișoara, la „Solventul”, „cade” un cuplor, iar la „Detergenți” trebuie montat sau reparat ceva: nea Ilie sp prezintă la datorie. Șeful șantierului TCMRIC de la Borzești, inginerul Botea, li roagă telefonice să dea o mînă de ajutor la punerea în funcție a instalației de tratament în mediu fierbinte la rezervorul sferic. La Pitești, „pensionarul” Echim contribuie la elaborearea tehnologiei de reparații a reactorului nr. 1 de la rafinare, iar la Slatina... Ne oprim aci, fiindcă ar fi greu și, în fond, inutil de continuat. Suficient să adăugăm că 20 de zile pe lună Ilie Echim le petrece și în prezent pe șan-

tier, în virful sferelor cu „geometrie în minge de fotbal”, uneori chiar la spatele sudorului.

— Am întîlnit un șef de șantier — ne spune — cu 30 de ani mai tînar decît mine, care nu s-a urcat măcar o dată pe sfera ce trebuia sudată; un alt șef de șantier ametea doar cînd vedea o scară.

— Iar dv. vă cățărați pe scări-pisică de parcă ați fi pompieri!

— Altfel nu se poate în meseria noastră. Mă aflam odată la Mediaș cu un grup de sudori. Unul, mai puțin pregătit teoretic, a schimbat cu de la sine putere electrozii, alegîndu-i cu un diametru ceva mai mare decît cel prevăzut. Nu s-a gîndit însă că aceasta înseamnă și amperaj mai mare, deci pericol de explozie. Iată de ce în sudură, specialitatea mea învățată la vîrstă matură (în tinerete, ca proaspăt inginer, am activat în radiofonie, am construit cu un coleg primul post experimental pe unde scurte din România), inginerul trebuie să se aștepte permanent alături de muncitor, să-l ajute, să-l îndrume, nu la birou. Știu ce vorbesc, căci prin mîna mea au trecut cinci mii de sudori, pe care i-am educat, i-am specializat, i-am atestat și alături de care am lucrat efectiv.

Da, Ilie Echim a „plantat” arbori în viața sa, respectînd legămîntul din Monor. Și continuă și azi, aflînd în plină efervescență creatoare. (Cînd mi-a spus că nu peste mult împlinește 75 de ani, i-am asigurat că nu mă îndoiesc, totuși îmi rog, ca o glumă, să-mi arate și buletinul de identitate. Am citit data nașterii: 1909).

Împreună cu specialiștii de la catedrele de sudură și termotehnică ale Politehnicii din Timișoara studiază un procedeu special de detenționare a recipientilor; o altă temă de deosebit interes tehnic și practic, în curs de a o rezolva, vizează înlocuirea unor electrozi de import. „Mai am cincinalul acesta și cel ce vine — spune — apoi... mă angajez ca pensionar cu jumătate de normă”.

În chestia cu jumătatea de normă nu sîntem prea optimiști nici pentru acea destul de îndepărtată perioadă. Poate că totuși se va hotărî — sau, totuși, vîrsta va hotărî pentru domnia-sa — să zăbovească mai mult printre dragele-i cărți. Fiindcă întreaga viață și truda a lui Ilie Echim nu pledează nicidecum pentru practicism, pentru tehnicism îngust. În biblioteca din apartamentul său din Ploiești veți găsi Eminescu în 19 ediții și întreaga colecție „Eminesciana”: 70 dicționare; „Strejnicul de la Blaj” din 1753; Cronica în latină a lui Forgaci, episcopul Oradiei, Liber I, 1540; prima carte de logaritmi din lume tipărită la linotip, poate culeasă la linotip, „Paris, 1975, Firmin Didot, imprimeur du roi, de l'Institut de France et de la marine, librairie pour les mathématiques”.

Acesta este Moș Argon, cel mai tînar doctor inginer ce ne-a fost dat să întîlnim, fiul de țaran din Monor.

LIONEL NIȚESCU ■

O PROBĂ A SPIRITULUI GOSPODĂRESC: SECTORUL ANEXĂ

Să-ți faci vara sanie și iarna car.

Intr-un număr anterior al revistei, ne-am ocupat de mica industrie, inclusiv de cea care se înfiripă în satele noastre. Într-un alt număr ne-am ocupat de meseriile tradiționale ale satelor și de problemele lor de ultimă oră, nu o dată acute, pretinzând soluții atente și de durată. Astăzi ne preocupăm o anume întrebare: ce mai poate face țăranul în ferestrele muncilor cîmpului? Și, în paginile de față, reluăm o investigație orientată, de data aceasta, cu precădere spre secțiile industriale ale cooperativelor agricole de producție. Spre rosturile și țelurile lor, spre modul specific de a transplanta activitățile industriale în lumea satului românesc.

Între ispite și adevăr

A fost o vreme, care s-a cam ștearsă din amintirea oamenilor, cînd în comuna Ion Roată, în dreptul satului aparținător Broșteni, a existat o fabrică de spirit. Era a unui grec ce se îmbogățise în tinerețe, zice-se, pe la începutul veacului trecut, dînd o lovitură norocoasă prin vreun ungher al Mediteranei, pe un vas pe al cărui catarg flutura steagul cu cap de mort. Cel puțin așa a auzit vicepreședintele consiliului popular, Ion Bucur, un tînar interesat de istoria locului și-a oamenilor care i-au dat viață. Despre acel pribeag tot el ne mai spune că ar fi cumpărat o seamă de moșii care se țineau lanț dinspre Giurgiu pînă pe lângă Rimnicu Sărat și este de crezut că vruse într-adevăr să prindă rădăcini în acest pămînt numit, prin cuvînte săpate în marmura lăseștilor ce l-a ocrotit odihna, „bela țerra Romanie”. Potrivindu-ne ceasurile pentru ca timpul despre care vorbim să fie chiar ziua de azi, să spunem că în comuna Ion Roată oamenii au dat dovezi că sînt întreprinzători și dornici să-și rotunjească veniturile, chiar dacă rămîne adevărat că numai de la o vreme înceace au desprins o învîtătură din așezarea acelei fabrici de spirit, în urmă cu vreo 150 de ani, chiar pe malul Ialomitei, unde era apă din belșug, și într-un loc unde materia primă, adică porumbul, se găsea peste tot prin împrejurimi. Zicem astfel fiindcă pînă nu demult ei au ținut să dezvolte în cadrul C.A.P.-ului sectoare industriale pentru care materia primă venea de departe, nu de aproape, nu chiar de sub ochii și de sub mina lor. S-au bucurat, de exemplu, că secția de prefabricate le-ar aduce venituri mari, în jur de 1 milion pe an, dar cum oțelul beton și cimentul nu cresc pe cîmp, împrejurul satului, de multe ori aceste materiale nu ajung în curtea C.A.P.-ului și cei gase meșteri peste care e șef Froncea Barbu sînt trecuți la alte munci, poate și spre norocul acestei localități, care astfel nu se mai înfrumusețeau cu garduri gri, de beton. Tot astfel, mai aflăm, nici ideea înființării unei secții de împletituri din sîrmă n-a fost mai norocoasă, chiar dacă Ion și Dîncă Zamfir, împreună cu nevestele lor, se pricep să facă plase cu ochiuri mici și plase cu ochiuri mari, după cum primise comanda. Dacă nu primise sîrmă, priceperea lor se adaptează altor munci și altor cerințe. În schimb, față de ceară de la nimeni aprobare pentru vreo repartiziție de materiale, cooperativa reușește să facă vreo 200 de mii de cărămizi pe an iar cîștigul e sigur, fiindcă nu prididește să vîndă cit ar vrea alții să cumpere. Cum argila dintre satele Ion Roată și Broșteni are calități deosebite, se zice, tot aici s-ar mai putea lucra și țigle, iar printre localnici s-au găsit de pe-acum oameni care susțin că ei ar ști să le facă. Președintele C.A.P.-ului, Tudor Oprea, și inginerul șef, Constantin Banu, cred că asta ar fi într-adevăr o inițiativă ce-ar putea aduce foloase, pentru că la urma urmei cărămizii fac mulți, dar pe cei care fac și țigle îi numeri pe degetele unei mîini. Tudor Oprea și Constantin Banu sînt tîneri, abia au trecut de 30 de ani, iar la conducerea C.A.P.-ului se află din '82. Ei știu bine că nu trebuie să se gîndească să înființeze în comuna Ion Roată ateliere de reparat motoare de avion, să zicem, sau nicaiva ateliere de luminări, cum au fă-

cut alții care au ajuns apoi să cerșească peste tot parafină. Chiar și gîndul la vestita indelețnicire de confecționare a saccoșelor de plastic, oricît de ade-menitoare ar fi ea, prin rentabilitatea ei, ocolește conducerea C.A.P.-ului din această comună. Astfel de ocupații n-ar fi decît un cîntec de sirenă și cine se lasă pradă ispititoare chemări poate avea surpriza ca la un moment dat sirena să bată apa cu coada ei de pește și să dispară după zidul primului val. Încît, fiind lîmpede că localnicii au înțeles că nu trebuie să sară peste umbra lor, oricît ar ține să dezvolte de-acum încolo industria mică, sectoarele industriale ale C.A.P.-ului, nu ne rămîne decît să arătăm că intențiile lor merg într-adevăr — cum ar fi trebuit să meargă de la început — cît valorificarea posibilităților locale. Anul trecut au plantat trei hectare cu butași de răchită, pentru a putea înființa mai tirziu o impletitorie de coșuri. Tot de anul trecut au început să-și prelucreză singuri tomatele pe care alții intrînzie de multe ori să le la. Dacă și în acest an se va întimpla să stea roșiile gata culese, la capătul locului, iar mașinile C.L.F.-ului vor intrînzia să apară, comuna nu va trebui să trimită oameni la calificare, cine știe prin ce școli, pentru a învăța să facă bulion. Cînd stă mai departe de cîntec de sirenă, industria mică se întoarce tot către promisiunile de belșug ale pămîntului. Pentru satele Ion Roată și Broșteni, ne spune primarul Nicolae Bratu, descoperirea acestui adevăr este, parcă, o reîntoarcere acasă.

DUMITRU ELIADE ■

Concurență neloială și fără folos

Comuna Chiajna e foarte aproape de București. E formată din trei sate: Roșu, Dudu și Chiajna. Ultima casă din București este vecină cu prima casă din satul Roșu. Dealtfel, o mașină a transportului în comun face legătura dintre oraș și comună. Bineînțeles, această apropiere are influența ei asupra comunei. Mulți locuitori ai Chiajnei lucrează în întreprinderile bucureștene. O parte din ei mai lucrează și în cadrul C.A.P.-ului. Cooperativa are 1 600 hectare, la care se adaugă 46 la gospodăriile populației. Sînt 2 300 gospodării, în care își duc viața 12 000 de oameni. Din aceștia, doar 200 sînt membri cooperatori „de bază”. Cam puțini, dacă nu neferesc de puțini. Totuși, ne asigură tovarășul Alexandru Drăgoi, vicepreședinte al consiliului popular, cooperativa nu duce lipsă de brațe de muncă. Cei care lucrează la întreprinderile din oraș primesc în acord global solarul, loturi de legume, de porumb și altele.

Comuna, pe lângă activitatea principală — cea agricolă — și-a mai organizat și câteva secții-anexe. Pe teritoriul comunei, cooperativa și-a înființat un atelier de reparatii auto, unde se fac mai mult lucrări de tinichigerie, un atelier de crotitorie cu lucru la domiciliu, unul de marochinărie, care execută comenzi primite de la magazinele de desfacere din București și unde lucrează 14 oameni, o secție de turnătorie, care execută piese diverse solicitate de I.M.E.B., I.R.E.M.O.A.S. etc., un atelier de tăbăcîrie pentru nevoile populației. La turnătorie

lucrează 20 de oameni, la tăbăcîrie 8.

C.A.P.-ul și-a făcut și el, la rîndul lui, gospodării-anexe: o brigadă de construcții, zidari și zugravi, care caută comenzi în București la diverși beneficiari, o secție de făinuri pentru furaje care se produc din scoică adusă de la Constanța, făină de oase adusă de la o fabrică de asemenea produse și proteine din carne, achiziționate de la abator. C.A.P.-ul mai are o secție de răchitărie și una de timpărie. La răchitărie se fac, bineînțeles, coșuri și fotolii pentru balcoane, iar la timpărie, se execută ambalaje destinate întreprinderii „Automatica”.

Pînă acum, nimic legat de agricultură. Cooperatia mai are o maternitate de scroafe. De asemenea, consiliul are și el o maternitate de 25 scroafe, pentru a putea livra purceli celor care vor să contracteze cu statul. Tot gospodării-anexe sînt numite și secțiile care cresc iepuri. Cooperatia, consiliul și C.A.P.-ul cresc fiecare în jur de 150 iepuri.

Îi întrebăm pe tovarășul Alexandru Drăgoi cum au luat ființă aceste gospodării-anexe. Există vreo tradiție — pentru aceste activități — în comună? — Gospodăriile-anexe au luat ființă în ideea stabilizării cadrelor. Am avut cîțiva meșterii care au propus înființarea secțiilor. Ele au luat naștere, de fapt, în jurul unor meșteri. În loc să se ducă la București, să lucreze la diferite întreprinderi, oamenii lucrează lîngă casă. Intenționăm să stringem secțiile la un loc, prin construirea unor localuri adecvate. Ele ar putea fi mai bine supravegheate.

— Ce ocupație de bază aveau oamenii de aici, care era totuși tradiția locului?

— Erău crescători de vite, în special de bovine. În domeniul acesta stăm foarte prost. Înainte vreme, în fiecare gospodărie erau cel puțin 5-6 vite. Unii aveau mult mai multe. Erău oameni care aveau și o suță. Acum, la nivelul gospodăriilor populației, sînt doar 76. C.A.P.-ul are 1 300, din care 540 vaci cu lapte. Deși consiliul și C.A.P.-ul pun la dispoziție suprafețe pentru pășunat și se repartizează crescătorilor suprafețele necesare furajelor pentru iarnă, asigurîndu-se prin acord global coci și lucernă, oamenii s-au îndreptat spre alte indelețniciri. În ceea ce privește numărul porcilor, el a rămas aproximativ același. Populația are peste 3 000 de porci. C.A.P.-ul are doar o maternitate de 25 de scroafe.

De fapt, odată ajunși aici, am putea să trecem la unele concluzii. Înainte de asta, să mai notăm contractele încheiate cu statul de gospodării din comună: 46 tone legume, 26 tone

carne de porc și 5 tone carne bovine.

Din crescători de animale, cei din Chiajna au ajuns, iată, să se indelețnicească cu fel de fel de meserii. În loc să crească vite și porci pentru care există materie primă la fața locului, aici au luat ființă niște activități pentru care se aduc din alte părți fel de fel de materiale; de la Constanța scoici, organe de la abator, piele de la fabrici de piele, fontă și fier vechi din mai multe locuri. Să nu fim înțeleși greșit. Sîntem pentru gospodării-anexe, cît de multe și variate, însă credem că ele trebuie să apară ca o necesitate, în ideea valorificării unor resurse locale, dar nu în detrimentul indelețnicirii principale. Cui folosește că o echipă de meșterii face concurență, nu știm cu cît succes, industriei mari. În timp ce în comună meseria de crescător de animale este, practic, pe cale de dispariție?! De la zeci de vite într-o ogradă, la 76 într-o comună cu 2 300 de case!

Și trebuie, pentru a fi drepti, să mai amintim că țăranul se îndreaptă, dintotdeauna, spre ocupația cea mai rentabilă. Să se cîștige oare un ban mai bun la turnătorie decît în zootehnie? Au oare aceste ocupații aceeași greutate, sînt la fel de echitabil retribuite, la fel stimulate?

OPREA GEORGESCU ■

O memorie care poate fi stimulată

Vorbeam, într-un articol trecut, despre viața țăranilor și oierilor din Nereju Vrancei, viață de trudă aspră, odrăslind fapte de baladă. Pămîntul pentru recolte este puțin, sterp și rece, pămînt de munte, pășunile sînt sărace, dar ele, aceste pășunuri și aceste pășuni, îngrijite ca ochii din cap, par, cînd dă colțul ierbii, peluze britanice, niște peluze stropite prin grija norilor și tunse nu cu foarfecele, ci cu coasa, de sute și sute de ani. Pămînturi și pășuni administrate printr-o severă economie, opunînd sălbăticiiei marelui a locurilor o civilizație strînsă, avară, de fermă, ce-l stoarce naturii tot ce-i de stors. Dar numai din asta nu se poate trăi. Cele 3 280 de oi și cele 1 450 de taurine (din care numai vreo 430 de vaci cu lapte și vreo sută de juninci, restul fiind animale de muncă) nu pot hrăni cuvințios cele 4 017 suflete ale locului. Se mai face și ceva pomicultură, în care predomină prunul și nucul vinăt, de la un timp se catără pe coștise și mărul, dar cînd fructele sînt transformate în parale o livadă întreagă încapă într-un chimbir. Se mai muncește și la exploatarea lemnului, dar nu cu

excesiv de multe brațe. Drept care, de prin aprilie pînă-n crug de decembrie, cîte 1 000—1 500 de neregjeni băjenesc prin țară, se angajează la C.A.P.-uri și I.A.S.-uri de prin Brăila, Galați ori Tulcea, iau cîte 10 ari în acord global și-și scot porumbul și banii cu care să-și ducă viața.

Și-aici, ca pretutindeni în Țara Vrancei, meșteșugurile și industria casnică au fost, de cînd se știu oamenii, un complement necesar al agriculturii și păstoritului, o șansă de existență, argumentată printr-un talent al localnicilor pe care nevoia l-a revelat și l-a ascuțit prin veac. Gheorghe Dudu, vicepreședintele Consiliului popular comunal, ne povestește că pe „timpuri” (nu foarte îndepărtate timpuri) apa Zăbalei, riul ce fulgeră ca un vifor alb de sub culmea Lapoșului, pune în mișcare zeci de vîltori, pive și dirste care prelucrau lîna a mii de oi și cînepa de pe zecile de poște rispite pe toate dealurile. Lîna, acum, e toarsă doar de bătrînele ce mai știu rostul fusului, cînepa a dispărut de mult. Zăbala mai învîrtește doar un mic joagăr și vreo două-trei mori cu pereți buretoși de birne, în care clienții făinii așteaptă ceasuri în sir, atînd lîngă urdinișuri în urutol molcom al pietrelor și al timpului. Mai jos, în comuna Năruja, unde Zăbala se varsă în Putna, lîna e prelucrată într-o întreprindere de covoare, la care lucrează și cîteva femei din Nereju; dar celelalte, cele mai multe, neavînd pe ce-și cheltui iscusințele mîinilor, își urmează bărbaii la C.A.P.-urile și I.A.S.-urile din „țară”, ba adesea și la pădure ori la construcțiile rutiere. Se stă mai bine, ne spune secretarul consiliului, Nicolae Bleaj, cu prelucrarea lemnului, sînt în sat vreo 50 de dogari, meșteri cu faimă, autori de cofe, clubere, donițe, balii, putini, putinee, șistare, cu care umplu piețele Focșanilor și Galaților. Dar neregjeni, ni se mai spune, știu să mîdărească din lemn o mulțime de alte lucruri. Chiar și ei, Nicolae Bleaj, se pricepe să facă din fag și molid dantelă, sculptează diferite obiecte de uz casnic, dar asta doar așa, pentru plăcerea lui. Există în Nereju bătrîni care, pe vremuri, știau să facă și mobilă, știau să împodobească cu ornamente sculptate și trafocate balcoanele și pridvoarele caselor, făcîndu-le vesele, zimbătoare și înflorite ca niște mirese. Memoria acestor rafinate produse nu s-a pierdut, ea ar putea fi stimulată, ajutată să redevină activă. S-ar putea face și ornamente de case, s-ar putea face și o splendidă mobilă rustică, lucrată în serii mici sau numai în unicate, dar pentru asta e nevoie de repartiții de lemn. Repartițiile astea se dau însă cu țirita, numai dogarii știu cîți peri albi li costă lemnul procurat pentru o cofetă. Dacă s-ar deschide în sat o secție de fabricare a mobilei, cu munca la domiciliu, ar fi destui neregjeni ce n-ar mai bate drumurile Brăilei ori Tulcei; cu care ocazie (adăugă primarul Ion Chiriac) cei rămași lîngă vetre ar mai crește și niște oi, și niște cornute mari, economia comunei s-ar resimți. Tot o secție, de data asta de prelucrare a fructelor de pădure, aș-

Dar să ți le faci singur!

teaptă cei din Nereju de un deceniu. Prevăzută de organele județene încă din 1973, secția asta se tot depărtează în zarea promisiunilor, în timp ce câțina albă, zmeura, fragii, murele și afinele, abundente pe aici, dar recoltate doar parțial, sînt prelucrate în alte părți. Un fel de „centru” meșteșugăresc există în sat, se cheamă „Centrul de prelucrare a laptelui”, dar, pe lângă absorbirea unei forțe de muncă minime (cîțiva înși), rolul lui economic trezește zîmbete. „Centrul” ăsta, ni se spune, e mai mult o „hallă de tranzit”, un „intermediar” între crescătorii de animale și stat. „Centrul” primește de la sătenii cașul de oaie gata preparat (nemăităcînd nimic altceva decît să-l transmită unde trebuie) și lapte, de vacă, la care mai adăugă niște chlag.

Pentru rezolvarea problemelor, primarul Ion Chiriac sugerează (citind dintr-un studiu sociologic întocmit în Vrancea în 1973) ca Asociația crescătorilor de ovine din sat să se specializeze și în meșteșuguri (agroalimentare, de prelucrare a laptelui și a carnei), și în pomicultură (inclusiv în conservarea fructelor), devenind o asociație cu profil complex, care să fructifice resursele locului, să le asigure oamenilor profesii bănoase și siguranță a vieții în vatra lor.

ILIE PURCARU

Un chip anume de a trăi cu picioarele pe pămînt

Într-o coastă a municipiului Baia Mare, pămîntul cooperativelor agricole de producție din Recea se împarte în două importante subdiviziuni, cu o precizie ce se poate verifica la balanță: 520 ha arabile, în cultură mare, și 511 ha risipite în loturi personale, aflate în folosința cooperativelor. Ceea ce nu înseamnă decît că pămîntul e puțin în raport cu numărul oamenilor și ceea ce, de asemenea, înseamnă că înclinația celor din Recea spre înțelepciune și meserii auxiliare agriculturii nu este numai licită. Mai mult, această înclinație se dovedește a fi o condiție a supraviețuirii lor la un nivel decent de bunăstare, nu de azi sau de ieri, ci din vremuri mai vechi. În consecință, sectorul industrial al cooperativei din Recea revendică aici și acum o atenție deosebită, mărturisită atît de Nicolae Tusan, secretarul adjuncat al comitetului comunal de partid, citit și de președintele Mihai Mociră. Însă, mai ales, mărturisită de contabilă Terezia Antohie, prin cifre revelatoare. În 1982, sectorul industrial și al prestărilor de servicii a realizat o producție globală în valoare de 5.813.000 lei. Numai beneficiile s-au ridicat la 423.000 lei. În primele patru luni din 1983 s-au realizat două treimi din producția planificată pentru întregul an în curs. Pe scurt, se stă bine.

Desigur, mai mult decît cifrele în sine ne interesează rațiunea, justificarea și orientarea acestei producții industriale, măsura în care ea satisface nevoi firești, de utilitate socială, cu mijloace aflate la îndemînă, altfel spus pe temeiul unor resurse locale. Și trebuie să subliniem adevărul că acești harnici cooperatori din Recea, din acest punct de vedere, nu se scarpină cu mîna dreaptă la u-rechea stîngă. Ei nu valorifică doar resurse materiale locale, ci și resurse proprii de pricepere și inteligență tehnică, specifice unor oameni pe care un pămînt nu prea roditor l-a înfrînt în tinerețe cu meserii furite. Mulți din Recea au trădit o viață de om în minele Maramureșului și la reîntorcerea în comună, survenită odată cu lesirea la pensie, au pus pe roate o secție de bobinat mo-

toare electrice pentru locomotivele din subteran. Mai cu seamă motoare de 19,5 kW. Și inițiativa, fără doar și poate, s-a dovedit a fi folositoare și lor, dar și întreprinderilor miniere ale județului. Iuliu Hitler, Emil Kemka și Andrei Uroy reprezintă sufletul acestei activități. Cu adevărat valorifică resurse materiale locale cooperatorii specializați în prelucrarea lemnului, conduși de Elena Coteț. În fiecare an, tradiționala campanie de curățire a finetelor și pășunilor le oferă cantități apreciabile de materie primă pentru cozi de unelte agricole și scări de mină. O coadă de sapă nu e mare lucru, dar are căutare. La fel, o scară de mină întocmită la Recea scutește timpul prețios al minerilor de a se risipi în preocupări derizorii în raport cu munca lor aspră, fundamentală în peisajul economic al țării. Apoi, o atenție deosebită merită și secția de arome și esențe alimentare a cooperativei agricole din Recea, aflată în grija lui Emerich Rumpold și constituind un capitol de activități, cum se știe, neacoperit în totalitate de industria mare. Prospectînd piața, sondînd gusturile, cumpănind posibilitatea de a se aproviziona cu substanțe diverse, „chimistii” din Recea fac o treabă al cărei ecou se prelungește în mai toate gospodăriile din țară. Pe fața a-aceasta a lucrurilor, cei din Recea oferă la mulți un exemplu despre cum își poate stăpîni o comunitate locul ei sub soare, fără a fura din lumina și căldura vecinilor. În sfîrșit, tot la Recea, Alexandru Nichita conduce un puternic sector de construcții și prestări de servicii, obișnuit de altfel și în alte cooperative, nu doar în Maramureș, ci și pe alte meleaguri.

Una peste alta, toate aceste activități industriale anexe, conjugîndu-se cu agricultura, împlinesc un nivel de trai de recunoscut în înfățișarea comunei și a gospodăriilor ei. De asemenea, își are însemnătatea sa faptul că oare mai multe se practică în ferestrele muncilor agricole. Și poate mai important decît toate este alt adevăr: cooperatorii din Recea, cînd s-au hotărît să-și pună pe roate sectorul anexă industrial, nu s-au gîndit doar la ei, ci și la ambianța întreprinderilor din zonă, la nevoile lor, care au ajuns să le ofere o perspectivă și o certă liniște înaintea viitorului. Fîind și acesta un chip anume de a trăi cu picioarele pe pămînt.

MIHAI PELIN

Inocenții din Tunari

Afacerile murdare sînt pline de absurd, astfel că, la dezlegarea lor, orice om cu un minimum de bun-simț trebuie să se întrebe cum a fost posibil totul. Cum a fost posibil, adică, să-și riște atîția oameni onoarea, cînd în cutare caz era lîmpe din capul locului că povestea n-avea cum să dureze? Spre exemplu, în cazul turnătoriei de neferoase de la C.A.P. Tunari.

Pe președintele acestui C.A.P. îl cheamă Dumitru Tătaru. Pe inginerul șef îl cheamă Constantin Stănescu. Meseria lor e să facă griu și porumb, nu electromotoare. Electromotoarele se lucrează la oraș, în fabrici ori în cooperativa urbană. La „Electrobobinajul”, bunăoară, între cooperativa bucuresteană și ogorul de griu și porumb al comunei Tunari, sectorul agricol Ilfov, n-au cum să se stabilească nici un fel de relații de producție. Dacă se stabilesc, atunci se calcă precis vreo lege, așa că și Dumitru Tătaru, și Constantin Stănescu aveau toate motivele să caste ochii mari cînd Marin Minea și Gusti Bungărzescu, doi pensionari din Capitală, cu practică în înființarea unor ateliere ce încalcă legile, le-au propus deschiderea unei turnătorii de neferoase la Tunari. De unde neferoase la Tunari? De unde mină de lucru în turnătorie, cînd și așa treburile C.A.P.-ului nu merg strălucit? În fine, de unde atîta încredere în niște străini?

Minea și Bungărzescu nu erau chiar niște necunoscuți la Tunari. Ei mai conduseseră aici un atelier de neferoase pînă prin '80 și, dacă n-au fost prinși cu bani cîștigați prin nemuncă, se cheamă că au fost cetățeni cinstiți. Orice hoț nedovedit, se știe, e om curat. Că ar fi existat și pînă în '80 o seamă de motive pentru cercetarea afacerii celor doi, e nelindoleinic: oamenii au fost aceiași, metoda aceeași, același și beneficiarul: C.A.P. Tunari. Ca să facem povestea mai scurtă — dar nu neapărat alta — trebuie spus că C.A.P.-ul încasa fără nici o investiție și fără bătaie de cap cîteva milioane și

că, astfel stînd lucrurile, nu avea nici o pricină să-și stînjenească din treburile pe anabillii pensionari Minea și Bungărzescu. Cînd toată istoria a devenit publică și procuratura a trimis în cercetare penală 17 persoane, conducerea C.A.P.-ului a dovedit același soi de naivitate agresivă: cum să-și fi făcut ei griji din moment ce li se dădeau niște milioane! Dacă li s-ar fi luat cîteva milioane, ei, bine, lucrurile se complicau. Dar nu li se luau; li se dădeau, și încă ușor. Nu nădușea nimeni la sapă pentru banii ăștia, nu se socoteau zile muncă, nu era nevoie să miști un deget.

Sau poate că era nevoie? Locotenentul Ilie Ene, de la Biroul cercetărilor penale al sectorului 2 miliție București, care a trudit cinci luni pentru deslășirea tuturor îtelor afacerii, e convins că exact cei ce aveau obligația să vegheze la legalitate au procedat superficial. „Electrobobinajul” plătea un preț pentru o anumită cantitate de piese turnate. Cine și în cît timp lucra aceste piese în atelierul-anexă „de prestări servicii” al C.A.P.-ului Tunari, nu era, s-a zis, treaba „Electrobobinajului”. Dădeau banii, primeau marfa!

Inginerul șef de la Tunari, Constantin Stănescu, a fost șeful comisiei de normare a lucrărilor în atelierul de turnătorie. Normarea s-a făcut atît de generos cu lîta de pensionari bucureșteni angajați de Minea și Bungărzescu, încît inginerul șef nu ar fi trebuit să fie de acord. Dar a fost, pentru că pensionarii, cum am mai spus, nu cereau milioane de lei, ci le ofereau.

Tovarășul I. Simion — așa apare numele său pe toate ștampilele de avizare ale Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară de pe lângă Consiliul popular al municipiului București — a avizat, cu inocență, s-ar putea zice, nu numai înființarea cu nemiluita prin preajma Capitalei a atelierelor-anexă ce, tot cu nemiluita, fac obiectul unor asidue cercetări penale, dar tot inocenț a avizat și normările întocmite de pensionarii cei activi. Minea și Bungărzescu. Astfel că, pînă la urmă, deși o mulțime de oameni ar fi trebuit să vadă ceea ce era evident — și anume că la turnătorie din Tunari se minlau bani mulți pe muncă puțină — a trebuit să intervină un inspector al Băncii pentru agricultură și industrie alimentară ca să

dezvăluie potlogăria și un lucrător al miliției judiciare ca s-o rostulască într-un dosar penal. C.A.P.-ul a încasat — fără nici un efort! —, în perioada 1 ianuarie 1981 — 31 martie 1982, suma de 1.696.647 lei. Cei 15 încadrați bucureșteni ai turnătoriei de neferoase comunale au încasat și ei 640.330 lei, cînd, de fapt, la o plată cînstită, pe munca efectiv prestată, n-ar fi avut dreptul decît la 152.074 lei. Jaful săvîrșit, fără ca nimeni să iasă, în aparență, în pierdere (cu excepția statului, adică a noastră, a oamenilor ce știm exact munca fiecărui leu și sudoarea fiecărei zile de slujbă), a fost de aproape jumătate de milion. S-au lîpit la cîștig și Constantin Chicioareanu, maistrul la „Electrobobinajul”, și-a făcut numele de ris și contabila șefă a C.A.P.-ului, Maria Bădescu, persoană competentă să vadă că normele de timp întocmite de un personaj paravan, un anume Dumitru Mănescu, normator pensionar, vădeau ori incompetență, ori rea intenție. Și-au mai dat — cum se spune — cîntea pe rușine și alții, oameni dispuși să semneze pentru o sumă într-un stat de plată și să încaseze doar sfertul ei. E drept că unii nici nu știau adresa C.A.P.-ului Tunari și că au aflat-o stînd uimiți pe scaun în fața anchetatorului.

Dacă procesul turnătoriei de neferoase din Tunari are acum 17 împricinări, nici președintele, nici inginerul șef al C.A.P.-ului nu pîtesc nimic. Au fost muștrați aspru, se înțelege, și sîntem convinși că încă mai simț muștrarea. Cit despre tovarășul I. Simion, de la D.G.A.I.A., al cărui nume a patronat înființarea unor ateliere, astăzi în anchetă penală, n-avem de zis decît lucruri bune. În fond, Minea, Bungărzescu și ceilalți n-aveau decît să fie cetățeni cinstiți și să toarne sîrguincioși neferoase la atelierul din Tunari.

Dar citeva probleme tot se mai pun. Prima ar fi aceea că la Tunari se fabrică totuși griu și porumb. Iar a doua rezultă din prima: ce să fi căutat niște pensionari din București la Tunari? Nu-și puteau ei consuma pensia acasă? Ce-i mina oare pe ei pe drumuri, dacă nu ideea unor bani fără muncă? De unde rezultă că tot ceea ce era de demonstrat fusese lîmpe și demonstrat din capul locului.

TUDOR OCTAVIAN

Avem resurse sub nasul nostru, totul e să le folosim!

— Stimată tovarășe Gheorghe Dănilă, mai puțin să vă prezentăm cititorilor: sînteți membru al Biroului permanent al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și, totodată, secretar al Comisiei economice și juridice a organizației respective. Atfel zis, aveți calitatea de a face cîteva precizări cu privire la activitatea de industrie mică din aria cooperativelor de producție, activitate tot mai largă în ultima vreme, dar care, uneori, au constat redactorii noștri pe teren, tînde să erceze în cadrul ei o industrie mare, fenomenul riscînd să devină păgubitor, prin suprapunerii, prin scoaterea unor valoroase materii prime din circuit etc., etc.

— Am s-o iau, cu voia dumneavoastră, mai de demult, afirmînd că, la țară, s-a făcut totdeauna industrie mică, producerea brînzei, de pildă, sau repararea unei căruțe însemnînd, desigur lîmte, chiar asta. Pînă în 1971 a fost vorba despre o activitate anexă. În anul amintit, Legea 7 a reglementat dezvoltarea activităților industriale de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii în unitățile consiliilor populare, cooperative agricole, meșteșugărești și de consum, textului respectiv aducîndu-l-se, în 1973, unele îmbunătățiri. U.N.C.A.P. a fost investit să dezvolte această activitate, în cooperative și în asociații economice intercooperatiste, urmînd 4 scopuri fundamentale.

— Le cunoaștem: folosirea mai rațională a forței de mun-

că existentă în mediul rural, valorificarea superioară a resurselor locale de materii prime și materiale, asigurarea creșterii veniturilor membrilor cooperativei, ridicarea gradului de civilizație al satelor. E corect?

— Da. Vreau să adaug că, în luna iunie 1978, a avut loc, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o amplă consfătuire privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii, cu care ocazie s-a subliniat, o dată în plus, importanța sectorului respectiv, oferindu-se noi și prețioase orientări. Legea 2 din același an, 1978, a stabilit cadrul juridic al dezvoltării industriei mici încredințînd consiliilor populare coordonarea în teritoriu. Ea a permis, ca nouăte, cooperarea unităților noastre cu întreprinderi industriale de stat în vederea realizării, în perimetrul industriei mici, a unor ansamble, subansamble, piese de schimb etc. În 1982, de pildă, în temeiul acestei cooperări s-au realizat 550 de milioane de lei, cam 9 la sută din valoarea totală a industriei mici. În județele Giurgiu, Olt, Mureș și Cluj, ca și în Sectorul agricol Ilfov, s-au înregistrat rezultatele cele mai bune.

— Cîteva exemple concrete? — Asociația cu profil industrial Giurgiu a confecționat și confecționează, în exclusivitate, cabine pentru tractoare produse la Brașov, C.A.P. Bragadiru a încheiat contracte cu mai multe întreprinderi din Capitală, cu „Vulcan”, cu „Autobuzul”, cu „Electronica” etc., ul-

timele furnizîndu-le cutii pentru aparate de radio și pentru televizoare. De regulă, utilajele erau puse la dispoziție de beneficiar, dintre cele cu un grad ridicat de uzură. Pe de-o parte, industria mare se decongestionă, predînd mai ales piese și repere nerentabile pentru ea, pe de altă, în condițiile în care forța de muncă din C.A.P. a fost și a rămas mai ieftină, veniturile cooperativei creșteau. Drept urmare, au apărut și s-au consolidat asociații cu profil industrial puternice și m-aș opri, spre a nu lungi discuția, la cele din județul Olt. C.A.P. Scornicești, de exemplu, și-a creat o unitate proprie de activități industriale, iar Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial Vitomirești a obținut venituri însemnate, mai ales din valorificarea resurselor locale. Reziduurile de aluminiu, căzute de la „Alumina” Slatina, au devenit, la Vitomirești, o materie primă foarte prețioasă și, din prelucrarea lor, s-au realizat mari beneficii.

— De acord cu aceste exemple, dar veți recunoaște că nu în toate locurile s-a întîmplat așa. În unele cooperative, în unele asociații, s-a sărit uneori peste cal, mica industrie de aici arătînd ambiții rămase, din păcate, fără acoperire. În loc să se limiteze la valorificarea resurselor locale, de pildă, ea și-a propus să rivalizeze cu marea industrie, scoțînd unele materiale din circuitul economic firesc, procedînd la investiții costisitoare etc. Ca o consecință, nu tocmai logică, respectiva co-

operare s-a transformat, pe alocuri, într-un „recital” ale cărui rezultate n-au fost totdeauna cele scontate. Greșim?

— Într-adevăr, o serie de produse deficitare la nivelul economiei naționale, metalul, masele plastice, cauciucul etc., au ajuns să fie, în unele cooperative, folosite în mod abuziv, creîndu-se neajunsuri. În plus, în lipsa unei tradiții în sfera respectivă, ca și a unor condiții de lucru mai degrabă artizanale, calitatea pieselor furnizate industriei republicane n-a corespuns totdeauna. O analiză efectuată la nivelul Consiliului central de control muncitoresc al activității economico-sociale, în 1982, a evidențiat, pe lângă multe aspecte pozitive, și minusculele amănunte. Sigur, industria mică trebuie în continuare sprijinită, dar ea trebuie să aibă în vedere, în primul rînd, o activitate bazată pe resursele locale. Trebuie să rămînă în afara unei tehnici deosebite, întîinzîndu-se atît cît îi permite plapuma. Ea poate colabora, după opinia mea, cu industria mare, dar n-are dreptul să afecteze circuitul acesteia. S-au petrecut, consider, unele abateri și va trebui să fim mai vigilenți în această direcție.

— E exact și opinia noastră. Să dăm industriei mici din cooperative cel-al ei, dar să ne ferim să facem o industrie mare în cadrul acesteia. Vă mulțumim.

OVIDIU IOANIOAIA

Aparatura medicală (III)

0 șansă la prestigiu internațional

● BIOTERMOANALIZORUL — BTA 8 — AL DOCTORULUI IOAN MOGOȘ CA METODOLOGIE ORIGINALĂ ROMÂNEASCĂ ÎN DIAGNOSTICUL ȘI TRATAMENTUL BOLII CANCEROASE

Tocmai când îl întrebam pe inginerul clujean Viorel Verzea, reprezentantul întreprinderii de electronică industrială și automatizări, de ce nu a fost prezentată în expoziția internațională de la București această realizare prestigioasă a tehnicii noastre medicale (medalia la cîteva saioane de invenții de peste hotare și brevetată în cîteva țări), apare (coincidență fericită!) chiar reputatul oncolog, aflat, ca orice medic, în calitate de vizitator. Modest, precum e binecunoscut, medicul acceptă și înțelege motivația „lipsei de spațiu”, ceea ce, în fapt, e greu de acceptat, de vreme ce (oricine a putut să vadă) a încăput, a avut loc un scaun stomatologic pilant, desfășurat pe toată lungimea sa (interesant, desigur, dar nu o noutate absolută) ce a ocupat un spațiu cu mult peste cît i-ar fi trebuit biotermoanalizorului. Aparat ce ar fi putut fi o certă ofertă la export, fiind deja cunoscut în lumea medicală internațională din saloanele anterioare de peste hotare, din publicațiile de specialitate românești și străine, precum și dintr-o recentă manifestare științifică medicală în care un colectiv al Institutului oncologic din București a prezentat cercetări inedite privind metodologiile noi și aplicații noi ale aparatului și metodei de biotermoanaliză.

— Vorbiți-ne, stimată dr. Ioan Mogoș, ce s-a mai întâmplat de acum 3 ani, cînd am scris prima oară despre sistemul electronic BTA conceput de dumneavoastră, și pînă azi. Chiar noi v-am făcut legătura, atunci, cu prof. univ. dr. ing. Adrian Petrescu, șeful catedrei de calculatoare a Institutului politehnic bucurestean, în vederea perfecționării părții de prelucrare și afișare a datelor, idee ce vă preocupa și domina. Cum s-a soldat colaborarea?

— În primul rînd, aș vrea să remarc, bănuiesc că ați aflat, aparatul a fost preluat în fabricație de o întreprindere din Cluj-Napoca. S-au și realizat cîteva exemplare ce respectă principiul vechi, dar care au și o serie de modificări importan-

te față de modelul din 1979, cunoscut de dumneavoastră. I s-a adăugat o imprimantă electronică automată care îl face mai silențios și afișează datele concomitent cu înregistrarea, cu depistarea lor de către aparat. Imprimantă — precizare însemnată de făcut — realizată cu piese din producția internă. De la ultima întrevvedere și pînă acum s-a realizat o metodologie de folosire a modelului nou care, avînd posibilitatea să măsoare concomitent mai multe puncte, a ridicat probleme deosebite din punct de vedere al așezării sondelor pe corpul uman. După foarte multe încercări s-a găsit o modalitate simplă, un dispozitiv ce poate fi aplicat pe orice geometrie a corpului omenesc. O preocupare permanentă a fost și aceea a folosirii tehnicii de calcul pentru prelucrarea datelor termografice, ceea ce aduce rezultate practice cu totul noi și deosebite atît în cunoașterea bolii canceroase, cît și în optimizarea tratamentului citostatic. De a perfectă compatibilitatea dintre termograf și calculator. A fost pusă la punct o interfață care să permită introducerea directă a datelor de la biotermoanalizor la un calculator. În al treilea rînd, am dezvoltat în această perioadă, în colaborare cu mai multe colective de lucru, inclusiv cu colegii de-ai noștri de la Institutul „Victor Babeș”, o metodă originală (pe care am prezentat-o la un recent simpozion internațional, trezind un interes deosebit al specialiștilor) a biotermoanalizorului pentru testarea in vitro a sensibilității celulelor tumorale la activitatea diverselor citostatice.

— Adică un mare pas înainte; acum trei ani îl foloseați mai ales pentru diagnostic nu și pentru tratament și pentru urmărirea efectului acestuia. Deschideți un drum nou însăși metodei de termografie?

— E adevărat că acum trei ani utilizam biotermoanalizorul mai cu seamă pentru diagnostic, dar nu era de dorit pentru principal; în concepția noastră inițială, termografia prezintă niste caracte-

ristici particulare ca metodă de investigație. Ea poate să dea informații utile, dar cu o valoare inegală pentru diverse domenii. În domeniul diagnosticului se cunosc și alte metode care au valoare chiar mai bună decît termografia — mamografia, spre exemplu —, valoarea termografiei însă, prin experiența acumulată în cei peste 15 ani de aplicație, ne arată că are, în schimb, o valoare neegalată în depistarea, găsirea unor modificări subclinice, care sînt de ordin biologic-metabolic și care pot deveni cancere după perioade variabile de timp. Domeniul în care nu poate pătrunde, deocamdată, nimeni.

— Ne spuneți un lucru senzațional. Cum adică, un medic poate afla, cu ajutorul aparatului dumneavoastră, dacă un om este predispus la cancer și-l poate astfel urmări în timp și, prin urmare, lua măsuri de prevenire sau, în orice caz, de tratament precoce?

— Lucrurile stau chiar așa. Termografia pune în evidență orice modificare patologică, fără a preciza de ce natură este — deși precizia pentru tumorile de sin este de 98—100 la sută — leziunea. În ceea ce privește includerea într-o grupă de afecțiuni, cercetările mai recente de prelucrare a datelor prin calculator ne arată că aproximativ 80 la sută au valori ce sînt sub valorile categoriei neoplazice, în schimb, peste 15 la sută dintre tumorile considerate benigne la un prim examen pot prezenta din punct de vedere termografic asimetrii valorice ale unei malignități. Este vorba despre acel rezultat „fals pozitiv” ce l-a făcut pe mulți să fie sceptici în privința utilizării metodei în diagnostic. Dar iată că studiul pe statistici mari de bolnavi au pus în evidență — atît unor autori străini cît și nouă — că din această categorie de bolnavi cu indicații termografice de „fals pozitiv”, examinată clinic în următori doi pînă la 12 ani, în zonele puse în evidență de termograf s-au dezvoltat tumori maligne. Așa că, noțiunea de „fals pozitiv” se pare că trebuie revizuită sau corectată cu factorii evoluției în timp. Văzută din punct de vedere al depistării precoce, iată că termografia este cea care selectează cel mai bine categoria celor cu risc crescut de îmbolnăvire.

— Să revenim la cealaltă virtute importantă a termografiei și a termografiei Mogoș și anume la valoarea lui pentru testarea sensibilității la anumite citostatice, prin urmare pentru tratament. Ce rezultate ați obținut în această privință?

— Încă de la început, am dezvoltat metoda termografică pentru testarea sensibilității la tratamente, urmărind cu ajuto-

rul ei efectul terapeutic și evoluția bolii, iar în ultima vreme — prin aplicarea unei metode specifice de calcul și prelucrarea datelor într-un anumit fel — selecționăm cazurile pentru anumite tratamente și ne ajută în stabilirea unui pronostic de evoluție a bolii. Am acordat întotdeauna o valoare mai mare și am considerat că locul termografiei este mai ales în cel al aplicării terapiei. Am putea conchizi că, la ora actuală, am obținut rezultate remarcabile — ce impun termografia între cele mai eficiente metode moderne de diagnostic și tratament, și asta nu numai în maladia canceroasă — în cunoașterea bolii neoplazice, în optimizarea tratamentului citostatic, dar și în toate procesele inflamatorii. Sînt metodele noastre, originale, pentru fiecare avem peste 40 de parametri de control, fiecare răspunzînd la un anumit aspect. Prin urmare, cu ajutorul lui BTA-8 cantificăm efectul terapeutic, stabilim sensibilitatea la diverse tratamente, obținem date despre biologia tumorii — ritm de creștere, formațiune proliferativă etc. Prin aceste aspecte ne-am desprins de modul clasic de privire și înțelegere a metodei și putem să venim mai bine și mai eficient în ajutorul celor afectați de această necrutătoare boală.

— Nu și dezideratul de a le vedea în toate spitalele județene și clinicele mari ale țării, ceea ce ar ajuta enorm, cum se spune în prospectul aparatului la „SUPRAVEGHEREA STĂRII DE SĂNĂTATE A POPULAȚIEI”. Cîte aparate funcționează la ora actuală și unde?

— Da, s-ar cuveni să reamintim că metoda termografiei și aparatul nostru, nu are aplicabilitate doar în oncologie ci, pe baza gradientilor de temperatură, poate elabora diagnosticul de prezumție, controlul și dirijarea tratamentului în afecțiuni ale sinului, osteoarticulare, bronhopulmonare, hepatice, digestive, genitale, de circulație periferică, endocrinologice, reumatologice. Poate urmări evoluția bolnavilor dispenzarizați cu diverse afecțiuni și să indice răspunsul acestora la tratamentul aplicat. Investigația este rapidă, ieftină, total neinvazivă și astfel, nu prezintă nici un risc pentru organism. Funcționează, deocamdată, unul la Institutul oncologic din București, altul la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon”, altul la Centrul dermatoveneric (pentru tumori maligne ale pielii), un altul la Institutul de balneologie și ultimul, la Hotel „Parc” pentru diagnostic și tratament ale afecțiunilor articulare, reumatologice, în general.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Au cunoscut geto-dacii acupunctura?

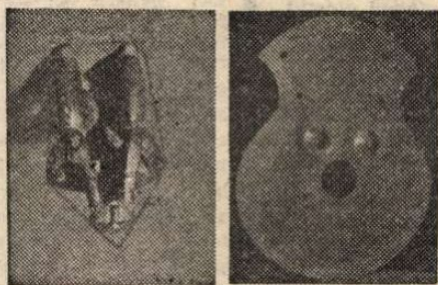
Strămoșii noștri îndepărtați, daco-geții, au cunoscut și au practicat acupunctura? O cercetătoare din Ploiești, Nineta Crainici, răspunde afirmativ la această întrebare, prezentînd în acest sens o interesantă și îndrăzneată ipoteză de lucru, nu lipsită de temeiuri științifice. Investigațiile au avut în vedere mai multe piese de arheologie, datînd din mileniiile trei și patru î.e.n., precum și numeroase elemente de folclor național, datini și obiceiuri populare. Autoarea, fostă prim-solistă a Teatrului muzical din Galați, este astăzi o cunoscută cercetătoare în domeniul medicinei naturiste. Interesant de amintit, totodată, este că Nineta Crainici a ajuns la această preocupare dominantă a vieții sale nu sfătuită de unii și de alții, ci ca urmare a unui neplăcut accident profesional. Un exemplu mai mult că uneori hazardul poate aduce surprize revelatorii. Cerebrul nostru artist George Georgescu a ajuns dirijorul de clasă internațională numai după ce infirmitatea l-a obligat să abandoneze violoncelul. Mai amintesc că, foarte de curînd, televizorul ne-a adus pilda unui tînăr american care, corectîndu-și prin sport fragilitatea somatică, a ajuns la ora actuală campion mondial de patinaj.

În cazul Ninetei Crainici a fost vorba de pierderea vocii și de vulnerabilitatea sănătății respiratorii, evenimente dramatice în viața unei artiste lirice. De aici preocuparea pentru exercițiile respiratorii și fizice, pentru logopedie, pentru terapie prin acupunctură, presopunctură, poziții statice, masaje și automasaje. Studiază deopotrivă forme de gimnastică populară senegaleză și egipteană, devine cu timpul membră a Asociației de studii orientale din România, invitată a cercurilor de ergonomie și acupunctură din cadrul U.S.S.M. București, precum și animatoare a cercului științific „Univers club” din Ploiești. Elaborează o metodă originală de masaj cu sunete vocale aplicate pe puncte electrodermale, iar la invitația unor medici fiziologi aplică tratamente în două spitale asupra unor cazuri inabordabile medical sau chirurgical.

Cunoașterea nemijlocită a satului o face să observe și apoi să studieze sistematic valoarea terapeutică a unor obiceiuri populare, între care la loc de frunte se înscriu dansurile străvechi și unele practici pastorale. Elaborează în acest sens o lucrare pe care ne propunem să o prezentăm în rezumat într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

În acest larg context, translația către preocupările de paleoetnologie ne apare firescă. Iată ce ne declară interlocutoarea noastră:

— Celebra figurină „Gînditorul” (cultura Hamangia, milenulul 4 î.e.n.) a fost punctul de plecare al unor cercetări care au durat aproape doi ani. Pentru început, statueta mi-a dat ocazia să identific și să

reconstitui o poziție ancestrală de respirație pe care am introdus-o în studiul meu dedicat unor modele folclorice de educare respiratorie. Figurina din piatră silexuită prezintă, după opinia mea, o tehnică de acupresură cu coatele și degetele minilor, în care sînt implicate traseele cord, stomac, circulație, sexualitate. Am continuat investigațiile recurgînd la expozitiile Muzeului național de istorie al R.S.R., unde m-am bucurat de sprijinul tovarășului Valeriu Leahu, șeful secției de istorie străveche. Aici am studiat aproape 200 de obiecte, 60 din acestea prezentînd vizibile incizii cu forme geometrice și puncte. Am putut identifica în total 118 puncte, distribuite pe 51 de obiecte, fiecare expozat fiind gravat cu 2—3 sau maximum 15 puncte. Așezarea lor într-o schemă comună mi-a adus revelația celor 14 trasee electrodermale cunoscute în acupunctura științifică. Unele cercetări efectuate de biofizicieni în domeniul electrofiziologiei cardiace și nervoase redau înregistrări grafice similare inciziilor prezente pe o parte din figurinele studiate. În ceea ce privește formele geometrice, atenția mi s-a atras, între altele, asupra unui tablou sculptat în lemn (sec. X î.e.n.) care reprezintă, după toate probabilitățile, o femeie ce face auriculopunctură pe urechea unui bărbat tînăr, așezat cu capul pe genunchii ei. Pe lespezile a două morminte (Curtea de Argeș) sînt sculptate cîte un traseu cu reliefuri rotunde, multiple numerice în zona capului. Ele mi-au amintit de studiile pe care le-am făcut în legătură cu medicina populară, în care masajele pe puncte și zone electrodermale, ca și „bătăile” pe coapse, genunchi, glezne din dansurile țărănești, indică preocupări străvechi pentru forme de acupresură.

— Să ne referim mai amănunțit la unul din obiectele studiate.

— M-a preocupat în mod deosebit obiectul denumit astăzi „Discul de aur cu căciulă”, reliefat datînd din milenul 4 î.e.n. Este vorba de o figurină din aur, complet plată, cu înălțime de 45 cm și cu un diametru de aproximativ 30 cm. Execuția demonstrează o înaltă măiestrie, iar formele geometrice care apar în biosche-

mă dovedesc o uluitoare similitudine cu bioschema facială de acupunctură. Fiind vorba de un cap, atenția a fost îndreptată, evident, asupra organelor O.R.L. Se observă aici o puternică manifestare vocală-respiratorie reprezentată prin vigoarea buco-nazală. Expresia se asociază perfect caracterului oftalmic al globilor oculari, compunînd o fizionomie specifică stării de stress a omului primitiv. Schema biosimetrică este formată din două cercuri interferente. O altă schemă conține axe și centre de simetrie, paralele tangente pe cercuri, precum și forme geometrice care se nasc din interferențele acestora: triunghiuri, pentagoane, romburi, combinații de triunghiuri și un oval. Toate aceste forme apar și pe schemele faciale întocmite de acupunctura modernă prin unirea sirurilor de puncte electrodermale! În lucrarea mea consacrată acestor cercetări am insistat și asupra simetriei piramidale, ca formă de energie, existentă și ea în aceste bioscheme. Mai amintesc, referindu-mă mereu la discul de aur, că prin imaginarea profilului cranian și prin prelungirea punctelor de simetrie și acupunctură, aceste prelungiri

se constituie în axe paralele ce străbat o serie de zone și centre vitale cerebrale, poate chiar biocimpuri nestudiate încă.

— Considerați că aceste date ne îndreptătesc să afirmăm că daco-geții au cunoscut acupunctura?

— Similitudinea dintre harta traseelor de acupunctură, elaborată de specialistul contemporan, și schemele desprinse de pe figurinele antropomorfe este frapantă. E greu de crezut că sîntem martorii unei simple coincidențe. Cu toate acestea, cercetările mele se constituie, evident, într-o simplă ipoteză de lucru. Sînt sigură însă că cercetarea în continuare a sintezelor de simetrie facială vor confirma faptul că daco-geții au consacrat studiul de profunzime cunoașterii universului uman. Între acestea, un loc deosebit l-a ocupat terapia prin acupunctură pe care, fără îndoială, strămoșii noștri au asociat-o biomasaajului, tratamentelor cu plante, exercițiilor de respirație, procedee rămase nealterate în practica medicinei populare și a unor obiceiuri pastorale. Dar despre toate acestea, cu altă ocazie.

LIVIU TIMBUS ■

SĂRBĂTOARE DUPĂ 25 DE ANI DE MUNCĂ

Cei mai mulți se cunoșteau între ei de-o viață și pentru a se reîntîlni simbată, la vremea amiezii, în București, în sala de pe strada Bătiștei, de la nr. 14, veniseră din toate colțurile țării. Era o zi de sărbătoare pentru ei. În urmă cu 25 de ani, cînd a fost înființat Trulul de montaj utilaj chimic București, cei mai mulți dintre ei erau tineri. Cu știința meseriei pe care o aveau, dar mai ales cu experiența pe care urmau s-o dobîndească, ei erau chemați să rezolve într-un timp relativ scurt problemele complexe ale realizării ritmului înalt de dezvoltare a investițiilor în chimie și petrochimie, sporirea volumului și eficienței acestora avînd un rol determinant în dezvoltarea economică și socială a țării.

În prezența tovarășului Ioan Petre, ministrul construcțiilor industriale, și a tovarășului Gheorghe Caranfil, ministrul industriei chimice, evocarea celor 25 de ani de activitate a trustului devenit, în acest răstimp, cea mai reprezentativă unitate de construcții-montaj din țară, a prilejuit momente pline de emoție și de mîndrie pe deplin justificată. Cei 2.000 de oameni, cîți avea trustul cînd a fost înființat, au ajuns astăzi la 12.000, și muncii lor pline de abnegație îi datorăm cuvenitul omagiu, căci datorită ei au apărut în peisajul economic al țării obiective la nivelul tehnicii mondiale, de importanță majoră în industria chimică, precum platformele de la Brazil, Teleajen, Borzești, Săvinești, Craiova, Turnu Măgurele, București, Făgăraș, Tirgu Mureș, Pitești, Rimnicu Vilcea, Slobozia, Slatina, Calafat, precum și obiective din alte in-

dustrii, precum Fabrica de autoturisme Dacia sau Olcit. Acelorași oameni le-a revenit datorită de a participa, alături de alte întreprinderi, la afirmarea inteligenței tehnice românești peste hotare, prin realizarea lucrărilor de montaj de la rafinaria Banias din Siria și Zarqa din Iordania, la fabrica de ciment de la Sinjar, în Irak, sau în R.S. Cehoslovacă, R.F.G., Austria, Franța. Pretutindeni, munca a fărînt caracter, a iluminat destine, și semnificativ în acest sens a fost rememorarea de către cei prezenți la jubileu a cuvintelor pe care președintele Nicolae Ceaușescu le rostia la Adunarea populară de la Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, la 29 iulie 1979: „Trebuie să recunoaștem însă că activitatea cea mai susținută, greul — cum se spune — l-au dus constructorii și montorii. Și au învins în mod practic greutățile de aici, pentru că e mai ușor să lucrezi într-un institut la planșe, într-o fabrică de construcție de mașini decît pe terenul unde înainte nu era nimic realizînd, în trei ani, ceea ce se vede astăzi aici”.

A fost sărbătoare la T.M.U.C.B., o sărbătoare a cărei lumină, întemeindu-se pe durabilitatea faptelor, rămîne și ea tot astfel neștearsă în amintire. Și o învățătură a zilei cînd s-au reîntîlnit veteranii și muncitorii de frunte și cadre de conducere din acest trust mai poate fi că orizontul spre mine al unei adevărate sărbători a muncii, a eforturilor de pînă acum, rămîne desigur tot muncă.

DUMITRU ELIADE ■

Pro și contra Rodilemid

În nr. 13 al revistei noastre, din 1 aprilie 1983, am publicat — sub semnătura doctorului Gh. D. Grigorescu — articolul „Joaca de-a prioritățile”, care contestă înfățișarea, valoarea în materie a medicamentului original românesc „Rodilemid”. Așa cum am amintit și cu alte prilejuri, revista noastră, publicând articole semnate de condeile autorizate, de specialiști ai diverselor domenii, nu-și însușește, implicit, ideile autorilor, ci le propune, firește, atenției celor în drept și celor interesați de problemă. Drept care ne facem o datorie de a găzdui, în replică, opiniile dr. Romulus Dinu și ale altor specialiști cu privire la „Rodilemid”.

Tovarășe redactor șef,

În legătură cu scrisoarea d-ruului Gh. D. Grigorescu, publicată în revista „Flacăra” nr. 13 din 1 aprilie 1983, pag. 23, ne bucurăm că ni se oferă prilejul științific și patriotic de a pune la punct o problemă pe care revista dv. o prezintă cu titlul „Joaca de-a prioritățile”.

În momentul în care se pregătește lansarea pe baze științifice moderne a unui puternic medicament antiviral românesc, RODILEMID, cel mai puțin toxic din lume, scrisoarea la adresa autorilor acestui medicament este făcută de fapt să discrediteze medicamentul produs în fază experimentală de Centrul Industrial de Medicamente din București, titularul brevetului acestui medicament nou românesc, în favoarea unui antidot străin BAL (Sulfactin), interzis de mult de toate legislațiile sanitare naționale și internaționale pentru utilizare pe om și scos din nomenclatorul farmaceutic din cauza toxicității sale ridicate.

Asemenia... demersuri a mai făcut dr. Grigorescu la Consiliul Național de Știință și Tehnologie, la Academia de Științe Medicale, la Academia R.S.R. și la alte instituții, acuzându-ne, grațios și tendențios, de lipsă de deontologie științifică. Primele două foruri ne-au cerut să furnizăm explicații. Răspunsurile noastre au fost deplin acceptate atât de C.N.S.T. cit și de Academia de Științe Medicale, întrucât noi, la curent cu literatura mondială din acest domeniu, nu am invocat „prioritățile” pe care, în mod nejustificat, și le asumă dr. Grigorescu. (Academia R.S.R. nici nu a găsit necesare explicații, întrucât dr. Grigorescu li cerea pur și simplu să ne oprească de la prezentarea medicamentului românesc Rodilemid la Simpozionul de neurologie din septembrie 1982 !).

Cităm din raportul către aceste foruri: „Faptul că substanțe chimice capabile să fixeze ioni metalici (chelatori) au o acțiune antivirală a fost demonstrat prima dată în lume de Cutting, în 1949, iar Hamre și Colab au sintetizat primul chelator cu o acțiune antivirală în 1950. În perioada 1950—1955, tot anterior publicării lui Gh. D. Grigorescu, o serie de lucrări asupra diferiților chelatori confirmă această observație (Thompson, 1951 și 1953, Bauer, 1954 etc.).

În continuare s-au identificat mai mult de 15 clase de chelatori, cuprinzând zeci de structuri chimice diferite, cu acțiune antivirală, și sute de cercetări „in vitro”, pe animale de laborator și unele chiar pe oameni (în cazuri grave: epidemia de variolă din Madras), au atestat această proprietate a chelatorilor”.

Dr. Grigorescu, care ridică problema deontologiei științifice, nu citează pe nici unul din autori care l-au precedat, sau din contemporanii săi, în nici una din lucrările domniei-sale, cu începere de la prima sa publicație, din 1955, și până în 1980. Astfel, de pildă, în lucrarea din revista de dermatovenerologie nr. 2/1971,

în care prezintă tratamentul cu BAL a unor complicații cutanate survenite în urma vaccinării antivariolice, nu citează autorii care, cu 10 ani înainte, au dovedit și publicat aceste fapte (Turner în 1962 și Bauer în 1963 și 1965). Dar autorii care l-au precedat pe Gh. D. Grigorescu, sau l-au fost contemporani, și oricum au publicat mai înaintea lui cercetări dovedind acțiunea antivirală a chelatorilor nu au avut nesăbuința să folosească substanțe toxice pe adulți și copii, în viroze benigne ca zona zoster, varicelă, oreion.

Clasa mercaptanilor, din care face parte și BAL (Sulfactinul), substanța înțebuită de Gh. D. Grigorescu în „tratamentul” virozelor de mai sus și în alte maladii, sintetizată de Chemiwerke Hamburg, dar lansată prima dată în lume de englezi, în primul război mondial, ca antidotul unui gaz de luptă — Yperita — este cunoscută ca inhibitor a dezvoltării virusurilor; dar nu este admisă de nici o legislație sanitară pentru utilizare la oameni decât în cazuri grave de intoxicații mortale cu arsenic, aur sau mercur, și asta ÎN TRECUT.

Dozele mari și repetate folosite de Gh. D. Grigorescu și publicate în lucrarea: „Acțiunea antivirală a ditiolilor în tratamentul unor localizări virotice O.R.L.”, comunicată la al II-lea Congres Național de O.R.L., din București 1980, au fost recomandate în Enciclopedia Merck din 1968 (The Merck Index, p. 372), numai pentru uz veterinar. Cantitatea administrată de Gh. D. Grigorescu depășește de 5—10 ori doza admisă pentru intoxicațiile mortale cu metale grele, ale omului (L. Goodman, 1980).

În lucrarea noastră „Chelatoterapia cu Rodilemid în unele neuroviroze”, prezentată la două congrese internaționale în 1982, am citat adevărații pionieri ai cercetărilor cu chelatori în viroze și l-am citat și pe Gh. D. Grigorescu, în ordinea cronologică a publicării lucrărilor, după cum a putut să vadă din diapozitivele proiectate însuși doctorul Grigorescu, care a fost în sală împreună cu alte sute de medici români și străini, așa cum s-a văzut citat și în singurul articol semnat de Romulus Dinu în „Știință și Tehnică” nr. 10 din 1982, cum recunoaște singur într-un loc din scrisoarea publicată în „Flacăra” și... neagă în alte două.

Cit despre celălalt produs de sinteză, „acidul dimercaptopropil-ftalmidic”, citat de dr. Grigorescu și investigat din punct de vedere toxicologic prin niște metode artizanale față de exigențele toxicologiei secolului XX, nu a fost folosit niciodată ca medicament și nici autorizat spre experimentare de Comisia Medicamentului.

Prioritatea Rodilemidului — medicament de cu totul altă structură chimică decât BAL, și de aproximativ 100 ori mai puțin toxic — prioritate pe care o contestă dr. Grigorescu, în favoarea unui antidot german scos din uz ca toxic, aparține de fapt României, Centralei Industriale de medicamente, beneficiara brevetului nr. 79 426, al cărui autori sîntem, înregistrat atât în țară cit și în Canada, Japonia, S.U.A., Italia, Germania și alte țări, brevet a cărui originalitate a fost, bineînțeles, îndelung verificată.

Rodilemidul este actualmente singurul medicament pe bază de chelatori, practic lipsit de toxicitate, destinat tratamentului neurovirozelor umane.

ROMULUS DINU

doctor în științe medicale, medic primar neurolog

ILEANA DINU

toxicolog, doctor în chimie

Medicamentul românesc se recomandă singur

■ Rodilemidul, medicament original, conceput și realizat de medicul Romulus Dinu, a fost experimentat în clinica noastră timp de șase luni, pe aproximativ 40 de pacienți. Au fost administrate 200 de fiole în următoarele maladii: scleroză în plăci, zonă zoster și în paralizii faciale afriore. Medicamentul a fost bine tolerat și ne-a permis desprinderea următoarelor concluzii:

În paralizile faciale afriore a scurtat timpul de invaliditate prin ameliorări notabile. În ceea ce privește scleroza în plăci, administrarea Rodilemidului a avut ca rezultat evident ameliorarea tulburărilor sfincetero-genito-urinare, deci a unor simptome grave și neplăcute specifice afecțiunii. Fiind un puternic dezinflamator și acționând asupra nervilor periferici, produsul a avut ca rezultat și calmarea durerilor zosteriene.

După administrarea primei șarje de fiole, am semnalat doctorului Romulus Dinu că mai mulți bolnavi acuză dureri în timpul injecțiilor intramusculare. Următoarea șarjă a fost bine tolerată.

Acest prim experiment demonstrează că medicamentul se recomandă ca un produs necesar tratamentelor neurologice. Am comunicat acest lucru Comisiei pentru controlul medicamentului în cadrul unui referat de specialitate.

prof. dr. ION STAMATOIU

Clinica de neurologie, Spitalul clinic al Municipiului București

Util ar fi

să ne unim cercetările

■ În legătură cu cercetările și tratamentele propuse de medicul Gh. D. Grigorescu și Romulus Dinu este necesar, cred, să facem următoarele precizări:

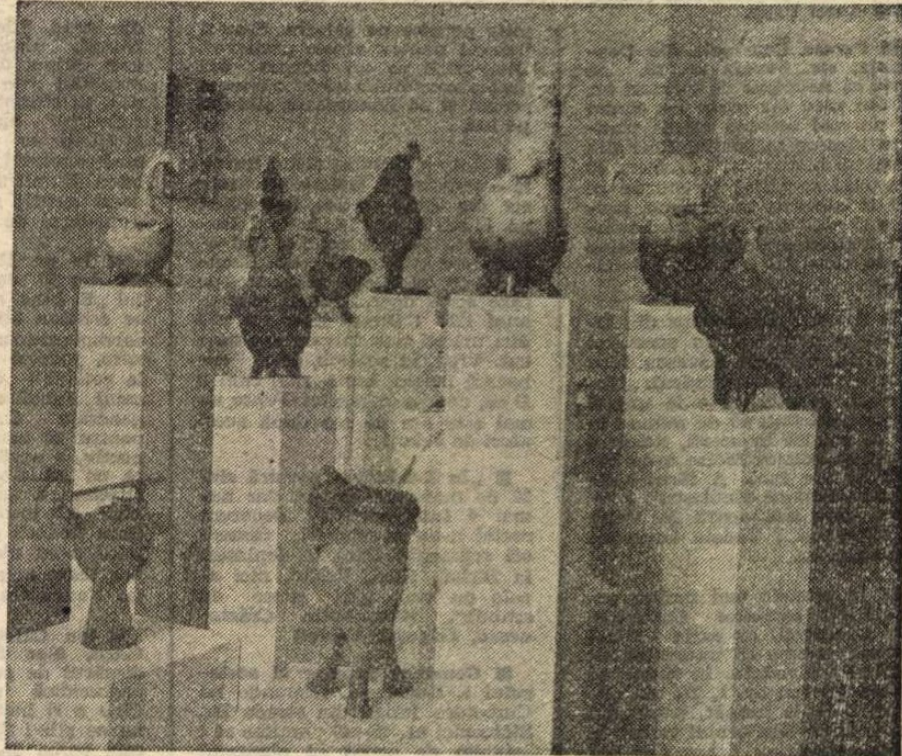

Foto-document

10 elevi,
10 concurenți,
10 premii,
10 laureați

Între 27 aprilie și 3 mai, la Città di Stresa, în Italia, la ediția a VII-a a Concursului internațional pentru tineri interpreți, Liceul de artă „George Enescu” din București a fost reprezentat de 10 elevi de diferite vârste. Cei 10 elevi români, într-o competiție acerbă, la care au participat 2.000 de alți concurenți din 11 țări ale lumii, au înregistrat un succes fără precedent în istoria de până acum a acestui prestigios concurs: 7 premii întii absolute și 3 premii întii. Premiul întii înseamnă obținerea unui punctaj situat între 95—100 de puncte, iar premiul întii absolut înseamnă cel mai mare punctaj între premiile întii.

Deci, în fața unui exigent juriu prezidat de eminentul muzicolog Em. Spantaceni, organizatorul întregului concurs, următorii elevi: Cristina Tomescu, pian, clasa a VI-a, Viorela Ciucur, pian, clasa a IX-a, Anca Șalin, vioară, clasa a

X-a, și Simona Moise, vioară, clasa a XI-a, au obținut punctajul maxim, de 100 de puncte. Celelalte trei premii întii absolute le-au cucerit Maria-Luiza Botez, pian, clasa a III-a, 98 puncte, Daniela Spinu, pian, clasa a XI-a, 96 puncte, și Mișela Tomescu, vioară, clasa a V-a, 97 de puncte. Cu nimic mai prejos sînt și cele trei premii întii, dar neabsolute, cu-

cerite de Violeta Ștefănescu, pian, clasa a II-a, mezină grupului, 98 de puncte, Doina Fodor, vioară, clasa a VII-a, 97 de puncte, și Cristian-Pericle Persinaru, vioară, clasa a IX-a, 97 de puncte.

După cum se vede, elevii noștri au participat, pe anumite categorii de vîrstă, doar la două instrumente, pian și vioară. Subliniem acest amănunt întrucît concursul s-a des-

fășurat și la alte specialități cum ar fi viola, violoncelul, instrumentele de suflat, formațiile camerale și chiar orchestrale.

Așadar, participînd la doar două instrumente, tinerii noștri interpreți au cîștigat cam tot ce era de cîștigat. Adică 10 elevi, 10 concurenți, 10 premii, 10 laureați! Firește, sincere felicitări pentru acești elevi de nota 10, inclusiv pentru profesorii lor cărora, dacă ne permit să le acordăm note, precum elevilor, sîntem bucuroși să le atribuiem nota maximă, adică tot 10. Acești minunați profesori sînt: Carmen Manea, Zoe Popescu, Cătălina Popovici, Elisabeta Tomescu-Ciomu, Mișela Popescu, Doina Ionescu și Adrian Tomescu. O precizare: în afara elevilor Mișela Tomescu, care este chiar fiica profesoarei Elisabeta Tomescu-Ciomu, ceilalți elevi cu același nume nu au nici o legătură de rudenie cu profesorii Mișela și Adrian Tomescu.

Aceștia fiind zise, ceea ce vă propunem cu această fotografie și acest text este să luați aminte la numele tuturor tinerilor premiați, întrucît, peste 10 ani, să zicem, îi veți reîntîlni, cu siguranță, în viața de concert a țării noastre și, desigur, cel mai bun dintre cei mai buni, vor fi prezenți, credem și sperăm noi, pe marile podiumuri de concert ale lumii.

VICTOR NIȚA

■ Familia defunctei Ivan A-mica din București, str. Emil Botnăraș nr. 35, ne relatează că, în timp ce femeia se afla încă pe catafalca, lucrătoreasa Constanțescu Viorica de la I.C.R.A.L., sector 6, secția Alex. Moghioroș, a dat buzna în casă s-o „sigileze”. Casa. Și asta, după un telefon anonim! Nu numai că a dat dovadă de lipsă de decență în atare situații, dar nici măcar nu și-a cerut scuze pentru eroarea comisă.

■ Urmare a sesizării lui Moga Mircea (Cosmonauților 4, Timișoara), iată ce ne răspunde ROMVARE: „tov. ospătar Anghel Tăsiță a fost scos din funcție, iar tov. lucrător-gestionar Clodaru Adrian a fost sancționat cu diminuarea retribuției pe trei luni”. Toate acestea pentru o banală notă de plată. N-o fi fost ea totuși chiar banală, de vreme ce a fost umflată binișor de ospătar.

■ Bucur Stela din comuna Tihești, județul Argeș, este bolnavă din 1979 și a suferit 4 (patru) operații. Comisia de expertiză medicală din Pitești o poartă pe biata femeie pe drumuri și nu-i rezolvă situația. Din ce să trăiască?

■ Un grup de tineri din Satu Mare s-au adresat conducătorului Căminului Flacăra — cu ocazia prezenței cinaclului în orașul de pe Someș — întrebând de ce nu există o stradă care să poarte numele lui Vasile Lucaci? ! Ne-am interesat la serviciul de sistematizare a municipiului și, într-adevăr, nu există o stradă care să poarte numele ilustrului tribun transilvănean. Se sugerează edililor ca strada Carei ori cartierul „Micro” 16 să se cheme bulevardul Vasile Lucaci sau cartierul Vasile Lucaci. Poate că lucrurile vor decurge mai rapid decît în cazul străzii Turbinei, care, în sfîrșit, poartă numele pictorului sătmarăean Aurel Popp.

■ Parase Constanța din Constanța, str. Soveja nr. 19, ne scrie că Asociația de locatari nr. 35 din care fac parte 1-a somat să nu mai semene ori să planteze legume în spațiul liber din preajma blocurilor. Legea nr. 10 din 1982 specifică terenurile ce pot fi cultivate cu legume, precum și plantarea cu flori. Lămuriri suplimentare se pot obține de la consiliul popular municipal.

■ În Sala sporturilor din Oradea a avut loc un spectacol splendid, ne scrie Săvescu Ioan (Cartier Nou nr. 4 Oradea). „Numai că vedetismul o ia uneori razna. Solicitați 20 de minute în gir să reîntre în scenă, Nicoleta Voica și Petrică Moise n-au caducădit s-o facă. A făcut-o, în schimb, Benone Sinulescu”. E firesc. Cine sînt acești N. Voica și P. Moise? Vedeta autentică are caracter.

■ În numele mai multor cetățeni din cartierul Colentina, din București, ne scrie Mihai Crișan. Anume că tramvaiul nr. 4 circula alandala. În timp ce tramvaiele cu nr. 1, 21, vin „lipite”, 3-4 la număr, tramvaiul nr. 4 parcă face ocolul salbei de lacuri Colentina! Am verificat și vă dăm dreptate.

■ Serafim Roxana din Ploiești, strada Puful cu apă rece nr. 30, sesizează că nu găsește multe din cărțile căutate, ori, dacă le găsește la biblioteca județeană, acestea sînt zdrențuite, greu de citit.

■ Gheorghe Ion, director de școală în Orbeasca de Jos, Teleorman, ne scrie că a expediat 600 lei pe adresa „Fundatia europeană Drăgan, Lugoj”, pentru „Istoria literaturii...” a lui G. Călinescu. Nici pînă azi n-a primit cartea sau vreun răspuns.

■ „Știați că magazinul alimentar nr. 146 din Șoseaua Pantelimon, București, are un program făcut după ureche? Mai știți că personalul se poartă urît cu clientela? Știați și faptul că aceste aspecte sînt trecute și în codica de reclamații și sugestii? Dar că astfel de fapte persistă de-o bună bucată de vreme?” (Cornelia Stoian, București, Cartier Pantelimon, Alea Hobîța, bloc 303)

■ Cosma Gheorghita este învătătoare în comuna Virtop, iar soțul său este contabil șef la I.A.S. Giubeca. Pe familia Cosma a determinat-o să ne scrie un act de birocrație la care nu prididese să-i dea de capăt. Cu ani în urmă a posedat o motocicletă, care nici măcar la fiare vechi nu mai poate fi dată. Consiliul popular n-a „radiat” motoreta din scripte și le tot tri-

Scrisoare comentată

0 faptă abominabilă

La serviciul de audiențe al revistei ne-am pomenit cu doi tărani, bărbat și femeie, cu o jalbă în mină, necăjiți din cale-afară. Care a fost pricina că și-au părăsit casa și muncile primăverii, ca să vină pînă la București? Băiatul lor, Petrică Jugănar, elev la școala din Vlădești de Jos, județul Argeș, a fost, povestesc cei doi, tinta unei fapte abominabile, aproape incredibile prin violența ei. Dar să le citim scrisoarea și să le ascultăm cuvintele plîns.

Intr-una din zilele toamnei lui '82, Petrică este trimis de mama sa să adune curcile risipite pe uliță și să le aducă acasă. Numai că în drum, din joacă ori pur și simplu din lăcomie copilărească, ia un ciorchine de strugure de pe coardele de viță (care se întindeau pînă în stradă) aparținînd profesorului Florin Jugănar. (O pură coincidență de nume.) Acest profesor „sportiv”, într-o primă instanță, îl prinde pe băiat, îl trîntește cu capul de pămînt și-i cară pumni în cap și în coaste. Nu i-a ajuns atît, a luat de grabă un arac, cu care l-a bătut pe copil peste miini și peste coaste, fracturîndu-i-le. Petrică a rămas lat la pămînt. Atunci „educatorul” l-a legat fedeleș cu o sîrmă (una încărcată cu electricitate, cu care a început să-l curenteze!), după care l-a „plasat” într-o încăpere întunecoasă, sub un grajd. Acolo, băiatul a zăcut de la ceasurile 4 după-amiază și pînă seara la 8. Amintim ora 8 căci, dacă atunci n-ar fi trecut pe acolo, din întîmplare, dirigintele elevului, Stoian Ion, descoperindu-l pe cel lăsat în nesimțire, cine știe ce s-ar fi putut întîmpla. În momentul cînd a fost găsit, Petrică se afla între viață și moarte.

Cum pot fi catalogate astfel de fapte? Cum poate fi catalogat un „profesor” care-și maltratează în halul acesta elevul? Un asemenea ins nu-și merită nici măcar numele de om, necum titlul de dascăl!

Interesîndu-ne de urmări, aflăm că Florin Jugănar a fost retrogradat trei luni și sancționat cu vot de blam de organizația de partid. El a fost exclus și din funcția de președinte al Consiliului comunal al pionierilor, și din biroul Comitetului județean al organizațiilor pionierilor. Să ne mai întrebăm ce „calități” l-ar fi recomandat pentru asemenea însărcinări de onoare și răspundere? ! Ca și părinții copilului, sîntem convinși că sancțiunile de mai sus nu sînt pe măsura actelor comise. Gravitatea faptelor petrecute la Vlădești de Jos fiind de natură penală, solicităm organelor de procuratură județene anchetarea cazului și trimiterea lui F. J. în fața instanței.

DORIN SALAJAN

mite poprire pe salariu. S-au și judecat pentru aceste „relicve”. Bine-ar fi ca un delegat din partea consiliului să le păsească pragul și să lămurească situația pe loc.

■ Într-o situație deloc fericită este numitul Holczinger Marcel din Brad, b-dul Republicii nr. 3, sc. B, ap. 11, județul Hunedoara. De mic copil a fost abandonat într-un parc din București, cu un bilețel alăturat, pe care scria doar... luna august, anul 1958! Bietul tînar nu știe nici măcar ziua în care s-a născut. Vrea, în schimb, să-și cunoască mama, bună, rea, cum o fi ea, doar e mama lui. Poate nu mai este așa de rca după acest sfert de veac!

■ „În localitatea noastră sînt 22 de motorete Mobra, dar numai 4 funcționează, deoarece restul n-au cauciucuri, camere ori segmente. Dacă te deplasezi la Birlad, Huși, Vaslui, nici acolo nu vei găsi piese de schimb”. (Constantin Crăciunescu, Găgești, Vaslui)

■ Consiliul popular al sectorului 5, București, răspunde lui Ciubotaru Iulian din strada Dr. Stoicovici nr. 45-49; anume că: „sîntem de acord cu plantatul unui puiet de brad și cu plantarea de flori unde este loc și unde dorește petiționarul”. Fără intervenția noastră nu s-ar fi putut planta un biet puiet de brad?!

■ Pe Adriana Moșneagu, asistentă de regie la „ANIMA-FILM”, a impresionat-o plăcut faptul că a revăzut ansamblul folcloric „Cununa” din Petrești-Dimbovița, la televizor. Drumul acestui ansamblu, de la participarea „bătrînilor” la un festival internațional de folclor din Polonia și pînă la mai tînerii „combatanți”, a fost unul frumos și presărat de satisfacții.

■ Întreprinderea pentru îmbunătățirea și exploatarea paștilor Prahova ne răspunde la scrisoarea petiționarilor Anghel Voica și Pantelie Constantin din Breaza, după cum urmează: „suprafața de 2,5 ha pășune din punctul Strand este la dispoziția celor 2 petiționari.

■ Dacă din București la Arad presa face o oră și citeva minute cînd este expediată cu avionul, aflați, vă rog, că din reședința de județ la Lipova ea face mai bine de o zi (ne scrie Bucoacu Ștefan, str. Oborului nr. 2, Lipova).

■ O scrisoare patetică ne expediază Ciobanu Dumitru, din comuna Măgura, județul Teleorman. Zile și nopți de-a rîndul, el și alți bolnavi stau și „păzesc” casa lui Iulică Voinea

din Arad. Știe ultima bătaie de frunză, ultima deschidere de uși, ultima tură cu bicicleta a puștiului prin curte, Iulică Voinea, în schimb, nu se arată, iar suferinzi nu au acces la el. Motivele se cunosc. „Dați-ne medicamentul!”, exclamă Ciobanu Dumitru, îndurerat. Oare acest strigăt nu se aude și la ministerul de resort?!

■ În nr. 12 al revistei noastre din 25 martie a.e., sub titlul „El bine, nu sînt copilări!...” se criticau stări de lucruri necorespunzătoare de la C.A.P. Arsură, județul Vaslui. Aflăm de la cetățenii din Arsură și din satul Fundătura că adunările generale C.A.P. programate pentru 28 martie a.e. și, respectiv, 9 aprilie a.e., în legătură cu schimbarea președintelui Diaconu Grigore, au fost fără nici o justificare, aminate! Oare factorii de resort al județului n-au nici un cuvînt despre toate acestea? (Ioan Cojan, sat Fundătura, jud. Vaslui)

■ Ion Calotă (Craiova, Piața Gării, bloc E3) ne scrie că a dispărut de pe piață piinea hipoglicemică pentru diabetici. Cine o fi luat această măsură nu se știe! Să mai amintim că este vorba de o piine — medicament, vitală pentru diabetici?

■ Președintele Asociației blocului A 12, din str. Huedin 4, sector 4, București, pe nume Nedice Lemnar, se face că nu știe de dispozițiile privind cultivarea spațiilor din preajma blocului. Mai mult chiar, după ce reprezentanți ai conducerii sectorului au fost la fața locului, în urma intervenției revistei noastre ca să rezolve lucrurile. Acestea au rămas tot baltă! (Ioan Șisu, str. Huedin 4, Bloc A 12).

■ Îngrijorată ne scrie Manea Vasilița din Ploiești, strada Albastrelor nr. 9. Pe data de 25 aprilie a.e. sosise la ea sora ei, Lepa D. Ioana (Nușă). Să reținem: este mută. Voinică, blondă și cu ochi albaștri. Tunsă scurt. După această vizită, Nușă a dispărut fără urmă. Ea nu e de găsit nici la locuința sa din Valea Cucului (Argeș).

■ 18 familii din Jibou (Sălaj), ne scriu că pe strada Ciutării din localitate încă n-a pătuns, în acest sfîrșit de secol, lumina electrică! Proiectul introducerii curentului și pe această stradă există de zece ani, dar copiii din Ciutării cîtesc și-acum la lumina lămpii cu gaz. (Pop Vasile, str. Ciutării nr. 14, Jibou, în numele celor 18 familii sălăjene).

■ Primim din partea Consiliului popular al județului Te-

leorman, Direcția sanitară: La sesizarea adresată revistei de cetățenii satului Băduleasa, comuna Putineiu, vă comunicăm că s-a repartizat, de către Spitalul Turnu Măgurele, un medic la dispensarul medical Băduleasa.

■ Corina și Sabin Ilie din Beiuș, Al. Podișului, bloc 7, sc. R, etaj 3, apartament 18, au „recuperat”, în 25 octombrie 1982, un porumbel poștaş din coșul de ventilație al blocului. Porumbelul avea numărul probabil: R.S.R. — 80 — 711285, sau 711285, sau L-11285 (inițialele erau greu descifrabile). Tînerii belușeni doresc să știe dacă porumbelul căruia i-au redat libertatea, a ajuns, în sfîrșit la destinație!

■ „De ce s-a desființat corul țărănesc din Lăpoș, comuna Dărmășești, județul Bacău? Întreabă țărăni din Lăpoș”. Într-adevăr, de ce? Poate ne dau o mină de ajutor în aflarea răspunsului factorii culturali ai județului.

■ Buteică Maria din București, str. Alilor nr. 6, bloc R 8, ap. 37, ne scrie, negru pe alb, că rezervele pentru pixuri, în special cele de culoare roșie, nu sînt bune de nimic. Fabrica a greșit, probabil, compoziția pastei. Pînă una, alta, se pot introduce cu pipeta în rezervele de pix, alcool ori spirit medicinal, pentru a se dilua conținutul. Dar cu cei de la fabrică — cum rămîne?

■ Un grup de muncitori de la Depoul C.F.R. Satu Mare, împreună cu alții, de la întreprinderea „Solidaritatea” din localitate, ne roagă să intervenim pentru a putea servi și ei, omeneste, masa de prînz la cantina fabricii de aragaze „23 August”. Este o cantină bună, numai că nu are capacitatea necesară. Autorii scrisorii propun fie extinderea acestei cantine, fie înființarea unei noi cantine în zona respectivă.

■ Bucureștenii doresc suc „Vitacol”, fabricat la C.A.P. Cristian și Vulcan, din județul Brașov. (Adrian Cătălien, Drumul Taberei, 33)

■ Cetățenii din Cartierul Vasile Arion, Sibiu, ne semnaleză că un vecin are 8 cîini, pe care îi ține liberi, într-o grădină neîmprejmuită. O victimă a cerberilor a fost o fetiță de 10 ani. Rugăm organele de resort să intervină.

■ Cimitirul eroilor din Orăștie arată ca vai de el. Pietrele funerare au dispărut. Copiii folosesc cimitirul ca teren de fotbal. Mai nou, se sapă un canal exact prin mijlocul cimitirului! (Bebel Crețu, Orăștie, str. Pricăzului n. 28).

■ La meciul de handbal A.S.A. Buzău și RELCON — Buzău arbitrat bucureștenii Constantin Căpățînă și Romeo Iamandi. Nivelul tehnic al meciului a fost umbrit de prestația slabă, pînă la urmă a celor doi arbitri. (Vioiu Constantin, Constantin Mugurel, Subirelu Constantin, Apostol Gheorghe, Scinteie C-tin, Trif Gheorghe, Popa Dumitru, Dăscălescu Constantin, Nicolescu, Savu Carmen, Moisesu C-tin și Coar-nă Vasile, Buzău).

■ Tican Mihail din B-dul Micurîn nr. 1 București, ne scrie: Toate centrele de difuzare a presei pendinte de Oficiul postal nr. 26, respectiv, cele din B-dul 1 Mai și din străzile învecinate primesc ziarele după ora 7 (între 7,30 și 10,30), inclusiv duminica. Cetățenii din acest cartier, plus cei din jur și oamenii muncii din instituțiile și întreprinderile cu sediul în zonă sînt nevoiți să citească ziarele cu mari întîrzieri.

■ Primim de la Ministerul Educației și Învățămîntului: vă facem cunoscut că ilustrațiile din manualul Cunoștințe despre natură pentru clasa a III-a au fost refăcute în ediția din 1982, unde s-au corectat și cele sesizate în scrisoare.

■ Consiliul popular municipal Roman (județul Neamț) răspunde la sesizarea unui grup de locatari de la blocul 10, din Alea T. Vladimirescu, Roman: Cele sesizate se confirmă și s-au luat următoarele măsuri: Pandeles Dumitru și Dumitru Constantin au fost amendați și atenționați de organele de ordine să păstreze liniștea și să respecte regulile de conviețuire socială, iar alți doi locatari recalcitranți și răi platnici au fost evacuați. Avariile făcute

la bloc se vor remedia în cel mai scurt timp.

■ Petrea Elena, domiciliată în cartier Berceni, București, aleea Terasei nr. 10, bloc R 12-B, sc. II, etaj VI, ap. 66, sector IV, sesizează că în camera de baie și în dormitor a apărut mușca negru și un condens puternic atît pe pereții laterali, cît și pe plafon. În anul trecut, ICRAL Berceni a trimis un lucrător care a aplicat un material spongios pe pereți. Fără eficiență însă. Insistă, pe bună dreptate, să i se facă lucrarea de bună calitate.

■ Procuratura generală răspunde lui Niculescu Vasile din București: s-a dispus reluarea urmăririi penale privind faptele săvîrșite de Gagiur Aurică. După soluționarea cauzei veți primi rezultatul de la Procuratura județeană Giurgiu.

■ În revista FLACĂRA nr. 10 din 11 martie a.e., un grup de cititori din comuna Rucăr, județul Argeș, întreabă de unde pot procura preparatul Adenostop. Pentru informarea lor, vă rog să le recomandați citirea revistei „Vatra” nr. 1/1983, în care vor găsi un interviu cu conf. dr. Pavel Petcu, autorul principal al acestui medicament. (Ioan Tîghilii, str. Cîsnădiei nr. 1, bloc CFR, Tg. Mureș).

■ Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, Oficiul forțe de muncă Botoșani: Petenta Buliga Mariana a fost repartizată cu dispoziția nr. 1272/1983 pe post de muncitoare necalificată la Cooperativa „Progresul” Botoșani, în vederea recalificării sale în meseria de împletitor produse vegetale.

■ Măceșan Traian din Bîlteni (Gorj) face o propunere de bun augur pentru fabricile de autoturisme: Bine ar fi ca oricare autoturism ce se livrează proprietarilor de autoturisme, să conțină, în portbagaj: o trusă de scule, o trusă medicală, o carte tehnică și o carte cu întrebări și răspunsuri despre circulație!

■ Cei 22 de coriști din formația corală „Cîntarea brăneșteană” din comuna Brănești, județul Dimbovița, primesc următorul răspuns din partea Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Dimbovița: Formația corală nu a primit aprobarea să facă schimbul cultural la care se referă, ceea ce a rezolvat toate nemulțumirile ce fuseseră făcute în rîndul coriștilor.

■ Petentul Ciuta Gheorghe, din Roman, a fost schimbat din funcția de șef de unitate și trecut pe un post administrativ. Urmare a acestei măsuri, petentul a acționat în instanță întreprinderea, unde primește cîștig de cauză, adică să fie repus în drept. Reanalizîndu-i-se situația, petentul a fost numit, începînd cu data de 1.04.1983 ca șef de unitate la bufeul „Stelăru”, unde funcționează și în prezent. (Consiliul popular municipal Roman, județul Neamț).

■ Ștan Valentin din București sesizează pe drept cuvînt că există un singur telefon pe B-dul Uverturii, dar pe care îl găsești mereu defect. Cetățenii sînt nevoiți să se deplaseze în Piața Giurgiului pentru a da un simplu telefon.

■ Tot mai frecvente sînt scrisorile adresate, prin revista noastră, lui Iulică Voinea din Arad. Am în fața mea un teanc de astfel de scrisori. O parte i-au fost expediate la domiciliu. Un grup de 22 de cetățeni din diverse zone ale țării ne scriu din fața casei lui Iulică Voinea, unde n-au acces. N-au acces nu din vina lui, firește. Ni se prezintă și o listă întregă cu numele și adresele cunoscuților și rudelor — cazuri vindecate de Iulică Voinea. Dar marea doleanță a petenților este adresată Ministerului Sănătății în termeni cit se poate de dramatici: Lăsați-ne să ne tratăm boala! Ajutați-ne să ne tratăm boala! Am colindat aproape toate spitalele din țară. De Iulică Voinea se leagă ultima noastră speranță! Avem încredere în omenia și sufletul dumneavoastră! (Manole Dumitru, Stroe Gheorghe, Păstean Vasile, Furtună Elena, Dancea Marcela, Grigore Ștefan, Petre Ion, Colda Paraschiv și toți pînă la 22).

Pagină realizată de DORIN SALAJAN

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

IOSIF DEMIAN:

Ochiul operatorului + încă niște idei — regizor

— Mă numesc IOSIF DEMIAN, m-am născut în Oradea, în anul 1941. Profesia mea de bază: depanator radio-Tv. Student la I.A.T.C. „I. L. Caragiale” — secția operatorie — între 1964 și 1968. După absolvire am lucrat — ca operator — la următoarele filme: „APA CA UN BIVOL NEGRU”, „ASTEPTAREA”, „NUNTA DE PIATRA”, „DUHUL AURULUI”, „UN AUGUST ÎN FLACĂRI” (serial TV), „ZIDUL”, „BUZ-DUGANUL CU TREI PECETI”. După care... m-am lăsat de operatorie!

Am răspuns bine, Horia Pătrașcu, la prima dv. întrebare?

— Ați fost unul dintre cei mai buni operatori ai noștri, nu este numai părerea mea. Dintre acești foarte buni operatori, câțiva au trecut la regie de film. În cazul dv. care a fost motivul?

— În primul rând, cred că am rămas același bun operator. Din păcate, datorită unor reglementări administrative, între două filme, ca regizor, nu pot să-mi exercit profesia de... bază. În al doilea rând, trecerea mea la regie are două motive foarte precise: regizorii buni cu care am colaborat sau cu care aș fi vrut să colaborez — am să-i citez doar pe Andrei Blăier, Dan Pița, Mircea Verol, Lucian Pintilie, Lucian Bratu — făceau filme destul de rar; ceea ce presupunea ca în

lungile intervale dintre ele să fiu nevoit să colaborez cu regizori mediocri. Doi, am simțit nevoia să mă exprim mult mai complex decât o făceam numai prin imagine; aveam o nemulțumire față de filmele la care lucrasem doar ca operator, simțeam că aș putea să spun mult mai mult decât prin partea vizuală a filmului. Faptul că acest gând l-au avut și alți colegi de generație — îi numesc pe Niculae Mărgineanu și Dinu Tănase — explică într-un fel calitatea seriei noastre (vorbesc de seria anilor '64-'68), ambiția noastră deosebită de a face totdeauna ceva mai mult pentru filmul românesc. Țin să subliniez în mod special, în cazul meu, întâlnirea cu Andrei Blăier.

— În general, Iosif Demian, sinteți convins că trebuie să fi fost „ceva” înainte de a face regie de film?

— La noi — și nu numai la noi — un regizor devine regizor cu adevărat la 30 de ani (asta, dacă are și noroc!)... vorbesc de tinăra generație, de tinerele speranțe. De fapt este virsta la care un om e considerat matur. Or, în lume, datorită și facilității de a pune mina pe un aparat de filmat — și noi am avea acest drept, dacă lucrurile ar merge bine în cadrul cinecluburilor și s-ar înțelege adevărata lor menire — oamenii ajung să facă film

chiar la 20 de ani! Adică, un Spielberg, de pildă! Deci, pentru a ajunge regizor de film, nu cred că trebuie să fi fost „ceva” anume, înainte... Regizor poate deveni un critic, sau un operator, sau un scriitor — sau în egală măsură un strungar, dacă are har — eu consider că în clipa în care cineva se hotărăște pentru regie își schimbă de fapt stiloul, sau pensula, sau mașina de scris, pe un alt instrument cu care el poate (dacă poate) să-și prezinte propria-i viziune artistică asupra unei realități sau probleme. Adică: important, pentru un viitor regizor, este să aibă o complexitate deosebită a sa ca persoană, să aibă acele calități care să-i dea dreptul să numească, așa cum îmi place mie uneori să compar, meseria noastră cu cea de „pilot de formula unu”... și nu e nici o exagerare: aceeași stare stresantă, același efort psihic și fizic deosebit, putere de discernămint și spontaneitate în acceptarea și depășirea unor situații neașteptate. Talentul, firește, se subînțelege! Nu neg rostul studiilor, dar ele singure nu reprezintă o certitudine... Toate cele de mai sus sînt absolut necesare, nu și suficiente. Nu uita că de exemplu noi — și mă refer la Dinu Tănase, Niculae Mărgineanu și subsemnatul — înainte de a trece la regie ne-am câștigat un prestigiu în imaginea de film!

— Care a fost cea mai mare satisfacție profesională pe care ați avut-o pînă acum?

— Participarea cu filmul „O LACRIMĂ DE FATĂ” la Festivalul internațional al filmului de la Cannes — festival care înseamnă visul suprem al oricărui cineast.

— Cum ați ajuns acolo?

— Într-un fel, trebuie să-i mulțumesc lui Alexa Visarion. Aflat la Paris cu probleme de teatru, el a găsit de cuviință să-și prezinte filmul „INGHITITORUL DE SĂBII” directorului festivalului de la Cannes, Gilles Jacob; cu aceeași ocazie i-a vorbit acestuia și de alte filme românești ce ar merita atenția celor ce fac selecția pentru festival. I-a vorbit de șapte filme, printre care se afla și filmul meu, filmele au fost vizionate și, poate din întâmplare, alegerea s-a oprit pe o... „Lacrimă de fată”.

— De ce credeți că din întâmplare?

— Pentru că am sentimentul că, în egală măsură, și alte filme românești și-ar fi găsit locul într-una din selecțiile festivalului. Poate că a lipsit omul care să ne reprezinte, acel om care să insiste, inteligent, pentru filmele noastre, pentru noi. ...Dar, cum știneam, am ajuns la Cannes... În selecția oficială: după cincisprezece ani, pe palatul festivalului s-a înălțat — din nou — steagul tricolor românesc! N-am intrat într-o competiție pentru premii, să fim clari!, dar am fost într-o primă selecție, care înseamnă 41 de filme din toată lumea, în acel an. Din care 25 pentru premii și altele 16 într-o selecție numită „Un certain regard”, din care am făcut parte și eu (și să nu uităm că aceste 41 de filme au fost alese dintre circa 600!). În alți ani s-au afirmat în această secțiune polonezul Zanussi, italianul Taviani și chiar Francis Ford Coppola.

— Cum a fost primirea...

— Ce anume...?

— Prezența dv. la festival!

— Îndrăznesc să cred că... foarte bine!

Fără semnul mîrării. Rețet, foarte bine

(Continuare în pagina 19)

HORIA PĂTRAȘCU ■

Neuitatul Moisi

În primăvara anului 1970, cu aproape 13 ani în urmă, i-am solicitat prin telefon reputatului și științelorului matematician și om de spirit, care a fost academicianul Grigore Moisil, o colaborare despre riscul în cercetarea științifică. A fost de acord. „Poți veni chiar mine, pe la 12, după articol. Nu uita să lei cu dumneata și un stenodactilograf!” M-am conformat întocmai.

A doua zi, la ora fixată, împreună cu Niculina Mihai, pe atunci stenodactilografă la ziarul unde lucrez, am mers pe strada Armenească nr. 14, unde locuia profesorul. După ce am urcat niște scări înguste am sunat. Profesorul ne aștepta. Ne-a poftit în biroul său de lucru și fără să stea mult pe gânduri a intrat direct în subiect, respectiv și-a pus cotul minii drepte pe tabla biroului și așezându-și capul în căușul palmei a dictat articolul dintr-o răsufiere, avînd grijă să indice toate semnele de punctuație. Toate încercările mele de a-l întrerupe spre a-l ruga să țină mai mult seama de profilul și preocupările publicației noastre s-au dovedit zadarnice. Zimbind și fără a-și întrerupe firul ideilor, își ducea de fiecare dată degetul arătător de la mîna stîngă la gură, făcîndu-mă să înțeleg că în momentul acela cel mai cumințel lucru pentru mine era să tac. Cînd a pus punctul final mi-a zis: „Ei acum, putem discuta ca la o bere!”

Împrejurările au făcut ca acest articol să nu vadă lumina tiparului atunci. Eu însă l-am păstrat ca pe un bun de mare preț, încredințat că Moisil oricînd este actual. Iar acum îl restituți celui cărui îi fusese destinat inițial, adică marilei publice, oferindu-l celei mai citite reviste — „Flacăra”.

IOAN STRUJAN ■

Nota redacției. Publicăm, în pag. 18, articolul „Pledoarie pentru risc”, oferit redacției noastre de Ioan Strujan, împreună cu alte inedite însemnări ale ilustrului savant, pe care a avut gentilețea să ni le pună la dispoziție soția sa, doamna Viorica Moisil. Va fi, sîntem siguri, tulburător pentru cititorii noștri să constate cît de aproape, cît de lîngă noi a rămas, prin gândurile sale, academicianul Grigore C. Moisil, savantul care — pornind adesea de la fapte aparent banale — știa să dezvolte idei de o frumusețe seducătoare.

Noua frontieră

a sufletului uman

Pastel

se dedică lui Ovidiu

Dacă mi-ar zbura un vultur din
meninge

niciodată n-ar mai ninge

niciodată n-ar mai ninge

dacă mi-ar zbura un inger din
meninge

Dacă ar cădea o piatră

Înc-o dată într-o dală,

de s-ar preschimba în roată

alergînd spre altădată

altă dată niciodată,

niciodată n-ar mai ninge

n-ar mai ninge.

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

Melancolii de peruzea

Crini negri, crini albi, crini roșii. Troiță de simboluri. Omul care-a împletit această cunună se numește Ion Bănuță și e ori cînd gata să jure „pe ochii Maicii Domnului” că greierii sînt poezii... Greierii sînt poezii Universului. Și cînd spune asta, din Panorama templului și pînă-n Panorama sîrului (tări pe Olimpul diavolului) se așterne miriștea mea galbenă: din Bărăgan, bîntuită de sete, de jocurile halucinante ale frunzelor de aer copt, ripile de cretă, movilele roase de depărtări, iar prin coastele deșelate ale ierburilor sucite de vîntul uscat, țirile într-o smînteală fără răsuflet vrăjitorii cu lăute de abanos: greierii. Ei dorm într-un poc al lună, domnie de milenii, și cînd se deschide regina nopții sar în dunga drumurilor, în desfrîul nesfîrșit și sparg puzderie de clopote mici într-o aromă de vinuri nepocăite, de cimbru, de cocori sfîrșind streșina caselor cu briie albastre, ruptura unui mal și cărea de măghiran ce suie spre munte, izbind înfil pe la Argeș unde s-a născut poetul și s-a umplut de mierea finului, de boarea descîntecului nepus la blesteme și de rana invulnerabilă ce se deschide sub osul virfului de munte cînd se arată zeul asfințitului:

Urc spre piscul mare
cu argint pe frunte,
din granit de slavă
îmi tai vis și puncte.
Urc de mil de veacuri
cu-o beție trează,

dar el, prearivnitul
tot se depărtează...

Ne cunoaștem din vremea cînd Bănuță avea trelzeci de ani și vreo sută de luni, iar eu umblam cu smeul, vinam coifuri de hirtie glorioasă și visam, cum zice el, să mă culc în fiecare seară într-un măr cu mere dulci. Scriu acum, stînd într-un foisor de piatră, deschis spre toate zările, teii și-au spart singuri conacele de lemn boieresc și împrăstie otravă duhovnicească (pelin strivit în rouă? drăgaică în vama comorilor? sălcii primenite cu mlere? aur dulce? lasomie din sudul strugurilor? melancolii de peruzea? snop de hamei suit pe pervazul geamului?) și învîiază în ruine vorbele lui Perpersicius despre Ion Bănuță. Marele brăilean susține că poezia lui Ion Bănuță „reclamă virtuți de bijutier și chiar un grăunte de magie”. Asta, adaug eu, atunci cînd umbla prin răsărituri vechi și arcuite peste Dunăre:

Vîntul se adună tainic în copite
hoții mor pe cai-n doruri risipite...
...Vai! Frumosi sînt hoții cînd îi fură cai...
Hoții vind văzduhul... Cai-zumbalaii.
Galbeni, vin, migdale și o lele verde,
cîntul vechi de nuntă lîngă hoți se pierde.

Magla duce la pandalii și bătrînul Perpersicius, care nu trăise

(Continuare în pag. 20)

FANUȘ NEAGU ■

PROZA

Femeie, iată fiul tău

Sorin Titel este de-acum un prozator cu o solidă carieră, lista cărților sale cuprinzând destule titluri, dintre care unele s-au bucurat de un real succes, nu numai în țară. După o primă etapă (Copacul, 1963, Reintoarcerea posibilă, 1966, și Valsuri nobile și sentimentale, 1967) preocupată de evocarea cu gravitate, uneori marcată de un ușor didacticism sau de efuziuni lirice, a lumii adolescente, Sorin Titel cultivă parabola și procedeul „noului roman” în *Noaptea inocenților*, 1970, și *Lunga călătorie a prizonierului*, 1971, ultimul dintre ele, text de o factură cu totul aparte, în care absurdul, grotescul și poeticul se interferează fără stridențe. Un alt grup de romane, pe care Mircea Iorgulescu le caracterizează prin tentația amănuntului („feerie cotidiană”) și a plăcerii „aproape furioase” de evocare a vieții casnice bănăne, fac, într-adevăr, recurs la metodă, fără a renunța însă la modalitățile imaginare. Atât în *Tara îndepărtată* (1974) cât și în *Păsărea și umbra* (1977) sau *Clipa cea repede* (1979), schemele simbolice, proiectilele alegorice sau chiar fantastice nu lipsesc, au doar o înfățișare mai puțin ostentativă. Această ambivalență real-imaginar, dar, parcă, mai puțin bine echilibrată, o întâlnim și în ultimul său roman, *Femeie, iată fiul tău*. Acțiunea se desfășoară pe o perioadă de timp foarte lungă, de pe la sfârșitul secolului al XIX-lea până prin anii 1950, '60 (reperle temporale nu sunt foarte exact precizate, reflex al tehnicii românești moderne) cuprinzând practic istoria unei familii bănăne în generații diferite. Până aici nimic deosebit, numai că reconstituirea nu se produce cronologic ci printr-o voită confuziune a planurilor temporale și a duratelor, așa încât textul se termină cu ceea ce ar fi constituit începutul unui roman tradițional: moartea unui străunchi tinăr, în primul război mondial, după care ar fi urmat povestea strănepotului, ce ar fi reluat eventual, din spirit simetric, destinul antecesorului. Este adevărat că și în *Femeie, iată fiul tău* există o similitudine între viețile celor două personaje, care, amândouă, poartă numele de Marcu, dar ele nu sunt expuse succesiv ci se intersectează, se suprapun, se inversează încât fiecare este exemplară pentru cealaltă. Bineînțeles, *viețile paralele* nu apar demonstrativ, izolate, ci sint, pur și simplu, „impănate” cu zeci și zeci de alte istorioare, povestiri și scene din existența altor personaje, încât, la un moment dat, textul se transformă într-un *labirint naratologic*, în care, totuși, firul conducător pe care prozatorul nu îl pierde, în pofida unor episoade paralizante și a unor intervenții și digresiuni esențiale superflue, rămâne destinul celor doi Marcu. Autorul, este limpede, dovedește o nestăvilită poartă de a povesti, de „a birfi” și comenta orice sau, mai precis, faptele și întâmplările obișnuite, cărora le dă o strălucire sărbătorească. Ai impresia că o singură „voce” nu-i ajunge și ar dori să multiplice centrele de emisie, ceea ce și face, trecând cu dezinvoltură în aceeași carte, de la relația obiectivă, cuprinzătoare a naratorului omniscient la persoana a III-a, la cea subiectivă, permițând însă să spuie orice, după capriciul memoriei, la persoana I, și chiar la implicarea directă, participativă a personajelor și cititorului prin adresarea la persoana a II-a, ca Michel Butor în *La Modification*. Este aici și un joc superior, dacă nu și puțin răsfăț, cu posibilitățile autorului de a-și construi propriul univers ficțional. Pe alocuri se exagerază totuși, dizolvând în momente nepotrivite efectul narațiunii, ca să nu mai vorbim de acele bizare apostrofări filozofice, între descrierea unor bucătări și o scarlatină.

Sorin Titel pedalează, exact, nu totdeauna inspirat, pe acest contrast dintre marea concretețe a povestirii (aș spune o vocație a detaliului palpabil, material) și denunțarea ei ca iluzie și convenție. *Femeie, iată fiul tău* este romanul în care arta și tehnica sa prozastică, din perioada actuală, își vădese, în modul cel mai elocvent cu putință, virtuțile dar și serviciile.

PAUL DUGNEANU

PLASTICĂ

O expoziție insolită

Opera lui Costel Badea e realizată toată din materiale ceramice, cu tehnologii specifice acestora și, până într-un punct, din rațiuni proprii domeniului numit, prin tradiție, arte decorative. O cercetare lipsită de prejudecată „decorativului” a tot ce a gândit și, drept consecință a gândului original și complex, a produs Costel Badea, ne arată că deși artistul pare să se fi slujit de un material și de niște tehnici pentru satisfacțiile pe care contează aproape toți ceramiștii, rezultatul e mereu și mereu altul. Materialul ceramic exercită un soi de gravă autoritate asupra salărilor săi, dovadă ce puțină sint, totuși, artiștii ce se întreabă, cu imbold iconoclast, de posibilitățile lui reale. Costel Badea e unul dintre ei și răspunsul la întrebare e tulburător. Marele talent al lui Costel Badea e și acela de a-și fi pus încă din studenție o seamă de întrebări, din soțul aducător de schismă. Un ironist de rasă într-un domeniu unde lucrul, creația au ceva sacerdotal. N-avem oare exemplul altor ceramiști care au pus în desenul unor cești și ceșcuțe întreaga osirdie investită de un sculptor, bunăoară, în monumente? Și, atunci, care-i destinul unui ironist, al unui spirit nesupus și iscoditor într-o profesie artistică păstrind multe din rigoriile unei caste?

La *Galeriile SIMEZA*, unde Costel Badea expune parte din opera ultimilor ani, ne lămurim că umorul subtil, nutrit de sarcasm, poate face dintr-un ceramist un artist cu un statut unic, interdisciplinar. Costel Badea a constituit, condus și fermentat, cu un deceniu și mai bine în urmă, prestigioasă direcție a „ceramicii sculpturale românești”, o direcție ce a dat domeniului și citorva din cei mai activi artiști ai lui curajul de a încerca o artă nouă și, cu aceasta, o solidă notorietate.

La *SIMEZA* însă e clar că seful de școală își pune cel dintâi chestiunea unei schimbări. „Sinteza operată de el — de Costel Badea, scrie în catalogul expoziției Dan Grigorescu — implică deopotrivă modele arhaice, reliefuri sugerind o emblematică medievală plină de fantezie, ritmuri ample care integrează forme ale sculpturii din acest secol... O sintaxă sculpturală în care se deslusește o meditație asupra operei de artă

Insăși”. O sinteză paradoxală, am adăuga, fiindcă și arhaicul și emblematicul și modernul suportă un subtil comentariu dubitativ.

Cine cunoaște creația de până acum a lui Costel Badea va observa că platourile și plăcile cu reliefuri și de adosat unui perete, apoi seriile de păsări cu înfățișare fantastică și, în sfârșit, stelele în memoria nu a unor ființe, ci a unor idei și a unor timpuri culturale erau toate obiecte (ori mai bine zis preocupări) oarecum previzibile. În expozițiile lui Costel Badea trăiești un dublu pe cit de bizar, pe atât de stimulativ: sentimentul a ceva extrem de familiar, în ciuda faptului că totul apare în public pentru prima oară, și sentimentul noutății pline de fervoare, a lucrului inimitabil. Operă de mare farmec, ceramica lui Costel Badea te pune în condiția de a judeca singur și cu emoție prețul noului într-o artă în care totul pare să se fi spus.

Nu e lipsit de interes de amintit că în biografia de artist a lui Costel Badea (n. 1940) marile premii internaționale pentru ceramică marchează un capitol ce-o detașează net de a contemporanilor de o vîrstă și mai în vîrstă, că românul este din 1970, deci dintr-o vreme cînd cei mai mulți abia debutează, membru titular al Academiei internaționale de ceramică (avînd sediul la Geneva) și că opera sa e răspîndită în multe și importante muzee și colecții de artă din țară și din lume.

TUDOR OCTAVIAN

TEATRU

Nu numai cunoașterea...

Există o anume ierarhie și un anume ceremonial în visele adolescenților. Fantezia lor, amorțită de cărțile de povești, la vîrsta acestora, și potențată ulterior de lecturile din gimnaziu și liceu, se îndreaptă și spre Africa, și spre Polul Nord, și spre Babilonul lui Nabucodonosor, și spre orașele plutitoare ori submarine ale viitorului. Dar ținta numărul unu o constituie călătoriile interplanetare, investigarea spațiului extraterestru, pentru a căuta răspuns la cea mai captivantă întrebare de ieri și de azi: există viață acolo? De aceea, nu ne mirăm că Lopotuhin, eroul piesei „Și dacă se învîrtește?...”, a scriitorului sovietic Alexandr Hmelik, prezentată de curînd în premieră pe țară la Teatrul „Ion Creangă” din București, este fascinat exact de această problemă.

Fără îndoială că autorul, care a obținut cu această piesă un frumos succes pe scenele moscovite, pledează pentru nevoia de vise a adolescenților, pentru dreptul lor de a visa și a crede în ceva. Fiindcă simpla explicare a ceea ce ne înconjoară nu este suficientă. Adolescentul — și nu numai el — vrea să și creadă în ce există. „De ce putem explica totul fără să credem în nimic?” întreabă unul din eroii piesei. După călătoria — imaginară, bineînțeles — a lui Lopotuhin pe o altă planetă, el povestește că unii din locuitorii de acolo susțineau cu tărie că există viață pe pămînt și nu-i credea nimeni.

Piesa se adresează, deopotrivă, și spectatorului matur. Pe lingă factorul comun, amintit deja — nevoia de a visa și de a crede —, sînt în lucrarea lui Alexandr Hmelik destule elemente care îndeamnă la meditație, deoarece pun în cauză condiția umană. Așa este, de pildă, parabola cu Galileo Galilei în viziunea lui nenea Kolea. Pe urmă — contradicția dintre pornirea naturală către investigație, către cunoaștere, către receptarea noului și primenire, pe de o parte, și apăsătoare rutina, generatoare de conformism, pe de alta. Această contradicție duce la un fel de dedublare a personalității individului. Astfel, Iuri Leonidovici, în liniștea cabinetului său de lucru, fără martori, se informează cu privire la posibilitatea existenței vieții pe alte planete, strînge un bogat material, se frîmîntă, caută răspunsuri etc., pentru ca în ipostaza de director al școlii să ia măsuri pentru pedepsirea elevului Lopotuhin care, la nivelul vîrstei lui, avea exact aceleași preocupări. Dedublarea se observă și la Alla Konstantinovna, profesoara de matematică, și chiar la hitrul nenea Kolea, care, după ce dă dovadă de multă istețime, sfîrșește neconvîngător printr-o banală și primitivă corecție aplicată neastîmpăratului elev.

Punînd în scenă „Și dacă se învîrtește?...”, regizorul Matei Varodi s-a dovedit un fin cunoscător al psihologiei adolescente. El a estompat pasajele strident-didactice ale textului, în favoarea cursivității și credibilității. În felul acesta, ideea spectacolului nu apare „spusă”, ci „jucată”, publicul avînd posibilitatea de a opta. La reușita montării o contribuție importantă îi revine și scenograful, semnate de Elena Simirad-Munteanu, ale cărei decoruri-moduli se recombina, aproape sub ochii noștri, închipuînd pe rînd și o clasă, și cabinetul directorului, și o sală de sedințe, și curtea unui bloc.

Sub bagheta lui Matei Varodi a evoluat o echipă de interpreți valoroși. Constantin Fugașin a fost chiar Lopotuhin, băiatul simpatic și de treabă, dar care nu se mulțumește numai cu precepte și cu teze, și din această cauză dă multă bătaie de cap celor din jur. Tudor Heica și Dumitru Anghel, în cuplul Pavlov-Petrov (echivalentul românescului Popescu-Ionescu), agreează spectacolul cu un comic de bună calitate. Marioara Sterian este o Liubă frumoasă și inventivă, iar Cristian Irimia un Poluektov respingător de la început și pînă la sfîrșit. Antonimul acestuia, Safirov, căruia i se poate atribui chiar întrebarea din titlul piesei, a fost întruchipat cu mult talent de Marian Lepădatu. Consecrații Nicolae Spudercă și Marcela Andrei, în rolurile directorului și, respectiv, al profesoarei, par a fi coborît pe scenă direct dintr-o sală de clasă. O creație excelentă realizează Ion Gheorghe Arcudeanu, care face un nenea Kolea memorabil, prin acel amestec, dozat cu pricepere, de inteligență populară și umor suculent.

În transpunerea scenică de la Teatrul „Ion Creangă”, „Și dacă se învîrtește?...” este un spectacol alert, spumos, bogat în înțelesuri, și care se urmărește cu plăcere și cu folos de spectatori de toate vîrstele.

ION D. GOIA

CAP LIMPEDE

NOUTĂȚI EDITORIALE
„SCRIEREA CHIRILICĂ ROMÂNEASCĂ”
(ALBUM DE DOCUMENTE)

A apărut, sub egida Direcției generale a Arhivelor Statului și a Facultății de istorie și filozofie din București, „*SCRIEREA CHIRILICĂ ROMÂNEASCĂ*” (Album de documente), rod al colaborării dintre aceste două instituții, autoare fiind Veronica Vasilescu și dr. Aneta Boiangiu.

Alcătuit din două părți: *Scrierea chirilică românească* și *Album de documente*, volumul completează paleta de instrumente științifice necesare cunoașterii rolului pe care l-a avut scrierea chirilică în activitatea cultural-educativă în gene-

ral, la dezvoltarea limbii românești, în special.

Începînd cu *Scrisoarea lui Neacșu* din Cimpulung Muscel către judele Brașovului, Hans Begner — considerată (oficial) cel mai vechi document scris în limba română —,

în paginile *Albumului* sînt înmănușate peste o sută de fotocopii realizate de Alexandru Tănăsescu după documente autentice emise în cancelariile unor domnitori de seamă: Matei Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir, Grigore Ghica, Alexandru Ioan Cuza s.a. Mai rețin atenția înscrisurile provenite de la personalități de seamă ale istoriei și culturii românești: Ion Neculce, Dionisie Eclesiarhul, Tudor Vladimirescu, Mihail Kogălniceanu, precum și actual prin care se acordă bursă pictorului Ion Negulici pentru a-și desăvîrși, la Roma, arta picturii însușite la Paris.

Albumul cuprinde reproduceri după documen-

te care ilustrează momente semnificative din istoria patriei. Folosirea lui este înlesnită de transcrierile și comentariile rezumative ale fiecărui document în parte, asigurînd descifrarea corectă a textelor și dobîndirea cunoștințelor necesare pentru citirea altora.

Editat într-o prezentare grafică ireproșabilă, însoțit de un *Cuvînt înainte* semnat de Ionel Gal, de un amplu și documentat comentariu, în care autoarea, dr. Aneta Boiangiu, face pertinente aprecieri asupra rolului pe care l-a avut scrierea chirilică în evoluția limbii române, de o bogată gamă de ilustrații alb-negru, de utile note explicative pentru fiecare document în parte, de al-

fabetul chirilic. *Albumul* de față oferă cititorilor nu numai o prezentare documentată a înscrisurilor reproduse, ci și imaginea lor vizuală. Publicarea lui constituie un util instrument de lucru, o contribuție științifică de seamă în planul larg de valorificare a patrimoniului nostru cultural. (Dumitru Lazăr)

O STATUIE DĂRIMATĂ...

Cum întruchipările în bronz ale lui Lucian Blaga și Liviu Rebreanu, semnate de marele nostru sculptor Romul Lădea, nu și-au găsit loc într-una din piețele de piatră ale orașului Cluj-Napoca, au fost amplasate în parcul umbros de

pe malul Someșului. Cu citva timp în urmă, în orașul în care nu se află încă nici o reprezentare în bronz sau în marmură a lui Octavian Goga, Zaharia Birsan sau a unor reprezentanți de frunte ai culturii care s-au petrecut prin marea cetate universitară a Ardealului, o furtună a prăbușit un arbore secular peste bustul lui Liviu Rebreanu făcînd pulbere soclul și îngropînd statuia. Ca și cum furtuna nu s-ar fi încheiat nici astăzi, întruchiparea în bronz a lui Liviu Rebreanu continuă să rămînă la pămînt ca o victimă uimită a calamităților naturale și a lipsei de respect a edililor orașului. (Ioan Chindriș)

POEZIE

Radiografii lirice

Totul este stilizat în poezia MARIANEI CODRUȚ: bucuria, tristețea, dragostea, suferința. Manieriste (în sensul bun), versurile din *Măceșul din magazia de lemne* (Junimea, 1982) suferă de o anumită artificialitate (în sensul rău), căci poeta e mai degrabă preocupată de expresia metaforică a trăirii decât de sugestia reală a acesteia. Eufemizate, contrafăcute prin subtile, altfel, imagini picturale, stările par întâi de toate sugestii ale unui spectacol artistic în care ingeniozitatea a înlocuit ingenuitatea. Ochiul concurează înima poetei iar produsul final e o suită de secvențe hierarhice în care mai dramatic este efortul stilizării decât cel al comunicării. De aici, probabil, impresia de monotonie pe care o sugerează la un moment dat această poezie, altfel superbă în înțelesul de artificiozitate, de lucrătură în filigran. Totuși, cînd efortul artistic nu devine tautologic, un dramatism discret, tulburător, invitând la o reverie neliniștită, depășește farmecul pur literal înspre o sugestie mai profundă: „mestecîndu-și tăcerile / și contemplîndu-le cum copiii / guma scoasă din gură. // și lingă e / trupul palpitînd / al cuvîntului. // — reflexul / încă nenăscutei picături / de singe / în irisul fierbinte”, Witz-ul, ingeniozitatea artistică așadar, este arma imbatabilă a Marianei Codruț, poetă care prizează mai degrabă expresia perifrastică a trăirii și sentimentului decât sugestia lor directă. Nu întîmplător multe poezii se numesc poem despre dragoste, expresie mediată adică a stărilor prin artefact poetic. Teama de confesia directă o plasează pe poetă într-o adulare a mistificării metaforice. O anumită simplitate pare totuși mai eficientă și poezia eriză poate fi un bun exemplu: „se lasă noaptea. / am senzația / că știu pe de rost / toate întîmplările lumii. / și senzația aceasta / e una / din întîmplările lumii”. Indiscutabil talentată și cultivată, Mariana Codruț e totuși prea mult sedusă de stil, de subtilitatea metaforei. Riscul e de a face din poezie o simplă formă de rafinament steril. Sesizez însă în versurile ei un soi de cinism al senzației care, dacă ar fi exploatat cu abilitate, ar da rezultate mai mult decât notabile, ca în poem despre dragoste (I): „În cada de baie / o frunză; / dintr-un noembrie / ești un ochi de geam. // din odaie-n odaie / îmi string umerii în palme. / praf de pușcă umed / gîndul în carcasa creierului. // dragostea — coloană vertebrală. / ascult viermele urcînd...”. În total, poezia Marianei Codruț este produsul unei crize stilizate, deghizate prin metaforă. Elevarea stilistică nu acoperă însă o gravitate pe măsură. O simplificare a expresiei ar face și mai promițătoare această lirică.

George Damian
Noapte de grație

Poezii delicate, grațioase și de o tulburare discretă scrie GEORGE DAMIAN în *Tirziu, în decembrie* (Junimea, 1981), în care își caligrafiază meticolos interioritatea fragilă, stările melancolice ori tristețea iremediabilă. Versurile sale sînt fine radiografii lirice provenite din anestezieria suferinței pînă la îndepărtarea ei aproape totală: „De brume reci mi-s buzele. Uscate / Respiră pădurile în ceața fîșuitoare / Și-un clopot deliră pe a uitare / Cînd rătăcim pe căi întortocheate”. (Rămînem singuri). Multe versuri sînt totuși norocoase, expresive chiar și învăluite într-un subtil fior dramatic, fiindcă poetul știe să plasticizeze fericit senzații obscure ori reverii anxioase: „Îmi fură trupul cineva încet / Turnîndu-mi șerpi de lemn-sînge / Și în auz ninsori cu depărtări de stea / Îmi fură mersul cineva...” (Îmi fură trupul cineva). Astfel de momente sînt totuși rare, fiindcă, tipat interior și repede camuflat iar micile dureri sînt gîtuite cu o tenacitate și estompate în imagini edulcorate. Delicatețea de album sentimental și suferința ceremonială uniformizează astfel versurile, frumoase și vlăguite ca niște flori presate: „Un tren nebun se-aude cum aleargă / Pe orizontul nopții ca un curcubeu. / Te caută floarea, te caut și eu / Cărtile dorm, dar prin odaie / Mai trec florile pașilor tăi” (Fără tine).

Poezii delicate, grațioase și de o tulburare discretă scrie GEORGE DAMIAN în *Tirziu, în decembrie* (Junimea, 1981), în care își caligrafiază meticolos interioritatea fragilă, stările melancolice

ori tristețea iremediabilă. Versurile sale sînt fine radiografii lirice provenite din anestezieria suferinței pînă la îndepărtarea ei aproape totală: „De brume reci mi-s buzele. Uscate / Respiră pădurile în ceața fîșuitoare / Și-un clopot deliră pe a uitare / Cînd rătăcim pe căi întortocheate”. (Rămînem singuri). Multe versuri sînt totuși norocoase, expresive chiar și învăluite într-un subtil fior dramatic, fiindcă poetul știe să plasticizeze fericit

Mai consistente lirice sînt poeziile din ultimul volum, *Noapte de grație* (Eminescu, 1982), dezbrăcate de viziunea romantică dinaintea și de imaginile decorative. Expresia e acum mai austeră, mai limpede iar frămîntarea, mai autentică. Amestecul de frondă și cinism, grefat pe fondul unui lirism crepuscular, produce frumoase poezii, simpatice bufonerii nostalgice în felul celor ale lui Radu Stanca: „Nu-mi mai cunosc costumul pe care l-am avut / În tinerețea mea, cînd am fost mire. / Parcă-i mai scurt și parca-i mai îngust / Și și-a pierdut și eleganța lui subtilă. // Nu-mi mai cunosc cravatele cu dungi. / Nici bluzele de sport, nici arma preferată / Cu care-n lernile acelea îndărătnice și lungi / Tinjeam să merg la vinătoare veșnic aminată” (Vinătoarea aminată). Poetul suferă acum de un soi de nervozitate lirică, starea de grație dinaintea a devenit încordare și în spatele fiecărui gest se ghicește predispoziția pentru spectacolul galant-amar. Din cînd în cînd, cite o resemnare bacoviană dă acestei poezii un aer de suferință incurabilă: „Tirzia mea iubire / Dacă nici în noaptea asta nu va ploua / Cu toată dragostea ta / Pînă în zori mă voi usca, mă voi usca...” (Tirzia mea iubire...). Toate aceste semne bune va trebui să fie unificate însă într-un timbru mai personal, pe măsura freazăturii comunicat, pentru a avea în George Damian un poet cu adevărat distinct.

Ion Văduva-Poenaru
Moștenire pentru lica mea

Un fel de poezie parenetică scrie ION VĂDUVA-POENARU în *Moștenire pentru lica mea* (Eminescu, 1983), nelipsită de patetism și elan moralizator, însă cu bune efecte lirice, trase mai ales din ritmica exortăției și din amplitudinea prozodică a versurilor. Poetul face aici o genealogie poetică, proslăvește moralitatea ancestrală și preamărește obiectivele pe care le aureolează, ridicîndu-le la apoteoză. Motivul luminii, înțeles ca simbol al elevării spirituale și morale, străbate frecvent poeziile acestui volum în care ideea jertfei sufletești e cîntărită cu o voluptate nedismulată: „Ești Marea Preoteasă a cosmicului templu. / Unde am rămas să te contemplu. / Și drept jertfă viața mea să-ți aduc. / Să nu trec prin secundă năuc. / În cîntecul tău cu odăjdii de soare, / Nu va fi niciodată nemiscare...” (Plămadă cosmică). Ion Văduva-Poenaru are simțurile exacerbate, el vede cosmic și simte metafizic, proiectînd ființa într-un spectacol plin de magnificență. Nu lipsesc, desigur, nici excesele oratorice, după cum nici un anumit decorativism, provenite din imaginația prea avîntată și din impulsul sfîtuitor cam didactic. Uneori poetul e dominat de curgerea torrențială a versurilor și uită să se cenzureze, încît nu e de mirare că imagini strălucite se alătură unor simple improvizatii: „În fracuri vin reptilele de soi”; „Sînt durere, durere și-atît. / Doar un nume candidat pentru-o cruce”. Și: „Aș vrea să fiu cu tine-n larg mereu, / Să crești în palma dorurilor mele”; „Să mă duci ca pe tata acasă. / Să mă sui pe străvechiul meu deal. / Prunii toți să-mi dea din caval, / Vama care e-o doamnă aleasă”. Conectată la ritmurile universale, la mișcarea cosmică, ființa participă la un spectacol înecăst, terifiant, în care convulsia elementelor sfîrșește într-o metamorfoză fastuoasă: „Cresc alte începuturi, alte ferestre curg. / Umplute cu lumină, sfîntite în amurg. / Înalte piramide se nasc din nou în noi, / Peste sămînta lumii curg alte calde ploii” (Firul Ariadnei). În fond, poetul mitologizează fizionomia haotică a lumii, surprinde dinamica ei sempiternă în tablouri halucinante, memorabile prin sugestia metamorfotică. Prin supralicitare însă, imagistica ajunge uneori să funcționeze în gol, devenind simplu artificiu exterior. Prețiozitatea și decorativismul sînt primejdii ale acestor poezii exuberante. Totuși, între poemele care celebrează, în tonalitate imnică, explozia cosmică a elementelor și cea care pune într-o ecuație naiv-filosofică dilemele existenței (ca în *Dilema ori Everest*), cititorul alege fără șovăire maniera dintii, cel puțin pentru insolitul vizionii pe care poetul îl cultivă cu bune rezultate.

RADU G. ȚEPOSU

Veșnica reîntoarcere

De la „Versuri” (1966) și pînă la „Dialectica vîrșelor” (1977) lirica de o admirabilă originalitate a lui Leonid Dimov a înaintat imperceptibil, cultivînd fără modificări izbitoare o inteligență metafizică a visului, la scara miniaturii, greu memorabilă totuși probabil și din motivul imagisticii imprevizibile, „miraculoase”. Ceea ce

nu se putea uita, cu toate acestea, era formula lirică, licența, ca să zicem așa, constînd într-o persistentă „meraviglia” cu efect durabil în spirit.

Poetul începuse, hotărît, ca un baroc de cea mai pură speță, el se sforța să reveleze asociații inedite în ordinea obiectivă, preocupîndu-se de unicitate, irepetabil în mod voluntar; regimul lui părea a fi proteiciteatea. „Tradițional” prin versificație (aproape magistrală, cu muzicalitatea ei exterioară și mecanică), ca și prin specii (poetul reusca, de exemplu, rondelul) Leonid Dimov era în fond și un „tradiționalist” al miturilor, mult mai pronunțat odată ce lirica lui a căpătat și dimensiunea epică. Cu „Dialectica vîrșelor”, el adapta o materie, pe care o stăpînise eminent, la mecanismele cu adevărat vizionare, care presupun durată: „Istorii cu domestic iz”, „Vitrallu”, „Baia”, de acolo, erau astfel de producții aproape narative ca un șir de imagini alegorice medievale unificate pe largi panouri care să exemplifice episoade felurite cunoscute de mulți pe canalul cultural. Cu „Veșnica reîntoarcere” această tehnică de „retables” poetic s-a consolidat și e probabil că aici poetul a dat cea mai omogenă expresie a ingeniozității sale. Sînt cu totul 15 poeme de dimensiuni care nu sînt curente fără a lua proporții nepermise: impresia de narațiune nu e dată de cantitate ci de densitate. Pretutindeni, materia sufletească se explică prin evenimente, nimic nu stă în această lume nesfîrșită a fluidității.

Metamorfoza imagistică, proprie barocului, se înfățișează foarte nimerit prin modificarea epică și nu întîmplător „Veșnica reîntoarcere” conține în principal poeme ale unor călătorii, ale unor „treceri” și revelații; poetul își mișcă marile lui vizii prin mijlocirea unui număr impunător de vehicule, începînd de la celea vetuste și terminînd cu automobilul și aeroplanul. Nimic, cu toate acestea, „turistic”, totul e, prin concepție, filosofic, incizat. Interesant e că poetul accentuează această sforțare de a depăși cotidianul (interpretat ca „profan”) și a regăsi suprasensibilul, miticul „sacru”. El inventează mereu momente de abandon, accese de visătorie, sugerînd că nimic din ceea ce istorisește nu e arbitrar. Acest miraj al obiectivității metafizice nu trebuie absolutizat, mai ales la un poet cu vers precis și adeseori mecanic cum este Leonid Dimov. Visul pur, diceți, îi sînt străine, el nu este supraréalist după cum marii vizionari ai visului pictural (de felul Magritte ori Dalí) sînt, în realitate, niște cerebrați de formulă alegorică, bizuindu-se pe intelect nu pe inspirație, calculînd efecte. „Veșnica reîntoarcere”, cu tot ceea ce cuprinde ea, conține scenarii mitice inițiale, cărora poetul le-a insuflat viață. „Mosorul”, de pildă, exemplifică miturile letale ale Parcelor, „Lanterna” e și aceasta un mit al „trecerii”, interpretînd exorcistic prin derizivne, Styxul. „Dilema”, unde e vorba de interdicția de a numi și de spaima de a uita, este în fond dilema „genezei”. „Schiorul”, observat în fiecare iarnă, venind din munți ca o nălucă, indică un mit al „vestitorului”, „Mesajul”, nu trebuie interpretat altfel. S-ar putea dezvolta investigația însă rezultatele nu ar clinti aceste propoziții: „Veșnica reîntoarcere” e o ingenioasă lirică a miturilor reîncarnate prin narațiuni aparent banale, încifrate cu toate acestea printr-o extraordinară vitalitate imagistică. Dealtfel, substructura se vede cu greu din pădurea luxuriantă a tropicilor celor mai insolitiți și poetul pare a colora profundele lui anxietăți printr-un soi de „balkanism” al stilului care e numai o metodă și mai subtilă de abateră a gîndului de la substanța cea mai adîncă. Acest simptom de prudență excesivă care face imaginația să se exercite cu o aparentă de arbitrar străină de coerență nu este în fond decât urmarea unei terori letale vînd să se consume exorcistic în vis, în imaginație, în „imagini”. Subtilitate izbitoare și cu urmărit estetic din cele mai fericite căci prin lirica lui, mai degrabă expresionistă, izvorînd dintr-o psihologie ajunsă prin categorial la mit, Leonid Dimov pare a fi, în poezie, un pendant al prozei lui Mircea Eliade. Mitul, îndată ce s-a pornit mașinaria lui ludică, așadar lucidă, se „realizează”.

ARTUR SILVESTRI

CAP LIMPEDE

Biblioteca în aer liber

Gulliver

Cine își imaginează că Gulliver, aflat mereu în țara piticilor, practic exclusiv umor amabil, se înșală. Întîi pentru că Mircea Săntimbreanu scrie — mărturie stă și ultimul său volum intitulat *Un Gulliver în țara chifilelor* — cărți pentru toate vîrștele. În al doilea rînd, profesorul — aflat mereu la catedră și gata să dea sfaturi bune — e un personaj care nu-i mai vizitează cam de mulțitor cărțile, locul lui fiind luat de scriitor, adică de un om care știe să facă „morală” în artă și prin artă. Cît despre bonomie, ea rămîne numai a dintre

trăsăturile personalității novelistului. Nici urmă de umor bonom în acest mic dialog swiftian din ultima sa carte: „Ura, Gicule! Ce faci, măi băiatule? Arăți bine...” „Eh, nu chiar... Am fost bolnav rău.” „Serios?” „Foarte serios. De data asta...” „Bine c-a trecut, bați în lemn, arăți minunat.” „Lasă, Gicule. Ieri am avut parastasul...” „Imposibil!” „Zău! Am murit de șase săptămîni”. „Extraordinar! Și ce bine arăți, măi băiatule, pe onoare mea. Parcă ai murit ieri!”

Săntimbreanu a scris o multime de cărți, vreo douăzeci, și nu mă laud

că le-am citit pe toate. Dar Recreația mare, apărută în mai multe ediții, o cunosc, după cum cunosc și cartea lui cea mai frumoasă, *Mama mamușilor mahmuri*, o culegere de schițe care, dacă nu ar fi avut un titlu glumeț și dacă nu ar fi fost tipărită de Editura „Ion Creangă”, ar fi fost comentată ca unul dintre cele mai interesante volume de proză scurtă apărute în ultimii ani. Piesa de rezistență a cărții este *O mare rușine*, o schiță admirabilă despre un fel de Cănuță - om - sîcîc care, contrazis de un copil răsfățat și obraznic, e dispus să treacă la acte absurde numai pentru a dovedi că nu a mințit și că nu acceptă minciuna.

Lumea îi socotește ticnit și se ferește de el, dar „țicneala” profesorului are o anumită măreție pe care autorul știe să o sublinieze cu discreție. În felul lui bizar, profesorul e un luptător pentru adevăr, un, dacă vrem, fanatic al adevărului absolut. Pe care nu va reuși să-l dovedească. Pentru care va continua, în felul său caraghios, să lupte. Narațiunea e scrisă degajat, pe un ton lejer; contrastul între ușurința calmă a narării și fondul dramatic al pătaniei îi sporește forța de convingere. Stilul — și aci, și în alte părți — aduce aminte de Urmuz, dar trebuie spus că frazele nu par

urmuziene decât extrase din context: „Știu. Umblă fel de fel de zvonuri. Dar voi, copii, să nu le dați crezare. Dealtminteri, dacă aveți cumva drum pe strada Circulației, n-aveți decât să intrați în curtea din colț și să bateti de 13 ori în ușă. Asta e semnul de recunoaștere. O să vă deschid de îndată. (La sonerie nu mai răspund). Intrați bi-nisor în antreu, lipindu-vă de zid, și o să vedeți calul. E legat de cuier, care la rîndul lui e legat de plan. Planul l-am bă-tut în cuie. Aduceți cu voi rudele și cunoscuții. Am o singură rugăminte: nu uitați să veniți, cu o mină de iarbă sau, mai bine, niscaiva ovăz. Dar

să nu intrați cu pălării de paie. Vi le mîncă pe dată calul. Și nu e de mirare: e flămînd, săracul. De două zile nu i-am dat decît apă, niște bucatele de zahăr și iarba ce-o mai aveam prin casă, căptuseală la două scaune vechi. Pentru că din casă nu ies. Mi-e rușine!”

Din volumele lui Săntimbreanu pot fi alese cu ușurință treizeci sau patruzeci de schițe care să constituie laolaltă o carte încîntătoare pentru vîrsta celei mai mari exigențe, pentru copii sau pentru cei rămași cu suflet de copil, poezi cu toții, indiferent dacă scriu sau nu versuri.

FLORIN MUGUR

Două fotoreportaje din Maramureș

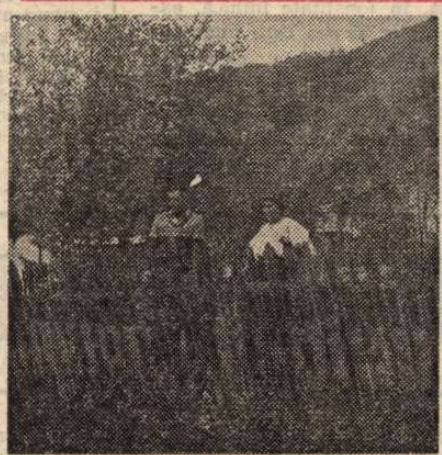
de Sorin Postolache

„Apa, cea mai de preț bijuterie...”

„Ion Grec Botezan. Cu nume, prenume și poreclă...
— Care-i poreclă?
— Botezan. Acum, fiindcă sinteti ziarist, o să mă întrebați: de ce mi se spune așa? Moșii mei se trăgeau din Boteza. Asta-i explicația.
— Citiți ani aveți și cu ce vă ocupați pe aici, prin Boteza?
— Am 53 bătuți pe muchie. În Boteza sunt gestionarul unei mici unități de fierărie. În rest lumea spune că sint inventator. Dar eu nu cred așa ceva. Eu mă ocup cu creșterea oilor și cu creșterea peștelui. Altfel nu știu a fi făcut...
— De ce spune lumea că sinteti inventator?
— Ca să ridă de mine. Stăți puțin! La început au ris de mine. Acum nu mai rîde nimeni. Eu am făcut pe lingă casă ceea ce mi-a trebuit.
— Și ce v-a trebuit?
— Ei, multe. Vreți să încep chiar cu începutul? Atunci să vă povestesc. Jos, aici, la Arșia. Poni stăteam cu ai mei. Dar mie îmi plăcea mult mai sus. La locul numit Corha-Duri. Aici, aveam aproape trei hectare de pământ. Mai mult decît altă: pământul era plin cu pietre. Am început împreună cu Sava, soția mea, să strîngem pietrele și să dăm drumul pământului. Am muncit cîtiva ani buni. Am dus, cred, vagoane de piatră. Din ele mi-am făcut chiar casa, un beci, le-am mai folosit pe unde mi-au mai trebuit, și din restul mi-am înconjurat pământul cu un fel de gard de piatră. Acol, oare ce-am mai făcut? Da! Casa. Dar nu prea aveam apă. Izvor nu aveam. Și ce mi-am zis? S-o aduc din pămînt. Și am făcut trei puturi. Am găsit apă bună și destulă. Dar, mereu, în viața mea a apărut cîte ceva. Nu aveam curent. Am tot umblat pe la primărie și chiar pe la județ dar mi s-a explicat că nu am nici o sanșă să mi se aducă curentul pînă la mine. Eu, jos, acolo, la părinți eram obișnuit să am lumină și confort. Și m-am gîndit și ce mi-am zis: să fac eu curent. Apă aveam. Un dinam îl aveam de la tata. Era unul vechi de cînd vaceul dar era încă foarte bun. Și mi-am sucit minile ani de zile cum pot să fac curent electric. Aveam apă — dar nu de izvor. Îmi trebuia s-o aduc la suprafață, s-o depozitez, așa ca la o hidrocentrală, și, apoi, s-o folosesc. Era cînd a început și barajul de la Bicaz. Chiar am și fost pe acolo ca să trag cu ochiul și să ascult cîte un sfat. Așa că m-am apucat de treabă. În

cinci ani, împreună cu ai mei, pe un teren pe care nu-l puteam folosi, am sînat o groapă mare. O suprafață de peste 1000 de metri pătrați și un metru, doi adîncime. Pămîntul l-am bătătorit de jur împrejur. După aceea am captat izvoarele puturilor. Groapa s-a umplut repede. Și ce mi-am zis: pînă să fac curent să cresc pești. Lumea, vecinii, cunoștințele, rudele rideau de mine. Cum să fac lac și să cresc pește în viri de munte pe pantă.

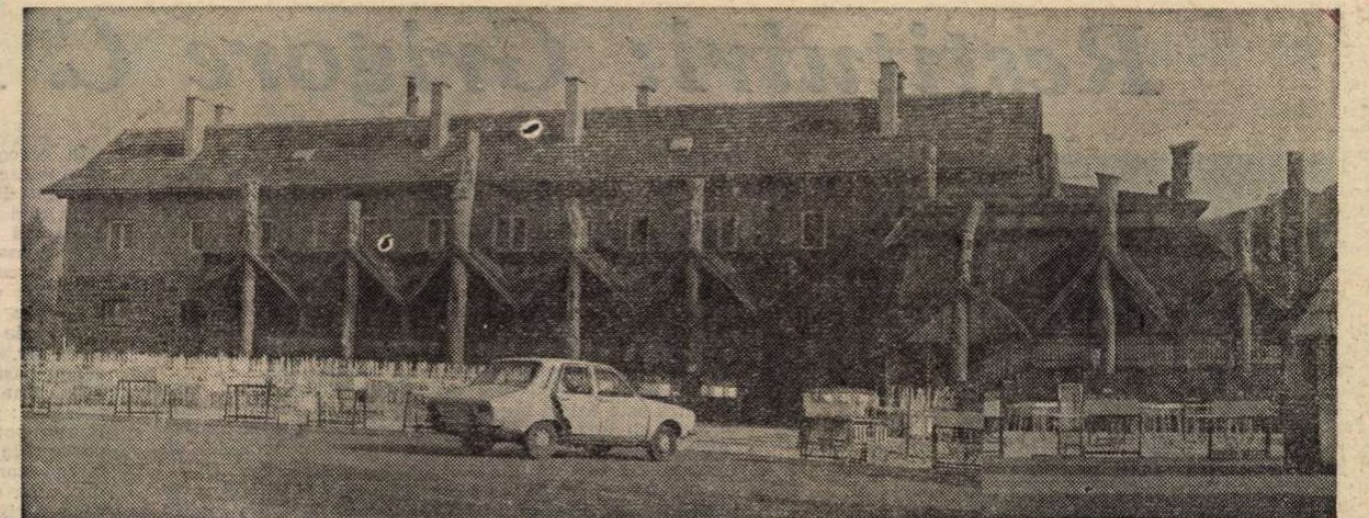

Si am făcut. Acum cred că am peste două sute de pești. Crap și păstrăv. Am și mult puleț. Am exemplare și de peste cinci kilograme. Într-o iarnă, cînd iacul a înghețat, m-am apucat să-mi fac roata. M-am așezat pe gheață fiindcă era singurul loc drept și pînă cînd a venit primăvara și s-a dezghețat lacul, roata de șase metri era gata. Am instalat-o și l-am făcut acoperișul. Am montat dinamul, am făcut instalația din casă și am dat drumul la apă. Aveam curent, ardeau zece becuri. Dar nici acest lucru nu m-a mulțumit. Noi stăm sus. La aproape 1000 de metri altitudine. Foarte greu și cu mare efort puteam să car ceea ce aveam nevoie pe lingă casă. M-am gîndit să mai fac un dispozitiv, în legătură directă cu dinamul. O instalație de furnicular...
— Poate furnicular...
— Nu! Furnicular. Așa știu eu. Vine de la furnică. Adică strînge. Și l-am

făcut. Merge pînă jos în curtea vecinului meu Ursu. Acolo e capătul liniei. Un cablu este fix pe care aluneacă un mic vagonet. Un alt cablu de 500 de metri este cel care îl dirijează și îl trage. Apa cade pe o roată cu cupe și totul se porneste. Distanța, în cazul cînd nu merg și becurile, este parcursă în 11 minute. Dacă merg și ele, în ceva mai mult. Greutatea maximă de transport, s-o numim așa, este de 150 de kilograme, la care se mai adaugă și greutatea cablului care este de 75. Nu știu dacă este mult sau puțin dar mie mai mult nici nu-mi trebuie. Da! Ce-am mai făcut? Legat de creșterea oilor. Am făcut două lucruri foarte simple care pot sta la îndemîna oricui. O mică căsuță, un fel de camping, care are un pat și o sobă și pe care o pot transporta unde vreau să rămîn cu stîm. Eu am confort, un pat și căldură, fiindcă de obicei iarna o fac pe lingă ele. Eu dorm în această căsuță cîteva luni bune ale anului. Altfel nu se poate. Am 130 de oi și anul acesta nu mi-au murit decît doi miei. Dar tot pentru ele am mai făcut un lucru. Un fel de solar. Din scindură subțire și folie de plastic. Sint foarte ușoare și pot fi duse peste tot ca și căsuța. Oile, dar mai ales miei, se pot adăposti aici. Cum asta-i totul...
— Stăți puțin că am să vă mai întreb eu cîte ceva. În primul rînd văd că mai aveți un, cum spuneți, furnicular. Apoi, pe casă, în locul porumbelor, ca să zic așa, este o cușcă a unui cîine. Tot pe casă mai văd și un avion de tablă. Pe el este un fel de morică...

— Mai am un furnicular dar care este manual. Încă nu l-am racordat sistemului meu de curent. Cu ajutorul lui transport gînoii din grajd pe teren. Bălan, cîinele meu, l-am dresat să meargă pe casă. El poate să vadă peste tot. Cînd latră, de unde mă află știu din ce parte îmi vine un mușafir. Mai mult decît atât. După cum latră știu și cine vine și îl văd de departe din oras. Este un fel de comunicare a mea. Da. Un gen de telefon. Avionul este un fel de roza vînturilor. În momentul de față calculez și studiez vîntul fiindcă doresc să-mi fac instalație eoliană...

„Și acum cînd scriu, după cîteva zile, acest material sint fascinat de cele văzute și auzite. Apa, spuneam tîrînu Ion Grec zis Botezan, este lucrul de cel mai mare preț. Este o mare bijuterie. Și cîntă dreptate are...”

Veniți la semănători de statui

Despre Anton Krupișer, sculptorul din Bala Mare, în revista noastră s-a mai scris în urmă cu cîțiva ani. Așa sînd lucrurile la „poarta” lui am bătut, într-o noapte de mai a săptămînii trecute, ca la un bun prieten. Dar, acolo sus, în Valea Castanilor, la numai cîteva minute de mers din centrul orașului, unde lucrează și modelează lemnul Anton Krupișer, nu există poartă. Veghează intrarea zeci și zeci de statui găsite parcă prin pădurile munților noștri și dăruite nouă. Ele sînt cele care dau binele trecătorilor. Fețele lor sînt spălate de un riu ce curge discret precum o taină și este cunoscut sub numele de Usturoi. Ciudată această denumire tocmai, aici, în Valea Castanilor. Dar nu este singurul fapt al ciudățeniilor. La fel de ciudat este și ceea ce a îndrăznit Krupișer să realizeze cu ani și ani în urmă în mijlocul pădurii din minunata rezervă, să-i spunem așa, a castanilor. Sculptorul, fost ucenic al marelui Vida Gheza, a încercat să se transforme într-un singur dirijor, să facă din pomi instrumente muzicale care pot să ne cînte la orice oră din zi și din noapte...

Dar, un lucru mai puțin cunoscut este faptul că, în urmă cu doi ani, Anton Krupișer, în numai cîteva luni, tot lingă Bala Mare, pe marginea lacului Firiza, a reușit să decoreze cu statui un mare han turistic. Douăzeci de lucrări, grupate într-un ciclu denumit „Hora”, ne aduc chipurile eroilor din legende, din timp și din păduri. Acoperișul este realizat în așa fel încît apa ori zăpada nu pot să rămînă, aici, nici o clipă. Este confecționat din pană albe și aproape de verticală care pornesc din mărețele statui și ai impresia că peste veacuri, personajele își dau binele și își string minile. De aceea a fost denumit așa: Hora. Apoi, a fost decorat cu elemente din folclorul maramureșean, multe dintre ele uitate și pierdute. Ele au fost găsite, acolo, unde se pietrează exact ca-ntr-o imensă ladă de zestre: la muzeul din Sighet. Înconjurat și de alte statui, aparținînd și altor artiști din țară care au participat aici la o tabără de sculptură, locul pe lingă lacul Firiza este, fără nici un fel de exagerare, o bijuterie pe care noi o transmitem urmasilor noștri. Este păcat că un asemenea punct turistic, care te face să te simți pe o planetă numită Maramureș, nu este inclus în circuitul turistic și în ghidurile acestora. Și se află la numai cîteva minute de oras... Dar munca lui Anton Krupișer nu se oprește aici. La Bala Sprie, împreună cu cîțiva tineri înimosi, în cadrul unei cooperative, face dulapuri pictate care au cucerit multe țări și se vind ca piinea caldă și pe foarte mulți bani...

Acum, cînd viața lui bate la patruzeci de ani, se gîndește ca unul din cele mai frumoase parcuri ale orașului, pe Cîmpul Tineretii, să-l umple cu statui. La acest proiect lucrează de foarte mult timp. Visează ca să fie un fel de sinteză a tot ceea ce a învățat în toți acești ani să fie o sinteză a tot ce este mai simbolic în Maramureș. Și dorește ca, acolo, dintr-un copac uriaș (cel mai mare pe care o să-l găsească prin Maramureș), să-l facă o statuie lui Vida Gheza. Să-l facă așa, ca pe un prinț și domnitor al lemnului — iar pe cap să-l pună o coroană care să reprezinte statul cel de taină al eroilor de la Moise...

L-am găsit, cum spuneam, pe Anton Krupișer (sculptorul care nu este recunoscut artist nici măcar în Bala Mare) într-o noapte a săptămînii trecute în atelierul său din pădurea castanilor ascultînd mersul apei din rîu și plămădînd chipuri din lemn. Pe un perete, în ramă și sub sticlă, la loc de mare cinste, era așezată poezia scrisă de Adrian Păunescu, la numai cîteva zile după ce Vida Gheza devenise el însuși statuie. Și cum, în acea noapte, se împlineau exact trei ani de cînd marea vrăjitor al lemnului ne-a strîns mina și ne-a zîmbit pentru ultima oară, cînd acum în primăvară ar fi împlinit șapte decenii de închinare în fața lemnului, în iarba înaltă de cîteva palme, la poalele statuiilor, am lăsat cîteva lacrimi. Ele s-au pierdut în roua care căzupe din ceruri mingîind tot lemnul pădurii și parcă unea toate planetele transformînd copacii în statui, iar statuile în oameni...

Un om din Sălaj

La un telefon primit azi o voce, întîlcătoare prietenoasă și caldă, îmi anunța, înabuzată de emoție și lacrimi, o veste tristă: plecarea dintre noi a celui ce a fost Vasile Lucăcel. Acest neobosit îndrăgostit de milenarul trecut al țîntului, adunîndu-i cu sîrg mărturiile, de la preistorie la contemporaneitate în piese de cultură materială și civilizație de o mare valoare și semnificație. Cel ce a

fondat revista Acta muzei porolisense unde nu s-a făcut rabat niciodată de la ținuta și adevărul științifice, în jurul căruia au gravitat numeroase simpozioane și întîlniri ale cercetătorilor privind trecutul acestor meleaguri, unde s-au publicat studii de reală ținută privind multe cetăți așezate din Transilvania de nord-vest. Nu știu precis cînd l-am cunoscut. Dar de cînd îl știu l-am purtat un respect deosebit. M-am simțit uneori intimidat în prezența lui, deși, prin căldura și gesturi, prin omenia rară și curiozitate pe străzile Zalăului era Vasile Lucăcel.

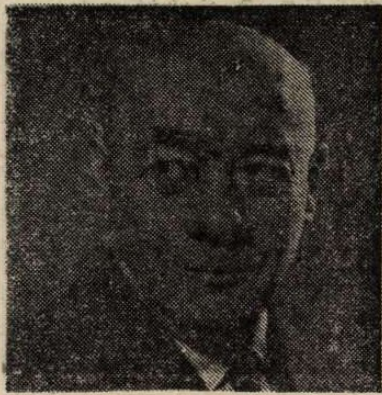
al tuturor. Cred că respectul pe care l-am purtat se datoră neobositului cu care se dăruia muncii cu atît mai nobile cu cît prin ea încerca, patriot autentic, să dovedească, viitorului și delectătorilor, existența neîntreruptă prin veacuri a poporului român și în Țara Sălajului. Deși cu pregetăre și preocupări diferite, Vasile Lucăcel rămîne, după părinții mei, cel mai de seamă al meu dascăl întru dragoste de țară și neam, cultură și folclor. Mai trîziu, cînd revăneam din ne-sfîrșitele mele drumuri de suflet din, prin și spre Sălaj, aproape fără excepție primul om pe care-l întîlneam pe străzile Zalăului era Vasile Lucăcel.

Cu suflet de om bun și vorbă de prieten, el îmi împărtășea din împlînirile muncii. Zîmbetul lui blajin dădea pînă și lucrurilor triste alte înțelegeri. L-au cunoscut și îndrăgit mulți confrăți, oameni simpli, copii, dar mai ales țărani. Sătenii mei din Bucium îl țineau aproape de sufletul lor, fiindcă-i recunoscutori pentru descoperirea vechiului castru.

Telefonul de azi mi-a adus o veste tristă, pe care n-aș fi vrut să-o cred dacă nu m-ar fi obligat durerea fără margini a celui ce mi-o anunța.

SAVA NEGREAN-BRUDAȘCU

Restituiri: Grigore C. Moisil

Ce vom face noi, matematicienii?

În momentul cînd, la îndemnul tovarăşului Nicolae Ceauşescu, comuniştii şi, cu ei, tot poporul nostru, începem opera de construcţie a conştiinţei socialiste, fiecare din noi în parte, fiecare colectiv în întregimea lui îşi pun o aceeaşi întrebare; de pildă, matematicienii se întreabă: ce vom face noi, matematicienii? Ca membri de partid? ca cetăţeni? ca matematicieni membri de partid; ca cetăţeni matematicieni. Cu alte cuvinte ce vom face noi, în meseria noastră, în munca noastră cea de toate zilele: ca creatori de matematică şi ca profesori de matematică.

Faptul că munca aceasta e grea, o ştim cu toţii; ştim mai mult decît alţii: că munca e lungă; nu trebuie să ne aşteptăm la rezultate spectaculoase pentru ziua de mîine; nici pentru bilanţul de sfîrşit de an; nici pentru sfîrşitul cincinalului. Pe noi profesorii nu ne miră că rezultatele unei munci de educator se culeg după multe zeci de ani.

În munca pe care o începem trebuie foarte multă răbdare.

Profesorul ştie că şcolarul său, şi dacă e doctorand şi dacă învaţă abecedarul, e o personalitate complexă pe care tu trebuie să o faci să colaboreze cu tine în opera de educare a lui. Dacă e o personalitate prea puternică, bucură-te; un astfel de şcolar te necăjeşte ca profesor dar te vei mindri mai tirziu cu el. Mai greu e dacă e bleg şi ascultător; unde-l pui, acolo şade; n-o să-ţi spargă bibelourile, dar nici n-o să meargă prea departe. Una dintre cerinţele educaţiei comuniste e cea a formării personalităţii şi prima manifestare a personalităţii educatului e de a se opune educatorului. Nu vreau o clasă cuminte, îmi spunea un bătrîn profesor, vreau o clasă deşteaptă. Prin asta e oboseitoare meseria de profesor în munca cu copii. Nu-i greu să-ţi pregăteşti o lecţie frumoasă. E greu să faci o lecţie care să strînească interesul, adică să dea naştere la acele acte de indisciplină în mintea elevilor, care dovedesc că lecţia l-a tulburat. Educatorul are personalitatea sa care se împotrivesc educatorului. Şi trebuie să se împotrivescă; altfel e ascultare oarbă, de ea n-avem nevoie.

Cînd eram copil, despre tot felul de teribilisme ale noastre, mama spunea „au să treacă, cum cade coada la broască”. Dacă vrem să construim o morală socialistă trînică, trebuie să ştim să distingem fleacurile de lucrurile serioase.

Fiindcă nu putem contesta că ar putea să existe şi lucruri foarte serioase. Eu nu am cînd să fac anchete sociologice; nici priceperea. Dar tinerii pe care-i cunosc îmi dau multă încredere în viitor; evident, or mai fi şi alţii. Mulţi? Destul de mulţi ca să mă îngrijorez? Nu a'ş îndrăzni să afirm. Trebuie făcută o anchetă serioasă, ca toate mijloacele pe care ni le dă teoria matematică a chestionarului, statistica matematică şi calculatoarele electronice. E bine să ştim pe ce lume ne aflăm, dar nu e bine ca încercarea de a face să dispară anumite lucruri care nu arată „pe gustul meu” să ne abată de la marea operă pe care vrem să o creăm: construirea conştiinţei socialiste.

E bine să începem prin a evalua dificultăţile; nu voi atribui multă pondere sabotajului conştient, dar nu voi trece peste cel inconştient. Se pare că vameşii nu ştiu cărei ţări ar fi inventat o formă nouă de grevă: sabotările prin respectarea cuvînt cu cuvînt a tuturor instrucţiunilor. În munca de construcţie a conştiinţei socialiste aceasta este forma cea mai periculoasă de sabotaj. Îi vom numi sabotaj din nepricepere voită. Nu în acest articol voi da exemple; am mai dat, voi mai da. Dau numele de sabotaj din nepricepere voită nu fiindcă mi-aş închipui că cel ce le comite ar vrea să comită un act de sabotaj. Voită e nepriceperea, nu sabotajul. Omul refuză să înţeleagă că face un rău deşi e capabil să o înţeleagă. Cînd nu înţelege atunci îl numesc „sabotaj din nepricepere involuntară”. Omul nu se pricepe să facă o reparaţie, dar încearcă să „se descurce”. Se numeşte sabotaj din nepricepere involuntară. Soluţia? Ce e de făcut? Reciclare. Omul nu-şi dă osteneala să înţeleagă ce rost are o dispoziţie legală şi o aplică întocmai. Nu arată care-i e defectul, ce consecinţe are. De aplicat, trebuie să o aplice, că e lege. Dar el sare peste ea. Îi e frică să arate că acest paragraf din lege nu e bun. Să nu fie el rău văzut. Ce e de făcut cu acest om? E bun oare un astfel de funcţionar administrativ într-un post în care are un cit de mic rol de conducere?

Problema gravă nu e însă în cazurile acestea. Eu n'am vrut decît să arăt cum un funcţionar administrativ poate face rău prin aplicarea strictă şi incompetenţă a legilor. Legalitatea socialistă ne cere aplicarea strictă dar competenţă a legilor.

Presupunem însă că în loc de un funcţionar administrativ care se ocupă de probleme administrative am avea de a face cu un funcţionar cultural, care se ocupă cu probleme de cultură, de înţelegere, de orizont. Iată mari piedici pe care le va întâmpina munca de educare socialistă. Să nu vă miraţi că enunţ atît de sigur că „le va înţilni”. Dacă aş fi sigur că nu le va înţilni, ar însemna că n'am mai avea de dus o muncă de educare socialistă. În cazul acesta, ar zice un profesor: n'am mai avea de făcut şcoală, ci numai de împărjit premii.

Observaţiile care preced mi-au venit în minte gîndindu-mă la o muncă de autoeducare dusă de matematicienii din ţara noastră în ultimii douăzeci şi cîţiva ani, de cînd am avut să ne dăm seama ce înseamnă principiul unităţii teoriei cu practica. Înţelegerea acestui principiu nu a fost o problemă simplă. Evident am fost scutiţi de toboşari care să ne indice ritmul în care trebuie să mergem. Problema era: cum se organizează cercetarea şi învăţămîntul matematic ţinînd seama de acest principiu. Din fericire n'a fost nimeni care să propună ca matematicianul să înceteze să facă mate-

matică, pentru a deveni inginer sau contabil. A fost cineva care a strigat că nu trebuie făcută teoria multimilor şi altcineva care te învăţa că algebra pe care trebuie să o predăm studenţilor noştri e cea din cartea lui Niewenglowski. Nimeni însă nu i-a luat în serios. Şi matematica s'a dezvoltat furtunos în ţara noastră bucurîndu-se de tot sprijinul Partidului; şi cînd făcea teoria multimilor şi cînd făcea teoria plasticităţii, şi cînd făcea algebră abstractă, analiză funcţională, geometrie diferenţială şi algebră sau logică matematică şi atunci cînd făcea analiză numerică, teoria automatelor, economie matematică sau informatică.

Conştiinţa colectivului de matematicieni din ţara noastră este astăzi bine lămurită asupra a ce înseamnă a avea un orizont matematic deschis de filosofia marxist-leninistă în care principiul unităţii teoriei cu practica să aibă un rol de mentor.

Înseamnă oare aceasta că toţi matematicienii fac aceeaşi matematică? Înseamnă oare că matematica noastră era liberă acum 40 de ani şi azi e conformistă? Cîtuşi de puţin. Matematicianul nu se simte supus noii tehnici, nici economiei. Matematicianul, în chiar timpul cînd îşi profesază meseria, se simte solidar şi cu inginerul şi cu economistul, despre care ştie că au nevoie să muncească într-un orizont matematic. Matematicianul, cînd descoperă o teoremă, şi atunci cînd ea e o teoremă de teoria plasticităţii, ca şi atunci cînd ea priveşte legile cu mai multe valori, se simte solidar cu cel ce lucrează în orice alt domeniu fiindcă ştie că rezultatele la care ajunge vor fi folosite. Nu ştie cînd dar ştie că.

Şi mai ştie că gîndirea omenească e unitară chiar cînd la prima vedere ea se prezintă sub două aspecte.

Iar matematicienii au de lucrat şi pentru perfecţionarea cunoaşterii legilor naturii şi societăţii şi folosirii lor, şi pentru lărgirea orizontului ştiinţific. Ei astfel îşi dau osteneala să creeze conştiinţa socialistă.

O facultate nouă

M-a bucurat înfiinţarea facultăţii de construcţii aérospatiale.

— Să vedem, spunea mîeros şi ieşit, colocolutorul meu morocănos. Ne-am trezit că vrem şi noi să facem cosmonautică, parcă ar fi de nasul nostru. Asta cere parale, Dom'le; asta cere industrie, frate. Şi, acolo o facultate de aviaţie, mai înţelegem şi eu, da una de „aérospatiale”! Nu-i de nasul nostru.

— Mi-aduc aminte, i-am răspuns, că tot aşa vorbeai cînd s-a înfiinţat Institutul de Fizică atomică; da ce, spunea, o să facem noi „bombă atomică”? Aia costă parale, nu-i de nasul nostru. N-ai avut dreptate. Bine că nu te-a ascultat nimeni.

Şi cînd, acum vreo 15 ani, Comisia de Automatizare ţinea prima sesiune: să avem întii industrie, că pe urmă om automatiza-o. Nu înţelegeai că nu se automatizează o fabrică existentă ci, cînd se concepe o fabrică nouă, se concepe automatizată.

Şi acum vreo 14 ani, cînd inginerul Toma scosese primul calculator, ţii minte ce spunea: cum o să facem noi calculatoare, asta cere tehnicitate. Azi, facem.

Şi cînd, acum vreo 10 ani, s-a ţinut la C.O.S. un seminar despre utilizarea calculatoarelor în documentare şi bibliografie, tot grijuliu de bani erai: costă mult!

Şi cînd, acum vreo 6 ani, Centrul de Calcul al Universităţii începuse să aibă nevoie de un calculator important, spunea că noi n-avem nevoie decît de calculatoarele pe care le putem face noi, că n-o să avem valută să luăm calculatoare din import niciodată. Azi vezi că facem şi noi nu mic, nici puţine, şi mai avem nevoie să şi importăm.

Am auzit c-ai speriat pe o tînră studentă care vrea să facă un proiect de centru de documentare legat de un centru de calcul:

— E nerealist. Cînd crezi Dumnezeu — i-ai spus — că o să întrebăm noi calculatoarele în documentare? Ştii cît costă un calculator?

S-a speriat fata, da noroc că cel ce trebuia să hotărască nu s-a luat după Dumnezeu.

— Eu ştiu de ce te bucuri că se face facultatea de construcţii aérospatiale, îmi sopteste colocolutorul meu glumet, şi, trăgînd cu ochiul la cel morocănos: de-aia lui nu-i place. Facultatea asta nouă are nevoie de multă matematică, de multă informatică. Am văzut la televiziune, cînd plecam în lună: tot calculatoare şi matematicieni. Facultatea asta nouă va aduce apa la moară vouă matematicienilor, vouă informaticienilor, vouă logicienilor, vouă tehnicienilor. Că n-o să-i înveţe pe studenţi să construiască, fără să gîndească teoretic.

— Şi ce e rău în asta? Nu în acest fel, creînd tehnici de viri, se ridică nivelul întregii noastre tehnici? Iar cei ce sînt încă subjugăţi de un practicisim perimat să aibă şi ei un model de tehnică nouă: tehnica fondată pe ştiinţă. Că mulţi cred că numai ştiinţa trebuie să se apropie de tehnică. O să înţeleagă din facultatea asta nouă, cum trebuie să se apropie şi tehnica de ştiinţă. Să nu parcurgă ştiinţa o jumătate de drum şi să rămîină singură în mijlocul drumului.

Pledoarie pentru risc

Problema riscului în cercetarea ştiinţifică este o problemă puţin cunoscută de către cei care nu duc o astfel de cercetare. Bineînţeles, va spune oricine că există un risc în orice activitate omenească; cînd mergi pe stradă, poţi să te împiedici, iar na poate să-ţi cadă un sloi de gheaţă în cap ş.a. Dar nu de lucrul acesta este vorba.

Precum se ştie, numele de cercetare ştiinţifică acoperă două activităţi complet deosebite: una, pe care îmi place să o numesc cercetare-ştiinţifică în institute-departamentale, se referă la găsirea unei bibliografii care să rezolve problemele puse şi eventual mici ameliorări ale metodelor cunoscute în toată lumea, dacă nu de toată lumea. Fiindcă, într-adevăr, o problemă poate să fie cunoscută pe lume şi eu să nu ştiu nimic despre ea. Este nevoie deci de un serviciu de documentare, de un serviciu care să urmărească problemele rezolvate şi care să vadă în ce fel soluţiile respective se adaptează condiţiilor locale. Şi aici riscul neprevăzutului există. Dacă vrem să ne gîndim nişel, ne dăm seama că o carte pe care nu o cunoaştem nu ştim în cît timp o citim, atunci cînd în ea sînt conţinute lucruri noi, de exemplu ştiinţifice sau tehnice. Se poate să ştiu care este ritmul meu de citit obişnuit, dar se poate întîmpla ca o anume pagină să-mi ceară pentru a o înţelege mai multe săptămîni sau chiar luni. Este drept că aceasta pentru a o înţelege de adevărat, nu pentru a trece un examen asupra ei.

În cercetarea-fundamentală, sau ceea ce îmi place să numesc cercetarea-in-institutele-academiei (acestea sînt denumiri, astfel de cercetări putînd avea loc şi în alte instituţii, de exemplu în învăţămînt, pentru a nu mă referi la instituţiile militare, pe care le cunosc mai puţin).

În cercetarea-fundamentală, precizez, eu nu pot planifica cu nici un fel de certitudine rezultatele pe care le voi obţine, fiindcă asta ar însemna că cunosc de pe acum rezultatele care o să le obţin la anul. Or, dacă le cunosc de pe acum, nu vîd de ce aş mai aştepta un an.

Da, sînt două riscuri în cercetarea-ştiinţifică-fundamentală: primul se referă, cum am spus, la problemă. Eu nu pot să ştiu cu nici un fel de certitudine cum va evolua cercetarea mea şi cum va evolua cercetarea altora. Dacă astăzi plănuiesc o cercetare într-un domeniu, care să se extindă pe 5 ani de zile, se poate ca o revistă care-mi vine să fi epuizat întreaga cercetare pe care îmi propuneam să o fac. În momentul de faţă, asupra fiecărei probleme lucrează un număr mare de oameni în ţări foarte îndepărtate. Unele din aceste grupuri de cercetare au între ele relaţii stabilite şi rostul colocviilor, simpozioanelor, cursurilor de vară, vizitelor între două instituţii din ţări diferite şi chiar din ţări foarte îndepărtate este de a face ca unii să ştie ce lucrează alţii şi să nu se înghame mai multe grupuri de cercetare în exact aceeaşi direcţie.

Alteori, se poate întîmpla ca o anume idee să apară însă într-un grup care nu este cunoscut de cei care lucrează în acelaşi domeniu. În acest caz nu se poate şti că acel grup dezvoltă aceeaşi cercetare. Exemplu voi da mai tirziu.

Pe de altă parte, în cercetarea ştiinţifică nu se poate şti dinainte cînd se epuizează fantezia creatoare şi nici nu există pînă acum mijloace cunoscute de a dezvolta această fantezie. Ca atare, eu nu pot să fiu sigur că de aici peste un anume timp voi fi în stare să-mi mai dea prin cap ceva, nu numai astăzi, cînd sînt mai bătrîn, dar nici cînd eram foarte tînr. Deci, eu nu pot dinainte să ştiu care va fi randamentul unui cercetător.

Este drept că, dacă cercetătorul are un anume trecut, el poate fi utilizat ca depozit de informaţii, lucrurile pe care el le-a citit şi rînduit în capul lui putînd să le ofere altora, chiar dacă fantezia lui creatoare s-a epuizat. Ca atare, un cercetător destul de bătrîn nu riscă să devină inutilizabil.

Dar acest lucru se întîmplă cu unii cercetători încă tineri. Din aceste motive, de exemplu, profesile universitare trebuie să aibă legiferat şi mijlocul de a scoate din profesie pe acei care, chiar dacă muncesc cu multă seriozitate, nu mai sînt capabili să dea rezultate noi.

Este cu atît mai important lucrul acesta însă cînd nu vorbim de profesile universitare, în care cercetătorul poate deveni profesor, ci de profesia chiar de cercetător. Ar trebui analizată posibilitatea legală ca cercetătorul, cînd nu mai are fantezie, să poată trece direct într-o altă formă de activitate, fără ca prin aceasta să-i scadă nici salariizarea, nici cînstea de care se bucură printre tovarăşii săi.

Am promis adineauri un exemplu. Iată-l: Se ştie că în ultima vreme automatele zise finite (adică automatele cu contacte şi releu, cu tuburi electronice sau cu tranzistori etc.) joacă un rol din ce în ce mai mare în tehnică. Sînt foarte bucuros şi îmi place să o spun că acum mulţi ani de zile s-a făcut o statistică a lucrărilor publicate în acest domeniu, publicată de Academia de Ştiinţe din Moscova, care arăta că, în ordinea numărului lucrărilor publicate, ţara noastră era a treia în lume, imediat după Statele Unite ale Americii şi Uniunea Sovietică. Ceea ce se ştie însă mai puţin şi ceea ce interesează să fie pus în legătură cu problema de care ne-am ocupat este că cele trei colective care se ocupau de această teorie algebrică a automatelor finite au pornit de la trei preocupări cu totul diferite: în Uniunea Sovietică ele au pornit de la cercetările de automatizată industrială, în Statele Unite de la cercetările de calculatoare electronice, iar la noi în ţară de la cercetările de logică matematică pură, fără nici o intenţie de vreo aplicaţie, cercetări pe care le duceam încă de acum 35 de ani. A fost pentru mine o mare bucurie cînd am băgat de seamă că formule care îmi erau mie foarte familiare puteau reprezenta o construcţie cu contacte şi releu sau cu diode, sau cu triode, sau cu tranzistori.

Bineînţeles, chiar după mulţi ani de lucru în aceste domenii, cele trei colective din cele trei ţări şi-au păstrat fiecare fizionomia lui. Colectivul nostru este încă fixat pe problemele algebrei şi încearcă prin toate mijloacele să convingă pe tehnicienii din ţara noastră să utilizeze rezultatele la care am ajuns. Acest interviu de altfel are, printre altele, şi scopul de a insista asupra necesităţii unei colaborări mai intense între matematicieni şi tehnicieni în acest domeniu.

Evident, omul de ştiinţă trebuie să aibă curajul de a risca să se ocupe de o anume teorie, chiar dacă în momentul cînd a început să se ocupe de ea nu întrevide nici un fel de aplicaţie practică. Sigur că fondatorii logicii matematice de acum 100 de ani nu puteau întrevide aplicaţiile la automatizată, care pe atunci nici nu prea exista. Nu ştiu dacă existau releu, dar ştiu că nu existau nici diode, nici triode şi Dumnezeu voia să ştii cu toţii că nu puteau să existe tranzistori. Riscul de a face o teorie fără aplicaţii este totdeauna recompensat. Experienţa din ultimii zece ani mai ales a arătat că teoriile cele mai abstracte se aplică. Iată de ce noi trebuie să riscăm de a face teorii care nu ştim la ce se aplică.

Un alt exemplu într-adevăr impresionant este cel al geometriei spaţiilor cu multe dimensiuni. În ultimii 10—20 de ani, geometria corpurilor convexe şi mai ales a poliedrelor convexe în spaţiu cu cîteva sute de dimensiuni constituie conţinutul aşa-ziselor probleme de programare lineară al căror rol în studiul fenomenelor economice este astăzi fundamental.

O altă teorie abstractă, aceea a grafurilor, este şi ea un instrument puternic al studiului modern al fenomenelor economice.

Adaug că ele interesează şi arta militară şi Editura militară a publicat deja cîteva volume asupra acestor probleme, şi anume: „Metodele determinării drumului critic în planificarea şi conducerea proceselor complexe” de general-colonel Titus Lupescu; „Teoria jocurilor strategice” de Alexandru Al. Roşu; „Teoria grafelor” de Petre Mirescu şi Alexandru Al. Roşu; „Programarea la maşinile electronice de calcul” de C. Belea; „Elemente de teorie a deservirii în masă” de colonel inginer Virgil Dobrin.

Tot ce am spus pînă acum pledează pentru risc, dar nu pentru o activitate riscantă.

atelier literar

G. Dumitrescu

M.E.E.: Citeva lucruri, oare, un asemenea promitoare: „Fără a nume”, „Verde-albastru”, „Dorință”. E cazul să ne comunicăm o semnătură întreaga.

D. Ionand: Povestea oscilează pe mai multe planuri, se lungeste nejustificat, se pierde în incidente laterale de interes scăzut și de efect indolent, pare, în general, mai puțin reușită, nepusă la punct, scrisă cu oarecare grabă și neglijență (v. și elemente de stil, ca: „dacă avea ghinion de stricăre a vremii”... ?), „de dimensiuni impresionabile”... ? ! etc.).

D. Barbu: Citeva pagini mai bune, de data asta: „Plecarea din vis”, „Fericirea”, „Laur”. Sfera tematică rămâne încă restrinsă, reținută în continuare (poate cam prea mult ?) de neplăcută întâmplare (deși starea de spirit generală pare mai bună). Multumiri pentru vorbele bune de primăvară.

E. Vinski: Scrieți prea mult, prea grabit, azvirlind pe hirtie rinduri gi-fite, sacadate, telegrafice, cele mai multe fără „emisie”, fără sens (un fel de „calabalic incurcat”, cum bine ziceți). Un mic procent din aceste pagini, mai așezate, mai filtrate, mai atent transcrise, suportă însă, foarte bine numele de poezie: „Pentru cine ?”, „Din urmă”, „Ea”, „Tu și eu”, „Poet”.

Ce păcat că nu vă dați osteneala de a menține acest nivel, sau chiar (ceea ce vă stă în putință, în mod evident) de a-l depăși !...
D. Ilie: Sint multe lucruri interesante în ciclul „Copilărie” și citeva în afara lui. Dar, cele mai multe, sint supuse, în mod curios (și regretabil), unui adevărat efort de sofisticare și hermetizare, care le face aproape impracticabile. Altele, expresia e de-a dreptul siluită, mutilată (sugerind, pe alocuri, vorbirea stilită a unui străin care nu ne cunoaște prea bine limba !...). De ce-ar me-

tratament vitreg niste lucruri în general simțite, susceptibile de poezie ? Sperăm să vă regăsiți cit de curind cordialitatea firească, simplitatea, spontaneitatea.

V. Soare: Cele mai multe, neînfruntate în-deajuns, rămân lucruri „de uz intern”. Autocontrolul estetic e în scădere. Doar citeva pagini mai dau o idee palidă despre ce-ar fi putut fi dacă n-ar fi cum este. „Lectie”, „Ancora”, „Ultima vizită” — prima parte. Dar, așa cum vă cunoaștem, nu poate fi acesta ultimul cuvânt !

I. Koska: Am luat cunoștință (cu toate semnele de întrebare !), dar, neavând timp pentru investigații și enigmistică, nici pentru jocuri de societate, am depus totul la coș. Am păstrat doar semnele de întrebare...

Elena Bucuman: E destul de amuzantă parodia dv., s-ar putea să aveți, realmente, umor. Mai încercați.

Ana: Mai limpezi și mai axate, parcă, paginile confirmă bunele impresii anterioare, promitoarele perspective.

Ina B.: Citeva lucruri demne de interes („In- demn”, „Noapte albă”, „Cumpăna” — încă nepusă la punct) și multe imagini frumoase risipite prin celelalte, care n-ajung, din păcate, la împlinirea rivnită. Poate că nu acordați, încă, destul timp, destulă atenție, consecvență, stăruință, poeziei ? Felicitări pentru premiu ! (Dar ce-aveți cu „nicii pescăruși curioși” ?...).

Cristina M. Căruța (ceva, în „Inima”), **Mariana Scurtu** („Reflec-tare”), **Cristi Oprea**, **Rafila Radu**, Gh. I. (B) **Negoesu**, C. **Hurezean**, **Maria Bălan**, **Dobre Enache**, M. I. **Ambiescu**, N. **Mavrodin**, Iov M. F. : Nimic nou !

MANUSCRISE NEIS-CALITE: „Soapte în primăvară”, „Speranțe”, „Iarna românească”, „De primăvară”, „Flori și al-bine”, „Primul duduț”, „Dor și primăvară” etc.; „Iluzia iubirii”; „Cimiti-rul aer”; „Lumea lui Emi-nescu” etc.; „Visuri de-sarte”; „Mama”; „Retrospectivă esuantă”; „Cinte-cul duosului care sus-pină”; „Reacția epider-me”; „Diagrama matema-tică”; „Hopa Mitică”, etc.

Anca Comoi, Danyo Richadelo, Emilia Simion, Alex. Nistor, Manuela Si-mion, Maria Mănescu, Adriana Mocanu, Floren-tina Rusu, Marinela Ada-mescu, Florin Apostol, Se-ver („Antipastel” II, „Au-tobiografie”), **Viniana An-toniu, Petrica Dumitru, Diana Dragomir, Violeta Deminescu, C. Găitan, Rolly B., Marian Preda, Camelia Enescu** („Amin-tire, mamei”), **Monica Nistor, Marianne Ciubi** („Eseu” II), **George Me-hedin, D.-A. Jiga** („Pasto-rală”), **V. Grațian, Darcos** („Să sperăm că...”), **Tudor Adrian, Dan I. Gipse-r, Mihaela Stroe**: Încă nu se pot trage concluzii. Re-veniți. **I. Puica, Fl. Bujo-reanu, C. Cioancă, Alina Puiu, T. Velescu, A. V. Filip, N. F. Cirstea, N. H. Angelescu, Ionică I. Ni-colae, A. Zana, I. Iepure, Adr. Nica, Tr. Teodoru, Daniela Bălan, S. A. Ilie, V. Stănculescu, Dumitru Ștefan, Arhipova, C. Ne-grea, Vasile Rapid, I. Uruci, A. Gaiță, O. Anonimu, Corina Soa-re, C. Prunoiu, Alex. Io-nescu, M. Paring, N. Do-bre Turda, Em. Senescu, N. N. Dunca, I. Fl. Nițu, M. Afloarei, D. Tritean, M. Iftene, D. Sima, Dora Mihaela, Val. Russu, Cr. Băncu, Leia Ardin, G. Vaiman, Sonia N. Dumitru**: Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■
N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

LIMPEZIRE

Sint înfiorat
ca o creangă stearsă de zbor
mii de ochi sticlese pe urma mea
pentru Dumnezeu
ce-or fi vrind ?
eu printre stele nu caut decit un poem
cu picioarele pe pământ
degeaba mă tot asigurăți :
„vezi-ți de treabă domnule
dumneata ești un om liber”
protestez
să fim înțeleși
ce fel de liber urmărit pas cu pas
de-atâtea vise ? !

EMIL ACHELARTEI

PERFECTIUNE

apoi zise nu mai putem serie poezii
pe coji de nucă
altă coajă altă apă a simbetiei
vine o vreme cind poemele
trebuie pictate cu pensula muiată în
oglinză

apoi spuse damnatul
în mine începe greul
după înghesuiala dintre floare și stup
haideți să vinăm pasări colibri
sufind săgeți otrăvite
prin tuburi de orgă

COSTIN GRIGORAȘ

O SĂ-ȚI LAS UN POEM

O să-ți las o sondă subțire
o să-ți las un poem, un cuvânt
prin el strecurată lumina de-afară
va pătrunde-n pământ
dar oare mai sint
vase comunicante între noi
între inima mea și ventricolul tău sting
între aerul de deasupra
și întunecimea din pământ
oare tălpile tale cind umblă prin iarbă
sint creștetul meu tremurind ?

MONICA ROHAN

IREVERSIBIL

Repetam trăirea
în condiții aproape identice
strigătul răscolea
și căuta
memoria se vărsase în singe
singure vocile bibliau
într-un magnetofon
ochii transplantează pasi gesturi
nu mi-e-n-deajuns. Mai uit. Mai tip...

I. BADEA NINEL

MĂ IARTĂ, CLIPĂ...

Mă iartă, clipă, c-am trecut prin tine
Făr să-ți fi dat ce-ai fi putut să-ți dau,
Dar cind o viață peste gindu-mi vine
De unde timp eu tine să mai stau ?

Aș fi voit să te-nunun cu nimbui
Splendorii tale ce-ar fi fost să fie
Dar peste mine năvălește timpul,
Atom din partea mea de veșnicie !

Tu treci ca o zvîcnire de aripe
Purtind în tine gustul lui era
Și efemeritatea unei... clipe.

N-a fost să-ți dau ce-ai fi voit a-ți da !

Eu știu că viața-l un șirag de clipe
Și fiecare vrea din noi ceva.

CĂTĂLIN ȚIRLEA

PUȚIN DESPRE DRAGOSTE

Stau infundat pînă peste cap în provincie
și construiesc aureole
pentru prietenii ce m-au părăsit ca pe-un
lepros...

n-am radio, n-am televizor, un
singur telefon îmi populează, civilizat,
odaia și firul lui face
legătură directă cu cetatea Ninive,
alo ! răcnesc în receptor și de acolo
cineva urlă a spaimă și-atîț,
urletul acela mă-ncearcă de putere
de muncă și construiesc aureole în

continuare
doar am atîția prieteni care m-au uitat ;
o vreme, ce-i drept, am fost îndrăgostit,
dovadă : din cele trei săruturi de
care-am avut parte, pe-al treilea
memoria l-a reținut definitiv ;
sunetul lui oricînd
il pot folosi la judecata de-apoi...
THEODOR PURICE

ODĂ LUI THOMAS DE QUINCEY

El se plimbă cu diligență
pe lacul cu nuferi de aluminiu
soția lui prepară ceaiul
el e uneori cel mai frumos
și asta e de ajuns

el ar putea să serie cele mai frumoase
poeme
dar nu e nevoie să serie cele mai
frumoase poeme

cu lingurița pentru ceai
el poate face lucruri mult mai frumoase
decît să serie cele mai frumoase poeme

el coboară din diligență
se cufundă în lac
și ajunge acasă
soția lui prepară alt ceai
afară începe furtuna

el ar vrea la un moment dat să serie
în limba elină cel mai frumos poem
dar nu e nevoie nici de limba elină
nici de cel mai frumos poem
flăcările galbene filie în cămin
el duce lingurița la buze
afară sau înăuntru îl așteaptă diligența
DAN EMILIAN ROȘCA

CINTEC DE SEARĂ

De parte de lumina amurgului tîrziu
Fuși tu pasăre tristă a cerului pustiu
Ascunde-te-n pădurea ce doarme crenelată
Și nu-ți lăsa cîntarea spre mine să răzbătă

O arie firavă, pe strună argintie
De multe nopți și zile mi-o cîntă întruna
mie

Și inima răsună a clopoțel de ceară
Fecete înlăuntrul, tăcere în afară
ANCA SĂRBULESCU

Vorbiți și scrieți românește

...Scripta manent!

„Adică „ce este scris rămîne” spuneau cei vechi atrăgînd atenția asupra responsabilității de care trebuie să dea dovadă cel care așterne vorba pe hirtie. Căci nu poți să nu fii trist (aș spune „jignit”) cînd vezi greșeala lăfăindu-se pe pagina tipărită, vrînd parocă să-ți anuleze plăcerea de a citi. Există, pentru evitarea greșelilor și pentru înlăturarea nesigurărilor, o mulțime de lucrări normative la care este foarte ușor de ajuns. Iată, în 1982, Academia a editat **Dictionarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române**; elevii au la dispoziție un excelent ghid al profesorului G. Beldescu, **Ortografie, ortoepie, punctuație**, editat de Societatea de științe filologice, tot în 1982. Și cite altele !

Dar, pentru a ajunge să le deschizi, îți trebuie — așa spune — o doză de modestie. Adică de neîncredere în memoria ta care-ți poate juca feste (numai ca exemplu aflat la îndemînă, și nu ca lipsă de modestie, am să spun că, scriind chiar acest articol, m-am întrebant dacă e corect scris să nu fii trist cu doi i știut fiind că imperativul verbului a fi se scrie cu un singur i : nu fi ; aici e însă vorba de un conjunctiv, așa că e corect cu doi i, lucru de care mi-am dat seama din dictionarul citat).

Rîndurile acestea nu se vor nici moralizatoare și nici izvorite din tendința de a căuta cu orice preț „un nod în papură”, dar, din păcate, se întîmplă adesea ca încrederea prea mare în „gramatica proprie” să ducă la efecte neplăcute. Iată, parcurînd revista „Amfiteatru” din aprilie, unde pe prima pagină se găsește și o caldă „Pledoarie pentru limba română”, aflăm în continuare despre o „paloare exanguă” (p. 2) în loc de exanguă —, despre „hipostazierea... anumitor modele” (p. 3) — termenul este specific medicinei, cel recomandat de limba literară fiind **ipostaziere** —, despre „procesul de creere” (p. 6) în loc de **creare** și despre un cuvînt inexistent în dictionare, greu de înțeles chiar în context : „securabil” (p. 8).

Firește, asemenea fapte pot fi considerate doar niste mici scăpări. Dealtfel ele ne-au folosit numai ca exemple pentru a arăta încă o dată necesitatea menținerii unității normei scrisului, condiție chiar a dezvoltării și a inovațiilor limbii literare.

CEZAR TABARCEA ■

IOSIF DEMIAN:

(Urmare din pag. 13)

din partea cineaștilor, a publicului și a criticilor prezenți în festival. Nu același lucru pot spune despre ecurile acestei prezente la noi... La întoarcere, singura întrebare care mi s-a pus a fost : „ce premiu ne-ai adus ? !” „Ca și cum eu, un eventual fotbalist, selecționat într-o, să zicem, echipă continentală, n-am nici un merit dacă n-am marcat măcar un gol !... Nu vreau să exagerez, dar mă așteptam însă ca în paginile unei reviste, sau în spațiul unei emisiuni radio ori TV, să mi se fi dat prilejul să-mi exprim, în urma unei experiențe personale, considerațiile legate de prezența filmului românesc la marile întîlniri ale cineaștilor lumii. Poate că acum, la ediția festivalului ce se desfășoară în aceste zile, ar fi fost prezente și citeva filme românești. Am fi avut și ar fi avut (organizatorii) de unde alege.

— Să revenim la participarea dv. la Cannes de anul trecut.

— La întoarcerea mea în țară, citiva prieteni mi-au dat de înțeles că „acum de ce îți mai bați capul ? ! Ai fost acolo — mulțumește-te cu asta ! Sau vrei ca altă dată să pleci mai greu !...” Mă gîndesc că poate aveau dreptate.

— Sau poate că nu... ! Continuăți, totuși.

— Nu vreau favoruri sau laude, dar, vedeți, era totuși vorba de succesul unui film românesc, de prestigiul țării noastre, în ultimă instanță ! Faptul însă, cum ziceam mai sus, a fost trecut sub tăcere... În presa franceză au apărut cronici la filmul meu, ceea ce, cum să vă spun ?... Zilnic apăreau două sau trei cronici, și asta într-un festival în care se prezentau, tot zilnic, zeci și zeci de filme.

— Nu exagerați ?

— Nu : s-au dat pe ecran și, foarte multe, pe casete. Proiecțiile începeau de obicei la orele opt a.m. și continuau mult după miezul nopții. Mi-au apărut, repet, cronici în „France Soir”, „Nice Matin”, „Le Monde”... În toate se vorbește implicit despre noi românii. Dacă-ai fi fost întrebant la întoarcere, aș fi explicat (desi cred că într-o anumită măsură aceste lucruri se cunosc) de ce filmele noastre care participă la asemenea festivaluri nu ajung decît foarte rar să fie remarcate sau să obțină premii. Atita timp cît noi intrăm în „gura leului”, adică participăm la un festival ce are loc peste hotare, ca să ne

putem impune trebuie să acceptăm regula jocului, și nu să pretindem neapărat acceptarea de către ei a modalităților noastre, care, hai să fim sinceri, uneori dovedesc superficialitate și inerie.

— De ce credeți că se întîmplă așa ?

— Personal, cred că dacă Asociația cineaștilor, mai exact secția de regie, ar fi chemată să facă propunerile pentru participarea filmelor noastre și pentru stabilirea modalităților de susținere a acestor participări, lucrurile ar sta altfel. Pentru că, în mod normal — nu ? ! — cine poate face cea mai competentă propunere pentru o participare, dacă nu cei în cauză, adică realizatorii filmelor ? De asemenea, cred că dacă ar exista un **Festival național al filmului** (și nu pot înțelege de ce, atunci cînd noi avem atîtea festivaluri : al cineacluburilor, al romanelor, al teatrelor și chiar al umorului, de ce nu-si găsește loc o astfel de competiție stimulativă și mai ales eficientă în cadrul marelui Festival „Cintarea României” ?) nu am avea decît de cîștigat. Așa cum se uzitează și în alte cinematografii, am putea invita, cu ocazia unui astfel de eveniment, critici de cinema, directori ai marilor festivaluri, care, puși în fața unei producții complete a celui an, s-ar simți obligați, fără indolală, să țină cont și de noi. Sint convins că s-ar scrie mai mult despre filmele noastre, că am avea mai multe șanse ca aceste filme să circule în lume. De curînd a fost la noi unul din directorii festivalului de la Cannes, J. P. Deleau. În mod firesc, noi, cineaștii, trebuia să cunoaștem acest lucru, cred că ar fi fost bine ca, în cadrul asociației noastre, să purtăm un dialog deschis, să ne prezentăm fiecare filmele ; se mai impunea, cred, o conferință de presă după vizionarea acestor filme, trebuia deci un cadru democratic eficient și firesc, corespunzător unei asemenea situații. Nimic din acestea nu au avut loc, oaspetelui i s-au prezentat citeva filme alese, cred eu, destul de arbitrar (unele din aceste filme nu au nimic comun cu specificul festivalului), făcîndu-ni-se de fapt un deserviciu.

— Să revenim la problemele care frămîntă filmul românesc și pe realizatorii săi.

— Tot despre asociația noastră, a cineaștilor, aș dori să continui. Sper să fiu în consens cu colegii mei atunci cînd mă declar nemulțumit de o anume suficiență apărută în cadrul ei. Poate ar fi bine ca în marile probleme : întocmirea planurilor caselor de filme ; îndrumarea debuturilor ; cultivarea unui cadru de lucru armonios și eficient privind realizarea filmelor, a asociația să fie chemată să-și spună cuvî-

tu, să se implice mult mai serios. Poate ar fi nevoie ca și din partea celor ce conduc destinele filmului, a forurilor superioare, să fim sprijiniți într-o reînviare a activității și vieții asociației noastre. Sigur, asta presupune multă muncă din partea noastră, dar ne trebuie măcar certitudinea că această muncă e în folosul imediat și de durată al filmului românesc. (Menționez în paranteză, de pildă, că alegerile generale ale asociației sint amînate sistematic de circa nouă ani !).

— Ce faceți în prezent, Iosif Demian ?

— Îmi permit o mică relaxare după cele două filme pe care le-am terminat de curînd. Este vorba de „BALOANE DE CURCUBEU” (după un scenariu de Fănuș Neagu și Vintilă Orbaru) și „LOVIND O PASĂRE DE PRADĂ” (scenariul : Petre Sălcudeanu). Sint două filme diferite ca gen și tematică, sper să fiu „regăsit” în ele de cei care au apreciat „O LACRIMĂ DE FATĂ”. Mă întîlnesc aproape zilnic cu Mircea Diaconu, actorul, cu care gîndesc și lucrez, un viitor film. Un film în care Mircea Diaconu nu va juca... el fiind autorul scenariului. Mai lucrez și la alte proiecte, despre care însă aș prefera să vorbim cu altă ocazie... !

SPECTACOLE ALE OPEREI ROMÂNE LA SALA PALATULUI

Ultima zi a lunii mai și prima săptămînă din iunie programează la Sala Palatului Republicii Socialiste România două spectacole de mare atractivitate ale colectivului Operei Române din București :
— Marți 31 mai, la ora 18, va avea loc **Bal mascat** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Ludovic Spiess, artistul popularului Nicolae Herlea, Maria Slătinaru-Nistor, Iulia Bucușeanu, Gerda Radler-Anca, Nicolae Constantinescu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Nicolae Andreescu. Conducerea muzicală, Cornel Trăilescu.
— Marți 7 iunie, la ora 18, **Carmen** de Georges Bizet va avea în distribuție pe Ludovic Spiess, artistul emerit Dan Iordăchescu, Marcel Angelescu, Cristian Mihăilescu, Adrian Ștefănescu, Bogdan Păncu, Rodica Mitrică-Bădăricea, Eugenia Moldoveanu, Gerda Radler-Anca, Adina Iurașcu. La pupitru, dirijorul Constantin Petrovici.

Un muzeu in labirint

Între Shakespeare și Holbein

2.

Holbein. Autoportret

Cind Holbein a plecat din Augsburgul natal, călătoriile erau la modă. Se vorbea peste tot despre Columb și Vasco da Gama, iar Magellan se pregătea să facă înconjurul lumii, din Spania în Spania. Holbein nu pleca atât de departe. În Elveția, la Basel. Și nici nu era mințit de vreo febră a descoperirilor și a drumurilor. Dar acolo se găsea un important centru umanistic în care va avea șansa de a-l întâlni pe Erasm.

Erasm avea, atunci, patruzeci și opt de ani. Holbein, șaptesprezece. Erasm era în culmea gloriei. Toată Europa îi pronunța numele cu respect, socotindu-l înțeleptul suprem. În schimb, Holbein era un necunoscut. N-avea de partea sa decât numele tatălui său, talentul și speranțele. Prin ce miracol, deci, s-au împrietenit cei doi? Poate că Erasm a intuit de la prima întâlnire forța celui pictor tânăr care își căuta drumul. Poate că l-a încântat admirația ce i-o arăta Holbein. Poate că i-au plăcut ilustrațiile și desenele pentru gravuri în lemn pe care Holbein i le-a arătat. Sau poate că toate acestea la un loc erau adevărate, plus faptul că adolescentul de șaptesprezece ani și înțeleptul matur aveau cam același mod de a se apăra de adversități și de partea urâtă a lucrurilor, devotându-se muncii lor. Oricum, Erasm a acceptat ca tânărul desenator să omeze cu crochierii capodopera sa „Elogiul nebuniei” și, văzând ilustrațiile, s-a amuzat copios. Astfel, drumul celebrității lui Holbein era deschis.

Curând, însă, Erasm a lansat la Basel un strigăt de alarmă: „Aici, arta moare!”

Nu e cazul să judecăm legitimitatea unui asemenea strigăt. De fapt, arta nu moare niciodată. Ea poate fi înăbușită, alungată, poate fi silită să vorbească în șoaptă sau chiar să tacă, poate fi pusă să mintă sau să se mintă, poate fi omagiată, deturată de la rosturile ei firești, poate fi azvirlită pe un rug, aruncată în închisori, împinsă în umbră, în nesiguranță sau, și mai grav, în eroare, dar de murit nu moare, practic, niciodată. Dacă pieri în flăcări, renaște în cei care privesc flăcările. Și care îi pot suporta absența, nu moartea.

Dar Holbein pleacă totuși. Își face bagajele și pleacă. Mai întâi, Italia. Apoi, Franța. În cele din urmă, cu o scrisoare de recomandare din partea lui Erasm pentru Thomas Morus, în Anglia.

După o primă ședere în Anglia, revine la Basel. Aici, atmosfera e din ce în ce mai greu respirabilă pentru un artist. Și din nou, de data aceasta definitiv, ia drumul Angliei.

Unde lucrurile s-au schimbat însă. Protectorul lui Holbein, Thomas Morus, e în dizgrație. Și va fi pus cu capul pe butuc din porunca lui Henric al VIII-lea.

Aici intervine un amănunt jenant pentru cei care nu vor să creadă în strigătul lui Erasm. Sigur, arta nu moare, dar ea poate consimți la privilegiul neplăcut pentru un moralist prea pedant. Thomas Morus e decapitat în 1535. Cam în același an, Holbein își începe cariera de pictor de curte. El execută, în acest an, o pictură în onoarea Annei de Boleyn, a doua soție a lui Henric al VIII-lea. Asistă apoi la dizgrația ei. Și la sfârșitul ei, asemănător cu cel al lui Thomas Morus. Regina a murit, trăiască regina! Holbein face portretul reginei Jane Seymour. Care e mai norocoasă. Scapă de secura călăului. Este numai repudiată. Urmează portretul Annei de Clèves. Repudiată și ea după câteva luni. Holbein e pictor de curte și calitatea acestora are riscurile ei dezagreabile. El riscă mereu să-și vadă modelul cu gîtul pus pe butuc. Ceea ce se și întâmplă cu succesoarea Annei de Clèves, Catherine Howard.

Întrebarea e: ce se vede din toate acestea în autoportretul lui Holbein? Ei bine, nimic. Sau aproape nimic.

Autoportretul acesta e un desen pe hirtie galbenă făcut la vîrsta de patruzeci și cinci de ani. Citeva luni înainte ca Holbein să cadă victimă unei epidemii de pestă care a devastat Londra. El putea să aibă valoarea unui fel de testament. Și n-are.

Căci Holbein e străin de conflicte interioare. Ochii lui au văzut multe, inclusiv instrumentele de tortură folosite în numele lui Dumnezeu. A privit furtuna de sirge care se ridică în Europa. L-a văzut pe Erasm din ce în ce mai prețuit și apoi din ce în ce mai izolat. L-a văzut pe Thomas Morus, mai întâi lord-cancelar, puternic și protector, apoi victimă. A văzut arbitrarul dominind peste capetele plecate și peste cele rostogolite în țărîna. A asistat la multe patimi dezlănțuite. Și nimic din toate acestea nu l-a schimbat. El desenează fără compasiune și fără cruțare. Nu-i tremură mina niciodată. Și, parcă, nici sufletul. Indiferent cîtă dezordine se strînge în jurul lui, el întipărește pe toate portretele sale ordinea. E, fără îndoială, unul din cei mai mari portretiști din toate timpurile, dar, iertată să-mi fie naivitatea, cum poate fi un artist imparțial? Unde e, în atîta exaltare obiectivă, ceea ce face alături culoarea să tipice, să sufere, să cînte, să tremure de plăcere, de spaimă sau de oroare, acea calitate sau imperfecțiune care aruncă o punte între un tablou și sufletele noastre?

Ultimul reprezentant al Renașterii germane, Holbein, e un martor lucid și lipsit de indulgență. Dar mă întreb, privindu-l autoportretul, dacă nu cumva gloria artei stă mai puțin în desăvîrșire și mai mult în acele imperfecțiuni care au făcut din ea o istorie a inimii omenești. La urma urmei, și Ahile a devenit legendar datorită călcîiului său vulnerabil. Altminteri, vitejia lui fără riscuri nu ne-ar fi impresionat.

Lui Holbein îi lipsește, pare-mi-se, tocmai acest călcîi vulnerabil pentru a fi un pictor la fel de mare ca Rembrandt. Poate de aceea e atît de liniștit și precis.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Gînduri vechi la o carte nouă

Am citit, cum se zice, din scoarță-n scoarță, cu interes și pasiune, somptuosul volum însumind mai mult de cinci sute de pagini intitulat **Civilizație românească și civilizație balcanică** — dispărut vertiginos din librării — care strînge între copertile lui studiile istorice ale marelui regretatului meu prieten Victor Papacostea (1900—1962), valorosul om de știință și excepționalul dascăl, iubit de elevi cită a predat la licee și de studenți cînd devine titular de catedră la Universitate, a cărui amintire o păstrez vie în memorie, înfășurată în velururi de mîngîieri și de dragoste.

Ediția, alcătuită de fiica lui Victor Papacostea — Cornelia Papacostea-Danielopolu, temeinică și excelentă comparatistă, — după toate regulile și exigențele pe care le implică o asemenea lucrare, se deschide cu o amplă prezentare a omului și a istoricului, care e un model al genului, datorată lui Nicolae-Serban Tanasoca și a apărut la Editura Eminescu în selecta colecție „Biblioteca de filozofie a culturii românești”, inaugurată și girată personal de Valeriu Răpeanu, unde au mai văzut lumina tiparului Gheorghe I. Brătianu cu **Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești**, Tudor Vianu cu **Studii de filozofia culturii** și unde sînt în curs de apariție în continuare, pentru anul acesta, Mircea Florian, C. Rădulescu-Motru și Const. Antoniadă. Și îi felicit pe toți trei din toată inima și cu tot entuziasmul pentru frumoasa inițiativă și pilduitoarea realizare, dar îndeosebi pe Cornelia Papacostea-Danielopolu, care se vede cîtă filială iubire a pus în sirguintele și munca ei ca să răsolătească parcă adorația și nădejdlile pe care Victor Papacostea le-a avut cîtă trăit pentru odrasla lui.

Nu voi face ceea ce se cheamă o recenzie a cărții; ea trebuie citită și, neîndoiel, va rămîne una de referință. Ci vreau să notez cîteva

gînduri mai vechi privind omul și stîrpea lui. Era aromân de obîrșie și era frate cu ceilalți Papacostea — toți cărturari și toți oameni dintr-o bucată și de inflexibile caracter — Alexandru, Cezar și Petre. Părinții lor au fost institutori. Alături de Victor, care era cel mai mic dintre ei, au mai fost profesori universitari Alexandru și Cezar.

Alexandru Papacostea (1884—1925) — singurul pe care nu l-am cunoscut — după un doctorat strălucit, luat în științele juridice la Paris, va fi chemat ca profesor de drept constituțional comparat la Universitatea din Cernăuți și apoi titularizat la aceeași disciplină la Universitatea din București. A ocupat în 1917 demnitatea de secretar general la Ministerul de Industrie și Comerț, în cabinetul refugiuului de la Iași, pe cînd Barbu Delavrancea era șeful departamentului și i-a fost un colaborator prețuit și prețios în vremuri de restriște. A rămas de la el în manuscris un foarte documentat și util studiu **România politică**, tipărit postum în 1932.

Cezar Papacostea (1886—1936), remarcabilul elenist și latinist, universitarul de specialitate de la Iași și București, este desigur mai știut prin bogata lui bibliografie de studii și eseuri rezervată clasicilor și prin traduceri din Platon și Homer.

Nu am idee nici de anul nașterii, nici de acela al decedului la Petre Papacostea. Era jurist ca formațiune, era un spirit organizatoric de elită și a fost o vreme director general al Poștelor unde, înfăptuind ceea ce a înfăptuit, s-a vorbit mult timp de „perioada Papacostea”. A fost deputat, a fost secretarul politic și particular al marelui Alexandru Averescu, căruia i-a rămas fidel după ce „fripturismul” — termen plastic și acid inventat de Iorga — deteriorase moralmente viața publică și partizanii îl părăsiseră. Din personalitățile mar-

cante ale partidului poporului se mai găseau credincioși ai glorioșului ostaș, în afară de Petre Papacostea, încă trei și îi însemn aici spre știință: junimistul Const. Meissner, filozoful P. P. Negulescu și Grigore Trancu-Iași. Și subliniez deocamdată — fiindcă nu am datele trebuincioase pentru Petre Papacostea — că ceilalți trei frați Papacostea și-au sfîrșit existența pămîntească prematur, în plină capacitate de muncă și putere de creație, spre paguba spiritului și culturii românești: Alexandru la 41 de ani, Cezar la 50 și Victor la 62 de ani. Dar toți Papacostea au fost niște minți deschise, niște Oameni de o incomparabilă omenie, călăuziți de bine, de frumos și de dreptate, cărora nimeni nu le-a putut aduce vreo imputare, și care în viața publică s-au comportat ca atare, stigmatizînd pesta fascistohitleriană și sucursalele ei autohtone, — legionarismul și euzismul —, constanți împotriva sovietismului, a rasismului și a oricărei tendințe de xenofobie. Și-mi amintesc — în imbulzeala atîtor gînduri vechi trezite — cu o tonică plăcere, din timpul ultimului război, cînd așteptam cu înfrigurare înfrîngerea nazismului — de întîlnirile noastre în garsoniera unui prieten comun, deloc colorat politicește ca să nu provoace suspiciuni — pe numele lui Mitică Brătulescu — și unde ne reuneam săptămînal, totdeauna în altă zi, ca să schimbăm impresii și să confruntăm informații ascultate la posturile de radio și unde veneau de regulă Victor Papacostea, Petre Pandrea, Eugen Demetrescu — care deținea funcția de secretar general la Ministerul de Finanțe — colonelul Ilie Dumitrescu și, uneori, cînd putea însoți vigilenta agenților polițienesci urmăritori, Lucrețiu Pătrășcanu. Credeam încă în albastrele și în solaritatea vieții, speram cu neclintiri, eram cu patruzeci de ani mai tîneri, și astăzi — vai! — aproape toți sînt numai umbre și amintiri.

Aceștia au fost frații Papacostea și așa a fost inușabilul meu prieten Victor Papacostea, al cărui mesaj în spirit — peste timp — vine să-l aducă în actualitate.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Bogdan Vodă

Mi-a intrat în casă zilele acestea un vofevod, unul dintre cei mai frumoși bărbai pe care ochii mei l-au văzut vreodată, îmbrăcat ca un împărat din vechime, înalt și drept la cei șaptezeci de ani al săi, ușor ca lacrima, urlaș în umerii cuprinși de înariparea sumanului de lină cenușie peste cămașa albă de ci-

neapă înflorată strîns în jurul grumazului de profet ars de flăcările cuvîntului. Minile sfîștite de unealta trudei cu degete de cărturar iar obrazul privirii neiscoditor dar răscolind prin neprahana umbririi. Moșul este el Vasile bazileul bizantin al Maramureșului pe care îl cunoaștem atîta dintre noi, a venit să ne spună că Bogdan Vodă călare pe cal adevărat de bronz așa cum se cuvine să fie și pentru care aleargă de ani să-l poată vedea în mijlocul satului ce-l poartă numele, se apropie să fie o realitate. În acea republică de lemn cum este

satul maramureșean care a înălțat spre stele turla mănăstirii Surdești, unică în lume piramidele nădăjdurilor noastre, s-a făcut istorie, este istorie și va fi istorie cu oameni ca Moșul acesta patriarhal nepereche. Îi sîrut mina de părinte țăranelui maramureșean cu lacrima înfloririi de mai pe calea lată poate cea mai adîncă a bucuriei Cuvîntului care ne ține laolaltă. Logos intrupat în istorie în jurul Carpaților.

IOAN ALEXANDRU

Contemporanii mei

Poetul fără vîrstă

Partez că săptămîna trecută, întîlnindu-ne întîmplător la Casa Științei după o observație subțire cu referire la undulațiile podobei mele capilare și încă două-trei săgeti aruncate din colțul surisului, Geo Dumitrescu n-ar fi bănuit că voi scrie vreodată despre el. (Nu pot să zic dinul, fiindcă alura lui adolescentină îmi interzice.)

Are silueta de japonez exilat în Balcani, agilitate de spadassin și miniaturala sa alcătuire emană siguranță și fascinație.

M-a iritat la început sarcasmul lui cu inflexiuni catifelate, subtil sau direct, și nu l-am putut înghiți multă vreme fiindcă, cu vreo douăzeci de ani în urmă, încercînd să-l agresez verbal la **madam Candrea** (provincial complexat și obraznic), m-a sfătuit cu seriozitate de expert că ar fi cazul să mă tîind. De fapt, cred că semănăm într-un fel...

În excelenta carte de interviuri „Lumea de mine”, apărută prin '45, dacă nu mă înșel (volumul mi-a fost stîrpețit de un confrate care susține că furtul de cărți nu se pedepsește ! ?). Ion Biberi îl fixează într-un portret în care teribilismul și fronda se armonizau cu inteligenta ironică, alăturîndu-l unor personalități ilustre.

Multă vreme l-am văzut la Sinaia, așezîndu-se invariabil la aceeași masă, într-un colț din care avea perspectivă totală asupra sălii, aprinzîndu-și într-un ritual devenit tabiet o țigară înjumătățită, virită într-un țigaret prevăzută cu vată protegitoare împotriva nicotinei.

Mă debusola prin atitudinea lui de la zi la zi variabilă: amabilitate concesiivă, ironie abstrasă, aer absent sugerînd melancolii cervine.

Duelînd cu multi andabei literari, Geo n-a abjurat de la poezia din tinerețe, fîndînd agil, încropîndu-și opera parcimonios, îmbogățînd-o sau selectînd-o, cu aceeași detașare lirică controlată, uneori surprinzător de concretă, alteori dezarmant de suavă și melancolică.

În frontul jurnalistic el deține de-acum poziția unui taumaturg li-

terar de la care începătorii într-ale poeziei așteaptă semnul miraculos. A miruit cîțiva cu **topuzul** său nedureros, scoțîndu-i din anonimatul „poetel redacției”, semnîndu-le, circumspect dar meritat, certificate de naștere.

Fiind o dată sau de două ori la el la Otopeni, unde s-a retras printr-o cîrșie și meri, după ce i-am văzut mormanele de plicuri rîspîndite sau legate cu sfoară, producții poetice (primite din toată tara, caligrafiate sau bătute la mașină), l-am întrebat, mîmînd naivitatea, dacă nu stie că plicurile în stare acceptabilă pot fi valorificate prin intermediul poeziei române care plătește bani buni pe asemenea relicve. S-a arătat interesat, mîrșînd la momeală, și, rotîndu-și ochii prin camera garnisită de plicuri, a zis cu toată seriozitatea: „Micule, le transportu tu cu o mașină, trazezi, că ai spirit practic, și facem banii pe din două...”

Traducător harnic și inspirat, prezență activă în viața obștii, a

știut să se detașeze și să se retragă spre expiere poetică iesind totdeauna victorios din focul filonichilor pămîtase, ajutat de umor și inteligență, dînd senzația combatanților că l-au avut fiecare de partea lor.

Tineretea sa uluitoare, surisul suveran, detașat și ironic, misterioasă sa singurătate mă fac să-l bănuiesc de o revenire proaspătă și nouă.

Deși efigia sa poetică s-a fixat de mult într-un tondă cu ramă precisă și trairică.

Îl va costa acest portret o sticlă de Calvados producție proprie, făcut în serile de toamnă cu stele înșurubate în cer, cînd poetul plîmbindu-se prin grădina casei, obsedat de „nevoia de cercuri”, își exersează „libertatea de-a trage cu pusca”...

Geo Dumitrescu confirmă și la propriu și la figurat aserțiunea că poezii nu au vîrstă.

MIRCEA MICU

A doua carte cu prietenii

Melancolii de peruzea

(Urmare din pag. 13)

casă bună cu surrealiști, a intuit prea puțin sau aproape deloc că Ion Bănuță, fire agitată, pletorică, generoasă, limpede, ca lacrima de vin cîntată pe plîne și ca lacrima plînsă-n închisori, e născut (și nu a făcut) să nu întîrzie într-o formulă de safir. El și-a înecat bobul de fulger sub asfaltul Bucureștilor, după ce mai întîi l-a scaldat în șipotul finitilor, și a pornit să piardă totul. Mușcat de demonul greierilor nu știuse în ce lume intră. În loc de brînduși, catarge ca o pădure de sulii. Dar bun la toate pierderile, adică inger care scormonește în infern, el a mers înainte, încîntat de jocul sublim al desmiardării veninului. Greier. Plin de „toți crinii vespnicului suflet pribeag”. Printre poezi (cei mai mulți terorizați nu de cuvînte, ci de ideea triumfului), el plîmbă de capăstru o seară de umbre, cu mistere, cu vrăjitoare, „cu tîgru mov, briu mov, regină mov, curvă mov”, un „fag frez, ied frez, timp frez, le frez, șoaptă frez, calabrez frez”, trădări, jelanii, busuioac, un val din Argeș, o copită de drac, un hoț mincat de cai, un lup muresecat de-un licurici și o lungă diră de aur. Și mai e ceva: cine bea, cit mine, cu Ion Bănuță ajunge vrînd nevrînd poet. Deci:

Omule cu caii buni
Amîndoi sintem nebuni...

UN LUCEAFĂR AL MUZICII ROMÂNEȘTI

IN URMA CU O SUTĂ DE ANI, LA 25 MAI 1883, ÎN COMUNA STUPCA (SUCEAVA) TRECEA ÎN NEAM ÎNȚĂ COMPOZITORUL CIPRIAN PORUMBESCU. LA UN VEAC DE LA MOARTEA SA, NU OSTENIM SĂ OMAGIEM UNA DIN TORȚELE MEREU APRINSE ALE ARTEI ROMÂNEȘTI.

Sub semnul geniului popular

Condițiile de viață și de studiu ale lui Ciprian Porumbescu nu au fost tocmai prielnice, pentru o rapidă ascensiune și cunoaștere a valorii sale. Să nu omitem faptul că în acea vreme, la mijlocul secolului al XIX-lea, muzica românească făcea primii săi pași, timizi, către un limbaj național, prin folosirea folclorului nostru mai mult în prelucrări, turnate în tipare clasice, având de asemenea, ca fundament, limbajul armonic al marilor clasici; aceasta, exact în aceeași vreme în care Wagner deschidea căile viitorului, prin armonia cromatică. Erau anii în care primii muzicieni români, care aveau să devină înaintași ai muzicii românești, se perfecționau în străinătate, la Viena, ori la Paris, fapt înțeles mai târziu chiar de către „Luceafărul” moldav al artei sunetelor, George Enescu. Să mai arătăm că abia în 1884, decretul lui Al. I. Cuza deschidea primele conservatoare de muzică, din București și Iași. În aceste condiții, deci, studiile premergătoare făcute de Porumbescu pe plaiurile natale, cu Carol Miculi, în 1859 la Sipoștele Sucevei și mai târziu, cu Isidor Vorobchievici, în 1875, la români, aceste studii, spunem, se vedeau insuficiente. Așa se face că tinărul compozitor bucovinean, care depunea și o activitate asiduă în diferite societăți corale românești, s-a hotărât să-și îmbogățească bagajul de cunoștințe muzicale la Conservatorul din Viena, fundamentându-și limbajul armonic în urma cursurilor de specialitate urmate cu marele creator Anton Bruckner, între 1879—1881. Să reținem, astfel, din cele de mai sus, faptul că Ciprian Porumbescu abia termina studiile muzicale în 1881, adică atunci când mai avea doar doi ani de trăit! Rezultă deci că o mare parte din creația sa a fost elaborată în timpul studiilor, a vacanțelor școlare, fără a mai aminti și de tuberculoza care-l măcina treptat, deci într-o vreme în care cunoștințele sale teoretice nu erau deplin și în care abia își căuta un stil și o personalitate proprie. Dacă toate acestea nu pot fi negate, nu e mai puțin adevărat faptul că, în pofida acestor neajunsuri, creația sa a trântit dintr-un talent leșit din comun, creație odată scrisă, n-a mai părăsit scenele de concert, ale profesioniștilor ori ale amatorilor, niciodată, timp de mai bine de o sută de ani!

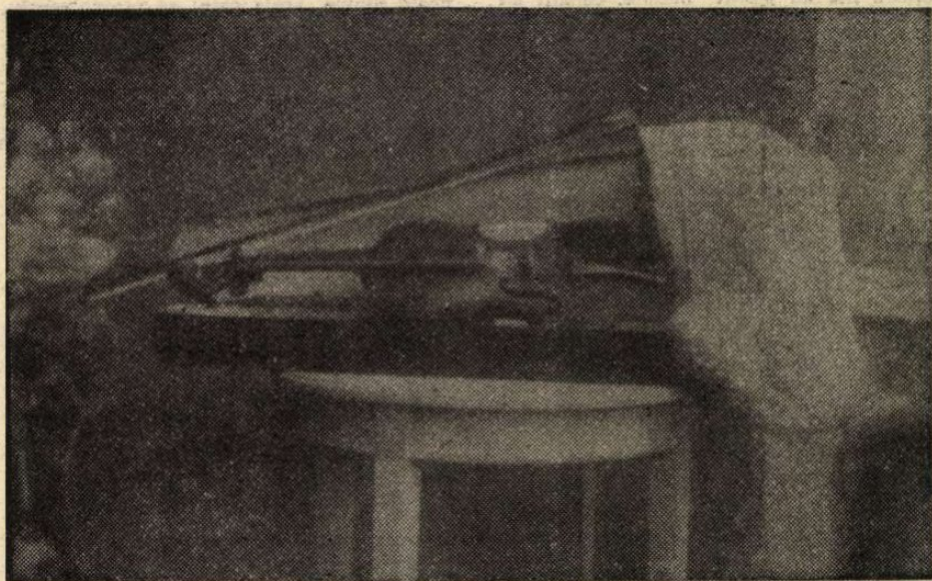
Este uimitor, de asemenea, faptul că într-un consens în care tovarășii săi de generație aveau și talent și cunoștințe muzicale foarte solide, îi vom numi pe înaintașii muzicii românești, Iacob Mureșianu, Gheorghe Dima, Constantin Dimitrescu, sau Gavril Musicescu, ascensiunea operei lui Porumbescu a decurs mult mai rapid, fiind observată — mai ales — în ultimii săi ani de viață. Personalitatea sa a ajuns să fie alăturată chiar lui Chopin, ori lui Liszt, adică acelor mari personalități muzicale europene deveniți șefi de școală națională. Desigur, astăzi, judecând obiectiv, această alăturare ni se pare aproape de necrezut din punct de vedere artistic, fiind însă logică pe plan filozofic, deoarece asemenea ilustrelor nume amintite, scopurile elaborării actului de creație porumbescian s-au numit libertate, independență și progres. Într-adevăr, așa au apărut lucrările sale corale care au stat în permanență, chiar după moartea sa, pe buzele tuturor românilor. „Cîntecul tricolorului” este astăzi Imnul de Stat al Republicii Socialiste România,

după cum, „Imnul Unirii — Pe-al nostru steag” a devenit în zilele noastre Imnul Frontului Democratiei și Unității Socialiste. Dar sînt mulți, oare, aceia care n-au auzit de „Cîntecul de primăvară”, cunoscut și sub titlul „Marș de Unu Mai”, de „Cîntecul gîntei latine”, ori de „Inimă de român”? La care s-ar mai putea adăuga și alte lucrări de o mai mare întindere, cum ar fi cantata „Altarul Minăstirii Putna”, opereta „Crai Nou”, cunoscută „Baladă pentru vioară și pian”, „Rapsodia Română” precum și multe alte opuri corale, ori de alte genuri.

Folosirea folclorului nostru (și este de notat că acest fapt, la vremea respectivă, nu era o obișnuință a compozitorilor și chiar deloc la îndemina lor, la aceasta contribuind din plin și lipsa totală de culegeri), a constituit una din preocupările centrale ale lui Ciprian Porumbescu, el fiind și un pasionat culegător. A dovedit, printre altele, folosind în creația sa dansurile populare, că **hora este horă și nu vals**, cu toate că ritmul — în mișcare ternară — are destule asemănări, cu sorginea acesteia este în totalitate autohtonă și nu vinează. De altfel, referindu-se la o altă lucrare a sa, „Rapsodia Română”, revistele de pe atunci, „Noua bibliotecă română” și „Gazeta Transilvaniei”, apărute în anul 1882, îl elogiă pe compozitorul bucovinean pentru modul de folosire a folclorului, afirmându-se chiar că „Domnul Porumbescu, autorul Rapsodiei Române, poate fi situat pe aceeași treaptă cu

Liszt, creatorul Rapsodiilor Ungare”. De-a lungul vremii, mai toți marii noștri muzicieni, compozitori ori muzicologi, au scris diferite însemnări, arătându-și admirația lor față de Ciprian Porumbescu, acest tinăr artist a cărui creație a fost și este cîntă de marile mase populare. Articolele critice scrise cu diferite prilejuri, cărți, ori adevărate volume omagiale, din care cităm „Opere alese” apărute la ESPLA încă în 1954 sub semnătura lui Viorel Cosma, au reliefat valoarea marelui muzician. Mari meșteri, ca Theodor Rogalski, au contribuit din plin ca unele stîngăcii, inerente anilor 1870, să dispară, armonizarea și reorchestrarea lor aducînd un suflu nou, de prospețime. Aceasta, pentru a nu mai vorbi de Gherase Dendrino, care în opereta „Lăsați-mă să cînt” a reamintit figura de legendă a lui Porumbescu, precum și cele mai cunoscute din creațiile artistului bucovinean. În anii socialismului, memoria lui Ciprian Porumbescu a fost cinstită așa cum se cuvenea, făcîndu-se filme artistice de lung metraj, ori documentare, iar numeroase instituții, cum ar fi Conservatorul de muzică din București, ori Ansamblul de cîntece și dansuri din Suceava, au primit numele autorului „Tricolorului”. Satul natal al compozitorului se numește astăzi Ciprian Porumbescu și pe aceleași meleaguri a fost dat în folosință, muzeul memorial. În sfîrșit, unul dintre premiile Academiei R.S.R. poartă titlatura „Premiul Ciprian Porumbescu”, iar numeroși artiști plastici au împodobit diverse edificii, ori parcuri, cu numele marelui dispărut. Numeroase străzi sau bulevarde din țară, poartă numele lui Ciprian Porumbescu, toate acestea, laolaltă cu atîtea altele, venind să ateste prețuirea și dragostea pe care poporul român o nutrește față de acela care a fost, cu adevărat, **flîmă din marea flîmă a neamului**.

CLAUDIU NEGULESCU

Un document emoționant: vioara maestrului

„Poteca ta spre veșniciei aleasă-i!”

Frumusețea muzicii sale se leagă de harul său de melodist; într-adevăr, Ciprian Porumbescu reprezintă pe unul dintre marii melodisti ai romantismului muzical, atrăgînd atenția printr-o uimitoare simplitate a înlănțuirii motivelor muzicale, dar și printr-un farmec al firescului, încît nu odată ai impresia că temele sale au fluență și perfecțiune a celor create de mii de anonimi ai clasicismului românesc: **folclorul nostru**, de o tinerie fără bătrînețe și de o vitalitate contaminantă! Ciprian Porumbescu „melodizează” cu spontaneitatea cu care cîntă păsările libere ale cerului, parcă „descoperind prin ierburile nescrise portative”. Compozitorul a suferit chinurile temei din vechiul imperiu austro-ungar, fiindcă a avut „îndrăzneala” să cînte libertatea și idealurile de neafîrnare ale românilor de pretutindeni, trecutul nostru glorios și, totodată, să protesteze împotriva nedreptăților sociale și naționale, considerînd că nimeni nu are dreptul să ne „facă istoria” și nici să ne oblighe să uităm vreo brazdă românească! A urît silinția imperiilor austro-ungar, țarist și otoman, dar, nu există nici un cîntec al său și nici o scriere în care el să fi pledat pentru sovînism ci, dimpotrivă, cîntecul lui închinat zilei muncii — „Întîi Mai” — ca și multe altele sînt scenele mărturii ale atașamentului său pentru idealurile estetice și etice progresiste ale timpului. A cîntat istoria, iar în acest sens cantata sa, Altarul minăstirii Putna, concepută pe versurile evocatoare ale lui Vasile Alecsandri rămîne o creație pilduitoare, în care talentul lui de melodist, dar și de armonist, de constructor sonor, ni se prezintă în toată splendoarea, nemaivorbind de apreciablea măiestrie a tratării corului bărbătesc. Tot în același climat ardent de sonată a „potecii ca meditație” se înscrie și cîntecul

Dup-un veac de suferință, la care am adăuga și elegiacul opus *La un nou...* — ambele inspirate de trecutul de luptă al poporului nostru, pe care l-a socotit „marele său profesor”. O creație aparte rămîne **Cîntecul gîntei latine** — pe nedrept uitat și nu vedem de ce nu s-ar cînta? — deoarece el se identifică unei „eufonii latine” prin excelență; între melosul abordat și versurile minunate ale lui Vasile Alecsandri s-a creat o tainică osmoză spirituală, încît poezia nobilă s-a „muzicalizat”, iar muzica imnăică, înălțătoare, plină de o cantabilitate fremătătoare, s-a „poetizat”. Multe alte cîntece ar mai putea fi citate, precum și inspirata lui **Baladă pentru violină și pian** și mai ales melodiile, atît de românești în esența lor, din opereta *Crai nou*. Lucrările sale s-au cîntat, se cîntă și se vor cînta cu aceeași bucurie a inimii de toate generațiile de melomani, începînd cu acelea din timpul vieții lui și terminînd cu copiii „României vremilor înalte”; ele au devenit „compoziții-simbol”, în care se conturează imaginea țării, munca onestă, așa cum a conceput-o Virgiliu, dragostea de neam și de oameni sau, tot ceea ce este elevat în spiritualitatea unui popor, atît de muzical, ca al nostru... Mult dotatul Ciprian Porumbescu a pătimit enorm și a murit prematur, dar moștenirea-i compo-nistică rămîne un unic tezaur, care va străbate veacurile, înfrînt cu eternitatea României, iar locurile sale natale, din Bucovina, pe care a iubit-o precum lumina ochilor ne apar, de cite ori rătăcim printre frunzișul lor mingietor, un manuscris al înțelepciunii și al fascinantei lui purități sufletești. În acest an, cînd îl omagiem, putem să-i spunem din adîncul inimii noastre românești: **„Poteca ta spre veșniciei aleasă-i!”**

DORU POPOVICI

Flacăra înaltă și pură a iubirii de neam

Ne propunem, în câteva rînduri evocatoare, să ne oprim asupra cîtorva lucrări care stau la baza renumelui de creator, al lui Ciprian Porumbescu, de entuziaș și tinăr artist-patriot. Desigur, corurile sale au avut în epocă — și în generațiile următoare — cel mai puternic și imediat ecou, prin valoarea definitivă a unor dintre ele. Acestea au intrat în conștiința neamului, s-au identificat cu cîntecul și poezia românească. Dar orizontul gîndirii creatoare a lui Ciprian Porumbescu a lăsat și alte tărîmuri, vîdînd atracția pentru expresia complexă, pentru reflec-tarea prin sunete și forme sonore a multor idei și sentimente specifice timpului. Dacă nu ne oprim asupra miniaturilor instrumentale sau vocale, aceasta se datorează unei incomplete cunoașteri a lor de către marele public, precum și valorii extrem de diferențiate de la o parti-

Împreună cu frațele și sora

tură la alta. Geniul de melodist al compozitorului lăsa, fără o prea mare preocupare a autocontrolului calitativ, să se așternă pe portativ imagini minunate, spontane și originale, învecinate cu altele, care purtau semnul convențiilor. În ansamblul muzicii sale instrumentale, trebuie semnalate totuși unele victorii certe prin **Rapsodia română pentru pian** și **Balada pentru vioară**. Prima este un model romantic al genului, pentru veacul trecut, și a cunoscut o nouă viață în splendida versiune concertantă a pianistei Aurelia Cionca. **Balada**, devenită legendă sub arcușul lui Ion Voicu (în versiunea orchestrală a compozitorului Theodor Rogalski) este mărturia cea mai fierbinte a sentimentalismului prin care Ciprian Porumbescu a fost un autentic „cîntător al dorului”. Care este secretul acestor pagini, dăruite cu „tinerete fără bătrînețe”? Poate nu în primul rînd măiestria compozitorului, nici sîlfuirea îndelungată a modului de exprimare. Căldura cuprinsă în melodii, patetismul discret și sinceritatea înfățișărilor muzicale, pentru fiecare idee și pentru întregul discursului, patriotismul evident, expus fără teama de a fi declarativ, iubirea pentru cîntecul și jocul popular, conferă acestor partituri minunate lor vibrație. Ciprian Porumbescu atinge prin ele, nivelul superior estetic al capodoperelor ce reprezintă o școală romantică. Poate fi comparat cu clipele de aur ale unui Erkel, Smetana, Moniuszko, Field, Nordraak... Adică atinge, din anumite puncte de vedere, idealul epocii.

Să adăugăm la aceste bijuterii muzicale, în ideea unei reevaluări a lor de către actualitate, și opereta *Crai nou*. Ca și în **Baladă**, **Rapsodie** sau alte câteva partituri, acestei opere îi este destinată o viață nouă prin darul unor muzicieni din veacul XX. Dacă interpretarea ei nu poate readuce palpația emoției, prăfuită de colbul timpului, recrearea pornind de la temele compozitorului o poate face. Cu cîteva decenii în urmă, compozitorul Gherase Dendrino a avut ideea de a reciti, fără prejudecata convențiilor care o marchează, partitura acelei adolescente opere *Crai nou*, izvodită din condeiul poetului Alecsandri și a muzicianului Porumbescu. În sine, spectacolul nu mai are puterea de impact de acum un veac, chiar dacă uneori s-au încercat — ca în montarea de la Teatrul muzical din Brașov — unele modernizări. Mai util a fost lucrul asupra partiturii, recitarea creatoare, situînd în centrul acțiunii pe însăși creatorul acestei opere de început, cu toată povestea premiei ei. Așa s-a născut mult aplaudată operetă a lui Gherase Dendrino, **Lăsați-mă să cînt**. Rar s-a întîmplat ca o creație să dea naștere alteia, care să o conțină. Rezultatul este atrăgător, de un autentic romantism, marcînd un moment în istoria noastră de azi — prima mare operetă românească contemporană. Altoiul devenise, ca în basmele copilor, intru-chipare minunată, dînd dreptate celor care au văzut în Ciprian Porumbescu un mare romantic român.

Prilejul „Centenarului Porumbescu” a făcut să se vorbească din nou despre opera sa, să se înțeleagă că moștenirea sa artistică trebuie preluată. Poate nu este greșit să vedem mai mult decît promisiunile unui mare talent, în această moștenire compo-nistică. Ale unui talent care ar fi avut nevoie de timp și liniște ca să rodească. Or, Ciprian Porumbescu, pentru a le suplini lipsa, nu a avut decît flacăra înaltă și pură a iubirii pentru neam, oameni și muzică. Cîntă la luminat această flăcără, o știm cu toții.

Dr. GRIGORE CONSTANTINESCU

Între zări cardinale ale geografiei și inimii noastre

De la mormîntul lui Ștefan la teiul lui Eminescu

Dulcea Bucovina

Localități: Putna, 12 mai 1983, orele 14,30, la mormîntul lui Ștefan cel Mare; Suceava, 12 mai, orele 18,55, Sala Casei de cultură și orele 23, terenul B.T.T., în aer liber; Fălticeni, 13 mai, orele 19, stadionul cel nou din localitate.

Durate: trei sferturi de oră a durat manifestarea fără public din mănăstirea Putna; 5 ore și 5 minute prima dintre manifestările noastre de la Suceava; 4 ore în prelungirea primului spectacol de la Suceava, de această dată în aer liber; 5 ore și jumătate ultimul spectacol din județul Suceava, de la Fălticeni.

Număr de spectatori: 5 000 la Suceava în cele două manifestări succesive; 8 000 pe noul stadion din Fălticeni.

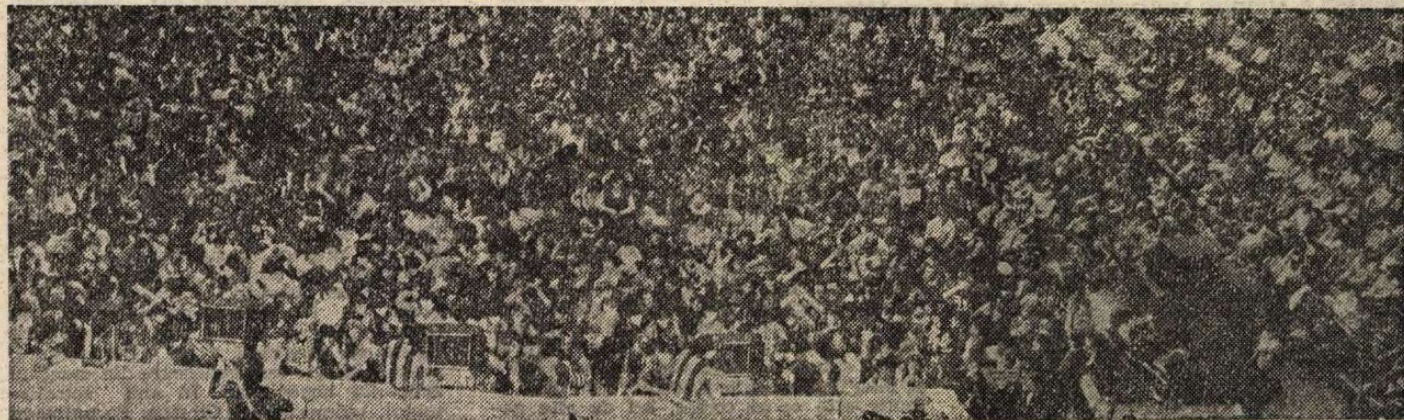
Calitatea spectacolelor: foarte bună. Atmosfera: determinată de marea dorință a oamenilor de a avea aceste manifestări unice, atmosfera a fost de fiecare dată prietnică actului artistic și educativ, dialogului viu pe care l-a inițiat cenacul.

Noutăți: Au debutat Carmen Amăruțel, din Rădăuți, și Vasile Purice, din Suceava, făticeenii Oltea-Cristina Breabăn, Brîndușa Roibu, grupul folk „Liric” (Cornelia Onisie, Gabriela Pirvan, Costel Zaharia), Cristina Soltanuc (recitind „Cine dintre noi” de Ana Blandiana) și Mihaela Tintă, din Vatra Dornei.

Aportul organizatorilor: Foarte bun. Mulțumim gazdelor noastre.

Spectacolul de la Cimpulung Moldovenească despre care vă relatăm în numărul nostru trecut chiar din timpul desfășurării sale s-a prelungește în noapte cu încă două ore incandescente. A doua zi la prînz porneam însă mai departe. Și chiar dacă drumul de la Cimpulung spre Suceava nu trecea prin Putna, și chiar dacă programul manifestărilor noastre nu prevedea locul din care Domnul Ștefan veghează în eternitate parcă, dinspre miază-noapte către țară, propunerea conducătorului cenacului de a ne abate din drumul nostru „pentru a ne întări sufletul” a fost primită de toți cu bucurie. Ne-am regăsit deci cu toții în jurul acestui spațiu de profunde semnificații pentru sufletul oricărui român, cîntînd de drag de țară și istorie, cîntînd eroii neamului — Ștefan, Iancu, Mihai, Tudor, Ceaușescu, convinși că arta trebuie să revină din cînd în cînd la izvorul primordial.

În aceeași seară, la Suceava aveam să trăim una dintre cele mai fantastice manifestări. Cu mult înainte de începutul spectacolului nostru, o mulțime impresionantă înconjură sala Casei de cultură. Încă tăcută și încă răbdătoare! În interior sala plină doar pe scaune și pe unul din spațiile laterale. Am fi preferat, desigur, ca ornamentele acestei săli, în care mai era suficient spațiu pentru o parte dintre cei rămași afară, să fie oamenii,

chiar ei. În aceste condiții, interesantă și temeinică a fost toată pledoaria pentru artă democratică pusă în slujba oamenilor făcută de Adrian Păunescu, dar și poziția oamenilor de afară care au știut admirabil să-și susțină dreptul lor la cultură deschisă și accesibilă. Și în timp ce pe scenă spectacolul își urma cursul său firesc — hard rock, colind, cîntece de dragoste, de țară, toată paleta exprimărilor de care cenacul este capabil — Adrian Păunescu consultat de organizatori a acceptat un spectacol ce avea să se desfășoare în aer liber în continuarea celui început în sală. Și chiar dacă eram obosiți, chiar dacă am fi preferat poate câteva ore de somn în plus, am acționat nu așa cum ne-ar fi fost mai ușor, ci așa cum ne cerea această lumină din suflet care ne face să colindăm de atîta vreme țara, oamenii ei. Am instalat imediat pe terenul pe care oamenii de decizie, deschiși și inspirați, din conducerea municipiului ni l-au pus la dispoziție. O parte dintre noi au plecat înainte, ceilalți au rămas să ducă la bun sfîrșit spectacolul deja început. La orele 23 începea spectacolul în aer liber. Timp de o oră (la orele 24 se încheia manifestarea din sală) au avut loc două spectacole concomitente, un record cu care poate doar... Cenacul Flacăra, cel de acum cîțiva ani în urmă, se mai poate mindri. Atmosfera dezlănțuită, vulcanică nici n-ar putea fi alta de vreme ce bucuria aceasta era declanșată de faptul că oamenii obținuseră ceea ce doreau cu atîta ardore. La pupitrul, Valeriu Sterian, cel care a făcut „Compania de sunet”, făcea acum chiar... sunetul. Cel care se produsese pe scena casei de cultură se integrau pe rînd în noul spectacol care, date fiind și condițiile mai speciale, devine curînd nu o prelungire a celui alt ci o manifestare nouă și cu totul extraordinară. La venirea sa, conducătorul cenacului apreciază atmosfera ca nebună, nebună. E atît de bine încît, la un moment dat, deși aveam să rămînem fără sunet și lumină, am cîntat fără amplificări cu toți ceilalți urmîndu-ne. Cîntecele de dragoste, cîntecele

de țară, cîntecele de pace sau cele problematice au fost receptate cu o aceeași bucurie și într-o dăruire formidabilă. Cu atît mai mult cu cît condițiile desfășurării acestei manifestări nu au fost tocmai comode. Cei mai mulți au stat așezați direct pe bitumul terenului pe care ne găseam și cu toate acestea chiar și momentele de profunzime au fost comparabile cu cele memorabile din șirul manifestărilor noastre. După patru ore, energia cu care cei prezenți ardeau în flacăra acestei manifestări ne putea face să credem că ne aflăm abia la început și poate am mai fi stat dacă alt drum nu ne aștepta chiar în acea zi.

La Fălticeni nu s-a știut că venim decît la ora 17,15: mulțimea strînsă într-o oră și jumătate, cît au fost afectate organizările spectacolului, nici în cinci săli ca cea a cinematografului unde era preconizată inițial această manifestare n-ar fi încăput. Începem prezentînd doi debutanți, selecționați chiar în acea dimineață dintre aceia care se prezentaseră la auditiile organizate în fața hotelului „Arcașul” din Suceava. Apoi Adrian Păunescu a audiat și a ales el însuși cîteva autentice talente locale care s-au exprimat de asemenea pe scena cenacului. Momentele cele mai emoționante au fost constituite de omagierea provinciilor românești, argumente dintr-o demonstrație vie a ideii de unitate națională. Aici, din nou, cîntecele de profunzime ale cenacului au dat măsura cea adevărată a acestei serii excepționale, cu oameni minunați, pe un stadion feerie, încheind triumfal șederea noastră în dulcea Bucovină.

La Iași, într-un templu de lumină și tinerețe

Localități: Pașcani, 14 mai 1983, orele 16,30, stadionul din localitate; Iași, 15 mai 1983, orele 14,30, Sala sporturilor; 16

mai, orele 19, Sala sporturilor; 17 mai, orele 11,30—17,30, la liceele „C. Negruzzi”, „E. Racoviță” și industrial „Victoria”, orele 19, Sala sporturilor.

Durate: 5 ore și 45 de minute la Pașcani; 5 ore și 15 minute, primul spectacol desfășurat la Iași; 6 ore și 40 de minute, cel de-al doilea spectacol de la Sala sporturilor din Iași; dialogul cu elevii din licee a însumat 4 ore.

Număr de spectatori: 8 000 la Pașcani; 40 000 în manifestările de la Iași.

Calitatea spectacolelor: putem aprecia că în județul Iași colectivul cenacului a atins un vîrf de formă reflectată și în calitatea manifestărilor.

Atmosfera: modalitatea prin care Cenacul Flacăra a ajuns să dedice această stagiune publicului ieșean care și-a manifestat dorința de-a ne avea în mijlocul său indiferent de dată, cumpărîndu-și anticipat biletele, s-a prelungește în mod firesc în reacția cu totul extraordinară din timpul desfășurării manifestărilor noastre, făcîndu-ne să ne simțim la Iași ca într-un templu al tinereții.

Noutăți: Au debutat Cristina Covrig și Daniel Iordăchioae, din Pașcani, și fetița Rodica Ciapă Ștefănescu în vîrstă de 5 ani și 3 luni, din Iași, recitînd cu o impresiune precocitate 30 de strofe din „Lucașărul” de Mihai Eminescu; dezinvolat a debutat Mirela Hreniuc, în vîrstă de 10 ani, Constantin Sadagurschi a cîntat pe versurile lui Ion Păun Pincio, iar grupul elevilor Daciana Calistru și Irina Mălureanu, de la liceul „C. Negruzzi” au interpretat un cîntec din repertoriul grupului Ecoul. Au revenit pe scena cenacului Daniela Ceban, din Iași, recitînd cunoscutul poem „Repetabila povară”, și frații Chiriac, din Ghermănești-Vaslui. Grupul Flapo a cîntat în premieră cîntecul „A mai trecut o zi”, iar grupul Pro Musica a cîntat pentru prima oară în cenacul piesa instrumentală „Cureubeul” și cîntecul de mare virtuositate „Poarta de foc”, ambele compoziții ale grupului.

Aportul organizatorilor: cu totul și cu totul excepțional. Mulțumim conducerei organizației de partid a județului Iași, tovarășului prim-secretar Leonărd Constantin, pentru modul deschis, prompt și eficient cu care s-a acționat în direcția satisfacerii depline a nevoilor spirituale ale tinerilor, pentru modul în care s-a înțeles să integreze problemele culturale între problemele prioritare ale momentului. Mulțumim, de asemenea, conducerei organizației revoluționare de tineret din județul Iași, tovarășului prim-secretar Dumitru Nagă, pentru aportul cărora am putea epuiza o listă de superlative. Recunoaștem deschis, dezinteresat că astfel de organizatori inteligenți și inepuizabili n-am mai înfîlțit nicînde în județele unde am fost. O remarcă în plus se cuvine să adresăm, de fapt, întregului activ al organizației județene de tineret Iași, precum și celorlalți factori implicați în desfășurarea manifestărilor noastre de aici.

Prima noastră manifestare în județul Iași s-a bucurat de un cadru însoțit de situația stagiunea noastră ieșeană sub calde auspicii. Am început la ora stabilită, într-un stadion în care tribunele risipite la distanțe potrivnice comunicării ne-au făcut să simțim o anumită stinghereală și nevoia unei schimbări, ceea ce s-a și împlinit. Adrian Păunescu i-a invitat pe oameni să vină pe gazonul stadionului, în fața scenei, și de la acest punct manifestarea noastră a căpătat aspectul ei bine cunoscut, apropiat și intim. Curînd căldura din atmosferă avea să fie preluată de expresia cu care oamenii întîmpinau încercarea noastră de a dialoga. I-am văzut destîinși, entuziaști, fericiți, dar și profunzi și tandri, simțînd în noi prietenii adevărați. Unul dintre cei mulți din public ni s-a recomandat într-un fel intim. „Aurel frigotehnistul”, și ne-a cerut, în numele meseriașilor pe care nu ne-am sfîit să-i omagiem cu acest prilej, să cîntăm „Om bun”. Purta în el, acest gest, toată sinceritatea raporturilor noastre cu oamenii. Nu ne-a surprins, de aceea, să primim din mulțimea care ni se alăturase în efortul educativ și artistic pe care-l în-

Topul Cenacului Flacăra

Ca și cel precedent, clasamentul cîntecelor cenacului realizat în această săptămînă a fost întocmit pe baza scrisorilor primite din diversele colțuri ale țării. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenacului Flacăra, alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația topului acestei săptămîni:

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. La adlo	Vasile Șelcaru	Vasile Șelcaru	1 261
2. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	1 076
3. Totuși iubirea	Majay Gyözü	Majay Gyözü	656
4. Cîntec sopțit	Poesis	Poesis	476
5. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	332
6. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	311
7. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	306
8. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	293
9. Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	243
10. Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	234

Titlurile pieselor clasate în ordine pe următoarele trei locuri, sub cele intrate în clasament, vi le oferim ca propuneri pentru topul următor: Proteul pasăre (Pro Musica), Maria (Costas Caracostas), Drumul (Constantin Dragomir).

Cenacul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL MUZICII TINERE Talon de participare

nr. 3 mai 1983

vesteam, un bilet care nici măcar nu era semnat și care suna astfel: „Vă rugăm frumos, dacă se poate, să ne cîntați „Partidul, Ceaușescu, România“. După cîntecele dedicate păcii, atmosfera devine de-a dreptul formidabilă și avea să se mențină astfel pînă la final, ca o imagine sugestivă a împlinirii în fapt a acestui deziderat uman. Întîlnirea noastră de la Pașcani a fost nu doar dovada prețului pe care oamenii îl pun pe liniștea vieții lor, pe dorința lor de împlinire, dar și garanția că această etapă a turneului nostru avea să fie una cu totul deosebită.

A doua zi, la Iași, întîlnirea noastră avea să fie una caracterizată de chiar conducătorul cenaclului drept eroică. Căldură mare! Afară, soarele dogoritor de miez de vară ar fi ținut la acea oră pe oricine la umbră răcoroasă. Nu însă și pe aceia care iubesc cenaclul și l-au așteptat cu atîta nerăbdare. Primirea în sala arhiplină, chiar și în aceste condiții, ni s-a părut cu totul emoționantă. O tînără studentă a citit un cuvînt de salut în latină și română. Am cîntat „Nu uita că ești român“ și apoi, în mod excepțional rar la un început de spectacol, „Trăiască România“ și „Jurămînt la Putna“. Acest început de spectacol a dat, de fapt, măsura întregii noastre manifestări din această zi. Remarcabilă ni s-a părut din nou intuiția cu care Adrian Păunescu poate depista talentele autentice, și demonstrația făcută cu Mirela Herniuc, care venise pe scenă să aducă un buchet de flori și care pusă în fața microfonului impresionează pe toată lumea prin dezvoltarea interpretării ei, Rodica Ciapă Ștefănescu fetița de 5 ani și 3 luni care fusese prezentă în spectacolul nostru din ziua precedentă, face și aici dovada extraordinarului său talent, recitînd cu uimitoră maturitate și sensibilitate din „Luceafărul“ lui Eminescu și, apoi, dansînd fermecător, chiar pe masa cenaclului, o scenă și așa prea mare pentru ea. Toți aceia care au evoluat în manifestarea noastră, de la Arpad Domokos la Ștefan Hrușcă, de la Tatiana Filipoiu la Valeriu Penișoară și Vasile Seicaru, de la grupurile noastre de rock — Iris, Pro Musica, Voltaj pînă la prezența discretă și invăluitoare a băieților de la Flacăra pop au contribuit la crearea unei ambiante pe care, sintem siguri, o vom păstra multă vreme în amintire. Dar iată și argumentele pe care se sprijină această afirmație: „Am venit la spectacolul dumneavoastră cu speranța și încrederea de a regăsi, ca de atîtea ori în fiecare săptămînă a acel fior tînăr care infierbîntă inimile noastre tinere și curate. Într-adevăr, nu am greșit, am găsit ceea ce căutam. Cred că în fiecare dintre noi există un dor; alături de dumneavoastră el și-a găsit împlinirea. Acest cenaclu este extraordinar. El reprezintă o necesitate. Odată cu el m-am maturizat, am început să-mi dau seama de rostul meu. Cred că așa s-a întîmplat cu fiecare dintre noi, cei tineri aflați în sală (și nu numai aici, și nu numai cei tineri).“

Spectacolul de a doua zi a fost înălțător. Din nou sala arhiplină, din nou entuziasm și competență și peste toate parcă încă un plus care a făcut din seara aceasta recordmana celor întîmplate la Iași. Un plus de receptivitate poate sau o dispoziție fericită care i-a cuprins pe toți. La cîntecele de țară, de apartenență, de istorie, participarea ne-a făcut să simțim în publicul din fața noastră, cum remarcă Adrian Păunescu, „șirul generațiilor de-a rîndul“. Și tot în această seară am primit la masa cenaclului cele mai frumoase bilete, mesaje exprimînd din suflet bucuria de-a ne revedea, pentru cei mai mulți, speranța că ne vom re-

întîlni curînd cu alții, mai puțin ce-l drept, veniți de la sute de kilometri pînă aici. Scrisoarea tinerilor din Craiova, purtînd 886 de semnături, parafraza „Cîntec pentru Oltenia“ astfel: „Oltenia eternă Terra-Nova / Un cîntec va avea iar în priviri / De va veni cenaclul la Craiova / Cu noi speranțe și cu noi iubiri“. Impresionantă a fost în această seară și reacția scenei a cărei participare a învins oboseala și rutina altor spectacole, fiind prezentă, proaspătă și activă la fiecare moment. Cel mai frumos produs al conlucrării noastre cu publicul a venit tot dintr-o inspirație pornire a lui Adrian Păunescu care i-a cerut lui Ilie Ștepan să interpreteze piesa clasică „Suvenir de Paname“. Linia melodică a fost preluată de întreaga sală, creînd tuturor o stare emoțională unică. Din spate s-a apropiat pe acest fundal unul dintre băieții de la Voltaj al cărui nume nu ne spunea pînă atunci mai nimic. Gabi Nacu, despre el este vorba, s-a aplecat peste umărul lui Adrian Păunescu, cerîndu-i sfîșios și temător să interpreteze și el o piesă clasică. Imediat aveam să realizăm revelația unei interpretări strălucite. „Balada“ lui Ciprian Porumbescu cîntată la chitară acustică dădea astfel nu doar măsura unui talent necunoscut nouă, dar și nivelul competiției care se naște în interiorul cenaclului cu rezultate dintre cele mai surprinzătoare. Recitalul lui Ionuț Văduva, maestru al claviaturilor, a întregit imaginea unei serii profunde. Am încheiat acest spectacol puțin înainte de ora 2. Dimineața la 10, cîțiva dintre membrii cenaclului (Vasile Seicaru, Ștefan Hrușcă, Dușu Bertzi, Magdalena Finna, Tatiana Filipoiu, Alexandru Zărnescu și Constantin Dragomir) se alăturau conducătorului cenaclului într-un maraton ce avea să se încheie spre ora 1 în noaptea următoare. Cele trei vizite în trei dintre liceele Iașiului care i-au adresat invitații poetului Adrian Păunescu au însemnat tot atîtea întîmplări pe care le înscrîm cu bucurie în Gala celor 1000. Caracterul lor, de dialog, cu întrebări și răspunsuri privind probleme diverse, legate de contextul cultural, de creație, de valoare, proiectate în istorie sau privind spre viitor, a amintit de primele ședințe ale cenaclului din anul înființării sale. Seara, în Sala sporturilor, încă un spectacol mare avea să fie adăugat în șirul întîmplărilor cu publicul ieșean, nepuizabil în dovezile de dragoste pe care ni le adresează. Momentul cel mai emoționant a fost determinat de evocarea tristei povești a studentei Adriana Pașcanu, trecută mult prea timpuriu, cum aflăm, de la colegii noștri de la „Opinia studentescă“, la doar 20 de ani în neîntîlnită. Ea venise la manifestarea cenaclului nostru din iarnă cu un ultim efort, ca la o izbăvire. Ne trimisese atunci un mesaj semnat fictiv Andreea, cerînd recitarea poemului „Manifest pentru sănătatea pămîntului“. Reluat în această seară, a creat o stare emoțională colectivă, care a redus la tăcere toată asistența. Nici cîntecul lui Vasile Seicaru, Memento, și nici încercarea repetată de a destrăma această vrajă n-a putut împiedica adîncirea impasului în care ne aflăm. Adrian Păunescu a găsit însă și de această dată soluția: chitara lui Ilie Ștepan ce face din cîntec o catedrală sonoră peste toate întîmplările lumii și, desigur, și peste întîmplările acestei serii. La ora la care vă transmitem, alte două manifestări, una suplimentară pentru elevi și studenți, alta care-i va urma, polarizează atenția altor mii de oameni. După încheierea acestor două spectacole, să mergem împreună cu tinerii noștri prieteni la Teiul lui Eminescu. Amănunte despre acestea însă în numărul nostru viitor.

CONSTANTIN DRAGOMIR

„Cu Tudor Gheorghe, ca și cu Macedonski,

România n-a fost departe de Franța decît printr-o distanță frățească“

— Am luat cunoștință, stimate Tudor Gheorghe, din laconicele știri transmise de Agerpres (presa culturală nu v-a acordat prea mare atenție), despre turneul dv. în Franța, întreprins nu foarte demult. Cum ați ajuns acolo?

— Am fost invitat de profesorul J.L. Courriol de la Universitatea Lyon III, singura universitate franceză care, în cadrul Facultății de limbi, are ca predare obligatorie și româna. Prima „săptămînă culturală românească“ organizată de această universitate a inclus expoziții de carte, de produse artisanale, proiecții de filme etc. În acest context au fost programate și întîlniri ale mele cu studenți francezi, care s-au transformat în spectacole de muzică și poezie.

— Ce a urmat după această „săptămînă“ românească? Știm că sejurul dv. în Franța a durat două luni.

— Ambasadorul nostru la Paris, D. Aninoiu, care a asistat la spectacolele mele de la Lyon, date la teatrul „TOL“, m-a invitat să iau parte la o serie de manifestări consacrate omagierii marii Uniri din 1918. Așa am ajuns la Rouen, unde am dat un spectacol organizat de Asociația Normandia-România; așa am ajuns și la Piseux, unde m-am întîlnit cu români stabiliți în Franța.

— Spuneți-mi, Tudor Gheorghe, turneul dv. a fost un succes?

— Succesul, înainte de toate, o spun fără falsă modestie, a fost al poeziei și al muzicii românești.

— De fapt, cum s-au desfășurat spectacolele dv.? Ce cuprindeau?

— Cuprindeau o parte de folclor și o parte de poezie cultă, de la Dosoftei la Ioan Alexandru. De regulă, durau circa o oră și jumătate, din care 40 de minute erau cîntate în franțuzește, grație excelențelor talmăciri ale lui Romulus Vulpesco din Blaga, Bacovia, Doinaș, Sorescu. Desigur, alegeam ce să cînt într-o limbă sau alta cu grija care se impunea. Pentru „Miorița“ de pildă, n-am ales varianta în limba franceză, fiindcă n-aș fi putut să exprim prin ea tot focul mistuit al baladei noastre. Dar și în acest caz, ca și în altele, reacția publicului a fost extraordinară, am fost aplaudat minute în șir. La „TOL“, de pildă, am fost aplaudat, pe ceas, nu mai puțin de 20 de minute!

— Deci și dv. sînteți de părere că bariera lingvistică nu împiedică difuzarea artei adevărate?

— Dincolo de cuvintele cu care se scrie poezia, mai este — nu spun o noutate — acel suflu poetic pe care publicul îl receptează, atunci cînd el există cu adevărat.

Eu, chiar cînd nu știam prea bine franțuzește, îi ascultam cu emoție pe recit, pe Brassens, pe J. Brel. Nu înțeleg deloc portugheza, dar cîntecele populare ale Amaliei Rodriguez mă tînuiesc în fața televizorului. L-am întrebat pe un spectator francez ce a înțeles din „Miorița“. Mi-a răspuns: Nimic, dar trebuie să fie o mare durere în cuvintele pe care nu le-am înțeles.

— Ceea ce spuneți îndreptățește și ce scria, pe marginea spectacolelor dv., un cronicar francez: „Cu Tudor Gheorghe, ca și cu Macedonski, România n-a fost departe de Franța decît printr-o distanță frățească“ (trimiterea la poetul „Noptilor“ datorîndu-se faptului că dv. i-ați cîntat poemele scrise în franțuzește și reunite în volumul „Bronzes“). Și acum, stimate Tudor Gheorghe, o ultimă întrebare: ce se știe în Franța despre muzica și poezia de la noi?

— În magazinele din marile centre culturale franceze n-am văzut nici un disc cu adevărata noastră muzică populară. Singurul disc, pe care l-am găsit la Lyon, aparținea unei formații mediocre din Pitești. Nici un disc cu Maria Tănase, sau cu Maria Lătărețu, cu Maria Ciobanu, cu Sofia Vicoveanca, cu Dumitru Fărcașu. Se face prea puțin pentru punerea în valoare, implicit pentru impunerea peste hotare, a folclorului nostru muzical și poetic. (Și asta nu mă miră, pentru că, în paranteză fie zis, cînd m-am întors din Franța m-am prezentat la Electrecord, arătîndu-mi dorința de a imprima un disc cu folclor de-al nostru; dar tov. Caraman Fotea mi-a tăiat tot elanul, dîndu-mi să înțeleg — e drept nu brutal, ci la modul subtil — că, mă rog, așa avea unele șanse să imprim un astfel de disc, dar nu se poate spune cînd și cum). Turneele în străinătate ale ansamblurilor noastre folclorice se bucură de succes, dar asta nu-i deajuns pentru cunoașterea spiritualității românești în lume. Poate că spun o prostie, dar tare mi-ar plăcea ca pe lingă un ansamblu bun de călusari, să-l văd, undeva, pe o scenă a continentului, pe Ion Caramitru recitînd „Glossa“ lui Eminescu. Vreau să spun că trebuie să se facă mult mai mult pentru difuzarea în lume a poeziei, a artei noastre. Publicul străin trebuie să știe că, pe lingă Ciocirliia, Călusarii, Perinița, îl mai avem pe Eminescu, pe Argezi, pe Blaga, pe Bacovia, pe Barbu... Pentru asta, timpul încă nu-i trecut. Dar tot timpul, după cum se știe, nu așteaptă!

TUDOR NEDELCEA

Ati citit cronicile manifestărilor cu numerele 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944.

Programul cenaclului

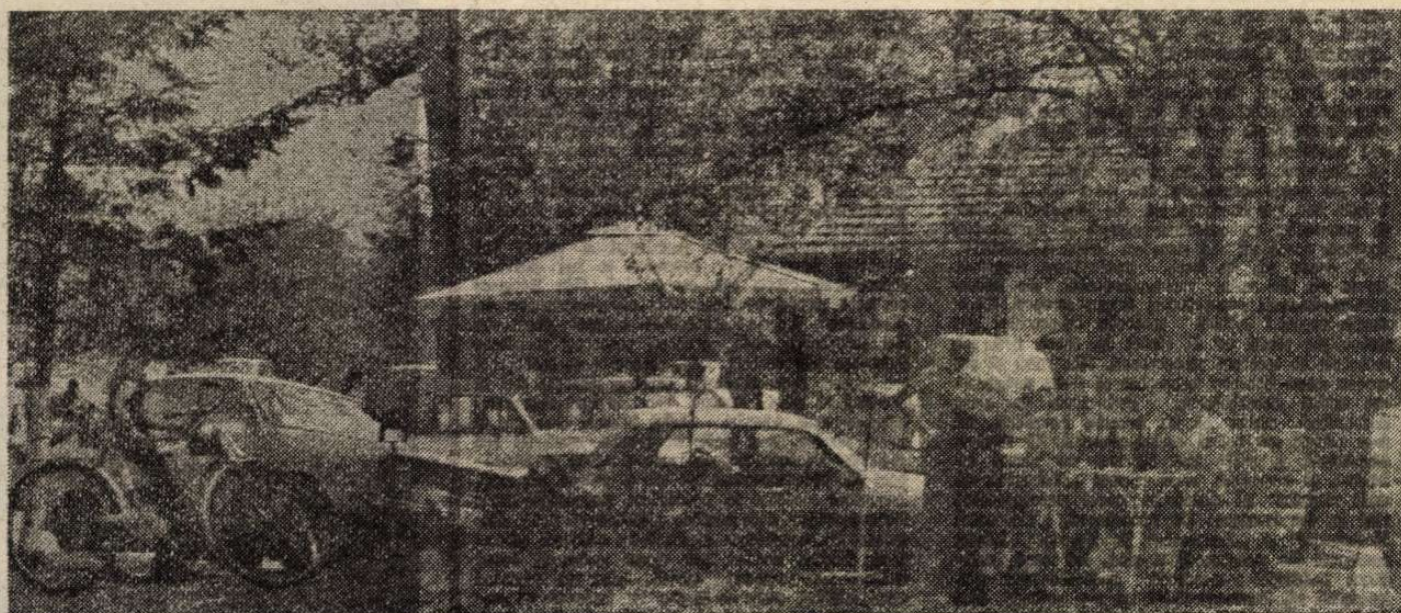
GALA 1000 CONTINUA. În zilele următoare, pînă la sfîrșitul lunii, iubitorii de poezie și muzică tînără din județele Vaslui, Galați, Brăila, Buzău, Ialomița, Călărași și București vor avea prilejul să se întîlnească cu membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.

CONFIGURAȚIA TURNEULUI NOSTRU ÎN PERIOADA VIITOARE ESTE DECI URMĂTOAREA:

20 mai — Vaslui	25 mai — Buzău
21 mai — Birlad	26 mai — Slobozia
22 mai — Tecuci	28 mai — Călărași
23 mai — Galați	29 mai — București, Areenle Romane
24 mai — Brăila	30-31 mai — Slatina

Noi întîlniri ale Cenaclului cu tinerii se preconizează pentru luna lunie. Amănunte în numărul viitor.

Șapte reporteri ai revistei noastre au vizitat, la sfârșit de săptămână, locurile de agrement din jurul Capitalei. Toți șapte s-au întrebat:

O DUMINICĂ LA IARBĂ VERDE ESTE SAU NU O ZI CÎȘTIGATĂ ?

Da sau Nu pentru Camping Sabar

Duminică, 15 mai. Căldură mare, neobișnuită. Ne îndreptăm spre Prelungirea Ghencea, la capătul tramvaiului 3, unde am auzit că ar fi o mașină, numărul 58, care face curse spre Domnești, comună prin care trece Sabarul. Ajungem la cinci minute după plecarea spre Domnești a mașinii 58, despre care mașină aflăm că a plecat supraaglomerată. Avem noroc totuși să întâlnim o cunoștință care, cu mașina sa, se îndreaptă spre Sabar.

Pe malul râului, câteva grupuri, tineri și vîrstnici, fac plajă. Nu prea sînt tentați să intre în apa prea tulbură. Citiți copiii se joacă cu mingea pe un tâpșan plin de gropi. Mare lucru să nu-și scriștească gleznele, sau să nu calce în vreun ciob de sticlă, sau să nu se împiedice în cine știe ce sîrmă. Pe malul apei, citiva copaci firavi care fac o umbră pestriță, rară. Mai în susul și mai în josul apei, alte pîlcuri de oameni care se amăgesc că ar fi în sînul naturii. Cu alte cuvinte, o jale de nedescris se poate citi pe chipurile lor. Dar, mă rog, totul ar mai fi cum ar fi, dacă bufetul Campingului... Intrăm deci în grădina bufetului unde, la câteva mese, își sting amarul niste oameni care nici pe departe nu arată a turiști. Sînt chiar săteni din Domnești. De ce beau la ora 11,30, asta e, să zicem, treaba lor. Ce anume ar putea cumpăra, însă, un om venit pe malul Sabarului, asta e, să recunoaștem, treaba reportajului nostru. De minăcare, crevănuri și cîrnăciori. De băut, vin, lichioruri, șampanie, coniac. Apa minerală, adică gazoasă, se dă numai cu vin. Bere? Nici vorbă. Vrem să ne preumblăm prin camping, dar constatăm o oarecare vinzoleală. Dîintr-o „Lada” coboară o femeie în vîrstă și doi bărbați imputători. Barmanul, pînă atunci plictisit, devine extrem de amabil. Cel trei intră la bar și ies cu o ladă de bere. Ne legitimăm, fotografiem lada de bere urcată în portbagajul „Ladei” cu numărul 9-B-6701, și aflăm: unul din cumpărători este fratele șefului. Șeful, care se numește Liviu Gheorghiu, nu e în unitate. Barmanul, care nu avea bere, dar lăsa că avea, totuși, se numește Dumitru Ilie. Locuitorul șefului, aflat la datorie, adică la magazie, se numește Florentin Dumitrescu. Bucătarul, Dumitru Nicolae. Acestor oameni deci le-a fost încredințată, din decembrie anul trecut, gospodărirea Campingului Sabar.

Intrăm în căsuțele campingului și constatăm că greu s-ar putea hotărî cineva să înnopteze în ele. Cuverturile de pe paturi, greu și spălate și curate, au un aer stătut, greu și un colorit de cel mai prost-gust. Cît despre paturi, ce să mai vorbim, tapiteria este pur și simplu jechoasă. Ieșim din căsuțe cît mai repede, ca să nu ne sufocăm. În lipsă de altceva, notăm inscripțiile cu care sînt împodobite, pe dinafară, căsuțele: Profități de timpul liber pentru odihnă! Cumpărați cu încredere tot ce vă oferim! Odihna este mama sănătății! Nu uitați, odihna este totul! Dacă te odihnești, sănătatea dobindești! Odihna binevenită, relaxare cuvenită! Dați tot pentru sănătate!

„Lozincile astea, ne declară Florentin Dumitrescu rămase de la cei care au fost aici, am vrut să le acoperim cu vopsea, că sînt de risul lumii, dar contabilul-șef de la Cooperativa de consum din Domnești, de care ținem noi, a zis să le mai lăsăm o bucată de timp, așa că noi le-am lăsat”.

VICTOR NIȚĂ

Garanția se restituie pînă la ora 19

Mă apropii, duminică spre prînz, de Cernica și prima impresie, deși văd lacul bîntuit de bărci (voi afla că sînt în funcțiune 200), e c-am gresit drumul și că, de fapt, mă îndrept către un tîrg de mașini. O fi lumea noastră tot mai motorizată, dar aici, în preajma pădurii și a ochiului de apă, numărul mașinilor e atît de mare încît, ca să prînzî un spațiu de parcare, trebuie ori să vii din zori, ori să ai noroc. Cum nu îndeplinesc nici una aceste condiții, rămîn pe buza șoselei, dar am curiozitatea să-l întreb pe Ghiță Gheorghe cite bilete a vîndut pînă la această oră în parking. Două cotoare, zice, adică 6 sute de bilete, numai că cifra respectivă nu spune totul, de 3 ori mai multe „Dacii” fiind așezate pe principiul „care unde apucă”.

O parte din lume, înțeleg, a ajuns aici și prin intermediul autobuzului 660, cînsă

Chiar dacă poate avea aparența unui fapt secundar, problema locurilor de agrement rămîne de o covîrșitoare importanță pentru refacerea capacității de efort, pentru relaxarea firească, de care toți avem nevoie la sfîrșit de săptămînă. De locurile de agrement și de odihnă n-au nevoie decît cei care nu muncesc. Or, tocmai pentru a-și dobindi acest statut, ele, deși ele în multe cazuri reprezintă un dar al naturii, mai au nevoie de o intervenție hotărîtă a celor care le tutelază. Cele mai multe conțin pîșe pentru un veritabil muzeu al indifferenței, altele fac dovada unor reale preocupări, dar cele mai multe fac dovada unei lipse cronice de fantezie, bun gust, organizare și spirit gospodăresc. Dincolo de faptul, nu tocmai lipsit de importanță, că aceste locuri sînt sau pot fi vaduri pentru cei cu un real simț al comerțului, ele au nevoie de o dotare pe măsură, de la locuri special amenajate pentru copii, la terenuri de sport, jocuri și tonete care să desfacă produse adevărate. Abia în ipostaza aceasta terapia unei zile într-un colț liniștit al naturii ar fi cu adevărat eficientă. N-ar trebui să uităm că strandurile sînt în asemenea zile supraaglomerate și că, în ciuda taxei de intrare, nu-ți oferă nici măcar un loc în apă, ba uneori nici chiar pe iarbă. Amenajate, aceste locuri de agrement (cite n-ar mai putea fi deschise în preajma Bucureștilor și-a altor orașe din țară, cu care peisajul nu este deloc zgîrcit) ar putea fi considerate niște instituții ca atare și s-ar putea percepe niște taxe care să-i oblige pe beneficiari la o comportare pe măsură, iar pe organizatori la prestații care să-i dea omului plecat la iarbă verde o stare de relaxare, nu să-l transforme într-un pachet de nervi. Pentru că, să nu uităm, din aceste locuri oamenii se întorc acasă și a doua zi se duc la muncă. Iar de munca lor va fi întotdeauna o mare nevoie. Deci și micile culturi de refacere sînt la fel de importante și de necesare. Cu atare, ele trebuie să arate mai puțin așa cum sînt și mai mult așa cum ni le imaginăm.

specială cu plecarea din Titan, care-și respectă pasagerii și grafiul în sensul că vine la timp, acest lucru datorîndu-se, după cum voi afla, tovarășului Calotescu, pe care însă, fiind dinul în Titan, nu voi avea plăcerea să-l cunosc. Îl voi cunoaște însă pe tovarășul Ianovschi, și Alexandru, responsabilul unui strand care strălucește de curățenie și pe a cărui plajă mai degrabă bălăcărită („stăm prost cu nisipul pentru că stăm prost cu combustibilul, adică nu-l putem aduce pe primul din cauza celulei”), stau la soare sau bat mingea (împotriva unui regulament afișat la vedere) vreo 3 mii de persoane, în majoritate familiiști. Asta pentru că o vizită la Cernica nu înseamnă doar o baie sau un bronz, ci mai degrabă o ieșire la iarbă verde, cu toate preparativele ei de rigoare. În arsenalul adus de-acasă: tranzistoare, pîeduri, mese pliante, termosuri și chiar, cazul celor mai prevăzători, frapiere. Asta nu mă împiedică însă, într-o vinzoleală care pare să respecte o singură regulă, „garanția se restituie pînă la ora 19”, să remarc că, în incinta strandului, totul e vîrșit și pus la punct, vestiare, cabine, tonete etc., etc., etc. Ultimele nu sînt toate deschise, iar Alexandru Ianovschi se scuza: lipsă de personal.

Fiind lume multă, sînt și cozi, chiar dacă marfă, mă voi lămurii, se găsește din abundență nu doar în scriptele lui Gheorghe Florea, șeful Complexului

„Cernica” (două unități și 24 de puncte de desfacere), ci și în realitate. La una din rotonde, de pildă, Nicolae Neacșu a vîndut pînă acum 6 sute de navețe de bere, proaspătă, gustoasă, de „Rahova”, și o sută de răcoritoare. Alături, la rotonda de care răspund Victor Păun și Alexandru Ciortan, tot de la I.A.P.L. „Segarcea”, se stă bine cu desfacerea (5 mii de mitei), dar și cu tablele, cel doi fiind cu-fundați într-o rivalitate mai veche, adju-decată acum, s-ar zice, de Păun. Vorba românului, baba se plaptănă! Poate c-ar fi normal, îi sugerez lui Gheorghe Florea, să crească numărul punctelor de desfacere. Bărbatul din fața mea, veteran în comerț (două decenii) la numai 37 de ani, călît în vadurile de la „Hanul lui Manuc”, „Trocadero” etc., e de acord, dar ridică din umeri, repetîndu-mi: lipsă de personal și de camion. Cu personalul e limpede, cu camionul mai puțin, dar omul mă lămurește: dac-am fi avut un camion, am fi cărat berea pînă la marginea pă-durii și-am fi vîndut-o chiar acolo, în puncte volante.

În toată această tevatură, colorată cu vînzători ambulănți de artizanat (de cel

Setea, dezinteresul și afacerea, la mare tandrețe

După ce am trecut de rampa de gu-noale a satului Roșu, un fel de mic port al decreștitudinii la intrarea Dimboviței în sat, am dat peste un crîng de plute prin care aveai impresia că trecuseră apașii. Un grătar de mititei cu coșul înalt de cițiva metri în virful căruia se legăna o pălărie strîmbă, mult scrum, mese arse, cu picioarele fripte și încir-ligiate, copaci pirilii, cioburi, panouri de tablă, foști pereți, acum coșcoviți și afu-mați și multă lume venită să-și petreacă duminica la iarbă verde și privind stu-pefiată acest peisaj dezolant, ceva mai încălzit de melodiile care se revărsau dintr-un difuzor cocoțat într-un copac. Cei veniți cu mașinile din București, după o clipă de nedumerire, făceau cale întoarsă și plecau spre alte locuri mai ospitaliere. Doar cei sosiți cu autobuzul sau pe jos, nemălavind încotro, ră-mineau la Roșu. De la doi localnici, Ion Palada și Petre Grigore, am aflat că în iarna anului trecut, în împrejurări cam ciudate, exact, pe la miezul nopții, res-taurantul braserie a luat foc (?) și n-a mai rămas nimic. Pînă și copacii din preajmă au ars, s-au pîrlit bine.

De atunci a trecut aproape o jumă-tate de an și locul arată de parcă focul ar fi izbucnit ieri-alaltăieri, semănînd cu un muzeu în aer liber al unui incendiu pe care nimeni nu vrea să-l uite. Cum lu-mea știe la Roșu un loc de agrement cit de cit plăcut, ea continuă să vină și cele citeva sute de oameni care s-au călăit duminică au trebuit să îndure arșița și setea. În acest crîng, altădată plăcut și odihnitor, duminică nu puteai bea nici un pahar cu apă. La robinetul cocoțat pe un mal nu curgea nici un strop, puțul era astupat cu pietre și crengi și numai cei care aveau la ei un borcan sau o sticlă mergeau pînă în curtea unei ferme, la vreo 200 de metri, ca să aducă puțină apă clocită pentru copii și neveste. Tot de la oamenii lo-cului am aflat că, în urmă cu cițiva ani, la Roșu erau mai multe chioșcuri la care se vindeau bere, apă minerală, Ci-co înghețată, dulciuri și alte „măruntășuri” pentru cei ieșiți la iarbă verde. Erau și citeva dușuri (dispărute și ele) care su-plineau absența unui bazin, erau terase și alte puncte comerciale, erau mici, erau grătare și erau tot felul de divertismente pentru copii. Duminică mai funcționau citeva bărcuțe „la liber” și citeva bărcu-țe pe bani. Cu bărcuțele e altă po-veste. Ele aveau meritul că erau singu-rele lucruri care funcționau. Dar cum? Trei indivizi, convinși că acolo nu e un crîng, ci un codru în care se poate fura, luau copiii cîte 5 lei pentru 3 minute de legănare. „Numai 3 minute?”, am în-trebat eu. „Dacă nu e clienți, eu las co-piii și 10-15 minute, da’ dacă e, 3 mi-nute e suficient și pa”. N-au vrut să-și spună numele, n-au vrut nici să se atingă de toful de bilete pe care stă-tea scris, „Consiliul popular al sectoru-lui 6. Casa de cultură a sectorului 6”, reu-sind performanța ca, fără să cîtupească la bere sau la mică, să scoată toți de la copii care voiau să se joace cam 1.000 de lei într-o singură zi.

Dar dacă amatorii de ieșiri în afara Bucureștilor pun totuși o întrebare: mai are rost să bată drumul pînă la Roșu, comuna Chiajna sau nu? De la consi-liul popular al comunei am aflat că

OVIDIU IOANIȚOIA

I.A.P.L. Cotroceni a promis prin fostul ei director că va deschide niște tonele care să funcționeze simbăta și duminică. În caz contrar, acestea vor fi deschise de Cooperativa de consum din comună. Cît despre afacerea cu bărcile, primăria declară că nu știe nimic, nu există nici o aprobare și ca atare „o să verificăm”. Deci care este răspunsul pentru cei care vor să-și petreacă o duminică la Roșu, mai are rost să mai meargă?

CORNEL NISTORESCU ■

La Snagov, pe caniculă, dar și la umbră

N-am mai fost de multă vreme la Snagov-Sat. Întimplarea a făcut să revin acolo într-o zi în care răcoarea ospitalieră a parcului îi apărea ca o salvare după canicula de pe șosea. Așa că, firește, primele impresii au fost, mai mult decît favorabile. Am răsuflet ușurat cînd am scăpat, în sfîrșit, de lumina cam prea agresivă a acelei dimineți de 15 mai, pătrunzînd pe aleile umbrite de arbori bătrîni. Multe, foarte multe mașini ocupau aproape la refuz locurile de parcare (care ar putea fi sporite). Numerele de înmatriculare, bineînțeles fără soț, fiindcă numai mașinile cu aceste numere aveau permisiunea să circule în duminică respectivă, erau nu numai din București, ci și din Vilcea, Vrancea, Prahova, Giurgiu. Un indiciu că Snagov-Sat nu este o oază de liniște și recreere rezervată bucureștenilor și preferată doar de ei. Bunul nume al complexului atrage și vizitatori care străbat chiar distanțe mari pentru a se instala cîteva zile aici. La strandul cu plajă de nisip am avut o clipă senzația că mă aflam la mare. Firește, o mare cuminte, fără valuri și fără nemărginire, o mare domesticită. În schimb, ceva mai departe, la adăpostul unei păduri de brad, mi-am putut îngădui luxul iluziei de a mă crede în cel mai autentic peisaj montan.

Mijloacele de recreere completează în mod fericit această natură generoasă. Există terenuri de baschet, de volei, un disco-bar, bowling și jocuri mecanice. Pentru copii au fost amenajate locuri speciale de joacă, înzestrate cu tobogane și leagăne. Un hotel cu o capacitate de 130 de locuri și un restaurant foarte bine aprovizionat (aviz amatorilor), avînd alte 11 puncte de desfacere în incinta complexului, contribuie și ele la confortul celor ce vin să-și petreacă o zi sau, poate, mai multe departe de zgomotul orașului.

Să precizăm, de asemenea, că există și două locuri amenajate special pentru corturi și rulote. Dar ne vedem nevoiți să adăugăm imediat că aceste locuri nu ni s-au părut suficiente. Și credem că nu e o dificultate prea mare pentru organizatori să rezolve această problemă. Ca și altele. Dacă există terenuri de volei nu e oare normal să existe și plase? Nu s-ar putea ca băuturile nealcoolice (ne gîndim la sucurile naturale de fructe) să fie puse la dispoziție într-o gamă mai mare? Și oare nu s-ar putea amenaja un loc unde să se închirieze accesorii pentru plajă și sport?

Pe tovarășul Gheorghe David, gospodarul Complexului Snagov-Sat, l-am găsit în plină activitate. Controla modul în care personalul complexului răspundea cerințelor celor cîtorva mii de vizitatori. Dînsul ne-a vorbit și despre alte activități, să le spunem de culise, care sînt menite să sporească gradul de bună servire a celor veniți să se relaxeze la Snagov-Sat: creșterea de iepuri și terenul cultivat cu lucernă pentru hrana acestora, grădina de legume sau depozitul de gheață naturală (strînsă iarna de pe lac, pentru a nu se mai transporta gheață de la București, ceea ce înseamnă o economie deloc neglijabilă). În sfîrșit, gospodarul complexului ne-a mărturisit că este preocupat de problema mării spațiului de cazare pentru turiști prin construirea de căsuțe (tip camping) pe un teren existent care n-ar mai necesita noi amenajări.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Natura a dat de toate, mai rămîne ca și omul să adauge ceva!

Duminică dimineața, pădurea Andronache ne-a întâmpinat cu mireasmăle salci-mului în floare.

Subinginerul Ion Șoghiu, împreună cu soția și copilul lor George, un băiețel vioi, abia ridicat copăcel pe picioare, s-au aflat în inima pădurii și, în lumina din preajma unui puț de drenaj, și-au stabilit tabăra. Ne-au spus că locul este foarte plăcut și-i de preferat altora. Păcat însă că în toată această mare pădure nu există un ochi de apă, nu se află nici măcar un izvor cu apă de băut.

Un răspuns la aceste întrebări ne-a dat fostul pădurar Ion Petre, pe care l-am întîlnit, venind cu ieșii lui de la păscut. După cum ne-a mărturisit, el a purtat grija acestei păduri timp de peste 20 de ani. În pădure a fost, într-o vreme, foarte multă apă și, de aceea, s-au luat măsuri de drenare, prin construirea a 27 puturi absorbante. Că nu este acum apă de băut, asta-i adevărat. Ar exista însă o soluție simplă și necostisitoare: să se deschidă două-trei puturi absorbante și să se amenajeze în ele fîntîni rustice, cu cumpănă sau cu „turturoaie”, cu jghiaburi cioplite în trunchi de stejar. Ar fi — trebuie să recunoaștem — o soluție...

Cît îi privește pe cei fără mașini, s-ar cuveni ca „Terasa Stejarul”, hamul sătesc amplasat nu tocmai fericit la intrare — vorba responsabilului său Ion Voineagu — să fie, măcar simbăta după-amiază și duminică, mai bine aprovizionat cu bere la sticlă, cu mici și cu răcoritoare. L-am găsit atît de neospitalier și de murdar, încît am impresia că nu și-a făcut nici măcar obișnuita toaletă de primăvară. Fete de masă nu există. Berea la sticlă se terminase și doar barmanul Nicolae Tomescu încerca zadarnic să umple halbele pînă la semn. Într-atît de solicitat era omul de sătenii veniți tocmai din Voluntari, încît, pur și simplu, nu mai prididea cu spălatul și servitul. O mică dotare, cu cele absolut necesare agrementului, se cere integrată cu grijă ambianței, spre a nu-i dauna cituși de puțin.

MIHAI STANESCU ■

Controloarea care nu se dezmente nici în timpul ei liber

În pădurea Mogoșoaia, atmosferă idilică. Nu prea multă lume (am și fost rugați de unii turiști de duminică să nu scriem în „Flacăra” despre Mogoșoaia, chipurile ca să nu afle lumea ce bine este și să năvălească acolo!). Decibelii tranzistorizați cam lipsesc, în schimb soare și lumină din belșug, pace și verdeață, copiii dănuiesc în neștire, iar bărcile lunecă placid pe luciul lacului. Pictorul Constantin Nelu, grafiician la Întreprinderea „Dacia”, și soția sa ne mărturisesc că vin aici în fiecare duminică.

Peste tot, curățenie și respect pentru tîna celuilalt. Părere confirmată de inginerul Aurel Bănică și familia (locuiesc pe Calea Rahovei, la zece minute depărtare de strandul de la Buda, totuși preferă să vină la Mogoșoaia), de inginerii Mircea și Rodica Livianu, de lăcătușul mecanic Nicolae/Cornea și soția Augustina, muncitoare textilistă (pe care i-am întîlnit la strand), de mecanizatorul agricol Vasile Tudor și alții.

Din păcate, această impresie stenică ne este stricată de un incident. A fost un ghinion de zile mari pentru bufetul din inima pădurii, anexă a restaurantului Mogoșoaia. O cetățeană stă cuminte la coadă pentru niște mititei și, după ce achită 50 de lei, gustă și exclamă: „Sînt alterați!” Vinzătorul face explozie: „Ei, asta e! Vă dați toți mari, nimeni nu mai munceste, toți controlează”. Din nefericire

pentru el, nu a nimerit-o defel în cazul de față: amatoarea de mititei Cornelia Nicola în adevăr controlează, fiind controloare tehnică de calitate la Fabrica de conserve Filaret, în calitate de inginer chimist specializată în carne și pește. Așa că, vedeți dv., munca ei este chiar controlul. Deoarece vinzătorul ignora acest lucru, a refuzat să-i dea banii înapoi.

Nu e vorba de cîțiva lei (și totuși, gîndim noi, 50 de lei nu se găsesc pe stradă), dar avem copii, am adus-o la pădure și pe mama, femeie bătrînă și suferindă. O carne alterată pe căldura aceasta poate isca o adevărată nenorocire.

După un drum destul de lung, ajungem la porțile restaurantului Mogoșoaia. Fericate cu lacăte groase, iar înăuntru nici o suflare. Un cunoscut al responsabilului, după ce află despre ce e vorba și căutînd probabil să-l scape de năpasta, declară rîsător: „Degeaba îl căutați, e program de campanie, tovarăși! Restaurantul e închis și nu e nimeni înăuntru”. Altfel spus, toți la cîmp! Mai sceptic, într-un prin curtea din dos, ocolesc niște butoaie, împing o ușiță și lată-i pe toți: responsabilul, bucatarul și asistenții. Nu erau în campanie, ci în bucatărie. Ca să fim drepecți, trebuie să recunoaștem că lucrau.

Însoțitoarea noastră îi roagă să guste din mititei. Prima victimă este însuși bucatarul Ion Stoica. După o înghițitură se strîmbă și scuipă: „Au stat la căldură, nu sînt condiții de păstrat carne acolo, în pădure”. Gustă apoi responsabilul, Alexandru Niculescu: înconștientă că mititeii sînt de nemîncat și înapoiază prompt banii.

Ca s-o convingă pe Cornelia Nicola că totul nu a fost decît o întimplare nefericită și că, de fapt, carnea era proaspătă, ei o conduc la butoiul cu gheață unde se păstra carnea de mititei. (De ce în butoi și nu în frigider, nu am înțeles.) Inginera Nicola pune mîna, frîmîntă, miroase, gustă și spune: „Dacă aș face un amoniac (o analiză, probabil), am constata că e depășit”. Pe româneste, nici carnea din butoi nu era, se pare, mult mai bună.

Este o întimplare din care nu facem un cap de țară, totuși nu ne putem închipui ca să nu ne întrebăm de unde această desconsiderare a consumatorului și de ce oamenii în cauză, care fiind de meserie, știau prea bine că nu există condiții igienice de păstrare, totuși vindeau mititei! Oare fiindcă era vorba de copii altora?

LIONEL NIȚESCU ■

Agrement sau tratament?

Pînă la urmă, ziua bună se cunoaște de dimineață și depinde de transportul în comun. Altfel se bucură de soare, apă și aer curat un om care a ajuns la Pustnicu proaspăt, așa cum a plecat de acasă, și altfel unul care a coborît din cursa București-Brănești în dreptul unui panou imens, realizat după toate regulile anti-reclamei, pe care scrie cam ce înseamnă Pustnicu, care a coborît, ziceam, cu hainele rupte, călcat, lovit, înjurat și adus cu nervii spre limita solicitării unui certificat medical. În aceste ultime condiții nu mai e nevoie de Pustnicu, ci de tratament.

Iată cum s-a desfășurat o călătorie spre complexul amintit, duminică, 15 mai, ora 9. La capătul tramvaiului 14, în Pantelimon, o sumedenie de plăcuțe indică autobuzele și casele de bilete pentru Cernica. Aici, Pustnicu nu există. Nimic nu-ți spune cum să ajungi la el, ce mașină să lei și de unde anume. Din aproape în aproape, afli că trebuie să mergi o stație pînă la Întreprinderea „Antilopa”, în fața căreia se află stația autobuzului pentru Brănești. Aici, un refugiu mizer, care pare a aduna toate relele din lume: murdar, cîrpit cu placaj, vopsea lăuată. Casa de bilete I.T.A. bucură doar cîinii cartierului. Nici un controlor, nici o plăcuță indicatoare. Nimeni și nimic nu te poate lămuri ce autobuze opresc aici și în ce direcție merg. Doar mașinile de Brănești au, din cînd în cînd, plăcuțe privind traseul. Bilete dau doar șoferii, restul nu-l dă nimeni. Pînă la Pustnicu, autobuzul I.T.A. te transportă ca pe o marfă oarecare, astfel că ajungi la pădurea Pustnicu, de unde mai ai un kilometru

bun pînă la complex, stors de vlagă, sătul pînă peste toate și de agrement, și de mititei, și de bere, frîmîntat de gîndul că același lucru te așteaptă și la întoarcere. Ținînd seama de toate acestea, facem un apel călduros la conducerea I.T.A. și o rugăm să se deghizeze o singură duminică în cetățeni ai Capitalei care vor să ajungă la Pustnicu folosind mijloacele de transport pe care le administrează. Desigur, ni s-ar putea răspunde că I.T.A. nu și-a propus decît să asigure legătura cu Brăneștiul, ceea ce e adevărat, dar condițiile de transport rămîn cele menționate.

La Pustnicu, aproape toate sînt bune. Apa este curată, debarcaderul funcționează normal (spre deosebire de anii precedenți), iar unitățile de alimentație publică își fac datoria. Se simte însă lipsa unor unități care să desfacă și articole pentru camping, divertisment etc. Mai există și spații comerciale nefolosite, și o stradă care are de lucru doar la 1 Mai și 23 August. Agrementul nu presupune doar mititei și bere!

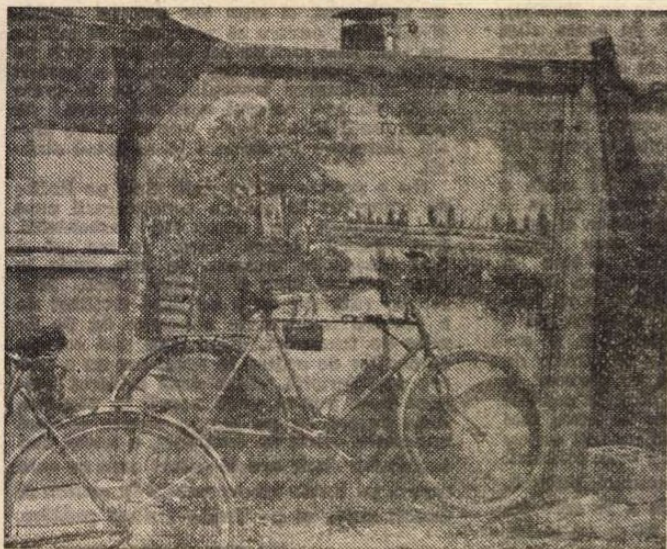
RAZVAN BARBULESCU ■

„N-aș da Buda-Argeș pentru nimic”

Desigur, motelul restaurant Buda de pe malul Argeșului nu-i mai trebuie prea multe prezentări el fiind, în mare, cunoscut de bucureșteni. Dar dacă ar trebui să mai spunem cîte ceva, mai putem adăuga că el se află, după toate spusele celor de aici, la exact 19 kilometri de centrul Capitalei. Este evident faptul că pentru cei care locuiesc pe șoseaua Alexandriei, Drumul Taberei și chiar în Militari distanța pînă aici este mult mai mică. Acesta-i și unul din motivele pentru care foarte multă lume, duminică sau cînd au cîteva ceasuri libere, cu bicicletele sau, am întîlnit multe cazuri, chiar pe jos vin pînă aici. Așa stînd lucrurile, gospodarii de la Buda-Argeș sînt obișnuiți cu drumeji de tot felul și, după cum ne-am dat seama, sînt pregătiți în orice moment să primească oaspeți. Dar, asta numai pentru o zi, în ciuda faptului că aici este vorba și despre un hotel. Hotelul, pînă una alta, este trecut doar în scripte. Desigur el se vede de departe și chiar pe firmă scrie clar: „otel”. De ce? Fiindcă el este închis. Detalii aflăm de la Nicolae Ionescu, un tînar înalt, cu mustață și chiar foarte amabil, care este un recepționar și un fel de administrator la cele 30 de camere. Exact cu două săptămîni în urmă au venit, în sfîrșit cei de la Sanepid. L-au închis. Motivul? Instalațiile sînt la pămînt. Ce-i drept, s-au început reparațiile și se pare că, după spusele specialiștilor, pînă la sfîrșitul lunii, camerele vor sta la dispoziția amatorilor. Dar, după cum stau lucrurile, în realitate, să nu vorbim cu păcat, poate va trece mult mai mult timp. În orice caz se naște, de la sine, o întrebare: De ce tocmai acum, la începutul sezonului, a fost nevoie să se închidă unul din puținele locuri de acest gen din jurul Capitalei? Se pare că cei de la cooperativă din comuna Cornetu (de care aparține) nu prea sînt în stare să rezolve mare lucru — iar pe cei de la Giurgiu (Cornetu și Buda-Argeș aparțin de respectivul județ) nu-i prea interesează, locul fiind mai aproape de Capitală decît de reședința de județ.

În schimb, în cealaltă parte, la alimentația publică lucrurile stau mult mai bine. Cei care conduc bunul mers sînt Constantin Barbulescu, vechi aici de cînd locul, și mai tînărul Vasile Cimpoieru. În primul rînd, chiar la ora prînzului, într-o zi de vîrf, aici se găsesc de toate. Cu ce să începem? În primul rînd cu preparatele. La grătar (afară și înăuntru) se găsesc și chiar se pot consuma inimă, fudulii, creier, rinichi, ficat, și nelipsitul cotlet de porc și miel. Pe lîngă toate acestea se mai găsește și renumita ciorbă de burtă. Pentru cei interesați și care își petrec mai multe ceasuri, bucatarii șefi Ion Tatavura și Paul Alexe recomandă specialitatea casei: pui cu mujdei și mămăliguță și tochitura la Buda. Restaurantul este bine aprovizionat fiindcă gospodarii se ocupă cu aprovizionarea și un deosebit accent îl pun pe gospodăriile anexe. Fără să spunem cuvinte mari am văzut aici o adevărată crescătorie de porci pe care mulți ar învidia-o. Au peste 60. La această cifră se mai adaugă și încă cîteva zeci de purceli mici de cîteva zile și încă 10 scroafe gestante. Tot în gospodăriile anexe mai există și 30 de iepuri, 100 de găini, rațe, gîște și porumbel. Revenind la ceea ce se găsește la restaurant mai putem adăuga că duminică a fost o zi de vîrf, au venit aici peste 10 000 de turiști, s-au vîndut peste 10 000 de sticle de bere, 8 000 de băuturi răcoritoare și apă minerală. La bere ar mai fi de spus ceva: în ciuda faptului că Fabrica de bere Bradagiu se află la numai cîțiva kilometri — ea, adică berea, este adusă de la Roșiori sau Pitești!

SORIN POSTOLACHE ■

Un proces ieșit din comun

În 1981 începe un proces la Judecătoria Cluj-Napoca. Reclamantă: Arieșan Terezia Gilberta. Inculpat: Vasileșchi Eleonora Lolica și Ilieșiu Viorica Adriana.

Rechizitoriul procurorului: „Între inculpată Vasileșchi Eleonora Lolica și Arieșan Terezia (ambele domiciliată în Cluj-Napoca, strada 30 Decembrie nr. 4 n.n.) există neînțelegeri de peste doi ani, ca urmare a unor injurii, calomnii și alte șicane generate în principal de inculpată și fiica sa Blidaru Daniela, care prin sentința penală nr. 465, din 24 martie 1980, a Judecătoriei Cluj-Napoca, au fost condamnate la cîte 2.000 de lei amendă pentru săvîrșirea infracțiunii de calomnie comisă împotriva Tereziei Arieșan, (...) Inculpată Vasileșchi Eleonora Lolica a pus la cale (ulterior, n.n.) o înscenare judiciară împotriva acesteia, înscenare ce prezintă un pericol social deosebit de grav și care încalcă în mod grosolan credința oamenilor cinstiți în ideea de justiție, dreptate și adevăr. Astfel, la începutul lunii august 1980, inculpată V.E.L., uzind de influența pe care și-o crease asupra învinutei Ilieșiu Viorica Adriana, prin „relațiile” pe care le-ar avea la diferite organe de stat și prin poziția sa socială, o învață și instigă pe aceasta să depună cîte o plîngere la comisia de judecată și la judecătorie, plîngeri din care să rezulte că, în dimineața zilei de 9 august, între orele 6,30 și 6,45, pe stradă și cu public, între magazinul GOSTAT și florăria din piața Mihai Viteazul, ar fi fost insultată, amenințată și calomniată de către Arieșan Terezia (...) În realitate însă, între ele nu a avut loc nici o discuție și nici nu putea avea, deoarece în perioada 7 — 14 august 1980 Arieșan Terezia s-a aflat, împreună cu fiul ei, în satul Valea Drăganului... (Se rezumă în continuare cercetările din care reiese cum Vasileșchi Eleonora Lolica a conceput ciornele plîngerilor victimei imaginare și cum apoi a făcut rost și de martori mincinoși care să declare că au văzut și au auzit respectivele scorne, n.n.) Trebuie remarcat faptul că modul în care a fost atrasă învinuita Codrea Ilona în depunerea mărturiilor mincinoase a constituit un adevărat „corolar” al înscenării judiciare comise de Vasileșchi Eleonora Lolica. Astfel, știind că învinuita Codrea Ilona nu a văzut-o niciodată în viața ei pe Arieșan Terezia și pentru a evita surpriza neplăcută a unei eventuale confruntări între acestea două în fața instanței, în dimineața zilei de 30 noiembrie 1980, învinuita V.E.L., însoțită de învinuita Ilieșiu Viorica Adriana, o duc pe învinuita Codrea Ilona la clinica unde se afla internată Arieșan Terezia și i-o arată, pentru a-l retine semnamentele. De asemenea, o învață să spună și cum era îmbrăcată în dimineața de 9 august. (Se relatează apoi trezirea la realitate a martorelor și modul cum au dezvăluit adevărul, n.n.). Afînd despre întorsătura neplăcută și periculoasă pe care au luat-o faptele, pe parcursul urmăririi penale, prin diferite amenințări făcute atît la domiciliul lor etî și telefonic, inculpată Vasileșchi Eleonora Lolica a încercat să le determine pe toate învinuitele să revină și să-și susțină în continuare declarațiile mincinoase. Pe lîngă aceasta a uzat din nou de amenințarea cu acele relații pe care le-ar avea la diferite organe prin care, în funcție de atitudinea fiecăreia, le poate ajuta sau pedepsi. Profilul moral al inculpatei Vasileșchi Eleonora Lolica mai este conturat și de acțiunea organizată împotriva martorului Crișan Ezechiel, a cărui „vină” era că a depus mărturie sinceră în favoarea Tereziei Arieșan. Pentru a-l compromite moral, inculpată V.E.L. o determină pe Ilieșiu Viorica Adriana să depună împotriva acestuia, la locul său de muncă, o scrisoare în care denaturează o serie de fapte ce aduc atingere onoarei unui om corect. Ciorna acestui sesizări este compusă tot de Vasileșchi E.L.”.

În momentul cînd vede că adevărul leze la lveală, V.E.L. cere strămătarea procesului. Și reușește să obțină strămătarea la Judecătoria Satu Mare. Acolo se reia audierea martorilor. Dar, prin sentința penală nr. 1356, din 26 octombrie 1981, a acestei judecătorii „sînt condamnate inculpatule: Vasileșchi Eleonora Lolica (absolventă a Facultății de drept, căsătorită, fără copii minori) la 3 luni închisoare pentru instigare la infracțiunea de denunțare calomnioasă și la 6 luni închisoare pentru instigare la infracțiunea de mărturie mincinoasă, iar Ilieșiu Viorica Adriana (absolventă de liceu/ fără antecedente penale) la 3 luni închisoare pentru infracțiunea de denunțare calomnioasă și la 6 luni închisoare pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă.” Recurs a cerut numai V.E.L. I s-a admis recursul. Prin Decizia penală nr. 531, din 17 decembrie 1981, Tribunalul județean Satu Mare a casat hotărîrea primei instanțe referitor la această inculpată și a achitat-o.

Din decizia nr. 383 din 10 februarie a.c. a Tribunalului Suprem, secția penală: „Procurorul general a declarat recurs extraordinar, susținînd că motivarea achitării nu are suport în lucrările cauzei, din analiza probelor efectuate în cursul urmăririi penale și cercetării judecătorești rezultînd, dimpotrivă, că prima instanță a reținut corect vinovăția inculpatei. Recursul extraordinar este întemeiat. Se

constată că soluția de achitare a inculpatei este greșită, probele administrate în cursul procesului confirmînd vinovăția acesteia așa cum a fost reținută de instanța de fond. Din probele administrate rezultă că Ilieșiu Viorica Adriana, în momentul introducerii acțiunilor penale împotriva Tereziei Arieșan, nici nu o cunoștea bine pe aceasta...” Tribunalul Suprem a casat decizia Tribunalului județean Satu Mare lăsînd în vigoare definitiv condamnarea dată de prima instanță pentru Vasileșchi Eleonora Lolica, absolventă a Facultății de drept. Deși ea a încercat să imposibilul. A depus în dosarul de la suprem un memoriu în care, printre altele, spunea: „acest proces chinuitor și costisitor m-a păgubit cu peste 100.000 de lei”. Același lucru îl spunea, într-un alt memoriu, introdus în același dosar, și fiica ei, Daniela Blidaru. Pe ce să fi cheltuit ea atîția bani? Să fi mers oare, de fiecare dată, la Satu Mare, cu toți martorii, cu avionul, trecînd mai întîi prin București? Parcă tot nu s-ar fi depășit suta de mil. Pe ce să fi dat atîția bani? Pentru că a avut de mai multe ori noroc în acest lung proces. Și cine are noroc în viață cheltuește puțin, nu mult. Ea a avut noroc. Așa a fost ea. Norocoasă. Mai întîi, cînd a cerut strămătarea. A obținut-o. Apoi, cînd a atacat sentința de la fond. I s-a admis recursul la Tribunalul județean Satu Mare. Și a mai avut o dată noroc de-a dreptul straniu. Acest tribunal, care a achitat-o prin decizia din 17 decembrie 1981, a uitat să redacteze motivarea deciziei. Motivare fără de care cealaltă parte nu putea face memoriu de recurs extraordinar. De cîrind am fost la Cluj-Napoca și am vorbit și cu procurorul anchetator din al cărui rechizitoriu am citat mai sus. Se numește Cristian Goga. A ținut să precizeze: „În mod normal, legal, o astfel de motivare se face în 20 de zile. Motivarea deciziei de care vorbim s-a făcut după 6 luni...”

Pentru liniștea și creșterea dreaptă a unui copil

Cluj-Napoca, strada 30 Decembrie nr. 4. Un imobil vechi, în centrul municipiului. Se intră printr-un gang. La stradă, o firmă foarte vizibilă anunță că în curte se găsește Clubul sportiv VOINȚA al cooperației meșteșugărești. În gang, pe dreapta, se află atelierul de coafură al lui Ludovic Stancovici. Clădirea are un singur etaj la care duc două scări. V.E.L. scria în memoriul amintit că nu are cum ajunge în apartamentul său decît trecînd pe la ușa Tereziei Arieșan. În realitate, una din scări îi dă posibilitatea nu numai să nu treacă pe la ușa acesteia, dar, în loc să treacă pe la ușile altor patru apartamente, poate ajunge acasă pe scara din curte trecînd doar prin apropierea unui singur alt apartament.

Dincolo de dosare

Cluj-Napoca, strada 30 Decembrie nr. 4. Un imobil vechi, în centrul municipiului. Se intră printr-un gang. La stradă, o firmă foarte vizibilă anunță că în curte se găsește Clubul sportiv VOINȚA al cooperației meșteșugărești. În gang, pe

dreapta, se află atelierul de coafură al lui Ludovic Stancovici. Clădirea are un singur etaj la care duc două scări. V.E.L. scria în memoriul amintit că nu are cum ajunge în apartamentul său decît trecînd pe la ușa Tereziei Arieșan. În realitate, una din scări îi dă posibilitatea nu numai să nu treacă pe la ușa acesteia, dar, în loc să treacă pe la ușile altor patru apartamente, poate ajunge acasă pe scara din curte trecînd doar prin apropierea unui singur alt apartament.

Terezia Arieșan este desigur bucuroasă că a cîștigat la suprem, dar ne spune că nu știe ce să facă pentru că familia Vasileșchi o torturează cu injurii, cu felurite șicane și insulte. Nu se mai multumesc nici cu asta. „Îmi chinuie copilul. Cristi e în clasa a șaptea, dar a trebuit să audă tot ce sînt ei în stare să strige la ușa noastră. L-au amenințat în fel și chip, că-l desfigurează, că-l omoară, nici nu știu ce să vă spun mai întîi. Nu vreau decît să ne lase în pace. Dar ei, acum, se împacă greu cu ideea că au pierdut procesul. Închipuiți-vă, vroiau să cîștige, adică să ascundă înscenarea cu care au încercat să mă compromită și să mă condamne. Ce să vă spun, dacă ați văzut dosarele știți destule, însă numai eu și copilul știm prin ce am trecut. Dar nu mai termină cu insultele și cu calomniile

și-mi terorizează băiatul. Ajuțați-ne cumva. Poate că dacă ați scrie s-ar mai potoli, nu știu ce să mă mai fac, legea mă apără, ați văzut, că sînt nevinovată, dar sînt singură, că soțul mi-a murit, și ei profită de faptul că acest copil nu mă are decît pe mine, altfel n-ar îndrăzni să-l chinuie așa, că nici un tată n-ar răbda asta, ajuțați-ne”.

La „inculpată” ne primește Octavian Vasileșchi. Regretă că soția lui nu este în oraș. El n-a fost decît martor în proces. Dar ne asigură că putem vorbi cu el tot așa de bine. Ne explică de unde a pornit vrajba: de la părerea, devenită repede convingere, a soției și a fiicei lui că Terezia Arieșan „vroia să-l ia bărbatul” Danieli Blidaru. Înțelegem că o asemenea afirmație trebuie s-o luăm ca atare, convingerea interesatelor funcționînd ca instanță supremă în familie. „Dar, pentru că Procuratura Generală a făcut un așa referat, să știți că fierb”. Și pensionarul din fața noastră, încălzit efectiv de un cazan interior, întînerește puțin în ura lui nedismulată la adresa celor care i-au condamnat soția. „Cum s-o condamne?...” Asta pare să nu creadă nici acum. Și se pornește o avalanșă de calomnii la adresa „vinovatei”. Terezia Arieșan are acum vina colosală că, apărîndu-se, a dovedit că era calomniată și a obținut pedepsirea unui membru al acestei familii care înțelegem că este foarte solidară în calomnierea vecinei. Din acest punct de vedere, Vasileșchi Eleonora Lolica ar putea să se revoltă: de ce să fie pedepsită numai ea? Adesea incoerent din cauza furiei, interlocutorul îmi aruncă și lucruri inteligibile. Cit de cit: „Flică-mea e bolnavă. Grav. Cu febră. Biseptol! Du-te, Silvana, și ajut-o pe mama!”. Silvana e nepoțica, de trei ani și jumătate, care se joacă, repetînd monoton cîte o silabă ori cîte un cuvînt, ceea ce, evident, de la o vreme devine penibil, dacă nu insuportabil și mai ales strivitor de nefiresc... Ascultăm, între fraze dușmănoase, incursiuni ale gazdei în memoria afectivă proprie, de unde dezgroapă amintiri de pe front, sare apoi la imagini care i-au plăcut la televizor... Apoi: „Eu sînt un patriot, să știți. Și tot patriot am fost totdeauna. M-am dus pe front — sînt născut în 1910 — m-am dus pe front ca să lupt pentru țară: dacă nu vream să merg, mă puteam interna. Și cit am fost prizonier...” Nepoțica

s-a întors de la mama ei, s-a așezat pe un fotoliu și îngîna un fel de melodie, balansîndu-și bustul în față și în spate, cu o fixitate a trunchiului, a gîtului și a capului de neimaginat la un copil, dînd o impresie delirantă de robot defectat între două mișcări din obsesia cărora nu mai poate ieși singur. Mă uit la bunic, încerc să-l întrerup ca s-o vadă. O vede, este obișnuit cu această „liniștire” a copilului care, e drept, nu mai deranjează, dacă nu-l privești... „Eu am o deosebită considerație pentru hotărîrea dată la Satu Mare (evident, la recurs). Eu mă conduc, în probleme juridice, după bunul simț. Nu după paragrafe...”

Mai stăm de vorbă cu alți vecini. Francisc Kondasz este, ne spune, cel mai vechi locatar de aici. Locuiește la această adresă din 1941. Este șef de coloană auto la o întreprindere din oraș. „Noi nu ne certăm cu ei. Cu ei, adică vreau să zic cu Vasileșchi. Dar ei se ceartă cu toți ceilalți locatari. Se ceartă și în familie. Se ceartă și se bat cu ginerele lor. Au chemat de nu știu cîte ori miliția, noaptea. Au avut procese cu mai mulți de aici. Nu pot să vă reproduc ce obsesități sînt în stare să strige la ceilalți. A rămas de pomină scandalul pe care l-au făcut o dată pentru că le-a murit o pisică și au zis că le-a omorît-o un vecin. Pe urmă au zis că Arieșan e de vină. Nu puteți să vă imaginați ce strigau în gura mare.” Coaforul Ludovic Stancovici are 45 de ani. Ne spune din capul locului: „Dacă dumneavoastră căutați un om care a fost numai spectator, n-ați nimerit bine. Eu am îndurat enorm de la acești oameni, eu nu sînt doar spectator aici. Ani de zile m-a chinuit bătrînul Vasileșchi cu denunțuri false. Am fost cercetat pentru cîte în lună și-n stele. Nimeni n-a avut ce să-mi reproșeze. Eu am crescut în curtea asta, dar am plecat de rău lor. Pe tata. Cînd era paralizat, le făcea plăcere să-l chinuie, să-l umilească, dacă-l lăsam în curte, aruncau murdări pe el, ce să vă spun eu, toți de aici știu că aștia sînt niște oameni care n-au altă plăcere decît să facă rău, așa ceva eu n-am mai văzut. Pe nepoțica lor, care n-are nici patru ani, să vedeți ce porcării o învață să strige la ușa doamnei Arieșan... Pe copilul lui Arieșan l-au băgat în sperieți, că mă roagă și pe mine uneori să merg cu el pe scară pînă la ușa, să nu-l prindă, că l-au amenințat că-l omoară. Dar și măicăsa m-a rugat nu o dată măcar să stau afară pînă intră în casă, că sînt în stare de orice.”

Dincolo de toate procesele care au fost, cineva trebuie să intervină, măcar pentru liniștea acestui copil. Cristian Arieșan n-are nici o vină și este, poate, cel mai rău și, în orice caz, cel mai pe nedrept lovit. El a trebuit să fie transferat de la o școală unde familia Vasileșchi își dirija veninul pentru a-l face nesuferit învățătoarei. „Și reușiseră destul”, ne spune mama. I se povestea că băiatul face și zice lucruri și cuvinte imaginare de el, ca să-l compromită. „Cînd i-a dus învățătoarei ziarul cu una din compunerile lui publicate, aceasta a aruncat-o cu ziar cu tot și i-a întors spatele. Era de ziua femeii și scrisese frumos. Cum să se apere un copil sensibil și delicat la suflet de asemenea oameni și de asemenea murdării?...”

Ei bine, el nu poate să se apere singur, dar trebuie ajutat în lupta inegală în care este tirat. Supunem atenției celor în drept situația mamei și mai ales a acestui copil care trebuie să înfrunte furia dezlănțuită a unor oameni cu o comportare incalificabilă. Dosare întregi dovedesc lucruri incredibile altfel — el, copilul acesta, trebuie să înfrunte „fierberea” măturisită de Octavian Vasileșchi, iar lucrul acesta nu l-au putut suporta oamenii mari.

Pentru liniștea și creșterea dreaptă a acestui copil talentat și frumos, socotim necesar să se intervină ferm, acolo unde instanțele de judecată trebuie să se limiteze la dosare. Să nu asistăm indiferenți la ce se întîmplă cu acest tinăr, pentru ca viața lui să nu devină „dosarul”, propriei noastre neputințe.

DORIN GHERGHINESCU

Mituiți și mituitori

Cinci oameni ai muncii de la atelierul de strungărie al Întreprinderii de producție, prestări și autoutilare București, situat în Șoseaua Mihai Bravu nr. 271, au dat, așa cum li s-a pretins, timp de peste un an, cîte 125 și, respectiv, 200 lei lunar șefului de atelier, Marin Sucală, pentru a-i menține (?) în serviciu.

Doi călători frauduloși pe mijloacele de transport I.T.B. au dat cîte 100 lei numiilor Dumitru Ene și Valentin Florin Minăstireanu, ambii controlori la întreprinderea amintită — așa cum le-au „sugerat” aceștia — pentru a nu li se încheia procese verbale de contravenție.

Alte trei persoane au dat portarului Ștefan Mihăilescu de la Spitalul „Colțea” suma de 50 lei, pentru a li se permite să viziteze bolnavi în afara orelor stabilite.

Este absolut cert că vinovați sînt, în primul rînd, cei care abuzează de locurile de muncă în care se află și pretînd în mod jocos și ilegal să li se ofere valori sau foloase materiale la care nu au dreptul. Lăcomia și lipsa de scrupule li dezumanizează pînă într-atît pe indivizii în cauză încît aceștia nu se sfîșec să ceară cu neobrăzare „atenții” în schimbul unor servicii pentru care sînt plătiți, sau să-și transforme funcțiile în „mijloace de constrîngere”.

MIHAI GROZAVU

Călătorie neterminată

Nu știu dacă arbitrul Alexis Ponnet a fost huiduit cu atîta minie cu cită a fost copleșit șoferul autobuzului cu numărul 31 B 7 234 (foaie de parcurs nr. 2280901), de pe traseul mașinii 173. În seara zilei de 15 mai, pe la ora 23.10, șoferul îi purta în mare viteză pe cei 100 de călători spre capătul de linie la care nu avea de gînd să ajungă. La stația Echinocului, de pe Șoseaua Viilor, a uitat de oprire și numai la strigătele celor din mașină a reușit să frîneze pe undeva printre stații. A fost și ultima pe care a făcut-o. De acolo a lăsat traseul în plata domnului și, ca o cămilă furioasă, a luat-o pe niște străduțe laterale, scurtînd drumul spre Calea Rahovei, lăsîndu-i pe călători să tipe și crezînd că probabil tipă de plăcere. Ajuns pe undeva, pe Calea Rahovei, a oprit mașina și-a decretat sonor: **coborîreaaa!** Mă retrag! Au început discuțiile, și șoferul, un ins în maiou, iritat și murdar de parcă ar fi condus o sobă cu cărbuni, a luat-o pe injurături. Cum pînă la capătul liniei, în apropierea Fabricii de lapte, mai erau cîteva kilometri și cum toți aveau în buzunar bănuți pentru un taxi, călătorii au trecut la pumni și la geamuri. Șoferul, neclintit în hotărîrea sa de a se retrage, a tras de timp vreme de 20 de minute, suportînd cu ambiție bumbăceala pînă cînd

a sosit o patrulă a miliției (cu mașina nr. 5 B 4697). Bucuroasă, lumea a început să-și spună păsul, dar reprezentanții ordinii publice, marcați și ei de înfrîngerea echipei naționale, au exclamat: **dumneavoastră știți de unde venim?** De la meci!, deși oamenii nu așteptau să afle de unde vin, ci cum vor ajunge acasă. N-au aflat, pentru că echipajul de miliție nu i-au luat nici pe cei care l-au lovit pe șofer și i-au spart un geam, n-a hotărît nici respectarea traseului și, pe la orele 23.30, au luat șoferul spre a-l scăpa de gura lumii iritate peste măsură și au plecat, lăsîndu-i pe oameni în mijlocul străzii.

Nu e pentru prima dată cînd pe liniile de transport în comun conducătorii auto și pasagerii se comportă lamentabil. Sînt destui șoferi care, în loc să-și facă slujba la meserie, te lasă unde le cade lor mai bine și ție mai prost. Nici soluția răfuiei nu e un mod civilizat de a rezolva incidentele nocturne de pe liniile de transport, după cum nici soluția oamenilor de ordine în acest caz nu a fost cea mai fericită, chiar dacă arbitrul belgian ne-a pus și nouă nervii în pîneze. Asta pentru că un gol în poarta echipei naționale, oricît ne amărăște, e totuși mai suportabil decît aceste goluri care se cam repetă pe liniile transportului în comun și uneori chiar și pe liniile ordinii publice.

CORNEL NISTORESCU

TOPUL PREFERINTELOR

Cred că și sora mea, Carmen...

„Stimate tovarășe,

Nu știu condițiile, dar cred că și sora mea poate participa la concursul „Miss Flacăra” și vă trimit fotografia ei. Se numește Carmen Lăscu, are 21 de ani și este controlor de calitate la o întreprindere din

Reșița. Lăscu Romulus, 17 ani, Reșița. Poate participa și Carmen, dar trebuie să fiți pregătiți, s-o ajutați să facă față avalanșelor de scrisori care vor urma, deși, după privirea ei fermă, pricepem că e obișnuită să se apere singură.

În sfârșit, căzurăm de acord...

Îmi scrie Mihai Petrovici din București. Adică, m-am dat pe brazdă. M.P. este un mai vechi corespondent al nostru, ne scrie mereu și ține morțiș să-i apară totul. Îi mulțumesc că m-a lăsat și că a hotărât să mă treacă, la sfârșitul anului, între preferințele sale, dar nu pricep de ce ne tot pomeneste de Florin Piersic. Nu-l ocolim, fiți liniștiți, dinșul nu ne bagă în seamă. Preferințele trimise sînt în general, cam aceleași pe care ni le-ați mai expediat și până acum. Așteptăm să ne întrebați, în continuare, ce avem eu Florin Piersic.

Dobrin și un alt Dobrin: Dida Drăgan

„V-am mai scris o dată, înaintea meciului de fotbal România — Ungaria din preliminariile Campionatului mondial, și vă mulțumeam pentru tot ce făceați ca Dobrin să joace în echipa noastră. Dar n-a jucat și s-a văzut ce a urmat. Mare păcat că nu mai joacă. Nu știu ce s-a întâmplat, dar nu mai joacă nici în echipa F.C. Argeș. Mulți spun că Dobrin nu mai poate, e prea bătrîn etc. Nu cred asta și aștept cu nerăbdare să aud că va juca. Ba mai mult, dacă ar juca azi la Universitatea Craiova ar face din această echipă cîștigătoarea Cupei campionilor. Îi mulțumesc pentru tot ce a făcut pentru noi și, indiferent ce va urma, rămîne cel mai bun fotbalist al nostru. Vă mulțumesc și dv. pentru ceea ce ați făcut pentru dinsul. Vă mulțumesc pentru tot ceea ce faceți pentru noi toți, tinerii din România. Și acum, despre un alt Dobrin, dar nu din lumea sportului. E vorba de Dida Drăgan. Veți spune, probabil, că un

băiat de vîrsta mea (mă scuzați, am uitat să mă prezint: sînt student în anul III, la T.C.M., Cluj-Napoca, mă numesc Todea Flaviu și locuiesc pe str. Azuga nr. 1, ap. 6, aici, în Cluj-Napoca) să fie nebun după Dida, nu poate fi adevărat (dacă acest cuvînt, nebun, e cel potrivit). Dar să știți că este. Cînd o aud cîntînd (din păcate, posturile noastre de radio și TV o dau alt de rar!), pot spune că sînt fericit. După părerea mea, i se fac multe nedreptăți. Sînt săptămîni în șir cînd Dida nu cîntă. Este strigător la cer. Cea mai bună cîntăreață de la noi merita măcar o melodie în programul de revelați. A cîntat, ce-i drept, la revelațiunile tineretului, dar la noi nu se poate prinde programul 2. I-au ieșit două sau trei discuri în ultimii 10 ani. În Cluj-Napoca, Dida a fost o singură dată, acum șapte ani. E adevărat, e o cîntăreață sobră, nu cîntă orice, nu cîntă prin localuri. Clasa-mentele de muzică ușoară le-au situat pe primele locuri pe Angela Similea, Corina Chiriac ș.a. Sînt de acord că ele sînt bune, cîntă frumos etc., dar să nu uităm că celor mai în vîrstă nu le place hard-rock-ul lui Dida, și în general această muzică. Ba mai mult, un cunoscut actor, Mihai Fotino, spunea despre această muzică: „mult zgomot, pentru nimic” (într-o duminică, la Album duminical). Să nu fi auzit oare M.F. despre „Deep Purple”, „Iron Maiden”, „Crokus” etc.? Dar nu-și au rostul comentariile. E normal atunci ca Dida să nu apară prima? Eu o consider cea mai bună. Vă rog să mă ajutați să ajung la Dida.” Impresionantă pledoaria dv. pentru Dobrin și Dida Drăgan. Dacă vreți, vă dăm adresa lui Dobrin. La Dida n-ajungem nici noi.

Sînt născută în aceeași zi cu mama, ea ceva mai devreme

Ruxandra Trifu din comuna Vulcan, Brașov, ne trimite două fotografii: „eu și Brașov, ne trimite două fotografii: „eu și mama”. Ruxandra, elevă în clasa a XI-a la Liceul Industrial nr. 1 din Codlea, mama, Elfinia, medic stomatolog la Vulcan. De obicei fetele trimit fotografiile mamelor și invers. Împreună e pentru prima oară. Probabil că mîine, poimîine vom fi asaltați de familiile întregi, generații peste generații, mame, surori, mătuși, bunici etc. Argumentele Ruxandrei sînt însă copleșitoare: „am 168 cm înălțime,

55 de kilograme, părul blond sandră și ochi albaștri, sînt născută în aceeași zi cu mama, 12 ianuarie, ea ceva mai devreme, iubesc Cănelul Flacăra și poezia”. Urmează și cîteva versuri pline de dramatism: „A zburat un zîmbet / dincolo de ea, / dincolo de toamna / amintirilor rugini, / zdrențuite de mîna sălbatică a timpului...” Asta ne aduce aminte de Turism a lui Minulescu: „Șoseaua urcă spre Voineasa, / Iar Lotrul curge spre Brezoi...”

A cam durat 20 de minute risul meu

Ionel Roland Cozma din Brăila ne scrie următoarele: „Mi-ați redat ce-am crezut că ați pierdut definitiv din viața mea: veselie. Eram un băiat vesel, amuzant, îi făceam pe mulți să glumească, dar acum nu mai sînt. Tristețea mea a apărut cînd eram în armată. În vara lui '80, am cunoscut o fată din București. O fată cu rare calități în zilele noastre: bună la suflă și se rupea inima de ea, foarte frumoasă (blondă, cu ochi albaștri) și foarte inteligentă. Urma să ne căsătorim, dar acel neprevăzut și-a băgat coada în dragostea noastră. A venit timpul să plec în armată, după o perioadă de timp sînt mutat la unitatea de la Canalul Dunăre-Mare Neagră și între timp ea a dorit să mă vadă și a plecat din București cu mașina la mine la Constanța. La intrarea în Constanța este lovită de o altă mașină. Ceva grav nu era, dar pe parcurs situația ei s-a înrăutățit și pe 13 septembrie 1981 moare. Crunta moarte ne-a despărțit. Am rămas singur, trist, fără prietenii (prietenii adevărați, prietenii sînt buni cu tine numai cînd dispui de bani și-l investești în băuturi și imprumuturi pe care nu le mai vezi niciodată. Viața mea era băutura și fumatul. Dar am făcut și ceva bun. Am intrat la școală să-mi continui studiile. Dar tot așa am rămas. Noi mei colegi mereu mă vedeau trist. Au încercat să mă schimbe, dar nimic. Ei mi-au zis că sînt un catir, că nu înțeleg că așa este soarta. Vineri 25 martie am luat și eu Flacăra și am început să citesc. Cînd am ajuns la Topul preferințelor am rămas ca o stîncă. Nu știam ce să mai spun cînd am văzut-o pe fata aceea blondă care dorea să-l asculte pe Mircea Banicicu. Credeam că numai eu eram așa de nefericit. Mi-am zis: uite, dom'le, nu sînt numai eu trist, mai este și altcineva, și am început să rîd. A cam durat 20 de minute risul meu, că părinții mei au rămas uimiți de starea mea. Tăturora celor care mă credeau trist acum nu le venea să creadă: eram la vesel, comic, pus pe poante. În încheiere, doresc adresa fetei blonde pe care o cheamă Tatiana Huzum. Adresa mea: Brăila, str. Alexe Andrei nr. 205. Vă rog să-mi scuzați scrisul, am un defect la mîna dreaptă”. Sînteți cam al treilea sau al patrulea care ne solicitați această adresă. E drept că nici unul dintre predecesorii dv. n-au ris atît de mult. Mai doriți adresa?

Rubrică realizată de
RAZVAN BARBULESCU

Șaliapin la Scala

A cîntat și la noi. În două rînduri. Adus cu destulă greutate. Prima oară, la vechiul superb Național — leu pe labă — într-un concert în care a fermecat auditoriul cu cîntecul luntrașilor de pe Volga — nostalgicul Ei uhnem! Desigur, își reamîntea de Gorki, cum, cîndva, la Nijni-Novgorod, lăsînd altor urgiști frîmintatul piinii la brutăria unde trudeau nopțile, au încercat să-și îndulcească existența, angajîndu-se într-un cor. Supremă ironie: Gorki primit; Șaliapin respins... Ca, nu peste mult timp, cel refuzat la grămădă să înmărmurească cercurile muzicale cu imensa-i creație din „Demonul”, după Lermontov, la Teatrul Imperial. Venit a doua oară la București, cîntă în cadrul Operei Române, la Eforie, sub directoratul Ionel Perlea, Mefisto din „Faust” și „Boris Godunov”. Plătît, într-adevăr, imperial: în 1930, un milion de lei pe cele două spectacole. Față de astronomica remunerație, bașii noștri, Folescu, Niculescu-Basu, se ațin dezițioși ca geamurile nu zornăie în fîndări, de la primele note ale celebrității...

Fără îndoială, mai mare cîntăreț ca acest rus n-a dat pămîntul. Marele nostru Goangă, cînd l-a auzit prima oară, la Opera Mare din Paris, în „Boris Godunov”, a vrut să se lase. Șaliapin avea legături cu tîntul mult mai mult decît toți cîntăreții la un loc...

Nu cîntase la Scala. Italienii erau geloși de țările pe unde trecuse acest uragan liric. Pînă la urmă, plătîndu-l împărătește, îl programează la Scala, în „Mefistofele” de Boito. Biletele vindute la refuz, din prima clipă.

În seara reprezentației, Feodor Ivanovici, în cabină, își cercetează în apele oglinzii magistralul machiaj în care era neîntrecut. Bate cineva la ușă.

— Intră! poruncește oaspetele. Își face apariția o huidumă mustăcioasă, ce se vede a deranja reculegerea dinaintea bălăii.

— Ce dorești?... întreabă aproape fără ton cîntărețul.

Gălgănuș îl întinde mîna cu palma din o lopată:

— Luzzardi, șeful clacheurilor de la Scala.

— Și ce te aduce?

— Am venit să ne învîlm... Aveți nevoie la debut.

Pricepînd aluzia, Șaliapin se desface din de lung și, oprindu-se în fața speculărilor, îl prinde de umeri, după care, întorcîndu-l, îi arde cîteva picioare, scotîndu-l prin ușă afară. În continuare urlă furibund:

— Șaliapin nu plătește aplauzele! Șaliapin n-are nevoie de clacă...

Cu mare greutate îl potolește directorul prestigioasei instituții, dirijorul, ceilalți artiști ieșiți din cabine. Și cortina se înalță cu Luzzardi în fruntea clacheurilor, la pîndă...

Plastica gigantului, tumultul slav, tunelele vocii, trăirea stepelor întinse, cutremurarea Scala, o prăbușește în extaz. Și poste acolitii săi, care niciodată n-au clamat așa de insistent, Luzzardi, pe punctul să pice de la balcon, aplaudă cel mai tare țîngul pierdut, exorbitantul triumf al lui Șaliapin la Scala.

GABY MICHAILESCU

Cronica șoselei

Chiar dacă opream, tot murea

„Mi-a dispărut mașina, tovarășe plutonier. Aseară, cînd mi-am condus mușafirii pînă-n poartă, o văzui, era la locul ei, cu prelată pe ea. Au fost la mine doi colegi de serviciu. Băurăm niște căpsunice. Eram nițel amețit, dar nu într-atît încît să nu văz bine. Dacă bănuiesc pe cineva? Nu, nu. Toți de aici din jur și chiar din sat is oameni la locul lor. Băiatul meu? Cum să facă el una ca asta! Cred că glumiți. Îi plecat de ieri, la viitoarea lui nevastă. Adică să fi plecat el cu mașina? Nu, în nici un caz. E băiat serios”.

Imediat după ce nea Tili a ieșit pe ușă, în cameră intră un bărbat cam de 50 de ani, îmbătrînit înainte de vreme. Pe fața-i împletită se citește o profundă mîhnire. „Mi s-au uscat lacrimile. Sînt distrus. Veneam azi noapte de la sora nevastă-măi. Nu era mai mult de 12. Ne-a poftit pe la ea, serba ziua de naștere. Mergeam așa, în șir, cîte unul, în fața fetei noastre de 15 ani, apoi eu, la mijloc, și în spatele meu Vetuța, femeie bună, modestă, gospodină. S-a prăpădit săraca”. Bărbatul își șterge o lacrimă cu dosul palmei. „Cum s-a întîmplat? Noi mergeam, de fapt, nu pe asfalt, ci pe cărare. Din spate, s-au văzut niște lumini puternice. Am întors puțin capul, tocmai în

clipa cînd mașina a dat peste Vetuța. A lovit-o la picioare și a aruncat-o în șanț. Ne-am repezit la ea. Sufla greu și îi curgea sînge din gură și din urechi. A încercat să ne spună ceva, dar n-am înțeles nimic. Măcar a început să plîngă. O săruta pe obraji pe mîncă-sa. A trecut peste cîteva minute o salvare și ne-a luat. La spital mi-au spus că nu mai e nimic de făcut, murise. Ce-o să ne facem fără ea, nu știu. Despre mașina care a lovit-o, prea multe nu pot să vă spun. Nici n-a încetinit măcar. Mi s-a părut a fi o Dacie, Culoarea? Parcă era, așa, un fel de verde. Că a loșit de pe asfalt, spre noi, asta-i sigur. Milițienii au găsit urmele cauciucurilor în praful de pe cărare. Și cioburile de sticlă tot acolo le-au găsit, prin colb”.

După ce i se dau asigurări că se va face totul pentru găsirea vinovatului, bărbatul, cu spatele parcă și mai îndoit de nenorocirea care îl copleșește, se strecoară, ca o umbră, afară. Nu trece mult timp și Tili intră val-vîrtej în odaie. „Nu credeam că băiatul meu poate fi atît de ticălos. Ieri, pe seară, l-au văzut fetele lui Capnegru, plimbîndu-se prin Lunca Mică. La volanul mașinii mele. Da, chiar așa. Cine mai era cu el? Păi... logodnica. Are și alia... o mîntie de gîscă. Mai era și Ilie. Derbedeu mare. Nu lucrează nicăieri și e mai mult prin pușcărie. Uite cu cine s-a găsit să meargă la plimbare flu-meu. Îmi vine să turb, nu alta. Să n-ai încredere nici în propriul tău copil? Dacă are carnet? Pe dracu carnet. N-are nici un carnet”. Mai țîrziu, o altă vizită. Un bătrîn. „Am venit la dv. așa, ca cetățean. Auzi de moartea Vetutei. Tare era săritoare și nu cu nasul pe sus, deși avea carte mai

multă ca noi. Păcat de ea să se prăpădească la nici 45 de ani”. „Despre ce-i vorba?” „Păi uite care-i... problema”. Mergeam spre casă. Dv. știți unde-s grajdurile cooperativate noastre. De la ele pînă acasă am de mers cam 3 km. Aud în fața mea voci răstite, așa, ca o ceartă. Mă opresc. Să vă spun drept, m-a luat puțin frica. Poți să știi de ce-s în stare unii, mai ales noaptea? „Cu mașina ne-reparată nu pot merge acasă. Ce să-i zic lui tata? Și-apoi ne găsește imediat. S-o las pe drum? Nu, nici asta nu e soluție. Trebuie s-o repar imediat, dar unde? Numai tu, cu insistențele tale de a prelungi plimbarea, ești de vină. Și abia că nu ți-ai găsit prietena acasă. În lipsa ei te-ai luat de logodnica mea. Nu ți-ar fi rușine la... „Hai, mă, lasă prostiile, nu vezi că vorbește gelozia din tine? Mai bine găsește o soluție să trimiți fata acasă. A luat-o frigul. Uite cum tremurăm”. Ilie cuprinde cu bratul umerii fetei. „La mîna de pe ea, că-ți dau cu mîna asta-n cap”. Mi-era frică să nu se la la bătaie, căci nu puteam să intervin. La 70 de ani ai mei, cu puterile mele... S-au potolit, au urcat cu toții în mașină și-au plecat. Mă gîndeam că poate deslușii dv. ceva din povestea asta”.

„E foarte important ce ne-ați spus. Vă mulțumim mult”.

Lucrurile se clarifică pînă la urmă. Feciorului lui nea Tili i s-a făcut poftă de plimbare. Mai ales că logodnica îl cicălea de multă vreme. „Ai mașină și nu m-ai plimbat niciodată. Nici măcar pînă-n satul vecin”. „Măi fată, mașina-i a mea? Nu-i a lui tata? Și-apoi, am permis?” „Dacă ai vrea, ai face. Dacă e a lui taică-tău, e ca și mașina ta. Cit privește carnetul, știți să conduceți perfect. Ce-ți

trebuie permis? Mai ales pe coclauri! Aștia ai noștri, unde nu se fac controale”. Pînă la urmă, băiatul i-a făcut fetei pe plac. Pe drum, s-au întîlnit și cu Ilie. L-au invitat în mașină, iar acesta i-a rugat să o ia și pe prietena lui la plimbare. N-au găsit-o însă acasă. Au condus pe rînd. Ilie avea în buzunarul hainei o sticlă de coniac de jumătate de litru. Au golit sticla. După aceea, lui Ilie i-a venit ideea să facă și o vizită prin Capitală. „Ce dacă-i țîrziu și avem 60 de km de mers?” La stația PECO, vinzătoarea nu le-a dat însă benzină. „Sînteți băuți, nu vreau să mă fac complicea voastră la vreo prostie. Nu vă dau nici o benzină. Puteți să mă amenințați, că nu mă sperîți. Sîntem două și știm să ne apărăm la nevoie”.

Mormăind sudălmă printre dinți, băieții au plecat spre casă. Din cauza vitezei mari, mașina n-a mai putut fi stăpînită de Ilie la o curbă. În această secvență, el „cosește” femeia, tesînd pe acostament cu partea dreaptă. Apoi își continuă drumul ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Următoarea secvență este discutată pe șosea, între tineri, auzită de bătrîn.

În ultima secvență, nici unul dintre băieți nu recunoaște că ar fi condus mașina, fiecare dînd vina pe celălalt. Farurile și parbrizul spart, capota infundată îi trădează. Recunosc că au lovit pe „cineva”, dar nici unul din ei n-a fost la volan. După o îndelungată tăcere, Ilie, în sfîrșit, se recunoaște vinovat de moartea Vetutei. „Mi-am dat seama că am lovit-o puternic. Chiar dacă opream, ce folos? Tot murea pînă la urmă”.

VICTOR BEDA

Născută la Brăila, la 29 iunie 1962. A început atletismul la C.S.S. Brăila, cu Ioan Leu. În prezent, e legitimată la C.S.M. Craiova, avându-l ca antrenor pe Ion Moroiu. Prima săritoare româncă dincolo de granița de 7 m (1982). Medalistă cu argint la Universiada de la București (1981) și la campionatele europene de la Atena (1982).

Înălțime 1,73 m, greutate 65 kg; medic: dr. Eva Banca.

**Anisoara
Cusmir
a stabilit
un nou
record
mondial
la lungime
7, 21 m**

Zecile de mii de spectatori prezenți, duminică, pe „23 August” au trăit, pe lângă amărăciunea provocată de fotbal, și un moment de mare bucurie, fiind martori oculari la stabilirea unui nou record mondial athletic. Concurând în cadrul triumfului feminin România-Bulgaria-R.S.F.S.R., Anisoara Cusmir a sărit în lungime 7,21 m, depășind cu 1 centimetru vechiul record, deținut de colega și prietena ei Vali Ionescu, absentă de pe pistă din „cauza oboselii acumulate în Japonia” (Mihai Zaharia). După 3 sărituri depășite (dar foarte bune), în a patra, Anisoara s-a concentrat la maximum, a izbutit un elan în forță, o desprindere bună și o plutire foarte lungă, obligându-i pe arbitri să întindă ruleta până la 7,21 m.

Ea a ajuns astfel să dețină ambele recorduri mondiale (7,21 m în aer liber, 6,94 m în sală), având totodată și 3 din primele 4 performanțe înregistrate în istoria probei (7,21 m și, de două ori, 7,15 m, un 7,15 reușind și duminică, din ultima încercare).

La câteva momente după stabilirea noului record, am schimbat 2-3

vorbe cu Anisoara și cu antrenorul ei, Ion Moroiu, găsindu-i pe amândoi teribil de emoționați. Cu o mină nesigură, recordmana lumii ne-a oferit dedicația de mai jos, declarându-ne: „am promis pentru 1983 o săritură de 7,40 m. Am făcut un prim pas spre 7,40 m, restul urmează”.

Felicitări, Anisoara Cusmir, felicitări Ion Moroiu, mult succes în continuare!

*De la m. acc. st.
M. Moroiu. Record
în câștigătorii de vârstă
1. P. Zaharia
2. P. Zaharia
3. P. Zaharia
4. P. Zaharia
5. P. Zaharia*

Am pierdut un meci foarte important, dar încă n-am pierdut calificarea

Firește, eșecul de duminică vă e cunoscut, stimați cititori, în toate datele lui. El v-a produs, sintem siguri, o mare decepție, cu atât mai dureroasă cu cât a intervenit după victoria în fața Italiei, ce părea să deschidă fotbalistilor tricolori largi perspective în lupta pentru șefia grupei preliminare numărul 5, pentru un loc în faza finală a campionatelor europene din 1984. Într-o seară, în cea de 15 mai, dintr-o serioasă candidatură la locul 1, naționala noastră s-a reîntors la mai vechea ei condiție de outsider, șansele de a juca la europene împuținându-i-se.

Acum, după ce primul șoc a trecut, după ce impresiile s-au mai așezat, să încercăm o analiză „la rece” a cauzelor înfringerii.

Un arbitru de rea credință

Arbitrul de centru Ponnet și ajutoarele sale de la linie, van Langenhove și, mai ales, Crucke (cel mai neexperimentat din cei 3, singurul din afara listei F.I.F.A.), au avut un rol important și nefast în stabilirea rezultatului. Ponnet, altfel un arbitru cu renume, trecut pe la mondiale, n-a greșit mult, dar a greșit decisiv în câteva faze, hotărârea sa din minutul 40 punându-și pecetea asupra rezultatului final. Am fi trecut ceea ce eroare la capitolul celor omenești, posibile în cariera oricărui arbitru, dar n-o putem face, căci Ponnet și-a încărcat conștiința, în secunde premergătoare acordării loviturii de la 11 metri, cu un lanț de 3 greșeli flagrante:

1. n-a fluierat fault, cum s-ar fi convenit, la intervenția neregulamentară a lui Prokes asupra lui Balaci;
2. n-a sancționat poziția de ofsaid a lui Janecka, în condițiile în care, să respectăm integral adevărul, nici tustierul Crucke nu i-a semnalizat-o. Prezenți, pe o bancă lângă pistă, exact în dreptul liniei pe care s-a purtat faza, atît președintele F.R.F., fostul arbitru internațional Andrei Rădulescu, cit și Vasile Frînculescu, medicul Universității Craiova, ne-au declarat că Janecka a primit balonul într-o poziție de afară din joc. Rugat să comenteze, după meci, faza incriminată, arbitru Ponnet a refuzat categoric! N-a procedat altfel nici observatorul U.E.F.A., grecul Cosmopoulos;
3. a apreciat drept fault o intervenție la minge a lui Ștefănescu, devenind coautor la singurul gol al partidei.

Reaia intenție a lui Ponnet a ieșit și mai clar în evidență în finalul partidei cînd, pe un atac al tricolorilor de 2 contra 1, a fluierat, peste tușier, un ofsaid imaginar, întorcînd faza tocmai în jumătatea noastră de teren!!

Paiul și birna

Chiar dacă arbitru, repetăm, a tălat parte oaspeților (le-a permis să tragă de timp, să simuleze, să facă teatru etc.), ne-am mințit dacă l-am socoti pe el singurul vinovat al eșecului. Ponnet a influențat, în bună măsură, rezultatul final, dar înfringerea s-a datorat și jocului slab, dezordonat, fără lumină, al tricolorilor. Să fim corecți: echipa Cehoslovaciei a evoluat, duminică seara, mai bine decît a noastră. Mai unită, mai matură, mai puternică. Exceptînd primele 15-20 de minute din repriza secundă, cînd fotbalistii români au dominat net, forțînd spre poarta lui Hruska (interval în care Böldi, nici el în apele lui, a ratat o ocazie uriașă), în restul timpului oaspeții s-au aflat, tactic mai ales, la cîrma partidei, jucînd dezinvolt, stăpînînd centrul terenului și creîndu-și citiva (mai numeroase decît ale adversarilor) ocazii de gol. În mai multe rînduri, vă rugăm să vă amintiți fazele din minutele 7 (șut violent Jurkemik), 36 („bom-

bă” Levi), 65 (infiltare Janecka), Lung a avut intervenții excepționale, în vreme ce situațiile dificile la poarta lui Hruska au fost, de fapt, numai două, în minutele 51 (atare Böldi) și 72 („cap” Geol-gău). Notînd că tricolorii n-au mai avut nici ambiția, nici aplombul din înfrîngerea cu Italia, ei pîrînd timorați (de ce? de cine?) și acționînd nervos, precipitat, să facem o trimitere (ce se impune) la un vechi proverb românesc: mai întîi birna din proprii ochi...

Fără îndoială că Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu au depus toate strădanile spre a pregăti cit mai minuțios confruntarea cu Cehoslovacia. Numai că,

Lung și Balaci, singurii tricolori care au dat satisfacție în partida de duminică.

surprinzător, oaspeții au jucat altceva decît s-au așteptat cei doi tehnicieni, altceva decît în partidele anterioare, „spionate” de antrenorii noștri. Socoteala de la „Ghencea” nu s-a potrivit decît rareori cu cea pe „23 August”: Balaci n-a fost luat în primire „om la om”, ci mai degrabă lăsat să zburde, Havranek nede-semnîndu-i un „paznic”, ci rînduîndu-și defensivă în două metereze, foarte rezistente și, spre ghinionul nostru, nu mai puțin exacte. E drept, craioveanul s-a zbatut și a muncit mult, dăruindu-se (și) efortului colectiv. Foarte spectaculos (cine mai dăbălează azi ca Balaci?), jocul lui n-a fost însă totdeauna periculos pentru Hruska, motivul fiind simplu: Balaci a plecat, de fiecare dată, de foarte departe de la 40, 50 și chiar 60 de metri) de poarta adversă, fiind irezistibil în zona respectivă, dar ineficient la finalizare, unde a ajuns rareori, stingîndu-se pe parcurs. I-am reproșat lui Balaci, jucător de superclasă, că s-a complăcut să rămînă într-o arie mai degrabă neutră, în care l-a fost, de fiecare dată, mai ușor să strălucească, nefiînd marcat cu vîgîlență. Cîștigul însă, pentru echipă, a rămas minim. Balaci amenințînd poarta lui Hruska o singură dată, în minutul 50. Sigur, cînd al un jucător de anvergură lui Balaci, îl lași să-și facă jocul, el dictînd (fie și pînă la un punct) legea în teren. Era însă de datorita antrenorilor să sesizeze oportunitatea „împingerii” lui Balaci, fără ca asta să fie singura obiecție pe care am aduce-o. Gabor, Augustin și chiar Că-mătaru (reîntors în ultima clipă, fiind mult timp accidentat) au fost cei mai slabi și ei ar fi trebuit, primii mai ales, schimbăți în timp util. Gabor, pentru că veni vorba, pare o idee fixă a lui Lucescu, ca și Andone, dealtfel, jucător lent, pe care antrenorii l-au trimis în teren într-un moment în care jocul trebuia iuțit, și nu temporizat! ? Am mai spus-o: Lucescu încă nu s-a eliberat de sub „farmecul” Corvinului și această nostalgie l-a costat duminică. Mai degrabă ar fi fost nevoie de un jucător nou (știm noi, poate Balint, poate Paraschiv, poate...), de o „armă secretă” care să-l fi surprins pe „vulpoiul” Havranek. N-am avut așa ceva. Dar din greșeli, nu-l așa, se învață.

Să nu se înțeleagă, din observațiile de mai sus, că facem parte din cei care, dovedindu-se viteji în urma războiului, cerem capul lui Lucescu! Nicidcum.

Apreclîndu-l pe tînărul tehnician, ca și pe colegul său Mircea Rădulescu, subliniînd că meritele lor în relansarea fotbalului românesc (atîta cit e) sînt în afara oricărui dubii, le acordăm, în continuare, credit, convingîndu-ne că au pierdut o bătălie, e drept foarte importantă, dar nu și războiul. Duminică seara, echipa națională a dezamăgit, dar nu e cazul, nici să disperăm, nici să dăm cu pietre. Ea (ca și Universitatea Craiova) n-a exprimat, atunci cînd a jucat foarte bine, valoarea de ansamblu a fotbalului românesc, ci a depășit-o cu mult. Numai că, spre regretul nostru, minunea n-a tînut, meciul cu Cehoslovacia ogîndînd, mai fidel decît cel cu Italia, adevăratul chip al fotbalului românesc. E nevoie, am mai spus-o, de schimbarea mentalității, a cadrului organizatoric, iar aceste operații cer timp. Să avem răbdare și, implicit, să avem încredere în acest dotat și harnic antrenor care e Mircea Lucescu, ajutîndu-l acum, la griu, mai mult ca altădată. El deține un nucleu de jucători, pe care poate și trebuie să conteze în continuare. Se cere însă ca selecția să rămînă cu adevărat deschisă tuturor valorilor, indiferent de vîrsta acestora și de eșalonul (chiar divizia B) din care provin.

O ultimă remarcă. Au fost unii (destul) rare au considerat că tentativa Craiovei de a cîștiga Cupa U.E.F.A. a îngreunat, prin ducerea luptei pe două fronturi, sarcina națională. Viața a demonstrat că starea de tensiune, pozitivă, creatoare, generată de răminerea în cursă a Universității, n-a dăunat, ci a ajutat. Contrar opiniilor, eliminarea Craiovei a condus la lipsa de elan, la dezamorsarea ambițiilor și la „scoaterea din priză” a jucătorilor ei, dar și a celorlalți componenți ai lotului național.

Inițiat la 14 mai 1948, cu numai 3 secții (șah, tenis de masă și fotbal), clubul Dinamo București și-a sărbătorit, săptămîna trecută, 35 de ani de viață, nimerit prilej de bilanț și, totodată, de evaluare lucidă, realistă, a posibilităților sale de a contribui, într-o și mai mare măsură, la gloria sportului românesc.

Dezvoltîndu-se neconținut (numără azi 22 de secții, cu un efectiv de peste 1 600 de sportivi), ca unitate a Ministerului de Interne, clubul Dinamo a devenit, cu timpul, unul dintre cele mai redutabile, dacă nu chiar cel mai redutabil, din aria sportului nostru, purtătorii culorilor lui obținînd un șir nesfîșit de răsunătoare succese. Fără a face un inventar al acestora, se cade să amintim că, numai în cadrul Jocurilor Olimpice, sportivii dinamoviști și-au trecut în cont, începînd cu Melbourne 1956 (Olimpiada lui Leon Rotman, Nicolae Linca, Ștefan Petrescu, Simion Ismailciuc ș.a.), 55 de medalii, între care 12 de aur. Campioni ca Mihaela Penes și Argentina Menis (atletism), ca Ion Tripsa și Marcel Roșca, ca Ana Ciobanu și Ion Dumitrescu (tir), ca Ion Cernea și Nicolae Martinescu (lupte), ca Ion Monea și Calistrat Cuțov (box), ca

Mai putem ajunge la Paris?

Teoretic da, practic, după eșecul de duminică, mai greu, căci șansele noastre s-au împuținat. Clasamentul adevăratului e, în această privință, edificator:

1. Cehoslovacia	+ 3	(+ 7)
2. Suedia	+ 3	(+ 4)
3. România	- 1	(+ 4)
4. Italia	- 1	(- 1)
5. Cipru	- 4	(- 14)

(În paranteză situația golaverajului, calculată prin scădere).

Cehoslovacia și Suedia sînt, după calculul hirtiei, primele favorite, ele urmînd să se întîlnească, în Suedia, în meci direct, la 21 IX. Nordicii au o suită de 3 partide acasă, Italia (29 V), România (9 VI) și Cehoslovacia, urmînd să mai efectueze o singură deplasare (15 X în Italia), în timp ce tricolorii avînd de jucat numai pe terenuri străine: în Suedia, în Cipru (12 XI), în Cehoslovacia (30 XI). Pentru a rămîne în cursă, ei trebuie să cîștige (neapărat) în Cipru și să mai adune măcar două puncte din partidele cu Suedia și Cehoslovacia. Va fi, desigur, foarte greu, dar nu imposibil. Grupa se joacă, în fotbalul de azi, în care valorile s-au nivelat și se nivelează, orice rezultat devenînd posibil. Cine ar fi crezut, de pildă, că Grecia, invinsă noastră de la Larissa, va cîștiga la Budapesta, ba încă într-un meci oficial? ! Și a cîștigat! Cit timp mai avem speranțe, e de datorita noastră, morală mai ales, să sperăm.

Pagină realizată de
OVIDIU IOANITOIAIA

Ion Tiriac și Florin Segărceanu (tenis) etc. etc. și-au inserat numele, prin izbînzii de prestigiu, nu doar în „cartea de aur” a clubului din Ștefan cel Mare, ci și în aceea, infinit mai prețioasă, a sportului românesc pe care l-au slujit cu talent și abnegație. De 102 ori reprezentanți ai culorilor alb-roșii au urcat, la campionate mondiale, pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de premiere, panoplia de trofee a clubului cuprînzînd și multe alte onoruri, 253 de medalii cucerite la campionate europene, 563 de titluri olimpice, 5 Cupe ale campionilor europeni (3 la volei, la handbal și rugby), o Cupă a cupelor (tot la volei) etc., etc.

Prezentul e la înălțimea acestei tulburătoare tradiții, el însemnînd salba de medalii la luptătorului Ștefan Rusu, „ghetele de aur” ale fotbalistului Dudu Georgescu, succesele fără precedent ale inotătoarei Carmen Bunaciu, cea dintîi româncă laureată a unui campionat mondial, titlurile (25 de medalii olimpice) cucerite de inegalabilul Ivan Patzaichin etc., etc., toate dobindite prin sudoare și perseverență, prin dirigenie și devotament. O excelentă bază materială (întinsă pe 22 de hectare) și, mai ales, o echipă de tehnicieni de elită, Radu Huțan, Constantin Nour, Dan Niculescu, Nicolae Voicu, Dumitru Popa, Ion Cernea ș.a., au făcut posibile toate aceste izbînzii.

Cerîndu-ne scuze pentru omisiunile din această notiță (s-ar fi convenit, e sigur, să seriem mai mult despre Cornel Penu și Petre Ceapura, despre Nicu Gingă și Constantin Nicolae, despre Simion Cuțov și Cornel Dinu, despre Vasile Diba și Ion Monea, desore Constantin Moiceanu și Vasile Mariuțan, despre...), ne facem o datorie din a-i felicită pe sportivii și antrenorii dinamoviști cu ocazia sărbătoririi a 35 de ani de la întemeierea clubului lor, urîndu-le noi și noi succese, spre gloria sportului românesc și a patriei.

RUGBY

Tricolorii —
campioni europeni

Cupa de rugby F.I.R.A., ediția 1982-83, odată cu titlul de campioană europeană, revine echipei României, victorioasă în toate jocurile internaționale susținute în cadrul acestei competiții.

Ultima întâlnire, disputată duminică 15 mai a.c. la Kiev, pe stadionul Spartak și considerată a fi decisivă ca o veritabilă finală, ne-a adus satisfacția unei victorii mult dorite și confirmarea, pentru a cincea oară oficială, a supremăției tricolorilor cu frunza de stejar în rugbyul continental.

Cum era și de așteptat, această confruntare, condusă, la centru de arbitru italian Natale Cadamuro, s-a desfășurat sub semnul angajării totale, al risipei de energie, rezultatul partidei vizind miza supremă. Jucătorii noștri și-au apărut cu dirzenie și cu un evident surplus tehnico-tactic prestigiul cucerit până acum față de o formație sovietică din ce în ce mai

omogenă și periculoasă, pretendentă veritabilă la mențiunea trofeului.

O observație generală și îmbucurătoare este aceea că jocurile acestei competiții au devenit din ce în ce mai echilibrate și dacă vom lua în considerație comparativul cu Franța, actuala câștigătoare a Turneului celor cinci națiuni, dar situată abia pe locul 3-4 în Cupa F.I.R.A., trebuie să remarcăm și evidenta creștere a nivelului competitiv în rugbyul continental. Pentru ilustrare, vom înregistra aici și cele cinci victorii ale României din ultima ediție: cu Franța (13-9), cu Maroc (28-3), cu R.F.G. (28-12), cu Italia (13-6), cu U.R.S.S. (15-10).

Semnificative sînt și rezultatele Uniunii Sovietice, care, după ce învinsese echipa R.F.G. cu 31-9, reușește să învingă Franța, deplasindu-se la Mèrignan, cu 12-6, rezultat remarcabil chiar dacă ținem seama că francezii au folosit garnitura secundă.

Privitor la ultimul nostru joc, cel cu U.R.S.S., al cărui scor final îl subliniem: 15-10 (7-3) pentru că reflectă în bună măsură evoluția de pe teren, remarcăm faptul că jucătorii noștri au marcat trei eseuri (prin Dumitru, Aldea și Murariu), transformînd o singură lovitură de pedeapsă (prin Alexandru), deși au fost ratate încă două-trei situații favorabile, în vreme ce sovieticii au marcat un singur

eseu (prin Ovcinikov) și două lovituri de picior (prin Bobrov).

Majoritatea eseurilor (două pentru noi și cel sovietic) au fost înscrise cu aportul gramezii și al liniei a treia, ceea ce arată că jocul treferturilor este încă insuficient etalat și neclar. Echipa noastră a jucat cu dăruire și a dominat mai tot timpul în terenul advers, deși sovieticii au dominat tușa iar în ultimul sfert de oră au depus un efort dezlanțuit, profitînd de preatimpurii noastre relaxare.

Cîștigînd toate cele cinci partide din acest campionat european, România se situează în fruntea clasamentului cu un esaveraj pozitiv de 95-40 și punctajul 15. Locul al doilea va fi hotărît la Catania, în întîlnirea directă Italia — U.R.S.S., unde victoria Italiei ar clasa-o superior (cu 12 puncte) față de U.R.S.S. (11 puncte). Victoria sovieticilor le-ar aduce 13 puncte față de 10 puncte (Italia).

Vom asista, deci, la o nouă partidă impresionantă și la instaurarea unei noi adversități rugbystice în planul internațional, ceea ce, desigur, va propulsa evident interesul pentru o cit mai apropiată competiție mondială.

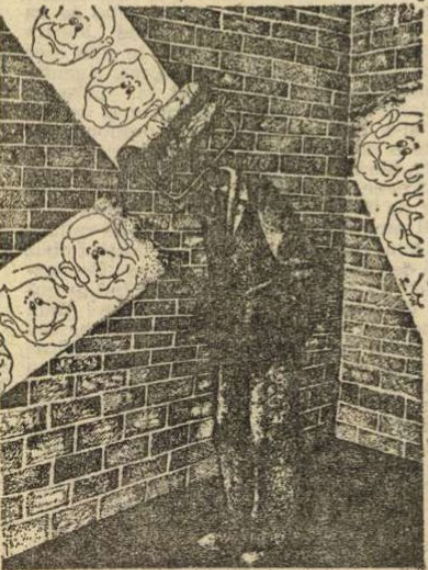
Bucuroși de noul trofeu cucerit de către naționala noastră rugbystă, o salutăm cu elogiul triumfător: Ahoe!

TUDOR GEORGE

Un inginer se amuză

Inginerul Popa Ștefan-Popas este un nume care si-a făcut loc printre fruntașii caricaturii românești. Nu are încă treizeci de ani, lucrează la o mare întreprindere din Timișoara și are doi copii. Cam asta-i tot ceea ce ține de el în afara caricaturii. Dacă ar fi să ne ocupăm și de acest capitol ne-ar trebui mult spațiu tipografic numai ca să enumerăm premiile pe care le-a obținut în timp. Este, cu alte cuvinte, o „mare spaimă a expozițiilor de caricatură”. Pe unde participă s-a obisnuit să ocupe numai primele locuri. Așa s-a întîmplat și la citeva expoziții din străinătate. Ultima dată l-am întîlnit la festivalul „Mărul de Aur” de la Bistrița-Năsăud unde a obținut marele premiu. Mi-a încredințat un grupaj de caricaturi. Sînt cele pe care le vedeți. Mai mult ce aș putea spune despre Popa Ștefan? Doar să se mai astîmpere ca să mai putem obține și noi ceilalți caricaturisti, cite ceva la cite o expoziție...

Duelul a doi titani

Portisch, întreruptă cu avantaj decisiv Korcinoi, victorie Korcinoi. Partida a doua: avantaj nerealizat Portisch, întreruptă, remiză prin repetare de poziție. Partida a treia: noutate teoretică la mutarea a 11-a, avantaj decisiv Korcinoi, victorie în 35 mutări. Korcinoi majorază scorul. Portisch dă semne de nervozitate și de nemulțumire, fiind pentru a nu știu cîta oară condus în meciurile candidaților. La fel pătise și în meciul cu Petrosian. Partida a patra: Portisch depășește pentru un moment criza psihologică, obține avantaj, întrerupe cu șanse de victorie, Korcinoi sacrifică un turn pentru a da șah etern. Portisch are o „orbire șahistă”, nu acceptă sacrificiul și intră în mat. Scor dezastruos: 3,5-0,5! Portisch trece printr-un moment de mare consum nervos: reproșează secundantului scăpări în analiza întreruptei, nu doarme toată noaptea, își face bagajele, dorind să plece. Era ziua de 4 aprilie, ziua de naștere a lui Portisch. Fortuna era de partea lui Korcinoi, iar Portisch avea de luptat nu numai cu tenacitatea, inteligența și talentul unui mare luptător,

ci și cu soarta. Partida a cincea: remiză de mare luptă după întrerupere. Partida a șasea: avantaj decisiv la întrerupere pentru Portisch, mutare secretă inexactă, Korcinoi capătă șanse și se salvează. Partida a șaptea: o nouă remiză.

După numai șapte partide meciul era ca și jucat. Scor: 5-2. Korcinoi reduce numărul secundanților săi. Mai avînd nevoie de o jumătate de punct pentru a obține victoria în meci, Korcinoi propune psihologic „remiză de salon”. Portisch refuză indignat! Korcinoi cere zi de repaus. Meciul se reia. Organizatorii convinși că partida a opta va fi și ultima, programează festivitatea de închidere a meciului. Dar, surpriză! Portisch cîștigă, 5-3! Înainte de a-și rechema secundanții, Korcinoi adresează directorului meciurilor un protest împotriva organizatorilor care l-au derutat și i-au provocat o stare de mulțumire și de convingere că Portisch va depune armele. Partida a noua: avantaj Korcinoi, Portisch propune remiză în poziție fără speranță. Korcinoi refuză, întrerupe și cîștigă. Scor final: 6-3. Portisch își felicită adversarul, Korcinoi nu răspunde. Moment de tensiune: Portisch întîrzie, totuși vine la festivitatea de închidere a meciului. Korcinoi se adresează adversarului mulțumind cu întîrziere pentru felicitări și își cere scuze pentru starea de nervozitate excesivă manifestată la ultimele partide. Portisch acceptă formal scuzele.

Cortina cade pentru Portisch, Korcinoi îl va înfrunta pe Kasparov în semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial de șah.

MARGARETA MUREȘAN

Omul care joacă

Trebuie să poți!

Așadar, duminică seara a însemnat nu numai o înfrîngere în fața Cehoslovaciei în inelul de beton care și-a aprins încă de la pauză, ca un îndemn pentru idolii lor simțiți că treceau prin momente grele, tortele bucuriei, ci și o anulare de mari proporții a visului frumos ce începusem să ni-l făurim, că putem fi la turneul final al Cupei Europei de pe pămînturile lui Vergingetorix. Cînd rîndurile acestea apar, toată suflarea fotbalistică este tentată să creadă că știe, ce a fost, desigur, și informată de ce și cum am pierdut în fața acestor cehi și slovaci crescuți cu ochii în centrul Europei, acolo pe unde se nîtlînesc și se rup toate vînturile fotbalului. N-am citit și nici nu vreau să citeșc nimic în acest sens, pentru mine lucrurile fiind clare și după joc dar, mai ales înainte lui, atunci cînd am simțit că sînt admirate prea mult strălucirile băieților noștri din perioada ultimilor ani și, deosebi, după victoria împotriva împovăraților de glorie și de milioane, italieni, uitîndu-se inevitabilele străfulgerări de foc ce te pot mistui, ale băieților din țara cristalurilor de... Bohemians. Acești băieți mari meseriași, a căror federație și-a sărbătorit acum trei ani — printr-un joc în care s-au distrat cu o selecționată europeană dîndu-i 4 (patru...) goluri —, numai... 60 de ani de existență adevărată! După mine nu e nici o rușine să pierzi în fața Cehoslovaciei, sigur e dureros oricînd, ca și acum, mai ales acum, cînd am citit prea multe cel puțin bizarerii în rubricile ce povesteau viața tricolorilor, ce pregăteau în corpore, zi de zi, jocul. S-a scris că se asista la „antrenamente mai frumoase ca un joc”!?; că „gazonul a fost transformat într-un veritabil pătrat de base-ball”!?;

că „Iorgulescu fredona melodii la modă”; că lui Klein „îi este mult mai ușor să învețe la geometrie decît aici, pe gazon”!!! în fine, s-a mers pînă acolo încît s-au formulat argumente pentru a stabili dacă nu cumva generația actuală nu a scos, pînă acum, rezultate peste acelea ale „mexicanilor” din tinerețea mea fotbalistică. Mare carnaval tipografic și n-aș vrea să cred că și vreo mină sau minte de adevărat om de fotbal a pus și ea paiele la această aparentă distracție „încîntătoare”. Oare ce inspirație și cit de mult trebuie să „îubești și să înțelegi cu adevărat fotbalul nostru”, pentru a putea fi capabil să le sîdești în mintea unor jucători actuali că pot fi mai buni decît trecutul (ceea ce este tocmai firesc să le ceri), înaintea unui meci decisiv, în care trebuie să-și cîștige firești galoane, numai pentru că ziua de mine trebuie să fie (o știu și copiii), firesc, mai bună ca cea de ieri?... Un foarte bun prieten și ziarist îmi spunea de curînd, ca un făcut... că „celor care au nevoie să întîrîșină și să nască false și proaste dispute gen Capulet-Montague în fotbalul nostru, trebuie să le iubești pastelul incontestabil al penelului dar nu și ceea ce se ascunde în spatele său...”

N-ar fi și nu poate fi drept ca toate să se spargă — așa precum avem talentul blestemat de a uita de fotbal pîgubindu-l și de o simplă și adevărată știre, atunci cînd ea nu este identică cu aceea de la Thermopile —, în capul și în persoana lui Mircea Lucescu. I-adevărat, a făcut acum greșeli mari de joc. Le amintesc numai pe acelea că a putut începe partida schimbînd numai și cu două posturi (capitale și de valori incontestabile, Moraru și Geolău), distribuția care a adus din nou lava de pe Etna în șpaltu-

rile fotbalistice italiene; și că nu a făcut nimic pentru a pregăti și a aduce cel puțin mijlocașii laterali să centreze de lingă linia de fund, și nu din colțurile careurilor adverse. Este om, deci e supus greșelii. A avut pînă acum și destule idei bune în fotbalul nostru. Se zbate și vrea să reușim, și să nu uităm lucrul cel mai important. Nimeni nu i-a cerut și chiar am acceptat la începutul acestei campanii europene, că nu poate fi încă momentul să ne poarte în semiramidele fotbalului mondial... Să ținem cont și de asta acum, la amărăciune. O amărăciune care a venit poate și pentru că în fotbal trebuie să ascuți de la toți (indiferent de scaun), trebuie să fii sentimental doar cu sufletul nu și cu subiectivismul jucătorului, să hotărîști apoi singur, cu sufletul și cugetul curate, evitînd soluțiile concesive ce creează... „relații” nu public relation.

Vezi, Mircea, îți înțeleg și m-a durut restrîștea ultimului prim plan T.V. ce te-a cuprins. N-aș vrea să se înțeleagă altceva — în fond puțin mă interesează — dar generația noastră era condusă de un staff de ași... Mircea Angelescu, domn' profesor Angelo, regretatul și marele univ Emerich Vogl și, în nici un caz în ultimul rînd, nea Mitică Tomescu, care nu era niciodată și în nimio numai... doctore. Ce adevărate erau pregătirile de a ne face veritabile „trupe de asalt” din camera lui înaintea marilor meciuri. Sau: „mă măgarule nu ți-e rușine!”... la care într-adevăr ne feream să ajungem pînă la trebuia să-l privești tot timpul în ochi... Încearcă să-l privești iarăși. Trebuie să poți! El este, incontestabil, cel mai curat și mai îndreptățit păstrător al tuturor fișelor de la „adevăratele” noastre dosare.

CORNEL DINU

Lumea în care trăim

S. O. S. Clima!

Știrile cu privire la capriciile vremii sînt curențe. În primăvara aceasta în țara noastră după o perioadă timpurie, caldă, frumoasă s-a produs o răsturnare spectaculoasă de temperatură; frig, brumă și chiar îngheț; în S.U.A. a nins, în R.F.G. și Franța inundațiile au atins suprafețe considerabile; în India uraganele au făcut ravagii.

Stranii și totuși nimic surprinzător. Am început să ne obișnuim cu aceste răsturnări de climă. În ultimii ani, capriciile vremii sînt atît de frecvente încît au devenit adevărate banalități în rubricile de fapt divers ale presei. În schimb despre cauzele acestor anomalii se discută mai puțin. Ele sînt lăsate pe seama specialiștilor.

Cercetările se desfășoară de zeci de ani. S-au și prezentat fel de fel de concluzii și explicații asupra cauzelor ce generează modificările subite ale stării vremii. Au fost studiate diverse fenomene meteorologice, și cauzele acestora, s-au făcut prognoze pentru cîteva ani sau pentru mai multe decenii cu privire la evoluția cliimei pe Terra. Multe din aceste concluzii au trezit interesul oamenilor. Așa s-a infimplat și cu o recentă comunicare a unui grup de experți internaționali, grup organizat de Consiliul internațional al asociațiilor științifice, Comitetul O.N.U. pentru Programul de protecție a mediului înconjurător și Organizația meteorologică mondială. Experții au cercetat influența bioxidului de carbon, conținut în atmosferă, asupra cliimei Terrei.

Datele, mărturisesc experții respectivi, sînt alarmante. În fiecare an conținutul de bioxid de carbon din atmosferă crește cu 0,4%. Arderea formelor fosile de combustibil furnizează în atmosferă mai mult de 5 miliarde tone bioxid de carbon pe an. Aproximativ jumătate din această cantitate rămîne în atmosferă, o pătrime este absorbită de ocean, iar cealaltă pătrime de biomasă. Iar creșterea conținutului de bioxid de carbon are o influență deosebită perturbînd bilanțul energetic al atmosferei, mîrînd temperatura straturilor de aer înconjurător și a suprafeței terestre.

Calcululele demonstrează că o eventuală creștere viitoare a concentrației de bioxid de carbon în atmosferă în acest ritm va determina în jurul anului 2000 mărirea temperaturii medii de la suprafața Pămîntului cu cel puțin 1°C. Și întrucît această creștere va fi mult mai mare în emisfera nordică decît la tropice, iar așa cum se știe forța motoare a variațiilor meteorologice o constituie tocmai diferența dintre zonele polare și tropicale, se pot aștepta modificări importante în evoluția stării vremii. Încălzirea considerabilă a apelor antarctice va duce, în decursul următo-

relor perioade de timp, la topirea unei părți importante din invelișul de gheață de pe cel de-al șaselea continent, ptecum și defrișarea, într-un ritm rapid, a pădurilor care servesc ca un important absorbant al bioxidului de carbon vor contribui, de asemenea, la modificări climatice iminente.

Desigur, pentru stăvilirea unor asemenea tendințe, grupul amintit de experți nu a putut decît să lanseze un serios semnal de alarmă. El a atras atenția asupra următoarelor aspecte:

— necesitatea limitării cantității de combustibil fosil care va fi consumat în următoarele decenii și dezvoltarea altor surse de energie. Prognozele confirmă că există pericolul ca acest consum să se tripleze, pînă la începutul secolului următor.

— reducerea ritmului de înlocuire a pădurilor cu terenuri agricole, pentru a nu modifica perspectiva biosferei la scara întregii planete;

— necesitatea studierii permanente a reacției climatului la creșterea conținutului de bioxid de carbon și influența acestuia asupra invelișului de aer și apă, asupra uscatului, a straturilor de gheață și de zăpadă, și stabilirea unor măsuri preventive pentru apărarea sistemului ecologic.

Sigur, creșterea conținutului de bioxid de carbon în atmosferă nu periclitează într-o astfel de măsură atmosfera și viața. Încît omenirea să se trezească de pe o zi pe alta într-un pericol iminent și grav. Totuși, stabilirea unor măsuri de protecție a Terrei de la perturbații care ar putea să-l pună în pericol clima impune, mai ales pentru asigurarea condițiilor de viață ale generațiilor viitoare, luarea în calcul de acum a unor măsuri.

Trebuie să apărăm clima planetei. Să ne îngrijim de mediul ambiant, de perspectivele omenirii, să facem totul pentru a evita degradarea condițiilor de viață ale oamenilor. Însă clima planetei depinde într-o măsură și de climatul politic de pe Terra. Însănătoșirea acestui climat, realizarea unor pași către destindere, colaborare și înțelegere ar putea favoriza efortul universal pentru apărarea ecologică a planetei. Eliberate de competiția înarmărilor și de irrosirea resurselor pe care aceasta o presupune, popoarele ar putea să se dedice cauzei ameliorării cliimei. Să în puterea omului să apere viitorul Terrei. Clima și climatul politic sînt însă într-o corelație indivizibilă...

AL. PINTEA ■

Spectacolul informației

Caruța și caii

Anul de grație în care ne aflăm, poate unul chiar știm asta, se consumă în decursul aprins al ambițiilor comunicării. Istoricul de resort au consemnat de mult evenimentul. Sociologii l-au descifrat sensurile, și o fac încă, în convingerea că merită efortul. Și nu văd ce ar fi rău încercînd să știm ce spun.

Comunicația și dezvoltarea se regăsesc ca două tulpini prinse în chinga aceleiași rădăcini. În cîte sfere ale existenței nu s-a probat relația, în planul eficienței, dintre comunicație, ca sistem, și dezvoltare: în spațiul economic, cultural, social? Fără o infrastructură convenabilă pe acest front, cum ar reuși țările în curs de dezvoltare să îndrăznească a ataca pantele sticioase și alunecoase ale progresului lor?

Declarînd 1983 drept Anul internațional al comunicațiilor, Adunarea Generală a O.N.U. își dădea girul asupra unei idei

în aprinsă actualitate, concretizînd-o în planul acțiunii astfel: punerea în operă a infrastructurilor comunicațiilor.

Comunicația presupune mijloace. Cum s-ar schimba ceva în absența cheilor ce duc către pîntecele băncilor mondiale de date? Infrastructura comunicațiilor pretinde bani mulți. În altă ordine de idei, progresul foarte rapid al tehnicii transmițerii informațiilor complica, la rîndu-i, lucrurile. În primul caz, o întrebare: cine plătește? În cazul din urmă: ce să alegi mai întîi, pentru a nu-ți părea rău miine? Soluții universale ieftine și ușor de aplicat, mai greu de găsit. Dar merită încercat. „Anul...” spre a cărui jumătate ne îndreptăm, are cîteva ambiții:

Să concentreze atenția asupra necesității dezvoltării infrastructurilor naționale de comunicații, ținînd cont de importanța lor esențială în procesul global al dezvoltării.

Să garanteze o coordonare adecvată în crearea unor asemenea infrastructuri, astfel ca toate sectoarele economice naționale să contribuie de o manieră echilibrată și complementară la dezvoltarea socio-economică globală.

Să informeze pe cei implicați în plani-

ficare și luarea deciziilor, opinia publică, în legătură cu posibilitățile oferite de noile tehnici, de noile sisteme disponibile, pentru a le permite să procedeze la opțiuni în cunoștință de cauză.

Să mobilizeze resursele naționale și internaționale în interesul dezvoltării accelerate a infrastructurilor de comunicații, îndeosebi în regiunile cele mai defavorizate.

Să formuleze propuneri pentru elaborarea unei politici globale a comunicațiilor în contextul strategiei dezvoltării la eșalon național și internațional.

Nu sînt în măsură să afirm ce și cit s-a făcut din proiectele cu care am pășit peste pragul Anului internațional al comunicațiilor. Ceea ce poate constata oricine privește logica pasului dintîi: începerea cu începutul, cu temelia. Așezarea carului în locul unde îl știm, în spațiile celor care îl vor trage.

Ne rămîne gîndul la ziua cînd vom putea vorbi nu de zile ci de ani ai comunicațiilor. De o viață, în care comunicațiile să ne facă egali, am avea nevoie.

NEAGU UDROIU ■

Spirala

„Martin Marietta” nu se lasă. În pofida unor reculuri de primă mînă la scenă deschisă sau în culise dînsa continuă să se lase stimulată de dezastre cu o consecvență scutită de amărăciunile normale. E drept, succese nu a avut pînă acum și, poate, în aceasta și constă sursa derutantei sale vitalități.

„Martin Marietta” este o companie ca toate companiile numai că specializată în producția de arme și armament trebuie să înghită hapul colos al unor exigențe autentice ori de cîte ori un produs al său iese în lume pentru a o face, cînd se va simți nevoia, tîndări. De curînd „Martin Marietta” s-a trezit, din nou, în plin eșec după un scurt și aparent succes. Agenția France Presse nota, astfel că, „Caspar Weinberger, ministrul american al apărării, și-a dat acordul pentru producția de serie a obuzului „Copperhead”, cu ghidaj laser, ale cărui performanțe sînt extrem de controversate. Costul unui singur obuz este de 50 000—60 000 dolari, și acesta poate fi practic lansat cu orice tun de calibrul 155 mm. Avantajul teoretic al acestui obuz față de cele clasice este faptul că „Copperhead” nu este „orb”, ghidajul fiind asigurat de raze laser îndreptate spre ținta aleasă — un infanterist, un elicopter sau un avion ușor. Testat de armata americană timp de cîteva luni, „Copperhead” nu a părut să facă dovada performanțelor scontate de fabricantul său, firma „Martin Marietta”, și aparent Pentagonul avea în vedere abandonarea pur și simplu a acestui program. Detractorii lui „Copperhead” afirmă în special că obuzul este prea sensibil la timp nefavorabil (umiditate, ceață). Totodată, eficacitatea asupra țintelor aflate în mișcare nu este convingătoare. Printre detractorii obuzului-laser se află, într-o simpatie majoritară, oameni de

știință. Fenomenul retractibilității savanților față de apariția unor tehnici de vîrf în domeniul distrugerii nu este nou, dar proporțiile și intensitatea lui au căpătat o pondere a cărei semnificație nu poate scăpa nimănui. Ziarul „L'Unita” remarcă

pe drept cuvînt: „Nu trebuie să uităm că spirala înarmărilor este, în primul rînd, rezultatul hotărîrilor luate de guverne. Dar oamenii de știință au contribuit în mare măsură la această tendință dezastruoasă. Aproximativ o jumătate de milion de oameni de știință și tehnologi sînt, în măsură mai mare sau mai mică, direct implicați în cercetarea militară: ei lucrează, în continuare, la proiecte pentru noi mijloace de distrugere — etichetate în mod paradoxal mijloace de „apărare” — făcînd ca pacea și securitatea să devină mai precare. Evoluția armelor nucleare și a sistemelor de armament este determinată, în mare măsură, de acțiunea oamenilor de știință, care precede sau urmează presiunilor ansamblului militar-industrial și hotărîrilor politicienilor...”

Nu intenționăm să-l încurajăm pe criticii științei — al căror număr, din fericire, a scăzut — care susțin că dezvoltarea științifică este ceva rău, deoarece, mai devreme sau mai tîrziu va fi folosită în scopuri războinice.

În prezent, trebuie să ținem seama de faptul că situația noilor cercetări în scopuri militare face ca pericolul unui război nuclear să se apropie și mai mult. Deoarece armele nucleare provoacă distrugerii inimaginabile celor care atacă, celor care se apără și celor care sînt implicați, războiul nuclear este lipsit de utilitatea politică și militară.”

Punerea în discuție a utilității politice și militare a spiralei înarmărilor este un semnal de alarmă cu atît mai percutant cu cît această spirală pare să fi atins plafonul critic. Orice discuție ulterioară spargerii acestui plafon nu va mai putea fi purtată din lipsă de interlocutori...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano?

Stidarea miinii de fier

Să ne întoarcem în timp. 2 aprilie 1993. Generalul Carlo Alberto Dalla Chiesa — cel care, în Sicilia, după 1950, timp de zece ani reușise performanța mare, pe atunci, să aresteze nu mai puțin de 73 capi ai Mafiei în frunte cu una dintre legendele vii ale acesteia, Frank Coppola, și același pe care, în ultimul timp, presa din peninsula îl numește frecvent „superdetectiv”, „supergeneral”, „superman” și chiar „superstar”, intrucît apăsese eficient, cu o mînă de fier împotriva unor teroriști din acele, la modă, „Brigăzi roșii” sau „Prima linie” — este numit prefect al orașului Palermo. Scopul desemnării va fi clar exprimat și cunoscut de toată lumea: Mafia, atît de puternică în Sicilia și cuprinsă de o febră deosebită, trebuie, neapărat și cu orice preț stopată.

Deci, un om de fier, generalul Dalla Chiesa, împotriva unei miini de fier — Mafia. Ultima are o identitate aparent vagă, iar primul puteri speciale. În plus, cunoaște terenul într-un fel, intrucît se mai aflase în regiune imediat după război, cînd îl preocupa banditismul sicilian, apoi la jumătatea anilor '60, cînd are în grijă prezența și scurgerea drogurilor în Sicilia.

Revine, așadar, în forță, pentru a încerca să taie răul de acolo de unde e cel mai greu, pentru că, totuși, nu i se cunoște pe față toate rădăcinile și ramificațiile lor. Trebuie deci aflate acestea și apoi inițiată operațiunea de curățire. Numai că nici Mafia nu va sta cu miinile în sin și, spre deosebire de vremurile de altădată, aceasta își extinde aria victimei, care nu vor mai fi numai din clanurile tradiționale. Încestarea cunoaște cote tot mai mari, iar omul de fier, ca și mina de fier, apelează la discreție, șiretne și eficacitate.

În a treia zi a celei de-a șasea luni de cînd devinse prefect, seara tîrziu, pe cînd revine acasă, adus de soția lui, Emmanuela, ce conduce cu o plăcere nedismulată un „piccolo” automobil marca „Innocenti” (!!) iar ca escortă avea un automobil cu un singur om, cel de la volan, în exact centrul orașului, pe via Carini, apar două mașini plus o motocicletă care-i flanchează atent. Răsună imediat rafale de mitralieră. Este, se va dovedi ulterior, aceeași armă cu care, la 6 iunie, fusese asasinat Alfio Ferlino, traficanț de heroină, șeful mafiot al Cataniei din sud-estul sicilian. Innocenti-ul plonjează într-un zig-zag neordonat, cu ocupații ucide, mașina de escortă face același lucru, în timp ce Fiat-ul 131, BMW-ul și Suzuki fug în noapte. Pumnul de fier este un fost mit. În ziua funeraliilor, cu o participare impresionantă, cardinalul din Palermo, un om foarte popular, Salvatore Pappalardo, nu se sfiește să lanseze un patetic apel la luptă deschisă împotriva „organizației” și inerteții puterii publice. Presa îl consideră deja un simbol al luptei anti-Mafia...

Să revenim la prezent. La sfîrșitul lunii aprilie 1993, cardinalul Pappalardo urma să facă o slujbă la închisoarea din Palermo; sosit acolo e stupefiat de ce află: „Nu asistăm la mîsa arhiepiscopului. A spus lucruri urite despre noi. Este dușmanul nostru — o adevărată persecuție”, spun gardienilor „mafioși” aflați după gratii. Și astfel, toți cei 1 092 deținuți, plus, se pare, ceilalți funcționari îl boicotează. „Există în închisoare cineva care reușește să-și impună voința împotriva cuiva care a dat cel mai înalt exemplu de urmat la Palermo”, comentează noul prefect din Palermo. În ce-l privește, după ce a așteptat impacientat o oră, consemnînd prima sfidare deschisă de către Mafia a înaltei ierarhii catolice, cardinalul a celebrat slujba în fața directorului închisorii și a cîtorva sperați gardieni, ale căror priviri erau coborîte nu atît din motiv religios cît pentru că se gîndeau la eventualele urmări.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

După N.B.I. — R.D.G.

AFACEREA DIOXINEI

Seveso, septembrie 1982: cele 41 de butoaie cu resturi metalice impregnate de dioxină, în unul din atelierele Uzinei Iemesa, înainte de a fi expediate la Saint-Quentin

S-a spus, pe bună dreptate, că originalitatea catastrofelor moderne constă în faptul că dezastrul nu se încheie odată cu terminarea accidentului; dimpotrivă, atunci el de-abia începe. Exact așa s-au petrecut lucrurile și cu catastrofa care a avut loc în 1976 în orașul italian Seveso (aproape de Milano). Timpul a trecut, dar urmările ei se fac simțite și astăzi. Una din aceste urmări este și afacerea cu cele 41 de butoaie cu deșeuri contaminate de dioxină, dispărute la sfârșitul anului trecut și care n-au fost găsite nici până în momentul de față.

Proveniența dioxinei

Evident, cele 41 de butoaie proveneau de la Seveso. Cititorii își mai amintesc, desigur, de accidentul care a avut loc la 10 iulie 1976 la uzinele „Iemesa”, aparținând grupului Hoffmann, din orașul menționat. Atunci, mai multe kilograme de dioxină, o substanță chimică foarte toxică, puțin cunoscută și cu efecte imprevizibile, s-au împrăștiat în aer deasupra Seveso-ului, sub forma unui nor galben. Cei ce-au fost atinși de el au suferit arsuri și au rămas cu sechele pentru toată viață. De atunci și până în prezent s-a

lucrat continuu la decontaminarea orașului. Din cele 1.000 de hectare de teren pe care s-a depus dioxina, 400 au fost deja curățate. Pentru îngroparea pământului și a deșeurilor mai puțin contaminate, au fost săpate două imense cratere, unul de 80.000 de metri cubi, umplut deja, altul de 150.000 de metri cubi, aproape plin și el. Aceste gropi au fost concepute să fie total etanșe și să împiedice orice infiltrație susceptibilă de a atinge într-o zi pinzele de apă freatică. În acest scop fundul craterelor a fost lipit cu argilă absolut impermeabilă, deasupra căreia au fost așternute straturi de folii de material plastic. Operațiunea urmează să se termine anul viitor, când totul va fi acoperit cu pământ fertil și plantat. Cartierul sinistrit va fi dispărut, iar în locul lui va apărea o pădure. Paradox: ultimul produs al industriei chimice va fi un arbore.

Dar dacă cu teritoriul așa stau lucrurile, Iemesa, uzina însăși, n-a fost încă decontaminată. Sau, mai curând, n-a fost decontaminată în întregime. Astfel, reactorul, pe pereții cărui a rămas lipit un kilogram de dioxină, n-a fost până în prezent demontat. În schimb, țevăria și instalațiile cele mai apropiate de reactor au fost desprinse și tăiate în bucăți. Toc-

mai acestea sînt deșeurile metalice — în greutate de 2,5 tone și impregnate cu 270 grame de dioxină — care au fost ambalate, în septembrie anul trecut, în saci de plastic, apoi în containere metalice, ca să fie în cele din urmă plasate în faimoasele 41 de butoaie.

Călătoria și dispariția „mărfii”

Revista franceză „Paris Match” a refăcut itinerarul periculoasei încărcături. În seara zilei de 9 septembrie 1982, un camion greu, o semiremorcă Berliet de 38 de tone, este luat în primire, la cîțiva kilometri de Milano, de un autoturism, care va merge în față, arătînd drumul. Pentru că la volanul camionului se afla un francez, un șofer de 22 de ani, care nu cunoștea locurile, Berliet-ul este parcat într-un loc greu de identificat, dată fiind absența oricărei inscripții. Șoferul este condus la hotel, de unde va fi luat a doua zi dimineață, la ora 5, pentru a se întoarce în Franța cu încărcătura. Vama franceză nu ridică nici o obiecție la intrarea în țară a celor 41 de butoaie în care, potrivit documentelor însoțitoare, se aflau „reziduuri solide și deșeuri industriale conținînd produse aromatice colorate”. Și astfel camionul ajunge la uzinele Naftank din Saint-Quentin, unde „marfa” este preluată de un anume Michel Quignon, fără ca șoferul aducător să fi știut că de fapt fusese la Seveso.

Cel ce preluase butoaiele primise instrucțiuni precise de la patronul său, Bernard Peringaux: după ce va fi recepționat încărcătura să plece într-o depasare de patru zile în altă localitate. Ca urmare, butoaiele rămîn singure într-un hangar izolat, sub controlul incert al unui paznic, noaptea, și al unui mecanic „om la toate”, ziua. Cînd Michel Quignon se întoarce din depasare, descoperă că butoaiele dispăruseră. Nu este surprins, intrucît patronul îi prevenise. Așa că își vede de treburile lui obișnuite, ca și cum nimic nu s-ar fi nîtmplat. Afacerea va fi descoperită și dată în vileag abia după șase luni, în martie 1983, de o ziaristă de la „Science et vie”.

Omul de la capătul firului

„Dispariția” nu este totuși misterioasă pentru toată lumea. Cel puțin un om știe sigur unde se află dioxina: Bernard Peringaux. El și-a dobîndit o faimă — bazată pe merite autentice — de specialist în combaterea poluării generate de tehnologie. După ce a înființat Societatea provensală de eliminare a deșeurilor chimice (Spelidec), cei mai serioși clienți i se adresau. Și pentru că-i servea întotdeauna ireproșabil, acești clienți nu erau deloc mirati că societatea respectivă nu avea nici birouri spațioase, nici secrete, nici hirtie cu antet ș.a.m.d. Dimpotrivă, le convenea mai degrabă așa, pentru că în 99 la sută din cazuri ei, patronii, erau interesați ca eliminarea deșeurilor industriale să se facă discret, fără acte, fără istorie, fără urme. Căci recurgeau la serviciile Spelidec-ului, debarasarea de reziduuri și deșeuri îi costa mult mai puțin decît dacă ar fi utilizat mijloacele și căile legale.

În acest fel a procedat și Mannesmann-Italia, societate însărcinată de grupul Hoffmann-Le Roche să facă să dispară cele 41 de butoaie cu dioxină. Singurele două soluții oficiale și legale ar fi fost fie închiderea butoaielor în minele de sare dezafectate de la Herta Neurode din nordul R.F.G., fie transportarea cu vaporul și incinerarea lor în Marea Nordului. Dar n-a recurs la acest mijloc nici

grupul industrial menționat, nici Spelidec-ul. Fără îndoială, pentru a evita cheltuielile pe care astfel de operațiuni le-ar fi implicat.

Arestat imediat după ce toată istoria a fost scoasă la lumină, Bernard Peringaux, omul de la capătul firului, n-a vrut cu nici un chip să divulge locul în care a ascuns dioxina. Nu se știe nici măcar dacă butoaiele au rămas în Franța ori au fost transportate într-o altă țară a Pieței comune (la sfîrșitul lunii aprilie a provocat o vie emoție știrea că butoaiele s-ar afla în R.F.G., îngropate într-un depozit de produse chimice din Munchen, în apropiere de Hanovra; săpăturile n-au dat însă, pînă în prezent, rezultate). Atitudinea patronului Spelidec-ului l-a lăsat perplex și pe judecătorul de instrucție, și pe mulți alții, care nu înțeleg de ce un om de 66 de ani, ajuns demult la vîrsta pensiei, se încapățînează să menajeze o clientelă pe care noua sa postură îl va face cu siguranță s-o piardă.

Lumea a început să se uite în jur

Afacerea cu butoaiele de dioxină a determinat pe oamenii din țările vest-europene, și nu numai pe ei, să se uite cu mai multă atenție în jur. Și atunci au descoperit, stupefiați, că în foarte multe locuri sînt aruncate, fără prea mari precauții, deșeuri și reziduuri industriale sau biologice, care otrăvesc peisajul, aduc pagube economice imense și pun în pericol sănătatea locuitorilor.

Datorită dispariției celor 41 de butoaie cu dioxină s-a descoperit că aceste materiale atît de periculoase, cu reacții puțin cunoscute, nu beneficiază nici măcar de a zecea parte din măsurile de protecție care se iau în cazul deșeurilor nucleare. Privind în jur, cetățeanul descoperă într-un loc ca doar la cîțiva metri de el se află kilograme de dioxină, în alt loc dă peste o descărcătură de bactericide etc. Și astfel teama pune stăpînire pe oameni, care au în minte și istoria orașelor americane care au trebuit să fie definitiv evacuate: Love Canal în statul New York, Times Beach în Missouri. Orașe moarte, oameni — trasați, teroriizați. De știință, de progresul modern, s-ar putea spune. Și în parte e adevărat. Dar vinovatul principal este goana după cîștiguri cît mai mari, pe altarul căreia se sacrifică sănătatea globului pămîntesc, a oamenilor, a tot ce e viu pe Terra. Afacerea dioxinei constituie un serios avertisment pentru curmarea grabnică a unui asemenea curs.

ION D. GOIA

„Multe știri interesante, privind istoria românilor, așteaptă să fie descoperite în manuscrisele armene”

Suren Kolangian, candidat în științe istorice, născut la Constantinopol în 1928 este, în prezent, cercetător principal în cadrul sectorului istoria coloniilor armene din cadrul Institutului de istorie al Academiei R.S.S. Armene. Autor a numeroase studii și articole privind istoria comunității armene din România — dizertația sa se numește, de altfel, Istoria armenilor din Transilvania din secolele X—XVIII — domnia sa este preocupat în același timp și de descoperirea unor informații în manuscrisele armenești din România ca și din Armenia sovietică privind istoria țării noastre. Vicepreședinte al filialei din Erevan a asociației de prietenie sovieto-române, Suren Kolangian este un propagandist neobosit al istoriei și culturii române în R.S.S. Armenia. Prezent pentru a șasea oară în țara noastră ca invitat al Academiei Republicii Socialiste România, i-am solicitat, la capătul celor trei săptămîni petrecute la noi, acest interviu.

— În România există un interes crescînd pentru istoria și cultura armeană. Ar fi suficient să amintesc apariția, în ultimul timp, a unei substanțiale antologii de poezie, o culegere de proverbe și zicători armene etc., pentru a proba această afirmație. Despre ce prezente românești în Armenia sovietică ne puteți vorbi?

— De curînd a apărut în limba armeană excelentul roman Groapa de Eugen Barbu, de asemenea, o carte de proză în care sînt prezenți 9 prozatori români, de

cîțiva ani se joacă cu succes pe scenele armene ca și la televiziunea din Erevan teatru românesc contemporan și, în special, piesele regretatului Aurel Baranga: Fii cuminți, Cristofor, Opinia publică, Interesul general. Știu că a apărut de curînd și un volum de povestiri semnat de cîțiva scriitori români. Pot să vă spun că există interes pentru alcătuirea unei voluminoase antologii de poezie română de la începuturi și pînă astăzi, antologie care vine să se alăture unei mai vechi culegeri de versuri semnate de 31 de poeți români. Mi s-a cerut să fac traducerea brută din Argehei pentru o culegere din poezia acestui mare scriitor. Deși sînt foarte ocupat de studiile mele nu voi refuza această ofertă, cu atît mai mult cu cît traducerea de pînă acum se făceau prin rusă și, desigur, echivalentele armenești erau mai puțin fidele originalului românesc.

— Chiar așa, care sînt, în ceea ce ne privește, preocupările dv.?

— Acum apare al 8-lea volum din Enciclopedia Armeniei Sovietice, o lucrare vastă, care va avea în final 12 volume și al cărei colaborator de bază sînt. Peste 150 de articole au fost redactate de mine și privesc atît istoria coloniilor armene de pe teritoriul românesc cit și personalități românești. În acest volum, de exemplu, figurează informații despre Ștefan cel Mare, Nicolae Iorga, Ion Vodă cel Viteaz, Garabet Ibrăileanu, frații Sahighian și alții. Vreau să spun că, deși într-un tiraj de 100.000 de exemplare, volumele se epuizează fulgerător, fiind solicitate peste tot în lume acolo unde tră-

iesc armeni. În revista de istorie a Academiei Armene am publicat două studii despre viața și opera marelui prieten al armenilor, Nicolae Iorga. Tot în această revistă am scris și despre doi reputați orientaliști, Vlad Bănățeanu și Gheorghe Bevizconi. Într-o culegere de studii balcanice apărută acum în limba rusă am publicat o lucrare „Suceava, centru cultural al armenilor în istoria medievală a Moldovei”. Desigur că istoria sau cultura românească sînt prezente active în cărțile la care lucrez ca și în acest studiu.

— Puteți să le numiți?

— În cele 6 vizite făcute în România am descoperit numeroase arhive, am cercetat trecutul unor vechi așezări armenești din Gherla, străvechiul Armenopolis, Frumosa, Dumbrăveni, Sf. Gheorghe, Gheorghieni iar rezultatele cercetărilor mele vor fi materializate într-o lucrare în două volume din care primul va apărea sub titlul „Armenii din Transilvania din cele mai vechi timpuri și pînă în 1850”. La București, la Iași, Suceava, Bacău, Botoșani, Focșani am făcut alte cercetări pe care vreau să le valorific într-o carte despre legăturile româno-armene, care datează din vechi timpuri. Dealtfel cîteva dintre concluziile mele vor fi incluse în Istoria armenilor, lucrare în șapte volume la care colaborez.

— Puteți să enumerați pe principalele dintre ele?

— Desigur! Datorită unor condiții istorice extrem de vitrege diaspora armeană s-a constituit din cele mai vechi timpuri. În Moldova, bunăoară, Alexan-

dru cel Bun dădea la 1401 un hrisov prin care numea un episcop armean, ceea ce denotă că venirea armenilor în Moldova era cu mult mai veche, am descoperit că în Valahia, la Slatina, armenii erau încă din 1370, iar în Argeș s-au așezat din aceleași timpuri cu preoții lor. În multe documente domnești pe care le-am studiat am găsit semnături ale unor solțuri armeni etc. Ce denotă toate acestea dacă nu caracterul extrem de tolerant al românilor, bunăvoința pe care au manifestat-o față de refugiații armeni care, la rîndul lor, au luptat în escadroane proprii sub steagurile domnitorilor români, cum a fost, de exemplu, sub Ștefan cel Mare. Spiritul de toleranță, caracterul primitor al românilor se datorează faptul că armenii au avut o viață spirituală proprie, că au putut să înalțe monumente, cum sînt cele 13 păstrate pînă azi la Suceava.

— Ce documente privind nemijlocit istoria românilor ați descoperit?

— În urmă cu cîțiva ani am publicat în România, în Magazin istoric, un studiu despre noi documente armenesti descoperite de mine în biblioteca de manuscrise Matenadaran din Erevan despre revoluția lui Tudor Vladimirescu. În cercetările mele recente am găsit date interesante în documente armenesti scrise la 1785 la Deva despre răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan. Îndrăznesc să afirm că multe știri interesante, privind istoria românilor, așteaptă să fie descoperite în manuscrisele armene așa cum a fost și știrea privind pe valahi dată de celebrul matematician astronom și geograf Anania Șiracați în secolul VII. Dealtfel, despre acest lucru am avut interesante discuții cu colegii mei de la București și Iași și o conjugare a eforturilor în cercetarea lor va fi în folosul istoriografiei noastre. Profit de acest prilej să mulțumesc gazdelor pentru tot ceea ce au făcut ca sederea mea în România să fie fructuoasă.

VARTAN ARACHELIAN